MİSÂLÎ DÎVÂNI
(İNCELEME-METİN)

(Yüksek Lisans Tezi)

Deva GÜNEŞ

Kütahya – 2011

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

MİSÂLÎ DÎVÂNI
(İNCELEME-METİN)

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN

Hazırlayan:
Deva GÜNEŞ

Kütahya - 2011

Kabul ve Onay

Deva GÜNEŞ'in hazırladığı "Misâlî Dîvânı (İnceleme Metin)" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2011

Tez Jürisi	**İmza**	
	Kabul	**Red**
Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN (Danışman)		
Yrd. Doç. Dr. Atilla BATUR		
Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜLER		

Doç. Dr. Abdullah YILMAZ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Misâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2011

Deva GÜNEŞ

Özgeçmiş

1986 yılında Karabük'te doğdu. İlk ve orta öğretimini Karabük'te tamamladı. 2003 yılında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne başladı. Haziran 2007'de mezun oldu. Aynı sene Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda tezsiz yüksek lisans yaptı. 2008 yılında Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı.

2010 yılından itibaren Kırklareli Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanlığı yapmaktadır.

ÖZET

MİSÂLÎ DÎVÂNI (İNCELEME-METİN)

GÜNEŞ, Deva
Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN
Temmuz, 2011, 722 sayfa

Misâlî, XVI. yüzyılda yaşamış bir Dîvân Edebiyatı şairidir. Gül Baba olarak da bilinen Misâlî'nin hayatı hakkında elde edilen bilgilerden anlaşıldığı üzere şairimiz Isparta'nın Uluborlu ilçesinin İlegüp köyündendir. Bektâşî dergâhı olduğu bilinen Veli Baba Dergâhı'na genç yaşta intisap etmiştir. Ancak Misâlî'nin eserleri ve şiirlerinden yola çıkarak kendisinin Bektâşî bir kimlikten ziyade Hurûfî kimliğe sahip olduğu görülmektedir.

Yurdun çeşitli kütüphanelerinde sekiz nüshasını tespit edebildiğimiz Misâlî Dîvânı'nın nüshaları temin edilmek üzere yapılan bu çalışma üç kısımdan oluşmaktadır.

İlk bölümde Misâlî'nin hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri ele alınmıştır.

İkinci bölümde, dîvânın incelemesine yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Misâlî Dîvânı'nın nüshaları tanıtılmış ve dîvânın transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Anahtar Kelimler: Misâlî, Dîvân, Hurûfîlik, Dîvân Edebiyatı

ABSTRACT

MİSALİ DIVAN (ANALYZE-TEXT)

GÜNEŞ, Deva
Master's thesis, Department of Turkish Language and Literature
Thesis Advisor: Asst. Prof. Muvaffak EFLATUN
July, 2011, 722 pages

Misali is a divan literature poet, who lived in the XVI th century. As it is understood from the information gathered about his life, Misali, who is also known as Gül Baba, is from İlegüp, a village of Uluborlu, Isparta. At an early age, he joined to Veli Baba dervish convent which is known to be a Bektaşi dervish convent. However, from his works and poems it is seen that Misali has a Hurufi identity rather than a Bektaşi identity.

This study was composed of three parts and benefited from the eight copies of Misali Divan that we were able to detect from different libraries around our country.

At the first part, Misali's life, his literal identity and his works are discussed.

At the second part and analysis of the divan is mentioned.

At the third part, copies of the Misali Divan are introduced and transciptioned text of Misali Divan is given.

Key words: Misali, Divani, Hurufism, Divan Literature.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET……..v
ABSTRACT……..vi
İÇİNDEKİLER……...vii
KISALTMALAR LİSTESİ……..x
GİRİŞ……..1

BİRİNCİ BÖLÜM
MİSÂLÎ

1.1. HAYATI..……...……...10
1.2. TÜRBESİ…….…..…….....13
1.3. EDEBİ ŞAHSİYETİ……...…….15
1.3.1. Öğrenimi…….……15
1.3.2. Etkilendiği Şairler……..16
1.3.3. Lirizim……17
1.4. ESERLERİ……...……21
1.4.1 Feyznâme……...21
1.4.2. Miftahu'l Gayb……..21
1.4.3. Risale…….22
1.4.4. Dîvân…….22

İKİNCİ BÖLÜM
MİSÂLÎ DİVANI ŞEKİL VE MUHTEVA

2.1. MİSÂLÎ DÎVÂNI'NIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ……..24
2.1.1. Nazım Şekilleri…….24
2.1.1.1. Kaside…...……24
2.1.1.2. Tercî-Bend……24
2.1.1.3. Müsebba'……...24
2.1.1.4. Müseddes……..24
2.1.1.5. Muhammes……25
2.1.1.6. Murabba'……...25

2.1.1.7. Gazel…….……26
2.1.1.8. Müstezâd……...27
2.1.1.9. Nazm…….27
2.1.1.10. Tuyuğ……..27
2.1.2. Vezin…….28
2.1.3. Kafiye ve Redif…….……31
2.1.4. Dil ve Üslup……..31
2.2. DÎVÂNIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ…….…….33
2.2.1. Beşerî Aşk……33
2.2.2. Hurûfîlik İnanışları……...……35
2.2.2.1. Kur'an ve İnsan……..……..35
2.2.2.2. Peygamberler……...……38
2.2.2.2.1. Hz. Âdem…….……38
2.2.2.2.2. Hz. Nûh…….…….……..39
2.2.2.2.3. Hz. Yûsuf……..…….……..40
2.2.2.2.4. Hz. Mûsâ……..……42
2.2.2.2.4.1. Hayme-i Mî'âd…….……42
2.2.2.2.4.2. Nâr-ı Şecer…….43
2.2.2.2.5. Hz. Süleymân……..……44
2.2.2.2.6. Hz. Îsâ…….……46
2.2.2.2.7. Hz. Muhammed……47

III. BÖLÜM
DÎVÂN METNİ

3.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ……...51
3.2. DÎVÂNIN MEVCUT NÜSHALARI VE TAVSİFLERİ……...52
3.2.1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, 56/2 (=A)……..52
3.2.2. Ali Emîrî Manzum Eserler (Millet Ktp.), 390 (=M1)……...53
3.2.3. Ali Emîrî Manzum Eserler (Millet Ktp.), 391 (=M2)……...53
3.2.4. İzmir Milli Kütüphane, 1563 (=İz.)……..54
3.2.5. Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi, 24233 (=K)…….54
3.2.6. Süleymaniye Kütüphanesi, 2636 (=S)……..55
3.2.7. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, 1024/2 (=SÇ1)……...55

3.2.8. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, 484 (=SÇ2)……..……..56
3.3. ŞECERE…….....57
3.4. NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ……...….57
3.5. NÜSHALARDAKİ ŞİİR SAYILARI…….59
3.6. DÎVÂN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL…….60
3.7. KASİDELER…….....62
3.8. MUSAMMATLAR……...97
3.8.1. MurabbÀ‘……..…97
3.8.2. Muhammes…….….121
3.8.3. Müseddes…….....132
3.8.4. Müsebba‘…….134
3.8.5. Tercì-Bend……..137
3.9. GAZELLER……..…….…….156
3.10. MÜSTEZÂD……..…….……..644
3.11. NAZM……648
3.12. TUYUĞ…….……650
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME…….…..685
EKLER…….…….….687
KAYNAKÇA……..…702
DİZİN…….……706

KISALTMALAR LİSTESİ

A. : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı

a.g.e : Adı geçen eser

Bkz : Bakınız

cl. : Cetvel

ct. : Cilt

Çev. : Çeviren

Dr. : Doktor

G. : Gazel

Haz. : Hazırlayan

Hz. : Hazreti

İz. : İzmir Milli Kütüphanesi

K. : Kütahya Mustafa Yeşil Kütüphanesi

Ks. : Kaside

kt. : Kağıt

Ktp. : Kütüphane

M1 : Ali Emîrî Kütüphanesi (390)

M2 : Ali Emîrî Kütüphanesi (390)

mad. : Maddesi

Mfr. : Müfred

Msb. : Müsebba‘

Msd. : Müseddes

Mstz. : Müstezâd

Muhm. : Muhammes

Murb. : Murabbâ‘

Nz. : Nazm

öç. : Ölçü

Prof. : Profesör

s. : Sayfa

S. : Süleymaniye Kütüphanesi (2636)

SÇ1 : Sermet Çifter Kütüphanesi (1024/2)

SÇ2 : Sermet Çifter Kütüphanesi (484)

Sos. Bil. Ens. : Sosyal Bilimler Enstitüsü

st. : Satır

Trc. b. : Tercî-bend

Tyğ. : Tuyuğ

vb. : Bunun gibi

vd. : Ve diğerleri

Yk. : Yaprak

Yrd. : Yardımcı

yz. : Yazı

TEZ METNİ

GİRİŞ

Hurûfîlik

Harflerin esasına dayanan Hurûfîliğin temeli, eski çağlardan gelen, harflerle sayıların kutsallığını kabul eden ve bunlara çeşitli sembolik anlamlar yükleyen anlayışa dayanır.[1] Bu inanç sitemine eski Mısır, Yakındoğu ve Hint uygarlıklarında, daha sonra da Yahudi, Hıristiyan ve İslam kültürlerinde rastlamak mümkündür.[2] Hurûfîlik, gerçek anlamıyla milattan önce IV. ve III. yüzyıllardan itibaren Ortadoğu'daki Helenistik-Gnostik izler taşıyan dinlerde ortaya çıkmıştır. Helenistik-Gnostik literatürde "Sibyline Oracles" adı verilen Yahudi-Grek kaynaklı kehanetler koleksiyonunda Grek harflerine sayısal değerler vererek geleceğe yönelik kehanetler bulunmaktadır. Yahudilikte temel bir ekolün ortaya çıkmasına sebebiyet veren harfler Hıristiyanlıkta da önemli bir yer teşkil etmektedir. Erken dönemlerden itibaren baskı altında yaşayan Hıristiyanlar, mensuplarına özel bilgi aktarabilmek için metinlerin çeşitli yerlerine koydukları şifre ve gnostik çevrelerle kurdukları ilişkiler aracılığıyla Hurûfîliği kullanmışlardır.[3]

Hurûf sözcüğü Arapça "harfler" Hurûfî de harflere mensup olanlar yani harfçiler anlamına gelmektedir. Mir Fatrus ise Hurûfîler arasındaki zanaatkârların çokluğundan hareketle meslek anlamındaki hurfe (حرف) kelimesinden türediğini öne sürmüştür.[4]

Hurûfîliğin çeşitli araştırmacılar tarafından farklı tanımları yapılmıştır. Fuad Köprülü'ye göre " Hurûfîlik, Fazlu'llâhî'n-Na'îmî Esterâbâdî tarafından XIV. yüzyılın son çeyreğinde yayılarak, XV. ve XVI. asırlarda Anadolu'yu kaplayan bir mezheptir."[5] Abdülbaki Gölpınarlı Hurûfîlik için " Nusayrîlik, Dürzîlik, Yezidîlik gibi esas inançlarında İslamî hükümlerden tamamıyla ayrılmış uydurma bir din" tanımını yapmıştır.[6] Mehmet Zeki Pakalın *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*'nde Hurûfîlik için "Bu akım Esterabadlı Fazlullah tarafından kurulmuş olup gerçeği gizli, Cenab-ı Hakk'ın ilk görünmesinin kelam ve Fazlullah şeklinde olduğu fikrine dayanmaktadır." ifadesini kullanmıştır.[7] *İslam*

---

[1] Hüsamettin Aksu, (1998), "Hurufilik mad.", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C.XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, s.408.

[2] Mehmet Emin Bozhüyük, (1998), "Huruf mad.", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C.XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, s. 397.

[3] Yakup Kansızoğlu, (2004), *Şifreci Yanılgı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, ss.11-12.

[4] Fatih Usluer, (2009), *Hurufilik*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, s.125.

[5] Fuad Köprülü, (2003), *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.302.

[6] Abdülbaki Gölpınarlı, (1969), *100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatler*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, s.143.

[7] Mehmet Zeki Pakalın, (1993), "Hurufilik", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Yayınları, İstanbul, C.I, s.856.

Ansiklopedisi'nde ise Hurûfîlik için "Esterabadlı Fazl Allah tarafından 800 (1398) senesinde Horosan'ın Esterabad kasabasında kurulmuş bir tarikat[8]" ifadesi kullanılmıştır.

Hurûfîlik Fazlullah Esterabadi tarafından XIV. yüzyılın son çeyreğinde yayılarak, XIV. ve XVI. asırlarda Anadolu'yu kaplayan bir akımın adıdır.[9] Timur'un saltanatı döneminde İran, Harezm, Azerbeycan ve Irak bölgeleri çeşitli tarikat ve şeyhlerin yaygın şekilde faaliyet gösterdiği muhitlerdi ve Hurûfîlik de bu hoşgörü ortamından yararlanmış ve bu bölgelerde faaliyet göstermiştir.[10] Hurûfîliğin faaliyet merkezleri ise, Rumeli'de Arnavutluk ve bilhassa Ergirikasrı (Argirokosto: Yanya Vilayetinde liva merkezi), Mısır'da İskenderiye, Anadolu'da Akçahisar ve Osmanoğulları devletinin merkezi olan İstanbul'dur.[11]

Herat ve Horasan

Hurûfîlerin Herat ve Horasan'daki faaliyetleri Fazlullah zamanında başlamıştır. Ancak Şahruh'un kendi ordusunda Hurûfîliğin tehlikeli boyutlarda yayılmaya başladığı düşüncesiyle birçok Hurûfîyi çeşitli yerlere sürmesi neticesinde Ahmed-i Lûr ismindeki bir Hurûfî tarafından Cuma namazı sonrasında Şahruh yaralanmış ve bu olay Herat'ta Hurûfîlere karşı geniş çapta bir harekâta sebebiyet vermiştir. Fazlullah'ın torunu olan Adudüddin ve birçok Hurûfî öldürülmüş yine Fazlullah'ın torunu Emîr Nurullah, hattat Mevlânâ Ma'ruf ve İstivâ-nâme'nin müellifi Emîr Gıyaseddin tutuklanmıştır.[12]

İsfahan

Fazlullah Hurûfî İsfahan'da birkaç defa bulunup İsfahan civarındaki Toğçi'de bir süre ikamet etmiş, bir mağarada inzivaya çekilmiş ve Hurûfî inançlarını yaymaya başlamıştır. İsfahan'da ona inanan isimler arasında Fahreddin, Celâl-i Burûcirdî, Fazlullah Horasânî, Mir Abdullah-ı İsfahânî, Ali el-A'lâ, Muhammed Nâinî ile Deştli bir kişiden bahsedilmektedir. Bazı kaynaklar bu sayıyı dokuza çıkararak feleklerin sayısıyla karşılaştırır. Fazlullah'ın idamından sonra bir grup Hurûfî ile birlikte İsfahan'a gelen Hacı Surh adlı biri burada propagandaya girişerek taraftar toplamış ve bir ayaklanma çıkmasına sebep olmuştur. Bu sırada Emîr Abdüssamed'in iki oğlu öldürülmüş, bu olaylar neticesinde de Hacı Surh derisi yüzülerek öldürülmüş ve taraftarları da çeşitli şekillerde cezalandırılmışlardır.[13]

---

[8] Cl. Huart, (1988), "Hurufilik mad.", *Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, C. V/I, s.598.
[9] Mustafa Ünver, (2003), *Hurûfîlik ve Kuran*, Fecr Yayınları, Ankara, s.58.
[10] Aksu, *a.g.m.*, s.408.
[11] Abdülbaki Gölpınarlı, (1989), *Hurufilik Metinleri Kataloğu*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 31.
[12] Aksu, *a.g.m.* s. 409.
[13] *a.g.m.* s. 409.

Tebriz

Başlangıçta Hurûfîlerle iyi ilişkiler içerisinde olan Karakoyunlu Hükümdarı Cihan Şâh zamanında Hurûfîlerin Tebriz'de ayaklandığı bilinmektedir. Bu ayaklanma kanlı bir şekilde bastırılmış ve 500 kadar Hurûfî öldürülmüştür. Kaynaklar, Pîr-i Türâbî adında bir kişinin mezarından bahsederken Fazlullah'ın kızı Fatma Hatun'un eşi Ali el-A'lâ'nın idam edilmesinden sonra Tebriz'e gelip yerleştiğini ve burada Hurûfîliği yaymaya çalıştığını, öldürülünce Pîr-i Türâbî'nin kabrinin yanına defnedildiğini yazarken bazıları da bu kadını cezbeli bir derviş olan Pîr-i Türâbî'nin karısı olarak gösterir.[14] Kara Yûsuf ile oğlu Cihan Şâh'ın Şiî temayülde olmaları ve Cihan Şâh'ın dine karşı olan ilgisizliği Hurûfîlerin faaliyetlerini kolaylaştırmış, bu durum ulemanın tepkisine yol açmıştır. Bunun üzerine başta Mevlânâ Necmeddin olmak üzere ulemanın verdiği fetvaya dayanarak Cihan Şâh'ın emriyle 500 kadar Hurûfî öldürülmüş, cesetleri yakılmış, çok sayıda kişi de sürgün edilmiştir.[15]

Irak-Suriye

Irak'taki Hurûfî temsilcileri arasında Derviş Emîr Ali Keyvân, Derviş Sadr-ı Ziyâ, Derviş Hamd-i Nâtık, Hacı Îsâ Bitlisî, Hasan Haydarî, Hasan Tirger, Seyyid Muzaffer bulunmaktadır. Daha sonra Emîr Nûrullah'la Azîz-i Cânî ve Muhammed Tirger de Irak'a gelmişlerdir. Bunlar Bağdat'ta propaganda yapmışlar ve diğer Hurûfîlerle ilişkilerini sürdürmüşlerdir. Suriye Hurûfîlerinin önde gelen isimlerinden Seyyid Nesîmî Hurûfîliği yaymakla kalmamış, Anadolu'nun çeşitli yerlerini gezerek buralarda da çeşitli faaliyetler göstermiştir.[16]

Anadolu

15. yüzyılda İran'dan uzaklaştırılmaya başlanan Hurûfîler, Anadolu'yu ve Rumeli'yi kendilerine sığınak olarak görmüşlerdir. Hoca İshak Fazlullah'ın öldürülmesinden sonra halifesi 'Aliyyü'l-A'lâ'nın Anadolu'ya geçip Hacı Bektaş tekkesinde oturduğunu ve Bektâşîlere Hurûfîliği telkin ettiğini söylemiştir.[17] Cl.Huart'a göre de Anadolu'ya geçip, Hurûfîliği yayan kişi Aliyyü'l-Alâ'dır.[18] Ancak Gölpınarlı, Hurûfîliğin Anadolu'da

---

[14] *a.g.m.* s. 410.
[15] *a.g.m.* s. 410.
[16] *a.g.m.* s. 410.
[17] Gölpınarlı, (1989), *a.g.e.*, s.28.
[18] Huart, *a.g.m.*, s.599.

yayılmasında, Rumeli'ye geçmesinde Aliyyü'l-Alâ'nın değil Mir Şerif ve Nesîmî'nin tesirinin açıkça görüldüğünü belirtmektedir.[19]

Hurûfî halifeleri, XV. yüzyılın başından itibaren Tebriz ve Halep yoluyla Anadolu'ya gelerek propagandaya başlamışlar; inançlarını tasavvuf, vahdet-i vücûd ve ilm-i esrâr-ı hurûf gibi daha önce mevcut olan fikir ve inançların içinde gizleyerek yaymaya çalışmışlar, diğer faaliyet gösterdikleri bölgelerde olduğu gibi Anadolu ve Balkanlar'da da hem halk hem de yöneticiler arasında bir çevre edinmişler ve nihayetinde Kalenderîler'in arasına sızmışlardır. Çelebi Sultan Mehmed ve oğlu Sultan Murad döneminde başlayan Hurûfî etkisi Fatih Sultan Mehmed dönemde saraya kadar ulaşmıştır.[20] Şüphesiz İran'dan gelmiş olan bir zat, Edirne'deyken sultanı etkilemiş, büyük iltifatlara erişmiş ve hatta bazı müridleriyle saraya yerleşmiştir. Ancak Veziriazam Mahmud Paşa durumdan son derece rahatsız olmuş ve müftü Molla Fahreddîn-i Acemî ile birlikte sultanı Hurûfîlerin hulûl inancına sahip olduklarına inandırmayı başarmışlardır. Nihayetinde Hurûfîler sultan tarafından verilen emirle yakalanmış, idam edilmiş ve cesetleri yakılmıştır. Bu olay Osmanlı topraklarında Hurûfîlerin 16. yüzyıl boyunca sürecek olan sıkı tatbikatlara ve ölüm cezalarına çarptırılmalarının başlangıcı olmuştur.[21]

Hurûfîlik-Bektâşîlik İlişkisi

Hurûfîlik ve Bektâşîlik arasında sıkı bir bağ bulunmasına rağmen ikisi ayrı birer akım olarak kabul edilmiştir. XIV. yüzyılın ikinci yarısında Azerbaycan'da doğan ve yayılan bir akım olan Hurûfîliğin, kurucusu Fazlullah-ı Hurûfî'nin idamından sonra Timur tarafından takibata uğramış ve Anadolu'ya nüfuz etmişlerdir. XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Rumeli'ye geçen Hurûfîler Bektâşîlerin içine daha o dönemlerde girerek Hurûfî akaidlerini yaymaya başlamışlardır. Hurûfîler, II. Murad devrinde ve Fatih devrinin ilk zamanlarında saraya kadar nüfuz etmişler, ancak veziriazam Mahmud Paşa'nın çabalarıyla engellenebilmişlerdir. Bu durumun neticesinde pek çok Hurûfî Kalenderî tekkelerine sığınarak bu tarikatın bünyesinde kendisine yer edinmiş ve inançlarını kısa zamanda yaymışlardır. Fazlullah Kalenderîler aracılığıyla en yüksek Bektâşî evliyası arasına girmiş ve derin tesirler bırakmıştır.[22] XV. yüzyılın özellikle son çeyreğinde Hurûfî tesirlerin yanında

---

[19] Gölpınarlı, (1989), *a.g.e.*, s.28
[20] Aksu, *a.g.m.* s. 411.
[21] Ahmet Yaşar Ocak, (1998), *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, s. 133.
[22] Fuad Köprülü, (1949), "Bektaş mad.", *Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, İstanbul: C. II, s. 461., Ahmet Yaşar Ocak, (1992), "Bektâşîlik mad.", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Ankara, C.V, s.373.

farklı kanallarla Anadolu'ya sızmaya başlayan özellikle son on yıl içinde Safavîler'in sistemli propagandası ile yoğunlaşan Şiî tesirler öne geçmiş ve böylece Bektâşîliğin bugün tanıdığımız çehresi belirmeye başlamıştır.[23]

Abdülbaki Gölpınarlı, Hurûfîlerin Bektâşî görünerek, Rumeli'de Mısır'da ve Anadolu'nun bazı yerlerinde hicri XIII. (miladi XIX) asra kadar inançlarını muhafaza ettiklerini, görünüş itibariyle Bektâşî olan Hurûfîlerin, Hacı Bektaş'ın adını ancak korunmak için andıklarını, onlara göre gerçek pirin de Tanrı'nın da "Sâhibü Te'vil ve Sâhibü Beyân" dedikleri Fazl-ı Yezdan olduğunu ifade etmiştir.[24]

Hurûfî bir şair olan Misâlî'nin de dîvânında Bektâşîlikle ilgili ibareler bulunmaktadır. Ayrıca Misâlî Hacı Bektaş Veli ile ilgili 9 bentlik bir muhammes yazmıştır.

1. Ey yüzüñ nārında irdi nūra ḫūrşīd-i celī
V'ey velāyet-i gülşenüñ derd-i gūyā bülbüli
Saña keşf oldı Süleymān gibi her mürgüñ dili
Ey ki her cāye irişmişdür velāyātuñ eli
Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

2. Ravża-i firdevsdür 'ālī maḳām-ı meşhedüñ
Ey yüzüñ levḥinde izḥār itdi ser eşhedüñ
'Arif-i ẕāt oldı kim ders itdi ḥarf-i ebcedüñ
Sırr-ı yā sīn şāh 'Alī'nüñ mu'cizātı Aḥmed'üñ
Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī
(…)

8. Muṣṭafā vü Murtażā vü ḥażret-i şāh Ḥasan
Hem Ḥüseyn-i Kerbelā envār-ı ẕāt-ı ẕü'l-minen
Hem 'Alī vü hem Muḥammed Ca'fer imām-ı zemen
Mūsā-i Kāẓım 'Alī Mūsā Rıża'sın dürr-i sunen
Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

[23] Ocak, *a.g.m.*, s. 375
[24] Gölpınarlı, (1989), *a.g.e.*, ss.32-33.

9. Hem Muḥammed hem ‘Alī vü hem ḥüsn-i sulṭān-ı dīn
Mehdī-i ṣāḥib zamānsın sırr-ı Rabbü’l-‘ālemīn
Al u evlād-i ‘Alī ḳuṭb-ı semavāt ü zemīn
Ey Miṣālī raḥmetu’l-lāhi ‘aleyhüm ecma‘īn
Şem‘i cem‘-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

Problem

Misâlî mahlaslı şairimizin dîvânının şekil ve muhteva özellikleri hakkında özellikle de Hurûfî inanışları hakkında genel bilgiye sahip olmak.

Araştırmanın Amacı (Ne? Niçin? Nasıl?)

Araştırmada Misâlî Dîvân’ı incelenmiştir. Amacımız Misâlî Dîvânı’nını transkribe ederek şiir sayıları, nazım şekilleri hakkında tespitlerde bulunmak, dîvânın muhteva özelliklerine yer vererek dîvânda geçen Hurûfîlik ile ilgili inanışlar hakkında bilgi vermek.

Araştırmanın Önemi

Eski harflerle kaleme alınmış olan Misâlî Dîvânı’nın günümüz Türkçesine çevirip Türk kültüründeki Hurûfîliğe ait öğelerin belirlenmesi araştırmanın önemine işaret etmektedir.

Araştırmanın Hipotezi

Osmanlı’nın her açıdan mükemmeli yaşadığı bir yüzyılda yaşayan Bektâşî Dergâhına intisap etmiş, ancak Hurûfî inanışlara gönül vermiş bir şair olan Misâlî’nin Dîvânı Hurûfîlik inanışları derinlemesine taşıyan bir dîvândır.

Araştırmanın Varsayımı

Temelde Kur’an, hadis ve çeşitli mezheplerin öğretileriyle vücut bulan bu eserde Hurûfîlik inançları yansıtılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Hurûfî bir şair olan Misâlî’nin Dîvânı çalışma alanımızdır. Eser üç bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerde şairin hayatı, eserleri ve dîvânının şekil özellikleri incelenmiş, dîvân muhteva açısından fazla detaya girilmeden ele alınmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamız enstitünün belirlediği Tez Yazım Kılavuzu'na göre hazırlanmıştır. Misâlî Dîvânı'nın daha önce incelenip incelenmediği araştırılmış elde ettiğimiz ilk verilerden incelenmediği tespit edilmiştir. Çalışmamızın ilerleyen safhalarında netliğe kavuşmamış olsa da şairin "Gülbaba" olarak da bilindiği tespit edilerek çalışmalarımıza devam edilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda dîvânın "Gülbaba Dîvânı" olarak "Mehmet Dede" tarafından 2001 yılında Sakarya Üniversitesi'nde Yüksek Lisans tezi olarak çalışıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Ancak çalışma incelediğinde gerek ulaşılamayan ve tespit edilemeyen nüshaların tespit edilerek tanıtılması, şairin ölüm tarihine daha yakın olan nüshaya ulaşılarak bu nüshadan çalışması ve farklı tespitlerde bulunulması gibi çeşitli açılardan diğer çalışmayla farklılık arz eden bir çalışmaya ulaşıldığı için araştırmalarımız sonlandırılmayarak incelemelere devam edilmiştir.

Dîvânın tarafımızdan toplam sekiz nüshası tespit edilmiştir. Çalışmamız her ne kadar edisyon kritik olmasa da şiir sayılarının tespiti, şecerenin kurulması, nüshaların gruplandırılması, gibi hususlarda sağlıklı bilgi verebilmek adına nüshalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmamızda esas aldığımız nüsha toplam 186 varaktır. Eski harfler, günümüz Türkçesi'ne çevrilmiş, çeviri de transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Her beyite ve bende numaralar verilmiştir. Yazmanın orjinaline "a ve b" rakamları verilmiştir. Ayetler ve hadisler italik olarak belirtilmiş, dipnotta açıklamalarına yer verilmiştir. Okunamayan kelimelerin Arap harfleriyle yazımı verilmiştir. Eserde "-b" ile biten gerundium ve partisip ekleri "p" şeklinde gösterilmiştir. Eserde Hurûfîlikle ilgili kavramlarla ilgili olarak çalışmanın giriş kısmında Hurûfîlikle ilgili tanıtıcı bilgiler verilmiş, dîvânın muhteva incelemesinde ise Hurûfîliğin Kur'an'a, insana ve peygamberlere bakış açısını tespit edebilmek adına bu hususlarda bilgiler verilmiştir. Hurûfilîkle ilgili bilgilerin tamamını vermek ayrıca bir çalışma konusu olacağı için bu kısım daha fazla detaylandırılmamıştır.

Kâinatı, kâinatta zuhur bulan olayları ve Tanrı'yı çeşitli yollarla açıklama ihtiyacı insanlığın mevcudiyetinden bugüne kadar süregelmiştir. Harflerin esasına dayanan Hurûfîliğin temeli çok eski çağlardan gelen, harfler ve sayıların kutsal olduğunu kabul eden ve bunlara çeşitli sembolik anlamlar yükleyen bir anlayışa dayanır. Bu inanç sisteminin temelleri eski Mısır, Yakındoğu ve Hint uygarlıklarında atılmış daha sonra bu inanca Yahudi, Hıristiyan ve İslam kültürlerinde de rastlanmıştır.

Harflerin ve sayıların gizemi, harfler ve sayılarla Tanrı'yı, evreni açıklama isteğinin İslam'daki en etkin ismi Hurûfîliktir. Fazlullah'la birlikte XIV. yüzyılın son çeyreğinde

yayılarak XV. ve XVI. yüzyılda bütün Anadolu'yu kaplayan bu inanç sisteminin temsilcilerinden biri de Misâlî'dir. Klasik Türk Edebiyatı'nın her bakımdan kusursuzu yakaladığı bir çağda yaşayan Misâlî'nin şiirleri ve savunduğu görüşü ifade etmesi açısından sanat kudreti yüksek bir şairdir. Ancak ismini çok fazla duyuramaması Fuzûlî ve Bâkî gibi iki büyük şairle aynı yüzyılda yaşamış olmasıyla açıklanabilir.

Bektâşî bir dergâha mensup olan Misâlî'nin şiirlerine baktığımızda koyu bir Hurûfî inancına sahip olduğunu görmekteyiz. Her ne kadar Hurûfîlik ile Bektâşîlik arasında sıkı bir bağ bulunsa da Hurûfî bir şairin Bektâşî bir tekkeye olan bağlılığı Hurûfîlere yapılan baskı ve Hurûfîlerin çareyi başka tekkelere girerek ve inançlarını gizlilik esasıyla yaymaya çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada Misâlî Dîvânı'nın mevcut nüshaları tespit edilip en eski tarihe sahip yazma eserden nüsha transkribe edilmeye çalışıldı. Üç bölümden oluşan bu çalışmada Öncelikle Misâlî'nin hayatı ele alınmıştır. Gerek kaynaklardan gerekse de dîvânından yapılan tespitlerle edebi kişiliği, öğrenim durumu ve etkilendiği şairler hakkında bilgi verilmeye çalışılarak birinci bölüm tamamlanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, dîvânda bulunan nazım şekilleri ve aruz kalıpları ayrıca dîvânın dil, imla, muhteva özellikleri hakkında bilgiler verilerek bu bölüm sonuçlandırılmıştır.

Üçüncü bölümde ise dîvânın nüshaları hakkında bilgi verilmiş, nüshalardaki şiir sayıları tespit edilmiş, sonrasında ise Misâlî Dîvânı'nın transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Nüshalar arasından şairin yaşadığı zamana yakınlığı ve şiir sayısının çokluğu nedeniyle Millet Kütüphanesi 390 numaralı yazma (M1) esas alınmıştır. Transkripsiyonun akabinde ekler ve kaynakça mevcuttur.

Çalışmamızda okuyamadığımız kelimeler ve toplamına nazaran az da olsa kaynaklarını tespit edemediğimiz bazı iktibaslar çalışmamızın eksik yönlerinden bazılarıdır. Çalışmayı hazırlarken yanlış yapmamaya özen gösterdik ancak gözden kaçan yahut bilgi eksikliklerinden kaynaklanan eksiklerin telafi edilmesi en büyük temennimizdir.

Çalışmam esnasında benden yardımlarını hiç esirgemeyen Prof. Dr. Ahmet MERMER'e, danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Muvaffak EFLATUN'a, öğrenim hayatım boyunca üzerimden desteğini eksik etmeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜLER'e yardımlarını ve büyük desteklerini gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Raşit GÜNDOĞDU'ya, ve Araş. Gör. Bünyami TAŞ'a, teşekkürlerimi arz ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİSÂLÎ

1.1. HAYATI

XVI. yüzyıl Dîvân edebiyatı şairlerinden olan Misâlî'nin doğum tarihi hakkında net bir bilgi olmamakla beraber hayatı hakkında kaynaklarda çeşitli bilgiler mevcuttur.

Gülbaba olarak da bilinen Misâlî ile ilgili kaynaklarda geçen bilgilere göre üç ayrı Gülbaba vardır.[25]

Kaynaklara göre, Fatih Sultan Mehmed zamanında yaşayan ve Gül Mehmed Dede olarak bilinen bu zat, Şirvan'dan Anadolu'ya gelmiş ve Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'da yaptırdığı camide sekiz yıl tefsir ve hadis okutmuş, padişaha da tefsir dersleri vermiştir. Bu hizmete karşılık bir maaş kabul etmeyen Gülbaba, Fatih Sultan Mehmed ile Edirne'de bulundukları bir sırada, bir av esnasında gittikleri Korucu köyünü çok beğendiğinden, o yer kendisine verilmiş ve orada tesis ettiği zaviyesi ile kazandığı şöhret ölümünden sonra da devam etmiştir. Meşhur şairlerden Edirneli Tıgî'nin Gülbaba'yı övmek için bir manzume yazması da, onun şöhretinin XVI. asrın başında dahi devam ettiğini gösterir.[26]

Galatasaray Tarihi adlı kitapta geçen bilgiler bize II. Bayezid zamanında yaşayan Gülbaba hakkında bilgiler vermektedir. Burada yer alan bilgilere göre II. Bayezid çıktığı bir av dönüşünde çok üşür ve Beyoğlu sırtlarından Tophane'ye doğru inerken gözüne ilişen bir kulübeye doğru gider. Kulübede bir ihtiyar bulunduğunu ve nadide güller yetiştirdiğini görerek ısınmak üzere kulübeye girer ve ihtiyarla konuşmaya başlar. İhtiyarın sohbetinden çok hoşnut olan padişah, ihtiyara kendisinden bir isteği olup olmadığını sorar. O da eliyle padişaha şimdi lisenin bulunduğu tepeyi göstererek orada bir mektep yaptırması dileğinde bulunur. Yazar bu bilgileri ilk olarak halk hikâyesi gibi dinlediklerini ancak Galatasaray'ın ilk tesis tarihini II. Bayezid'e kadar bir türlü ulaştıramamaları sonucu bu anlatılanların bir hikâye değil hakikat olduğuna kanaat getirdiklerini ifade etmiştir.[27]

Bizi asıl ilgilendiren Gülbaba ise Kanuni zamanında yaşayan Gülbaba'dır. Gülbaba ile ilgili en eski kaynak Evliya Çelebi'nin *Seyahatnâme*'sidir. Eserde, Evliya Çelebi'nin babasından naklen verdiği bilgiye göre bir Bektâşî dervişi olan Gülbaba Amasya'nın Merzifon ilçesinde doğmuş, Fatih Sultan Mehmed, II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde birçok savaşa katılmış ve Budin seferinde şehit

---

[25] Nimet Tohumcu, (2002), "Misâlî'nin Kitâb-ı Manzûme-i Feyznâme-i İlâhî Mesnevisi", Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum, s.25.

[26] Orhan F. Köprülü, (1988), "Gülbaba mad.", *Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*, C. IV, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.832.

[27] Fethi İsfendiyaroğlu, (1952), *Galatasaray Tarihi*, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul, s.58.

olmuştur. Budin'in fethinden sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın da hazır bulunduğu cenaze namazı Ebüssuûd Efendi tarafından kıldırılmış ve Gülbaba Budin'de defnedilmiştir.[28] Burada yer alan bilgilerden Gülbaba'nın Fatih Sultan Mehmed, II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında yaşamış olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Köprülü, Gülbaba adını taşıyan iki kişinin mevcut olduğunu bunlardan ilkinin menkıbevi şahsiyeti, ikincisinin gittikçe artan şöhreti sonucunda, yavaş yavaş ikinciye aktarıldığı ve isim benzerliği dolayısıyla başka başka şahıslara ait iki ayrı menkıbenin tek bir menkıbe haline geldiğini belirtmiştir.[29]

Isparta'nın Senirkent ilçesine bağlı İlegüp köyündeki Veli Baba Dergâhı'na ait kayıtlar arasında bulunan bir şecerede yer alan bilgiler Evliya Çelebi'yi doğrulamakla beraber Gül Baba hakkında gerçeğe daha yakın bilgiler vermektedir.[30] Bu kayıtlarda yer alan bilgilere göre Gülbaba Isparta'nın Uluborlu ilçesinin İlegüp köyündendir. Asıl adı Cafer'dir. Babası Yalınkılıç oğlu Veliyüddin'dir. Kanuni Sultan Süleyman tarafından yapılan davet üzerine Güldede ile Sünbüldede adlı iki oğlunu sefere göndermiştir. Güldede Budin'de Sünbül Dede ise Romanya'nın Ulubey nahiyesinde şehid düşmüşlerdir.[31]

Budin'de gömülü olan Gülbaba ile yine Budin'de gömülü olan Kalaylikoz Ali Paşa'nın aynı kişi olup olmadığı mevzusu da birçok araştırmacıyı meşgul etmiştir.[32] Mustafa Kaçalin'in Macar tarihlerinden aktardığı rivayetlere göre, Kanuni Sultan Süleyman'ın torunu ve II. Selim'in kızı Cevher Sultan, evli bulunduğu Kaptanı Derya Piyale Paşa'nın ölümü üzerine Halayıkoğlu Kalaylıkoz Ali Paşa ile evlenir. Ali Paşa bir savaş sırasında bugün Gülbaba Türbesi'nin bulunduğu yerde şehit olur. Maiyeti ve halk ona gülfidanları arasında bir türbe yaptırarak kendisine Gülbaba adını verirler. Bahsi geçen diğer bir rivayete göre ise savaş esnasında Hıristiyanlar tarafından atılan gülleleri elleriyle yakalayarak tekrar düşman üzerine atan Ali Paşa'ya Gülle Baba adı verilir, ancak halk dilinde değişerek Gülbaba olur. Bu görüşe katılmayan Lajos Fekete Gülbaba Türbesi'nin Ali Paşa'ya ait olmadığını belirtir.[33] Yine Tahir Erdem de Kalaylıkoz Ali Paşa'nın Gülbaba olmadığını ifade eder.[34]

---

[28] Evliya Çelebi, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi VI. Kitap*, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı (haz.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.133.
[29] Orhan F. Köprülü, *a.g.m.*, s.832.
[30] Mustafa S. Kaçalin, (1998), "Gülbaba mad.", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. XIV, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, s.227.
[31] Tahir Erdem, (1935), "Gülbaba", *Ün Mecmuası*, Sayı: 19, Isparta, s.268.
[32] İsmail Tosun Saral, (2005), "Kalaylıkoz Ali Paşa Gül Baba mı", *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi*, Sayı: 35, Ankara, s.203.
[33] Kaçalin, *a.g.m.*, s.227
[34] Erdem, *a.g.m.*, s.271

Tezkireler de Misâlî ile ilgili bilgilere rastlamak mümkündür. *Gülşen-i Şuara*'da Misâlî ile ilgili olarak adının Hasan ve Edirneli olduğu ifade edilmektedir.[35] Yine Hasan Çelebi'de *Tezkiretü'ş-şuara*'da da Hasan adlı Edirneli şairden bahsetmektedir.[36] Bu iki şair birbirleriyle aynı şahsiyet olsalar da bizi asıl olarak ilgilendiren Misâlî'den farklı şahsiyetlerdir.

Gülbaba isminin nereden geldiği konusunda değişik fikirler ortaya atılmıştır. Gabor Agoston, "gül"ün sufilerde tasavvuf bilgisinin ve inancın temsilcisi, aynı zamanda hakikati arayan derviş manasına da geldiği için dervişlerden tekkelerin gülleri diye söz edildiğini, diğer yandan sufilerin derviş başlıklarındaki yuvarlak kumaş parçasına da gül dediklerini ifade ederek, Gülbaba'nın fani olan çiçeği sevdiği için değil, manevi anlamlarından ötürü bu ismi taşıdığını belirtmiştir.[37] Gülbaba ismiyle ilgili olarak, Ignacz Kunos bir gerekçe göstermeden "Kelbaba" olması gerektiğini söylemiştir. Gyula Nemeth "gül" kelimesinin "gülmek" fiilinden emir olduğu öne sürerek "Gülsün" ve "Korkut" isimlerini örnek olarak göstermiştir, Theodor Menzel'e göre ise Gülbaba şeyhlik alameti olarak tacının tepesinde bir gül taşıdığı için bu adı almıştır. Ancak genel kanaat, şairin çiçekleri çok sevdiği için bu ismi almış olduğudur.[38] Köprülü de bu isimde geçen ilk kelimenin çiçek manasında olduğunu söyleyerek bu fikrini kuvvetlendirmek için de Velibaba dergâhına ait kayıtlarda ortaya çıkan şecerede kardeşi Seyyid Hüseyin'in Sümbül Dede namını taşımasını örnek olarak vermiştir.[39]

Gülbaba'nın dış görünüşüyle ilgili bilgiler ise Gülbaba Türbesi'nin onarımı esnasında açılan mezardan çıkan kemiklerin incelenmesinden sonra ortaya çıkmıştır. Buradan elde edilen bilgilere göre Gülbaba 164 santimetre boyunda güçlü biridir.[40]

Gülbaba'nın Misâlî mahlasıyla şiirler yazmasıyla ilgili çeşitli görüşler vardır. Rıza Tevfik Hurûfî bir eser olan Miftahu'l Gayb'dan bazı parçalar neşrederek bu eserin Gülbaba'ya ait olduğunu öne sürmüştür.[41] Kaçalin ise Gülbaba'nın Misâlî mahlasıyla manzum ve mensur eserler yazdığının ve Hurûfî olduğunun yaygın olduğunu; ancak bu eserlerin

---

[35] Bağdatlı Ahdî, (2005), *Gülşen-i Şu'arâ'*, Süleyman Solmaz (haz.), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, s. 278.
[36] Kınalı-zade Hasan Çelebi (1989), *Tezkiretü'ş-Şuara*, İbrahim Kutluk (haz.), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, C. II, s.852.
[37] Gabor Agoston, (1997), *Gül Baba Türbeje*, Ceram Trading Ltd. (Ege Seramik) ve Türk-Macar Dostluk Derneği Yayını, Budapeşte, s.16.
[38] Kaçalin, *a.g.m.*, s.227.
[39] Orhan F. Köprülü, *a.g.m.*, s.832.
[40] Agoston, *a.g.e.*, s. 18.
[41] Rıza Tevfik, (1909), *Textes Houroûfis*, GMS, London, s. 290.

Gülbaba'ya ait olup olmadığının kesin bir şekilde tesbit edilemediğini belirtmiştir.[42] Nimet Tohumcu'da Feyznâme-i İlâhî mesnevisinin sonunda yer alan eserin 969 yılında bitirildiği bilgisinin Misâlî'nin Gülbaba olabileceği görüşünü zayıflattığını, çünkü Gülbaba'nın 948 yılında Budin seferinde ölmüş olarak bilindiğini ifade etmiştir.[43]

1.2. TÜRBESİ

Gülbaba türbesi, üçüncü Buda beylerbeyi Yahyapaşazade Mehmed'in 1543'den 1548'e kadar süren beylerbeyliği döneminde, yerli inşaat malzemesinden ve yerli inşaat işçileri tarafından yapılmıştır. 1878 yılının mühendislik raporuna göre türbe duvarları sert Buda kireç taşından, iki metre uzunluğunda olan parçalar 0,45 metrelik tabakalar oluşturarak alışılmış Türk inşaat yöntemine göre 5 mm kadarlık aralıklarda birbirleriyle kireçle kaynaştırılarak inşa edilmiştir. Mühendislik raporuna ve eski tasvir ve resimlerin tanıklığına göre duvarların dışarıdan hiçbir zaman badanalanmadığı anlaşılmaktadır.[44]

Gülbaba türbesi ile ilgili bilgilere Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde de rastlamaktayız. Seyahatnâme'de türbe ile ilgili olarak şu ifadeler yer almaktadır:[45]

> "Ve Ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at fukarâ-yı erbâb-ı ma'ârifi gâyet çokdur. Cümlesi çete ve potura ve gazâya giden gâzîlerin bir alay sulehâ-yı ümmetden fakr [u] fâka erenleridir. Ve kış meydânlarında ve yaz meydânlarında gûnâ-gûn altun-misâl çerâğlar ve şem'dânlar ve kandîldânlar ve buhûrdân ve gülâbdânlar ile ârâste ve gûnâ-gûn cihâz-ı fakr ile, ya'nî zerdeste ve tabl u kudûm ve zîl ü pâlheng ve keşkül ü teberler ile pîrâste olmuş bir âsitânedir. Ve her erbâb-ı ma'ârif olan seyyâhân-ı berr ü bihârân bu âsitânenin rûy-ı dîvârına birer gûne hüsn-i hat ile âsârlar ebyât-ı eş'ârlar tahrîr etmişler."

Evliya Çelebi, dervişlerinin sayısının çokluğundan, dervişlerinin gazaya gittiklerinden, yaz ve kış meydanlarında çeşit çeşit şamdan, çerağ, kandil, buhurdan ve gülabdanlar olduğundan, kara ve deniz seyyahlarının kapı ve duvarlara beyitler yazdıklarından bahseder.

---

[42] Kaçalin, *a.g.m.*, s. 228.
[43] Tohumcu, *a.g.t.*, s. 27.
[44] Agoston, *a.g.e.*, ss.16-17.
[45] Evliya Çelebi, *a.g.e.* s. 149.

Çelebi, Gülbaba'nın çiçekli bir bahçe içerisinde kurşun örtülü bir kubbe altında yattığını, sandukasının yeşil çuha ile örtülü olduğunu ve başında Bektâşî tacı bulunduğunu ifade etmiş ve kendisi de duvara bir beyit yazmıştır.[46]

"Âşık-ı sâdık menem etdim ziyâret ben gedâ

Bülbül-i gûyâ gibi etsem fiğân ey Gül Baba"

Türbe, kentin geri alınması için Hıristiyanların başlattığı savaşlarda çok zarar görmemiş, ancak geri alındıktan sonra Rozsadomb tepesi tamamen Aziz Josef yanlılarına (Cizvitler) tahsis edilmiş ve türbe de Aziz Josef'e adanmış olarak küçük kilise (şapel) haline getirilmiştir. Türbenin damının da bu esnada değiştirildiği tahmin edilmektedir. Tarikat dağıldıktan sonra türbe özel mülkiyete geçmiş, 1830 yılında Janos Thoma'nın arsası üzerinde bulunan türbe Bosnalı hacıların önemli bir ziyaret yeri olmuştur. 1861 yılında Buda Meclisi Janos Wagner'e, Müslüman ziyaretçilere izin vermesi koşuluyla türbeyi Wagner'in mülkiyetine geçirmiştir. Türbe 1870 yılında kadastro defterine Türkiye mülkiyeti olarak işlenmiş, 1878 yılında ayrıntılı mühendislik raporu hazırlanmış, 1885'de ise mimar Lajos Grill Türkiye Başkonsolosluğunca türbenin restorasyonu ile görevlendirilmiştir. 1914 yılında Diyanet ve Milli Eğitim Bakanlığı Gülbaba Türbesi'ni tarihi ve kültürel önemi gerekçesiyle korunacak tarihi anıt olarak ilan etmiştir. Tarihi anıt olarak ilan edildikten sonra 1915 yılında zeminin asıl düzeyine indirilmesine bağlı olarak, antropolog Ord. Prof. Lajos Bartucz'un yönetiminde kazı çalışmaları başlamıştır. Mezarda bulunan üç iskelet kalıntısından Gülbaba olduğu düşünülen iskelet yaklaşan ramazan bayramı nedeniyle türbeyi ziyarete gelecek olan hacı ve müminlerin ziyaretlerini gerçekleştirebilmeleri için 1 Temmuz 1915'te tekrar mezara konmuştur. Gülbaba'nın yeniden defninden sonra tamir devam etmiş, duvarlar badanalanmış, taban çam kerestesiyle döşenmiş, ancak bırakılan iki delik, aşağı inebilmek ve kutsal topraktan bir avuç götürmek isteyen hacılar için ayrı ayrı örtülmüştür. Türbenin çatısı yenilenerek, yeni parmaklıklarla korunmuş sanduka hazırlanmıştır. Eski tasvirler ve Bektâşî tarikatının geleneklerine uygun olarak yine derviş tacı ile bezenmiştir. I. Dünya savaşından sonra türbeyi tamamen kuşatan Wagner köşkünde kiralık daireler açmış, ancak bu durumun türbe için oldukça sakıncalı olması sebebiyle 1931'de Gülbaba İslam Cemiyeti, 1932 yılında Gülbaba Derneği kurulmuştur. Bu dönemde Budapeşte müftüsü Hüseyin Hilmi tarafından yürütülen geniş kapsamlı kampanya başarılı olmasına rağmen savaş ve değişen politik şartlar nedeniyle amacına ulaşamamıştır. 1944 yılında çok kötü durumda olan köşkte yapılan

[46] Evliya Çelebi, *a.g.e.*, s.149.

tamirler sayesinde türbenin doğu duvarı ortaya çıkmıştır. 1987 yılında mimarların katıldığı uluslararası yaz kampı çerçevesinde Gülbaba türbesinin etrafında oluşturulabilecek bir İslam din-kültür merkezi için birçok dikkate değer plan hazırlanmıştır. 1989 yılında Macar-Türk ilişkilerinde gözle görülen iyileşmelerden sonra 1996 yılında plan ve çabalardan sonuç alınabilmiş ve Gül baba türbesinin yenileme ve çevre düzenlemesine Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı'nın girişimleri ve maddi desteği ile başlanmıştır.[47]

1.3. EDEBİ ŞAHSİYETİ

Klasik Türk Edebiyatı XVI. yüzyıl şairlerinden olan Misâlî'nin dîvânından hareketle Hurûfî bir şair olduğunu söylemek mümkündür. Ancak Misâlî'nin ne dîvânında ne de hayatıyla ilgili bilgilerde Hurûfîliğe ne zaman ve kimin vasıtasıyla intisab ettiği hakkında her hangi bir bilgi bulunmamaktadır. Isparta'nın Uluborlu ilçesinin İlegüp köyünde Velibaba dergâhına ait kayıtlarda bu dergâha bağlı olduğu görülse de Velibaba dergâhı Bektâşî dergâhıdır. Hurûfîlerin Osmanlı toprakları içerisinde Bektâşî tekkelerinin içlerine girmeleri, Mahmud Paşa ve Molla Fahreddîn-i Acemî'nin tasarladıkları plan çerçevesinde Fatih Sultan Mehmed'i Hurûfîlere karşı uyarmaları ve padişah tarafından birçok Hurûfînin diri diri yakılmasından sonra geride kalan Hurûfîlerin Bektâşî tekkelerine sızmaları nedeniyle Bektâşî inanışlarında Hurûfîlik izleri bulunması muhtemeldir, ancak hiçbir zaman tamamen Hurûfîliği inanç esası olarak Bektâşîlikte göremeyiz.[48] Şairin ne amaçla dergâha girdiği bilinmez ama gerek dîvânından gerekse de yazdığı diğer eserlerinden Hurûfî inançlarına sıkı sıkıya bağlı olduğu muhakkaktır.

1.3.1. Öğrenimi

Kaynaklarda Misâlî'nin öğrenim hayatıyla ilgili her hangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak şairin dîvânında Farsça kelimeleri sıkça kullanması, takipçisi olduğu Fazlullah'ın eserlerini okuduğuna dair dîvânda yer alan beyitler ve Farsça bir risalesinin bulunması onun Farsça'yı iyi derecede bildiğini gösterir.

Dîvânda Arapça bir şiire veya tamamıyla Arapça bir mısrayla karşılaşılmamasına rağmen, şairin Arapça kelimelere, ayet ve hadislere fazlaca yer vermesi onun medrese eğitimi almış olduğunu düşündürmektedir.

---

[47] Agoston, *a.g.e.*, ss.17-20.
[48] Ocak, *a.g.e.*, s. 133., Ünver, *a.g.e.*, ss.71-72.

1.3.2. Etkilendiği Şairler

Misâlî'nin Hurûfîlik akaidlerini anlatmak için yazdığı şiirlerinde şüphesiz ki Hurûfîliğin kurucusu olan Fazlullah'dan etkilenmiştir. Şair şiirlerinde Fazlullah'dan, Fazlullah'ın öğretilerinden ve Fazlulllah'ın eserleri olan Câvidân-nâme, Arş-nâme ve Muhabbet-nâme'den sıklıkla bahsetmektedir.

Ey ṣıfāt u ẕāt-ı Ḥaḳ'dan ġāfil ü maḥrūm olan
'İlm-i fażlu'l-lāha gel kim müşkilüñ āsān olur (G 188/12)

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde 'arşu'l-lāhı tefsīr itmeyen
Cāvidān u sırr-ı fażlu'l-lāhı bilmez ḳandedür (G 204/6)

Nāme-i ḥüsnüñde ders itdük çü Yāsīn sūresin
'İlm-i fażlu'l-lāha irdük ehl-i inṣāf olmışuz (G 217/3)

Fırāt u Şāṭ Muḥabbet-nāme 'Arş-nāme Nīl cāvīddür
Miṣālī bu ebḥurda ṣadefveş der-feşān buldum (G 402/17)

Ma'nā-i ẕāt u ṣıfāta vāḳıf oldum fażl-ı Ḥaḳ
'Avn idelden Cāvidān-nāme'nüñ bir bābını (G 563/4)

Fażl-ı Rabbü'l-'ālemīne her nefes biñ biñ sipās
K'oḳudı yazdı Miṣālī Cāvidān-nāme'yi (G 592/5)

Cāvidān-nāme'den nūş eyle ma'nā-i kevṣerin
Ey Miṣālī gör ne cāndur fażl-ı yezdān ṣoḥbeti (G 593/7)

Misâlî Dîvânı'nda bahsi geçen şairlerden diğeri de Hallac-ı Mansur'dur. Şair, beşerî aşkı anlattığı şiirlerinde diğer dîvân şairlerinde olduğu gibi Mansur'un darağacında asılmasıyla, sevgilinin saçında asılmak arasında ilişki kurmuş, Hurûfîliği esas aldığı şiirlerinde ise Hallac-ı Mansur'un tasavvufi düşüncesinden bahsetmiştir.

Ḫūrşīd ü gül çehreñi gördüm ene'l-Ḥaḳ söyledüm
Zülfüñe aşılmaġa cān u göñül Manṣūr'dur (G 93/4)

Dem uram sırr-ı ene'l-Ḥaḳ'dan Miṣālī ʻāḳıbet
Dār olur Manṣūrveş yā başıdur fitrāk olur (G 145/7)

Başı dil Manṣūr'ınuñ cāna nice dār olmasun
Ḥüsn-i Baġdād'ında çün zülfüñ iki fitrāḳmış (G 242/6)

Misâlî'nin Mansurla birlikte şiirlerinde Hurûfîliğin en önemli temsilcilerinden olan Nesîmî'den de bahsetmiştir.

Ṣoydurdı postı Nesīmī vü oldı Manṣūr dār
Şol kim yoluña ser vire server degül midür (G 124/7)

Dāra çıḳmaḳ fen her merd olmadı Manṣūrvār
Postın yüzdürmege Seyyidveş server gerek (G 315/2)

Misâlî Dîvânı'nda yer alan tuyuğların Nesîmî'de olduğu gibi sayıca fazlalığı ve tuyuğlardan birinde tıpkı Nesîmî gibi tuyuğ vezni dışında başka bir vezinle şiirini yazması da Misâlî'nin Nesîmî'den Hurûfîlik esasları dışında şekil olarak da etkilendiğini göstermektedir.

1.3.3. Lirizim

Klasik Türk Edebiyatı'nda lirik söyleyişin en etkin ifade aracı olarak gazel gösterilebilir.[49] Dîvânında 598 adet gazel bulunan Misâlî de bir gazel şairi olarak nitelendirilebilir. Türk Edebiyatı'nın en lirik, en coşkulu şairlerinden biri, belki de birincisi olan Nesîmî'den[50] etkilenen Misâlî'nin gazellerine baktığımızda da lirik bir söyleyişe sahip olduğunu görürüz.

---

[49] Bünyami Taş, (2010), "Garîkî, Dîvân-ı Garîkî", Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum, s.10.
[50] M.Fatih Köksal, (2005), *Klasik Türk Şiiri Araştırmaları*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 263.

Dîvân Edebiyatı'nın en önemli şairlerinden biri olan Nef'î'nin şiirlerinde gördüğümüz muhatabına yukarıdan bakan edasını ondan bir yüzyıl önce Misâlî'nin şiirlerinde görmek mümkündür.

Vā'iẓā lāf eyleyüp dem urma 'ilmu'l-lāhdan
Kim seni ben derk-i Ḥaḳ'da gāyet aḥmaḳ bulmışam (G 353/6)

Zāhid-i bī-dīn bilmez çün teşehhüdden ḫaber
Müselmān ismi velekīn bī-ḫaber İslām'dan (G 425/10)

Nef'î'nin Sultan Murad Han için yazdığı kasidesine benzer bir söyleyişi Misâlî'nin yazdığı bir gazelde bulmak mümkündür.

Der Medh-i Sultân Murâd Hân Aleyhirrahmetü Velgufrân

1. Esdi nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem
   Açsın bizim de gönlümüz sâkî meded sun câm-ı Cem

2. Erdi yine ürd-i behişt oldu hevâ anber-sirişt
   Âlem behişt-ender-behişt her kûşe bir bâğ-ı İrem

3. Gül devri ayş eyyâmıdır zevk u safâ hengâmıdır
   Âşıkların bayramıdır bu mevsim-i ferhunde-dem

4. Dönsün yine peymâneler olsun tehî hum-hâneler
   Raks eylesin mestâneler mutrıblar etdikçe nagam
   …

9. Lutf eyle sâkî nâzı ko mey sun ki kalmaz böyle bu
   Dolsun sürâhî vü sebû boş durmasın peymâne hem

10. Her nev-resîde şâh-ı gül aldı eline câm-ı mül
    Lutf et açıl sen dahi gül ey serv-i kadd-i gonca-fem
    …

15.Sâkî meded mey sun bize câm-ı Cem ü key sun bize
Rıtl-ı pey-â-pey sun bize gitsin gönüllerden elem
… (Nef‘î)[51]

1. Devr-i gül irdi yine gülşen-i zībā demidür
La‘l-i leb sāḳī yedinden mey-i ṣaḥbā demidür

2. Rind iseñ ṭurma yüri kūşede ḫabs olma kim uş
Serv-i ḳad dil-ber ile seyr ü temāşā demidür

3. Seyre çıḳdı gül nesrīnle zeyn olmaġa dost
Avlayıgör anı dil bülbül-i tenhā demidür

4. Lebi yādına nigāruñ içelüm cām-ı şarāb
Ki ḳadeḥ ṭutdı yine nergis ü lāle demidür

5. ‘Ayş u nūş it demi ḫoş gör bu gün aḥbābuñla
Nev-civān ‘ömri yile virme ki cāna demidür

6. Virdi yaġmaya göñül şehrini cünd-i ġam-ı hicr
Ṣun lebinden ṣanma cām-ı muṣaffā demidür

7. Bāġçe-i ġonce dehānile yüri hem-ḳadeḥ ol
Ki bahār irdi bugün seyr-i gülistān demidür

8. Devr-i gülde mey içüp vaṣl olın dimişdüñ
‘Ahde gel eyle vefā kim gül-i ra‘nā demidür

9.Sükker aġzına Miṣālī vü sükker daġıdur
Ṣan anuñ ṭatlu ‘itābını Mesīḥā demidür (G 184)

[51] Bkz. Metin Akkuş, (1993), *Nef’î Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.94.

Nedîm'in şiirlerinde görülen tasvirler, tablolar,[52] kâinatı süsleme ve epiküryen şiir anlayışını Nedîm'den çok önce Misâlî'nin yazdığı bir murabbâ'da da görmekteyiz.

1. Yine ʻālem zeyn oldı ġonce gül hengāmıdur
   Gülistānuñ revnaḳı ol nergis-i bādāmıdur
   Serv-i yeşil ḥulle giydi ḫūb-ı sīm endāmıdur
   Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

2. Lāle vü gül devridür irdi bahāruñ mevsimi
   Cām-ı mey nūş it ki geldi sebzezāruñ mevsimi
   Furṣatı fevt itme kim irdi kenāruñ mevsimi
   Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur
   (…)

5. Ey Miṣālī gülistān içinde tenhā diyārla
   Laʻlini ṣor ʻayş u nūş it ol ḳamer-i ruḫsārla
   Bundan özge cennet olmaz ẕevḳ it dildārla
   Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur (Murb. 7)

Yukarıda verdiğimiz örnekleri göz önüne alarak, Misâlî'nin, Nedîm ve Nef'î tarzı lirik şiir anlayışının habercisi olduğunu söyleyebiliriz.

Misâlî'nin, 25 bendden oluşan bir tercî-bend yazması, aruzun "me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün" kalıbıyla tuyuğ yazması, ayrıca tuyuğlarından ikisinde mahlas kullanması bizde onun kalıpların dışına çıkmayı seven bir şair olduğu intibasını uyandırmıştır.

[52] Muhsin Macit, (1991), *Nedim Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.21.

1.4. ESERLERİ

1.4.1. Feyznâme

Bir önsözle otuz iki bölümden oluşan 969 beyitlik bir mesnevidir.[53] Nimet Tohumcu tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak çalışılmıştır. Eserin bilinen altı nüshası mevcuttur.

Millet Kütüphanesi Ali Emîrî, Manzum, nu: 390, vr. 8b-37a

Cambridge University Library, MS. Browne, C. 9, vr. 51b-76a

Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Ef., nr. 3359/3, vr. 41b-68a

Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmut Ef., nr. 3735, vr. 1b-22a

Yazma Bağışlar, nr. 2268/3, vr. 78b-117a

Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi, Seyfettin Özege Kitaplığı, Âgah Sırrı Levend, nu. 412.

1.4.2. Miftahu'l Gayb

Bu eserde besmelenin Hurûfî felsefesince tefsir ve tevili yapılmıştır.[54] Bu eserin bilinen dört nüshası vardır.

Millet Kütüphanesi Ali Emîrî, Manzum, nu. 390, vr. 1b-8a.

Millet Kütüphanesi Ali Emîrî, Farsça, nu. 1041, vr. 128b-140a

Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi nu: 2416

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe, nu.77

Tahir Üzgör bu eseri Millet Kütüphanesi 390 numaralı nüshadan yola çıkarak Misâlî Dîvânı'nın dibacesi olduğunu söylemiştir[55], ancak Üzgör'ün önsöz olarak aldığı kısım "Miftahu'l Gayb'dır, bu eser Fatih Usluer tarafından makale olarak da yayınlanmıştır.[56]

---

[53] Nimet Tohumcu ellerindeki nüshanın 1044 beyitten teşekkül ettiğini belirtmiştir.
[54] Fatih Usluer, (Spring 2007), *Misâlî'nin Miftâh'ul-Gayb'ı Metin ve Açıklama*, Turkish Studies, s.721.
[55] Tahir Üzgör, (1990), *Türkçe Dîvân Dîbâceleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, ss. 8 ve 308.
[56] Bkz., Usluer, *a.g.m.*

1.4.3. Risale

Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Farsça, nu:1012

British Museum, Or. 5961, vr. 82b-86b

1.4.4. Dîvân

Misâlî Dîvânı'nın tespit edilebilen sekiz nüshası bulunmaktadır.

Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Manzum, nu: 390

Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Manzum, nu: 391

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı nu: 56/2

İzmir Milli Kütüphane, nu:1563

Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi, nu: 24233

Süleymaniye Kütüphanesi, nu: 2636

Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, nu: 1024/2

Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, nu: 484

Eserle ilgili detaylı inceleme ilerde yapılacağı için konu burada daha fazla genişletilmemiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

MİSÂLÎ DÎVÂNI ŞEKİL VE MUHTEVA

2.1. MİSÂLÎ DÎVÂNI'NIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Nazım Şekilleri

2.1.1.1. Kaside

Misâlî Dîvânı'nda 11 adet kaside vardır.[57] Bu kasideler arasında tevhid, naat, elif-name, maktel-i Hüseyin, devriye gibi türler bulunmaktadır. Kasidelerin beyit sayıları en az 21 en fazla 50 beyittir.

Kasideler sekizinci ve on birinci kaside dışında "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" aruz kalıbıyla, sekizinci ve on birinci kasideler ise, "mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün" aruz kalıbıyla yazılmıştır.

2.1.1.2. Tercî-Bend

Dîvânda iki adet tercî-bend bulunmaktadır. Bunlardan ilki beş bentten, bu beş bendin her biri de vasıta beyitleriyle beraber beş beyitten oluşmaktadır. Aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbıyla yazılmıştır. İkinci tercî-bend istisnai bir örnek teşkil etmektedir. Kaynaklarda tercî-bend ile ilgili olarak bend sayılarının 5-7 bend arasında değiştiği, bazı dîvânlarda 3-17 ya da 3-20 bend arasında da yazıldığı belirtilmiştir.[58] Ancak Misâlî Dîvânı'nda ikinci tercî-bend yirmi beş bentten müteşekkildir. Bentler vasıta beyitleriyle beraber sekiz beyitten oluşmaktadır. Bu tercî-bent de aruzun "mef ū lü me fā i lün fe ū lün" kalıbıyla yazılmıştır.

2.1.1.3. Müsebba'

Dîvânda bir adet müsebba' bulunmaktadır. Yedi bentten oluşan mütekerrir müsebba' aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbıyla yazılmıştır.

2.1.1.4. Müseddes

Dîvânda bir adet müseddes bulunmaktadır. Yedi bentten oluşan mütekerrir müseddes aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbıyla yazılmıştır.

---

[57] Bu kasidelerden bir tanesi sadece K ve SÇ1 nüshasında bulunmaktadır. Şairin mahlası kullanıldığı için Misâlî'ye ait olduğu düşünülerek dîvâna alınmıştır.

[58] Mehmet Açа vd., (2009), *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*, Kriter Yayınları, İstanbul, s.254; Haluk İpekten, (2006), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları, İstanbul, s.119; Ahmet Mermer vd., (2006), *Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.142.

2.1.1.5. Muhammes

Misâlî Dîvânı'nda altı adet muhammes bulunmaktadır. Bunlardan beş ve altıncı muhammesler mütekerrir diğerleri müzdevicdir. Ayrıca birinci ve ikinci muhammes beş bentten oluşurken diğer muhammesler dokuz bentten oluşmaktadır. Muhammeslerin hepsinde aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbı kullanılmıştır.

2.1.1.6. Murabba'

Dîvânda 16 adet murabba bulunmaktadır. Murabbalardan altı tanesi 5 bentten, bir tanesi 6 bentten, üç tanesi 7 bentten, üç tanesi 9 bentten, bir tanesi 10 bentten, iki tanesi de 11 bentten oluşmaktadır. Ayrıca murabbaların iki tanesi müzdevic diğerleri ise mütekerrirdir.

	Vezini	**Bent sayısı**	**Müzdevic/ Mütekerrir**
1. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	6	müzdevic
2. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
3. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
4. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
5. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
6. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
7. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	5	mütekerrir
8. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	9	mütekerrir
9. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	10	mütekerrir
10. Murabba'	me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün	7	mütekerrir
11. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	7	mütekerrir
12. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	9	müzdevic
13. Murabba'	me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün	9	mütekerrir
14. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	11	mütekerrir
15. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	11	mütekerrir
16. Murabba'	fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	7	mütekerrir

2.1.1.7. Gazel

Dîvânda 598 adet gazel bulunmaktadır. Gazeller en az beş beyitle en çok yirmi bir beyitle yazılmıştır. Gazellerde 14 vezin kalıbı kullanılmıştır. Bu 14 vezin kalıbının 5 tanesi hezec, 3 tanesi remel, 2 tanesi muzâri‘, 1 tanesi münserih, 1 tanesi müctes, 1 tanesi rezec, 1 tanesi de hafif bahridir.

Hezec Bahri	Sayı	Oran
me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün	22	% 3,67
mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün	25	% 4,18
mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün	6	% 1
me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün	1	% 0,16
me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün	73	% 12,20

Remel Bahri	Sayı	Oran
fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	2	% 0,33
fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün	3	% 0,50
fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	427	% 71,40

Muzâri‘ Bahri	Sayı	Oran
mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün	24	% 4,01
mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün	8	% 1, 33

Münserih Bahri	Sayı	Oran
müf te i lün fā i lün müf te i lün fā i lün	1	% 0,16

Müctes Bahri	Sayı	Oran
me fā i lün fe i lā tün me fā i lün fe i lün	2	% 0,33

Rezec Bahri	Sayı	Oran
müs tef i lün fe ū lün müs tef i lün fe ū lün	1	% 0,16

Hafif Bahri	Sayı	Oran
fe i lā tün me fā i lün fe i lün	3	% 0,50

Misâlî Dîvânı'nda her harften gazel yazılmıştır.

Harf	Gazel sayısı	Oran	Harf	Gazel Sayısı	Oran	Harf	Gazel Sayısı	Oran
ا	19	% 3,17	ز	26	% 4,34	ق	17	% 2,84
ب	12	% 2	س	3	% 0,50	ك	23	% 3,84
ت	18	% 3,01	ش	25	% 4,18	ل	17	% 2,84
ث	4	% 0,66	ص	2	% 0,33	م	64	% 10,7
ج	8	% 1,33	ض	3	% 0,50	ن	74	% 12,3
ح	6	% 1	ط	4	% 0,66	و	6	% 1
خ	5	% 0,83	ظ	2	% 0,33	ه	48	% 8,02
د	12	% 2	ع	5	% 0,83	ى	58	% 9,69
ذ	4	% 0,66	غ	3	% 0,50			
ر	120	% 20	ف	10	% 1,67			

2.1.1.8. Müstezâd

Dîvânda 3 adet müstezad bulunmaktadır. Müstezadlar aruzun "mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün; mef ū lü fe ū lün kalıbıyla yazılmıştır.

2.1.1.9. Nazm

Dîvânda, muamma türünde olmak üzere toplam 9 adet nazm bulunmaktadır. Nazmlarda aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbı kullanılmıştır.

2.1.1.10. Tuyuğ

Misâlî Dîvânı'nda 125 adet tuyuğ bulunmaktadır. Misâlî tuyuğlarını da diğer nazım türlerinde olduğu gibi harf sırasına göre ve bütün harflerden tuyuğ yazmıştır.

Harf	Tuyuğ sayısı	Oran	Harf	Tuyuğ sayısı	Oran	Harf	Tuyuğ sayısı	Oran
ا	4	% 3.2	ز	6	% 4.8	ق	4	% 3.2
ب	3	% 2.4	س	3	% 2.4	ك	7	% 5.6
ت	6	% 4.8	ش	7	% 5.6	ل	5	% 4
ث	1	% 0.8	ص	1	% 0.8	م	5	% 4
ج	4	% 3.2	ض	1	% 0.8	ن	7	% 5.6
ح	5	% 4	ط	1	% 0.8	و	5	% 4
خ	3	% 2.4	ظ	1	% 0.8	ه	3	% 2.4
د	5	% 4	ع	1	% 0.8	ى	12	% 9.6
ذ	1	% 0.8	غ	4	% 3.2			
ر	17	% 13.6	ف	3	% 2.4			

Tuyuğlar hemen hemen sadece aruzun "fā i lā tün fā i lā tün fā i lün" kalıbıyla yazılır.[59] Misâlî'de tuyuğlarını bu vezinle yazmış ancak tuyuğlardan birinde (102. tuyuğ) "me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün" aruz kalıbını kullanmıştır. Bu aruz kalıbıyla tuyuğ yazan diğer bir isim de Seyyid Nesîmî'dir. Nesîmî'nin dîvânında da aruzun bu kalıbıyla yazılan 2 tane tuyuğ bulunmaktadır.[60] Ayrıca Misâlî yine Nesîmî'nin tuyuğlarında olduğu gibi tuyuğlarının hemen hemen hepsini cinassız yazmıştır.

Misâlî Dîvânı'nda yer alan tuyuğlardan 24 tanesi "a a x a" şeklinde kafiyelenirken, 101 tanesinin bütün mısraları kafiyelidir.

Tuyuğlarda mahlas kullanılmamasına rağmen Misâlî yazdığı tuyuğlardan ikisinde (78.-125. tuyuğ) mahlasını kullanmıştır.

2.1.2. Vezin

Misâlî Dîvânı'na bir bütün olarak baktığımızda 772 şiirde 15 ayrı aruz kalıbı kullanılmıştır.

[59] İpekten, *a.g.e.*, s.81
[60] Hüseyin Ayan, (2002), *Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânı'nın Tenkitli Metni*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, ss. 834-848.

Bahir	Vezin	Şiir Sayısı	Oran
Hezec Bahri	mef ū lü me fā i lün fe ū lün	1	%0.12
	me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün	23	%2.97
	mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün	28	%3.62
	mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün	6	%0.77
	me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün	1	%0.12
	me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün	75	%9.71
Remel Bahri	fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	127	%16.45
	fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün	3	%0.38
	fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün	467	%60.4
Muzâri‘ Bahri	mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün	24	%3.10
	mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün	10	%1.29
Münserih Bahri	müf te i lün fā i lün müf te i lün fā i lün	1	%0.12
Müctes Bahri	me fā i lün fe i lā tün me fā i lün fe i lün	2	%0.25
Rezec Bahri	müs tef i lün fe ū lün müs tef i lün fe ū lün	1	%0.12
Hafif Bahri	fe i lā tün me fā i lün fe i lün	3	%0.38

Dîvânı’nda sık sık aruz kusurlarıyla karşılaştığımız Misâlî’nin aruza ehemmiyet verdiği söylenemez. Dîvânda hoş görülebilecek aruz kusurlarının yanında Klasik Türk Edebiyatı’nda büyük hata kabul edilebilecek kusurlarla da karşılaşılmaktadır.

Bu kusurlar:

Ulama (vasl) yapılacak yerde sekt yapılması:

Vāḳı**f o**lalı sırr-ı elest ‘ahdına cāna
Cān ile gönül Ḥaḳḳ’a belī didi belīdür (G 91/6)

Gün gibi muḥī**t o**lmış iken ‘āleme yezdān
‘Aṣr içre velekin ‘ulü’l-ebṣār bulunmaz (G 234/5)

Der**s i**delden nāme-i ḥüsnüñde Yāsīn sūresin
Cān u gönlümi ledün ‘ilmine erbāb eyledüm (G 377/4)

“e” seslerinde imâle yapılması:

Sen Süleymān dergehin**de** men ki mūr-ı kemterem
Āṣaf-ı dīn olmışam şehrümde şāh-ı ekberem (G 349/1)

Ḥaḳ ṭarīḳin**de** nedendür bu ta‘aṣṣub zāhidā
Cengi ko kim ma‘rifet bābı degüldür cāy-ı zerm (G 373/2)

Ẕātı muṭlaḳ āde**me** çün vechin iḥsān eyledi
Anda cümle sırrını peydā vü pinhān eyledi (G 544/1)

“elif nun” harflerinden sonra medd yapılması:

Secde eyle Ādem’e ḫavf eyleme Şey**ṭān**’dan
Oḳı bismi’l-lāh gel Ḳur’ān’a eyle isti‘āẕ (G 85/3)

Künc-i ġamda ḫaste düşdüm ḳalmışam der**mān**suz
Vaṣl-ı la‘lüñ merhem it gel olmadın men ***cān***suz (G 220/1)

‘Anber-efşān sünbülüñ küfrine iḳrār eyleyen
Merd-i dīn erbāb-ı ma‘nā menba‘-i ī**mān**mış (G 251/8)

Zihaf yapılması:

Ni‘met-i faẓl-ı Ḥaḳ’dan olmadı kim ki maḥfūẓ
Düny**ā** vü āḫiretde bulmadı ḳat‘ā ḥuẓūẓ (G 273/1)

Fān**ī** dünyādan gönül el çek beḳāyı gözlegil
Gel Simurg-ı Ḳāf ol evc-i semāyı gözlegil (G 336/1)

2.1.3. Kafiye ve Redif

Misâlî Dîvân'ındaki 772 nazımdan 500 tanesi hem redifli hem kafiyeli, 272'si ise sadece kafiyelidir.

	Şiir Sayısı	Oran
Kafiye	272	% 35.24
Kafiye ve Redif	500	% 64.76

Redif kullanılan 500 şiirde ise rediflerin 185 tanesi ek halinde, 172 tanesi kelime halinde, 143 tanesi de hem ek hem kelime halindedir.

	Şiir Sayısı	Oran
Ek	185	% 37
Kelime	172	% 34.4
Ek ve Kelime	143	% 28.6

2.1.4. Dil ve Üslup

Misâlî Dîvânı'na genel olarak baktığımızda şairin ele aldığı konulara göre dil ve üslupta farklılıklar görülmektedir. Hurûfî bir şair olan Misâlî, Hurûfîlik inacını işlediği şiirlerde Arapça ve Farsça kelimeleri Türkçe kelimelere nazaran daha sık kullanmış, Arapça ve Farsça tamlamalara ağırlık vermiştir.

Sī ṣad u şaṣt oldı Ḥaḳ'dan üstüḫ̆ānı ādemüñ
K'on iki burc içre aña münḳasım olmış derc (G 54/2)

Taḥḳīḳine düş ḳo ġayb u gümānı zāhid
Olmaḳ ne sūd bā reyb-i ḥācı muṣallā sā'īḥ (G 65/6)

Nuṭḳ-ı tū est nuṭḳ-ı Ḥaḳ maẓḥar serāy-ı vücūd
Ze-īn būd ey Miṣālī rūşen-i Ḫudārā beled (G 77/9)

İrdüm çü lücc ü heftüme vü bīst ü heşt olup
K'andan Miṣālī sī vü dü 'ummān olan menem (G 354/15)

Ādem-i ḫākīye medlūl oldı ya‘ni ḥarf-i Bġ
K’ol cemī‘-i enbiyānuñ evvelidür hem çü yā (Ks 1/6)

Misâlî’nin beşerî aşkı işlediği şiirlerinde ise Türkçe kelimeleri daha yoğun kullandığını ve tamlamalara fazla yer vermediğini görmekteyiz. Beşerî aşkın işlendiğini şiirlerde anlatımda sadelik ve söyleyiş rahatlığı da görülmektedir.

Ey gözlerini sevdicegüm serv-i dil-ārā
V’ey la‘l lebin öpdücegüm dil-ber-i ra‘nā (G 17/1)

Ey bād-ı ṣabā uġrayıcaḳ yāra selām it
Bī-çāre senüñ ḥālin aña şerḥ u kelām it (G 41/1)

İçmişem hicrān elinden derd ü miḥnet cāmuñı
Anuñçün ben daḫı ġam mülkinüñ sulṭānıyam (G 381/4)

Misâlî’nin şiirlerinde deyimler de sıkça kullanılmıştır. Kullanılan deyimlerden bazıları şunlardır:

Can atmak:

‘Āşıḳ-ı yezdāñiseñ yüz bükme ‘aşḳu’l-lāhdan
Ḳaçma ***cān at*** āteş-i Nemrūd’dan hem-çü Ḫalīl (G 348/9)

Can vermek:

‘Iyd-ı ruḫsarına ḳurbān ol Miṣālī merd iseñ
Cān virmek ‘āşıḳa āyīn degüldür bes nedür (G 160/7)

Derdine derman olmak:

Senden şehā bu ***derdüme dermān olur*** mı hiç
Zaḫm-ı firāḳ u hicrüñe pāyān olur mı hiç (G 56/1)

El çekmek:

El çekdi cihāndan kim ‘aşḳuñla ġanī oldı
Buldı ezelī ni‘met müflis degül olmaz ac (G 55/5)

Gam çekmek:

Ey Miṣālī nān-ı ḫuşka ḳāni‘ olup ḳıl sipās
Genc içün ***ġam çekme*** ṣaġ başa külāh eksük degül (G 339/7)

Hor görmek:

Gel melek gibi sücūd eyle vücūd-ı Ādem’e
Ḫor görme ḫāki kim ser-tā-ḳadem envār imiş (G 259/6)

Yüz sürmek:

Nār-ı ḥüsnüñden güneş nūr almaġ içün ẕerrevār
Müşterìdür ***yüz sürer*** pÀyuña her gün bì-óicÀb (G 25/4)

2.2. DÎVÂNIN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Hurûfî bir şair olan Misâlî’nin, dîvânını konu bakımından esas olarak Hurûfîlik akaidleri oluşturmaktadır. Ancak şair dîvânında beşerî aşkı da konu edinmiştir. Bu sebeple dîvânın muhteva özelliklerini Beşerî aşk ve Hurûfîlik olarak iki kısımda incelemeyi uygun gördük.

2.2.1. Beşerî Aşk

Dîvân şiirinde aşk bütün tezahürleri ile oldukça önemli bir yere sahiptir. Klasik edebiyatta, bütün müşahhas ve mücerret unsurlarda olduğu gibi aşk da son derece gelişmiş bir anlayışla çeşitli benzetmelere, tasvir ve teşbihlere konu olmuştur.[61] Misâlî de beşerî aşkı ele aldığı konularda dîvân şiiri geleneğinden dışarı çıkmamış, şiirlerini geleneğin aşk anlayışıyla beslemiş ve diğer dîvân şairleri gibi sevgilinin vefasızlığından, acımasızlığından, âşıktan iltifatını esirgemesinden, rakipten dem vurmuş, sevgilinin güzelliğini çeşitli benzetmelerde dile getirmiştir.

---

[61] Muhammet Nur Doğan, (2005), *Eski Şiirin Bahçesinde,* Alternatif Düşünce Yayınevi, İstanbul: s.283.

Misâlî'de, zaman zaman sevgiliye vefasızlığından ötürü şikâyetlerini dile getirmiş, sevgilinin hasretinden gam köşesinde hastalandığını söyleyerek sevgiliden derman dilenmiştir.

Veh ki ġam küncinde 'ömri bu Miṣālī ḫastenüñ
Geçdi dermān ḳalmadı ol yüzi uçmaġ aña (G 4/7)

Künc-i ġamda ḥasret-i la'l-i lebüñden ḫasteyem
'Āşıḳı gel ḫaste ḳoyma gör n'ider dermān aña (G 9/3)

Çünki cād u çeşm ḫūn-rīzinüñ oldum ḫastesi
Merhem it la'lüñi men bīmāra kim ḥālüm ḫarāb (G 29/7)

Şair, dîvân şiir geleneğini bozmayarak sevgiliden gelen her şeyi kendisine ihsan bilmiş, onun uğruna ölmeyi marifet kabul etmiştir.

Ġam degül hecrüñle cān virse Miṣālī ey ṣanem
Tek murādıla cihānda sen yaşa biñ yaşar (G 141/8)

Her ne kim senden gelür ger zehr ise nūş eylerem
Ben anı cevr ü cefā bilmem baña iḥsāndur (G 150/6)

Şair, şiirlerinde sevgiliden rakibe yüz vermemesini ve ondan kendisini sakınmasını istemiştir.

Ṣaḳla dīdāruñ raḳīb-i kelbden didüm didi
Gün ṭoġıcaḳ eylemez deyü melekden ictināb (G 22/3)

Seg raḳīb virmez dir imiş la'lüñe cān u cihān
Cānuñ al gül yüzin anuñ ḳara gözin aġ it (G 45/3)

Āftāb-ı ḥüsnüñi ṣaḳla raḳīb-i kelbden
Ḥaḳ cemālüñ görmesün ḫuffāşlar ḫod-rāylar (G 100/4)

La‘lüñi emdürme düşmez her raḳīb-i kelbe kim
Ḥıżruñ yoḳ nisbeti ṭūṭī-i sükker ḫāyla (G 504/5)

Şair, sevgilinin güzelliğinden bahsederken geleneği bozmamış, sevgilinin boyunu serviye, kaşlarını yaya, kirpiğini oka benzetmiştir. Dîvândaki sevgili tipi esmer, ay yüzlü, yanakları ve dudakları gül gibi kırmızı, ayva tüylü, keskin bakışlı bir dilberdir.

İrişdi yine mevsim-i gül sāḳī-i feraḥ
La‘l lebüñi teşne-i ‘uşşāḳuña cām it (G 41/4)

Ey cemālüñ māh-ı bedr ü ḳāmetüñ serv-i bülend
V’ey lebüñden münfa‘il sükker nebāt ü şehd ü ḳand (G 81/1)

Ḳaddi sidre ḳaşı ḳavs u tīr ü ġamze cīm-i zülf
Ey Miṣālī kim görüpdür böyle dil-berden leẕīẕ (G 86/5)

Ey nihāl-i sidre vü serv-i ḥaḳīḳatdür ḳaddüñ
V’ey müjeñ tīr ü ḳaşuñ ḳavseyn ev ednā imiş (G 260/6)

Sünbülüñ zencīrine āşüfte göñlüm oldı ḳayd
Rÿşen olaldan ‘aynuma sìb zenaòdÀnında cÀh (G 533/5)

2.2.2. Hurûfîlik İnanışları

Dîvân içerisinde geçen bütün Hurûfîlik inanışlarını incelemek ayrı bir çalışma konusu olacağı için, yalnızca Hurûfîlikte büyük önem arz eden “Kur’an, İnsan ve Peygamberler” konusu ele alınmıştır.

2.2.2.1. Kur’an ve İnsan

Her kültür bir yönüyle kendi kutsal kitabı ile ilgilidir. Batı kültürünün temelinde Kitâb-ı Mukaddes olduğu gibi, İslam kültürünün temelinde de Kur’an vardır.[62] Kur’an

[62] Ahmet Yıldırım, (2009), *Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, s. 26.

dünyanın ve insanın yaratılışından meleklere ve cinlere, kıyamet gününe, ibadetlere, hukuka, ahlaka, suçlara ve onlara verilecek cezalara kadar birçok konuda bilgi ve hüküm vermektedir.[63]

Kur'an, her akımın temellerini dayandırdığı, değeri ve gücü itibariyle yanında bulundurmak istediği bir güç olmuş, her akım Kur'an'a dayandığı oranda kendisini sağlam hissetmiş ve yayılması için gereken güce sahip olduğunu düşünmüştür.[64] Temellerini Kur'an'a dayandırarak geniş kitlelere seslerini duyuran akımlardan biri de hiç şüphesiz Hurûfîliktir.

Hurûfîler Kur'an ve insan arasında büyük benzerlik kurarak, insanı da Kur'an olarak kabul ederler.[65]

Misâlî, dîvânında Allah'ın insanda zuhur ettiğini, hatta insanın yüzünün Kur'an olduğunu beyitlerinde açıkça ifade etmiştir:

Ādemden oḳuduñsa ḥüsnüñ ḫuṭūṭlarını
Ḳur'ān'a ḥāfıẓ olduñ selāmet ol selāmet (G 46/5)

Olmaḳ isterseñ kelāmu'l-lāh-ı nāṭıḳ çün 'Alī
Gel oḳı insānı kim başdan başa Ḳur'ān'mış (G 251/2)

Levḥ-i ruḫsāruñda Ḥaḳ'dan sırr-ı Ḳur'ān buldum uş
Küntü kenzüñ maḥzeninde nūr-ı pinhān buldum uş (G 261/1)

Hurûfîler Allah'ın insan yüzündeki tezahürünü sayısal değerlerle de bağdaştırmışlar, bütün dini hükümleri yirmi sekiz ve otuz iki sayısına uygulayarak bu hükümlerin insanın yüzünde temsil edildiğini ileri sürmüşlerdir.[66]

Cemal Muhtar, Hurûfîlikte Kur'an'ın insanda tezahürü ile ilgili olarak "Hurûfî Türk Şairleri" adlı makalesinde şu ifadeye yer vermiştir:

> "Hurûfîlere göre Cenab-ı Hak, bir insan yüzünde tezahür ve insanı temiz eden bir kelamdır. Bu kelamın unsurlarında da kıymet-i adediyye vardır. Böylece yeni doğmuş bir çocuğun yüzünde yedi siyah hat vardır. Bir saç, iki kaş ve dört kirpik; bu hatlara "Anne hatları (el-hutûtu'l-

---

[63] Ahmet Mermer vd., *a.g.*e., s.29.
[64] Ünver, *a.g.*e., s.167.
[65] Usluer, a.g.e., s.268.
[66] Aksu, *a.g.m.*,s.409.

ümmîye)" denir. Bu yedi hattın yedi yer işgal ettiği dikkate alınırsa on dört hat meydana gelmiş olur. Ergenlik çağına gelmiş erkeğin yüzünde yedi hat daha belirir. Bu hatlar şunlardır: Ortadan ikiye ayrılmış bıyık, yüzün iki tarafında olmak üzere sakal, burun kanatlarının içindeki tüyler ve alt dudağın üstündeki tüyler. Bunlara da "Baba hatları (el-hutûtu'l-ebeviyye)" adı verilmiştir. Bu hatlarında işgal edildikleri yerler dikkate alınırsa on dört sayısı meydana gelir. Hutût-ı ümmîye ve Hutût-ı ebeviyye'nin toplamı 28'dir. İşte bu 28 sayısı Kur'an-ı Kerim'in yazıldığı 28 harfe tekabül eder. Saç ve dudak altındaki hatlarda ortadan ikiye ayrılırsa hatların sayısı 16'ya çıkar. Bu hatların işgal ettikleri yerler hesaba katılıp elde edilen 32 sayısı Farsçanın yazıldığı harflere tekabül eder"[67]

Misâlî Dîvânı'ndaki şiirlerde de yüzdeki tüylerin Kur'an'a benzediğine, yüzdeki hatların ve bu hatların bulunduğu yerlerle sayılar arasında ilişki kurulduğuna dair ibarelere rastlanmaktadır.

Ḳaşuñla kirpigüñ ruḥsāruñ üzre
Yazılmış āyet-i Ḳur'ān'a beñzer (G 115/3)

Oḳumaz her ki yüzüñ tefsīrini sī vü dü ḥarf
Menba'-i sırr-ı ezel kāşif-i Ḳur'ān olamaz (G 210/3)

Çār-dehdür ḫaṭṭ-ı māderle peder
Yerleriyle bīst ü heşt Ḳur'ān ider (Ty 38)

Hurûfîlere göre Kur'an'ın özü Fâtiha Sûresi'dir ve Hurûfîler Fâtiha Sûresi'nin yedi ayet oluşunu da yüzdeki yedi hatla ilişkilendirmişler, Fâtiha okunduktan sonra ellerin yüze sürülmesini de buna işaret olarak göstermişlerdir.[68] Ayrıca Fâtiha'nın yedi adı oluşunu yeni doğmuş çocuğun yüzündeki hutût-ı ümmîye adı verilen hatlara tekabül ettiğini, bu nedenle de Fâtiha Sûresi'ne "Ümmü'l-kitab" adı verildiğini ifade etmişlerdir.[69]

Misâlî Dîvânı'nda da Fâtiha Sûresi'nin insanın yüzüne benzetildiği ve Fâtiha Sûresi için "Ümmü'l-kitab" ifadesinin kullanıldığı şiirleri görmekteyiz.

Ey Miṣālī çünki Ḥaḳ'dan sırr-ı Ḳur'ān oldı keşf
Ṣūretümden oḳudum tā ma'nā-i ümmü'l-kitāb (G 27/7)

---

[67] Cemal Muhtar, (1986), "Hurûfî Türk Şairleri", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:4, İstanbul, s.220.
[68] Gölpınarlı, (1989), *a.g.e.*, ss.18-19.
[69] Gölpınarlı, (1969), *a.g.e.*, s.146.

Ey yüzüñ ümmü'l-kitāb u sūre-i seb'a'l-meṯānı
Bunda buldum bÀ-i bismi'l-lÀhi'r-raómÀni'r-raóìm (G 358/2)

2.2.2.2. Peygamberler

Peygamber tarihleri, peygamber mucizeleri, gerek dini motif gerekse de teşbih unsuru olarak Dîvân Edebiyatı'nda her zaman önemli bir yer teşkil etmiştir. Hurûfîlik metinlerinde de peygamberlere ve peygamber kıssalarına yapılan telmihlere sıkça rastlanmaktadır.

Kur'an'da 28 peygamberin isminin zikredilmesi, ayrıca 4 peygambere de (Şamuyel, Balus, Suman, Şem'un) işaret edilmiş olması Hurûfîler tarafından Kur'an'da geçen peygamber sayısının 28 ve 32 harfe karşılık gelmesi olarak yorumlanmış ve Hurûfîler peygamberler ve harfler arasında bağlantı kurmuşlardır.[70]

Hurûfîlere göre Allah kendisini peygamberler vasıtasıyla tanıtmıştır. Bütün peygamberler, evrenin kendilerinden yaratıldığı harfler ve bunlara bağlı unsurlarla Allah'ı bilmektedirler. Bu sebepledir ki Âdem'e 9, İbrâhim'e 14, Mûsâ'ya 22, Îsâ'ya 24, Muhammed'e 28 son peygamber Fazlullah'a 32 harf malum olmuştur. Buna binaen Fazlullah kendisinden önce peygamberlerin vakıf olduğu bütün sırlara sahiptir.[71]

2.2.2.2.1. Hz. Âdem

Hurûfî metinlerinde sıkça rastlanan Âdem kelimesinin ilk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem'i mi Fazlullah'ı mı yoksa insanı mı kastettiği net olarak anlaşılamamaktadır.[72]

Hurûfîlere göre Hz. Âdem Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi ve halifesidir, Allah onu kendi suretinde yaratmış ve bütün isimlerini Hz. Âdem'e öğretmiştir. Be harfi Hz. Âdem'e yani Âdem-i Hâkî'ye işarettir ve be (ب) harfinin telaffuzu olan bî (يب) bunun ispatıdır. Bu harflerin açılımı bî (يب) ve yî (ىي) şeklindedir. Dolayısıyla bî (يب) şeklindeki telaffuzdan 3 tane ye (ىي) ve bir tane be (ب) harfi oluşur. Bu harfler ebced hesabıyla 32'ye karşılık gelir. Bu da esmâ-i küll yani Allah'ın Hz. Âdem'e öğrettiği isimlerdir.[73]

---

[70] Usluer, *a.g.e.*, s.303.
[71] Jhon K. Birge, (1937), *Bektâşîlik Tarihi*, Reha Ç. (Çev.), ANT Yayınları, İstanbul, s.168.
[72] Usluer, *a.g.e*, s.306.
[73] *a.g.e*, s.309.

Misâlî Dîvânı'nda Âdem-i Hâkî ile bî (يب) arasındaki bu yoruma örnek teşkil edecek beyitler yer almaktadır.

Ādem-i ḫākīye medlūl oldı ya'ni ḥarf-i bī
K'ol cemī'-i enbiyānuñ evvelidür hem çü yā (Ks 1/6)

Küntü kenzüñ mu'nīsin gel ḥażret-i Ādem'de gör
K'andadur otuz iki ḫaṭṭıla vechu'l-lāhumuz (G 214/6)

Hurûfîler, şeytanın Hz. Âdem'e secde etmemesini şeytanın onun hatlarının bilgisine ulaşamamasıyla açıklamışlardır. Onlara göre şeytan Âdem'in hatlarını ve bu hatların hakikatini bilseydi emre uyacaktı. Şeytan Allah'ın kendisinden başkasına secde etmeyi emretmeyeceğini, Âdem'in Allah'ın gayrı olmadığını bilmediği için secde etmemiştir.[74]

Misâlî'de şiirlerinde şeytanın Hz.Âdem'e secde etmeyişini bahis konusu etmiştir.

Ḥaḳḳ *üscūdū* buyurdı ḳıl secde çün melā'ik
Ādem yüzine zinhār gel olma dīv-i nāṣıḥ (G 65/4)
Secdesine Ādem'üñ yedi kez emr itdi Ḥaḳ
Emri ṣaydı ṭutmadı recm oldı ol temerrüd (G 80/3)

Münkir olma Ādem'e İblīsveş ḳıl secde kim
Kendü şeklinde yaratmışdur anı Ḳahhār-ı ḳahr (G 186/4)

Gel melek gibi sücūd it zāhidā Şeyṭānvār
Emelüñ Àteşden degülse Ádem'üñ ruòsÀrına (G 496)

2.2.2.2.2. Hz. Nûh

Hurûfî eserlerde Hz. Nûh genellikle tufanı ile anılır ve Hurûfî yorumları tufan üzerinde yoğunlaşmıştır. Onlar Nûh'un gemisini kalemle ilişkilendirirler ve kaleminde gemi gibi tahtadan yapıldığını, kalemin, geminin denizde seyrettiği gibi kâğıt üzerinde seyrettiğini, geminin girdiği dalgaları, kalemin yazarken seyrettiği hatlarda da görüldüğünü ifade ederler. Hurûfîlere göre Nûh tufanı, yeni bir yaratmanın tezahürü olması itibariyle, tufandan sonra

[74] *a.g.e.*, s.315.

ilahî isimler yeniden ilahî bir kalemle Nûh'un gemisi suretinde çizilmiştir. Nûh'un gemisinin 32 parçadan oluştuğu rivayetini de bu geminin 32 ilahî kelimenin âlemi nakşeden kalem olduğu şeklinde yorumlamışlardır. Ayrıca Hurûfîlere göre Âdem'in vechindeki 32 hattı okuyamayan cehalet tufanında boğulur.[75]

Misâlî Dîvânı'nda da Nûh tufanı üzerine yapılan Hurûfî yorumlarına dair şiirler görülmektedir.

'Ālemi ṭūfān-ı cehliyyet ser-ā-ser ṭutdı çün
Keştī̄-i Nūḥ vücūda gir ki bulasın necāt (G 44/4)

Otuz iki pāreden oldı vücūduñ fülk-i Nūḥ
Seyr ider deryāda ya'ni cism bir bālā-yı rūḥ (G 62/1)

Olmışuz 'ummān-ı 'aṣḳuñ keştī̄bānı Nūḥveş
Mevc uraldan yedi çeşme sì vü dü deryÀ bize (G 495/5)

2.2.2.2.3. Hz. Yûsuf

Hz. Yûsuf Misâlî Dîvânı'nda sık bahsi geçen bir peygamberdir. Hz. Yûsuf Allah'ın kendisine rüyaların tevilini öğretmesi, Kur'an'da sûresine hurûfu mukattaa ile başlanması vesilesiyle Yûsuf Sûresi ve kıssası Hurûfîlerce önemli kabul edilmiş bu kıssaya "Işkname" ve "Ahsenü'l-kasas gibi isimler vermişlerdir.[76]

Hz. Yûsuf'un kıssası çocukken gördüğü bir rüya ile başlar; güneş, ay ve 11 yıldız Yûsuf'a secde etmektedirler. Yûsuf, rüyasını Hz. Yakup'a anlattığında, Hz. Yakup, rüyasını kardeşlerine anlatmamasını söyler. Bir gün Yûsuf'un kardeşleri, onu da yanlarında götürmek için izin isterler. Hz. Yakup, Yûsuf'u kurt yiyeceğinden korkar ancak izin verir. "Doğrusu onu götürmeniz beni üzer, siz ondan habersiz iken onu kurt yer diye korkuyorum."[77] Hurûfî yorumlarına göre buradaki kurt ifadesi Yûsuf'un kardeşleridir.[78]

---

[75] *a.g.e.*, s.333, Ünver, *a.g.e.*, s.103
[76] Ünver, *a.g.e.*, s. 104.
[77] *Kur'an*, 12. Yûsuf Sûresi, Ayet 13.
[78] Usluer, *a.g.e.* s. 338.

Hurûfîlere göre Yûsuf Sûresi'nde geçen "Ve işte böyle, Rabbini seni seçecek ve sana rüya tabirinden bilgiler öğretecek."[79] ayetindeki öğretilecek bilgi ile Bakara Sûresi'ndeki "ve Âdem'e isimlerin hepsini öğretti."[80] ayetinde bahsedilen ve Âdem'e öğretilen bilgi aynıdır, yani 32 kelimenin bilgisidir. Yûsuf'un yüzü ve güzelliği bu sayı üzerine yazılmıştır ve onun yüzünde bu otuz iki ilahi hat açıkça görülmektedir. [81]

Kardeşleriyle birlikte giden Yûsuf'u kardeşleri bir kuyuya atarlar ve gömleğini kana bulayarak Hz. Yakup'a götürüp Yûsuf'u kurdun yediğini söylerler. Hz. Yûsuf, oradan geçen kervandakiler tarafından kuyudan çıkartılır ve Mısır azizine yüklü miktarda altın karşılığı satılır. Yûsuf'un güzelliğine âşık olan Züleyhâ Yûsuf'la birlikte olmak ister. Ancak Züleyhâ bu isteğine ulaşamaz. "Andolsun kadın ona (göz koyup) istek duymuştu. Eğer Rabb'inin delilini görmemiş olsaydı Yûsuf da ona istek duyacaktı." [82] Hurûfîler, Hz. Yûsuf ile Züleyhâ'nın sevgisini de Züleyhâ'nın da Yûsuf'un yüzündeki otuz iki ilahî hatta sahip olmasına, dolayısıyla da Yûsuf ile Züleyhâ'nın karşılıklı olarak birbirlerine meyl etmelerinin bu otuz iki ilahî hattı görmeleri vesilesiyle olduğunu belirtmişlerdir. Aynı mevzu üzerine diğer bir yorum ise Züleyhâ'nın yüzünde kendine ait bir sıfat olan seb'a'l-mesanîyi, Yûsuf'unda Züleyhâ'da kendi güzelliğini görerek birbirlerine meyl ettikleri şeklindedir.[83]

Misâlî Dîvânı'nda yukarı geçen bahislere örnek teşkil edecek beyitler mevcuttur.

Otuz ikidür metā'um ḫ̬ᵕāce-i Mıṣr olmışam
Gör kim ey ḫ̬āsir nedür Yūsuf'dan sūdum benüm (G 390/4)

Almayanlar ma'nā-i ḥüsn-i Züleyḫ̬ā'dan ḫ̬aber
Kendüyi Yūsuf gibi Mıṣr'ında server bulmasun (G 460/2)

Mıṣr-ı ruḥsārına var faẓlu'l-lāh'a nāẓır ol
Ey birāder ister iseñ Yūsuf-ı cān ṣoḥbeti (G 593/4)

Misâlî'nin dîvânda Hz. Yakup'un hüznüne, ağlamaktan gözlerinin kör olmasına, Hz.Yûsuf'un Mısır'a şah olmasına, güzelliğine telmihte bulunduğu beyitler de mevcuttur.

---

[79] *Kur'an*, 12. Yûsuf Sûresi, Ayet 16.
[80] *Kur'an*, 2. Bakara Sûresi, Ayet 31.
[81] Usluer, *a.g.e.*, s.338.
[82] *Kur'an*, 12. Yûsuf Sûresi, Ayet 24.
[83] Usluer, *a.g.e.*, 339.

Beyt-i ġamda göz yaşın sil itme çün Ya‘ḳūb kim
Yūsuf-ı Mısrā-yı birāder çāh-ı Ken‘ān sendedür (G 90/16)

Mısr-ı ḥüsn içinde Yūsuf gibi şāh-ı ‘ālem ol
Bende ḳadrin bilmek elbette sulṭān yaraşur (G 196/8)

Yūsuf gibi ḥüsn içre bugün ol şeh-i Mıṣr’a
Ya‘ḳūb-ı göñül ‘aşḳla her an aña müştāḳ (G 308/3)

Çıḳ beyt-i ḥüzünden yeme ġam ey dil-i Ya‘kūb
Yūsuf gibi Mıṣrum’da çü sulṭānumı buldum (G 355/8)

‘Ālemde Miṣālī buña beñzer güzel olmaz
Óüsn içre eyÀ Yÿsuf-ı Ken‘Àn kimüñsin (G 465/5)

2.2.2.2.4. Hz. Mûsâ

Hz. Mûsâ, Misâlî Dîvânın’da genel itibariyle “Hayme-i Mî’âd”, Nâr-ı Şecer, gibi kavramlarla anılmaktadır.

2.2.2.2.4.1. Hayme-i Mî’âd

Hurûfîlere göre Allah Mûsâ’ya çadır (hayme) yapmasını, bu çadıra her iki tarafında ellişer ip olmak üzere yüz ip bağlamasını emretmiştir ki bu kelime-i Muhammed adedincedir. Yirmi sekiz kelime-i Muhammed’in yirmi iki noktası vardır ve noktasıyla toplamı elli olur. Ayrıca elli ip, Âdem’in sağ el ve sağ ayağına işarettir. Kelime-i Muhammed’deki yirmi sekiz harf ve yirmi iki noktanın toplamı olan elli Kur’an’a karşılık gelir, çünkü Kur’an’da yirmi sekiz harf ve yirmi iki noktadan ibarettir.[84]

Hurûfî kaynaklarına göre, Hz. Mûsâ’nın Allah tarafından gelen emirle yaptığı çadıra Hayme-i Mî’âd denmesinin nedeni, makam-ı haşr olmasından, Allah’ın Mûsâ’ya kıyamet

[84] İsmail Arıkoğlu, (2006), Ferişteoğlu’nun Cavidân- Nâme Tercümesi: ‘Işk-nâme (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Van, ss.47-48.

gününde o haymede hâkim ve kadı olacağını, on sekiz bin âleme hükmedeceğini vaat etmesindendir.[85]

Yine Hurûfîler bir hadisten yola çıkarak, Âdem'in yaratılırken Beytül Makdis, yani Hayme-i Mî'âd'ın bulunduğu yerden alınan toprakla Hz. Âdem'in sırtı ve göğsü yaratılıldığını, Hz. Âdem'in sırtının nutfe makamı olduğunu ve her şey oradan zuhur ettiği için her şeyin aslına döneceği ve haşrolacağı yerin Beytül Makdis olduğunu ve bu nedenle Hz. Mûsâ'nın yüzünü Hayme-i Mî'âd'ın bulunduğu Beytül Makdis'e çevirdiğini söylemişlerdir.[86]

Misâlî Dîvânı'nda yukarıda bahsi geçen yorumlara örnek teşkil edecek beyitler bulunmaktadır.

Ḫuṭuṭuñ levḥ-i Mūsā'dur vücūduñ ḫayme-i mī'ād
Yemīn ile yesārında dü pençāḫuñ ṭınābumdur (G 199/8)

Ḳıble itdüm ḫayme-i mī'ād-ı ḥüsnüñ çün kelīm
Her ùarafdan sünbülüñ nice ùınÀbumdur benüm (G 371/4)

2.2.2.2.4.2. Nâr-ı Şecer

Nâr-ı Şecer, Hz. Mûsâ'nın Tur-ı Sina'da gördüğü ağaçtaki ateştir. Sina dağı ise Hz. Mûsâ'nın peygamberliğini aldığı, Allah'ın tecelli ve Hz. Mûsâ ile Allah'ın karşılıklı konuştuğu dağdır.[87]

Hz. Mûsâ, ailesiyle birlikte çıktığı yolda Tur tarafında bir ateş görür ve ailesine ateş gördüğünü ısınmaları için ateş getireceğini söyleyerek yanlarından ayrılır.[88] Kasas Sûresi'nde devamı şu şekilde anlatılır:

" Mûsâ, ateşin yanına gelince o mübarek yerdeki vadinin sağ tarafındaki ağaçtan şöyle seslenildi: "Ey Mûsâ! Şüphesiz ben, evet, ben âlemlerin Rabbi olan Allah'ım."[89]

---

[85] Usluer, *a.g.e.*, s.344.
[86] *a.g.e.*, s.348.
[87] *a.g.e.*, s.349.
[88] Mustafa Asım Köksal, (2004), *Peygamberler Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, C.II, s.29.
[89] *Kur'an*, 28. Kasas Sûresi, Ayet 30

Hurûfîler tarafından, Hz. Mûsâ'nın Allah'ın sesini duyduğu ağaç, Âdem olarak yorumlanır. Onlara göre ağaçtan çıkan ateş de Âdem'in vücudunu oluşturduğu dört unsurdan biri olan ateştir. İnsanın yüzündeki otuz iki hat, ateş, hava, su ve topraktan oluşur ve Hz. Mûsâ Allah'ın sesini bu otuz iki hattaki ateş unsurundan duymuştur.[90]

Misâlî Dîvânı'ında yapılan bu yorumlara ait beyitler görmek mümkündür.

Göründi sī vü dü nār-ı şecer nūr-ı yañaġından
Revān olmış ḥayāt-ı ābı aḳar kevs̱er ṭuṭaġından (G 424/1)

Otuz iki nūr-ı ruḫsāruñdan oldı āşikār
Ṭūr u hem nār-ı şecersin hem kelīmu'l-lāh'sın (G 481/7)

Ayrıca Hurûfîler, Hz. Mûsâ'nın, Allah'ı görmek istediğinde, Allah'ın dağa tecelli edeceğini, dağ yerinde durursa kendisini görebileceğini söylemesini, ancak dağın yerle bir oluşunu ve neticesinde Hz. Mûsâ'nın bayılmasına da farklı bir yorum getirmişlerdir. Onlara göre Allah sadece bir surette tecelli eder ve o suret de Hz. Mûsâ'nın suretidir. Allah'ın tecelli ettiği dağ Mûsâ'nın vücudu, dağın parçalanması da, Mûsâ'nın yüzünde ve vücudunda tecelli olan Allah'ın 28 ve 32 harfinin bölünmesidir, Hz. Mûsâ'nın bayılması ise Allah'ın kendisinde olduğunu idrak etmesindendir.[91]

Misâlî de dîvânında da bu yoruma örnek teşkil edecek beyit mevcuttur.

Cemālüñ Ṭūr'ına çık gör şecerden söyleyen nārı
Çü MÿsÀ görmek isterseñ eger dìdar-ı yezdÀnı (G 560/4)

2.2.2.2.5. Hz. Süleymân

Hurûfî kaynaklardan aktarılan bilgilere göre Fazlullah hac dönüşü Hicaz'da bulunduğu bir gecede rüyasında kendisini Esterabad'daki bahçesinde görür. Fazlullah'a göre burası Kur'an'da geçen "Mak'adı Sıdk"tır. Süleymân Peygamber de oradadır; yakınında da "Makâm-ı A'râf vardır. Süleymân Peygamber'in hüthüt nerede diye sorması üzerine hüthüt gelir. Bu esnada bir karakarga getirirler ve Süleymân'ın emriyle tüylerini yolup bahçe duvarından dışarı atarlar. Daha sonra Hz. Süleymân bu kargayı Fazlullah'a teslim eder.

[90] Usluer, *a.g.e.*, s.350.
[91] *a.g.e.*, s.351.

Fazlullah uyandığında bu rüyada Hz. Süleymân'ı Tanrı, hüthütü ruh, karakargayı da nefis olarak yorumlayarak sevinir.[92]

Hurûfîler Neml Sûresi'nden yola çıkarak Süleymân ve hüthütle ilgili yorumlarda da bulunmuşlardır. Hz. Süleymân ordusundaki kuşları gözden geçirdiği bir anda hüthütü göremez, hüthüt kısa bir süre sonra gelir ve Hz. Süleymân'a "Senin bilmediğin bir şey öğrendim. Sebe'den sana sağlam bir haber getirdim." [93] der. Hurûfîlere göre Hz. Süleymân'ın bilmediği şey baş alametidir ve hüthüte bu alamet istiva hattı olan tacı (ibiği) sebebiyle zahirdir.[94]

Hurûfîler, Hz. Süleymân'ın kuşların dilini (mantıku't-tayr) bilmesini de, hayvan seslerinin otuz iki ilahi kelimenin dışında olmadığını, yaratlışlarının da Âdem'in vücudunun nakşının hilkati üzerine olduğunu bilmesi üzerinedir şeklinde yorumlamışlardır.[95]

Misâlî Dîvânı'nda Hz. Süleymân'la ilgili şiirlerde yukarıda açıklamaya çalıştığımız unsurlarla birlikte genel itibariyle Hz. Süleymân'ın hükümdarlığı, mühürü, Belkıs'la mektuplaşması ve hayvanlarla konuşabilmesi mevzu olmuştur.

Manṭıḳu'ṭ-ṭayr'am Süleymān'am benüm rūḥü'l-ḳuds
'Alleme'l-esmāe küllüñ tercümānı bendedür (G 89/6)

Ḫātem ü sırr-ı Hüdhüd nāme-i Belḳīs'ı gül
Ḳıl ṭaleb ādemde k'ol ma'nā Süleymān'ıdur (G 94/4)

Keşf idelden baña la'lüñ ins ü cinnüñ manṭıḳın
Mülk-i dīne Āsaf'am mühr-i Süleymān bendedür (G 108/6)

Sendedür ḥükm-i Süleymān-ı ḫātem dīvle cīn
Sırr-ı Hüdhüd Belḳīs ü şehr-i Sepā'yı sende gör (G 182/14)

Belḳīs ḫaberin var yüri Hüdhüd'e su'al it
Fehm eylemeyen mūrı Süleymān ne bilsün (G 454/9)

---

[92] Gölpınarlı, (1989), *a.g.e*., s.5.
[93] *Kur'an*, 27. Neml Sûresi, Ayet 22
[94] Usluer, *a.g.e*, s.354.
[95] *a.g.e*, s.357.

Oḳumaz tāc-ı Hüdhüd'den şu kim mektūb-ı Belḳīs'ı
Ne bilsün ins ü cin ü mÿr-ı òÀtemle SüleymÀn'ı (G 561/7)

2.2.2.2.6. Hz. Îsâ

Hz. Îsâ, Misâlî Dîvânı'nda en çok bahsi geçen peygamberlerdendir. Ünver, kitabında Îsâseverlik denilebilecek "hubmesîhilik" inancının Hurûfîlikte oldukça güçlü bir motif olduğunu, diğer sufi çevrelerde de bu görüşe rastlanılmasının temelinde, Hıristiyanlık etkisinden ziyade, Hurûfîliğin etkisinin bulunduğunu ifade etmiştir.[96]

Hurûfîler, "Meryemoğlu Îsâ Mesîh, ancak Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı (emriyle onda var ettiği) kelimesi ve kendisinden bir ruhtur."[97] ayetinden yola çıkarak Hz. Îsâ'yı Allah'ın kelamı olarak görmüşler, Allah'ın kelamı olması nedeniyle de Allah'tan ayrı olmadığını her şeyi kapsadığını ve Allah'la birlikte tüm eşyada zahir olduğunu, ayrıca yine bu ayette Hz. Îsâ'nın Meryem'e nispetini de insanın yüzündeki yirmi sekiz ve otuz iki kelimenin keşfine ümmî hatlar sayesinde ulaşılmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.[98]

Hurûfîler, Al-i İmran Sûresi'nde geçen "Şüphesiz Allah katında (yaratılışları bakımından) Îsâ'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir: Onu topraktan yarattı. Sonra ona "ol" dedi. O da hemen oluverdi." ayetini esas alarak Hz. Îsâ gibi Hz. Âdem'de de Allah'tan bir ruh ve Allah'ın kelimesi olduğunu, hatta Âdem'in Îsâ'ya üstünlüğü bile olduğunu, bu üstünlüğün nedeninin de Îsâ'nın yaratılmasında Allah'ın ruhu Meryem'e ancak, Hz. Âdem'in yaratılışında doğrudan üflemesi olduğunu söylemişlerdir.[99]

Misali Dîvânı'nda yukarıda açıklamsı yapılan unsurlara işaret eden beyitler mevcuttur.

Ḳıstıla vü 'adlile cihān ṭoldı temāmet
Otuz iki nuṭḳıla ẓuhūr itdi çü 'Īsā (G 1/11)

Otuz iki ḥarfle her şeyde ḳaldurduḳ 'alem
Sırr-ı Mehdī bizde keşf oldı bugün 'Īsā bizüz (G 231/6)

---

[96] Ünver, *a.g.e.*, s.105
[97] *Kur'an*, 4. Nisâ Sûresi, Ayet 171.
[98] Usluer. *a.g.e.*, s.357.
[99] *a.g.e.*, s. 358-359.

‘Ī̇sā-i rūḥ-ı mücerred ‘arş-ı a‘ẓamdan bugün
Nāzil oldı faż̇l ya‘ni vech-i ādemden bugün (G 453/1)

Bī̇st ü heşt ü sī̇ vü dü ḥarf-i ezelsin ser-be-ser
Rÿó-ı úuds u maôhar-ı ‘ÌsÀ-i rÿóu’l-lÀh’sın (G 481/6)

2.2.2.2.7. Hz. Muhammed

Hurûfîler Hz. Muhammed’e önemli özellikler atfetmişler, Hz. Muhammed’i farklı yönlerden değerlendirmişlerdir. Onlara göre Hz. Muhammed, cevamiu’l-kelim, hakikatlerin müzhiri, mahlûkatın mürşidi, hatemü’l-enbiyadır.[100]

Hurûfîlerin Hz. Muhammed’le ilgili yaptıkları yorumlardan biri Hz. Muhammed’in ümmî olmasıyla alakalıdır. Onlara göre Hz. Muhammed’e ümmî denmesinin nedeni Hz. Muhammed’in okuma yazma bilmemesinden değil, yedi ümmî hattın sırrına erişmesinden, Hz. Muhammed’in Âdem ve Havvâ’nın bilgisine ulaşmasından kaynaklandığını ifade etmişlerdir.[101]

Misâlî Dîvânı’nda Hz. Muhammed’le ilgili olarak geçen ifadelerin başında miraç hadisesi gelmektedir. Miracın ilk kısmı Hz. Muhammed’in Burak üzerinde Mescid-i Haram’dan Mescdi-i Aksa’ya gidişini kapsadığı isrādır. Hurûfîler israyı Hz. Âdem’in baş ve alnı için toprak alınan yer olması münasebetiyle baş ve alın makamından sırt ve göğüs makamına gitmesi olarak yorumlarlar. Ayrıca Hz. Peygamber burada otuz iki kelimenin alameti kendisinde görülen Âdem suretine ulaşmıştır.[102]

Misâlî Dîvânı’nda israyla ilgili beyitler:

Cān burāḳına Muḥammedveş olur her kim süvār
Kıldı me’vā-yı sidreyi seyr-i semavāt üzredür (G 158/5)

Muḥammed bī̇st ü heşt nuṭḳ-ı ḫuṭūṭum āsmān-ı seb‘
Ki mir’āc itmege cismüm Burāḳ u esb-i zeynümdür (G 197/3)

---

[100] Ünver, *a.g.e.*, s.106.
[101] Usluer, *a.g.e.*, s.377-378.
[102] *a.g.e.*, s.401-402.

Leyletü'l- isrāda Aḥmed gördügi şābb ḳaṭaṭ
Vech-i ādemden ibāretdür kim oldur yedi ḫaṭ (G 268/1)

'Urūc it göklere ya'ni oḳı heft āyet-i ḫaṭṭuñ
Çün Aḥmed irmek isterseñ bugün mi'rāc-ı isrāya (G 501/7)

Miraç hadisesi içinde anlatılan ve dîvânda sıkça bahsi geçen kavramlardan biri de "Kâbe Kavseyn"dir.

Necm Sûresi'ndeki "Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar (kabe kavseyn), yahut daha az (ev edna) oldu."[103]ayetlerinde geçen Kabe kavseyn'den kastın el olduğunu söyleyen Hurûfîlere göre, yay elle tutulduğu için parmaklarla tevil edilmiştir. Ayrıca namazda ettehiyatü okunurken (teşehhüt) sağ elin işaret parmağını kaldırmak sünnettir ve bu parmaktaki üç eklemin diğer eldeki parmakların 14 eklemine dâhil edilmesi gerekir ve böylece sağ elde on bir sol elde on yedi eklem olacaktır ki buradaki yirmi sekiz eklem Kâbe kavseyn'den kinayettir.[104]

Misâlî Dîvânı'nda Kâbe kavseyn ifadesini miracı anlatan şiirlerde gördüğümüz gibi, dîvân şiir geleneğinde olduğu gibi iki kaş olarak yorumlandığını da görmekteyiz.

Ḳābe ḳavseynüñ gören mi'rāca irdi çün Ḥabīb
Oḳudı kim ki Zebūr-ı ḥüsnüñi Dāvūd'mış (G 241/5)

Ey nihāl-i sidre vü serv-i ḫaḳīḳatdür ḳaddüñ
V'ey müjeñ tīr ü ḳaşuñ ḳavseyn ev ednā imiş (G 260/6)

Lī-ma'allāhuñ makāmı ḳābe ḳavseynüñ dürür
K'aḥmed'e mi'rācda keşf oldı 'arşu'l-lāhdan (G 426/2)

Ḳābe ḳavseynüñ rumūzın baña ders itdi ḳaşuñ
Ṭañ mı biñ kez ṭavaf idersem günde 'arşu'l-lāhı men (G 468/7)

---

[103] *Kur'an*, 53. Necm Sûresi, Ayet 8-9
[104] Usluer, *a.g.e.*, s. 411.

Çün Muḥammed gördi Raḥmān ṣūretin mi‘rācda
Vāḳıf olanlar ḳaşuñ ḳavseyn ev ednāsına (G 498/4)

Misâlî Dîvânı’nda Hz. Muhammed’le ilgili olarak geçen hadiselerden biri de Hz. Peygamberin mucizelerinden biri olan Şakka’l-kamer yani ayı parmağıyla ikiye bölmesi hadisesidir.

Hurûfîler Şakka’l-kamer hadisesini kabul etmekle beraber, farklı bir yorum da getirmişlerdir. Hurûfîler’e göre bu mucize ay dolunayken yani ayın on dördünde gerçekleşmiştir. Ayın ortadan ikiye bölünmesi yedi ümmî hat ve bu yedi ümmî hattın mahalli hizasından olmuştur. Yine Şakka’l-kamer hadisesini istiva hattı üzerinden başka bir hesapla da yorumlarlar. On dört ümmî hat ve ebî hattın on dört yerleriyle birlikte toplamı yirmi sekizdir ve bunlardan istiva hattı geçtiğinde on altı ümmî hat ve on altı hattın yeri ortaya çıkar ve toplamları otuz iki olur. Hz. Muhammed’in istiva hattını geçirerek yüzünde otuz iki hattın görülmesi Hurûfîler’e göre Şakka’l-kamer’dir.[105]

Misâlî’de dîvânında Şakka’l-kamer hadisesiyle ilgili yorumlara örnek teşkil edecek beyitler mevcuttur.

İstivā ḫaṭṭından añla nükte-i şaḳḳa’l-ḳamer
Gör ne ma‘nālar beyān itdi ḥurūf-ı nūn u kāf (G 291/3)

Evvelā şaḳḳa’l-ḳamer it sūy-ı ‘ayna rāhı bul
Ba‘d-ezān eşyāda her sū ma‘nā-i Allāh’ı bul (G 345/1)

İstivāyı ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamerden fetḥ iden
Ḥaḳḳ’a irdi açdı sekiz cennetüñ hābābını (G 563/7)

[105] Usluer, *a.g.e.*, s.395.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÎVÂN METNİ

3.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Osmanlı alfabesinde bulunan harflerin hepsi Latin alfabesinde karşılık bulmaz. Bu harflerin hepsini karşılamak için şarkiyatçılar ve Türkologlar tarafından transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Misâlî Dîvânı'nda da günümüz alfabesinde bulunmayıp Osmanlı alfabesinde bulunan harfler için dîvân neşirlerinde geçerli olan bu transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ا ء: ‘, y, ā, a, A, e, E

ب: b, B, p

پ: p, P

ت: t, T

ث: s̱, S̱

ج: c, C

چ: ç, Ç

ح: ḥ, Ḥ

خ: ḫ, Ḫ

د: d, D

ذ: ẕ, Ẕ

ر: r, R

ز: z, Z

ژ: j, J

س: s, S

ش: ş, Ş

ص: ṣ, Ṣ

ض: ḍ, Ḍ, ż, Ż

ط: ṭ, Ṭ

ظ: ẓ, Ẓ

ع: ‘

غ: ġ, Ġ

ف: f, F

ق: ḳ, Ḳ

ك: k, K, g, G, ñ

ل: l, L

م: m, M

ن: n, N

و: v, V, o, O, ö, Ö, u, U

ه: h, H

ى: y, Y, ı, I, i, İ

Arapça ve Farsça med harfleri şu şekilde gösterilmiştir:

آ: ā, Ā

و: ū, Ū

ى: ī, Ī, ā

Farsça vâv-ı ma‘dûleler ise, uzun a (ā)'dan önce " ˇ " işareti ile gösterilmiştir.

3.2. DÎVÂNIN MEVCUT NÜSHALARI VE TAVSİFLERİ

Misâlî Dîvânı'nın yurdun çeşitli kütüphanelerinde sekiz nüshası vardır. Bu nüshalardan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı O. Ergin Yazmaları 56/ 2 numaralı yazma şiir aralarından ve sondan; Yapı Kredi Bankası Sermet Çifter Ktp. 1024/ 2 ve Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Ktp. 24233 numaralarındaki yazmalar sondan eksiktir. Millet Ktp. Ali Emîrî Efendi Manzum Eserler 390, 391, Yapı Kredi Sermet Çifter Ktp. 484/ 1 ve İzmir Milli Ktp. Yaz. 1563, Süleymaniye Ktp. Yazma 2636 numaralarındaki nüshalar eksiksizdir.

Misâlî Dîvânı'nın nüshaları şunlardır:

3.2.1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, 56/2 (=A)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Ḳıblegāh-ı secdegāhum pāk-ı vechüñdür senüñ

Bu Miṣālī bendeye ma'būd sensin yā 'Alī

Yk:60, öç: 200X135, st: değişik, yz: rika, kt: adi sarı kâğıt, ct: kahverengi mukavva üstü bez kaplı. 239 yapraktan oluşan bu mecmuda 1b-17a arasında Mustafa Efendi'nin Kenzü'l Esrâr adlı eseri, 18b-78a arasında Misâlî Dîvânı, 78b-99b arasında Gaybî Dîvânı, 100a-146b arasında Fennî Dîvânı, 147a-151a arasında yine Fennî'nin şiirleri, 151b-160b arasında Risâle-i Tasavvuf, 164a-166b arasında Doksan dokuz esma, 167a-239b arasında ise Müfredât-ı Tıb bulunmaktadır. Misâlî Dîvânı 18b'den başlamaktadır, ancak 19b'de "Dîvân-ı Misâlî" başlığı atılarak dîvân istinsah edilmeye devam edilmiştir. Dîvân şiir aralarından ve sondan eksiktir. Mecmuada 71b'de "fî 23 gicesi rebiü'l-evvel fî 8 temmûz sene 1316 gicesi sâ'at 4'ü çâryek geçerek vücûd göstermiştir. 1316 senesi şehr-i temmûzun sekizinci cumartesi gicesi gice sâ'at dördü çâryek geçerek Sa'it Beg dünyâya gelmiştir." diyerek müstensih Sait Bey adlı birinin doğumunu not düşmüştür. Mecmuada eserin istinsah tarihine dair herhangi bir tarih kaydına rastlanmamaktadır.

3.2.2. Ali Emîrî Manzum Eserler (Millet Ktp.), 390 (=M1)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Maḥşerī didi anuñ tārīḫin

Ḳodı dünyāda Miṣālī'de bir ad

Yk:180, öç: 210X130 (150X72), st:19, yz: talik kt: aharlı cl: kenarlarda içi dolu, ortada içi boş çift çizgi ct: düz Osmanlı cildi, Mecmuanın sonunda kütüphanenin resmi mühürü vardır. Mısra araları ve sayfa kenarları altın cetvellidir. 221 yapraktan oluşan bu mecmuanın 37b-221a yaprakları arasında Misâlî'nin dîvânı vardır. 1b-8a arasında Misâlî'ye ait olan Miftahu'l Gayb, 8b-37a da ise Misâlî'nin Feyznâme adlı eseri bulunmaktadır. Nüshanın istinsah tarihi, 985 (1577-1578) dir. Elimizdeki en eski istinsah tarihine sahip nüshadır.

3.2.3. Ali Emîrî Manzum Eserler (Millet Ktp.), 391 (=M2)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Maḥşerī didi anuñ tārīḫin

Ḳodı dünyāda Miṣālī'de bir ad

Yk:166, öç: 230X160 st: ilk kısımlarda 23, son kısımlarda 17 yz: adi rika, kt: beyaz. cl: sadece ilk sayfada kenarlarda ve ortada içi boş kırmızı çift çizgi. ct: kenarları ve sırtı meşin kaplı, üstüne ise ebru kaplanmış mukavva. Mecmuada söz başları kırmızıdır. Mecmuanın başında kütüphanenin resmi mühürü bulunmaktadır. Mühürün üst kısmında "dîvân-ı Misâlî kuddise sırrahu 'azîz Ken'ân beg tarafından teberru' edilmişdir" ifadesi bulunmaktadır. Yazmada 131a'dan sonra yazı karakterlerinin ve satır sayısının değişmesine bağlı olarak

eserin iki farklı kişi tarafından yazıldığını tahmin etmekteyiz. Eserin serlevhasında "hazâ risâle-i te'vîlât-ı manzûme-i Misâlî rahimehu 'anhu'l-bârî" ibaresi bulunmaktadır. Nüshanın istinsah tarihi 1257 (1841) dir.

3.2.4. İzmir Milli Kütüphane, 1563 (=İz.)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Câm-ı dîdârın temâşâ eyleyen

Bildi sırrı on sekiz biñ 'âlemi

Yk:202, öç: ,st:16, yz: rika, kt: beyaz, ince, cl: kenarlarda ve ortada içi boş çift kırmızı çizgi, ct: sırtı ve kenarları meşin kaplı, salbekli. Mecmuada söz başları ve şairin mahlası kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Mecmuanın ilk sayfasında kütüphanenin resmi mühürü ve yazmanın demirbaş numarası bulunmaktadır. Eserin serlevhasında "hazâ dîvân-ı Misâlî Baba kudduse sırrahu" ibaresi vardır. Eserin sonunda ise "Kadd temme tahrîru hazâ'l-kitâbi bi 'avn-i 'inâyeti bîst ü heşt vehhâb bende-i âl-i 'abâ İbrâhîm 'angalos" ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin altına istinsah tarihi hicri ve rumi 15 rebiülevvel 1305-18 kanûnievvel 1303 (1 Aralık 1887) tarihleri düşülmüş altına da "yevmi cum'a fî İzmir" yazılmıştır.

3.2.5. Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi, 24233 (=K)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Ey Miṣālī 'alleme'l-esmāya taḳsīm olalı

Kāşif-i sırr-ı ṣıfāt u ẕātı bī-hem-tā bizüz

Yk: 142, st:19, yz: rika, kt: kalın sarı kağıt, cl: kenarlar tek ortada içi boş çift kırmızı çizgi, ct: sırt meşin üst mukavva. Eserin bittiği kısımın hemen altında kütüphanenin mühürü bulunmaktadır. Mecmuada başlıklar ve şairin mahlası kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eserin serlevhasında " Dîvân-ı hazret-i Misalî hurûf-ı elif kuddise sırrahu'l-'âlî" ibaresi bulunmaktadır. Dîvân sondan eksiktir. Eser "temmetü'l-kitâb bi-'avni Allâh el-melikü'l-vehhâb" denilerek bitirilmiş ve eserin istinsah tarihi olarak hicri ve rumi 25 ramazân 1318-3 kanûnisânî 1316 (16 Ocak 1901) tarihleri düşülmüştür.

3.2.6. Süleymaniye Kütüphanesi, 2636 (=S)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Maḥşerī didi anuñ tārīḫin

Ḳodı dünyāda Miṣālī'de bir ad

Yk:186, öç: 240X150 (159X82), st:19, yz: nesih, kt: aharlı cl: kenarlarda tek ortada çift kırmızı çizgi, ct: ebru ciltli, mıklebli. 186 sayfa olan bu eserde müstezatlarda ve her harfin başlangıcında başlık kullanılmış ve bu başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Mecmuanın serlevhasında "Dîvân-ı Gül Baba el-mukallib bi-Misâlî kuddise sırrahu" ibaresi bulunmaktadır. Mecmuanın istinsah tarihi 1003 (1594-1595)dir.

3.2.7. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, 1024/2 (=SÇ1)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

Son:

Ey Miṣālī 'alleme'l-esmāya taḳsīm olalı

Kāşif-i sırr-ı ṣıfāt u ẕātı bī-hem-tā bizüz

Yk:159, öç: 236X174 (180X105), st: 19, yz: nestalik, kt: adi sarı kağıt, cl: kenarlarda tek ortada çift içi boş kırmızı çizgi. 268 yapraktan ibaret olan bu mecmuanın 1b ile 106b yaprakları arasında Abdülmecid bin Ferişte İzzettin'in 'Aşk-ı İlâhiye adlı eseri, 109b-268a yaprakları arasında Misâlî'nin dîvânı vardır. Mecmuada başlıklar ve şairin mahlası kırmızıyla yazılmıştır. Eserin serlevhasında " Dîvân-ı hazret-i Misalî hurûf-ı elif kuddise sırrahu'l-'âlî" ibaresi bulunmaktadır. Dîvân sondan eksiktir. Ayrıca dîvânın son kısımlarında yazı karakterinin değişmesi sebebiyle iki kişi tarafından yazıldığını tahmin etmekteyiz. Son yaprakta Sermet Çifter Kütüphanesi'nin mühürü basılıdır. Ayrıca bu sayfaya "İslimyeli Haşmet Beg zâde Necîb Begün esrâr-ı İlahiye ile Misâlî dîvânıdır" notu düşülmüştür. Yine bu sayfada " Hâdemü'l-fukara bende-i hâk-i kadem-i âl-i 'abâ Muhammed Necîb vahdeti el-kadirî" ibaresi vardır. Bu ibarenin altına "el-'alevî" denilerek imza düşülmüştür. Mecmuanın son sayfasında istinsah tarihi olarak 4 Mayıs 1309 (16 Mayıs 1893) ifadesi bulunmaktadır.

3.2.8. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, 484 (=SÇ2)

Baş:

Bismillāhi'r-raḥmāni'r raḥīm ez- kibriyā

Ya'ni te'vīle şürū' oldu ez- sırr-ı ibtidā

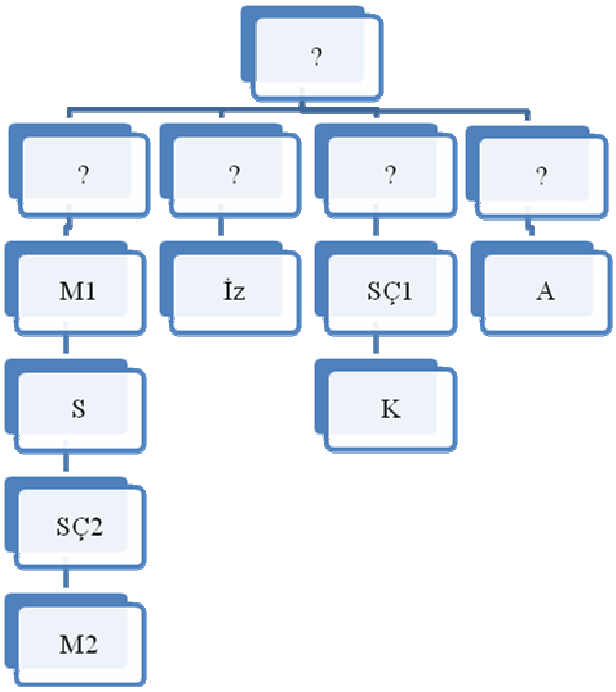
Son:

Maḥşerī didi anuñ tārīḫin

Ḳodı dünyāda Miṣālī'de bir ad

Yk:186. öç: 240X162 (184X113), st:19, yz: nestalik, kt: aharlı kalın sarı, cl: kenarlarda tek ortada içi boş çift kırmızı çizgi, ct: üstü ebru kaplı. 226 yapraktan oluşan bu mecmuanın 1b-187a yaprakları arasında Misâlî'nin dîvânı, 189b-218a yaprakları arasında Feyz-nâme, 218b-225b yaprakları arasında ise Miftâhu'l Gayb adlı eseri bulunmaktadır. 226. yaprak ise boştur. Eserin baş kısmında kütüphanenin mühürü basılıdır. Mecmuada tarih kaydına rastlanmamaktadır ancak kütüphanenin hazırlamış olduğu künyede istinsah tarihi 18. yy olarak geçmektedir.

3.3. ŞECERE

3.4. NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıdaki şemaya göre dîvânın mevcut nüshalarını 4 grupta toplayabildik:

1- M1-S-SÇ2-M2

2- İz

3- K-SÇ1

4-A

Nüshalar dîvân tertibi hususunda genel olarak birbirleriyle paralellik göstermektedirler, ancak şiirlerin başlıklandırılması, şiir içlerindeki kelimelerin, zaman zaman beyitlerin farklılık göstermesi, şiir sayılarındaki değişkenlik, eklerin yazımındaki farklılık gibi özel hususlarda birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu değişkenlikler, müstensihlerin birden fazla nüshayı karşılaştırarak yazmaları sonucu olabileceği gibi, dalgınlık, ihmal, dile vakıf olamama, kasıtlı müdahale gibi nedenlerle de açıklanabilir.

1-Birinci grubu M1, S, SÇ2 ve M2 nüshaları oluşturmaktadır. Bu gruptaki nüshaların hepsinde de dîvân bittikten sonra Mahşerî mahlaslı bir şaire ait şiir bulunmaktadır. Nüshalar şiir sayısı bakımından aynıdır, sadece M1 nüshasında diğer nüshalarda olmayan “bah” redifli bir gazel vardır. Ayrıca M1 nüshası şairin ölüm tarihine en yakın olan nüshadır. S nüshası ve

SÇ2 nüshası, S nüshasının müstezâtlarda müstezât olduğunu belirten başlık ve elif harfi haricinde diğer bütün harflerde başlık kullanması dışında birbirlerinin aynısıdır. İstinsah tarihlerine de bakarak SÇ2 nüshasının, S nüshasından kopya edildiğini söyleyebiliriz. M2 nüshası şiir sayısı dîvân tertibi hususlarında diğer nüshalara benzemesine rağmen özellikle eklerin yazımındaki yanlışlıklar ve tutarsızlıklar nedeniyle diğer nüshalardan farklılık gösterir.

2-İkinci grubu, sadece İz. nüshası oluşturmaktadır. Bu yazma, dîvân tertibi hususunda birinci grupla benzerlik göstermektedir ancak bazı şiirlerin yerlerinin değişik olması ve diğer nüshalarda dîvân sonunda bulunan Mahşerî'nin yazdığı şiirin bazı beyitlerinin bu nüshada müfred olarak başlıklandırılması, bazılarının da tuyuğlar arasında yer alması açısından farklılık göstermektedir. Eserin sonunda yer alan ibareden İbrahim Angolos tarafından istinsah edildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bu nüshada dîvânın sonunda yer alan tuyuğlar kıta başlığıyla adlandırılmıştır. Müstensih kıta başlıklarının arasında zaman zaman "kâfiye-i hurûfü'l-…." ifadesini kullanarak bazı harflerden yazılan şiirleri bu şekilde adlandırmıştır.

3-Üçüncü grupta K ve SÇ1 nüshaları bulunmaktadır. Bu nüshalar sondan eksiktir. Eksik olduğu kısıma kadar dîvân tertibi açısından diğer nüshalarla paralellik göstermektedir. İki nüsha da transkripsiyonlu metinde 567 numaralı 7 beyitlik gazelin 3. beyitini yazdıktan sonra "Kasîde-i Misâlî" başlığını atarak 47 beyitlik bir kasideye yer vermişlerdir. Bu kasidenin 41. beyitinde Misâlî mahlası kullanılmıştır. Kasideden sonra her iki nüshada da "'alî" ve "bizüz" redifli gazeller yer almaktadır. Ancak bu iki gazelden "bizüz" redifli gazel bu sayfadan daha önce K nüshasında 61a, SÇ1 nüshasında ise 176a sayfalarında yazıldığı tespit edilmiştir. Bu gazelin SÇ1 nüshasındaki her iki sayfadaki yazımını karşılaştırdığımızda kelime ve eklerin yazılışında farklılıklar görmekteyiz. Ayrıca yazı karakterinin de değişmiş olması bu nüshanın farklı iki kişi tarafından yazılmış olduğu ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bu nüshalarda bulunan kaside diğer nüshalarda bulunmazken gazeller diğer nüshalarda bulunmaktadır.

4-Dördüncü grubu sadece A nüshası oluşturmaktadır. Bu nüsha şiir aralarından ve sondan eksiktir. Yaklaşık 60 yaprak olan bu nüsha diğer nüshalardan dîvân tertibi ve şiir sayısı bakımından büyük farklılıklar göstermektedir. Müstensihin, dîvânı istinsah ederken diğer nüshalarda ayrı iki gazel olarak bulunan gazellerden beyitler alarak tek bir gazel olarak yazdığı da görülmektedir. Bu nüshada muammaların olduğu bölüm muamma başlığı altında verilmiştir, ancak bu kısımda Misâlî'ye ait olmayan muammalarda bulunmaktadır. Ayrıca tuyuğlarda rubaiyat başlığı altında dîvânda yer almaktadır. Bu nüsha gerek eserin eksik

olması gerek şiirlerin müstensih tarafından birbirleriyle karıştırılarak yazılması gerekse de araya Misâlî'ye ait olmayan şiirlerin girmesi açısından sağlıklı bir şiir tespiti yapılamayacağı için, şiir sayılarını tespit ederken saf dışı bırakılmıştır.

Netice

Her ne kadar çalışmamızda edisyon kritik yapılmasa da gerek nüshaları tavsif etmek, gerek tanıtabilmek, gerekse de Misâlî'nin yazdığı şiir sayısını tespit edebilmek için nüshalar tarafımızdan detaylı olarak incelenmiştir. Yaptığımız incelemeler sonucunda çıkardığımız şecereden de anlaşılacağı üzere, asıl nüshaya ulaşamadık. Muhtemel olarak eserin tespit edemediğimiz kayıp nüshaları bulunmaktadır.

3.5. NÜSHALARDAKİ ŞİİR SAYILARI

Kütüphane Adı	Ali Emîrî K.	Ali Emîrî K.	İzmir Milli K.	Mustafa Yeşil K.	Sermet Çifter K	Sermet Çifter K.	Süleymaniye K.
	M1	M2	İz	K.	SÇ1	SÇ2	S.
Numara	390	391	1563	24233	1024/2	484	2636
Kaside (ks.)	10	10	10	9	9	10	10
Tercî-bend (terc b.)	2	2	2	1	1	2	2
Müsebba' (msb.)	1	1	1	1	1	1	1
Müseddes (msd.)	1	1	1	1	1	1	1
Muhammes (muhm.)	6	6	6	5	5	6	6
Murabba' (murb.)	16	16	16	13	13	16	16
Gazel (g.)	598	597	596	566	566	597	597
Müstezâd (mstz.)	3	3	3	2	2	3	3
Nazm (nz.)	9	9	9	-	-	9	9
Tuyuğ (tyğ.)	125	125	124	-	-	125	125
Müfred (mfr.)	-	-	4	-	-	-	-
Toplam	771	770	773	598	598	770	770

Tablo Değerlendirmesi

SÇ1 ve K. nüshalarında 567. gazelin dördüncü beyitinden sonra 47 beyitlik bir kaside yer almaktadır. Bu kaside diğer nüshalarda yoktur, ancak şairin mahlası kullanıldığı için Misâlî'ye ait olduğu düşünülerek tez metnine alınmıştır. Ayrıca İz. nüshasında da diğer nüshalardan farklı olarak 4 adet müfred bulunmaktadır. Müfredler şairin dîvânda kıta başlığı attığı tuyuğların arasında yer almaktadır. Bu nüshadaki dört müfredden üçü diğer M1, M2, SÇ2, S nüshalarında dîvânın sonunda yer alan ve Mahşeri mahlaslı bir şair tarafından yazılan şiirin beyitlerinden alınmıştır. Diğer müfred ise M1, M2, SÇ2 ve S nüshalarında yer alan 80. tuyuğun son iki mısrasıdır. Bu müfredlerin diğer nüshalarda farklı şiirler içerisinde yer alması nedeniyle dîvân metnine alınmamıştır. Yine İz. nüshasında 533. gazelin ilk beyitinden sonra diğer gazelin beyitleriyle devam etmiştir. Bu nedenle bir gazel gibi düşünülerek şiir sayısı verilmiştir.

3.6. DÎVÂN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Metnin tahririnde dîvân neşirlerinde uygulanan transkripsiyon sistemi uygulanmıştır.

2. Atıf *vav*ları sessiz kelimeler arasında "u-ü", sesli kelimeler arasında "vu-vü" şeklinde yazılmıştır.

3. Dîvânda "ñ"si ile yazılan yerlerde genel olarak yuvarlak ünlülerin kullanılmasıyla beraber dar ünlüyle yazılan yerler de mevcuttur. Bu durumda metinde geçtiği gibi transkribe edilmiştir. XVI. söyleyişine uygun olarak ek eylem eki olan "-dır, -dir", "-dur, -dür" imlasıyla iyelik eki olan "ım, -im" de "-um –üm" imlasıyla yazılmıştır. Bu eklerin yazımında "Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz, *Eski Anadolu Türkçesi* adlı kaynak kullanılmıştır.

4. Dîvânda yanlış ve eksik yazılan kelimelerde, beyitin anlam bütünlüğünün bozulduğu kelimelerde, aruz kusurlarında ilk olarak diğer nüshalarla karşılaştırma yoluna gidilmiştir, sonuç alınamadığı takdirde metin tamiri yapılmıştır.

5. Arapça ve Farsça eklerin imlasında İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı yazısından yararlanılmıştır.

6. Dîvânda çeşitli sebeplerle okuyamadığımız kelimelerin Arap harfleriyle yazımı verilmiştir.

7. Misâlî Dîvânı'nda şair, Osmanlı alfabesindeki bütün harflerden sırasıyla şiir yazmıştır. Bu nedenle şair mürettep dîvân sırasını değil harf yasasını gözetmiştir. Dîvân tarafımızdan mürettep hale getirilmiştir.

8. Çalışmada şiirlerin başlarında sıra numarası, daha sonra da vezinleri verilmiştir.

9. Özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmıştır, ancak "fazlullah" kelimesi hem özel hem de sözlük anlamına işaret ettiği için anlamı daraltmamak adına küçük harfle yazılmıştır.

10. Dîvân metninde geçen Arapça iktibaslar, transkripsiyon alfabesiyle verilmiş, sık kullanılan iktibasların sadece ilk geçtikleri kısımda açıklaması verilmiştir. Sık kullanılan ve şiirde iktibastan ziyade mazmun olarak kullanılanların dışındaki diğer iktibasların açıklamaları geçtikleri yerlerde verilmiştir. (Sadece ilk geçtikleri yerde verilenler: *'alleme'l-esmâ, kabe kavseyn, ev ednâ, lâ-yezâl, lem-yezel, şakka'l-kamer, seb'a'l-mesân, leyletü'l-kadr, leyletü'l-isrâ, küntü kenz, lâ- yenâm*)

3.7. KASİDELER

1

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

37b 1. Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ez-kibriyā
Ya'ni te'vīle şürū' oldı ez-sırr-ı ibtidā

2. Ḳıldı çün āġāz-ı tenzīl-i Ḫudā-yı Ẕü'l-celāl
Ḥarf-i bā vü sīnden vaḥy eyledi yā Muṣṭafā

3. Şāriḫ oldı ma'nā-i te'vīle hem ṣāḥib-zamān
Mu'cizāta ibtidā lafẓından itdi ibtidā

4. Bā vü sīnden niçün evvel oḳudı ẕāt-ı ezel
Elf bādan yā neden ṭutdı yā fī vü lām u żā

5. Bu ne sırdur bu ne mu'ciz añla 'irfān ehli ol
'Ayn açup tā bilesin kimdür elif ü dāl u ḥā

6. Ādem-i ḫākīye medlūl oldı ya'ni ḥarf-i bā
K'ol cemī'-i enbiyānuñ evvelidür hem çü yā

7. Ḥarf-i bādan ṣoñra sīndür oḳu bismi'l-lāhda
Ya'ni kim Aḥmed dürür ḫatm-ı gürūh-ı enbiyā

8. Oldı evvel ādemüñ hem āḫir oldı ḫātemüñ
Bā ile sīnden murād-ı Ḥaḳ budur ey hoş-likā

9. Bā ikidür 'anber-efşān sünbül-i dil-ber gibi
İstivādur k'oldı ādem ḥalḳa andan pīşvā

10. Harf-i sīnden rūşen oldı bīst ü heşt ü sī vü dü
Cümle 'ilme cāmi' oldı ya'ni şāh-ı etḳıyā

11. Sūre-i ümmü'l-kitābı bā vü sīnden ẕāt-ı Ḥaḳ
İbtidā ḳılmaḳ nedendür derk it ey yār-i ṣafā

12. Ya'ni rūy-ı arża bu seyrānı ḳılmaḳdan ġaraż
Ādem ü ḫātem bilinmekdür ḥaḳīḳat bī-riyā

13. Bu ikisi çünki idrāk olmaya ey ādemi
Ḥaḳ bilinmez ẓulm ü cehlle ṭolar arż u semā

38a 14. Cāvidān-nāme'nüñ geldükde elf ü bābına
Āb ẓuhūr eyler k'odur aṣl-ı nebī vü evliyā

15. Kim anuñ şānında *innī cā'il*[106] buyurdı ẕāt
Ḥākim oldı ḥükm ḳıldı çekdi tīġ dikdi livā

16. Şöyle kim oldı ḫalīfe ẓāhiren āb rūy-ı 'arż
Bā ki ādemdür elifden ṣoñra buldı intihā

17. Ḥarf ü noḳṭa ibtidā sekiz 'adeddür āşikār
Heft ḫaṭṭ-ı veche ya'ni heşt olur ez-istivā

18. Oldı altı ibtidā dībāce cāy-ı dīdede
'Ayn-ı cān aç ma'rifet envārıdur olma 'amā

19. Şeş cihāt u ḳāf nūndan açdı sūy-ı Ḥaḳḳ'a rāh
Çarḫ-ı ma'nādan 'alem ḳaldurdı çün *şemsü'ḍ-ḍuḫā*[107]

20. Altı günde yirleri vü gökleri mā-beyni hem
Ya'ni kim ẕāt-ı ezel ḫilḳatde ḳıldı iḳtiżā

---

[106] Kâle innî câ'iluke li'n-nâsi imâmâ(imâmen): Bir zamanlar Rabbi İbrahim'i bir takım kelimelerle sınamış, onları tam olarak yerine getirince**: Ben seni** insanlara önder **yapacağım**, demişti. «Soyumdan da (önderler yap, yâ Rabbi!) » dedi. Allah: Ahdim zalimlere ermez (onlar için söz vermem) buyurdu. (Bakara, 2/124)

[107] Şemsü'd-duhâ: **Kuşluk vaktinin güneşi**. Hz. Muhammed için söylenen ünvanlardan biridir.

21. Altı günün sā‘ati yetmiş iki olur ‘ayān
Yetmiş iki millete dāl itdi bā-eczā Ḫudā

22. Gicesiyle sī vü dü dört kerre bīst ü heşt
Ẓāhir eyler nāẓır ol fehm it çü iḫvān-ı ṣafā

23. Altı kerre ibtidā maḥsūb ola çün bā–nuḳaṭ
Ḳırḳ sekiz envārdan yüz gösterür virür żiyā

24. On sekiz eşkāli harf-i sā müsemmā lā ile
Ḳısmet it kenz-ī ezelden bulmaḳ istersen ġınā

25. Sī vü dü noḳṭa çü tebdīl ola andan bīst ü heşt
Ḳaldı bāḳī ḥarf-i noḳṭa pā vü çā vü jā vü gā

26. K’ādemüñ vechinde on altı ḫuṭūṭa oldı dāl
Sī vü düdür bā-maḥall çün nuṭḳ-ı peydā vü ḫafā

27. İbtidā oldı sekiz şeşdür velākin cümlesi
K’oldur on dört muḥkemāt oḳu yüzüñden ṭā vü hā

28. İbtidā hep bī-nuḳaṭ yetmiş sekiz deryā olur
Gevheri ol bulur āḫir k’ola bu baḥre ṣenā

29. Ya‘ni altı ibtidānuñ inbisāṭı noḳṭasuz
Muḥḳemātuñ heşt heftādına olur reh-nümā

30. Bā-i *yā sīn*[108] çün nidādur anı ṭarḥ it kim Bilāl
Ka‘be’de beş vaḳt-i eẕān anuñçün eylerdi edā

31. Bulmaġiçün muḥkemāt anuñ eẕānında ẓuhūr
Rūz-ı şeb ṭurmazdı dā’im Ḥaḳ’dan eylerdi nidā

---

[108] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

32. Ḥarf-i noḳṭa altı ibtidā yüz otuz ikidür

Bīst ü heşt eczā ile ṣad rāz olur mānend-i mā

38b **33.** Otuz ikiden görindi otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳ

Kim anuñladur ḳıyām-ı çarḫ tā *taḥte'ṣ–ṣerā*[109]

34. On ikisin cümleden on iki ḫaṭṭa ḳısmet it

Ḳala iki bīst ü heşt ü sī vü dü çün dest ü pā

35. İbtidā evvel olur ḥarf ü noḳṭa-i bīst ü dü

Bīst heşt mufaṣṣal nuḳāṭın gösterür rūşen saña

36. Ḳırk sekizdür altı kerre ibtidā ḥarf ü nuḳaṭ

Cümle eczā yüz otuz iki çü bā nūn u fā

37. Cem‘ olıcaḳ yüz ile seksān olur üç kerre hem

Bīst ü heşt ü sī vü dü çün ricl ü yed çün vü cihāna

38. İki biñdür hem sekiz yüz ḳırḳ sekizāndur cümle

Altı kerre ibtidā gör kim ne rāz eyler binā

39. Çün kim ol yüz seksān ola żamm olısar bīst ü heşt

Elli bir kez elli kerre sī vü dü bī-mācerā

40. Açdı ḫamsīn saña sırrı elli biñ yıldan delīl

K'anı ẕikr itmiş dürür Ḳur'ānda ḫallāḳ-ı semā

41. Ḫarf ü noḳṭa ya‘ni kim elli olur nice hezār

İbtidā gör kim ne sırruñ sırrına olur lebā'

42. Elli birdür nüh felek on iki burc otuz dürc

Kim ṣalātı elli bir her gün ḳılardı murteżā

---

[109] Ve mâ beynehumâ ve mâ tahte's-serâ: Göklerde, yerde ve ikisi arasında bulunan şeyler ile **toprağın altında** olanlar hep O'nundur. (Tâhâ, 20/6)

43. İbtidānuñ sırrına ḥaddile ġāyet yoḳ durur

Gerçi şerḥ oldı mecāl olduḳça Ḥaḳ'dan ṭālibā

44. İstidā-nāme ṭaleb ḳıl küllī isterseñ eger

Yirlü yirinden mufaṣṣal saña meksūf ola tā

45. İbtidāyı bilmeyenler cāvidānı bilmedi

Cāvidānı bilmeyen kimdür ne bilsün faż-ı mā

46. Bunca bu şerḥ ü beyān kim tenzīl ü te'vīlden

Oldı ābādur ġaraż bil dīv olup ḳılma ibā

47. Ādeme dāl oldı fehm it tenzīl ü te'vīl hem

Ādemi bil ādemi bul ādem ol yā ādem ā

48. Enbiyādan ādem-i ḫātem dürür maḳṣūd olan

K'oldı bunlar maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt-ı Ḥaḳ-nümā

49. Kāşifü'l-esrār-ı Rabbü'l-'ālemīn bunlar durur

Her kim irdi bunlara sermed bulur ẕāt-ı beḳā

50. Ey Miṣāli bunları şol kim ki idrāk itmedi

Ṭā'at u ẕikr ü niyāzı 'āḳıbet olur hebā

2

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

39a **1.** Ey *elem neşraḥ leke*[110] zülfüñ cemālüñ *ve'ḍ-ḍuḥā*[111]

Levḥ-i ruḫsāruñ beyān eyler rumūz-ı kāf u ḥā

2. 'Ālem-i tevḥīdde reh-ber sensin ey nūr-ı mübīn

Ey cemālüñ maẓhar-ı esrār-ı sīn ü ṭā vü hā

---

[110] Elem neşrah leke sadrek (sadreke): **Biz** senin göğsünü **açıp genişletmedik mi?** (İnşirâh, 94/1)
[111] Ve'd-duhâ: **Andolsun kuşluk vaktine** (Duhâ, 93/1)

3. Ṣūretüñden ẕāhir oldı ma‘nā-i *şaḳḳa’l-ḳamer*[112]

Kim aña dāl oldı *er-Raḥmān ‘ale’l-‘arşistevā*[113]

4. Gözlerüñ *ve’n-necm*[114] ü zülfüñ *leyletü’l-ḳadr*[115] berāt

Ḳābe ḳavseyn[116] oldı ḳaşuñ gün yüzüñ *bedrü’d-dücā*[117]

5. *Ṭūluhu sittūn ẕirā‘en fī’s-semā*[118]dur ḳāmetüñ

Şol ḳamer dürür cebīnüñ k’āftāb andan żiyā

6. Nūr-ı ruḫsāruñ beyān eyler kelām-ı *lā-yezāl*[119]

Ol sebebden didiler ḥüsnüñe mir’āt-ı Ḫudā

7. *Küntü kenz*[120]üñ sırrı senden āşikār oldı bugün

Ey beşer ṣūretlü Ḥaḳ v’ey ḫatm-i cümle enbiyā

8. Ey ḥabīb-i Ḥaḳ senüñ ‘aşḳuña ḫalḳ oldı cihān

Vārid oldı şānuña Ḥaḳ’dan daḫı *lev-lāke lemā*[121]

9. Küfr ü cehl içinde kalmışdı cemī‘-i kā’ināt

Ey kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳ olmasayduñ reh-nümā

10. Evvel-i ādem çü sensin āḫir-i ādem çü sen

Ẓāhir ü bāṭında sensin ẕāt-ı Ḥaḳḳ’ıla bekā

---

[112] İktrebeti’s-sâ‘atu ve’n şakka’l-kamer (kameru): Kıyamet yaklaştı ve **ay yarıldı.** (Kamer, 54/1)

[113] Er rahmânu ‘ale’l-‘arşistevâ: **(Rahmân), Arş’a istivâ etmiştir**. (Tâhâ, 20/5; Secde, 32/4; Yûnus, 10/3; Hadîd, 57/4)

[114] Ve’n-necmi izâ hevâ: Battığı zaman **yıldıza andolsun.** (Necm, 53/1)

[115] İnnâ enzelnâhu fî leyleti’l-kadr: Biz onu (Kur'an'ı) **Kadir gecesinde** indirdik. (Kadr, 97/1)

[116] Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ: (Peygambere olan mesafesi**) iki yay aralığı** kadar, yahut daha az oldu. (Necm, 53/9)

[117] Bedrü’d-dücâ: **Karanlık vaktindeki ay**. Hz. Muhammed için söylenen ünvanlardan biridir

[118] Tûluhu sittûne zirâ‘en fî’s-semâ: Allah Teâlâ Hazretleri, Hz. Âdem (aleyhisselâm)’ı kendi sureti üzere **ve boyunu da altmış zirâ olarak yarattı**. (Hadis için bkz. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, C. X, s.177.)

[119] Lâ-yezâl: **Yok olmaz, ölmez** (Bkz. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler*, s.108.)

[120] Küntü kenzen mahfiyyen fe-ahbebtü en u‘rafe fe-halaktü’l-halka li-u‘rafe: Ben bir **gizli hazine** idim; bilinmemi istedim ve mahlûkatı yarattım. (Bkz. Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, C. II, 2016)

[121] Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü’l-eflâk: **Sen olmasaydın**, sen olmasaydın, Ben âlemi yaratmazdım. (Bkz. Aclûnî, C. II, s.2123.)

11. On sekiz bin ‘ālemüñ sen iftiḫār u ḳuṭbısın

Hādī-i küll-i ümmem ser-tāc-ı cümle evliyā

12. Cümle eşyā saña cism olmışdur aña cān sen

Raḥmetel-li’l-‘ālemīn[122]sin yā Muḥammed Muṣṭafā

13. Ol ‘Aliyyü’l-murteżā kim *laḥmüke laḥmī*[123] didüñ

Hem buyurduñ ikimüz men nūr-ı vāḥid aña

14. Hem buyurduñ *enā ke’ş-şemsü* ve *‘aliyyü ke’l-kamer*[124]

Hem buyurduñ şehr-i ‘ilmem men *‘alī bā bühā*[125]

15. Ol esedu’l-lāh-ı ġālib ḫüsrev-i her dü-cihān

Kim anuñ şānında Ḥaḳ’dan nāzil oldı *Hel etā*[126]

16. Evvel ü āḫirde oldur ẓāhir ü bāṭında ol

Ḳuvvet-i İslām u dīn ü şeh-süvār-ı eṭḳıyā

17. Maẓhar-ı ẕāt-ı ezeldür pādşāh-ı *lem-yezel*[127]

Kāşif-i nūr-ı İlāhī menba‘-ı kenz-i ḫafā

18. Ḫātūn-ı maḥşer Ḫadīce maḥrem-i faḫr-ı cihān

Cevher-i pākīze ya‘ni Fāṭıma ḫayrü’n-nisā

19. Ol Ḥasan sulṭān-ı ‘ālem zehr-i ‘aşḳı itdi nūş

Ol Ḥüseyn şāh-ı dīn oldı şehīd-i Kerbelā

---

[122] Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li’l-‘âlemîn (âlemîne): (Resûlüm!) Biz seni **âlemlere ancak rahmet olarak** gönderdik. (Enbiyâ, 21/107)

[123] Lahmüke lahmî: **Etin etimdir.** (Bkz. Mehmet Yılmaz, s.101.)

[124] Enâ ke’ş-şemsü ‘aliyyü ke’l-kamer: **Ben güneş gibiyim, Ali de ay gibidir.** (Bkz. İbnü’l-cezvi, Tertîbü’l-mevzû‘a, C. I, ss. 370-371.)

[125] Enâ medînetü’l-‘ilm ü ‘alî bâ bühâ: Ben ilmin şehriyim **Ali’de onun kapısıdır**. (Bkz. Aclûnî, C. I, 618.)

[126] Hel etâ ‘ale’l-insâni hînun mine’d-dehri lem yekun şey’en mezkûrâ (mezkûren): İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre **geçmedi mi?** (İnsân (Dehr), 76/1)

[127] Lem-Yezel: **Yok olmadı**. (Bkz. Mehmet Yılmaz, s. 111.)

39b 20. Maḥrem-i sırr-ı ḫafīyyu'l-lāhdur zeyne'l-'ibād

Hem Muḥammed Bāḳır ol kān-ı kerem ehl-i seḫā

21. Ca'fer-i ṣādıḳ kim ol durur imām-ı 'ālemīn

Maşrıḳ-ı nūr-ı yaḳīndür Kāẓım ol kān-ı vefā

22. Vāhidiyyet sırrı anlarda tamām olmış durur

Ma'den-i dürr-i ḥaḳīḳat şāh 'Alī Mūsā Rıżā

23. Ol Taḳī vü bā Naḳī kim fāżılın ehl-i dīn

Ḫūrşīd-i arż u semādur 'Askerī nūr-ı Ḫudā

24. Ḫātem-i cümle imām u kāşif-i *'ilme'l-yakīn*[128]

Mehdī-i āḫir zamāndur maẓhar-ı ẕü'l-kibriyā

25. Çār-deh-i nūr-ı mübīndür kim ki sevmez anları

Cānına Ḥaḳ'dan belā olsun müdāmı mübtelā

26. Ey Miṣāli kim ki sevmez ḫānedān-ı Aḥmedi

Her nefes biñ la'net olsun dünye olduḳça aña

3

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

39b 1. Elif alnuñdan tecellī itdi nūr-ı tā vü hā

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ beyānıdur rumūz-ı kāf u hā

2. Be bilindi 'ārıżuñ sırrı kelāmu'l-lāh imiş

Bu kelāmu'l-lāhı gördi oldı 'ādem reh-nümā

---

[128] Kellâ lev ta'lemûne 'ilme'l-yakîn: Gerçek öyle değil! **Kesin bilgi** ile bilmiş olsaydınız. (Tekâsür, 102/5)

3. Te temerrüd olma insān-ı kāmile hem sācid ol

Üscüdū[129] buyurdı çün ol Ḫāliḳ-i eşyā saña

4. Ṣe ṣevābını ṣalātuñ ḥaṭṭ-ı ruḫsārında gör

Ger bu gün mi'rāc-ı Ḥaḳḳ itmek dilerseñ vā'iẓā

5. Cim cemālüñden göründi küntü kenzüñ gevheri

Ey Ḥaḳḳ'uñ ẕātına maẓhar sī vü dü nūr-ı Ḫudā

6. Ḥe ḥayāta irdi la'lüñden Mesīḥ ü Ḫıżr hem

Cāvidān-ı zindedürler daḫı olmazlar fenā

7. Ḫa ḫayirü'l-enbiyā vechüñe rūy-ı Ḥaḳ didi

Çār müjgān ü dü ebrū mū-yı ser şāhid aña

8. Dal dāl oldı rumūz-ı ḥüsnüñi ḳıldı beyān

Ey ḳaşuñ *innā feteḥnā*[130] v'ey cemālüñ *ve'ḍ-ḍuḥā*[131]

9. Ẕal ẕikrüm dā'imā la'l lebüñ esrārıdur

Ẕikr ü tesbīḥ ü namāz uş bundadur gel zāhidā

10. Ra Raḥīm ü Ḳādir ü Ḳahhār'ı bir bildük yaḳīn

Dīnüñ esrārı nedür ger añladuñsa ṣūfiyā

11. Za zühdi ṭaylasān-ı zerḳ ü sālūsile hem

Kimse Ḥaḳḳ'a irmedi ey zāhid-i dil bī-ṣafā

40a 12. Sin sa'ādet tācını Ḥaḳ'dan öründüñ başuña

Vāḳıf olduñsa nedür rengde ḫaṭṭ-ı istivā

---

[129] Ve iz kulnâ li'l-melâiketi's-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A'râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

[130] İnnâ fetahnâ leke fethan mubînâ (mubînen): **Biz** sana **doğrusu** apaçık bir **fetih ihsan ettik**. (Fetih, 48/1)

[131] Ve'd-duhâ: **Andolsun kuşluk vaktine** (Duhâ, 93/1)

13. Şın şehīd oldı semavātuñ rumūzın bildürür
Altı otuz iki yigirmi sekiz burc u semā

14. Ṣād ṣūr u nefīri aġrıtdı İsrāfīl bu gün
Ol ne āvāz ne sırdur ṣor gelür andan ṣadā

15. Ḍad ḍarbuñ ṭamūnuñ biñ çekmek eyle ölmeden
Dūzaḫ-ı cehl içre ḳalma ‘ārif ol ey bī-nevā

16. Ṭā ṭoḳuz gök yedidür ferş-i ṣüreyyādur yedi
Yedi ādem yedi ḥavvā yedidür Ümmü’l-ḳurā

17. Ẓā ẓuhūr itdi cihāna gün gibi fażl-ı Eḥad
Gizlü rāz-ı āşikāra ḳıldı şöyle bī-riyā

18. ‘Ayn ‘ilmüñ ma‘deni vü heft ḫaṭṭuñ ‘aynıdur
Sırr-ı ‘aynı bilmeyen oldur yaḳīn çeşm-i ‘amā

19. Ġayn ġayrı görmezem her ḳande kim ḳılsam naẓar
Küll-i şey mevcūd-ı Ḥaḳ’dur ġarḳ olupdur her dü cā

20. Fā fānī olmaya her kim ki ey sulṭān-ı ḥüsn
Çeşme-i la‘lüñden içdi bir ḳadeḥ āb-ı ṣafā

21. Ḳāf ḳurdı sāybānın āşiyān-ı ‘arşda
Her ki bildi sırr-ı nuṭḳ-ı bīst ü heşt Muṣṭafā

22. Kāf küfr-i sünbülüñden görinür īmān ü sīn
Sīn zi-yezdān ez-çe lāzım amed ism-i Muṣṭafā

23. Lām lebüñden ẓāhir oldı *‘alleme’l-esmāe küll*[132]
Ey cemālüñ āftāb-ı maṭla‘-ı ṣubḥ-ı ṣafā

---

[132] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

24. Mim müdevver noḳṭa-i ḫāl-i siyāhuñ ey güneş
Merdüm-i çeşmüm dürür ‘aynumda ol durur rū-senā

25. Nūn nār-ı ḥüsnüñe pervāne gibi yanmayan
Nūr irişmez Mūsāveş nūr-ı tecellīden aña

26. Vav vechüñi gören Ḥaḳḳ’uñ cemālini görür
Görmedi kim ki cemālüñ oldı Ḥaḳḳ andan cefā

27. Hā *hüva’l-lāh*[133]uñ naẓar ḳıl maẓharısın ādemi
Ġayrı görme sendedür ẕāt-ı sıfāt-ı kibriyā

28. Yā yedidür hem otuz iki ḥurūfuñ ‘aynıdur
Hem yā da ḫatm oldı yigirmi sekiz ḫarf-i Ḫudā

29. Lā lā dime k’ola ol bir genc-i maḫfīdür yaḳīn
Ḥarf-i vāḥiddür aña inkār idüben dime lā

30. Pā penāh idindi kim ki faẓl-ı Ḥaḳḳ’ı kendüye
Ġam degül düşmen olursa aña ‘ālem külliyā

40b 31. Çā çār oldı çün asluñ zübdesisin ‘ālemüñ
Sen seni ger fehm idersin ‘ayn-ı Ḥaḳ’sın ṭālibā

32. Jā jā-yı zülf ü çeşmüñ biri cīm ü biri nūn
Cīm yedi nūn elli uşta Ḳur’ān-ı ḥāfıẓā

33. Gā kim ol düş ey Miṣālī sī vü dü yem ḳa‘rına
‘Ayn u şīn u ḳāf u dürrin çü zā aṣdāf-ı Ḫudā

---

[133] Kul huva’l-lâhu ehad (ehadun): De ki: **O, Allah** birdir. (İhlâs, 112/1)

4

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

58b 1. Zāhidā dirsin ki Ḥaḳ'dan oldum ehl-i ittiḥād
Bir su'ālüm var saña dīnde nedür evvel 'imād

2. Niçün oldı sī vü dü vü bīst ü heşt ü bīst ü nüh
Hem bir oldı buñlaruñ aṣlı degül seyr ü ziyād

3. Niçe geldi ẕātdan pençāh idi evvel-i ṣalāt
On bir on beş on yedi oldı nedür bundan murād

4. Pānz-deh oldı ne mu'cizdür eẕān-ı çār vaḳt
Yā ne ḥikmetdür ki oldı hef-deh ender-bā-midād

5. Muḥkemāt oldı niçün yigirmi ṭoḳuz sūrede
Oldı hem yetmiş yedi gel sāmi' ol ḳılma 'inād

6. Bu ne sırdur hem neden oldı mü'eẕẕīn-i resūl
Şol Ḥabeş ṣūret-i Bilāl Aḥmed ol pāk 'itiḳād

7. Niçün otuz gün ü hem yigirmi ṭoḳuz oldı ṣavm
Gel berü bu remzi fehm it āşina ol olma yād

8. Ḳuds'den niçün yüzin döndürdi Aḥmed Ka'be'ye
Çün *fevellī vecheke*[134] buyurdı rezzāk-ı 'ibād

[134] Fevelli vecheke: (Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden haber beklediğini) görüyoruz. İşte şimdi, seni memnun olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. **Artık yüzünü** Mescid-i Haram tarafına **çevir.** (Ey müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki, ehl-i kitap, onun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta olduklarından habersiz değildir. (Bakara, 2/144-149-150)

9. Kimki girdi Ka’be’ye niçün emīn olur didi

Hem *huden li’l-‘ālemīn*[135] buyurdı ol sulṭān-ı rād

10. Ṣubḥ u şām eflāḳ aña ṭa’if nedendür yā melek

Niçün oldı Ka’be ism-i Ümmü’l-ḳurā Ümmü’l-bilād

11. *Kāf* u *hā yā ‘ayn* u *ṣād*[136] *iyyāke na‘büdü*[137] didi şāh

Yā niçün baḥri buyurdı Muṣṭafā bir Ḥaḳ ṣād

12. Ḫaymenüñ sırrı nedür *innī ena’l-lāh*[138] āteşi

Mūsā niçün adın ıṭlāḳ eyledi anuñ mī‘ād

13. Māh u mihrüñ gerdişi hem üçyüzaltmış bu derc

Bunca sāl u māh çarḫ urup nedür bu ictihād

14. Ne emānetdür ki Ḥaḳ yire vü göge ḳıldı ‘arż

Almadı ādem ḳabul itdi anı ey ḫoş nihād

15. Vāḳıf oldum dir iseñ ẕāt u ṣıfatu’l-lāhdan

‘Ālem-i ẓāhir nedür bāṭın nedür sırr-ı mī‘ād

16. Āteşüñ nūrı dökünmez muttaşıl ḳuvvetde ḫāk

Ṭurmaz aḳar ṣu nedendür dā’ima bilmekde bād

17. Cümle bu ḥikmet ki ẕikr oldı saña āyīnedür

Ṣūretüñde uşta şāhid-i şānz-deh ḫaṭṭ-ı sevād

18. Bu ma‘ārif kim beyān oldı bilendür ehl-i dīn

Bilmeyen müsellem degül bī-dīndür çün ḳavm-i ‘ādd

---

[135] Ve huden li’l-‘âlemîn: Şüphesiz, **âlemlere bereket** ve **hidayet kaynağı olarak** insanlar için kurulan ilk ev (mâbet), Mekke'deki (Kâbe)dir. (Âli İmrân, 3/96)

[136] Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd: **Kâf. Hâ. Yâ. Ayn. Sâd**. (Meryem, 19/1)

[137] İyyâke na‘budu: (Rabbimiz!) **Ancak sana kulluk ederiz** ve yalnız senden medet umarız. (Fâtiha, 1/5)

[138] İnnî ena’l-lâhu rabbü’l-‘âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

59a **19.** Bu ḥaḳāyıḳı bilenler cehlden āzād olur

Ümmet oldı Aḥmed'e ḳurtuldı ġamdan oldı şād

20. Bū-yı raḥmetle gelür bunlara her ṣubḥ u mesā

'Ālem-i bi'l-ḳuvveden ḳāfile-i 'aşḳ u vedād

21. Pādşāh-ı ma'rifetdür kişver-i tevḥīdde

Kim dürür bunlar ḳatında Ḫüsrev yā Keyḳubād

22. Zāhidā bu sırrı fehm it 'ārif-i Rabb ola gör

Āyeti *yā leyteni küntü türābı*[139] eyle yād

23. Nisbeti ḳo Ḥaḳḳ'a inṣāf it cehālet nice bir

Zerḳ ü tezvīr ü riyā vü ḫud'a vü buġż u fesād

24. Bunda gelmekden ġaraż maḳṣūd-ı 'avdetden nedür

Fehm ḳıl ey pāk-i cevher gevher ol olma cemād

25. Ma'rifet rāhında māni' saña terk eyle var

Māl u mülk ü cāh u manṣıb 'ār u neng ü nām u ād

26. 'Ākıbet insān-ı kāmil olmaġ isterseñ yüri

'İlm ü ādābla ḥilm ü ḫalḳ u luṭfuñ ḳıl ziyād

27. Ḳātı muḥkem yoldasın aç 'aynuñı tefhīm ḳıl

Gitdigüñ dem lāzım olmaz mı saña zād u zevād

28. Bu saña ḥaḳḳānī bir pend ü naṣīḥatdür işit

Hangeh der maḥşer siyāh olmaya vechüñ çün midād

29. 'İtikādından Miṣālī bendeyi devr eyleme

Yā İlāhī Ḥaḳḳ-ı lām u Ḥaḳḳ-ı fī vü Ḥaḳḳ-ı ḍād

---

[139] Yâ leytenî kuntu turâbâ: Biz, yakın bir azap ile sizi uyardık. O gün kişi önceden yaptıklarına bakacak ve inkârcı kişi: «**Keşke toprak olsaydım**!» diyecektir. (Nebe, 78/40)

5

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

94a **1.** Ey yüzüñ ‘arşında ḫaddüñ şems-i vechüñ māh-ı bedr

V’ey müselsel kākül-i ‘anber-feşānuñ leyl-i ḳadr

2. Oḳudı çün çār-deh āyāt-ı ḫaṭṭuñ şāh-ı dīn

‘Ārif-i Rabb ol oldı anuñçün didi *el-faḳr faḫr*[140]

3. Baġlamışdur genc-i ḥikmet üzre üstād-ı ezel

Ḫaṭṭuñı her sū ṭılısm itmiş saña iḫfā vü cehr

4. Üç yüz altmış üstüḫ̆ān üstünde bünyād eyledi

On iki burcla ser-tā-pā seni Ḳahhār-ı ḳahr

5. Bes vücūduñ āsmānından ‘urūc it göklere

‘Īsā vü İdrīsveş seyr it ki budur Ḥaḳ’dan emr

6. Sen saña çünkim semavātı muṭābıḳ eyledüñ

Bilesin kim maẓhar-ı Ḥaḳ’dur ḳamu berrile baḥr

7. Buyurur Ḳur’ān’da seb‘-i semavāt-ı ṭıbāḳ

Ya‘ni ḫaṭṭuñ yedi yerde çün kevākib māh-ı mihr

8. Yevm-i ye’ti ba‘ż ayāt didi ya‘ni īmān

Ba‘d-ezīn sūd itmeye fehm itmedin ey zeyd ü ‘ömr

9. Ne sebebden oldı beytu’l-lāh maṭāf-ı enbiyā

Bu ne sırdur ḳudsiçün didi kim ola cāy-ı ḥaşr

10. Müntehānuñ budāġı oldı mu‘allaḳ gögi hem

Bu ḳurūbetdi didi Aḥmed niçün ey ehl-i ḫaber

---

[140] El-fakru fahrî ve bihi eftahırü: **Yoksulluk benim övüncümdür**, ben onunla övünürüm. (Bkz. Aclûnî, II, 1835)

11. Mü’minüñ mi‘rācı vü miftāḥı didi cennetüñ
Bil ṣalātı ehl-i dīn ol ger degülseñ cins-i kibr

12. Cehd ḳıl ṣāliḥ ‘amel kesb it bugün çün enbiyā
Ṭāliḥ olma eyü yatlu irişür yarın çün ecr

13. Taṭbīḳ eyle ẓāhirüñ bāṭına ya‘ni vāḥid ol
Maẓhar-ı tām ol tamām esmāda olma merd-i şaṭr

14. ‘Īsā-i ṯānī olup çün Ḫıżr olursın zinde cān
Lām u bā la‘linden ol māhuñ içreseñ cām-ı ḥamr

15. Ger seni fehm eyledüñse görmeye sen ġayrını
Şarḳ u ġarb u ṭūl u ‘arż u pīş ü pes ummān u ḳa‘r

16. Ayılursın ‘āḳıbet-i bīdār olursın ḫˇābdan
Virmediyse bāde-i ġaflet saña çün dīv-i sekr

17. Ṣūret-i Raḥmān’dur Ādem sācid ol miṯl-i melek
Baş çekme hem-çü Şeyṭān-ı la‘īn olma setīr

18. Ādem izḥār itmek içün ḫiżmet eyler rūz-ı şeb
Nüh felek yā ḫāk u bād u āteş u hem āb u ebr

19. ‘Aynuñ aç kim maẓharuñdur hem saña āyīnedür
Cümle perende çerende hem bu mevcūdāt-ı dehr

94b 20. ‘Ārifseñ şimdi ol demdür ki dimişdür resūl
Ḳalḳa yirden biñ yıl olmadan tamām erbāb-ı ḳabr

21. Mehdī-i ṣāḥib zamān buldı Ḫorasan’dan ẓuhūr
Ḳıṣṭ u ‘adlle pür itdi dehri ḳopdı ḥaşr u neşr

22. ‘Ālemi raḥmet ṣuyıyla yudı vü pāk eyledi
Nūra ġarḳ itdi sürüldi ẓulmet ü ḳalmadı cebr

23. Ya‘ni rūşen oldı esrār-ı ḥurūf-ı lem-yezel
Rüst-e-ḫīz ü ba‘ṣ yürür cārīdür bu ser çü nehr

24. Ma‘rifet ehline āb-ı kevṣer oldı cümle şey
Şehd ü sükker ḳılsa cāḥil ekl olısar aña zehr

25. Çeşme-i kevṣer gerekse faż̇l-ı yezdānı ḳıl ṭaleb
Kim budur dīdār-ı Ḥaḳ ġılmān-ı cennet ḥūr-ı ḳaṣr

26. ‘Ārif-i Rabb olmaḳ isterseñ kelāmın gūş ḳıl
Kim naṣāyiḥden saña andan ḳamu bu nazm u neşr

27. Gör ne ni‘metdür ma‘ārif faż̇la bulur çün yine
Cāvidāndur nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ olmaz ebed noḳṣān u kesr

28. Çün ḳażā-yı āsmān irişdi olmadı müştekī
Ḫayr u şer Ḥaḳ’dan durur er ol durur kim ide ṣabr

29. Ey Miṣālī her nefesde ṣad hezārān şükr kim
Ḳullarından ḳıldı faż̇l-ı Ḥaḳ şeh-i kevneyn-i ‘aṣr

6

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

122b 1. Aç göñül gözin saña her sū nişāndur faż̇l-ı Ḥaḳ
Āşikāra gün gibi ‘ayn-ı ‘ayāndur faż̇l-ı Ḥaḳ

2. Ḳaplamışdur on sekiz biñ ‘ālemi ḫūrşīdveş
Münkirüñ ‘aynına gerçi kim nihāndur faż̇l-ı Ḥaḳ

3. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezeldür mālik-i emlāk-ı kevn
Ser-be-ser ecsām-ı ‘ālem ya‘ni cāndur faż̇l-ı Ḥaḳ

4. Ẓāhir ü bāṭın ṣıfāt u ẕātıdur ḥayy u ḳadīm
Diñle ey dil bu kelāmı ṣanma fāndur faż̇l-ı Ḥaḳ

5. Enbiyā vü evliyā miṣl-i vücūd ol başdur
Fer‘üñ aṣlı zübde-i kevn ü mekāndur faż-ı Ḥaḳ

6. Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı muṭlaḳ ya‘ni oldur ya‘ni ol
Fehm ü idrāk it ki ḫallāḳ-ı cihāndur faż-ı Ḥaḳ

7. Baş çekme dīvveş miṣl-i melek ḳıl secde kim
Aḥsen-i ḫilḳat cemāl-i müste‘āndur faż-ı Ḥaḳ

8. *Ferteḳib*[141] didi kelāmu’l-lāhda ẕāt-ı ḳadīm
İndi gökden ya‘ni kim sırr-ı duḫāndan faż-ı Ḥaḳ

9. Cāy-i maġribden ḳamer gibi cemālin gösterüp
Ṭali‘ oldı āftāb lā-mekāndur faż-ı Ḥaḳ

10. Oldur İsrāfīl gelüp ṣūrı ‘ayān-ı nefḫ eyledi
Kāşif-i sırr Mehdī-i āḫir zamāndur faż-ı Ḥaḳ

11. Remz-i tenzīli mufaṣṣal şerḥ ü beyān eyledi
Cāmi‘-i te’vīl ü hem ṣāḥib-i beyāndur faż-ı Ḥaḳ

12. Gevher ü dürr-i ma‘ārif isteriseñ ‘ilmini
Ḳıl ṭaleb kim kān u baḥr-ı bī-girāndur faż-ı Ḥaḳ

123a 13. Ḳıymeti cevher dürür her degme bir maḥzende ol
Yoḳ durur dillerde gerçi rāygāndur faż-ı Ḥaḳ

14. Ḥıżrveş nūş itmek isterseñ eger āb-ı ḥayāt
Ṭālib ol kim kevṣer ü cūy-ı revāndur faż-ı Ḥaḳ

15. Dime kim Ḥaḳ ḳandedür gösterür baña ey kör gör
Heft ‘arż u çār şeş nüh āsmāndur faż-ı Ḥaḳ

---

[141] Fertekib yevme te’tî’s-semâu bi duhânin mübîn: **Şimdi** sen, göğün, insanları bürüyecek açık bir duman çıkaracağı günü **gözetle**. Bu, elem verici bir azaptır. (Duhân, 44/10-11)

16. Bāġ u enhār u reyāḥīn gāh serv ü yāsemen
Gāh verd ü gāh mürġ naġme-i ḫˇāndur faż-ı Ḥaḳ

17. Şekl-i elvānıla her sūdan tecellī eylemiş
Gāh ḥāl ü ḳāl olur ki dāstāndur faż-ı Ḥaḳ

18. Gāh ehl-i küfre ‘iṣyān gāh raḥmet-i mü’mine
Gāh ‘ummān-ı keremden dür-feşāndur faż-ı Ḥaḳ

19. Kān-ı raḥmet menba‘-i elṭāf cevr ü maġfiret
Baḥr-ı ‘adl u pādşāh-ı ‘ālīşāndur faż-ı Ḥaḳ

20. Her ne kim ḳılsāñ temennā andan iste ey göñül
Cümlenüñ erzāḳına çünkim hemāndur faż-ı Ḥaḳ

21. Ey Miṣālī rāzuñı şerḥ eylemek lāzım degül
Ser-be-ser aḥvāle çünkim ġaybdāndur faż-ı Ḥaḳ

7

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

136a 1. Bir ṣadefdür ten k’anuñ ben gevher ü ‘ummānıyam
On sekiz biñ ‘ālemüñ cisminde ya‘ni cānıyam

2. ‘Ālem-i ḳayd u muḳayyed ‘ālem-i muṭlaḳ benem
Gelmesi vü gitmesi vü çarḫ-ı ser-gerdānıyam

3. Ḳande kim ḳılsañ naẓar-ı manẓar benem manẓūr benem
Yetmiş üç milletde iẓhār olmışam erkānıyam

4. Āteş olup yanaram ki yeylerüm da’im çü bād
Ḫākveş ṣābit ḳādem ki nehrveş ceryānıyam

5. Gāh ṣeyfem geh şitāyam geh rebī’em geh ḫarīf
On iki burcuñ bu dört fażlla hem devrānıyam

6. Geh benefş ü zanbaḳum geh nergis ü reyḥān gāh
Bāġ u ṣaḥrā cūy-ı cārī lāle-i nu‘mānıyam

136b 7. Gāh zenbūr u ‘asel geh ṭūtī-yi ḳand u şeker
Gāh ḫār u gāh bülbül geh gül-i ḫandānıyam

8. Çarḫ-ı aṭlas seb‘-i encüm ve’s-semā-i ẕātü’l-burūc
Bendedür hem üçyüz altmış rūzla seyrānıyam

9. Geh hilāl-i ġurreyem geh bedr-i rūz-ı çār-deh
Geh ṭulū‘um geh ġurveyem şems ü geh cevlānıyam

10. Gāh deryā-yı muḥīṭem cevheri ġavvāṣ eyle
Gāh derc ü dürr ü gevher gāh la‘l ü kānıyam

11. Geh ene’l-Ḥaḳ söylerem Manṣūr olup Baġdād’da
Dār idüp geh kendümi kendüm cihān-ı destānıyam

12. Gāh Ya‘ḳūb-ı ḫazīnem geh bir birāder gerek eyle
Gāh Mıṣr’uñ pādşāhı Yūsuf-ı Ken‘ān’ıyam

13. Gāh dār o Sikender mülket-i iḳlīm-i heft
Gāh ẓulmat Ḥıżr ile geh çeşme-i ḥayvānıyam

14. Gāh şarḳ u gāh ġarb Rūm u gāh ‘Arab
Gāh Hind ü gāh Sind u geh Ḥabeş sulṭānıyam

15. Geh celālem geh cemālem gāh luṭfam gāh ḳahr
Geh iṭā‘at eylerem geh ‘āṣiyem ‘isyānıyam

16. Mūsā’yam Fir‘avnla destümde ejderhādur ‘aṣā
‘İsāy’am alan Deccāl’üñ tīġ-i bürrānıyam

17. Ḫil‘at-ı bāḳī giyüp ser-tā-ḳadem nūr olmışam
Ḫilḳat-ı ‘unṣurda ger çi kim vücūd-ı fānīyem

18. Nuṭḳ-ı ẕāt-ı lā-yezālem evvelüm yoḳ āḫirem
Ṣūret-i ẓāhirde bir ḳac gün cihān mihmānıyam

19. Kendüm iẓhār eylemekdür bunda gelmek yoḫsa men
Mürg-i lāhūtam yine ol ‘ālemüñ perrānıyam

20. Ayn-ı cānla naẓar ḳıl aṣl u fer‘-i kā’ināt
Nūr-ı vāḥiddür anuñ ben kāşif-i bünyānıyam

21. Ẓāhirīyem ‘ālem-i keşretde keşret ehlinüñ
Vaḥdet ehlinüñ daḫı hem bāṭın-ı kitmānıyam

22. İncīl ü Tevrāt u Furḳān u Zebūr’uñ kāşifi
Otuz iki nuṭḳla her müşkilüñ bürhānıyam

23. Devr-i ‘Īsā’dur bir oldı cümle edyān u milel
Kāfirüñ küfri vü īmān ehlinüñ īmānıyam

24. Ḫayme-i mī‘ad u levḥ ma‘nā-i nār u şecer
Va‘de-i dīdār u Ṭūr-ı Mūsā-i ‘İmrān’ıyam

25. Kilk eyle ḳırṭās u kāṭib ḥarf ü noḳṭa cüz ü ‘aşr
Muḥkemāt u muṣḥafam hem āyet-i Ḳur’ān’ıyam

137a 26. Ma‘nā-i bikr oluram geh sırr-ı muġlaḳ gāh fāş
Gāh ‘aḳd-i müşkilātam ḥall u geh āsānıyam

27. Ādem’em Ḥavva ile kim baḥş-i Şeyṭān eyledüm
Cennetüm ṭāvusıyam hem mār olup derbānıyam

28. Ḳaynadum tenevvür tende yeryüzin ṭutdum tamām
Nūḥ’a fülk ü ya‘ni inkār ehlinüñ ṭufānıyam

29. Ṣūret-i ādemde naḳş oldum benüm naḳḳāşı hem
‘Āşıḳam ma‘şūḳam hem naḳşımuñ ḥayrānıyam

30. Hem caḥīm hem cehennem ehlinüñ nārı benüm
Her şerāb-ı kevṣerüm hem ravżā-yı rıḍvānıyam

31. Nice yüz biñ şeklle geldüm henüz anīde ‘ümm
‘Ālem-i ḫilḳatde mecmū‘ı şey’üñ elvānıyam

32. Ya‘ni bu otuziki nuṭḳuñ ṣıfātıdur cihān
K’anda dürlü rengle peydā vü hem pinhānıyam

33. Cümle bu ḳuvvetle ḳudret ẕāt-ı muṭlaḳdan durur
Ey Miṣālī ben daḫı bir bende-yi fermānıyam

8

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

156a 1. Ey pādşāh-ı kişver-i īmān yā Ḥüseyn
V’ey Kerbelā-yı ‘aşḳda ḳurbān yā Ḥüseyn

2. Ey menba‘-i ḥaḳāyıḳ u envār-ı lem-yezel
V’ey maḥzen-i serāir-i Sübḥān yā Ḥüseyn

3. Şems-i ḍuḥā cemālüñ ü ve’l-leyl sünbülüñ
Ey baḥr-ı ‘ilm ü gevher ‘irfān yā Ḥüseyn

4. *Yā sīn*[142]dür oḳudum senüñ āyat-ı ḥüsnüñi
Ṭā hā[143] ḳılur bu ma‘nā-i bünyān yā Ḥüseyn

5. Nuṭḳuñdan irdi Ḥıżr’a revān ey münīr-i dīn
Sensin ṭılısm-ı gencine-i cān yā Ḥüseyn

6. Ḥüsnüñ ḳatında ẕerre dürür mihr ü mah-tāb
Feyżüñden irdi ḳaṭre-i be-‘ummān yā Ḥüseyn

---

[142] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[143] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

7. Sensin iki cihāna ḥayāt ey şeh-i ezel
Hem küntü kenz kāşif-i Ḳur'ān yā Ḥüseyn

8. Ḥilm ü ḥayā vü 'ilm ü edeb ḥüsnüñe kerem
Ḫatm oldı cümle sende zī-yezdān yā Ḥüseyn

9. Ey nūr-ı çeşm-i Aḥmed ü ser-tāc-ı evliyā
V'ey cevher-i pāk-i şāh-ı merdān yā Ḥüseyn

10. Ceddüñ ḥabīb-i Ḥaḳ vālidüñ Betūl
Ḥaydar ebüñ ki ḫüsrev-i şāhān yā Ḥüseyn

11. Bir nūr-ı Ḥaḳ'dur Aḥmed ü Ḥaydar kim ez-Betūl
Olduñ Ḥasan'la şaḳḳ idüp iṣnān yā Ḥüseyn

12. Senden ẓuhūra geldi 'Alī Zeyne'l-ābidīn
Oldı 'ayān Muḥammed Bāḳır ezān yā Ḥüseyn

156b 13. Ca'fer imām-ı dīn ki Muḥammed'den irdi hem
Mūsā zi-Ca'fer oldı çün meh tābān yā Ḥüseyn

14. Mūsā'dan itdi gün gibi nūr-ı 'Alī ẓuhūr
K'oldur emīr-i şāh-ı Ḫorāsān yā Ḥüseyn

15. Degdi 'ilm Taḳī ki ismi Muhammed'dür anuñ
Şāh-ı 'Alī'den ol ki ġaybdān yā Ḥüseyn

16. Oldı Naḳī'de hem 'Alī'nüñ sırrı āşikār
Yaḳdı ḥüsn pes ez-'Alī şem'dān yā Ḥüseyn

17. Ḫatm-i düvāz-deh oldı ḥüsnden Muḥammed uş
K'oldur yaḳīn Mehdī-i ṣāḥib zamān yā Ḥüseyn

18. Her kim muḥabbet eylemez evlād u 'ālüñe
La'net anuñ vücūdına her an yā Ḥüseyn

19. Cānla her kimki eylemedi Şimr'e la'neti
Oldur yezīd ü İblīs merdān yā Ḥüseyn

20. Kimdür seni ki pertev-i nūr-ı ezel dimez
Oldur meger zi-zümre-i Şeyṭān yā Ḥüseyn

21. Raḥmet seni sevenlere vü ẕikr idenlere
Ey şems-i dīn ü raḥmet-i Raḥmān yā Ḥüseyn

22. İrdi muḥarrem oldı yine tāze mātemüñ
Düşdi figān u nāle be-devrān yā Ḥüseyn

23. Ervāh içine düşdi yine hāy hūy söz
Oldı ḳamusı ney gibi nālān yā Ḥüseyn

24. Girdi felek siyehlere giryān olup sehāb
Şevküñle iñledi zemīn ü zamān yā Ḥüseyn

25. Aġladı āsmānda melekler bölük bölük
Göz yaşın itdi her biri bārān yā Ḥüseyn

26. Düşdi mevālīler içine yine āh u vāh
Bir bir aḳıtdı her birisi ḳan yā Ḥüseyn

27. Ḥayretde ḳaldı sūsen ü çekdi tīġ-i tīz
Çāk itdi yaḳasın gül-i ḫandān yā Ḥüseyn

28. Dāġ urdı lāle baġrına veh kim bu derdle
Boyandı ḳana ġonce-i nu'mān yā Ḥüseyn

29. Kimdür seni kim acımaz ey nūr-ı ẕāt-ı pāk
Ṣadrında olmaya meger īmān yā Ḥüseyn

30. Sevmez çü Ḫāricī seni ḫaşm eyledi çeküp
Ser ü oḳ u bīd ḫançer-i bürrān yā Ḥüseyn

31. Ol dem seni kim eyledi ḳurbān Şimr seg
Ṭutuldı māh u mihr-i dıraḫşān yā Ḥüseyn

157a **32.** Cān ḫabīṣine la‘net her bār-ı la‘net
Olsun hemīşe bir cedd-i Sufyān yā Ḥüseyn

33. Mātem ṭonını giydi hemīn cümle ka’ināt
Mü’mine oldı yer yüzi zindān yā Ḥüseyn

34. Baġrı ḳanı muḥibblerüñüñ oldı gözde seyl
Ḳopdı zehr-i su nāliş ü efġān yā Ḥüseyn

35. Zehr oldı yedügi vü içdügi zaḳḳūm hem
Ṣu virmeyüp olan saña düşmān yā Ḥüseyn

36. Olduñsa Kerbelā’da o dem teşne leb ne ġam
Sensin şarāb çeşme-i ḥayvān yā Ḥüseyn

37. Yoluñda kimki oldı o dem virdi müste‘ān
Kevṣer mey ü ravża-i rıḍvān yā Ḥüseyn

38. Luṭf it be-Ḥaḳḳ Aḥmed ü Maḥmūd ‘ilm ü ḥilmüñi
Eyle Miṣālī bendeye iḥsān yā Ḥüseyn

39. Ṭutdı yüzin saña vü seni ḳıldı ilticā
Ey şāh-ı dīn ü mīr-i şehidān yā Ḥüseyn

9[144]

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ey bilen Ḥaḳḳ’uñ kelāmuñ evvel esmāsı nedür
Evvel esmāsın bulursañ söyle ma‘nāsı nedür

[144] Bu kaside sadece K ve SÇ1 nüshalarında bulunmaktadır.

2. Ḳanġı esmāsıyla ḳıldı Ḥaḳ tecellā ‘āleme

Yā ol esmādan murād olan müsemmāsı nedür

3. Ne sebebdür mela’ik Ādem’e ḳıldı sücūd

Yā nedendür İblīs’üñ Ādem’de aġvāsı nedür

4. ‘İlm-i Ḥaḳ’da çünki kāfir idi Şeytan-ı racīm

Yā nedendür teklīf ṭā‘at veche ībāsı nedür

5. Çünki dersen ḫayr u şerrüñ Ḫaliḳ’i Allāh imiş

Biri ikrārile gelmiş birinüñ lāsı nedür

6. Cümle eşya çün ḥaḳīḳat bir vücūd oldı hemān

Yā bu keṯret gösteren emvac-ı deryāsı nedür

7. Küfr ü īmān luṭf u ḳahruñ ‘illeti ma‘nāda bir

Bir mu‘aẕẕeb birinüñ firdevs-i a‘lāsı nedür

8. Var mıdur sende irādet fā‘ili kimdür anuñ

Devr ider bu nüh felek başında sevdāsı nedür

9. Ḳanġı āyetdür kelām-ı Ḥaḳ’da sulṭān-ı resūl

Ümmete kıldı şefā‘at yā temennāsı nedür

10. Nice mi‘rāc itdi ḥaẕret yā maḳām-ı ḳurbete

Ḳābe ḳavseynüñ ‘urūcı sırr-ı ednāsı nedür

11. Yā niçün itdi gice mi‘rācı gündüz itmedi

Sırr-ı *sübḥāne’l-leẕī esrā*[145]da esrāsı nedür

---

[145] Subhâne’l-lezî esrâ: **Bir gece**, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren **Allah noksan sıfatlardan münezzehtir**; O, gerçekten işitendir, görendir. (İsrâ, 17/1)

12. Yā nedendür didi ol sulṭān *mā zāġa'l-baṣar*[146]

‘Aḳl u nefs ü ḳalb u rūḥın dürr-i beyżāsı nedür

13. Harf u ṣūreti var mıdur Ḳur'ān'ı Cibrīl emīn

Nice inẕāl eyledi āyātı kübrāsı nedür

14. Ḳanġı Ṭūr'uñ evvelinde ḳıldı peyġamber sülūk

Ḥaḳ cemālüñ gördigine kavl-i iḳvāsı nedür

15. Ḥażret-i Ḥakk'a muḳarreb cümle eşyāda nedür

Yā neden buldı taḳarrüb vir tesellāsı nedür

16. Ḳıldı evvel ol resūle Ḥaḳ tecellī-i ṣıfāt

Ne dimekdür dey ṣıfātı yā tecellāsı nedür

17. Bu ṣıfāta Ḥaḳ Te‘ālā nūr-ı ẕātuñ ‘aynumı

Ġayrıdur dirseñ ḥakīḳat vir tesellāsı nedür

18. Cümle eşyāda taṣarruf muṭlaḳa Ḥaḳḳ'uñ durur

Yā bu ḫalḳuñ yoḳ yire itdigi da‘vāsı nedür

19. Kāfir olsa mest iken mürted olur mı bir keşṭī

Ḥükm-i şer‘ī yā nedür anuñ müdāvāsı nedür

20. Dise ben ḳorḳmam Ḫudā'dan dilemem cennet daḫı

Ol kişi kāfir olur mı bunda fetvāsı nedür

21. On iki ḥarfüñ içinde gizlidür cümle ‘ulūm

Bilmeyen ‘ilm-i ledüni zühd ü taḳvāsı nedür

22. Ḳaç hurūf oldı şehādet ne sebebdür elif

Lāma mülḥaḳ oldı anuñ sırr-ı ra‘nāsı nedür

---

[146] Mâ zâga'l-basaru ve mâ tegâ: **Gözü kaymadı** ve sınırı aşmadı. (Necm, 53/17)

23. Yā ile eyler nedāyı Ḥaḳ Te‘alā mü’mine
Yā ḫiṭābı kimedür anuñ münādāsı nedür

24. Ne cihetden gizlidür bu noḳtada cümle ‘ulūm
On sekiz biñ ‘ālem içre noḳṭa hem-tāsı nedür

25. Kāc bölükdür ādem aṣlı ḳac rükndür ṣalāt
Rūze vü ḥacc u zekātuñ cümle esmāsı nedür

26. Ṣordılar rūḥı resūle hic cevābı gelmedi
Bilmedi virmez cevābı vech-i iḫfāsı nedür

27. Maẓharı ẕāt u ṣıfāt esmā olan ‘āriflere
Ṣorsana taḥḳīḳ ide anuñ müdāvāsı nedür

28. A‘ẓam-ı āyāt-ı Ḳur’ān ḳanġısıdur veche ne
Yā kelām’ul-lāh içinde a‘ẓam esmāsı nedür

29. Bir midür Yūsuf peyġamber bir midür Yūsuf daḫı
Ehl-i tefsīr içre āyet taḥḳīḳ-i ā‘lāsı nedür

30. Cennet içre cārī olan dört midür ırmāḳları
Nice taḥḳīḳ eyledüñ bildürki inhāsı nedür

31. Cümle eşyānuñ dirsen ḳabża-i ḳudretdedür
Birinüñ ḳalbi münevver birinüñ pāsı nedür

32. Ḥażret-i Ḫıżr nebīnüñ sevdügi esmāsı nedür
Yer içer mi ḳandedür yā Ḫıżr İlyās’ı nedür

33. Yā ne yirde cem‘ olur bunlar ide şehr-i ṣiyām
Cum‘a ḳande ḳılurlar Ka‘be-i ‘ulyāsı nedür

34. Nefs nedür yā nefsi bilmek nicedür ḥall it bunı
Reb‘-i meskūnuñ ḥiṣārı yedidür yāsı nedür

35. Evliyā Ḥaḳḳ'ı görür mi bunda fetvā nicedür
Yā tecellī ḳac dürür a'lā vü ednāsı nedür

36. Evliyānuñ meşrebi ḳac meẕhebi ḳaçdur 'ayān
Feyżi bunlar kimden alur Ḳāf-ı 'Anḳā'sı nedür

37. Yā nice vāṣıl olur ḥādiṯ ḳadīme di bunı
Mümkin ise vir cevābın bildür imlāsı nedür

38. 'Ālem-i ġaybı dimişler ka'inātuñ 'aynıdur
Heşt cennet yedi dūzaḫ ḳaṣr-ı ḥamrāsı nedür

39. Çün ḥaḳīḳat 'ālem-i kübrā didiler 'āleme
Yā nedendür ādemüñ ḳalbinde aġvāsı nedür

40. Oldı insān ile Ḳur'ān yā ne sözdür tev-emān
'Ālem-i āfāḳ enfüs Tūr-ı Sīnā'sı nedür

41. Dünyede nedür Miṯālī Ḥaḳḳ'la söyleşmenüñ
Hem daḫı cennetde nūr u ḳaṣr u ṭūbāsı nedür

42. Çelebi sultān idüb keşf ḥaḳāyıḳ sırrını
'İlm-i Ḥaḳ'da dört kitābuñ söyle ma'nāsı nedür

43. Ey ma'ārifden ḫabersüz cehālāt ḫar-ı ṣıfat
Yā tahāret ḳac bölükdür şaḳḳ-ı zībāsı nedür

44. Feyż-i mişkāt-i nübüvvetden alupdur şöyle bil
Pes ne ġam şimden girü anuñ temennāsı nedür

45. Küntü kenzüñ sırrını keşf itdi yine 'āleme
Bildi çün 'ilm-i ledüni Ḫıżr u Mūsā'sı nedür

46. Yine deryā-yı muḥabbet eyleyüp cūş u ḫurūş
Ḳalmadı ḫavf u recādan ẕerre pervāsı nedür

47. Şöyle bil kim müşkilātı ḥall idüpdür evliyā

Ḳandedür bir böyle kāmil ḳadar belāsı nedür

10

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

198b **1.** Kāināta cism ü cān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

Zübde-i her dü mekān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

2. On sekiz biñ ‘āleme maḳsūd sensin bī-ġaraż

Cevher-i īmāna kān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

3. Evvel ü aḫir de sizsiz ẓāhir ü bāṭında siz

Vaḥdet iḳlīmine cān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

199a **4.** Ḥaḳ Te‘ālā’nuñ cemālī siz de bulmışdur ẓuhūr

Ḥaḳḳ-ı muṭlaḳ ‘ayn-ı ān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

5. ‘Alleme’l-esmā tamāmı sizden oldı āşikār

Maẓhar-ı *seb‘a’l-meṣān*[147] siz yā Muḥammed yā ‘Alī

6. Saña *yā sīn*[148]ü ‘Alī’ye nāzil oldı *Hel etā*[149]

Sūre-i nūr-ı duḫān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

7. Ẕü’l-fikārdur leyletü’l-isrā yüz doḳuz mihr-i ẕāt

Muṣḥaf-ı genc ü nihān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

8. İşleyen ẓāhirde sizsiz seyr iden bāṭında siz

Yer ü gök küll-i cihān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

---

[147] Ve le kad âteynâke seb’an mine’l-mesânî ve’l kur’âne’l-‘azîm (azîme): Andolsun ki, biz sana **tekrarlanan yedi âyeti** ve yüce Kur'an'ı verdik. (Hicr, 15/87)

[148] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

[149] Hel etâ ‘ale’l-insâni hînun mine’d-dehri lem yekun şey’en mezkûrâ (mezkûren): İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre **geçmedi mi?** (İnsân (Dehr), 76/1)

9. Āsmāndan sizsiz ol bārān-ı raḥmet yaġduran

Dürr-i baḥre bī-girān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

10. Nüh felekde sizsiz ol necm āftābla ḳamer

Sidre-i Ḥaḳ’dan nişān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

11. ‘Īsā vü Mūsā vü İbrāhīm Süleymān u Şu‘ayb

Yūsuf-ı Mıṣr-ı revān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

12. Ṣūr-ı İsrāfīl Mikā’īl ‘Azrā’īl ü Cebrā’īl

‘Arş u ferş ü müste‘ān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

13. Nār-ı Nemrūd’ı ḫalīlu’l-lāha gülzār itdüñüz

Nūḥ’a keştī vü ṭūfān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

14. ‘Āşıḳ u ma‘şūḳ sizsiz cennet ü rıḍvān siz

Sāḳī-i kevṯer hemān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

15. Ṣad hezārān sırrla ‘ālemde iẓhār itdüñüz

Şimdi Ḥaḳḳ’la ‘ayān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

16. Āb sizsiz nār sizsiz bād sizsiz ḫāk siz

Devr-i devrān zamān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

17. Şāh sizsiz māh sizsiz maẓhar-ı Allāh siz

Bülbül ü hem gülsitān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

18. Kāfire biñ biñ belā vü mü’mine biñ biñ şifā

Müşrik tīġ-i bürrān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

19. Leyletü’l- mi‘rācda Ḥaḳḳ-ı temennā itdüñüz

Yine Ḥaḳ’dan tercümān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

20. Ḳāfsuz kim yoḳ mu‘ayyen-i miskin ü me’vā size

Şāh-bāz-ı lā-mekān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

21. Maşrıḳ u hem ġarb u Ka‘be Mescidü’l-Aḳṣā imām
Sırr-ı Ḳur’ān’a beyān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

22. Yüz ṭınāblu ḫayme-i mī‘ād on bir şaḳḳa hem
Sırr-ı ẕāt-ı ġaybdān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

199b 23. Şānuña *lev-lāke*[150] menzil-i āyet-i *li’l-‘ālemīn*[151]
Fātiḥ-ı bāb-ı cinān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

24. Reh-nümā-yı enbiyā vü pişvā-yı evliyā
Serverān-ı mü‘minān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

25. *Laḥmüke laḥmī*[152] buyurduñ ya‘ni kim bir nūr siz
Bir vücūd içinde cān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

26. Sensin ol men şems buyurduñ *‘aliyyü ke’l-ḳamer*[153]
Şehr-i ‘ilm ü bāb-ı ān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

27. Bir güzīde mehterān enbiyā hem ‘ilm-i tām
Ḳāf u sīne maẓharān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

28. ‘Ārifüñ cismi vü cānı dīnle īmānı siz
Nūr-ı çeşm-i ‘āşıḳān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

29. Geh kelāmu’l-lāh geh te’vīl-i faẓlu’l-lāh eyle
Ḫoş beyān ü dāstān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

30. Merḥamet eylen Miṣālī derdmende bahr-i Ḥaḳ
Kim şefī‘-i miskinān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

---

[150] Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü’l-eflâk: **Sen olmasaydın**, sen olmasaydın, Ben âlemi yaratmazdım. (Bkz. Aclûnî, II, 2123.)

[151] Ve necceynâhu ve lûtan ile’l-ardılletî bâraknâ fîhâ li’l-‘âlemîn: Biz, onu ve Lût'u kurtararak, içinde cümle **âleme** bereketler verdiğimiz ülkeye ulaştırdık. (Enbiyâ, 21/71-107; Âli İmrân, 3/96)

[152] Lahmüke lahmî: **Etin etimdir**. (Bkz. Mehmet Yılmaz, s.101.)

[153] Enâ ke’ş-şemsü ‘aliyyü ke’l-kamer: Ben güneş gibiyim, **Ali de ay gibidir**. (Bkz. İbnü’l-cezvi, Tertîbü’l-mevzû‘a, C. I, ss. 370-371.)

31. Evvel ü āḫir mūradı pūs ḥāk-pāyeñüz

Ḥaḳ bilür ma‘būdān siz yā Muḥammed yā ‘Alī

11

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

203a **1.** Şol ḳimsenüñ kim olmaya ẓātında cevheri

Deryā nedür ne fehm ide yā dürr ü gevheri

2. Sırr-ı ṣıfāt-ı lem-yezelī oldı āşikār

Naḳş itdi ẕāt-ı vechüñe çün fażl-ı ekberi

3. Ḥüsnüñe kilk-i ḳudretle yazdı ḥarf-i bā

Ḫaddüñde uşta noḳṭa-i ḫāl-i müdevveri

4. Ẓulmāta düşdi çü Ḫıżr buldı rūḥ-ı ebed

La‘l lebüñden içdi şu kim āb-ı kevṯeri

5. Nuṭḳuñdan oldı *‘alleme’l-esmāe küll*[154] ẓuhūr

Bildi seni bilür ol kim kelām peyġamberi

6. Her kim ki ‘ayn u cānla baḳdı cemālüñe

Zülf ü ḳaşuñdan oḳudı esrār-ı maḥşeri

7. Beytü’l-ḥarām cemālüñ ü ḥüccāc ḫaṭlaruñ

Miḥrāb-ı ḳaşuñ imāmı anuñ ‘ayn-ı müşteri

8. Sırr-ı elifden almadı bahre gör dīdedür

Şol kim ḳaddüñe beñzde serv ü Ṣanevber’i

9. Tārāca ‘ayn ü zülf ḳaşuñ ḫaṭṭ-ı ḫāl hem

Çekdi zehr-i sū memleket cāna ‘askeri

---

[154] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

10. Ḳanumı yere dökmege yā sehm ü yā sinān
Ḳaşuñ kemāna girdi müjeñ çekdi ḫançeri

11. Naḳḳāşı naḳş-ı ṣıfātuñda seyr iden senüñ
Neyler daḫı ol āyīne-i cām-ı Sikender'i

203b 12. Maḳsūd-ı ḥāṣıl olmadı dīdāra irmedüñ
İki cihāndan eylemesüñ tā ki dil-beri

13. Oldur ḳalenderi k'ola mir'āt-ı ṣāf göñül
Tāc u tirāş u ḥırḳa degüldür ḳalenderi

14. Ey merkeb-i cehl rāh-ı ma'rifete sürme at
Zīrā ki herkes olmadı bu 'arṣanuñ eri

15. Ḥıfẓ eyle şehri virme dīvüñ ḳabżına ṣaḳın
Ḳatl eyle nefsüñi çü 'Alī yıḳ bu Ḫayber'i

16. Şāh oldı dehre olmadı şol kim gedā-yı 'aşḳ
Lāyık degül serinde anuñ tāc-ı serveri

17. Cān virmeyince cān ele girmez çün ey göñül
Çü kān-ı 'aşḳa merdiseñ eyle kūy-ı seri

18. Geldüñ vücūda kesb-i kemāl içün aç gözüñ
Sen sende ara yine seni gezme serserī

19. Ġayr Ḫudā degüldür naẓar it cümle kā'inātı
'Ummānı ḳatre-i ẕerrede gör mihr-i ḫāveri

20. Arāż ider çü görse ruḫ-ı ḫūbdan faḳīh
Āhın mı baġrı yā Rabb anuñ yāḫūd mermeri

21. Kimdür yüzüñe cennet-i yezdān dimez senüñ
K'itmişdür anda cemī' Ḥaḳḳ otuz iki biri

22. Geşt eyledüñse bunda semavāt-ı vechüñi

Bulduñ ḳamerle şemsi daḫı çarḫ-ı aḫżarı

23. Meyl itmedi ṣıfāta ḳaçan iltifāt ider

Şol kimsenüñ ki muṭlaḳ ola ẕāt-ı manẓarı

24. İsrā gicesi ḫalḳa-i zülfüñ zehr-i ṭaraf

Zencīre çekdi siḥrle gör māh-ı enveri

25. Gülşende serv çekmedi ḳadd hem-çü ḳāmetüñ

Cennetde bitmedi çü ḫaddüñ verd-i aḥmeri

26. Zülfüñ hümā-yı ‘aşḳdur ki bāl açdı uçmaġa

Hey hey ne Ḳāf’a sāye ṣalar gör bu şehperi

27. Sensüz nidem na‘īm u daḫı ẕevḳ her dü kevn

Āb-ı revān u gülşen u ṭūbī ü ‘ar ‘arı

28. Yā Rabb ne ḥüsn-i tām ne şīrīn kelāmdur

Şehd aḳıdur biri lebinüñ biri sükkeri

29. İki cihānda hem-çü Ḫıżr teşne olmazam

Ṣordum çü ṭūṭī ol leb-i ḳand-ı mekerri

30. Ġayrı degül tecellī iden vech-i ẕātdur

Her ḳande baḳduñ ise Ḫaḳḳ’uñ ‘ayn u maẓharı

204a **31.** Geldi sücūda melek çünkim ey güneş

Gördi bu ḥüsn ü luṭfla sen sīm ü perī

32. Niçün buyurdı *men ‘arefe*[155] şāh-ı Ẕü’l-fikār

Fehm itdi kimki bunı bilür sırr-ı Ḫaydar’ı

---

[155] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, II, 2532)

33. Düldül vücūd u nuṭḳı anuñ Ẕü'l-fikār'ıdur
Derk eyledi 'Alī bilen sırr-ı Ḳanber'i

34. Baḳmazsa şems-i ḥüsnüñe ṣūfī 'aceb degül
Gönli vü 'aynı kördür anuñ yoḳdur enveri

35. Sa'y it Miṣālī yāre vü cānā getür ele
Yarın görür mi görmedi kim bunda dil-beri

3.8. MUSAMMATLAR

3.8.1. Murabbā'

1

Müzdevic Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

43b 1. Ey ki keşşāf-ı rumūz-ı nūr-ı tevḥīd-i ḫafā
Pādşāh-ı berr ü baḥr ü Ḫāliḳ-i arż u semā
Reh-nümā-yı enbiyā vü pişvā-yı evliyā
Ḥażret-i fażl-ı Eḥād ol ẕāt-ı bī-hemtā Ḫudā

2. Ol durur Tañrı ṣıfātından tecellī eyleyen
Ḥaḳḳ-ı muṭlaḳdur velī ādem dilinden söyleyen
44a Ṣūret-i insānı ẓāhir 'aynu'l-lāh eyleyen
Ḥażret-i fażl-ı Ḫudāvend ü 'Alī ü Muṣṭafā

3. 'Ālemüñ cismi vü cānı sensin ey ẕāt-ı Eḥād
Evvel ü āḫir mü'ebbed ẓāhir ü bāṭın ebed
Sācid olmadı cemāline çü Şeyṭān ḳıldı red
Ḥażret-i fażl-ı Eḥad ol şems ü bedr ü her dücā

4. ‘Ālemi oldur güneş gibi iḥāta eyleyen
Ki zi-maşrıḳ lāmi‘ vü gāhı ṭulū‘-ı ġarb iden
İşleyen işletdüren söyletdüren ü söyleyen
Ḥażret-i faż̈l-ı Eḥād ol şāh-ı bī-çūn u çirā

5. Ẓulmet-i küfr içre ḳalmışdı cemī‘-i kā’ināt
Faż̈l-ı Ḥaḳ’dan rūşen olmasaydı ‘ilm-i müşkilāt
Cümle eşyānuñ vücūd-ı ḳā’imi ol pāk-ı ẕāt
Ḥażret-i faż̈l-ı Eḥād ol nūr-ı ẕāt-ı kibriyā

6. Ey Miṣālī faż̈l-ı Ḥaḳ’dur faż̈l-ı Ḥaḳ’dur faż̈l-ı Ḥaḳ
Faż̈l-ı Ḥaḳḳ’ı görmeyen Şeyṭān’dur olmaz faż̈l-ı Ḥaḳ
Evvel ādem āḫir ādem faż̈l-ı Ḥaḳ’dur faż̈l-ı Ḥaḳ
Ḥażret-i faż̈l-ı Eḥād ol ḳıblegāh-ı enbiyā

2

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

77a 1. Dilde bu dāġ-ı cefā dilden mi dīl-berden midür
Cān-ı esīr her belā dilden mi dil-berden midür
Gözden aḳan ḫūn u mā dilden mi dilberden midür
‘Āşıḳa bunca belā dilden mi dil-berden midür

2. Künc-i ġamda ney gibi ‘āşıḳları nālān olup
Dāġ-ı hicrüñden ciger pür dāġ u pür sūzān olup
Dest-i ḳaddüm bükilüp zülfi gibi çevgān olup
‘Āşıḳa bunca belā dilden mi dil-berden midür

3. Ṣanma ancaḳ sende var ey dil bu pür-ḫūn dāġlar
Lāle gülden ṭoludur ṣaḥn-ı gülistān dāġlar
Na‘lveş naḳş oldı bu sīne-i sūzān dāġlar
‘Āşıḳa bunca belā dilden mi dil-berden midür

4. Şem‘-i gül ruḫsārınuñ şevḳine yansam ne ‘aceb
‘Āşıḳ-ı pervānenüñ yanmaḳdur işi rūz-ı şeb
Firkatüñ dilde verem çıḳardı āh ey ġonce-leb
‘Āşıḳa bunca belā dilden mi dil-berden midür

5. Tīg-i hicrānuñ ki her gün baġrumı ṣad-pāreler
Ġonce gülveş ṭopṭoludur ḳānıla ol yāreler
Ol durur āḫir Miṣālī bu çeşmi ḳāreler
‘Āşıḳa bunca belā dilden mi dil-berden midür

3

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

78b 1. Bilmezem n’oldı günāhum kim beni yār incidür
Derd-i ḥasretle dem-ā-dem subḥa dek zār incidür
Ne revā ‘uşşāḳın ol la‘li şekker bār incidür
Bir perīye mübtelāyam giydigi nār incidür

2. Allar giymiş ṭonanmış ḳırmızı güller gibi
Ṭūṭī ḳandı vü ḥoş elḥān-ı bülbüller gibi
Āsitān ḫiḍmetinde yeylerem ḳullar gibi
Bir perīye mübtelāyam giydigi nār incidür

3. Ġoncedür la‘li velī mestān u şehlā gözleri
Cennetüñ ḫandān-ı gülidür nūr-ı iḥsān yüzleri
Nāzla ḳılsa tekellüm cān bağışlar sözleri
Bir perīye mübtelāyam giydigi nār incidür

4. Yūsuf-ı Ken‘ān’ı añmaz kim ki görse ḥüsnüñi
Şöyle kim ġāyetde aḥsen durur ol gül ḫarmeni
Yandurur pervāne gibi şem‘-i ḥüsnüñden beni
Bir perīye mübtelāyam giydigi nār incidür

5. Ka’kül-i ‘anber ḫamı küfr ü yüzi īmāndur
Ḫāl-i hindūsı Ḥabeş iḳlīmine sulṭāndur
Bu Miṣālī ‘aşḳla yolunda ser-gerdāndur
Bir perīye mübtelāyam giydigi nār incidür

4

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

78b 1. Mürg-i dil ney gibi iñler ṣubḥa dek nālāndur
Āteş-i hicrüñle ey meh cān u dil-sūzāndur
Nāre yaḳan ‘āşıḳ-ı bī-çāre hicrāndur
Gözlerüm giryān u ḥasretden ciger püryāndur

2. Ḳadd ü sīnem çeng ü def bağrum kebāb olmış durur
Ḫamr-ı sermestem aḳan gözden ḫūn-āb olmış durur
Ben dil-i gamuñına bī-ḥisāb olmış durur
Gözlerüm giryān u ḥasretden ciger püryāndur

3. Tā cüdā ḳıldı viṣālüñden beni gerdūn-ı dūn

Bī-karāram derd ü ġamdan ḳaddüm oldı lām nūn

Kimse ġurbetde ġam-ı hicr ile olmasın zebūn

Gözlerüm giryān u ḥasretden ciger püryāndur

4. Yaḳdı hicrān āteşi bu sīnem oldı çāk çāk

Çekdüm odlu dūd āhumdan ‘ilm-i men tā simāk

Oluram çün ‘āḳıbet bu derd-i ḥasretle helāk

Gözlerüm giryān u ḥasretden ciger püryāndur

5. Bād-ı ṣubḥ ile şehā gönder ayaġuñ gerdeni

Sürḫ-i reng it bū-yı vaṣluñla yüzümüñ derdini

Derdi olmayan ne bilsün bu Miṣālī derdini

Gözlerüm giryān u ḥasretden ciger püryāndur

5

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

79b **1.** Çeşm-i āfet serv-i ḳāmet yüzi ḫūrşīd ü ḳamer

Lebleri mül ḫadleri gül ca‘d-ı zülf ü leyl-i pür

Rāh-ı ‘aşḳına anuñ kim ola terk itmeyiser

Bir perī āşüftesiyem k’erġuvānīler giyer

2. Berg-ı güldür tāze gelmiş bāġ-ı ādemden bugün

‘Īsā demdür tāze ṭoġmış ṣanki Meryem’den bugün

Böyle cān peydā olur mı hergiz ādemden bugün

Bir perī āşüftesiyem k’erġuvānīler giyer

3. Siḥr-i Bābil fitne-i āḫir zamān çeşmindedür
Tīr-i nāvek ġamzesi ḳavs-i ḳadeḥ ḳaşındadur
80a Bir ḫırāmān-ı serv-i ḳāmet daḫı on yaşındadur
Bir perī āşüftesiyem k'erġuvānīler giyer

4. Yoluna lāyıḳ degül mi terk idem men cān u ser
Kim yaratmadı Ḫudā bunuñ gibi bir verd-i ter
Yaḳın pervāne tek şem'-i ruḫuna bāl u per
Bir perī āşüftesiyem k'erġuvānīler giyer

5. 'Ayn *mā zāġa'l-baṣar*[156]dur ṣanki āhū gözleri
Ol durur ẓulmāt-ı 'arşuñ zühre vü yıldızları
Mürdeye cānlar bağışlar ey Mişālī sözleri
Bir perī āşüftesiyem k'erġuvānīlar giyer

6

Mütekerrir Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

81b 1. Düşeli vaṣluñdan ayru bana hem-dem zārdur
Yār-ı mūnisden cüdā düşmek ne müşkil kārdur
Ḥasret-i la'lüñle cānā cān ġarīḳ-i nārdur
Ḳanḳı birin söyleyem āh ince derdüm vardur

2. Ṭa'n düşmen bir yaña vü nār-ı hicrān bir yaña
Ḳāmetüm ġamdan büküldi lām olup ey pür-cefā
Vuṣlatuñ āḫir müyesser ola mı ey bī-vefā
Ḳanḳı birin söyleyem āh ince derdüm vardur

---

[156] Mâ zâga'l-basaru ve mâ tegâ: **Gözü kaymadı** ve sınırı aşmadı. (Necm, 53/17)

82a 3. Yüregüm ḳanla ṭoldı ġonce-i gül-gūn gibi
Tā olaldan Leylī zülfünden anuñ Mecnūn gibi
Gözlerüm seyl-i sirişk aḳıtdı baḫr-ı ḫūn gibi
Ḳanḳı birin söyleyem āh ince derdüm vardur

4. Ḥasretüñden ṭāḳatüm ṭāḳ oldı ey gül çehre-yār
Dem-be-dem derdile iñletme beni bülbülvār
Bāġ-ı ḥüsnüñ verdine el ṣundıġumca batdı ḫār
Ḳanḳı birin söyleyem āh ince derdüm vardur

5. Tā ayurdı vaṣl-ı dil-berden Miṣālī rüzgār
Her gice gökde gözüm kevkeb ider oldı şümār
Cānuma ṣaldı nigārum dürlü dürlü sūz nār
Ḳanḳı birin söyleyem āh ince derdüm vardur

7

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

86a 1. Yine ‘ālem zeyn oldı ġonce gül hengāmıdur
Gülistānuñ revnaḳı ol nergis-i bādāmıdur
Serv-i yeşil ḥulle giydi ḫūb-ı sīm endāmıdur
Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

2. Lāle vü gül devridür irdi bahāruñ mevsimi
Cām-ı mey nūş it ki geldi sebzezāruñ mevsimi
Furṣatı fevt itme kim irdi kenāruñ mevsimi
Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

3. Câme-i gül-gūn giydi bāġda gül çün şehryār
Lāleleri zerrīn ḳadeḥ ṭutdı çü şāh kāmkār
Ehl-i ‘irfānla ‘ayş it geçmedin devr-i bahār
Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

4. Her ṭaraf elvān şükūfla müzeyyen encümen
Sākī-i gül ruḫ ḳadeḥ ṣun muṭribā ol naġme-zen
Ḳulġul eyler uş surāhı gör ne söyler der dehen
Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

5. Ey Miṣālī gülsitān içinde tenhā diyārla
La‘lini ṣor ‘ayş u nūş it ol ḳamer-i ruḫsārla
Bundan özge cennet olmaz ẕevḳ it dildārla
Seyr-i bāġ it kim çemen vaḳti bahār eyyāmıdur

8

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

101b 1. Kevṯer-i la‘lüñden içdük āb-ı ḥayvānīlerüz
Cāvidānı cennet-i ḥaṭṭuñda sükkānīlerüz
Seb‘a ḫ ̌ānuz musḥaf-ı ḥüsnüñi tibyānīlerüz
Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānīlerüz

2. Ṣuretüñde Ḥaḳḳ’ı gördük faẓl-ı yezdān ḥaḳḳiçün
Gözlerüñden oḳuduḳ Ḳur’ān’ı Raḥmān ḥaḳḳiçün
Cebhe-i bedrüñde yazlu ḫaṭṭ-ı reyḥān ḥaḳḳiçün
Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

3. Sūre-i seb‘a’l-meṯān ümmü’l-kitābuñdur senüñ

‘Alleme’l-esmāe küll[157] ol la‘l-i nābuñdur senüñ

Cāvidānı ḳıblemüz ruḫ-ı āftābuñdur senüñ

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

4. *Kāf hā yā ‘ayn* u *ṣād*[158]um fī vü ḍād u lāmdur

Kim yed-i ḳudretle cebheñde senüñ erḳāmdur

Rabb’ümüz oldur bizüm Ḥaḳḳ-ı ‘ālem u ‘allāmdur

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

5. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde biz ḫamsīn ṣalātı bulmışuz

Ka‘be-i Ḥaḳ ṣavm u bāngla zekātı bulmışuz

Her ṭarafdan çün ḳamer ol pāki ẕātı bulmışuz

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

6. Vāḳıf olduḳ muḥkem-i Ḳur’ān u teşbīhātdan

Mışr-ı cāmi‘ eyledük o çehre-i mir’ātdan

Ḥaḳḳ’ı ẓāhir görmişüz gün gibi her ẕerrātdan

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

7. Burc u ecrām-ı semāvī seb‘a-i seyyārenüñ

Se ṣad u hem şaṣt derc ol nüh felek devvārenüñ

Küll-i ma‘lūm oldı bize sırrı aġ u ḳaranuñ

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

---

[157] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[158] Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd: **Kâf. Hâ. Yâ. Ayn. Sâd**. (Meryem, 19/1)

8. Küfr-i zülfüñden senüñ erbāb-i īmān olmışuz

Ḥaḳḳ'ı iẓhār itmeġe vechüñde bürhān olmışuz

102a Çün sevād-ı a'zāmuñdan ehl-i Ḳur'ān olmışuz

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

9. Ey Miṣālī vechümi ben maẓhar-ı Ḥaḳ bulmışam

Bīst ü heşt ü sī vü dü envārı bir raḳḳ bulmışam

Ma'nā-i ẕāt-ı ṣıfātu'l-lāhı muġlaḳ bulmışam

Ümmet-i evsaṭ bizüz biz faẓl-ı yezdānilerüz

9

Mütekerrir Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

103b 1. 'Aşḳ-ı pergārında sermed çün nuḳaṭ aṣl olmışuz

Gerçi ser-tā-pā kelāmuz sī vü dü faẓl olmışuz

İbn ü ābādan ḫabīrüz seyyīdüz nesl olmışuz

Āftāb-ı her dü 'ālem ẕerre-i faẓl olmışuz

2. Oḳuduḳ *ṭā hā*[159] ṭılısmın muḥkemātından anuñ

Ẕātın idrāk eyledük nūr-ı ṣıfātından anuñ

Ṣemme vechu'l-lāh[160]a irdük şems cihātından anuñ

Āftāb-ı her dü 'ālem ẕerre-i faẓl olmışuz

---

[159] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[160] Semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

3. İsteriseñ sūre-i seb‘a’l-meṯānīnden nişān
Tīr-i müje ṭurre vü ebrū kemānından nişān
Gel ḫaber ṣor vāḳıf ol iste dehānından nişān
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

4. Bizdedür sırr-ı ezel keşf eyledük Ḳur’ān’dan
Ya‘ni kim ḫaṭṭ-ı sevād-ı çehre-i Raḥmān’dan
Nükte-i esmāe külle müdriküz yezdāndan
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

5. Müntehā ḳaddüñ senüñ rāz-ı ḳıyāmetden ḫaber
‘Arż ider müşgīn ṣaçuñ ḥaşr u ‘alāmetden ḫaber
Ḫācib-i ‘aynuñdan aldıḳ biz emānetden ḫaber
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

6. İrmişüz nār-ı tecellāya cemālüñden senüñ
Mūsā-i Ṭūr’uz ṣıdḳ-ı levḥ-i hilālüñden senüñ
Ṭūṭī-i ‘aşḳuz yedüñ sükker zülāliñden senüñ
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

7. Ey yüzüñ ḫūrşīd-i maşrıḳ ġarb-ı zülf-i rūḥ-ı baḫş
Selsebīl-i la‘lden erbāb-ı ‘aşḳa rūḥ-ı baḫş
Oḳuduḳ naḳḳāşdan ḥüsnüñde otuz iki naḳş
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

104a 8. Vāḳıfuz kiltā yedeyye mu‘cizātından bugün
Ḥaḳḳ’a teslīm eyledük Ḥaḳḳ’ı zekātından bugün
İrmişüz mi’rāca çün Aḥmed ṣalātından bugün
Āftāb-ı her dü ‘ālem żerre-i faż̧l olmışuz

9. Şekl-i faẕlu’l-lāhı ruḫsāruñda iṣbāt eyledük

Aḥsen-i ṣūretde gördük vechi mir’āt eyledük

‘Arşa çıḳduk gün gibi seyr-i semavāt eyledük

Āftāb-ı her dü ‘ālem ẕerre-i faẕl olmışuz

10. Yazdı cebheñ muṣḥafına kātib-i kilk-i ezel

Hazihi ruḫsār-ı Ḥaḳ lā-reyb ü lā miṣl ü bedel

Ey Miṣālī faẕl-ı Ḥaḳ’dur pādşāh-ı lem-yezel

Āftāb-ı her dü ‘ālem ẕerre-i faẕl olmışuz

10

Mütekerrir Murabbā‘

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

148a **1.** Ḳaşı miḥrāb-ı cānumdur imām ol çeşm-i mestānum

Göñül mülkine sulṭāndur benüm ol şāh-ı ḫūbānum

Şūḫam şengem dil-ārām ḥaḳīḳat-ı cān-ı cānānum

Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān’um

148b **2.** Lebinüñ ḫandesi va’l-lāh deger nāzile biñ cāna

Güzellik taḥtına çün gel ḳarār itmiş emīrāne

Cemālüñi gören kāfir gelür ol demde īmāna

Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān’um

3. Yüzi ḫūrşīd-i enverdür ḳıyāmı serv-i ‘ar ‘ardur

Bugün ol aḥsen-i ṣūret diyār-ı ḥüsne serverdür

Süleymānī durur ḥükmi yā Ḳayser yā Sikender’dür

Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān’um

4. Süleymānīlerüz çün sen güzellikde Süleymān'sın
Te'alā'l-lāh bu ḥüsnle ne ġurra tāze cānānsın
Bugün bāġ-ı melāḥatde būyı serv-i ḫırāmānsın
Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān'um

5. Ḳıyāmet ḳoparur ḳaddi ḳi ṣan āḫir zamān irdi
Ṭolupdur şūrla 'ālem ki fettān-ı cihān irdi
Ve dīnde şimdi bir tāze iki ġonce dehān irdi
Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān'um

6. Cemālüñ 'aşḳı göñlümde Süleymān gibi ḫān oldı
Bi-ḥamdi'l-lāh ol ġonce benüm göñlüm virān oldı
Meder hāy eyle ġamzeñe beni ḳatl itdi ḳan oldı
Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān'um

7. Miṣālī derdmendüñdür sūr-ı cānla sen cānı
Velī lāyıḳ degül ḳılsañ cemālüñden ba'īd anı
'İlāc it ḫastedür la'lüñ aña ey Yūsuf-ı ṣānī
Gözi nergis lebi ġonce güneş yüzlü Süleymān'um

11

Mütekerrir Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

168a **1.** Ḥaḳḳ'a irdüm tā kitāb-ı ḥüsnüñ oldı baña 'avn
Oḳudum seb'a'l-meṣānuñ ḥarf ḥarf ü levn levn
Hādī oldı dīnümi dīv-i racīmden ḳıldı ṣavn
Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

2. ‘Arş u ferşüñ berr ü baḥrüñ ins ü cinnüñ şāhıdur

On sekiz biñ ‘ālemüñ esrārınuñ āgāhıdur

Neyyir-i a‘ẓam nücūmla semānuñ māhıdur

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

3. Her yaña kim nāzır olsam *ṣemme vechu’l-lāh*[161]dur

Kande kim ‘azm eylerisem Ḥaḳḳ’a ṭoġru rāhdur

Ẕāt-ı muṭlaḳ hem ṣıfātu’l-lāh u ‘arşu’l-lāhdur

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

4. Ḫayme-i mī‘ād-ı Ḳuds u Ka‘be-i Beytü’l-ḥarām

Hem ṣalāt u hem zekāt u ṣavm u ḥac rūz-ı ḳıyām

Heb aña maḫṣūṣ idi geldi beyān itdi tamām

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

5. Ẕāt-ı bi’l-ḳuvve ṣıfāt-ı ‘ārife bi’l-fi‘ildür

Birbirinden ḳat‘ olmaz fer‘dür hem aṣıldur

Ṣūret-i ādemde mestūr ismi daḫı faẓldur

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

6. Enbiyānuñ ḳıblegāhı ka’inātuñ Ḫāliḳ’i

Külliyā ‘uẓvuñ revān baḫşı muḥaḳḳaḳ rāzıḳı

Hem nehāruñ envārı vü hem leyālüñ ġāsıḳı

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

[161]Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

7. *Fāliḳü'l-ḥabb*[162] āyeti andan kināyetdür bize

Çeşm-i Ḥaḳ-bīn birle baḳ küllī hidāyetdür bize

Ḥaḳḳ'a irgürdi Miṣālī ne 'ināyetdür bize

Ḥażret-i fī ḍād u lām ol pādşāh-ı her dü kevn

12

Müzdevic Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

168b **1.** Ey cemālüñ mihr ü māh 'ālem-ārā-yı cihān

V'ey ḫırāmān ḳāmetüñ serv-i revāndur bāġ-ı cān

Nāzil oldı nā-gehi 'Īsā gibi ez-āsmān

Yine ġayb olduñ perīveş ü efrāḳ ü efġān

2. İrmiş idüm āh kim ben ḫaste dil-i dermānuma

Göz göre elden çıḳardum kendü ḳıydum cānuma

169a Ey dem 'Īsā firāḳuñ āteş urdı cānuma

Senden olmazsa meded ölmek muḳarrerdür hemān

3. Allāh Allāh hey ne zībāsınki ḥüsnüñ rüzgār

Görmemişdür çarḫ örelden bu sipihr-i bī-ḳarār

Aldı göñlüm kirpigüñ ḳaşuñ gözüñ bī-iḫtiyār

La'l gibi leblerüñ hem ḳanumı içdi revān

4. Cennetü'l firdevsdür ḥüsnüñ lebüñ āb-ı ḥayāt

Nuṭḳa gel ey 'Īsā-i ṣānī ki cān bulsun memāt

Pādşāh-ı ḥüsn sensin bende ḫalḳ-ı kā'ināt

Ben ḳuluñdur cümleden evvel beri ey dil-sitān

---

[162] İnna'l-lâhe fâliku'l-habbi ve'n-nevâ: Şüphesiz Allah, **tohumu** ve çekirdeği **çatlatandır**, ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! (En'âm, 6/95)

5. Gün yüzüñi gösterelden vālih ü ḥayrān kim
Gül yañaġuñ ḥasretüñden bülbül-i nālān kim
Şem‘ gibi ṣubḥ olunca yanaram giryān kim
Bir daḫı vaṣluñ müyesser ola mı ki nā-gehān

6. Derdümüñ dermānısın senden ‘ināyet isterem
Ẓulmete düşdüm iriş Ḫıżr ol ḥimāyet isterem
Āh kim cān-ı göñülden seni ġāyet isterem
Lakin el irmez dirīġā çāre ḳıl ey nev-civān

7. Ḳaşlaruñ gördüm büküldüm yaya döndüm dostum
Kirpigüñ oḳundan delindüm nāye döndüm dostum
‘Āşıḳ oldum sen yüzi bedr-i aya döndüm dostum
Ṭut elümi raḥm ḳıl luṭfla ey şīrīn zebān

8. Sen vefālusın vefā ḳıl ey vefādarum benüm
Devr içinde senden özge olmasun yārüm benüm
Ḳıl teraḥḥum bendeñe kim nāle vü zārum benüm
Kimseyi uyutmaz oldı bir zamān ender-mekān

9. Ḥayy iderken mürde cānı nuṭḳ-ı rūḥ-efzāyla
Derdile ölmek revāmı yār olan ‘Īsā’yla
Çıḳ ṣalın görsün Miṣālī ḳāmet-i bālāyla
Tā ki kör olsun benüm rūḥum ḥasedden düşmenān

13

Mütekerrir Murabbā‘

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

171a 1. Kelāmu’l-lāh-ı ḥüsnüñde oḳı gel seb‘ ayātın

Görem dirseñ ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ’ı Ḥaḳ’dan baḳ bu mir’ātın

171b Gözün aç ey göñül derk itmek isterseñ Ḥaḳḳ’uñ ẕātın

Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın[163]

2. Neden ol kenz-i maḫfīken girü ḫalḳ itdi insānı

Ki ya‘ni şekl-i ādemden göre her kim görür anı

Didi erbāb-ı ‘ayn olan ḥaḳīḳat fażl-ı yezdānı

Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

3. Gelem dimiş idi geldi ẓuhūr itdi bu maẓhardan

Oḳı gel sırr-ı *yu’ti’l-lāh*[164]ı hem Ḳur’ān-ı ekberden

Melekveş yüzine yüz ṭut işit miḥrāb u minberden

Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

4. Sipihr ü arżı ḫalḳ itdi idündü kendüye mir’āt

Ṣıfāt-ı kā’ināt olmış velī hem yine oldur ẕāt

Faṣīḥ-i āvāzıla söyler be-Ḥaḳḳ fażl-ı maḫlūḳāt

Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

---

[163] Huve’l-evvelu ve’l-âhiru ve’z-zâhiru ve’l-bâtınu: **O ilktir, sondur, zâhirdir, bâtındır**. O, her şeyi bilendir. (Hadîd, 57/3)

[164] Ve sevfe yuti’l-lâhu’l-mü’minîne: Ancak tevbe edip hallerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı sarılıp dinlerini (ibadetlerini) yalnız onun için yapanlar başkadır. İşte bunlar (gerçekte) müminlerle beraberdirler ve **Allah** müminlere yakında büyük mükâfat **verecektir.** (Nisâ, 4/146)

5. Güneş şāh-ı Ḫorāsan’dur ṭalū‘ itdi maġāribden
Oḳuyanlar görür rūşen ḫuṭūṭ-ı esf ü şāribden
Görenler fażl-ı Ḥaḳḳ’a didi ḥayyāt u ‘aḳāribden
Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

6. Rumūz-ı ḫayme vü Ḳuds u ṭavāf-ı ḥacc-ı beytu’l-lah
Ṣalatıla ẕekāt u ṣavm hem nār-ı tecellīgāh
Aña şāhid Zebūr İncīl ü Tevrāt-ı kelāmu’l-lah
Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

7. Anı görmek dilerseñ sen ıraḳ gitme saña gelsin
Ki ser-tā-pā kelām-ı lem-yezeldür użvuñ ender-ten
İkilik gitdi ṭarḥ oldı bir oldı ḳalmadı sen ben
Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

8. Yine kim nāẓır olursañ ṣıfāt-ı ẕātdur baḳ gör
Göñül gözin güşād idüp nazar ḳıl kör degilseñ gör
Çü bilmezsin eyā cāhil ṭaleb ḳıl ehline gel ṣor
Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

9. Miṡālī şarḳ u ġarb u hem zemīn ü āsmān oldur
Beden emṡālidür ‘ālem ḥaḳīḳat rūḥ u cān oldur
Nefs gibi nihān gerçi velī günden ‘ayān oldur
Hüve’l-evvel hüve’l-āḫir hüve’ẓ-ẓāhir hüve’l-bāṭın

14.

Mütekerrir Murabbā‘

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

200b 1. Ey daḳāyıḳ gülsitānuñ ḫoş elḥān-ı ‘andeli
İstimā‘ eyle Süleymān manṭıḳından ḳoş deli
Saña rāzile beyān eyler muṭarrā sünbüli
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir u bāṭın ‘Alī

2. ‘Arş-ı ‘ulyāda biri mihr ü birisi māhdur
Biri sālār-ı dü kevneyn biri şāhen-şāhdur
Biri ṣavt-ı ẕül’l-celāl ü biri nuṭḳu’l-lāhdur
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

3. Biri tibyān-ı ḥaḳāyıḳ eyledi tenzīlle
Biri sırr-ı cāvidan keşf eyledi te’vīlle
Söyler İsrāfīl Mikā’īl ‘Azrā’il Cibrīl ile
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

4. Bunlar için seyr ider eflākı ser-gerdāndur
Necm ü mihr ü meh neden cāvīddür cevelāndur
Remzile dirler saña kim ikisi berşāndur
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

5. Oldı mesmūm iḫtiyārile ḥüsñ-i nūr-ı Ḫudā
Hem Ḫüseyn şāh-ı dīn-i meşhūd dest-i Kerbelā
Cevherin Murtaża vu ḳurreteyn Muṣṭafā
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

6. Şāh Zeyne'l-abidīn imām-i İslām tamām
Bāḳır u Ṣādıḳ çerāġ-ı fażl-ı Rabb-i *lā-yenām*[165]
Mūsā-i Kāẓım ḥaḳīḳat-i ḫāzan darü's-selām
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

7. Şāh 'Alī Mūsā Rıżā'dur mihr ü māh-ı lem-yezel
Hem Taḳī ile Nakī'dür kāşif-i sırr-ı ezel
Maẓharu'l-lāh u Raḥmān'dur Ḥasan bil bī-ḥiyel
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

8. Mehdī-i ṣaḥib zamān kim ka'ināt uñ faḫrıdur
Yārġār-ı Muṣṭafā'dur Murtażā'nuñ sırrıdur

201a 'İlm-i bāṭın bābınuñ miftāhı vü hem şehridür
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

9. Çār-deh envār-ı pākı sevmeyen Şeyṭān'dan
'Uzlet eyle oḳı bismi'l-lāhi'r-raḥmān cāndan
Rūz-ı şeb derd ile ger ḳaçmaz iseñ īmāndan
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

10. Bunlara inkār idenler zümre-i küffārdur
Ḥaḳḳ'ı buṭlān eyleyen ẓulm ehli ber-kirdārdur
Ḳasd iden evlāda mü'min ṣanma ḳavm-i nārdur
Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

---

[165] Lâ-yenâm: **Uyumaz.** (Bkz. Mehmet Yılmaz, s.108)

11. Ey Miṣālī Muṣṭafā'nuñ ḫāk-pāyıyam bugün

Şāh merdān-ı 'Alī'nüñ bir gedāyıyam bugün

Ḫānedāna bī'at itdüm Murtażā'yıyam bugün

Evvel ü āḫir Muḥammed ẓāhir ü bāṭın 'Alī

15

Mütekerrir Murabbā'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

202b 1. Ey cemālüñ āftāb-ı ẕāt u envār-ı celī

Çekmesün o kes belā kim 'aşḳuña didi belī

Remzile söyler maḳalāt beni vü hem velī

Evvel ü āḫir 'Alī'dür ẓāhir ü bāṭın 'Alī

2. Düldül-i 'ālem-revān u Ḳanber'le Ẕü'l-fiḳār

Lā-fetā illā 'Alī lā-seyfe[166] hem ey nām-dār

Bu kelāmı şerḥ ider her dem ḥaḳīḳat āşikār

Evvel ü āḫir 'Alī'dür ẓāhir ü bāṭın 'Alī

3. Āsmān-ı ġabya bu arż-ı muḳaddesden 'urūc

Eyleyen oldur ki itdi cehl ü ẓulmetden ḫurūc

Gör ne söyler heft encüm *ve's-semāi ẕātü'l-burūc*[167]

Evvel ü āḫir 'Alī'dür ẓāhir ü bāṭın 'Alī

---

[166]Lâ-fetâ illâ 'ali lâ-seyfe illâ zü'l-fikâr: **Ali'den başka genç (yiğit, er),** Zülfikar'dan keskin **kılıç yoktur.** (Bkz. Aclûnî, C II, 3069)

[167] Ve's-semâi zâtü'l-burûc: **Burçlarla dolu göğe andolsun.** (Burûc, 85/1)

4. Aḥmed ü ‘Īsā vü Mūsā’yla Dāvūd Zebūr

Tevrāt u Furḳān İncīl’den ezel sırrı ẓuhūr

Ehl-i Ḥaḳḳ iseñ ḳamu birdür ‘ayān eyler çü nūr

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

5. Nüh felek bu çār ‘unṣūr şeş cihāt-ı kā’ināt

Sırr-ı Ka‘be Ḳuds-i ḫayme sırr-ı ṣavmla ṣalātı

Hem bu tevḥīdi beyān eyler saña ẕāt-ı ṣıfāt

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

6. Ẕerre ü ẕāt-ı ‘ālem çü güneş olmış delīl

Keşf ider Ḥaḳ’dan ser-ā-pā nūr-ı dīdār-ı celīl

Söyler İsrāfīl Mikā’īl Cebrā’īl ü ‘Azrā’īl

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

7. Gönlümüñ Mıṣr’ında Yūsuf gibi şāh-ı lem-yezel

Naḳd-i Ḥaydar kim ḥüsndür maṭla‘-i nūr-ı ezel

Ol şehīd-i Ḥaḳ Ḥüseyn şāh-ı dīndür bī-ḥiyel

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

8. Şāh-ı Zeyne’l-‘ābidīn’dür *kün fe-kān*[168]uñ mehteri

Reh-ber-i ‘ālem Muḥammed Ca‘fer ol dīn serveri

203a Şerḥ ider Kāẓım ḳ’odur ‘aşḳ ehlinüñ tāc-ı seri

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

---

[168] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47,-59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

9. Şāh ‘Alī Mūsā Rıżā’nuñ ḥāḳ-pāyen tūtiyā

Eyleyen cān u göñül ‘aynına irgürdi żiyā

Budur evrādı Taḳī ile Nāḳī’nüñ da’imā

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

10. ‘Askerī ya‘ni ḥüsn-i ser ḫiyel sulṭān-ı cihān

Naṣṣ-ı ḳaṭı‘ hem Muḥammed Mehdī-i ṣaḥib zamān

Çār-dehdür cümle bunlar ma‘nā birdür hemān

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

11. Ey Miṣālī ḳıblegāh u secdegāhum şāhdur

Kim ḥaḳīḳat-i Ka‘be oldur vechi vechu’l-lāhdur

Evliyādandur şu kim bu nükteden āgāhdur

Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī

16

Mütekerrir Murabbā

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

204a 1. Bir ḳadd-i bālāya virdüm göñlümi

Zülf-i ‘anber-sāya virdüm göñlümi

Gör ki ne sevdāya virdüm göñlümi

Bir yüzi bedr aya virdüm göñlümi

2. Kirpigi nāvek velī ḳaşı kemān

Seḥer içinde her biri bir dil-sitān

Ḳanumı içdi leb-i la‘li revān

Bir yüzi bedr aya virdüm gönlümi

3. Allāh Allāh hey ne zībā ṣun‘-ı ẕāt
Görmedi miṣl-i nāzīrüñ ka’ināt
204b Ḫaṭları Ḫıżr u lebi āb-ı ḥayāt
Bir yüzi bedr aya virdüm göñlümi

4. Sünbülin yüzde perīşān eylemiş
Küfr ile yaġmayı īmān eylemiş
Ġoncenüñ baġrın lebi ḳan eylemiş
Bir yüzi bedr aya virdüm göñlümi

5. Ol ḳamer irdi çün on dört yaşına
‘Aşḳı āteş urdum baġrum başına
Ṣayd olur ‘ālem göziyle ḳaşına
Bir yüzi bedr aya virdüm göñlümi

6. La‘li çün Ḫıżr āb-ı kevṣer dağıdur
Ṭūtīveş nuṭḳ itse sükker dağıdur
Dürc-i femden dürr-i gevher dağıdur
Bir yüzi bedr aya virdüm gönlümi

7. Naḳşını naḳş eylemez naḳḳāş-ı çīn
Ḫüsn ü ḫalḳına hezārān āferīn
Ey Miṣālī çāker olmaz ḥūr-ı ‘ayn
Bir yüzi bedr aya virdüm göñlümi

3.8.2. Muhammes

1

Mütekerrir Muhammes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

79a 1. Faṣl-ı nev-rūz oldı yine ‘ālem oldı gül-‘iẕār
Dürlü dürlü renge girdi her ṭaraf firdevsvār

79b Ṭaraf-ı gülşende öter bülbül-i şeydā zār zār
Sākī-i bākī şarāb-ı erguvānlar ābyār
Kim ḥamāḳatdür bize bu demde olmak hüşyār

2. Yürüsün la‘lī ḳadeḥler her ṭaraf āb-ı zülāl
Meclis içre raḳṣ ursun bir nigār meh cemāl
Muṭrib āheng eyle hem-çün ‘andelīb öter meh-lāl
Bāġ-ı ḥüsnüñ verd-i ḫandānına irmesün zevāl
Ey ḳamer sūretlü dil-ber kākül ‘anber niẕār

3. Dem gözet ey ‘āşıḳ-ı ṣādıḳa ki nā-geh rüzgār
Kej-rūz furṣat gider elden iken bī-iḫtiyār
‘Iyş u ‘işret ile ehl-i bezm eyle leyl ü nehār
Bir ayaġ elden gider meh dem-be-dem nūş eyle var
Kim bu dem girmez ele her dem degüldür ber-ḳarār

4. Kākülün ol serv-i ḳāmet tā perīşān eyledi
‘Ālemi ḳıldı mu‘aṭṭar mest ü ḥayrān eyledi
Dem bu demdür kim bu dem nūş āb-ı ḥayvān eyledi
Zinde aldı ‘ālem-i ervāhā cevlān eyledi
Kalmadı bu külḫen-i ‘unṣurda her dem ḫūr u zār

5. Ey Miṣālī ḳoyma elden sāġar-ı pür cām-ı Cem
K'ol durur ġamgīn dil-i bīmāruñuñ derdine em
Çarḫ-ı kej-dü ḳāmetüñ her dem bükilip ola ḥam
Pārelensün perlerüñ ey cevher ḳahr-ı pür sitem
Kim bu cān ābādını bir gün ḳılursın tār u mār

2

Müzdevic Muhammes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

87a 1. Olduġum dīvāne ol zülf-i mu'anberden midür
Yā benüm mestānlıġum ol la'l-i kevṣerden midür
Nār-ı 'aşḳa yanduġum ol ḥüsn-i serverden midür
Bülbülveş āhum artmak ol gül-i terden midür
Hergün ölmek baña bu cevr-i güzellerden midür

2. Nergisüñ mest oldıġı şehlā gözüñdendür senüñ
Āftābuñ şu'lesi nūr yüzüñdendür senüñ
Kevṣerüñ telḫ oldıġı şirīn sözüñdendür senüñ
Ey göñül biñ biñ belā saña özüñdendür senüñ
Bilmezem benden mi yā ol māh-ı enverden midür

3. Ḥasretüñden eşk-i çeşm-i künc-i ġamda çaġlamaḳ
Nār-ı hicrüñ lāleveş baġrumı her dem dāġlamaḳ
'Aşḳuña iḳrār idüp cān başıla bel baġlamaḳ
İñlemek ney gibi baña zārı zārı aġlamaḳ

87b Sen güzeller şehryārı şems-i ḫāverden midür

4. Leylī zülfüñde bugün Mecnūn-ı ḫayrān olmışam
Vālih ü āşüfte ser-gerdān-ı perişān olmışam
Āsitānuñ vaṣlıçün gözden dür-efşān olmışam
Firḳatüñden şem‘veş dil-sūz u giryān olmışam
Sūz-ı āha hem-dem olmaḳ ‘aşḳ-ı dil-berden midür

5. Ġonce güldür zaḫm-ı hicrānuñla yürek yārası
Dāġ-ı pür-ḫūn lāle şeklin ṭutdı baġrum ḳārası
Erġuvān veyā şerredür ṣanki her bir pāresi
Cāndan oldum ey Miṣālī ol mehüñ āvāresi
İş bu ülfet baña ol müjgān-ı ḫançerden midür

3
Müzdevic Muhammes
fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

96a 1. Ey yüzüñ levḥinde ḫaṭṭuñ āyetu’l-lâh-ı nûr
V’ey *seḳahüm rabbühüm*[169] la‘lüñ mey-i mā’i ṭahūr
Nūr-ı çeşmüñ pertevin ḳande görür her çeşm-i gūr
Gerçi düşendür yüzünde sırr-ı Furḳān u Zebūr
K’anı idrāk eylenler oldı erbāb-ı ġafūr

2. Ey cemālüñ Ka’be ṭāḳ ḳaşuñ miḥrāb aña
Ḫaṭṭlaruñ firdevsdür zülfüñ ṣırāt u bāb aña
Sūre-i Ṭāhā yüzüñ her sū ḫaṭṭuñ i‘rāb aña
Ṣunmasa ger sākī-i la‘lüñ şarāb-ı nāb aña
Ḥıżr-ı sermed ḳande bulurdı ḥayāt ender-server

---

[169] Sekâhum rabbühüm şarâben tahûrâ: Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. **Rableri onlara** tertemiz bir içki **içirir.** (İnsân, 76/21)

3. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezel sırrına zülfüñdür dü ḳısm
Genc-i ẕātu'l-lāh olmış ḫaṭṭ-ı ruḫsaruñ ṭılısm
Bildi anı fehm iden sırr-ı müsemmāyla ism
Rāh-ı 'aşḳında fedā ḳılmaḳ gerekdür cān-ı cism
İttisālüñ kim ṭaleb eyler senüñ ey ferż-i nūr

4. Çeşme-i la'lüñden içen sāġar-ı āb-ı ḥayāt
Kāşif-i sır oldı buldı tā ezel dīdār-ı ẕāt
Ẕāt-ı yezdāna yüzüñ mir'ātdur ey Ḥaḳḳ-ı ṣıfāt
İstivā-yı ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñden geçen ehl-i necāt
Ṣūretüñ şānında didi hazihü cennāt u ḥūr

5. Tāli' oldı semş-i maġrib ya'ni faż̈l-ı lem-yezel
Mehdī-i ṣāhib zamāndur kāşif-ı sırr-ı ezel
Anuñçün 'arṣa-i devrāna düşmişdür cedel
Ẓāhir oldı yine Aḥmed ümmetiyle bī ḥiyel
Zinde oldı biñ yıl olmadın tamām ehl-i ḳubūr

6. Ḫayme-i mī'ād u Ḳuds levḥle nār-ı ṣecer
Va'de-i dīdār cell şeb-i Mūsā'ya ez kār-ger
Bu ne sırdur yedi yedi oldıġı ṭavāf-ı ḥacer
Ḥaḳḳ'a yol bulmaz iseñ ṣavm u ṣalātından eger

96b *Leyse maḳbūlü's-salâti'l-'abdi illā bi'l-ḥużūr*[170]

---

[170] Leyse makbulü's-salâti'l-'abdi illâ bi'l-huzûr: **Kulun namazı ancak huzurlu kıldığı zaman kabul olur.** (Bu söz için kaynak tespit edilemedi.)

7. Ser-be-ser ‘ālem ḳamu Ḥaḳ’dan saña bürhāndur

Reh-nümā vü reh-ber olmış ma‘nā-i Raḥmān’dur

Rūşen oldı kenz-i muṭlaḳ ṣanma kim pinhāndur

Kisvet-i ‘unṣūr giyüp alan adı insāndur

Sen eger fehm itmeseñ bu sırrı kimdendür ḳuṣūr

8. Oldı maḳbūl Ḥaḳ ṣavm-ı ṣalātı enbiyā

Ka‘bede yüz ṭutmayınca yüzüñ ey faż̈l-ı mā

Çün baña feṭḥ oldı senden sırr-ı *ḥabbi ve’n-nevā*[171]

Yedi ḫaṭṭuñdan geçüp buldum cehennemden rehā

K’ehl-i cennetdür ḳılan zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr

9. Ḥarf-i mu‘cemdür ser-ā-ser üstüḫ̆ān-ı ādemi

K’oḳuyanlar ey Miṣālī bildi sırr-ı ādemi

Ḥıżr elinden ya‘ni anlar içdiler cām-ı Cem’i

Ṣayḥasın gūş itmeyen esrār-ı melek bil bu demi

Ḫ̆āb-ı gafletden anı uyarmadı āvāz-ı sūr

4

Müzdevic Muhammes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

167a 1. Ey ṣıfātu’l-lāh gel Ḥaḳ’dan cemālin muṣḥafın

Ders idüp oḳı kim oldur sırr-ı innī mübīn

Ma‘rifet kesb it ki kesb ister Ḫudā ‘ālemīn

Vüs‘at-i dünyāya aldanma vefāsuzdur yaḳīn

Ṭutalum olsuñ ne aṣṣı şāh-ı mülk-i heftümin

---

[171] Habbi ve’n-nevâ: Şüphesiz Allah, **tohumu ve çekirdeği çatlatan**dır, ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! (En‘âm, 6/95)

2. Çün bilürsin ‘ömr beş günlük dürür ṭutmaz ṣebāt
‘İlme sa‘y it k’içesin manend-i Ḫıżr āb-ı ḥayāt
‘Ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs olamayanlardur memāt
Furṣatı fevt eyleme el vir müşgīn kā’ināt
Ṣoñ pişmānlıḳ kime sūd itdi ey yār-ı güzīn

167b 3. Mālı taḫṣīl eylemekden fā’ide ey kān-ı cūd
Luṭfa maẓhar düşmek içündür nice ṣāḥib vücūd
Çün kerem ebvābını feṯḥ eyledi saña vedūd
Yi yidür yārānuña baḫş eyle birer ġam-ı ḥasūd
K’enbiyā vü evliyā ḳalmışdur bu zemīn

4. Cehd ḳıl ‘ālemde bir nām it unutdur ḫātemi
Sen Süleymān’sın ṣaḳın dīv aldırursan ḫātemi
Añlamaz her kim bu gün sırr-ı ḥurūf-ı ḫātemi
Ḳandan idrāk eyleyiserdür kemāl-i ādemi
Vāriṣ olmaz ādemüñ oġlı degüldür bil yaḳīn

5. Ḳıble evvel Ḳuds idi ṣoñra niçün oldı Ḥicāz
Elli emr oldı neden mi‘rācda bu beş namāz
Ḳangı ḥarfine muḳābildür ṣalvet-i bī-niyāz
Sırr-ı Ḥaḳ’dur bilmek isterseñ ḥaḳīḳat cān-güdāz
Her ki fehm itmez ḳabūl olmaz ṣalātı dir āmīn

6. Buyurur Ḳur’ān’da *men kāne yercū* [172] ẕāt-ı pāk
Ṣāliḥ olup secde için yüz ṭutan ya‘ni be-ḫak
Yārin ol görür cemālini ḳamerveş tāb-nāk
Nūş iden bu kevṯeri ḥayy olısar olmaz helāk
Mü’min olmaz didi ḳulunda imām-ı mürselīn

7. Dīn-i Ḥaḳ’da ṭālib ü rāġıb gerekdür ehl-i faẓl
Ma‘rifetde gün-be-gün gālib gerekdür ehl-i faẓl
Ḫilḳati ā‘dād ne ḥāsib gerekdür ehl-i faẓl
Ehl-i rūşen ẓāhire ġa’ib gerekdür ehl-i faẓl
Ḥikmet içün taẓallümü hā dir çü şāh müttāḳīn

8. ‘Ārif olana naṣāyiḥdür bu dil-teng olmasun
‘Ārifseñ āyīnesi nūrānīdür jeng olmasun
Ehl-i Ḥaḳ ḥaḳ sözde ḳīl ü ḳāl idüp ceng olmasun
Ḳıblesi dīdārdur ‘aşḳ ehlinüñ seng olmasun
Kim bu ṣūretden göründi ẕāt-ı Rabbü’l-‘ālemīn

9. Ey Miṯālī ḳavli budur diñle faẓl-ı kāmilüñ
Her ne kim bunda egrisüñ yarın oldur ḥāṣıluñ
168a Ḥaḳḳ’a yüz ṭut iḫtirāz it ṣoḥbetüñden cāhilüñ
Ḫˇāb-ı ġafletden uyan ṭut dāmenin bir faẓıluñ
Mürde didi cāhilüñ ḥaḳḳında çün sulṭān-ı dīn

[172] Men kāne yercū: **Kim** Allah'a kavuşmayı **umuyorsa**, bilsin ki Allah'ın tayin ettiği o vakit elbet gelecektir. O, her şeyi işiten ve bilendir. (Ankebût, 29/5)

5

Mütekerrir Muhammes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

172a 1. Ey serīrüñ ‘arş u kürsī çarḫ ne ser-i sāybān

V’ey der-‘adlüñde ḥūr-ı çāker kamer-i şeb pasbān

Ḥayy u Ḳayyūm u ḳadīm ü nūr-ı arż-ı āsmān

Şāh-ı şāhān cihān-ı rezzāḳ ḫalḳ-ı *kün fe-kān*[173]

Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

2. Māh-ı burc lā-mekānsın mihr-i çarḫ-ı bī-zevāl

Ey saña inkār iden bulsun zevāl-ender-zevāl

Vaṣfuñı vaṣf itmede vaṣṣāf olanlar oldı lāl

Maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt Kirdgār-ı lā-yezāl

Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

3. Nām-ı ‘izzet-i ẕātdan oldı ezel fażl-ı mübīn

Kim aña yüz ṭutdı cümle enbiyā vü mürselīn

Kāşif-i sırr-ı ‘ulūm evvelīn ü āḫirīn

Heştī-i kevneyn ü ḫallāḳ-ı semavāt u zemīn

Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

4. Menba‘-i kenz-i ḥaḳāyık fātiḥ-i bāb-ı necāt

Gevher-i baḥr-ı ledün mu‘ciz-nümāyı ṣıfāt

172b Her şeyi andan eylemişdür cilve ender-kā’ināt

Ẓāhir ü bāṭında ḥallāl-ı cemī‘-i müşkilāt

Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

---

[173] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47- 59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

5. Meẕhebi pāk u ṭarīḳidür ṣırāṭ-ı müstāḳīm
Ḫāk-i rāhı āb-ı kevṣer kevni firdevs-i naʿīm
Ser-be-ser genc ü ṭılısm ḫaṭṭı Ḳur'ān-ı ʿaẓīm
Fī vü ḍād u lāmdan gösterdi ṣūret yaʿni kim
Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

6. Anda ḫatm oldı kemālāt cemīʿ-i sırr-ı ġayb
K'istivā-yı sīne-i Maḥmūd'dan gösterdi ḥabīb
Ḳande derk eyler bunuñ gibi yaḳīni ehl-i reyb
ʿİsā vü Mūsā vü Dāvud u Süleymān u Şuʿayb
Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

7. Tīg-i sulṭānı çeküp ḳıldı Ḫorāsan'dan ẓuhūr
Yaʿni sancaġından oldı rūşen otuziki nūr
Gördi bildi kim dürür şol kim degüldür ʿaynı gör
Kāşif-i Ḳur'ān u İncīl ü Tevrāt ü Zebūr
Fażl-ı bāb-ı maḥzen esrār-ı fażl-ı ġaybdān

8. *Limeni'l- mülk*[174]āyetin oḳı kim ol demdür bugün
Sevfe yu'ti'l-lāh[175]ı fehm it geldi ol demdür bugün
Bīst nüh yerden tecellī ḳıldı muḥkemdür bugün
Ẓāhir oldı gün gibi ger sırr-ı muʿcemdür bugün
Fażl-ı bāb maḥzen-i esrār fażl-ı ġaybdān

---

[174] Limeni'l-mülkü'l-yevm: O gün onlar (kabirlerinden) meydana çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. Bugün **hükümranlık kimindir?** Kahhâr olan tek Allah'ındır. (Mü'min, 40/16)

[175] Ve sevfe yuti'l-lâhu'l-mü'minîne: Ancak tevbe edip hallerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı sarılıp dinlerini (ibadetlerini) yalnız onun için yapanlar başkadır. İşte bunlar (gerçekte) müminlerle beraberdirler ve **Allah** müminlere **yakında** büyük mükâfat **verecektir.** (Nisâ, 4/146)

9. Şems-i maġribdür ki ṭoġdı bāb-ı tevbe oldı bend

Ey Miṣālī n'ola her dīv anı ḳılmaz ser-pesend

Aldı meydānı olanlar Mustafā'dan ehl-i pend

Mālikü'l-emlāk ya'ni pādşāh-ı şehd ü ḳand

Fażl-ı bāb maḥzen-i esrār fażl-ı ġaybdān

6

Mütekerrir Muhammes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

201b **1.** Ey yüzüñ nārında irdi nūra ḫūrşīd-i celī

V'ey velāyet-i gülşenüñ derd-i gūyā bülbüli

Saña keşf oldı Süleymān gibi her mürgüñ dili

Ey ki her cāye irişmişdür velāyātuñ eli

Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

2. Ravża-i firdevsdür 'ālī maḳām-ı meşhedüñ

Ey yüzüñ levḥinde izḥār itdi ser eşhedüñ

'Arif-i ẕāt oldı kim ders itdi ḥarf-i ebcedüñ

Sırr-ı *yā sīn*[176] şāh 'Alī'nüñ mu'cizātı Aḥmed'üñ

Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

3. Kisvetüñ üstünde olan ol elif ey nūr-ı ẕāt

Ḫāliḳü'l-eşyāya dal olmışdur ey Ḥaḳ ṣıfāt

Maḥzen-i kān velāyet menba'-i her mu'cizāt

Cümle eşyā miṣl-i tendür ya'ni kim sensin ḥayāt

Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

---

[176] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

4. Lāledür vaṣf itmede vaṣfuñı ḫalḳ *kün fe-kān*[177]

Şāh-bāz-ı lā-mekānsın saña ‘arşdur āşiyan

Gün gibi olduñ velāyātla meşhūr-ı cihān

Ṭapuña münḳād olupdur ‘arş u ferş ü ins ü cin

Şem‘i cem‘-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

202a 5. Ṭavf ider ṣaf ṣaf melekler meşhedüñ gülzārını

Ẕāt-ı bārīnüñ çü sende gördiler dīdārını

Gözleri açıldı kim gördi yüzüñ envārını

Ḥaḳ saña erzānī ḳıldı maḫzen-i esrārını

Şem‘i cem‘-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

6. Beyt-i ma‘mūr simāyı ṣaḥn-ı ravżuñdür senüñ

Ser-be-ser envār-ı ẕāt u kibriyā cān u tenüñ

Revnaḳı sensin cihānuñ āb-ı rūyı gülşenüñ

Mehbit-i *rūḥü’l-emīn*[178] olsa ‘aceb mi miskinüñ

Şem‘i cem‘-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

7. Ṭavaf idenler ravżuñı bir kerre ey nūru’l-lāh

Biñ ḥacc-ı ekber ṣevābın olısardur ez-İlāh

Ey yüzüñ ḫaṭṭından iẓhār itdi sırr-ı lā-İlāh

Sen velāyet şāhısın kim bendelerdür mihr ü māh

Şem‘i cem‘-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

---

[177] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47- 59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

[178]Nezele bihi’r-rūḥü’l-emīn: (Resûlüm!) **Onu Rûhu'l-emîn (Cebrail)** uyarıcılardan olasın diye, apaçık Arap diliyle, senin kalbine **indirmiştir.** (193-195) (Şuarâ, 26/93)

8. Muṣṭafā vü Murtażā vü ḥażret-i şāh Ḥasan

Hem Ḥüseyn-i Kerbelā envār-ı ẕāt-ı *Ẕü'l-minen*[179]

Hem 'Alī vü hem Muḥammed Ca'fer imām-ı zemen

Mūsā-i Kāẓım 'Alī Mūsā Rıża'sın dürr-i sunen

Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

9. Hem Muḥammed hem 'Alī vü hem ḥüsn-i sulṭān-ı dīn

Mehdī-i ṣāḥib zamānsın sırr-ı Rabbü'l-'ālemīn

Al u evlād-ı 'Alī ḳuṭb-ı semavāt ü zemīn

Ey Miṣālī *raḥmetu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn*[180]

Şem'i cem'-i evliyā ey Ḥācı Bektāş Velī

3.8.3. Müseddes

Mütekerrir Müseddes

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

170a 1. Ey yüzüñ levḥinde ḫaṭṭuñ āyet-i Ḳur'ān men

Ḫāk-pāy-i rūḥ-ı bahşuñ çeşme-i ḥayvān men

170b Ẕāt sensin hem ṣıfāt ey ṣūret-i Raḥmān men

'Aḳl gel idrāk u fikr u ḥālet-i imḳān men

Fażl men īmān men ey ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı 'ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

---

[179] Zü'l-minen: **Minnetler (ihsan, lütuf ve keremler) sahibi Allah**.
[180] Rahmetu'l-lâhi 'aleyhüm ecma'în: **Allah onlara rahmet eylesin.**

2. On sekiz biñ ‘ālemüñ mescūdı sensin lem-yezel

Şems-i ẕāt bī-ġurūb u māh-ı bedr-i bī-ḫalel

Dā’im ü ḳā’im ṣıfātuñ ẕāṭla olmaz bedel

Mehdī-i āḫir zamān u kāşif sırr-ı ezel

Fażl men īmān men ey ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı ‘ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

3. Nūr-ı ẕātuñ kā’inātı ḳaplamışdur bi’t-tamām

Añladı şol teşne kim esmāe küllüñ ṣundı cām

Ṣūretinde çeşm ü sem‘ ü ḥācibüñ fī ḍād u lām

Ey seni idrāk idenler oldı erbābü’s-selām

Fażl men īmān men ey ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı ‘ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

4. Ey semā-yı ġaybda gün gibi cevelān eyleyen

Yirleri ḳā’īm-i velī eflāḳı gerdān eyleyen

Ādemüñ ruḫsārını kendüye bürhān eyleyen

Geh ṣıfāt-ı ‘āleme geh ẕāta seyrān eyleyen

Fażl men īmān men ey ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı ‘ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

5. Şarḳ u ġarb u ṭūl u ‘arż u mihr ü meh ne āsmān

Heb nümūdār cemālüñdür senüñ ey cūy-ı cān

Ẓāhir ü bāṭında senden ġayrı yoḳ sensin hemān

Ey mekānla mu‘ayyen āftāb-ı lā-mekān

Fażl men īmān men ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı ‘ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

171a 6. Ḫayme vü Ḳuds u ḥarem kā'im maḳāmuñdur senüñ

Ya'ni ḳıble ṣūret bedr-i tamāmuñdur senüñ

Ey ṣalāt ṣavm u ḥac rāz-ı ḳıyāmuñdur senüñ

Şāh sensin ben gedā kemter ġulāmuñdur senüñ

Faż̇l men īmān men ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı 'ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

7. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezel dil-i cāna sende ẕāt olur

Ṣafḥa-i evrāḳ taḥrīr olıcaḳ āyāt olur

Rūy-ı Ḥaḳḳ oldum Miṣālī der-ṣıfāt iṣbāt olur

Ey cemālüñ her dü kevnüñ sırrına mir'āt olur

Faż̇l men īmān men ḳıblegāh-ı cān men

Kibriyā-yı 'ālemīn ü lem-yezel sulṭān men

3.8.4. Müsebba'

Mütekerrir Müsebba'

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

90a 1. İrdi eyyām-ı bahār u 'ālem oldı gül'iẕār

Bağladı alayları ṣaf ṣaf şükūfı lālezār

Bezm-i gülde lāle zerrīne cām ṭutdı şāhvār

Sākīyā ṣun sāgar-ı mey geçmedin devr-i bahār

Şāh-merdān 'aşḳına cām içelüm leyl ü nehār

K'oldı yüz yigirmi dört biñ enbiyāya tācdār

Lā-fetā illā 'Alī lā-seyfe illā ẕü'l-fiḳār[181]

[181]Lâ-fetâ illâ 'ali lâ-seyfe illâ zü'l-fikâr: **Ali'den başka genç (yiğit, er), Zülfikar'dan keskin kılıç yoktur.** (Bkz. Aclûnî, C II, 3069)

2. Ẕātdan geldi tecellī ḳıldı ṣūreti baġladı

Ya‘ni bu ten maẓhar-cāndur ki ülfet baġladı

90b Cāvidānı birbiriyle yek ḥaḳīḳat baġladı

‘Arş-ı vech-i ādeme çıḳdı kitābet baġladı

Çeşm ü ebrūyla baḳ kim ne leṭāfet baġladı

Biñ bir ismiyle ẓuhūr itdi vü ‘izzet baġladı

Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

3. Çeşm-i Ḥaḳ-bīn olan idrāk itdi her ẕerrātdan

Kim güneş gibi ṣarīḥ oldı ḳamu eṣvātdan

Ḥaḳḳ-şinās ol gönlüñi pāk eyle gel mir’ātdan

Geçdi ‘ömrüñ ṭuymaduñ sırr-ı ṣıfāt u ẕātdan

Vāḳıf olmaḳ diler iseñ oḳı gör āyātdan

Ḳıblegāh it vechini döndür yüziñi Lāt’dan

Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

4. ‘Ayn u lām u yīdedür gör sırr-ı Ḳur’ān-ı Kerīm

Bīst ü heşt ü çar-deh hem bile olmışdur muḳīm

Añla kim andan tecellī itdi cennātü’n-na‘īm

Bu mu‘ammāya ḫabīr olur olan ḳalb-i selīm

Anı idrāk eylemez her esfel ü her bir le’īm

Maẓhar-ı ẕāt-ı ezeldür Ḥaḳḳ ‘allām-ı ‘alīm

Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

5. Evvel ü āḫir ‘Alī’dür ẓāhir ü bāṭın ‘Alī
Padşāhumdur benüm gitmez dilümden yā ‘Alī
Bī-bidāyet bi-nihāyetdür ki yoḳdur evveli
Cān ‘Alī’dür ma‘rifet çeşmiyle baḳ ten Düldül’i
Kimseye baş egmezüz aña belī didüñ belī
Biz ‘Alī ‘aşḳında baş açıḳ delī olduḳ delī
Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

6. *Men ‘aref*[182] sırrını añla noḳṭa-i bā rāzını
Añlayı bilmek dilerseñ lā-mekān şah-bāzını
İrgürüpdür on sekiz biñ ‘āleme pervāzını
Her giyāh-ı bergden diñle anuñ āvāzını
Vāḳıf ol buna revāḳuñ gerdişinde āgāzını
Ol ‘Alī’dür kim ḳabāyı tende çaldı kāzını
Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

91a **7.** Başdan ayaġa Miṣālī nūr-ı raḥmetdür bize
İsmini yād eylemek devlet sa‘ādetdür bize
Her bir işde reh-ber ü ayn-ı ‘ināyetdür bize
Ḥaḳḳ’a minnet her ṭaraf erbāb-ı re’fetdür bize
Aña ḳul olmaḳ yine andan seḫāvetdür bize
Döndirmek başumuz yolunda la‘netdür bize
Lā-fetā illā ‘Alī lā-seyfe illā ẕü’l-fikār

---

[182] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

3.8.5. Tercī-Bend

1

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

93a 1. Bezm-i ‘irfān irdi ey muṭrib dem-i peymānedür

Naġme-i ‘aşḳ-ı ezel ‘arż it ki ġayr efsānedür

Derd-i ḫam nūş eyleyen rindüñ yeri mey-ḫānedür

Duḫter-i rez şerbetinden ḳana gelmiş ḳanadur

Jāle-i ṣaçı gül-i ḫamrāda dāne dānedür

Devr-i gülşen şem‘-i rūşen bülbüli pervānedür

Her dıraḫtuñ sāyesi menzilgehi şāhānedür

La‘l gibi lāle destinde ḳadeḥ-i mīrānedür

Şāh meclis anda bir sükker dehen cānānadur

Nāẓır ol kim ṣoḥbeti ‘aşḳ ehlinüñ rindānedür

2. Ġonce-i ḫandān la‘lüñden kināyetdür baña

Serviler sidre-i ḳıyāmuñdan hidāyetdür baña

Kişver-i ġam şāhıyam dil-rūy-ı rā’iyetdür baña

Cām-ı ‘aşḳuñ nūş ḳılmaḳlıḳ ‘ināyetdür baña

Levḥ-i ruḫsāruñda her ḫaṭṭuñ bir āyetdür baña

Sūre-i Raḥmān nūr-ı duḫān bī-bidāyetdür baña

Ḳıble itmek ‘ārıżuñ maḳsūd-ı ġāyetdür baña

Şem‘ ü ḫalvet cām-ı mey sākī kifāyetdür baña

Şāh meclis anda bir sükker dehen cānānadur

93b Nāẓır ol kim ṣoḥbeti ‘aşḳ ehlinüñ rindānedür

3. Sākīyā ṭoḳuz felek ṣāġışı ṭoḳuz cāmı ṣun

Ḳırmızı la‘lüñ gibi lā‘l ü şarābı ḫāmı ṣun

Āteş ü aṭlās libāsı bāde-i bed-nāmı ṣun

Mest-i medhūş olmaġa gel cām-ı ser-encāmı ṣun

Çeşm-i mestānuñ gibi bir sāġar-ı bādāmı ṣun

Mürġ-i dil ṣayd ne ḫāl dāne-i zülf-i dāmı ṣun

Der-ber ol ey meh-likā şol serv-i sīm endāmı ṣun

Bezm-i vuṣlatda bugün ṭurma raḥīḳ-i kāmı ṣun

Şāh meclis anda bir sükker dehen cānānadur

Nāẓır ol kim ṣoḥbeti ‘aşḳ ehlinüñ rindānedür

4. Gülsitān-ı ṣadrında ġonce başa giymiş efseri

Kāse-i ḫamrā ṭonanmış elde gel İskender’i

Ser ü ayaġ üzre ṭurup olmış anuñ fermān-beri

‘Aşḳ-ı rūyından revāndur seyr ider cevher yeri

Serve çıḳmış yāsemen seyr itmege ol dil-beri

‘Ayn-ı şehlāsın görüp nergis olupdur müşteri

Zülfini görmiş benefşe gerden egmiş her biri

Cümle erkān-ı gülistān ḫiżmete ḳoymış seri

Şāh meclis anda bir sükker dehen cānānadur

Nāẓır ol kim ṣoḥbeti ‘aşḳ ehlinüñ rindānedür

5. ‘Aşḳ şāhıyam felekler sāybānumdur benüm

Serde zerrīn tāc-ı şems-i āsmānumdur benüm

Seyl-i eşküm dīdeden ceyş-i girānumdur benüm

Ṭabl u ṣūrnā nāliş ü şevḳ ü figānumdur benüm

Zerd-i rūyam zer sirişküm la‘l ü kemānumdur benüm

Şu‘le-i encüm ḳamu nār-ı deḫānumdur benüm

Sen bedensin ey Miṣālī la‘l-i cānumdur benüm

Ravża-i cennetde bezm-i dil-sitānumdur benüm

Şāh meclis anda bir sükker dehen cānānadur

Nāzır ol kim ṣoḥbeti ‘aşḳ ehlinüñ rindānedür

2

mef ū lü me fā i lün fe ū lün

204b **1.** Ey gevher-i ẕāt u dürr-i yektā

Pergār-ı vücūda noḳṭa-i bā

Ser-tā-pā ḳadem kelām-ı Ḥaḳ’sın

Ḥüsnüñde oḳundı sırr-ı esmā

Ḫaṭṭuñ otuz iki hem-çü nuṭḳuñ

Biline saña cemī‘-i eşyā

Her kim seni gördi Ḥaḳḳ’ı gördi

Ey ẕāt u ṣıfāt-ı Ḥaḳ Te’ālā

Genc-i ezele ṭılışm-ı cān sen

Hem kāşif-i sırr-ı ġayb-ı Mevlā

Mir’at-ı göñülde iste Ḥaḳḳ’ı

Cān ‘aynıyla gel it temāşā

Varlıġını senden itdi iṣbāt

Faẓlını yüzüñde ḳıldı peydā

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẓlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

205a **2.** La'lüñden içen bu gün mey-i nāb

İrdi çü Ḫıżr-ı ḥayāta ol şāb

Müştāḳ-ı cemālüñ olmış eflāk

Sergeşte çü āftāb u meh-tāb

Ḫüsnüñ güneşi ṭulu' idelden

Ḳapladı cihānı nūrdan nāb

Ey muṣḥaf-ı cān u āyet-i nūr

Ḫaṭṭuñdan oḳundı nice biñ bāb

Ḳıldum yüzüñi ḥaḳīḳī ḳıble

Ey 'aynı imām u ḳaşı miḥrāb

Vechüñde sekiz ḫaṭṭ oldı cennāt

Firdevse girer bulan aña bāb

Ḫalḳ itdi cemī' ka'ināt

Hem 'arşını taḫmīr itdi bir āb

Ḫallaḳ-ı vücūd-ı faẓlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

3. Ey ḥüsn-i ruḫuñ ṣıfāt-ı yek ẕāt

Feyzüñden irişdi şemse ẕerrāt

Naḳḳāş-ı ezel be-dest-i ḳudret

Naḳş itdi yüzüñe seb'-i āyāt

Dīdār-ı Ḫudā'yı manẓar eyle

Aç 'aynuñı sensin aña mir'āt

Ḳıl kıble cemāl-i faż̈l-ı Ḥaḳḳ'ı

Döñdür yüzüñi zi-Lat u 'Uzzāt

Gel gir dil ü cān sefīnesine

Bulmaḳ dilesüñ çün Nūḥ-ı necāt

Saṭranc-ı ruḫuñda oyna anı

Ferzüñi ḳaçırma olma şāh māt

Esrār-ı rumūz-ı küntü kenzi

Ḳur'ān yüzüñden itdi iṯbāt

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faż̈lu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

4. Ey ḫāl-i ḫaṭṭuñ ḥaḳīḳi mi'rāc

Tā'if olan anı itdi ol ḥāc

205b Fehm eyleyen sevād-ı ḫüsnüñ

Vechi olısar siyāh çün dāc

Sen oynadıġuñ ruḫ-ı āt saṭranc

Ya'ni ne bilür cihānda leclāc

Sen 'Īsā-i Ḥaḳ ẓuhūr idelden

Ẕühhāduñ aṣıldı boynuna ḥāc

Ḳapuñda gedā-yı 'aşḳ olanlar

Şāh oldı n'ider serīr-i ez-'ācc

Keşf oldı çü sende maḥzen-i ġayb

Müflis yürüme cihānda ey ac

Kendü içün itdi beyt-i ma’mūr

İnsānı ki ḫaṭlar anda ḥüccāc

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

5. Tā la‘l lebüñden içmişem rāḥ

Keşf oldı baña rumūz-ı ervāḥ

Ṭut zülfini kim ṣırāt-ı Ḥaḳ’dur

K’oldur ḳamu müşkil eşyā fettāḥ

Firdevs-i cemāl u ḥūr ḫaṭṭuñ

Ey be-zenc ü ‘iẕār tuffāḥ

Fehm eyledi kim yüzi ḳarasın

Ḫaḳ eyledi ḥācetini incāh

Ey cevher-i ẕāt u dürr-i ma‘nā

V’ey keşt̄i-i ‘aşḳa baḥr u mellāḥ

Sen cām-ı Cem-i cihān-nümasın

Sırrı ḳamusında ḳıldı ı̄ẕāḥ

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

6. Ey ḥūr-ı ḫaṭṭuñ vücūd aña kāḫ

La‘lüñde selseb̄il gül-i bāḫ

İrişdi bahāra devr-i gülzār

Ṣun ṣāḳ̄i şarāb-i saġār-ı bāḫ

206a Biter düşicek yerine dāne

Sünbül mi virür zemī̇n-i senglāḫ

‘Arş üzre dıraḫt-ı müntehāsın

Destānuñ aña dü çār-deh şāḫ

Sensin çü semā-i *ve’s-semā* ẕāt

Şāhid saña heft ü penc surāḫ

Ḳıl Ādem’e secde olma Şeyṭān

Budur edeb olma anda küstāḫ

Olmazsa maġārib uş meşārıḳ

Buyurdı çün arżu’l-lāh ferāḫ

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

7. Ey hej-deh hezār gûne ma‘būd

Sensin dü cihānda baña maḳṣūd

Her kim seni gördi ḳıble itdi

Baş egdi sücūda çün melek zūd

Ḳapuñda güneş gibi süren yüz

Eflāka irişdi oldı mes‘ūd

Ey bülbül-i gülşen-i ḥaḳīḳat

V’ey Zebūr-ı ‘aşḳa Dāvud

Āteşlere ṣaldı ‘aşḳ-ı ḥüsnüñ

‘Āşıḳları çün sipend ü çün ‘avd

İdrāk ideli eẕān-ı ṣubḥı

Bildüm ki nedür maḳām-ı Maḥmūd

Her ḳande ki baḳdum ise gördüm

Buldum bu cemī‘-i şeyde mevcūd

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

8. Ey ḫaṭṭ-ı ruḫuñ kitāb-ı mesṭūr

Keşf oldı yüzüñde raḳḳ-ı menşūr

Açıldı gözüm münevver oldı

Ḥüsnüñde çü gördüm āyet-i nūr

'Āriflere vechüñ oldı mi'rāc

Sünbüllerüñ anda leyl-i deycūr

206b 'Aynum göreli ruḫuñda zülfüñ

Çekdi beni dāra hem-çü Manṣūr

Kim geçdi bu gün ṣırāṭ-ı zülfüñ

Firdevse irişdi oldı maġfūr

Ḳıl secde çün āteş olma ser-keş

Vechidür anuñ çü beyt-i ma'mūr

Ref' itdi niḳāb çehresinden

Gün gibi cihāna oldı meşhūr

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

9. Ey Ḳāf-ı serüñde zülf-i şeh-bāz

Firdevse çü ṭāvūs itdi pervāz

La'lüñden açıldı kenz-i yezdān

Bildi şu kim oldı sırra hem-rāz

'Aşḳ ehline söyle rāz-ı 'aşḳı

Cāhil ne bilür rumūz-ı i'cāz

Dergāhına her kim oldı çāker

Menzile irişdi buldı i‘zāz

Birdür degül iki mülk içinde

K’arında Ḫudā’nuñ olmaz enbāz

Maḥmūd olısar cemī‘-i ḥāli

Şol kim ḳapusında oldı ayāz

Eşyā ḳamu fāş ider bu remzi

Olmış ney ü erġanūn dem-sāz

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

10. Aşḳuñ meyi ṣundı baña bir ṭās

Dil āyīnesinde ḳalmadı pās

‘Ārifler irişdi vaṣl-ı Ḥaḳḳ’a

Zühhād bu ma‘nādan çeker yās

Ey ḥarmen-ı ḥüsn içinde zülfüñ

Sünbüller ü līk ḳaşlaruñ dās

Şerḥ itmeye vaṣfuñ olsa ‘ālem

Eşcār-ı ḳalem ü zemīn ḳırṭās

207a Ḫaḳ gözlüye rūşen oldı ammā

İrmez güne būm u dīde-i nās

Yazdı oḳudı kitāb-ı ḥüsnüñ

Şunlar ki Ḫudā’dan oldı ekbās

Ġayr o semāyı ḳaplamışdur

Buldı şu ki vardur anda iḥsās

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

11. Naḳşında bulundı veche naḳḳāş

Esrār-ı ene'l-Ḥaḳ oldı uş fāş

Keşf itdi baña rumūz-ı ġaybı

Dört kirpik ü zülfüñ hem iki ḳaş

La'l egme lebi ḳaṭında yārüñ

Zīrā lebi cān u la'ldür ṭaş

Hüsnüñden iderse zāhid a'rāż

'Ayb itme ḳaçar gün irse ḫuffāş

Ḥaḳ'dan ezeli servere irdi

Kim oldı bu gün ġamuñla yoldāş

Hey hey ne sa'ādete irişdi

Ḫāk ḳademüñe ṣaldı kim baş

Bir dergehe bende olmışam kim

Olmaz şeh-i 'ālem anda ferrāş

Ḫallaḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

12. Vechüñden açıldı sırr-ı iḫlāṣ

Gel oḳı vü ḳalbüñ eyle iḫlās

Ḳudret ḳalemiyle yazdı yezdān

Ḳavs-i ḳaşuñ üzre ḥassü'l-ḥaṣṣ

Ol oḳı ki ġamzeñ atdı cānā

Yayın bıraġurdı görse Vaḳḳāṣ

Ey cevheri ādem iste k’oldur

Eşyā deñizinde gevher-i ḫaṣṣ

Bulmadı lāl ‘ilm-i ‘irfān

Kim olmadı baḥr-ı ẕāta ġavvāṣ

207b ‘Aşḳla semā vü mihr ü māhı

Cünbüşe bıraḳdı ḳıldı raḳḳāṣ

Gencidi çü maḥzen-i ḫafīde

Gün gibi cemālin itdi ḥaṣḥāṣ

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẓlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

13. Gel sūret-i Ḥaḳ’dan itme a‘rāż

Yezdānla ḳılma çün dīv a‘rāż

Ẓulmetde ḳalaydı cümle ‘ālem

Ger olmasa hādī fażl-ı feyyāż

Yedi ḫaṭṭuñ oldı muṣḥaf

Kim buldı be-raḥm-ı māder-i imḥāż

Ḥaḳ’dan oḳudum cemālüñ üzre

Otuz iki ḫaṭṭ-ı siyāh u ebyāż

Bir kerre tekellüm itse la‘lüñ

Ṣıḥḥat bula idi cümle emrāż

Pervāne-i ‘aşḳuñ olmadı kim

Kes başını şem‘veş be-mıḳrāż

Redd itdi cemāli ḳıblesinden

Ḥaḳ dīnde şu kim ki oldı murtāż

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

14. Sırr-ı ezel oldı Ḥaḳ'dan inbāṭ

Keşf oldı yüzüñde cümle eşrāṭ

Elvāḥ-ı yüzüñe lafẓatu'l-lāh

Ḳudret ḳalemiyle yazdı ḫaṭṭāṭ

Faẕl ehline var kemāle sa'y it

Nā-dānla cinnīdür itme aḫlāṭ

Ḳudret eli bir ḳaba biçüpdür

Bālā ki dikmez anı ḫayāṭ

Ḳat' itme re's ü dökmege ḫūn

Almış müjeñ ile tīġ ü mişrāṭ

Sākī-i lebüñ ṣunalı cāmı

Ġam gitdi vü buldı cān-ı neşāṭ

208a Çekdi kerem ü 'ināyetinden

Bir nüh felek ü zemīn-i simāṭ

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

15. Ey ḳat'a ḫaṭ u bā'-i mışrā'

Ebyātuñ oḳundı oldı ifşā'

Te'vīl-i kelām it 'aşḳ

Keşf oldı yüzüñde sırr-ı envā'

La'lüñ çü ḥayāt mürde-i dildür

Ḳıl şerbet ü olma ḫayra metā'

‘Ī̇sā-i lebüñ olaldan iẓhār

Dermāna irişdi cümle evcā‘

Gel ‘ārif-i sırr-ı lem-yezel ol

Ḥaḳ’dan dileriseñ āḫirā metā‘

Ḥaḳ’dan Ḥaḳḳ’a oldı rāh-ı tevḥī̇d

Her sır ki ẓaḥmed oldı evżā‘

Kendüyi beyān u taṣrī̇ḥ eyler

‘Ālemde ne kim ḳılupdur ebdā‘

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

16. Tā gördi lebüñi ġonce-i bāġ

Açdı dehenin çü zerrī̇n ayaġ

Ṭavḳ urdı benefşe gerdenine

Zülfüñ velī̇ ḫāl-i lāleye dāġ

Keşf oldı çün istivā-yı ṭurreñ

Açıldı yüzüñde sekiz uçmaġ

Mürġ-i dile dāne mi ki ḫālüñ

Yā dām-ı belā mı zülf ü duzaġ

Gülzār-ı cemālüñ açma ey māh

Tā ṣalmaya perin anda her zāġ

Ḥaḳ dimedi kim ki gördi vechüñ

Olsun yüzi esved ü gözi aġ

Gösterdi ṣıfāt u ẕāṭı sırrın

Ez-āteş u āb u bād u ṭopraġ

208b Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

17. Ey gevher-i baḥr-ı 'aşḳ-ı ṣarrāf

V'ey dürr-i yetīm ü dürc-i eṣdāf

Sensin ezeli şarāb-ı ḥayvān

La'lüñden irişdi Ḫıżr'a elṭāf

Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ'a irdüñ

Bildüñse nedür rumūz-ı a'rāf

Dem ursa ḥaḳīḳat ehli Ḥaḳ'dan

Ḥaḳ'dur ḳamu nuṭḳı olmadı lāf

İmānı olur mı Ḥaḳ'dan tamām

Fehm itmedi şol ki sırr-ı inṣāf

Seyf-i ezel oldı nuṭḳ-ı ādem

K'olmış aña her dü kevn ġılāf

Lev-lāke le-mā-ḫalaḳtü'l-eflāk[183]

Keşf itdi bu remzi ez ḥayy u kāf

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı faẕlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

18. Ey maẓhar-ı nūr-ı ẕāt-ı muṭlaḳ

Āyāt u kitāb-ı sırr-ı muġlaḳ

Feyzüñden irişdi rūḥa sermed

---

[183] Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü'l-eflâk: **Sen olmasaydın, sen olmasaydın, Ben âlemi yaratmazdım.** (Bkz. Aclûnî, II, 2123.)

Emvāt-ı cemī‘-i şey muḥaḳḳaḳ

‘Aşḳuñda şu kim ki oldı Manṣūr

Zülfüñ anı dār ider mu‘allaḳ

Aç ‘aynuñı nāzır ol cihāna

Kim ḳıldı tecellī gün gibi Ḥaḳ

Ādemden oḳudı ‘ilm-i esmā

Ḳıldı mehi her ki bir felek şaḳḳ

Dīdār-ı Ḫudā’dan oldı maḥrūm

Zāhid giyer anuñçün erzaḳ

Sırr-ı ezel ebed ṭılısmın

Ḳudret ḳalemiyle yazdı bir raḳḳ

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

209a Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

19. Ey ka’be cemāl u çehre-i pāk

Sācid saña mihr ü māh u eflāk

İrişdi na‘īm-i cāvidāna

Rāz-ı dehenüñ kim itdi idrāk

Buldı çü Mesīḥ āb-ı ḥayvān

Zīr-i ḳademüñde oldı kim ḫāk

Aşılmaḳ içün sırr-ı dil ü cān

‘Āşıḳlara zülfüñ oldı fitrāk

Şaḳḳa’l-ḳamer[184]üñ rumūzın añlar

[184] İktrebeti’s-sâatu ve’n şakka’l-kamer (kameru): Kıyamet yaklaştı **ve ay yarıldı.** (Kamer, 54/1)

Ḳıldı şu ki veche sīnesin çāk

Sen kendüñi bildüñ ise bildüñ

Kimdür dü cihānda şāh-ı emlāk

‘Aynum göremedi ġayruñ itdüm

Ġabrā vü semāyı cüst ü çālāk

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

20. Ḫaṭṭuñdan oḳundı mīmle dāl

Keşf oldı rumūz-ı cümle aḥvāl

Olmaya siyāhı hem-çü zülfüñ

Al yañaġuña irmeye al

Ġam yeme giderse māl u emlākın

Olmazsa sıkerlet iste bir şāl

Her kim oḳudı kitāb-ı nefsin

Yezdāna irişdi oldı abdāl

Ey maẓhar-ı Ḥaḳ bilen seni Ḥaḳ

Erbab-ı dīn oldı olmadı żāl

Ger ister iseñ likā-yı yezdān

Kesb eyle ḥaḳīḳi ṣāliḥ a‘māl

Sem‘ eyle ki remzile ne söyler

Der-vaḳt-i seher zebānuñ Bilāl

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

209b **21.** Cām-ı lebüñ içen ey dil-ārām

Ḥayy-ı ezel oldı buldı ārām

Ey ḳaşı hilāl ü alnı ḫurşīd

V'ey yañaġı ṣubḥ u sünbüli şām

Maḳṣūdum ey cihānda sensin

Ol ẕāt-ı ezel 'alīm ü 'allām

Mest-i ebed oldı cümle 'ālem

Çün Hıżr-ı lebüñden irdi en'ām

Derk eylemedi uṣūl-i 'aşḳı

Şol ki olmadı ṭıynetinde fercām

Ḳılmaġa temāşā sırr-ı kevneyn

İnsānı idindi kendüyle cām

Sen mazḥar-ı ẕāt-ı lem-yezelsin

Fehm eylemeyenler oldı en'ām

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

22. Ey kişver-i ḥüsne mīr ü sulṭān

Faḳr ehline ḳıl zekātuñ iḥsān

Ey noḳṭa vü ḥarf ü kilk-i ḳudret

Miftāḥ-ı ṭılısm-ı genc-i Ḳur'ān

Vechüñde cemālüñ itdi taḥrīr

Der- rūz-ı naḥset dest-i yezdān

Ey sidre-i asmān heftüm

Zülfüñde bulundı çār 'ummān

Ey ẕāt u ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'a müştāḳ

Aç 'aynuñı sensin aña bürhān

Ser-geşte senüñçün oldı da'īm

Ḫūrşīd ü ḳamer bu çarḫ-ı gerdān

Bir kevni mu'aṭṭal olmışdur

Ḳur'ān'da buyurdı uşta fī şān

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

23. Ey nāfe-i ıḳāṣ u çeşm-i āhū

V'ey māh-ı hilāl u ṭāḳ-ı ebrū

210a Devrüñde 'İsā-i ṯānī oldum

Zülfüñden irişdi ruḥa çün bu

İrdi ezelī ḥayāta çün Ḫıżr

Irmāġ lebüñden içdi kim ṣu

Şemşīr müjeñ dökerse ḳanum

Yoḳdur günahuñ bu işde yek mū

Ey dām-ı belā-yı dil-i perīşān

Zülfüñ velī dāne ḫāl-i hindū

Mest oldı bişürdi nār-ı ġamda

Baġrumı kebāb-ı 'ayn-ı cādū

Bilindi *fi'l-arḍı ve's-semavāt* [185]

Görindi göz ehline zehr-i sū

---

[185] Men fi's-semâvâti ve'l-ardı: **Göklerde ve yerdekiler**, ister istemez O'na teslim olduğu halde onlar (ehl-i kitap), Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki O'na döndürüleceklerdir. (Âli İmrân, 3/8)

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

24. Men bende-i 'aşḳ u ḥastesin şāh

Olduñ mı derūn-ı dilden āgāh

Ḫūbān-ı cihān esīrüñ olmış

Kim gördi nazīruñ Allāh Allāh

Eflāk-ı ḥüsnde ey perī ruḫ

Sensin bu gün encüm ü ḥūr u māh

Ḳurtuldı belā-yı *kün fe-kan*[186]dan

'Aşḳuñda belī diyen yed ḫˇāh

Ḥüsnüñi görüp iden kes a'rāż

Dīv oldı kim itdi Ḥaḳ'dan ikrāh

Şol kim saña ṭapmadı ḥaḳīḳat

Şeyṭan-ı la'īndür oldı güm-rāh

Her cānibe açdı sāybānuñ

'Arş üstüne ḳurdı çetr ü ḫargāh[187]

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu'l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

---

[186] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47-59; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68)

[187] Metinde ه‌الكرح olarak yazılmıştır.

25. Ey ġamze ḫadeng ü ḥācibüñ yay

V’ey yüzde hattuñ on iki bedr ay

Ey ḫāl u ḫaṭṭuñ berāt-ı şāhı

Gīsū-yı müselsel anda ṭuġrāy

210b Otuz iki oldı ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ

İnanmaz isen birer birer ṣay

Bir ḫˇān-ı kereme düşdi luṭfuñ

K’oldı ġanī cümle yoḫsūl u bāy

Ṭarḥ itdi niḳāb-ı zülfi yüzden

Envārla ġarḳ oldı her cāy

Her kişi naṣībin ey Miṣālī

Aldı saña oldı fażl-ı Ḥaḳ pāy

Āvāz-ı bülendle ider fāş

Ṣūretā vü nefīr ü çeng ü def nāy

Ḫallāḳ-ı vücūd-ı fażlu’l-lāh

Aḳlām-ı dü kevne lem-yezel şāh

3.9. GAZELLER

1

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

40b **1.** Ey ka‘be-i ḥüsnüñde ḳaşuñ ṭāḳ-ı mu‘allā

Āmā-yı gözüñ eylemiş ol gūşeyi me’vā

2. Bir ḳāf ḳadardur ḥaddüñ iḳlīm-i ḥüsnde

K’üstine ṣaçuñ ṣalmış ebed sāye çü ‘Anḳā

3. Cevlāna cenāḥ açdı çü ṭāvūs-ı zehr-i sū
Firdevs-i cemālüñde senüñ zülf-i semen-sā

4. ‘Aşḳ ehline sulṭān-ı berāt oldı cemālüñ
Tevkī‘-i refī ebrū vü gīsū aña ṭuġrā

5. Keşf olalı ḥüsnüñde senüñ muṣḥaf-ı yezdān
Ṭā hā[188]-yı ḥaṭṭuñ ḳıldı ezel sırrını peydā

6. Mūsā-i kelīm ile kelām itdi yüzüñden
Ṭūr üzre senüñ otuz iki nār-ı tecellā

7. Ḳıl Ādem’e secde çü melek olma gel İblīs
Ḥaḳ ṣūretidür ṣūfī anı ṣanma heyūlā

8. Taḥḳīḳa yetiş gel berü geç ẓann u gümāndan
Aç ‘aynuñı her yirde Ḫudā oldı hüveydā

9. Fetḥ eyleyeli gör kişver-i cānı çü Süleymān
Aldurma senüñdür dīve hān-ı mülket-i dārā

10. Āyīne olupdur saña senden ḫaberüñ yoḳ
Ḫūrşīd ü ḳamer burc u dürc günbed-i ḥaḍrā

11. Ḳıstıla vü ‘adlile cihān ṭoldı temāmet
Otuz iki nuṭḳıla ẓuhūr itdi çü ‘İsā

12. Ḳandan olısar atası mirāṯına lāyıḳ
Kesb itmedi şol kim ki bu gün ‘alleme’l-esmā

13. İrişdi Miṯālī çü Ḫıżr-ı āb-ı ḥayāta
Tā ṣundı lebüñ sāḳīsi Ḥaḳ’dan mey müheyyā

---

[188] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

2

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

40b 1. Ey la‘l-i lebüñ bādesi ḫamr-ı muṣaffā
Rāz-ı dehenüñ her biri bir nuṭḳ-ı Mesīḥā

41a 2. Miḥrāb-ı ulūhiyyet çü vaḳtinüñ imāmı
Ey maẓhar-ı Ḥaḳ vechüñ ebed Ka‘be-i ‘ulyā

3. Çün ‘arş-ı Ḫudā çehreñ ü kürsī ḳademeynüñ
‘Anḳā-yı ezel nuṭḳ-ı sırruñ Ḳāf-ı mu‘allā

4. Ḥüsnüñi oḳursam n’ola mir’āt-ı İlāh’ı
Çün ṣūret-i Ḥaḳḳ’ı baña gösterdi hüveydā

5. Gördüm seni her yirde eyā maẓharu’l-lāh
Senden ṭolu gayrı o semā esfel ü a‘lā

6. Naḳḳāş-ı ezel ṣūretidür ḥācib ü çeşmüñ
Allāh’ı yüzüñ levḥine naḳş itdi Te‘ālā

7. Cān meskeni zülfüñ ebedī ‘urve-i tevḥīd
Her tār-ı ṣaçuñdan görinür ‘ıṭr-ı dil-āsā

8. Şeyṭān gibi Ḥaḳ’dan yumulup oldı gözüñ kör
Ey sūfī nedür añlamazsañ ism ü müsemmā

9. Oldı ebedī ‘ilm ü Ḥaḳḳ ‘āleme mevrūṯ
Kim fażl-ı Ḫudā’dan oḳıdı ‘alleme’l-esmā

10. Cān çeşmi ile Ḥaḳḳ’ı görüp ḳaldı muḫalled
Kim nüsḫa-i ḫaṭṭuñ oḳıyup oldıysa bīnā

11. La‘lüñ çü Misālī’ye ḫayat-ı ezelīdür
Ey rāḥ-ı lebüñ zindesidür Ḫıżr’la ‘İsā

3

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

41a 1. Devr-i güldür sāḳiyā ṣun yine bir cām-ı ṣafā
Vaḳtidür eglenmeyüp la‘līn şarāb-ı cān-fezā

2. Dem bu demdür cām-ı Cem nūş eyle vü mestāne ol
Lāleveş elden bıraḳma bāde-i ter dā’imā

3. Yürüsün nergis gibi zerrīn ḳadeḥler la‘l ile
Kim cihān beş gün dürür bāḳī degüldür bu fenā

4. Cāvidānı Ḥıżr u ‘Īsā gibi kesb itdi ḥayāt
Her kim içdi leblerüñden cür‘a-i āb-ı ṣafā

5. ‘Anber-efşān kākülüñle gizleme gül çehreñi
K’āşikāra seyr ider ‘arş üzre ḫūrşīd-i żiyā

6. Zülf-i ‘Anḳā’sı daḫı Ḳāf’ında ṭutmış āşiyān
Kim görüpdür cem‘ ola bir yirde ṣubḥ ile mesā

7. ‘Anberüñ ṭurreñ beyān-ı ‘urvetü’l- vüṯḳā ider
Nefḫa-i ruḥü’l-ḳuds la‘lüñ cemālüñ *ve’ḍ-ḍuḥā*[189]

8. Gösterür *ṭā hā*[190] vü *yā sīn*[191] sırrını her bir ḫaṭṭuñ
Ey kelāmu’l-lāha mazḥar sī vü dü nūr-ı Ḫudā

41b 9. Ṣūreti Ḥaḳḳ’ı Miṣālī ṣūret-i insānda gör
Kim budur *‘ayne’l-yaḳīn*[192] mir’āt-ı ẕāt-ı Ḥaḳ-nümā

---

[189] Ve’d-duhâ: **Andolsun kuşluk vaktine** (Duhâ, 93/1)
[190] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)
[191] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[192] Summe le terevunnehâ ‘ayne’l-yakîn: Yine andolsun, onu **gözünüzle** kesin olarak göreceksiniz. (Tekâsur, 102/7)

4

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

41b 1. Ey ḳıyāmuñ sidre vü serv-i cemālüñ bāġ aña
Cūy-ı la‘lüñ kevs̱er ü nergislerüñ ayaġ aña

2. ‘Ārıżuñ bāġında ḫālüñ mürġ-ı cānuñ dānesi
Kākül-i ‘anber-niṣāruñ ey ḳamer ṭuzaġ aña

3. Küntü kenzüñ rāzını la‘lüñde pinhān didi Ḫıżr
Ey dehānı mīm olur mı bir ḫaber ṣormaġ aña

4. Cāvidānı mürde bulurdı ḥayāt-ı sermedī
Sükker la‘lüñ müyesser olsa bir ṣormaġ aña

5. Devrden çekdi ‘alem nār-ı derūnum bir felek
Ḥāl-i müşgīnüñ uraldan dāġ üzre dāġ aña

6. Lāle vü nergis ṭutarken elde zerrīn sāġarı
Ḥayf ola cām üstine cām içmemek bu caġ aña

7. Veh ki ġam küncinde ‘ömri bu Miṣālī ḫastenüñ
Geçdi dermān ḳalmadı ol yüzi uçmaġ aña

5

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

41b 1. Ey yañaġuñ verd-i ḥamrā v’ey lebüñ cām-ı ṣafā
Ey yüzüñ ḫūrşīd-i enver v’ey ṣaçuñ ẓıll-ı Ḫudā

2. Levḥ-i maḥfūz-ı cemālüñde eyā bedr-i münīr
Dest-i ḳudretle yazılmış şekl-i faẕ̇l-ı kibriyā

3. Sūy-ı maġrībden tecellī ḳıldı faż̈l-ı lem-yezel

‘Ālemi müstaġraḳ itdi nūra çün *şemsü’ḍ-ḍuḥā*[193]

4. Her kim içdi leblerüñden cür‘a-i mā’-i ṭahūr

Zinde oldı cāvidānı buldı ol dārü’l-beḳā

5. Ḥüsnüñ mir’ātına ḳılsam naẓar Ḥaḳ görinür

Hey ne zībā ṣūret ü āyīne-i ṣūret-nümā

6. Ṣūret-i insāna sermed ḳıl teveccüh çün melek

Kim budur ol Ka’be-i ‘ulyā muḥaḳḳaḳ zāhidā

7. Şol kim ādem ṣūretinde faż̈l-ı Ḥaḳḳ’ı görmedi

Bī-baṣardur küfr ü cehl içinde ḳaldı mübtelā

8. Secdegāh it ṣūret-i Raḥmān’ı inkār eyleme

Bil ne içün redd-i yezdān oldı Şeyṭān sūfīyā

9. Kim ki bu gül mevsiminde sāġarı nūş eylemez

42a Ey Miṣālī żāyi‘ itdi ‘ömrini ḳıldı hebā

6

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

42a **1.** Cān bulmaz idi lem-yezeli cüṣṣe-i ‘Īsā

Nūş itmese la‘lüñden eger cām-ı muṣaffā

2. Bulmadı senüñ gibi kamer mihr-i dıraḫşān

Devr eyleli çarḫ-ı felek esfel ü a‘lā

3. Īmān u Ḥaḳḳ’a irdüm ü erbāb-ı dīn oldum

Yüz döndüreli vechüñe ey Ka‘be-i ‘ulyā

---

[193] Şemsü’d-duhâ: **Kuşluk vaktinin güneşi**. Hz. Muhammed için söylenen ünvanlardan biridir.

4. Her kim ki melek gibi saña olmadı sācid
Şeyṭān-ı laʻīn oldı cehennem aña meʼvā

5. Ḳılsam nʼola ẓāhir çü ṣadef dürr-i maʻārif
Çün ḳıldı senüñ ʻaşḳ-ı ḥaḳīḳüñ beni deryā

6. ʻAyb ola baña ġayrı kitāba naẓar itmek
Ruḫsāruñı buldum çü senüñ muṣḥaf-ı zībā

7. Luṭfuñla eyā fażl-ı İlāh eyle ʻināyet
Senḍen yine sensin bu Miṣāli temennā

7

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

42a 1. Sünbülüñ küfrü yüzüñ nūr-ı imānıdur baña
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kitāb-ı āsmānıdur baña

2. Gönlümi vīrāne ḳıldum men maḳām-ı būm tek
Tā cemālüñ muṣḥafı genc-i nihānıdur baña

3. Vaḥdetüñ peymānesidür nūn çeşmüñ ey güneş
Sāġar-ı laʻlüñ şarābı cāvidānıdur baña

4. Laʻl-i ḫandānuñ ḫayālin dilde noḳṣān itmeyen
Gözlerümden baġrumuñ ḫūn-ı revānıdur baña

5. Ṣubḥ-dem gördüm ṭaġıtmış ʻanber-efşān zülfüñi
Veh ki yine bu perīşānlıḳ nişānıdur baña

6. Merdüm-i çeşmümde ḥālüñ ʻaksi ey cennet güli
Lālenüñ baġrındaki dāġ-ı nihānıdur baña

7. Aşḳ meydānında her dem başını ṭob eyleyen
ʻAksi çevgān ṭurre-i ʻanber-feşānıdur baña

8. Ḥācı-i Ḥaḳḳ olmaḳ isterseñ yüzüñ insaña ṭut
Ḳ'ol perīnüñ Ka'be-i Ḥaḳḳ āsitānıdur baña

9. Ṭutdı mesken bāġ-ı gönlümde ḫayāl-i ḳāmetüñ
'Aks-i serve cūy-ı çeşm āb-ı revānıdur baña

10. Gül yüzüñden dūr olalı iñlerüm bülbül gibi
Gönlümüñ eglencesi anuñ fiġānıdur baña

42b 11. Şöyle yaḳdı nār-ı 'aşḳuñ lāle tek baġrumı kim
Derd-i āhile şerārum zer-feşānıdur baña

12. Cān-ı dil virdüm ḥabībüñ būse-i la'line men
Gör bu bey'ümi benüm key rāygānıdur baña

13. Ey Misālī şem'-i ruḫsārına yan pervāne tek
Kim benüm pervāne vechi şem'-i cānıdur baña

8

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

42b 1. Tā ḳim oḳundı cemālüñden kītāb-ı kibriyā
Perdeden çıḳdı yüzin keşf itdi gün gibi Ḫudā

2. 'Ālem-i bāṭında ya'ni kenz-i maḫfī idi ẕāt
Ḫırḳa giydi çār 'unṣurdan olup ṣūret-nümā

3. İsmin ādem eyleyüp geldi ḳıyāma ya'ni kim
'Arş ḳıldı āb u ḫāki anda ḳıldı müttekā

4. Kişver-i cāna tamām çün geldi iẓhār eyledi
Çekdi ḳāmet otuz iki ḫaṭṭla dikdi livā

5. Taḥta geçti pādşāha ne ḫilāfet eyledi
Her ṭaraf ḥükmini icrā ḳıldı bu arż u semā

6. Pādşāh her dü ‘ālem oldı bu ma‘nāda çün
Ya‘ni faż̇l-ı ġaybdan ol zāt-ı bī-çūn u çirā

7. Pes ruḫ-ı Raḥmān’ā lāyıḳ ḫākdur ey ādemi
Ḫāki idrāk it ki oldı ẕāt-ı yezdāna likā

8. Yüz ṭutanlar ādemüñ ḫākine maḳbūl oldılar
Ser çekenler dīv-i mel‘ūn oldı tārūz-ı cezā

9. Ḫāk-i ādemden kim esmā ‘ilmini ders itmedi
‘Āḳıbet-i dīdārdan maḥrūm olur ender-beḳā

10. Ẓāhir ü bāṭın bu ṣūretden eger olsa laṭīf
Anda görürdi yaḳīn mi‘rāc idicek Muṣṭafā

11. Ādeme döndür Miṣālīvār zinhār yüzüñi
Ḳ’olmayasın recm çün Şeyṭān zi-dergāh ‘alā

9

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

42b 1. Ey zümürrüd ḫatlaruñ k’āşüftedür reyḥān aña
‘Anberīn zülfüñdeyem dīvāne vü ḥayrān aña

2. Āsitānuñ vaṣlına olmaġıçün ey ṣanem
Gözlerüm la‘l aḳıdur çün dāne-i mercān aña

3. Künc-i ġamda ḥasret-i la‘l-i lebüñden ḫasteyem
‘Āşıḳı gel ḫaste ḳoyma gör n’ider dermān aña

43a 4. Ṣūfī baḳmaz āftāb-ı ḥüsn ü küfr ü zülfine
Kördür ḫuffāş anuñ olmaz naṣīb īmān aña

5. Nüh felek yanaydı āhumdan bu baġrum sūzına
Ger ṣu serpmese Miṣālī dīde-i giryān aña

10

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

43a **1.** Cemālüñ sūre-i Ṭāhā gözüñ esrār-ı *mā evḥā*[194]

Ḫuṭūṭuñ sırr-ı *yā sīn*[195]dür dü zülfüñ ‘urvetü’l-vüṩḳā

2. Yüzüñ āyīne-i Ḥaḳ’dur ki rūşen gösterür Ḥaḳḳ’ı

Sevād-ı a‘ẓam-ı ḥüsnüñ beyān-ı ‘alleme’l-esmā

3. Rumūz-ı nūr-ı ẕātu’l-lāh ḥüsnüñde ‘ayān oldı

Lebüñdür ma‘den-i rūḥ-ı ḥayāt-ı cāvidān baḫşā

4. Dü zülfüñ muṣḥāf-ı Ḥaḳ’dur ki biri nūn biri cīmdür

Yüzüñ nūr-ı hidāyetdür ḳaşuñ *ḳavseyn ev ednā*[196]

5. Ṭılısm-ı genc-i Ḳur’ān’dur yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥān kim

Bu yüzden ẓāhir olmışdur cemāl-i faẓl-ı bi-hemtā

6. Ḳaşuñ miḥrāb ruḫsāruñ ḥaḳīḳat Ka‘be-i Ḥaḳ’dur

Aña eyle teveccüh kim kim oldur Ka‘be-i ‘ulyā

7. Müdāmı cür‘a-i lā‘lin ṣorup ol sırra vāḳıf ol

Hayāta irmek isterseñ ebed çün Ḥıżr çün ‘Īsā

11

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

43a **1.** Ḳaşuñ ḳavseyn ev ednā cemālüñ sırr-ı *mā evḥā*[197]

Ḥattuñ seb‘a’l-meṩānīdür dü zülfüñ ‘urvetü’l-vüṩḳā

---

[194] Fe evhâ ilâ ‘abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

[195] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

[196] Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ: (Peygambere olan mesafesi**) iki yay aralığı** kadar, **yahut daha az** oldu. (Necm, 53/9)

[197] Fe evhâ ilâ ‘abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

2. Kelāmu'l-lāhuñ esrārı yüzüñden āşikār oldı

Ne sırr-ı faż̇l-ı Ḥaḳ'dur bu ne dürr ü gevher-i deryā

3. Ṣaḳın ġayrıya baḳma kim ki Ḥaḳ'dan ġayrı yoḳ nesne

Şebīh ü levnden ḫāli ṣıfāt u ẕātıdur yektā

4. Yüzüñ döndürme ifnāya beḳāya faḫr ḳıl cāvīd

Beḳā 'ilm-i İlāhīdür anı bil k'oldı bī-efnā

5. Ḳulaḳ ḳāf u 'yā u bāya ṭut anlar sırr-ı maḫfīdür

Kelāmu'l-lāh ser-tā-pā derin ḳāf u yādur bā

6. Beyān-ı 'alleme'l-esmā ruḫ-ı Ḥavvā'da ẕāhirdür

Rumūz-ı Ādem'i gel gör derin ḥaṭṭ-ı Ḥavvā

7. Gözüñ peymāne vü la'l-i lebüñ mey-ḫāne-i vaḥdet

Ṣūret bilür anı ol ne kevs̱erdür ne cān-baḫşā

8. Mīmüñ ḫāṣṣiyeti oldur ki mānend-i dehānuñdur

Şehādet gösterür kārum anuñ żımnındadur iḫfā

43b 9. Nūnuñ oldı niçün elli şümārı gel naẕar eyle

Dü çeşmüñ sırrıdur cānā kim oldı muṣḥāf-ı 'ulyā

10. Ḫuṭuṭ-ı ümmīdür yedi maḥallī ile on dörtdür

Yedi deryā yedi kevkeb yedi gök yedidür ġabrā

11. Miṣālī ḥüsni esrārın her ādem bilmez ol māhuñ

Anı ādem beyān itdi kim oldur maḥrem-i esmā

12

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

43b 1. Ṭılısm-ı genc-i ḥikmetdür cemālüñde ḫaṭṭ-ı ḥaḍrā

K'anı feṭḥ itmedi illā ḥaḳīḳāt ḥażret-i 'İsā

2. Şecerden gerçi kim āteş *ena'l-lāh*[198] söyledi rūşen
Velī bu sırrı idrāk itmege 'Īsā gerek 'Īsā

3. Süleymān gibi her mürġin ḳaçan fehm eyleye nuṭḳın
Şular kim rūy-ı Belḳīs'dan oḳumaz nāme-i kübrā

4. Ḳaşuñla kirpigüñ 'aynuñ görenler mūy-ı dil-cūnuñ
Didiler kim Te'āla'l-lāh ne şekl-i Ḫāliḳu'l-eşyā

5. Kelāmu'l-lāhuñ esrārın ne rūşen şerḥ ider yā Rabb
Ne zībā 'ayn u zülf olur zihī ebrū-yı müsteşnā

6. Berāt-ı ehl-i cennetdür cemālüñ kim aña her sū
Ḳaşuñ tevḳī'dür lakin müselsel sünbülüñ ṭuġrā

7. Saña ṭutmış durur vecheyn meleklerle felekler heb
Ki sensin ḫayme-i mi'ād-ı Ḳuds ile Baṭḥā

8. Ḳaçan mīrāṣ-ı arżu'l-lāha olısar derd-i vāriṣ
Aña kim irmez ādemden rumūz-ı 'alleme'l-esmā

9. Dīn ü īmān irişmezdi kemāle fażl-ı yezdānuñ
Dilinden rūşen olmasa bu pā vü çā vü jā vü gā

10. İḥāṭa eylemiş ẓıll-ı ẓalīli çarḫ-ı ġabrāyı
Zihī sidre zihī ḳāmet zihī 'ar 'ar zihī bālā

11. Kemāl üzre gören fażl-ı İlāh'ı enbiyādan hep
Miṣālī baş egüp çekdi ḳulaġın didi āmennā

---

[198] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

13

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

44a 1. Cemālüñ maşrıḳında ḳıldı çün şems-i ḍuḥā peydā
Ṣaçuñ ġarbından oldı māhveş faż̈l-ı Ḫudā peydā

2. Eger bu āb u ḫākile muḫammer olmasa insān
Nice mümkin olurdı kim olaydı kibriyā peydā

3. Kim idrāk eyleyeydi ādem-i ma‘nāyı el-Ḥaḳ kim
Yüzüñden rūşen olmasa kelām-ı Muṣṭafā peydā

4. Yüzüñi enbiyāveş ādemüñ vechine döndür var
K’anuñ ḳa’im-i maḳāmı oldı ḳuds-i Ümmü’l-ḳurā peydā

5. Anuñçün ẓāḥir ü bāṭında nā-bīnā olur zāhid
Ki ḥüsnüñ pertevinden ‘aynına olmaz żiyā peydā

6. Nice cān-ı göñül mülkin musaḫḫar ḳılmasun k’oldu
Güzellik kişverinde sünbülüñ gibi livā peydā

7. Miṣālī mümkin olmazdı çü ‘Īsā mürde cān bulmaḳ
Ledün ‘ilminden olmasa şarāb-ı cān-fezā peydā

14

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ey yüzüñ ‘arş-ı melāīk ḥaṭṭ u ḳaddüñ müntehā
Devr-i ḥüsnüñ tā ezel bī-ibtidā vü intihā

44b 2. Ol perī sanki saña şābb ḳaṭaṭ didi resūl
Ey ki ḫūr-ı ‘āyna didāruñ virür fer ü bahā

3. Kā’inatı ṭutdı nūr-ı ‘adl gitdi ẓulm ü cevr
Seyf-i ṭurreñ feṭḥ idelden ḥüsn-i iklīmi şehā

4. ‘Urve-i zülfüñ ṭut ey dil ehl-i firdevs ola gör
Enbiyāveş ger dilerseñ seb‘-i nīrāndan reḥā

5. Şems ü māhuñ sırrını eflākda seyr itmeyen
Ḳaçan olur menzili İdrisvār evc-i semā

6. Nice ḳānlar dökiserdür ḫançer ü şemşīr ile
Eylemezsüñ merdüm-i mestüñe ey meh-pāre hā

7. Ḳılmaġa feth ey Miṣālī zülfi cennet mülkini
Gāh olur tīg ü ‘alem geh iki başlu ejdehā

15

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

44b 1. Ṭāḳ-ı müşgīnüñ berāt-ı pādşāhıdur bana
Ṭurre-i ḫam-pür-ḫamuñ ‘ünvān-ı şāḥıdur bana

2. Āb-ı kevşerdür dehānuñ ḫūr-ı ġılmāndur ḫaṭṭuñ
Ḳāmetüñ sidre yüzüñ ‘arşu’l-lāhıdur bana

3. Gözlerüm Ḥaḳ’dan açıldı gitdi ġaflet perdesi
Ṭūṭīyā tā pīr-i aşḳuñ ḫāk-i rāhıdur bana

4. Gönlümüñ Mıṣr’ında Yūsuf gibi şāḥam ‘aşḳla
Rūd-ı āhum bir ‘alemdür ġam sipāhidür bana

5. Pāy-māl olup ayaġa düşmesem zülfüñ gibi
Ḥālümi taġyīr iden baḫtum siyāhıdur bana

6. Subḥ olınca ṣāġışum eglence içün gönlümi
Āsmānuñ necmi vü mihr ile māhıdur bana

7. Baġrımuñ sūzına her dem ṣu sepüp teskīn iden
Sen perīnüñ bu nihānıca nigāhıdur bana

8. Düşmen olsa on sekiz biñ ‘ālemüñ ḫalḳı ne ġam
Faẕl-ı Rabbü’l-ālemīn peşt ü penāhıdur baña

9. İsm-i a‘ẓamdur yazılmış başda fī vü ḍād u lām
K’ol Miṣāli nūrdan devlet külāhıdur baña

16

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

44b 1. Sāġar-ı ‘aşḳ-ı ezel kim teşnedür Cemşīd aña
Sāḳīyā ṣun kim ḥaḳīḳat ẕerredür ḫūrşīd aña

2. Lafẓatu’l-lāhdur cemālüñde sevād-ı a‘ẓamuñ
Dürr-i dendānuñ dehen-i dürcindedür teşeyyüd aña

45a 3. Ṭurre-i ‘anber-feşānuñ ẓıll-ı yezdāndur senüñ
Ḳurs-ı ḥüsnüñ żav’-ı şems maṭla‘-i tevḥīd aña

4. Oḳıyup seb‘a’l-meṯānuñ ‘ayn-ı ‘arşu’l-lāh olur
İrgürürse şemme feyżüñ ḥażret-i cāvid aña

5. Mihr-i ruḥsāruñla ḳaşuñ ṭāḳın iẓhār itmege
Bedr olur meh gösterür kendin hilāl-i ‘ıyd aña

6. Leblerüñ devrüñde şol kim ḫamra iḳdām eylemez
Sūsen-i ebkem çeker şemşīr ü peygān bīd aña

7. Ḫaṭṭ-ı Meryem’den ‘ubūr iden ṣıraṭ-ı müstaḳīm
Ol zamān olur müsellem da‘vā-yı tecdīd aña

8. Kimki ḥaḍrā ḫaṭṭlaruñdan irdi vaḥdet feyżine
Al Maḥmūd oldı ṯābitdür dimek seyyid aña

9. Oḳusun *men ‘inde hu ‘ilmü’l kitāb*[199]uñ ġaybını

Olmaḳ isterse müyesser menzil-i tenvīr aña

10. Cevheri olmayana isrāf ḳılma Ḥaḳḳ-ı nefes

Sen ki dile raḥmet olmaz biñ kez itse te’kīd aña

11. Fażl-ı Ḥaḳ’dan sırr-ı eflākı beyān it şöyle kim

Ey Miṣālī raḳṣa gelsün ‘aşḳla nāhīd aña

17

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

45a 1. Ey gözlerini sevdicegüm serv-i dil-ārā

V’ey la‘l lebin öpdücegüm dil-ber-i ra‘nā

2. Çün bedr-i ḳamer ḥüsn-i ruḥuñ irdi nişābā

Alufterüñ maḳṣad bir būse temennā

3. ‘Uşşāka göster yüzüñi şem‘-i felekveş

Devrüñde mübāḥ eyle bize seyr-i temāşā

4. Gül gibi gülüp lāle-i nu‘mān gibi açıl

Ḫūrşīd ü mehe nūr yüzüñ eyle gül i‘ṭā

5. Bir sencileyin mihr-i ezel olmadı nāzil

Bir bencileyin bulmadılar ‘āşıḳ-ı şeydā

6. Zencīr ṣaçuñda niceler olmasun esīrüñ

Bu ḥüsnle her kim ki seni gördi nigārā

---

[199] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

7. Cān mürgi Miṣālī irişdi dehenine

Vir leblerüñi aġzına yek laḥẓa Ḫudā'da

18

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

45a 1. Ṣıfāt-ı ẕāt-ı muṭlaḳdur görinen ser-be-ser peydā

Velī idrāk ider anı ḳanı ehl-i baṣar peydā

45b 2. Nice ḳarnıla devr itdi felek mihrile bulmadı

Ma'ārif-i āsmānında senüñ gibi ḳamer peydā

3. Yüzüñ şol mihr-i cāmi'dür nigārā k'andan olmışdur

Ṣalāt-ı cem'e vü sırr-ı sefer-i sırr-ı Ḫıżr peydā

4. Eger ṣarrāf-ı ma'nāsañ cevāhir k'anı insāndur

Ḳanı insān gibi göster daḫı 'ālī güher peydā

5. Senüñ rūḥ-ı asmānında kaddüñ şol müntehādur kim

Kim olmış her budaġında otuz iki şemer peydā

6. Nice Ḳayṣer nice dār-ı İskender gördi bu devrān

Getürmedi senüñ gibi bu meydāna bir er peydā

7. Miṣālī noḳṭa-ī ẕāta yüri kim kān-ı baḥr oldur

Kim ender-ḳamu dürr ü cevāḥir sīm ü zer peydā

19

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

45b 1. Ey ḫaṭṭ u ḫālüñ kitāb-ı lā-yezālīdür baña

Ya'ni fī vü ḍād u lāmuñ Ḫaḳ cemālīdür baña

2. Ḫūr u ġılmān āb u kevṣer ravża-i rıḍvān hem

Fażl-ı Ḫaḳḳ'uñ ẓāḥir ü bāṭın viṣālīdür baña

3. Sīn ü şīndan çün Mesīḥ eflākı seyrān idelüm
Tā ezel menzil anuñçün ‘arş’-ı ‘ālīdür bana

4. Şeş cihāt u çār ‘unṣur māh-ı mihr ü nüh felek
‘Aynuñ aç kim ṣūret-i Raḥmān miṣālīdür bana

5. ‘Īsā-i Meryem gibi niçün revān baḫş olmayam
Ḫızır elinden cām çün la‘lüñ zülālīdür bana

6. Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳ çünkim lisānumdan benüm
Rūşen oldı ba‘d-ezīn ‘aşkuñ kemālīdür bana

7. Nūruñ nūruñ noḳṭasın ‘aynumda merdüm bulmışam
Zān cihet her ẕerre şems-i bī-zevālīdür bana

8. Ḫüsnüñe açıldı ‘aynum ‘ıyd-ı ekber eyledüm
Ḳaşlaruñ tā ġurre-i māh-ı hilālīdür bana

9. Her şeyüñ Miṣālī sırrın ḳıl ṭaleb-i ṭullāb iseñ
Çünki muḫliṣ faẓl-ı yezdāndan Miṣālī’dür bana

20

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

45b 1. Ey ene’l Ḥaḳ’dan semavāt u zemīn ü şarḳ u ġarb
Ṭopṭolu derdüñle ez-zurnā vü ṭabl ü çeng ü ḥarb

2. *Ṣemme vechu’l-lāh*[200]dan ya‘ni zer irdi cihān
Gösterür dīdār-ı Ḥaḳḳ’ı gün gibi ezher nev‘ ü ḍarb

46a 3. Mihrveş-i ḳandīl-i dilde nūrdan bir şem‘sin
‘Ārif ol mıḳrāż-ı cehlile k’idersin anı cezb

---

[200] Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

4. Sākiyā ṣun bize vaḥdetden şarāb-ı cām-ı ‘aşḳ

Ġāret olsun şevḳden tā ‘asker-i endūh-ı kerb

5. Ḥaḳḳ-şinās ol ṣūfiyā ḳıl tevbe menhiyyātdan

Kim çekersin ‘āḳıbet renc-i ‘aẕāb u ġayẓ u ḥarb

6. Sende ara ey Ḥaḳḳ’uñ dīdārına müştāk olan

Gezme ser-gerdān olup her göçe vü her şehr ü derb

7. Ṭūṭī-yi rūḥı Miṣālī sükker-i ma‘nā eyle

Besle vatan-perver olma ten olur āḫir çü şirb

21

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

46a 1. Ka‘be yüzüñdür ey meh-i miḥrāb ṭāḳı ḥācib

Ḥācı odur kim anuñ ṭavāfına ola rāġıb

2. Defter-i *kün fe-kān*[201] dan baḥreyi şol aldı kim

Erḳām ḫaṭṭ u ḫālüñ cem‘inde oldı ḥāsib

3. Miḥrāb öñünde ḳıl ḥarb sa‘y it ṣalāta ya‘ni

Erlik budur k’olasın dīv-i la‘īne ġālib

4. ‘Ārif-i Rabb olmadı cehl-i merkeb oldı

Ma‘rifet nefsine olmadı kim ki kāsib

5. Ḳande olaydı mümkin rü’yeti hüsnüñ senüñ

Olmasa zülf-i miskīn sihrile cāna cāzib

6. Pīl ruḫ u şāh ferz at u piyāde sī vü dü

Māt olısar yüzüñde olmaz kim aña lā-ġaib

---

[201] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

7. Oldur iki cihānda ehl-i ḫasāret çü dīv
K’olmaya ey Miṣālī fażl-ı İlāh’a ṭālib

22

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

46a 1. Ḳāf’da ‘Anḳā mıdur zülfüñ didüm ey āftāb
Didi kim rūḥu’l-ḳudsdür k’eylemişdür ‘arşī-meāb

2. Didüm ey meh-pāre ‘aşḳuñ alısar benden beni
Didi her kim içe bu meyden olur mest ü ḫarāb

3. Ṣaḳla dīdāruñ raḳīb-i kelbden didüm didi
Gün ṭoġıcaḳ eylemez deyü melekden ictināb

4. Didüm ey büt kim neder hüsn üzre būrka‘ didi
Gizlenür rūşen olur k’āhı felekde meh-tāb

5. İki bulmakdan nedür didüm ġaraż-ı kāküllerüñ
Didi ehl-i ‘aşḳ içün firdevse ola tā ki bāb

46b 6. Ḳāmet bālāsı şevḳinde görüp eşküm didi
Aġla kim serv-i revān içün gerekdür lā-büdd āb

7. Rāz-ı ḥaṭṭuñ ol mehüñ ṣordum Miṣālī didi kim
Gel oḳu kim Ḥaḳ beyānında budur Ḥaḳ’dan kitāb

23

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

47b 1. Ṣūret-i Ḥaḳ’dan saña remz ile ṭarḥ it der-niḳāb
Gice gündüz çarḫ urup bu çarḫ-ı māh-ı āftāb

2. Kendü sırruñ gösterür çün mihr her şey āşikār
Ġaflet itme aç gözüñ bīdār olup ref‘ eyle ḫˇāb

3. Ka’ināt ser-be-ser ġarḳ eyledi envārına

Çün ṣıfātın ẕāt-ı Ḥaḳ ḳıldı hüveydā bī-ḥicāb

4. Ṣūret-i Raḥmān’ı gördüm aḥsen-i taḳvīmde

Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ bana keşf itdi çün ümmü’l-kitāb

5. Ben seni Ḥaḳ bulmışam Ḥaḳ bilmişem Ḥaḳ görmişem

Ḥüccet isterseñ ser-ā-pā aña hem sensin cevāb

6. Hey ne muṣḥafdur yüzüñ k’oldur cemī‘ sırra ol

Kim anuñ her ḥarfidür *men ‘inde hu ilmü’l kitāb*[202]

7. Bezm-i ḥüsnüñde nice mest olmayam ey māh kim

Gözlerüñ peymāneler ṣunar lebüñ cām u şarāb

8. Ḥıżr-ı kevṯer baḫş eger dirsem bu olmaya ‘aceb

La’lüñ oldum k’eyleye ‘uşşāḳa nāz ile ‘itāb

9. Yāra didüm kim nedür ḫadd üzre bu dürdānedür

Ey Miṯālī didi kim güldür çıḳar gülden gül-āb

24

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

46b 1. Gördüginçe meh yüzüñ ey ṭurre-i müşgīn niḳāb

Nūrenā etmimlenā[203]dur ‘arş üzre āftāb

---

[202] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

[203] Ve bi eymânihim yekûlûne rabbenâ etmim lenâ nûrenâ vagfir lenâ: Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve Onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Onların önlerinden ve sağlarından (amellerinin) nûrları aydınlatıp gider de, «Ey Rabbimiz! **Nûrumuzu** bizim için **tamamla**, bizi bağışla; çünkü sen her şeye kadirsin» derler. (Tahrîm, 66/8)

2. Ḫākiler erbāb-ı firdevs olduġın ehl-i saḳar

Gördi āh idüp oḳur *yā leyteni küntü ṭürāb*[204]

3. Göz seni gördi kemāl ehli pesend itdi göñül

Cān seni ḳıldı nebīler defterinden intiḫāb

4. Āb u ḫāka münker olma ṭayyib ol olma neces

Ẕāt-ı bāri ‘arşını ḫalḳ itdi çün bir ḫāk u āb

5. Bezm-i ḥüsnüñde lebüñ mey iki sāgardur gözüñ

Ṣunki cennetdür bu cennetde ḥarām olmaz şarāb

6. Āḫiret-i sa‘yında ol aldanma ‘ömr-i fānīye

Kim anuñ bünyādıdur āb üzre mānend-i ḥabāb

47a 7. Ey Miṣālī çār-deh āyāt-ı ḥaṭṭuñ ol mehüñ

Her kim oḳur keşf olur *men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[205]

25

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

47a 1. Ey cemālüñ āyet-i men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb

K’andan oldı sırr-ı ẓāhir sırr-ı bāṭın feṭḥ-i bāb

2. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde *ṭā hā*[206]dur ṭılısm genc-i ẕāt

Bilmeyen bu sırrı cāhildür oḳursa biñ kitāb

3. Nūr-ı dīdāruñdan açıldı kimüñ ki gözleri

Mest-i ġafletden ayıldı ḳalmadı başında ḫˇāb

---

[204] Yâ leytenî kuntu turâbâ: Biz, yakın bir azap ile sizi uyardık. O gün kişi önceden yaptıklarına bakacak ve inkârcı kişi: «**Keşke toprak olsaydım**!» diyecektir. (Nebe, 78/40)

[205] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

[206] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

4. Nār-ı ḥüsnüñden güneş nūr almaġ içün ẕerrevār
Müşterīdür yüz sürer pāyuña her gün bī-ḥicāb

5. Vechüñüñ āyīnesidür saña sırruñ keşf ider
Gāh bedrüñe hilāl olur anuñçün māh-tāb

6. Bürḳa‘ itme ḥüsnüñe zülfüñ seḥābın ey güneş
Lāyıḥ olsun ṣūret-i Ḥaḳ’dan ne lāzımdur niḳāb

7. Fażl-ı Ḥaḳ’dan ṣaçuñ mīzānına vezn olmışuz
Hem yüzüñ ḥaşrından açıldı bize yevmü’l-ḥisāb

8. Ma‘rifet kesb it bugün yarın ḫalāṣ ol nārdan
Bil ki kimler diyiser *yā leyteni küntü ṭürāb*[207]

9. ‘Ārif-i Rabb ‘arif-i nefs olmayan güm-rāh olur
Men ‘aref[208] sırruñ bilenlerdür olanlar kām-yāb

10. Çıḳ sekiz ḳat göklerüñ taḳsīmine İdrīsvār
K’oldı rūşen yedi gökden otuz iki āftāb

11. Ḥaḳ ḳatında ḥaḳḳıydı Ḥaḳ’dan murād u iltimās
Ḥamdu’l-lāh-ı ‘āḳıbet oldı temennā müstecāb

12. İsteyen yārin gümān u reyble āb-ı ḥayāt
Beñzer ol ṣu söze kim ṭurmaz ṣu ister ez-serāb

13. Ey Miṣālī içdi şol kimse bugün āb-ı ḥayāt
Ḳ’aña ṣundı lām u bādan fażl-ı Ḥaḳ cām-ı şarāb

---

[207] Yâ leytenî kuntu turâbâ: Biz, yakın bir azap ile sizi uyardık. O gün kişi önceden yaptıklarına bakacak ve inkârcı kişi: «**Keşke toprak olsaydım**!» diyecektir. (Nebe, 78/40)

[208] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

26

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

47a 1. Ey müselsel sünbülüñ dām-ı belā ḫālüñde ḥeb
Ḳāmetüñ bir serv-i ser-keşdür lebüñ aña raṭb

2. Ḫayme-i mi‘ād-ı Mūsā’dur cemalüñ ey güneş
Kim selāsilden çekilmiş her ṭaraf nice ṭunub

3. Levḥ-i ruḫṣāruñda ketb itmiş kelāmu’l-lāh ile
Sūre-i seb‘a’l-meṯānī bāʾid ḳudret-i Çalab

47b 4. Ḥācib u zülfüñ müjeñ muṭlaḳ ḥabību’l-lāhdur
Vaḥy-i rabbānī yüzüñ ṭurreñ şeb-i isrāyā şeb

5. *El veledu sırrı ebīh*[209]dür ādemi fehm eyle kim
Der naẓar līk Aḥmed’üñ sırrından eb‘ad bu Leheb

6. Ṣūret-i Ḳur’ān’ı biñ oḳusañ bī-nef‘ola
Fażl-ı Rabbü’l-ālemīn ‘ilminden olmazsa sebeb

7. Nüsḫa-i vechinde çün ḥüsn-i āyetin ders itmedüñ
‘Aşḳ-ı dil-berden baña naṣḥ eyleyüp itme edeb

8. Şāhidī ġaybı içürdi lā-yezālī cām-ı ‘aşḳ
Cāvidānī mest ezanum ṣanma men mā-i ‘ineb

9. Bedr-i raḫşānuñ ḥarāretinden ey büt tā ezel
Bir felek gerdān olup ṭutmış durur ḫūrşīd-i tab

10. Baġrımuñ ḳānın revān itmek diler Ceyḫūn gibi
Yā ḳaşuñ müjgān-ı ‘aynuñ baġlayup sāz u seleb

---

[209] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

11. La‘l-i yādına Miṣālī nūş ḳıl raṭl-ı girān

Kim bahār oldı irişdi mevsim-i ‘ayş u ṭarab

27

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

47b 1. İçmeseydi Ḥıżr-ı zinde cām-ı la‘lüñden şarāb

Ḳanda ref‘ eylerdi āḫir Ḥaḳ cemālinden niḳāb

2. Tā ezel bulmazdı kimse yedi dūzaḫdan ḫalāṣ

Açmasaydı istivā-yı sünbülüñ firdevs-i bāb

3. Nāẓır oldum her ṭaraf çün muṣḥaf-ı ruḫsāruña

Şerḥ ider her bir ḫaṭṭuñ *men ‘inde hu ilmü’l-kitāb*[210]

4. Bīst ü sī mīzāna vezn itdi çün kākülüñ

Maḥşer-i ḥüsnüñden açıldı baña yevmü’l ḥisāb

5. Ḫayme-i mi‘ād-ı Mūsā’dur ḳadd-i bālāñ kim

Dest ü pāda her ṭaraf mufaṣallaruñ nice ṭınāb

6. Cām-ı ‘aşḳuñ cür‘asın nūş eyleyenler çün Mesīḥ

Gözleri açıldı Ḥaḳ’dan ḳalmadı başında ḫˇāb

7. Ey Miṣālī çünki Ḥaḳ’dan sırr-ı Ḳur’ān oldı keşf

Ṣūretümden oḳudum tā ma‘nā-i ümmü’l-kitāb

---

[210] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

28

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

47b 1. Oḳuduñsa muṣḥāf-ı ḥüsnüñde mermūzāt-ı ġayb
Maẓhar-ı ẕāt-ı ezel olduñ yaḳīn bī-şekk-i rayb

2. Olısarsın cennet-i ‘adn içre sermed-i ḥulle-i pūş
Ḥaḳ’dan açduñsa bugün pīrāhen cismüñde ceyb

48a 3. Cebhe-i ādem ḥaḳīḳat ḳıble iken zāḥidā
Ṭaşa yüz döndürmek ehlu’l-lāh içinde ola ġayb

4. Ṣūret-i Raḥmān’ı ādem ṣūretinde ḳıl ṭaleb
K’ādemüñ vechinden iṯbāt itdi uş ‘allām-ı ġayb

5. *Lā-nüferriḳ*[211]den ḥabīr ol nūr u Eḥad’dur ḳamu
Aḥmed ü ‘Īsā vü Mūsā vü Süleymān u Şu‘ayb

6. Sükkerin la‘lüñ gibi bir ṭūṭī-i cān görmedüm
Bulmadum gülzār-ı ma’nāda senüñ gibi ka‘īb

7. Ey Miṯālī ḳıl naẓar kim Ḥaḳ cemalüñ gösterür
Ḥūr u ġılmān çehresinde cerd ü merd şābb u şeyb

29

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

48a 1. Çün bahār eyyāmıdur ey sāḳī ruḫ-ı āftāb
Bāde-i yāḳūt-ı terden ṣun şarāb-ı la‘l-i nāb

---

[211] Lâ nuferriku beyne: Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. «Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında **ayırım yapmayız**. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır» dediler. (Bakara, 2/285)

2. Ey büt meh çehre şehlā gözlerüñ mestānına
Āteş-i ‘aşkuñla pişirdüm bu baġrumı kebāb

3. ‘Anber-efşān sünbülüñ kim devr-i ruḫsāruñdadur
Ebrdür kim şems-i tābān üstüne çekilmiş nikāb

4. Gül cemālüñ vaṣlına aġyārı hem-rāh eyleme
Var iken bülbül irişmez gülsitān içre ġurāb

5. Mevsim-i güldür cihān cennāt-ı ‘adn iken bu dem
Naġme-sāz ol muṭriba eġlenmesün çeng ü rebāb

6. Çün Mesīḥā zinde olmaz ḥay degüldür tā ebed
Lebleriüñden kim ki içmez ey ḳamer yek ḳaṭre āb

7. Çünki cād u çeşm ḫūn-rīzinüñ oldum ḫastesi
Merhem it la‘lüñi men bīmāra kim ḥālüm ḫarāb

8. Veh ki ġam küncinde ḳaldum āsitānuñdan cüdā
Ḥaddüñ aşdı firḳatüñ hicr ü ‘aẕābuñ bī-ḥisāb

9. Bunca kim ney gibi iñlersin Miṣālī āh kim
Ġurredür ḥüsne teraḥḥum itmez ol ‘ālī-cenāb

30

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

48a 1. İste ol ‘ilmi kim ol *men ‘ inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[212]
Nesne feth olmaz saña ansuz oḳursañ biñ kitāb

[212] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

2. Çeşme-i ḫayvāna irdi buldı ‘İsāveş ḥayāt
La‘l-i cān baḫşuñda içen ey ḳamer yek ḳaṭre āb

3. Ṭūṭī ḫaṭṭuñ rāzına her dīvi maḥrem eyleme
Ḫātem-i mühr-i Süleymān’dur ne lāyıkdur gül-āb

48b 4. Cānuma her bī-belā senden gelürse merḥabā
Ol ‘aẕābı kim sen eylersen degüldür ol ‘aẕāb

5. Dāġ-ı ġam ḳānın yürekde la‘lī bārına çü mey
Nūş eyle āteş-i ‘aşḳında baġruñ ḳıl kebāb

6. Gülsitān-ı hüsnüñe aġyārı ḳılma hem celīs
Gülşen-i cānuñ revā mı ‘andelībi ol ‘aẕāb

7. Dil-berüñ her cevri ‘uşşāḳınadur zevḳ u ṣafā
Ol anı ehlā vü sehlā bilür ü ‘ayn-ı ṣevāb

8. ‘Anber-efşān kākülüñ örtdükce bedr-i ḥüsnüñi
Ṣanur mı kim burc-ı maġribden ṭolanur āftāb

9. Ey Miṣālī içdügüñ ol vaḳt olur āb-ı ḥayāt
Bezm-i ‘aşḳ içinde ṣun sāgarı ol māh-tāb

31

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

48b 1. Ḥālüme raḥm itmedi gül yüzlü yār-ı dil-firīb
Nāle eylersem ‘aceb mi her seḥer çün ‘andelīb

2. Vuṣlat kūyından ayru ol güneş-i ruḫsārenüñ
Derd ü hicrān ile ḳaldum zār u giryān men ġarīb

3. Derd-i āhumla elem çekdi derūnum serverā
Āteş-i baġrumla cismüm erguvāndur ey ḥabīb

4. Çehre vü zülfünden ol māhuñ beni men‘ eyleme
‘Āşıḳa īmān budur dīninden ayurma ey ḫaṭīb

5. Ḥızr ü ‘Īsā ḳande bulurdu ḥayāt-ı sermedi
La‘l-i cān baḫşuñdan olmasaydı bir ḳaṭre naṣīb

6. Derdin arturma ṭabībüm deyüben bī-çārenüñ
Kim men bīmār-ı ‘aşḳa la‘l-i cānāndur ṭabīb

7. Çün Miṣālī dil-berüñ ‘Īsā ider farż oldı ḳıl
‘Anber-efşān ṭurresin boynuña zünnār u ṣālīb

32

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

49a 1. Fażl-ı Ḥaḳ’dan kime kim keşf oldı rāz-ı ma‘rifet
Ḳāf-ı ḳudret üzre oldı şāh-bāz-ı ma‘rifet

2. Ḳande yanup nūr olur pervāne gibi nārla
Olmayan şem‘üñde cānā ‘ aşḳ-bāz-ı ma‘rifet

3. Otuz iki cāmeden zeyn oldı hüsn ü ḳāmetüñ
Rişte-i ḫayyāṭ-ı ezel çün aldı gāz-ı ma‘rifet

4. Gitdi ḳalmadı şitā-yı şiddet küfr-i ‘aẓīm
Fażl-ı Ḥaḳ’dan çün irişdi faṣl-ı yaz-ı ma‘rifet

5. Geç vużū’dan kim ṣalātuñ olmayısardur ḳabūl
Çün saña keşf olmadı sırr-ı namāz-ı ma‘rifet

6. Na‘re-i ṣubḥ-ı belālı ‘aşḳdan fehm eyleyen
Menzil-i Maḥmūd’a irdi çün āyāz-ı ma‘rifet

7. Ḥācı-i taḥḳīḳ oldur k’oldı medrüñ ẕātdan
Sırr-ı Ḳuds-i ḫayme-i Mūsā Ḥicāz-ı ma‘rifet

8. Gülşen-i tevḥīd açıldı ‘andelīb-i ma‘rifet

Naġme eyle muṭribā bāsuz sāz-ı ma‘rifet

9. Çün Miṣālī tekyegāh cāna gel esrār-ı ḫūr

49a Bilmek istersen nedür nāz u niyāz-ı ma‘rifet

33

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

49b 1. Ey leb la‘lüñ ḥayāt-ı cāvidān-ı ma‘rifet

V’ey ḫaṭṭ u ḫālüñ kitāb-ı cāvidān-ı ma‘rifet

2. *‘Alleme’l-esmāe külle*[213]den kim olısardı ḫabīr

Sünbülüñ keşf itmese rāh-ı beyān-ı ma‘rifet

3. Ḳoyma elden ḳavs-i ‘aşḳıla ma‘ānī tīrini

Te’vīl-i yezdaña gel k’oldur nişān-ı ma‘rifet

4. Nice bir olmaḳ piyāde cehl-i ṣaḥrāsında gel

Raḫş-ı ‘aşḳa çıḳ süvār ol ṭut ‘inān-ı ma‘rifet

5. Didi ruḫsāruñda her kim gördi ‘Anḳā-yı ṣaçuñ

Ḳāf-ı ‘aşḳa sāye ṣalmış sāybān-ı ma‘rifet

6. Fażl-ı Ḥaḳ’dan gel vücūduñ ‘ilmini feth eyle kim

Rūşen ola ‘aynuña ‘ayn-ı ‘ayān-ı ma‘rifet

7. Gevheri bulmaḳ dilerseñ ‘āḳıbet çün cevheri

Ey Miṣālī sendedür ‘ummān u kān-ı ma‘rifet

---

[213] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

34

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

49b 1. Ḳıl ṭaleb olmaḳ dilerseñ sende pīr-i ma‘rifet
Faż̈l-ı Ḥaḳḳ’ı k’ol durur sulṭān-ı mīr-i ma‘rifet

2. Cehl ḳulluġundan azād olayın dirseñ eger
İste te’vīlin anuñ gel ol esīr-i ma‘rifet

3. İstivā tīġiyle feṯḥ eyle vücūduñ kişverin
İsteriseñ pādşāha ne serīr-i ma‘rifet

4. Anda görmez görmeyen Allāh’ı bunda āşikār
Böyle buyurdı kelāmında ḫabīr-i ma‘rifet

5. Pes bu ma‘nāyı eger tefhīm idem dirseñ ‘ayān
Oḳı gör alnuñda ne yazmış debīr-i ma‘rifet

6. Ḥüsn meydānında gel yārüñ kemān-keş ḳaşların
Gör nişān urmaḳ dilerseñ ger be-tīr-i ma‘rifet

7. Düşmen olsa ey Miṣālī ḫalḳ-ı ‘ālem-i pāk ne
Çün penāhuñdur senüñ faż̈l-ı kebīr-i ma‘rifet

35

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

49b 1. Tā açıldı bāġ-ı ḥüsnüñde bahār-ı ma‘rifet
Gül-‘iẕār itdi cihānı lālezār-ı ma ‘rifet

2. Düldül-i ruḥa süvār oldum şeh-i merdānveş
İstivādan baġladum çün Ẕü’l-fiḳār-ı ma‘rifet

50a 3. Sī vü dü nūr-ı cemālüñdür senüñ Mūsā'ya kim
Sırrı keşf itdi *ena'l-lāh*[214] ile nār-ı ma'rifet

4. Otuz iki nuṭḳla her şeyde ḳaldurdum 'alem
Feṭḥ olaldan göñlüme Ḥaḳ'dan diyār-ı ma'rifet

5. 'İlm-i rūḥı faẕl-ı yezdāndan ṭaleb ḳıl ey göñül
K'ol durur iki cihānda şehryār-ı ma'rifet

6. Cennet-i nāz-ı na'īmin neyler ol 'aşḳ ehli kim
Bāġ-ı ḥüsnüñ devḥasından yedi bār-ı ma'rifet

7. Ma'rifet kesb eyle kim āḫīr senüñle ol gider
Merd iseñ gel cān u başı ḳıl niṯār-ı ma'rifet

8. Ḥaḳḳ'a āḫir sen ṣūretle varasın bunda çün
Olmaya destüñde Ḥaḳ'dan ber-güẕār-ı ma'rifet

9. Bülbül-i āşüfte olmışdur Miṯālī 'aşḳla
Tā açıldı bāġ-ı ḥüsnüñde bahār-ı ma'rifet

36

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

50a 1. Geçmedin devr-i ḳamer faẕl-ı İlāh-ı ma'rifet
Geldi feṭḥ itdi yedi iklīmi şāh-ı ma'rifet

2. Sī vü dü nuṭḳla her sū çekdi ya'ni tīġ-i tīz
Degdi bir evc-i felek sancāġı māh-ı ma'rifet

---

[214] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! Bil ki **ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

3. ‘Asker-i Mehdī’den oldı bu ‘ilm altında kim
Ḳopdı giydi başına Ḥaḳ’dan külāh-ı ma‘rifet

4. Ẕerreyān-ı kā’inat oldı zehr-i sū āftāb
Ġayb burcından çü ṭoġdı ṣubḥgāh-ı ma‘rifet

5. Ba‘d-ezīn her dīv ü cinden ẓāhir u bāṭın ne ġam
K’ism-i a‘ẓam fażl-ı Ḥaḳḳ oldı penāh-ı ma‘rifet

6. Ḳalmadı firdevs ü ḥūra raġbet ey āb-ı ḥayāt
Ravża-i ḥüsnüñde çün bitdi giyāh-ı ma‘rifet

7. Gördi dīn-i enbiyāya oḳuyanlar āşikār
Ḫaṭṭ u ḫālüñde rumūz-ı lā-İlāh-ı ma‘rifet

8. Ḫalḳ-ı ‘ālem bulmayaydı yedi dūzaḫdan ḫalāṣ
Süñbülüñ keşf itmese rıḍvāna rāh-ı ma‘rifet

9. Ey Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ’a ‘abd olanlar cāndan
Oldılar her dü ‘ālem pādşāh-ı ma‘rifet

37

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

50a 1. Ey dehānuñ çeşme-i sāzından revān-ı āb-ı ḥayāt
Ḫıżr’a irdi nūş idenler cāvidān olmaz memāt

50b 2. Ṣūret-i Raḥmān diyüp ḥüsnüñe her kim ṭapmadı
Dīvdür ma‘būdı anuñ ḳıblesi Lāt u Menāt

3. Sırr-ı *ḥā mīm ‘ayn* u *sīn ü ḳāf*[215]ı idrāk itmeyen
Ol ne fehm ider kelām-ı Ḥaḳ nedür yā muḥkemāt

---

[215] Hâ mim ‘ayn sin kaf: **Hâ. Mîm. Ayn. Sîn. Kaf.** (Şûrâ, 42/1-2)

4. Nice geldi zāhidā pencāh iken ḳasem olup
Niçün oldı pānz-deh ü yāz-deh hef-deh ṣalāt

5. Ḥaḳḳ'ı inkār eyleme gel *ṣemme vechu'l-lāh*[216]ı gör
Kim ṣıfātıdur muḥīṭ olmış 'anāṣır şeş cihāt

6. Yedigüñ ü içdigüñ ü giydigüñ olur ḥarām
Onda birin virmeseñ yezdāna māluñdan zekāt

7. Kesb ḳıl ṣāliḥ 'amel bugün ki yarın yā ne ki
Dürlü ṣūret bağlayup gelse gerekdür seyyīāt

8. Ẓāhir ü bāṭında kim idrāk iderdi Ḫāliḳ'i
Ādeme dīdārın iḥsān itmese ol pāk-ı ẕāt

9. Keşf olaldan sī vü dü nuṭḳıla fażl-ı lem-yezel
Nūr-ı 'adlle muḥīṭ oldı cemī'-i kā'ināt

10. Oynamayan ḫaṭṭ u ḫālüñden senüñ şaṭranc-ı 'aşḳ
İki 'ālemde olur leclāc olursa şāh māṭ

11. Ehl-i fażla çār-deh ḫaṭṭuñ durur firdevs ü ḥūr
Kim ṣırāṭından 'ubūr iden olur ehl-i necāt

12. Arzū-yı Mıṣr'ı ḳo ey ṭūṭī-i dil fārig ol
K'ol perīnüñ sükker-i la'lindedür ḳand u nebāt

13. Cennet ehliyüz bize kimdür ki taṣdiḳ eylemez
Uşta saġ elde Miṣālī ḥüccet ü keskün berāt

---

[216]Semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

38

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

50b 1. Gel naẓar ḳıl ‘ārifā mir’āt-ı cānānı dürüst
Göresin dīdār-ı hüsn-i fażl-ı Raḥmān’ı dürüst

2. Tā naẓar ḳıldum cemālüñ levh-i maḥfūẓunda men
Oḳudum Ḥaḳ’dan ser-ā-ser sırr-ı Ḳur’ān’ı dürüst

3. Ḳaşlaruñ miḥrābına başın sücūda ḳoymayan
Tābi‘-i Şeyṭān’dur ol olmadı īmānı dürüst

4. Ṣādıḳ ise ‘ahd ü peymānuñ bu men divānenüñ
Boynuña bend eylegil zülfin ṣu‘bānı dürüst

5. Ol perīnüñ ‘anberin çevgānına müştāḳ iseñ
Başuñı ṭob eyleyüben gözle meydānı dürüst

6. Lāmi‘ oldı sūy-ı maġribden şems-i lem-yezel
Ser-be-ser ġarḳ eyledi envāra devrānı dürüst

51a 7. Ey Miṣālī bu cihān meh-pāresine virme dil
Kim vefāsuzdur degüldür ‘ahd-ı peymānı dürüst

39

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

51a 1. Ṭoġdı çünki çarḫ-ı ḥüsnüñden hilāl-i ma‘rifet
Gitdi ẓulmet irdi envār cemāl-i ma‘rifet

2. Fażl-ı yezdān devletinde ḳalmadı hicrān daḫı
Bāḳī yār oldur kim irdi ẕü viṣāl-i ma‘rifet

3. Aldı meydānı bugün çün enbiyā vü evliyā
Kesb iden te’vīl-i yezdāndan kemāl-i ma‘rifet

4. Ḥıżr-ı zinde ḳande ḥayy olaydı ey kevs̱er dehān
Lām ü bādan ṣunmasuñ cām-ı zülāl-i ma‘rifet

5. Ḫaṭṭ u ḫālüñdür senüñ çünkim kitāb-ı kibriyā
Neylerem ḳāli ki yüz gösterdi ḥāl-i ma‘rifet

6. Bul Muḥabbet-nāme-i cāvid ü ‘arşu’l-lāha gel
Bilmek isterseñ nedür Ḥaḳ’dan maḳāl-i ma‘rifet

7. ‘Ömrüñ olduḳça dervīş bu ‘ilme istersen neşāṭ
İrmeye tā vaḳt-i āḫirde melāl-i ma‘rifet

8. Dünyānuñ tāc u kemer zerrīn libāsın neylerem
Çün baña şāh-ı ezel giydürdi şāl-ı ma‘rifet

9. Lem-yezel ni‘metle ḳandum ey Miṣālī cāvidān
‘Aşḳ elinden tā ki ekl itdüm nevāl-i ma‘rifet

40

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

51a 1. Ey cemālüñ bāġ-ı firdevs ü lebüñ āb-ı ḥayāt
V’ey ruḫuñ nūrundan irdi feyż-i rūy-ı kā’ināt

2. Devr idelden çarḫ-ı gerdān-ı mu‘allaḳ māhla
Görmedi ḫūrşīd-i ruḫsāruñ gibi envār-ı z̤āt

3. Zülf ü ḳaş u kirpiġüñ şaṭranc-ı ‘aşḳ oynayalı
Nice leclāc cihānı eylemişdür şāḥ māt

4. Gözlerüñ ‘ayn-ı belā mı kirpiġüñ ḫançer midür
Yā dehānuñ Ḥıżr’la kevs̱er mi ey cennet-i ṣıfāt

5. Mıṣr-ı cānda ṭūṭī-yi ḥüsn ü cemāl olalı sen
Her ṭarafdan yaġdurur sükker lebüñ ḳand u nebāt

6. Çünki ser-tā-pā kemāl u ḥüsnle bulduñ ẓuhūr

Manẓar itmişdür seni erbāb-ı ‘aşḳ ez-şeş cihāt

7. Ṣūret-i zībāsın ol serv-i ḫırāmānuñ gören

51b Söyler ol demde Miṣālī ‘aleyhi’ṣ-ṣalāt

41

mef ū lü me fā ī lü me f ī lü fe ū lün

51b 1. Ey bād-ı ṣabā uġrayıcaḳ yāra selām it

Bī-çāre senüñ ḥālin aña şerḥ u kelām it

2. Bu derd ile kim ṣubḥ u mesā ‘ālī tapuñda

Vāṣıl beni yā fażl-ı Ḫudā yāra müdām it

3. Ey serv-i revān aç yüzüñi ‘āleme göster

Ey nice şehen-şāhları ḥüsnüñe ġulām it

4. İrişdi yine mevsim-i gül sāḳī-i feraḥ

La‘l lebüñi teşne-i ‘uşşāḳuña cām it

5. Olmaḳ dilerseñ ḥācı-i Ḥaḳ sende Miṣālī

Ebrūsın anuñ ḳıble vü çeşmini imām it

42

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

51b 1. Tā ki didāruñdan açıldı kitāb-ı ma‘rifet

Çār-deh āyātla oḳundı bāb-ı ma‘rifet

2. Ḫıżr-ı ser-mest oldı sermed bezm-i ruḫsāruñda kim

Lām u bādan nūş ider cām-ı şarāb-ı ma‘rifet

3. Bildi yezdāndan nedür ṣāliḥ ‘amel çün enbiyā

Fehm iden hüsnüñ ṣalātından ṣevāb-ı ma‘rifet

4. Būy-ı rūḥıla mu‘aṭṭardur meşām-ı ehl-i faẕl
Çün ‘iẕāruñdan revān oldı gül-āb-ı ma‘rifet

5. Ḫaṭṭ u ḫālüñden oḳursañ ‘ilm-i esmā defterin
Faẕl-ı Ḥaḳ’dan bilesin ne imiş ḥisāb-ı ma‘rifet

6. Sen seni bilmek gereksin k’iresin yezdāna tā
Ġaflet itme ‘aynuñ aç budur cevāb-ı ma‘rifet

7. Gördi vechüñde Miṣālī şübhesüz Allāh çün
Oḳudı *men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[217]-ı ma‘rifet

43

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

51b 1. Çün cemālüñden güşād oldı sürūr-ı ma‘rifet
Gitdi ġam faẕluñdan irişdi ḥużūr-ı ma‘rifet

2. Ḳıldı manẓar dide-i dil tā ezel dīdārıñı
Ṭāli‘oldı mihr-i ḥüsnüñden çü nūr-ı ma‘rifet

3. Ehl-i firdevs oldı buldı nār u dūzaḫdan rehā
Eyleyen zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr-ı ma‘rifet

4. Cennet ü āb-ı ḥayātın neylerem çünki lebüñ
Cām-ı kevṯerdür ḫaṭṭuñ ḥūr-ı ḳusūr-ı ma‘rifet

52a 5. Ḳılmaġa tefhīm Dāvūd-ı nebī olmak gerek
Gerçi ruḫsārından oḳundı zīver-i ma‘rifet

---

[217] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

6. Kuḥl-ı ‘aşḳıla mükaḥḥal eyleyi gör ‘aynuñı
K’olmayasın tā iki ‘ālemde gūr-ı ma‘rifet

7. Ẓāhir ü bāṭın ḥayāt-ı lem-yezel buldı Ḥızr
Her kime feṭḥ oldı bu bāb-ı ḳubūr-ı ma‘rifet

8. Kimi ḥayy oldı kimi elān ayaḳlu mürdedür
Çaldı her sū gerçi İsrāfīl ṣūr-ı ma‘rifet

9. ‘İlmüñ artduḳça Miṣālī meskenet ḳıl derviş ol
Kim feẓā‘īl andadur olma ġurūr-ı ma‘rifet

44

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

52a 1. Sāġar-ı la‘l-i lebüñden çeşme-i āb-ı ḥayāt
Her kim içer Ḥıżr olur ‘İsā gibi bulur ḥayāt

2. Ḳāf u nūndan sırr-ı Ḥaḳḳ’uñ nüktesin gūş eyleyen
Bildi kim Ḥaḳ’dur ḳamu bu mevcūdāt-ı kā’ināt

3. Gözlerüñ peymānesinden Ḥıżr-ı Ḥaḳ’dan bāng ider
Leblerüñ mey-ḫānesinden gösterür ‘İsā ṣalāt

4. ‘Ālemi ṭūfān-ı cehliyyet ser-ā-ser ṭutdı çün
Keşṭī-i Nūḥ vücūda gir ki bulasın necāt

5. Geçdi devrān ḳamer uş tāze geldi Muṣṭafā
Her ṭarafdan zinde olup ṭurdı ḳabrinden memāt

6. Cümle ‘ālem sendedür gel sende iste ādemi
Yedi baḥr u yedi ferş ü nüh felek ẕāt u ṣıfāt

7. Ey Miṣālī fażl-ı Ḥaḳ’dan ‘ārif-i enfās olan
Ehl-i Ḥaḳ silkinden oldı buldı ṣaġ elde berāt

45

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

52a 1. Derdüñ isterün seng-i baġrumda yüz biñ dāġ it

Eksük itme derdüñi derdüñle cānum ṣaġ it

2. Çün dil-i bi-çāre oldı zülfüñüñ divānesi

Ḥalḳa-i zencīrini boynuña anuñ baġ it

3. Seg raḳīb virmez dir imiş la‘lüñe cān u cihān

Cānuñ al gül yüzin anuñ ḳara gözin aġ it

4. Çün açıldı devr-i ruḫsāruñda ḥüsnüñ gülleri

La’lüñi cām-ı mey ü nergislerüñ ayaġ it

5. Dānedür çünki ḳamer devrinde ḫālüñ ṣayd içün

52b Bu Miṣālī ḳaṣdına zülfüñi dām-ı dāġ it

46

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

52b 1. Ḥayvān olur mı ādem ādemdedür kerāmet

Maẓhar-ı Ḥaḳ’dur insān insāndadur ‘alāmet

2. Maẓhar-ı Ḥaḳ’dur yüzüñ ‘alleme’l-esmā sözüñ

Ka‘be-i cān ḳaşlaruñ çeşmüñ ider imāmet

3. Ḳancaru ḳılsam naẓar görmezem ez-ġayr-ı tū

Ẕāt u ṣıfātuñ ile ‘ālem ṭolu tamāmet

4. Bende-i Ḥaḳḳ’am deyü dā’im güẕāf idersin

Ḳanı buña delīlüñ gel göster istiḳāmet

5. Ādemden oḳuduñsa ḥüsnüñ ḫuṭūṭlarını

Ḳur’ān’a ḥāfıẓ olduñ selāmet ol selāmet

6. ‘Ārif-i Rabb ola gör sa‘y it k’olasın insān
Bi-ḫaber olma senden ḳılma seni melāmet

7. Sidre-i ḳıyāmetüñden ‘ālemi ṭutdı ġavġa
Pür şūr u pür şer oldı ḳopdı meger ḳıyāmet

8. Leblerüñ kevṯerinden Ḥızr tek iç cür‘ayı
İsteriseñ bulasın zinde-i müstedāmet

9. Uṣanma ey Miṯālī cevr iderise cāvīd
Bir gün ola raḥm ide ṣabr it o serv-i ḳāmet

47

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

52b 1. Neşter-i ġamzeñ ile baġrum demin revān it
Ḳaşuñ kemānı birle sehmüñe dil nişān it

2. Yaturma zülfüñ ile ebrveş ey meh yüzüñ
Ẓıll-ı İlāhī ḳaldur Ḥaḳ yüzüñi ‘ayān it

3. Esrār-ı küntü kenze olmaḳ dilerseñ āgāh
La‘lini ṣor Ḥıżrveş rāzı beyān-ı ezān it

4. Çün ser-be-ser vücūduñ ḳıldı kelām-ı tebdīl
Simurg-ı lā-mekān ol Ḳāf üzre var mekān it

5. Vechüñ kelām-ı Ḥaḳ’dur sen maẓhar-ı Ḫudā’sın
Rabb’üñi gāfil olma sende tercümān it

6. Aldanma leẕẕātına rengine meyl eyleme

Ḳayd olma emvāline gel terk-i *kün fe-kān*[218] it

7. Çün *aẓherü mine'ş-şems*[219] kendüñde bulduñ Ḥaḳḳ'ı

Minnet Miṣālī fażla 'aşḳında terk-i cān it

48

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

53a 1. Ṣıfātuñ olmayaydı maẓhar-ı ẕāt

Kim eylerdi Ḥaḳḳ'uñ ẕātını iṣbāt

2. Sevād-ı a'zamuñ bir levḥ-i beyżā

Miṣāl 'ıyd u ḳader ü nūr-ı meşkāt

3. Ṣalāt u ṣavm u ḥaccı oldı maḳbūl

Yüzüñden okudı kim hef-deh āyāt

4. Ḫudā sırrın saña keşf itmek içün

Türāb u mādan itdi vechi mi'rāt

5. Ḫaṭṭ-ı sebzeñ durur Ḫıżr'uñ şarābı

Yañaġuñ nārıdur Mūsā'ya mīḳāt

6. Saña yüz ṭutmaġ içün oldı Baṭḥā

Seni derk eylemekdür cümle ṭā'āt

7. Ḥaṭṭ u ḫālüñ degüldür naḳş-ı Mānī

Ruḫ-ı naḳḳāşdur ṣanma ḫayālāt

---

[218] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68)

[219] Azherü mine'ş-şems: **Güneşten zuhur etti.**

8. Vücūduñ Ka‘be’dür ḳılmazsuñ idrāk

Çü rāhib-i deyrüñ olur saña ġarāt

9. Behişt oldı Miṣālī çün kelāma

Mübeddel oldı ġayr o semavāt

49

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

53a 1. Ey göñül aç ‘aynuñı gel Muṣṭafā’ya bī‘at it

Sāḳī-i kevṣer ‘Aliyye’l-murtażā’ya bī‘at it

2. Maḥrem-i Aḥmed Ḥadīce ḥūr-ı cennātü’n-na‘īm

Zevc-i Haydar Fāṭıma ḫayrü’n-nisāya bī‘at it

3. Gel Ḥasan ol şehsuvār-ı ṣaff şikenden baġla ahd

Āftāb-ı dīn Ḥüseyn-i Kerbelā’ya bī‘at it

4. Dergehinda ḫāk-pāy ol şāh-ı Zeyne’l-‘ābid’üñ

Hem Muḥammed maẓhār-ı fażl-ı Ḫudā’ya bī‘at it

5. Ca‘ferī ol ca‘ferī ol ca‘ferī ol ca‘ferī

Mūsā-i Kāẓım ‘Alī Mūsā Rıżā’ya bī‘at it

6. Gel tevellā ḳıl Ṭaḳī’yle Naḳī’ye ‘aşḳla

‘Askerī ya‘ni hüsn-i mīr-livāya bī‘at it

7. Mehdī-i ṣāḥib zamān ol ser-firāz-ı kā’ināt

Kāşif-i kenz-i künūz-ı kibriyāya bī‘at it

8. Şirkle taḳlīdden pāk olmaḳ isterseñ eger

Çār-deh-i ma‘ṣūm pāk-ı evliyāya bī‘at it

9. Ey Miṣālī cümle bunlar ma‘nāda bir nūrdur

53b İki ṣanmaġıl ṭarīḳ-i enbiyāya bī‘at it

50

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

53b 1. Ḥaḳḳ'a irdi 'ayet-i ḥüsnüñ ḳılanlar inticāṣ
Ehl-i cennetdür bulan zülfüñ yolında inbi'āṣ

2. Ḳande bulur lem-yezel cennetde merd-i bī-naṣīb
Ḫ̆ān-ı ḥüsnüñ ni'metin ḳılmazsa imrūz intibāṣ

3. Ḫil'at-ı bāḳī dilerseñ ẕātı 'izzetden bugün
Faẓl iste kim serāy-ı sermede oldur remāṣ

4. 'İlm ṣaḥrāsında ḳandan ṣayd olur her bir rüyā
Pīşe-i sırr-ı ledünden çün ẓuhūr itdi ġıyāṣ

5. Gevher-i lü-lü-yi deryā ma'rifetdür iste bul
'İlme sa'y it kim degül bāḳī fenādur bu eṣāṣ

6. Faẓl-ı Ḥaḳ'dan ḥall olısardur cemī'i müşkilāt
Lām u bādan buldı kim arż u semāda iltibāṣ

7. Gel Miṣālīye oḳı harf-i kitāb-ı 'aşḳı kim
Ehl-i faẓl eyler yine bu ma'nā sırrın istibāṣ

51

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

53b 1. Şem' gibi yan iri 'aşḳında cismüñ eyle ġuṣṣ
Ey gönül pervānesine nārla nūr ol çekme beṣṣ

2. Verd-i aṭlas reng olup açdı şükūfe-i çeşmini
Lāleler ḥamrā-i ḳadeḥ ṭutdı zamān oldı ḥadeṣ

3. Sāḳiyā 'alem zümürrüd levne girmişken bugün
Rāḥatü'l-ervāḥ ile olmaḳ gerekdür münba'iṣ

4. Ḥücre-i cān içre cān ‘ilmin oḳı Allāh’dan
Āşinā-yı ‘aşḳ ol terkib-i cismüñ ḳılma beşş

5. Faż̈l-ı Ḥaḳ’dan şöyle ṭutdı urve-i ‘aşḳı göñül
Kim Miṣālī nüh felek cāvid ḳılmaz anı ḥaşş

52

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

53b 1. Ġāret içün küfr-i zülfüñ ider īmānile baḥṣ
Şāh-ı maġribdür k’ider ṣan Rūm-ı sulṭānile baḥṣ

2. Raḳḳ ṭuṭar ḳaşuñ hilāli ey ṣanem bir māh-ı nev
Ḥadd-i gülgūnuñ ider gül-berg-i ḫandānile baḥṣ

3. Çeşm-i mestüñ nergis-i şehlāya ta‘n ider şehā
Bedr-i ruḫsāruñ ider ḫūrşīd-i raḫşānile baḥṣ

4. Leblerüñ ḳılsa tekellüm ḥayy olur mürd-i ebed
Çeşm ü zülf ü ebruñ ider ḫaṭṭ-ı reyḥānile baḥṣ

54a 5. Dürr-i dendānından olur mufaṣṣal dürrü’l-yetīm
Selsebīl-i la‘lüñ ider āb-ı ḥayvānile baḥṣ

6. Ḫāl-i hinduñ sırr-ı *mā zāġa’l-baṣar*[220]dan dem urur
Ḳadd-i dil-cūyuñ ider serv-i ḫırāmānile baḥṣ

7. Ḥāfıẓā gel gör cemālinde kelāmu’l-lāhı uş
Perde itme bu Miṣālī eyle Ḳur’ān ile baḥṣ

---

[220] Mâ zâga’l-basaru ve mâ tegâ: **Gözü kaymadı** ve sınırı aşmadı. (Necm, 53/17)

53

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

54a **1.** Ey güneş gel eyleme ruḫsār-ı cānān ile baḥs

K'encüm itmez nūr-ı ḫūrşīd-i raḫşān ile baḥs

2. Cūy-ı kevs̱ersin serāb ol şerm idüp ḳand-ı ezel

Eyleme āb-ı ḥayāt ol la'l-i ḫandānile baḥs

3. Ḥūr u ġılmān ḫaṭṭ u ḫāl ü çehre lāfın ḳılmasun

Var mıdur miḳdārı 'abduñ k'ide sulṭānile baḥs

4. Zāhid-i zerrāḳla sırr-ı ezelden urma dem

K'eylemez yārān-ı ehl-i 'aşḳ rehbānile baḥs

5. Va'izā erbāb-ı 'aşḳa keşf-i esār itme kim

Ḳatre-i bī-reşḥa ḳılmaz baḥr-ı 'ummānla baḥs

6. Şerbet-i la'lüñ devā-yı külli dādur ey ḳamer

Tañ mıdur ḥikmetde ḳılsuñ Ḥıżr u Loḳmān'la baḥs

7. 'Arş-ı a'lāda nihāl-i müntehā-yı sidresin

Ey perī ruḫ eyleme serv-i ḫırāmānla baḥs

8. Bī-ḫabersin ḫātem-i sırr-ı nübüvvetden çü dīv

Āṣaf-ı dehrüm diyüp ḳılma Süleymān'la baḥs

9. 'Aḳlı olsa sācid olurdı vücūd-ı ādeme

Ey Miṣālī fāriġ ol gel ḳılma Şeyṭān'la baḥs

54

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

54a **1.** Ka'be-i didāruña yezdāndan kim buldı fecc

Yedi yedi ḳıldı ṭavfı ḥācı oldı itdi ḥac

2. Sī ṣad u şaṣt oldı Ḥaḳ'dan üstüḫ̆ānı ādemüñ

K'on iki burc içre aña münḳasım olmış derc

3. Heft ḫaṭṭından 'ubūr it istivā-yı ādemi

İsterisen cennet-i heştüme miftāḥü'l-ferec

4. Çün kitābuñ fażl-ı Ḥaḳ'dan oḳuduñ ey Ḥaḳḳ-şinās

Rāst-rev ol menzil-i yezdanda itme 'uruc

5. Nūn ḳaşuñ lām u cīm oldı mu'anber sünbülüñ

Bunlaruñdur ṭoġruluḳ ger oldılar 'ayn-ı 'ivec

54b 6. Cān u baş u māl u mülk ü dīn ü dil hep yerdedür

Vaṣl-ı cānān isteriseñ cümlesin terk eyle geç

7. Ḥaḳ didi *naḥnü ḳasemnā*[221] ey Misali 'aḳıbet

Her ne kim oldı muḳadder irişür çekme ḥarec

55

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

54b 1. Ey ka'be yüzüñ ṣaf ṣaf ḫatt-ı mülküñ ḥüccāc

Ṭavf ītdi anı her kim buldı ezeli mi'rāc

2. Ḳaşuñla gözüñ zülfüñ ey şāh-ı diyār-ı ḥüsn

'Asker çeküp itmişdür dil mülketini tārāc

3. Şol şāh u ruḫ u ferzi kim ḫāl-i ḫaṭṭuñ oynar

Ol 'arṣada bir beydaḳ oynayamadı leclāc

---

[221] Nahnu kasemnâ beynehum: Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında **biz paylaştırdık**. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır. (Zuhrûf, 43/32)

4. Dürc-i ṣadef göñlüm ṭoldı dürr ü cevherden
Otuz iki baḥrle ‘aşḳuñ uralı emvāc

5. El çekdi cihāndan kim ‘aşḳuñla ġanī oldı
Buldı ezelī ni‘met müflis degül olmaz ac

6. ‘Aşḳuñda gedā oldum dergāhuña yüz sürdüm
Yā fażl-ı İlāh itme ġayrı ḳapuya muḥtāc

7. Çün ẕerre ayaġına her kim ki ḳodı başın
‘Arş üzre Miṣālī gün gibi olur ser-tāc

56

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

54b 1. Senden şehā bu derdüme dermān olur mı hiç
Zaḫm-ı firāḳ u hicrüñe pāyān olur mı hiç

2. Şehlā gözüñ firāḳına pür-ḫūn olur gözüm
Gülmez yüzüm bu derdile ḫandān olur mı hiç

3. La‘lüñ rumūz-ı ḫātemin Āṣaf ne fehm ider
Kim bilmedi bu sırrı Süleymān olur mı hiç

4. Şems ü ḳamer egerçi zevāle irer müdām
Sen bedr-i ḥüsne ẕerre noḳṣān olur mı hiç

5. ‘Abd ol Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ’a cehd ḳıl zi-cān
Kim degme ādem oġlanı sulṭān olur mı hiç

57

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. ‘Ālem-i ma‘nāda ‘arşa ḳıldı ol kimse ‘urūc
Nüh felekde bilse niçün üçyüzaltmışdur burūc

2. Ḳopdı ṭufān-ı ḥaḳiḳat gir vücūduñ fülkine
Cehl ṭufānında ḳalma dīv gibi eyle ḫurūc

55a 3. Sen seni bil kim ne ẕātın cevher ü ‘ummānısın
Pertev-i nūr-ı ezelsin ṣanma kendüñ seng ü tuc

4. Kāf u nūndan Ḥaḳḳ’ı rūşen bulduñ eşyāda tamām
‘Anberin gīsūları rāhına bulsuñ ḳılca uc

5. Her kişi taḳdīrde ancak ḳısmet oluben bulur
Ḫırṣı ḳoy her nesneden geç ey Miṣālī çekme güç

58

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

55a 1. Ka‘be-i Ḥaḳ’dur yüzüñ ḥāl u ḫaṭṭ anda ḥüccāc
Kim ḥażret-i Muḥammed ol gökde ḳıldı mi‘rāc

2. Sulṭān-ı ‘ālem oldı şol bende kim ‘Alī’nüñ
Mihr ü muḥabbetden öründi başına tāc

3. Garḳ eyledi cihānı envār-ı raḥmetinden
‘Ummān-ı ẕāt çünkim cūş itdi ḳıldı emvāc

4. ‘Aşḳuñ bisāṭı üzre oynamayan ferz ü at
Māt olısar olursa beydaḳ ile leclāc

5. Ma‘nāda mihr ü dīndür veche ḳamer cebīnüñ
Ṣūretde zülf-i ca‘duñ oldıysa ẓulmet-i rāc

6. Gamzelerüñ ḫadengi ḳavs-i ḳaşuñdan ey meh
Biñ yerde zaḫm urupdur sīnem idelden āmāc

7. ‘Asker-i küfr-i ṣaçuñ ġaret-i īmān içün
Kişver-i dīne her sū yer yer bıraḳdı tārāc

8. Secde-i dīdāruña ser ḳomayan çün melek

Dīv gibi dergehindan sor anı eyle iḫrāc

9. Tā bāb-ı fażl-ı Ḥaḳ'da oldı Miṣālī bende

Sulṭān-ı lem-yezeldür bī-kişver-i taḥt u tāc

59

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

55a 1. Ṣūretüñ te'vīl-i Ḳur'ān uş budur gizlü genc

Vāḳıf olmayan bu sırru'l-lāha sermed buldı renc

2. 'Ārıżuñdan maḥv olur ey ġonce-leb ḫūrşīd ü māh

Ḳaşlaruñ miḥrāb-ı Ḥaḳ ḥācı kemān u māh-ı genc

3. Çün namāzuñdan Ḥaḳḳ'a yol bulduñ zāhid bugün

Ṣuya virdüñ ṭā'atin yoḳ yire çekme derd-i renc

4. Ehl-i tevḥīd ṣanma kendüñ zāhidü'l-aḥvāl idüp

Ey yılān ḳul rū-be-rū aldıġuñ dā'im ilenc

5. Genc-i Ḳārūn Süleymān'ı Miṣālī neylerem

55b Muṣḥaf-ı ḥüsnünde buldum çünki Ḥaḳ'dan bunca genc

60

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

55b 1. Ḫaste-i 'aşḳam ṭabībā gönlüm itmez imtizāc

Şerbetüñle āh kim la'linden olmazsa 'ilāc

2. Zaḫm-ı hicrān ile her dem yaḳma gönlüm ḫānesin

Çün bilürsin senüñ ḫār-ı aḫrabınada yetmez zücāc

3. Çekdi ḫançer bīd u sūsen nīze olmaġa celāl

Hem ḳızılbaş olmaġiçün ġonce giydi başa tāc

4. Ṭurre-i ‘anber-feşānuñ kāfir-i çīndür kim ol
Dīn ü İslām ḳaṣdın itmiş Rūm’dan isterler ḫarāc

5. ‘Azm idüp mülk-i Ḥabeş’den ḫālüñ ey sulṭān-ı ḥüsn
Mışra gelmiş sükker-i la‘lüñ ister resm-i bāc

6. Gel vücūduñ dīvini żabt it Süleymān ola gör
Saña şāhum ṣoñra aṣṣı eylemez bu taḫt-ı ‘āc

7. ‘Aşḳuñı terk eylemez cāna Miṣālī tā ezel
Zaḫm-ı hicrüñle helāk olup teni olsa ‘acāc

61

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

55b 1. Keşf idelden istivā-yı sünbülüñ erbāb-ı senc
Maḥzen-i ḥüsnüñde rūşen oldı cümle gizlü genc

2. Yüze irdi yaşı her kim kendüyi fehm itmedi
Bāliġ olmamış bir oġlandur henüz ma‘ṣūm genc

3. Ma‘rifet kesb eyle andan ehl-i taḳvā ola gör
Çün ‘amel olmaya sende çekme zāīd derd ü renc

4. La‘lüñi emdürme cānā merdüm-i nā-dāna kim
Lāyıḳ olmaz āb-ı ḥayvāna dehān her silunc

5. Vezn ḳılmışdur Miṣālī fāliḳü’l-ḥabb ‘ālemi
Rāst eyle kār u kesbüñ ‘ādil ol alma ālunc

62

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

55a 1. Otuz iki pāreden oldı vücūduñ fülk-i Nūḥ
Seyr ider deryāda ya‘ni cism bir bālā-yı rūḥ

2. Ḥıżr u ‘Īsā gibi ser-mest oldı ḥayy-ı lā-yezāl
‘Aşḳ bezminde içüp nūş eyleyen cām-ı ṣabūḥ

3. Tevbeden geç ḳıl ‘amel baġlandı tevbe ḳapusı
Ṭāli‘ oldı arż-ı maġribden çü ḫūrşīd-i naṣūḥ

4. Naḳd-i cān elde iken ey cān ‘ārif Rab ola gör
Bu demi zinhār fevt itme budur feṭḥ-i fütūḥ

56a 5. Ḳande görür nūr-ı ẕātı ey Miṣālī bī-baṣar
Gerçi olmış on sekiz biñ ‘āleme düşen çü yūḥ

63

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

56a 1. Geldi Ḥaḳ’dan ḳıldı ‘Īsā sırr-ı Sübḥān’ı eṣaḥḥ
Ādemüñ vechinde iẓhār itdi Ḳur’ān’ı eṣaḥḥ

2. Cān göziyle nāẓır ol kim çehre vü gīsūları
Gice gündüz gösterür küfr ile īmānı eṣaḥḥ

3. Ādemüñ ruḫsār-ı pākında İlāhī ḫaṭları
Nūr-ı Ḥaḳ’dur ẓāhir eyler fażl-ı Raḥmān’ı eṣaḥḥ

4. Ṣūret-i Raḥmān’a ḳıl secde eger insān iseñ
Ḥaḳ-perest ol Ḥaḳḳ’ı ṭanı olma Şeyṭānī eṣaḥḥ

5. Sāgar-ı la‘line baḳ ey genc-i pinhān isteyen
Vāżıḥ eyler ḫātem ü mühr-i Süleymān’ı eṣaḥḥ

6. Tā ebed maḥrūm olur dīdār-ı ḥażretden bu gün
Görmeyen çeşmüñde nūr-ı ḍād-ı yezdānı eṣaḥḥ

7. İrmez ol ‘ıyd-ı cemālüñ ey Miṣālī vaṣlına
Olmayan baş oynadup ‘aşḳında ḳurbānı eṣaḥḥ

64

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

56a 1. Vücūduñ çarḫ-ı ma‘nādur yüzüñ būḥ
Ḫaṭṭuñ ḥūri cinān la‘lüñ mey-i rūḥ

2. Ṭutar kim ṭurre-i ‘anber-feşānuñ
Olur mekşūf-ı Ḥaḳ’dan bāb-ı meftūḥ

3. Oḳuyanlar cemālu’l-lāha irdi
Kitāb-ı hüsnüñi ber-vech-i meşrūh

4. Helāk olmadı girdāb-ı ṭūfānda
Giren cān u göñül fülkine çün Nūḥ

5. Vasaṭ ümmet necāt ehli Miṣālī
Şulardur k’oldı Ḳur’an içre memdūḥ

65

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

1. Ey muḥkem-i cemālüñ kenz-i künūza fātiḥ
V’ey lām u bā lebüñdür sī vü dü nuṭḳa vāżıḥ

2. Ḳur’an-ı ḥaṭṭ u ḥālüñ rūşen olaldan ey māh
Ḳıldı tecellī her sū dīdār-ı ẕāt-ı lāyıḥ

3. Ṭolmışdı ẓulmetle cehlle kevn-i mekān
Fażl-ı İlāh olmasa te’vīl-i dīnde ṣāriḥ

56b 4. Ḥaḳḳ *üscüdū*[222] buyurdı ḳıl secde çün melā'ik

Ādem yüzine zinhār gel olma dīv-i nāṣıḥ

5. Çün her ṣıfat ki bunda ḳılduñ gider senüñle

Kesb eyle ṣāliḥ 'āmāl gel olma ehl-i ṭāliḥ

6. Taḥḳīḳine düş ḳo ġayb u gümānı zāhid

Olmaḳ ne sūd bā reyb-i ḥācı muṣallā sā'īḥ

7. Añla niçün fıṭratuñ altı kez altmış oldı

Uşta ḥadīṯ-i şāhid ḳıl ṭaleb ez-meṣābiḥ

8. Nūr-ı ezelden aṣluñ zübdesisin 'ālemüñ

Ḳadriñi bil olma dūn himmetüñ eyle şāmiḥ

9. Otuz iki cennete girdi Miṯālī Ḥaḳ'dan

Ṭutmadı bunda çünkim oldı mīzānı rāciḥ

66

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

56b 1. Naġme ḳıldı ṣūr-ı İsrāfīl ḳıyāmetdür ṣaḥīḥ

Mihr-i Ḳur'ān'ı resūlüñ gün gibi oldı ṣarīḥ

2. İndi göklerden bugün sırr-ı ezel keşf itmege

Mehdī-i āḫir zamāndur ṭogdı Meryem'den Mesīḥ

3. Uş Ḫorāsan'dan *livā'ü'l-ḥamd*[223] oldı āşikār

İḫtilāf olmadı ẓāhir oldı ol ḳavl-i faṣīḥ

---

[222] Ve iz kulnâ li'l-melâiketi's-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A'râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

[223] Livâ'ü'l-hamd: **Övgü sancağı**. Çok hamd eden ve edilen olduğu için Hz. Muhammed'e verilen bir sancaktır. Kıyamet gününde, mahşerde Hz. Muhammed ümmetinin bu sancak altında toplanacağına inanılır.

4. Cennetü'l firdevs-i 'ulvī ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ durur
Leblerüñ āb-ı ḥayāt u şehd ü şekerden melīḥ

5. Ey Miṣālī ṣanasın 'arş üzre 'anber daġıdur
Devr-i ruḫsārında gīsūsın perīşān itse rīḥ

67

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

56b 1. Cām-ı Cem nūş eyle bu gül mevsiminde ol feraḥ
Ḥürrem ol dünyā gamından gec ḳoma elden ḳadeḥ

2. Fırḳa-i nācī olup bulduñ ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Aḥmed-i mürsel gibi çekdüñse vecḥ üzre felḥ

3. Sūy-ı maġribden tecellī ḳıldı fażl-ı lā-yenām
Āşikārā ḳıldı te'vīl-i kelāmu'l-lāhı ṣaḥḥ

4. Ālem-i ẓulmātda ḳalmışdı cemī'-i ka'ināt
Fażl-ı yezdān ḳılmasa İslām u īmānı eṣaḥḥ

5. Cennetüñ āb-ı ḥayātı la'l-i ḫandānuñdadur
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ'dur cemālüñ ḳaşlaruñ ana fetḥ

6. V'ey lebin üzre kelāmu'l-lāh vechüñden oḳı
Ey müderris derse gel gör uşte keşşāf u meraḥ

57a 7. Ey Miṣālī 'anberīn ḳaşına öykünmek diler
Anuñçün 'arş üzre görinür ḳavs-i ḳuzaḥ

68

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

57a 1. Şu kim ki nuṭḳ-ı Ḫudā'dan bugün olur menfūḫ
Ḳaçan girer ḳulaġına her türrehāt-ı şüyūḫ

2. Çü küfr-i kākülüñ açdı rumūz-ı bāb-ı īmān
Ẓuhūr-ı dīn-i Ḥaḳḳ oldı vü oldı ġayrı mensūḫ

3. Sa‘y itmeyen sücūduña mānend-i çarḫ-ı sürūş
‘İṣyān gelende ṭanıdı çü dīv buldı şükūḫ

4. Ḳaçan güşād olısardur gözi zi-lem‘a-ı ẕāt
Şular kim āteş-i ‘aşḳa sipend ü olmadı kūḫ

5. Velī nebī dir isem ger degül ġarīb ü ‘acīb
Şu kimki mu‘ciz-i ḥaṭṭuñ oḳudı buldı rüsūḫ

6. Ḳanı baṣar ki göre sem‘ ḳanı ki eyleye güş
Ki dir çü Manṣūr ene’l-Ḥaḳ kemānce hem def-i rūḫ

7. Ẓulmāt sürüldi ġarḳa-i nūr oldı ka’ināt
Bürḳa‘ bıraḳdı çün ez-ruḫ nigār-ı ġamze-i şūḫ

8. Fażıl İlāh’a irdi Mehdī-i sāḥib zamān olup
Her mevżi‘a güneş gibi ḳaldurdı dikdi mūḫ

9. Ẓuhūra geldi Miṣālī çü Ḫıżr ya‘ni faźl
‘Aceb mi k’āb-ı ḥayāt olsa cümle seng ü kulūḫ

69

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

57a 1. Cām ṭutdı yine gül-i gülşende bir bālā-yı şāḫ
Ṭarf vücūdā her dıraḫt açıldı ḳurdı çetr ü kāḫ

2. ‘Ayş u ‘işret devr ider ey sāḳī-i bezm-i cemāl
Sā‘id-i sīminden ṣun sāgar-ı zerrīn ü bāḫ

3. Seyl-i sirişküm revān olduḳda ‘aynumda benüm
Beñzer ol āb-ı Fırāt’a k’aḳar ez-ḳurb-i Ḳamāḫ

4. Sıġmaduñsa maġribe maşrıḳ senüñdür ey göñül

Lā-mekān ol arżu'l-lāh-ı Te'ālā çün ferāḫ

5. Olmayısardur ḳabūl iḥsān ḳıl ehline ḫayr

Dāne bitmez çün bilürsin ola bir yer seng-lāḫ

6. Sī ṣad u şaṣt oldı cümle ḫilkatüñ hem-çün derc

On iki burcuñ muḳābilidür on iki sürāḫ

7. *Eynemā* oḳı *tuvellû*[224] āyetin Ḳur'ān'dan

57b Ey Miṣālī ya'ni her sū ṣūret-i Raḥmān'a bāḫ

70

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

57b 1. Genc-i Ḳur'an'uñ ṭılısmıdur yedi āyāt-ı ruḫ

Gel temāşā eyle vechu'l-lāhdur mir'āt-ı ruḫ

2. Sırr-ı ẕatu'l-lāhdan kim alıbilürdi ḫaber

Ger ṣıfātu'l-lāha Ḥaḳ'dan ḳılmasa iṯbāt-ı ruḫ

3. Ṣuretu'l-lāhı *ṭā hā*[225]dan ṭaleb ḳıl şöyle kim

Sûre-i seb'a'l-meṯānīdür çār-deh ebyāt-ı ruḫ

4. Keşf idelden kāfla nūn istivā-yı sünbülüñ

'Ālemi ġarḳ itdi nūra şu'le-i mişkāt-i ruḫ

5. Ḥūr u ġılmān ḫāl ü ḫaṭṭuñ çeşme-i kevṯer lebüñ

Her ṭaraf olmış müzeyyen gülşen-i cennāt-ı ruḫ

---

[224] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[225] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

6. Ādemüñ ḳaddine Aḥmed didi *sittūne ẕirā*[226]

Ya‘ni buldı bīst ü heşt ü sī vü dü ġāyet ruḫ

7. Oynayı gör otuz iki ḫānede pīl ferz ü at

Beydāġuñ gözde çü leclāc olma gel şeh māt-ı ruḫ

8. Faż̈l-ı Ḥaḳ feyżi ile her ḳaṭre bir ‘ummān olur

Şöyle kim kevn keşf ider her ẕerre-i zerrāt-ı ruḫ

9. Dest-i ḳudretden yazılmış bir kelāmu’l-lāhdur

Ey Miṣālī otuziki saṭr-ı mermuzāt-ı ruḫ

71

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

57b 1. Her kimüñ göñlünde ‘aşḳuñdan senüñ mihmānı yoḫ

Seng-i mermerdür k’anuñ cisminde hergiz cānı yoḫ

2. ‘Anberīn gīsūları rāhından āgāh olmayan

Küfr ü cehl içinde sermed ḳaldı ol īmānı yoḫ

3. Leblerüñ cāmından oḳı āb-ı kevṣer sūresin

Ḥıżr u ‘Īsā gibi zinde olmaġuñ āsānı yoḫ

4. ‘İlm-i Ḥaḳ’dan bī-ḫaber oldı vü Şeyṭān-ı merīd

Her ḳimüñ ki reh-nümāsı faż̈lu’r-Raḥmān’ı yoḫ

5. Aḥsen-i takvīme secde ḳılmayan Şeyṭān olur

Ṣūret-i Raḥmān’a inkār olanuñ īmānı yoḫ

6. Çü Mesīhā zinde olmaz cāvidānı mürdedür

Her kimüñ la‘l lebüñden çeşme-i ḥayvānı yoḫ

---

[226] Tûlehu sittûne zirâ‘en fî’s-semâ: Allah Teâlâ Hazretleri, Hz. Âdem (aleyhisselâm)’ı kendi sureti üzere ve boyunu da **altmış zirâ** olarak yarattı. (Hadis için bkz. İbrahim Canan, C. X, s.177.)

7. Ẕerre deñlü vāḳıf olmadı kelāmu'l-lāhdan

Her kimüñ kim faż̈l-ı Ḥaḳ'dan te'vīl-i Ḳur'ān'ı yoḫ

8. Cānumı virdüm nigāra ca'd-ı zülfüñ vaṣlına

Gör bu bey'imi benüm ki ẕerrece ḫüsrānı yoḫ

58a 9. Ey Miṣālī bī-ḫaber ẕerrāt-ı Ḥaḳ'dan çün faḳīh

Pīr-i nā-bāliġdür ol k'agzında bir rindānı yoḫ

72[227]

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

58a 1. Ṣubḥ-dem vaḳtinde açılmış gül-i ḫandāna baḫ

Bülbül ol gül ḥasretinden itdigi efgāna baḫ

2. Şīve-i nārile göñlümi aldı nāz idüp

Şimdi cān ister yine ol gözleri fettāna baḫ

3. Çeşm 'ayn be-güşā naẕar ḳıl merd iseñ merdānenüñ

Göñlinüñ Mıṣrın'daki şol Yūsuf-ı Ken'ān'a baḫ

4. Ḥüsn ilinüñ pādşāhıyam diyü faḫr eyleme

Dem-be-dem raḥm eyleyüp bu 'āşıḳ-ı giryāna baḫ

5. Ey Miṣālī cān göziyle ol perī ruḫsārenüñ

Leblerüñden ẓāhir oldı çeşme-i ḥayvāna baḫ

73

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

58a 1. Çekdi zülfüñ istivādan bir felek tā ḥarf-i med

Ṭoġdı 'aḳrebden ḥaḳīḳat-i şems-i mānend-i sed

---

[227] Bu gazel sadece M1 nüshasında var

2. Ey ki bā-i besmele ṭurreñden ādemden ḫaber
Keşf ider tefsīr-i ḥüsnüñ *ḳul hüva'l-lāhu eḥad*[228]

3. Nāṭıḳ olduñ çün lisāna geldi otuz iki ḥarf
Vechüñe yazıldı lākin oldı *Allāhü'ṣ-ṣamed*[229]

4. *Lem yelid* ya'ni *velem yūled*[230] beyān-ı nūr-ı ẕāt
Lem yekün vaṣfuñ durur fażlā *lehü küfven eḥad*[231]

5. Bu 'acebdür kimseden sen kimse senden ṭoġmamaḳ
Gerçi kim senden ṭoġar çün mihr her şey tā ebed

6. Ya'ni ẓāhir bāṭınıla olmasaydı bir vücūd
Arż u çarḫ olmazdı ḳā'im fesḫ olısardı bu sedd

7. Bes Ḥaḳ idrāk olmaġa oldı muṣavver ādemi
Şol ki bu mir'āta 'ayn açmaz olısar diyü derd

8. Maẓhar-ı nūr-ı ḳadīm-i kibriyāsın uş kitāb
Gel oḳı kim ser-be-ser Ḳur'ān'dur cān u cesed

9. Ma'nā-i sırr-ı ezeldür kim ḥaḳīḳat oldı şerḫ
Ḥaḳḳ'a inṣāf itmeyüp niçün ḳılırsın bes ḥased

10. Gerçi dirsin kāf u nūndan ḫalḳ olupdur kā'ināt
Ṣādıḳ oldum sen ki taṭbīḳ ola muḥkemde 'aded

11. Bu velāyet sırrıdur Ḥaḳ'dan Miṣālī fāş ider
58b Nāẓır olup derk ider şol erde kim vardur ḫıred

---

[228] Kul hüva'l-lâhu ehad: De ki: **"O, Allah'tır, bir tektir."** (İhlâs, 112/1)
[229] Allâhü's-samed: **"Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)"** (İhlâs, 112/2)
[230] Lem yelid ve lem yûled: **O'ndan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir)."** (İhlâs, 112/3)
[231] Ve lem yekun lehu kufuven ehad: **"Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir."** (İhlâs, 112/4)

74

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

59a 1. Kākülüñ kim ber-taraf gerdāna ṣalmışdur kemend
Baġlamışdur siḥrle dīvāne göñlüm bend bend

2. Cennetü'l firdevsde la'lüñ gibi āb-ı ḥayāt
Nehr-i gülşende ḳanı ḳaddüñ gibi serv-i bülend

3. Ārzū-yı sükker idüp Mışr'a varmak 'ayb ola
Ṭūṭī-i gūyā lebüñ iḥsān iderken şehd ü ḳand

4. Mihr-i hüsnüñde müselsel zülfüñ ey māh ref' ḳıl
Nār-ı 'aşḳa cānumı yaḳmaḳ dilerseñ çün sipend

5. Şerbet-i la'lüñ 'ilāc it ey ṭabīb rūḥ çün
'Āşıḳ-ı bīmār kim 'aşḳuñda oldı müstemend

6. Gelmemişdür ka'inata miṯl ü Ḳur'ān'uñ senüñ
Pādşāh-ı kişver-i ḥüsn ü emīr-i şehr ü kend

7. İsteriseñ cāvidānı mürde çün Ḫıżr ola ḥayy
Kevṯer la'lüñle cāna luṭfla yek bār-ı ḫand

59b 8. Devr-i güldür sākīyā cām-ı server encāmı ṣun
K'itdi yaġma mülk-i cānı 'asker-i hüzn ü nijend

9. 'İlm-i ruḥa sāri'[232] ol kim yārüñ oldur āḳıbet
Bir 'amel kesb eyle kim ṣoñunda olmaya gezend

10. Ma'nā-i ẕāt u ṣıfātu 'l-lāhı gel ḳıl ictihād
Dergeh-i yezdāndan olmaḳ dilerseñ evcümend

---

[232] Metinde عزاس olarak yazılmıştır.

11. Sırr-ı esmāsın bugün idrāḳ idenler ādemüñ
Çaldı ṭopın ‘aşḳ meydānında oynatdı semend

12. ‘Aşḳ-ı dil-berden beni men‘ itme nāṣıḥ zīra kim
‘Āşıḳ-ı āşüfteyem te’sīr ḳılmaz baña bend

13. Ey Miṣālī ‘arşa çün ḫūrşīd irgürdi külāḥ
‘İlm-i fażlu’l-lāh’dan şol cān kim oldı behremend

75

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

59b 1. Ey yüzüñ mir’āt-ı sırr-ı cum‘a-i yevmü’l- mezīd
V’ey ḫaṭṭ u ḫālüñ ṭılısm-ı genc-i Ḳur’an-ı mecīd

2. Bū-yı ‘aşḳla mu‘aṭṭar oldı rūḥ-ı enbiyā
Bād-ı subḥ-ı ġayb tā zülfüñ diyārından vezīd

3. Vāḳıf olmadı mu‘ammā-yı ṣıfāt u ẕātdan
Olmadı te’vīl-i fażlu’l-lāhda kim müstefīd

4. Ḥaẕret-i Ādem’den esmā ‘ilmin idrāk itmeyen
İrmedi pīr-i ṭarīḳe olmadı şeyḫ ü reşīd

5. ‘İlm-i necmle çün İdrīs itmeyen seyr-i semā
Naḥsa düşdi kevkebi olmadı ṭāli‘ hem sa‘īd

6. Ka‘be-i yezdāndur vechüñ ḳaşuñ miḥrāb aña
Kim melek gibi sucūd itmez olur dīv ü pelīd

7. Rāh-ı ‘aşḳuñda niçe ‘aşḳ ehli ḳurbān olmasun
Ey hilāl ebrū irişdi çün cemālüñ gibi ‘ıyd

8. Ey Miṣālī sendedür ẕāt u ṣıfāt-ı kibriyā

Uşta şāhid *naḥnu aḳreb* oḳı *min ḥabeli'l verīd*[233]

76

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

59b 1. Ey ki ruḫsāruñ beyānı *ḳul hüva'l-lāhu eḥad*[234]

Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde ẓāhir oldı *Allāhü'ṣ-ṣamed*[235]

2. Kim ki la'lüñ selsebīlinden içer peymāneyi

Çün Mesīḥ ü Meryem ü çün Ḫıżr olur ḥayyü'l-ebed

3. Çeşm-i mestāneñ kelāmu'l-lāhı ẓāhir gösterür

Sāgar-ı la'lüñ beyānı oldı otuz iki 'add

60a 4. Ey ki devr-i 'ārıżuñda ḫaṭlaruñ nūr-ı duḫān

Bu nihānī sırrı bilmez her faḳīh ü dīv ü redd

5. Zülf ü ruḫsāruñ kitābı küntü kenzu'l-lāhdur

Ey ki zülfüñ ince sırdur yok aña pāyān u ḥadd

6. Sācid olmadı kemālüñ Ka'be'sine ey ḳamer

Ol sebebden oldı Şeyṭān fażl-ı Ḥaḳ'dan dūr u redd

7. Hem-nişīnüñ 'ārif it gel ehl-i a'rāf ola gör

Ey Miṣālī sende ḥayvān gibi ṣemirtme cesed

---

[233] Ve nahnu akrebu ileyhi min habli'l-verîdi: Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz **ve biz ona şah damarından daha yakınız.** (Kaf, 50/16)

[234] Kul hüva'l-lâhu ehad: De ki: **"O, Allah'tır, bir tektir."** (İhlâs, 112/1)

[235] Allâhü's-samed: **"Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)"** (İhlâs, 112/2)

77

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fa i lā tün

60a 1. Niçün hep enbiyādan oldı ser āmed Aḥmed
Fī fehm ba‘d-ezān gū ṣalli ‘alā Muḥammed

2. Ger al *yā sīn*[236] iseñ şānına *ṭā hā*[237] vü sīn
Ez pīş-i āsmān-ı hā be-her çi ḫˇāned-i ḥamd

3. Ḳalbine Aḥmed didi ‘arş-ı Ḫudā ādemüñ
Ya‘ni bir dest-i menzil sī vü dü nuṭḳ-ı ebed

4. Ey ṭālib-i İlāhī zülfine muḥkem yapış
Be-güşā-i‘ayn giz v’ey reh-i sū-yı Raḥmān-ı rūd

5. Bu zülf ü ‘ayn u ḳaşı ruḫsār-ı er meyde
Gerdūn-ı hergiz çendān be-ser ki ger ded

6. Ma‘rifet-i Mıṣr’a kim buldı çü Yūsuf-ı sebīl
Efvāh-ı cān u dil rā pezir sükker mī kuned

7. İrmedi dīdāra çün ḥażret-i Ādem’de dīv
Ger rāz-ı sücūd-ı a‘rāż āteşi bu rāz-ı Eḥad

8. Ol oldı rāsiḫ ‘ilm k’oḳuya enbiyāveş
Bir levḥ-i ḥüsn-i ādem zi-istār-i fıṭrat-ı ebced

9. Nuṭḳ-ı tū est nuṭḳ-ı Ḥaḳ maẓhar serāy-ı vücūd
Ze-īn būd ey Miṣālī rūşen-i Ḫudārā beled

---

[236] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[237] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

78

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

60a 1. Tā ḳamer devrine ṣaldı ‘anberīn zülfüñ kemend
Gönlümi biñ sihrle ḳayd itdi muḥkem bend bend

2. Āteş-i hicrüñle ġam küncinde ey serv-i sehī
Dāġ dāġ üstündedür sīnemde çün na‘l-i semend

3. Veh ki ‘ömrüm geçdi ḥasretle firāḳuñda henüz
Dāmen-i vaṣluña vuṣlat bulmadum men derdmend

4. Sidre vü ṭūbī ḳıyamuñ gördi gülşende meger
Kim ayaġ üstünde ṭurmış ḳadd çeküp serv-i bülend

60b 5. Ṭūtiveş ḳılsa tekellüm-i la‘l-i ḫandānuñ senüñ
Maḥv olur ṣuveş ḫicābında nebāt ü şehd ü ḳand

6. Ġonce la‘lüñ rāzını nergislerüñ eyler beyān
Ey ḳamer ṣūretlü dil-ber kākül-i müşgīn kemend

7. Ey Miṣālī ol perīnüñ sācid ol ebrūsına
K’olmayan sācid ‘Azāzil’dür la‘īn ḫod-pesend

79

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

60b 1. Nūr-ı Ḥaḳ’dan şu‘le urdı çünki ser-tā-pā vücūd
Nār-ı ḥüsnüñde ‘alem ḳaldurdı otuz iki rūd

2. Mısr-ı cāmi‘dür cemālüñ ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a āyīne
K’irmeyen bu cem‘īye sebt ehlidür oldı Yehūd

3. Ḳıble itdi ṭāḳ-ı ebrūñı zemīn ü āsmān
Hem melek ṣaf ṣaf ‘ubūdiyyet sücūdun ḳıldı rūd

4. Aç yüzüñ yezdāna baḳ kim gün gibi olmış muḥīṭ
Pīş ü bes hem fevḳ ü taḥt u çār ‘unṣur şeş ḥudūd

5. ‘Ārif ol gūş eyle kim sırr-ı ene’l-Ḥaḳḳ fāş ider
Ṭabl u zurna vü nefīr ü çeng ü ber-baṭṭ nāy u ‘ud

6. Ġayra nāẓır olmadı dīdār-ı Ḥaḳ’dan her kimüñ
Gözlerin açdı bugün kuḥl-ı baṣīretle vürūd

7. Zāhidā ‘aşḳ-ı ḥaḳīḳī söyle fennüñ var ise
K’eylemez erbāb-ı ‘irfān ġayr-ı Ḥaḳ güft ü şünūd

8. Bīst ü heşt menzil eyle ‘arşa çıḳanlar çün ḳamer
Gün gibi evc-i şerefde oldılar ehl-i su‘ūd

9. Ey Miṣālī keşf idenler istivā-yı sünbülüñ
İrdiler dīdāra Ḥaḳ’dan buldılar dārü’l-ḫulūd

80

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

60b 1. Geç istivā-yı zülfüñ bul çün elif tecerrüd
Kim geçmez anı girmez bā-cennet-i tevaḥḥud

2. Ḥaḳḳ’a ki ol mīzānda şol kim ki ol mevzūn
Nār üzre buldı sermed Şeyṭān gibi teka‘üd

3. Secdesine Ādem’üñ yedi kez emr itdi Ḥaḳ
Emri ṣaydı ṭutmadı recm oldı ol temerrüd

4. Cümle-i enbiyā çün Ādem’e ṭutdı yüzin
Sende melekveş sücūd it ki budur tezehhüd

5. Elif bā vü tā baña geh ism ü geh müsemmā
Sī vü düdür lebüñ birdür ‘ālem-i teferrüd

61a 6. Sırr-ı ṣalātı bilen erbāb-ı dīn ü ‘īmān

Oldı ḥaḳīḳat zi-Ḥaḳ bulmadı ol temerrüd

7. Ṭut yüzüñ ey Miṣālī ender-ṣalāt-ı ḫamse

Fażl-ı Ḥaḳḳ’a kim budur kārınuñ it ta‘avvüd

81

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

61a 1. Ey cemālüñ māh-ı bedr ü ḳāmetüñ serv-i bülend

V’ey lebüñden münfa‘il sükker nebāt u şehd ü ḳand

2. Çün müselsel ca‘d-ı zülfüñ olmışam dīvānesi

Ba‘d-ezān ḥācet degül boynuma zencīr ü kemend

3. Cān u başum ḳoymışam ‘aşḳuñda tīg-i tīz ile

Ṣadıḳam dönmem ḳılursañ pāre pāre bend bend

4. Ṭume-i ‘anber-feşānuñ ḥasretinden ey ṣanem

Olmışam ġam kūşesinde hem-çü mü’min derdmend

5. Ey Miṣālī ḳıl teveccüh ḫāk-i veche ādeme

Sācid ol ikrāh kılma çün la‘īn-i ḫod-pesend

82

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

61a 1. Ey yüzüñ levḥinde her sū çār-deh-i ḫaṭṭ-ı sevād

Sırr-ı Ḳur’ān-ı ḥaḳīḳī şekl-i fā vü lām ü ḍād

2. ‘Ārif-i ẕāt-ı ṣıfāt ol kimsedür kim ḳāmeti

Fażl-ı Ḥaḳ’dan ḳısmet itdi bā ḥurūf-ı vāv u ṣād

3. Ẓulmet-i ḫaṭṭuñda ey meh āb-ı kevṣer içmeyen

Ḫıżr olupdur her dü ‘ālem olmayısar ber-murād

4. Şem‘-i dīdāruñ görüp pervāne gibi yanmayan
Ḥaḳ bilür kim cānı yoḳdur yā ḥacerdür yā cemād

5. Ḥaḳ yüzüñden senüñ a‘rāż eylemek bilsem neden
Kendü şeklinde yaratdı çünki Rezzāḳ-ı ‘ibād

6. Çarḫ-ı nüh ser çoḳ ṭolandı bulmadı aḳrānuñı
Aḥsen-i ṣūret-i kemāl ehli şeh zībā niḥād

7. Keşret-i ẓulmetde ḳalmışdı cemī‘i kā’ināt
İstivā tīġiyle her cā ḳılmasayduñ ‘adl-i dād

8. Nūra ġarḳ itdüñ cihānı ẓulmeti ref‘ eyledüñ
Ḫırḳa-i tebdīl eyledüñ ya‘ni ki sır oldı güşād

9. Luṭf-ı vücūduñdan senüñ her bir ḳuluñ bi şāhdur
Kim dürür anlar ḳatında Ḥüsrev veyā Keyḳubād

10. Bunda her kimki ġam-ı ‘aşḳuñla mūnis olmadı
Ḳandan olur vaṣl-ı ruḫsāruñla yarın anda şād

61b 11. Ey Miṣālī sī vü düdür sī vü düdür sī vü dü
Oḳudum insānı ser-tā-pā degül kesr u ziyād

83

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

61b 1. Ey ḥüsn içinde miṣlüñ yektā vü ferd ü Eḥad
Sen Ḥaḳ cemāle niçün gelmez sücūda zāhid

2. Aṣlında āteşi var eyler ābı anuñçün
Şeyṭānī olmasaydı lā-büdd olurdı sācid

3. Tenzīl ü sırr-ı te’vīl her dīve rāci‘ olmaz
Kes dilüñi k’olur erbāb-ı faẓla ā’id

4. Sırr-ı muḥabbet ile ‘arşa ‘urūc eyledi
Her kime kim virdi el ma‘nā-i ‘ilm-i cāvid

5. Ey cevheri gerekse gevher ü yāḳūt u dür
Ġavvāṣ-ı baḥr-ı ‘aşḳ ol kim andadur fevāīd

6. Īmān u dīn Ḥaḳḳ’a her küfrüm oldı tebdīl
Dīdāruña melekveş ey māh olalı ‘ābid

7. Ey zāhid riyāyı sırr-ı ṣalātı bil kim
Taḥḳīḳa irmeyince taḳlīd olur zevāīd

8. Firdevs-i ḥaṭṭuña rāh bulmaḳ gerek her kim ol
Cennāt-ı lem-yezelde olmaḳ dilerse ḥālīd

9. Çün Ḫızır u ‘Īsā zinde Miṣālī sermed
Tā ṣundı cām-ı la‘līn ol yār-ı sīm-i sā‘id

84

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ey cemālün aḥsen-i ṣūretde bī-hemtā vü ferd
V’ey seni idrāk eden ‘aşḳuñ yolunda oldı merd

2. Gülşen-i firdevsde ḳaddüñ gibi bir serv-i revān
Ṣāḫ-ı gülde bitmedi la‘lüñ gibi bir ġonce verd

3. Ḥaḳḳ’a irdi ‘aşḳ içinde ‘āḳıbet olan şehīd
Ar degül ‘aşḳuñ yolunda olmayan merd-i neberd

4. ‘Āşıḳ-ı ṣādıḳ odur kim ḳāni‘-i dīdār ola
Dāmeninde pāk olup rāhında hem olmaya gerd

5. Er odur kim Ḥaḳḳ’a ḳalbin ṣāf ide mir’ātvār
‘Āşık oldur k’ola dā’im ‘aşḳ içinde ehl-i derd

6. Devr içinde olmadı leclāc gibi çün şāh māt
Oynadı her kim bisāṭ-ı ‘aşḳda şaṭranc ü nerd

7. ‘Āşıḳuñ oldur nişānı ey Miṣālī kim anuñ

62a Lām ḳaddi eşki deryā beñzi çün zer ola zerd

85

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

62a 1. Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ’a ẕātdur dilde ma‘āẕ
Şöyle kim her emrini bir ḥarfle eyler nefāẕ

2. Keşf-i kār it tuḫm-ı ma‘nā-i rūḥ yā ten yā rükn
K’olmayasın ġulleden maḥrūm vaḳt-i ittiḥāẕ

3. Secde eyle Ādem’e ḫavf eyleme Şeyṭān’dan
Oḳı bismi’l-lāh gel Ḳur’ān’a eyle isti‘āẕ

4. Ey dil-i dīvāne uṣlanmaḳ dilerseñ ‘āḳıbet
Ol perī ruḫsārenüñ ḳıl boynuña zülfin ḳılāẕ

5. Herkesüñ dār-ı fenāda var durur bir mesnedi
Yoḳ Miṣālī saña fażlu’l-lāhdan özge bir melāẕ

86

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

62a 1. Cür‘a-i la‘lüñ nigārā āb-ı kevṣerden leẕīẕ
‘İşve vü nāz u ‘itābuñ şehd ü sükkerden leẕīẕ

2. Şöyle nāzuñdur eger bir kez tekellüm eylese
Ṣan lebinden cān baġır olmaz bu mül terden leẕīẕ

3. Bunca kim ger düşdedür mislüñ getürmedi felek
Gelmedi gelmez daḫı sen ḥüsn-i serverden leẕīẕ

4. Ṭa‘n ider nergis çeşmüñ mihr ü māha gün yüzüñ

Ṭūṭī ḫaṭṭuñ şeker pālūde-i terden lezīẕ

5. Ḳaddi sidre ḳaşı ḳavs u tīr ü ġamze cīm-i zülf

Ey Miṣālī kim görüpdür böyle dil-berden leẕīẕ

87

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

62a 1. Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dur ey göñül tīg-i cüzāẕ

Gel anuñla ḳatl-i nefs it dīvden bul istiāẕ‘

2. Fażl-ı Ḥaḳ’dan oḳumaz şol kim vücūdı nüsḫasın

Olmayısar nāzil aña feyż-i raḥmetden dü ẕāẕ

3. Āşinā olmadı kimki bu cihānda oldı yād

Vuṣlat-ı dīdāra irmez ol cihānda düşdi şāẕẕ

4. *Üscüdū*[238]emr itdi Ḥaḳ Ḳur’ān’da çünkim zāhidā

Bes nedendür secde-i Ādem’de çün Şeyṭān ‘avāẕ

5. Ḥayy degüldür mürdedür iki cihānda kör olur

Aña kim irmez ledün sırrında pīrinden livāẕ

6. Ẕāt-ı muṭlaḳdur olan iki cihānda kār-ger

Kim yine bir ḥarfle emri bulur her sū nefāẕ

62b 7. Her ne dāne ṣaçdıysa arż üzre dihḳān-ı felek

Otuz iki sünbül ile ādem oldı anda ḥāẕ

---

[238] Ve iz kulnâ li’l-melâiketi’s-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A’râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

8. Māh-ı ḥüsnüñ gördi cāna oldı ser-gerdān-ı mihr

Şöyle kim her gün sipihr evcinde ṭutmışdur ḥivāẕ

9. Ey Miṣālī cümle ‘ālem düşmen olursa çeh pāk

Faż̇l-ı yezdāndur saña çün ẓāhir ü bāṭın ma‘āẕ

88

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

62b 1. Selsebīli mül dehānuñ āb-ı ḥayvāndan leẕīẕ

La‘lüñüñ bir gülmesi nāẕla biñ cāndan leẕīẕ

2. Bir nigāhla göñül şehrini tārāc eyledüñ

Gelmedi yaġmacı bir sen çeşm-i mestāndan leẕīẕ

3. Leyl-i zülfüñ gül cemālüñ ‘andel-i cāndur lebüñ

Ḥadd-i gülgūnuñ nigārā verd-i ḫandāndan leẕīẕ

4. Görse ḥüsnüñ Yūsuf-ı Mısr’ı ḳul ider kendüzin

Gelmedi gelmez daḫı sen şāh-ı ḫūbāndan leẕīẕ

5. Vaṣl-ı kūyuña Miṣālī cān u dil eyler fedā

Zirā kim yoḳdur daḫı dilden ‘azīz cāndan leẕīẕ

89

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

62b 1. Kūh-ı Ḳāf’am şāh-baz-ı lā-mekānī bendedür

Sākī-i rūḥum şarāb-ı zinde kānī bendedür

2. Levḥ-i maḥfūẓam benüm mir’āt-ı Ḥaḳ’dur ṣūretüm

Cāmī‘ vü Mıṣr’am liḳā-yı cāvidānī bendedür

3. Muṣḥaf-ı Ḥaḳḳ'am ṣıfātum kenz-i muṭlaḳdur benüm

Sīn ü *ṭā hā*[239] sūre-i seb'a'l-meṣānī bendedür

4. Sırr-ı ḫamsīn ü ezān ḳāmet vüzū sırr-ı zekāt

Ka'be'yem ṣavmum ebed Ḥaḳḳ'uñ mekānı bendedür

5. Fażl-ı Ḥaḳ'dan ders idelden muḥkemāt-ı hüsnüñi

On sekiz biñ 'ālemüñ sırr-ı nihānı bendedür

6. Manṭıḳu'ṭ-ṭayr'am Süleymān'am benüm rūḥü'l-ḳuds

'Alleme'l-esmāe külle[240] üñ tercümānı bendedür

7. Raḳḳ-ı menşūrunda buldum ṣūretu'l-lāhı kim

Ser-be-ser 'użvuñda saṭr olmış nişānı bendedür

8. *Ḳāf ve'l-Ḳur'ān*[241] menem hem sūre-i *nūn ve'l-ḳalem*[242]

İncīl ü Tevrāt u Furḳān'uñ beyānı bendedür

9. Ehl-i cennet ḫaṭṭı buldum çun sevād-ı ḥüsnüñi

Ravża-i rıḍvān benüm ḥūr-ı cinānı bendedür

63a 10. Gevher-i yem cān u dil baḥrına ġavvāṣ olmışam

Dürr-i Ḥaḳ ṣarrāfıyam kenz-i ma'ānī bendedür

11. Ḫaṭṭ-ı reyḥānında buldum küntü kenzu'l-lāhı uş

Ben Mesīḥā'yam ḳitāb u āsmānī bendedür

---

[239] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[240] Ve 'alleme âdeme'l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[241] Kâf ve'l-Kur'âni'l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

[242] Nûn ve'l-kalem: **Nûn. Kaleme** ve (kalem tutanların) yazdıklarına **andolsun** ki (Resûlüm), sen -Rabbinin nimeti sayesinde- mecnun değilsin. (Kalem, 68/1-2)

12. Noḳṭa-i cāndur cihānı sermed icād eyleyen

‘İllet-i ġāyı ḥayāt-ı *kün fe-kān*[243]ı bendedür

13. Kıble-i cān itmişem ebrū vü çeşm ü sem‘ini

Ey Miṣālī ya‘ni fażl-ı ġaybdānı bendedür

90

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ẕerreyān-ı ka’inat ey mihr-i tābān sendedür

Seb‘a-i seyyāre bu nüh çarḫ-ı gerdān sendedür

2. Ey yüzüñ firdevsine zülfüñ ṣıraṭ-ı müstaḳīm

V’ey lebüñ kevṯer ḫuṭūṭuñ ḥūr u ġılmān sendedür

3. Kātib-i kilk-i ezel kütb itdi ḥüsnüñ nāmesin

Ey kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳ sırr-ı Ḳur’ān sendedür

4. Ḳalb-i mü‘min beyt-i yezdāndur didi şāh-ı Ḥicāz

Ya‘ni nuṭḳ-ı lem-yezel ey ‘arş-ı Raḥmān sendedür

5. Ey niheng-i ‘aşḳ ger ġavvāṣsuñ hem cevheri

Gevher-i deryā-yı ḥikmet heft ‘ummān sendedür

6. Nār-ı ḥüsnüñde tecellī ḳıldı nūr-ı lem-yezel

Gel göñül Ṭūr’ına kim Mūsā-yı ‘İmrān sendedür

7. Ḫātemi fehm eyle żabṭ it ins ü cin ‘ālemi

Kim Süleymān’sın bugün ḥükm ile fermān sendedür

8. Sen Mesīḥā’sın vücūduñ kişverin feṯḥ ide gör

Şehr-i muḥkem ṣaḳla kim Deccāl ü Şeyṭān sendedür

---

[243] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47,-59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

9. Ḥıżr-ı la‘linden ṭaleb ḳıl çeşme-i āb-ı ḥayāt
Ẓulmeti ḳūvāy Sikender āb-ı ḥayvān sendedür

10. Cevher-i cān iste ey lü’-lü’-i baḥr-ı ma‘rifet
Gel bu dil-i vīrānına kim genc-i pinhān sendedür

11. *Eynemā* didi *tuvellû ṣemme vechu’l-lāh*[244]ı ẕāt
Ya‘ni her sū Ḥaḳ’dur ammā bīst-i yezdān sendedür

12. Yaḳ gönül pervānesin gün gibi çıḳ ẓulmātdan
Cehd ḳıl söndürme kim şem‘-i şebistān sendedür

13. Ḳand içün ey ṭūṭī-yi dil ārzū-yı Mışr’ı ḳo
Ol hevādan fāriġ ol kim şekeristān sendedür

14. Miḥnet-i ḥārından el çek baġ-ı dehrüñ ‘ārif ol
Ger murāduñ verd ise seyr it gülistān sendedür

63b 15. ‘Aşḳ-ı dil-ber gār-ı muḥkemdür eger çi çāre ne
Cevr-i ‘aşḳa ṣābir ol kim yine dermān sendedür

16. Beyt-i ġamda göz yaşın sil itme çün Ya‘ḳūb kim
Yūsuf-ı Mısrā-yı birāder çāh-ı Ken‘ān sendedür

17. Küntü kenzen didi maḥfiyyen Ḫudā-yı Ẕü’l-celāl
Ey Miṣālī ya‘ni sırr-ı ẕāt-ı Sübḥān sendedür

91

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

63b 1. Ol ḥaṭṭ ki senüñ bedr-i cemālüñde celīdür
Yazlu yed-i ḳudretle ṣıfāt-ı ezelīdür

---

[244] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

2. Ruḫsāruñ ebed cān u dile cennet-i ‘adnem
La‘lüñ lebini ḥamrı vü Şīrīn ‘Aslı’dur

3. Zülfüñle ḳaşuñ ey büt-i çīn muṣḥāf-ı cāndur
K’ol ḥarf-i muḳaṭṭı‘a muḥaḳḳaḳ bedelidür

4. Nefsini bilen bildi Ḥaḳḳ’ı ehl-i Ḥaḳḳ oldı
Kim *men ‘aref*[245]üñ sırrın añladı ‘Alī’dür

5. Dil-i ‘aşḳ cemālüñde senüñ bülbülüñ oldı
Gül-gūne ḥaddüñ lü’-lü’-i sīr-āb gülidür

6. Vāḳıf olalı sırr-ı elest ‘ahdına cāna
Cānıla göñül Ḥaḳḳ’a belī didi belīdür

7. Gördüm Ḥaḳḳ’ı vechinde ‘ayān didüm ene’l-Ḥaḳ
Urġānam aṣılmaġa benüm zülfi telidür

8. Ḥüsnüñ ebedī maẓhar-ı Ḥaḳḳ olmaġa şāhid
Mestāne gözüñ ġonce-i la‘lüñ delīlidür

9. Ṣordı lebinüñ kevṯerini oldı Miṯālī
Çün Ḫızr u ‘Īsā ḥayy u ebed lem-yezelīdür

92

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

1. Kelāmu’l-lāh-ı ḥüsnüñde ḥaṭṭuñ seb‘a’l-meṯānīdür
Ki nāzil oldı bir kerre daḫı Ḳur’ān-ı ṯanīdür

2. Ṣıfāt-ı ẕātdur yazmış yüzi levḥine insānuñ
Yed-i naḳḳāş-ı ḳudret anı ṣanma naḳş-ı Mānī’dür

---

[245] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

3. Behişt-i ‘adn ol māhuñ cemālinden kināyetdür
Şarāb-ı çeşme-i kevs̱er-i bā vü lām dehānıdur

4. Dehānuñ sırrını bilmek diler ey meh-likā zāhid
Nice idrāk ider çünkim yaḳīni yoḳ gümānıdur

5. Çeküpdür ḫançer-i gamzeñ ḥadengüñ ḳasd-ı cān itmiş
Beni āmāc iden her dem senüñ ḳaşuñ kemānıdur

64a 6. Nihāl-i ḳāmetüñ servi anuñçün tāze vü terdür
Ki ‘aynumdan iki çeşme anuñ āb-ı revānıdur

7. Kelām-ı mu‘cizin erbāb-ı ma‘nā feḥm ider ancaḳ
Ki her nuṭḳı Mis̱ālī nişān-ı bī-nişānıdur

93

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

64a 1. ‘Aşḳ-ı ruḫsāruñla dil-i vīrānesi ma‘mūrdur
Āftāb-ı vaḥdet-i hüsnüñle cān-ı pür nūrdur

2. Muṣḥaf-ı ġayb-ı İlāhī’dür cemālüñ ḫaṭṭları
K’otuz iki ḥarf-i Ḥaḳ’dur sırrıla mestūrdur

3. Oḳudum saṭr-ı sevād-ı ḥüsnüñi ḥarfen be-ḥarf
K’ol ḫuṭūṭuñ biñ cennet ü biñ ḥūrdur

4. Ḫūrşīd ü gül çehreñi gördüm ene’l-Ḥaḳ söyledüm
Zülfüñe aşılmaġa cān u göñül Manṣūr’dur

5. Ḳābe ḳavseynüñ rumūzın kim ki tefhīm itmedi
Fī vü ḍād u lām-ı Ḥaḳ’dan cāvidānı devrdür

6. Ṣūretüñde cān göziyle Ḥaḳḳ’ı ẓāhir görmeyen
Şanma başı gözlüdür Şeyṭān gibi bir kördür

7. Defter-i ḥüsnüñde Ḥaḳ'dan oḳudum cān muṣḥafın
K'ol kelāmı fażl-ı Ḥaḳ durur ḳulle-i menşūrdur

8. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cennet ḫaṭṭıdur ey ẕāt-ı pāk
Sūre-i Ṭāhā'dur ol kim remz ile mesṭūrdur

9. Ey Miṣālī nefḫa-i rūhü'l-ḳudüs nuṭḳum durur
Şimdi İsrāfīl ben oldum kim kelāmum ṣūrdur

94.

müf te i lün fā i lün müf te i lün fā i lün

64a 1. Cümle cihān ten dürür ādem anuñ cānıdur
Ẕerre dürür dehre ol mihr-i dıraḫşānıdur

2. Kevn ü mekān gerçi kim kāfla nūndan vücūd
Buldı anuñ velī ol āmir-i fermānıdur

3. Çehre-i ādem behişt-i ṣūrla ġılmān ḫaṭṭı
Lāmla bā lebleri çeşme-i ḥayvānıdur

4. Ḫātem ü sırr-ı Hüdhüd nāme-i Belkīs'ı gül
Ḳıl ṭaleb ādemde k'ol ma'nā Süleymān'ıdur

5. Ādeme gel ādem ol ṭālib-i yezdān iseñ
K'arż u semavāt anuñ ḥüccet-i bürhānıdur

6. Hep bu cemāl u celāl naḳs u kemāl u ẕevāl
Ḳālle aḳvāl u ḥāl yine anuñ şānıdur

64b 7. *Küllü şey'in hālikün*[246] vechine bākī didi

Cümle cihān vechidür bes nicesi fānīdür

8. Ey gevherī gerekse cevher ü yāḳūt u dür

Ādem-i ma'nāya gel k'ol yemm ü hem ḳānīdür

9. Eyle Miṣālī gibi secde melek ol melek

Ādeme dīv olma k'ol ṣūret-i Raḥmān'ıdur

95

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

64b 1. Baḥr-ı 'ilm-i *min ledün*[247] ḳa'rına ṭalup iste dür

Cevher ü gevherden it dāmānuñ ey ṣarrāf-ı pür

2. Merkeb-i nefse çü 'Īsā her kim olmadı süvār

Dīv-i mel'ūna esīr oldı ebed olmadı ḥür

3. Sünbülüñ küfrinde şol ḳāfir ki īmān bulmadı

Başını cümle benānın tīġ-i bürrānla bür

4. Āsitān-ı devletüñde neyler ey mihr ü raḳīb

Seg yaraşmez Ka'be'de luṭf eyle ṭutma anı sür

5. Mu'cizāt-ı enbiyāya vāḳıf oldum dir iseñ

Gel beyān it muḥkemāt-ı ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ nedür

6. 'Ārif-i nefs ol dilerseñ 'ārif-i Rabb olmaġı

Çıḳma yoldan sen saña gel aç gözüñ ma'nā budur

---

[246] Küllü şey'in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun zâtından başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

[247] Min ledün: Elif. Lâm. Râ. (Bu sana indirilen), hikmet sahibi (ve) her şeyden haberdar olan **(Allah) tarafından** âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. (Hûd, 11/1; Neml, 27/6)

7. Ẓāhir ü bāṭın Miṣālī Ḥaḳḳ'a irdi şübhesüz

Sen yeridür günde biñ derdle ey münker be-hür

96

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

64b 1. Leblerinde serv-i ḳaddüñ çeşme-i cān gizlidür

Ḥıżr-ı la'linden ṭaleb ḳıl k'āb-ı ḥayvān gizlidür

2. Gerçi yüzin yüzüñe naḳḳāş taṣvīr eyledi

Leyke kim bilsün ki naḳş içinde Raḥmān gizlidür

3. Çeşm ü sem'-i ḥācibüñ fażl-ı İlāh'uñ fażlıdur

Allāh Allāh her ṭaraf 'aynuñdan yezdān gizlidür

4. Zülfüñe yol bulmayanlar dīn-i Ḥaḳḳ'a irmedi

Küfre beñzetdiler anı lakin īmān gizlidür

5. Oḳuyanlar levḥ-i ruḫsārında Yāsīn sūresin

Bildiler kim ser-be-ser ḥüsnüñde Ḳur'ān gizlidür

6. Nice bīmār u şikest olmaya bir bir ehl-i 'aşḳ

Ey ṭabīb dil-i dehānuñda çü dermān gizlidür

7. Ey Miṣālī ḳapladı ḥayvān her sū 'ālemi

65a Ṣanma her bir gördigüñ ādemde insān gizlidür

97

fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün

65a 1. Lebüñüñ rāzını bir ẕerre kim idrāk eyler

Arıdur āyīne-i ḳalbini ol pāk eyler

2. Nūr olur şem'e vü pervānenüñ ey ġonce dehen

Āteş-i 'aşḳuñ ile cismini kim ḫāk eyler

3. Devr-i ḥüsnüñde sekiz cenneti gördi ṣanemā
Çün Muḥammed ḳamerüñ alnını kim çāk eyler

4. Yüzümi zer gibi zerd eyledi hicrüñ elemi
Ḳaddümi derd ile cīm çeşmesi nem-nāk eyler

5. Zehrini ef'a-i nefsüñ bugün uş ref' itdi
Lebüñüñ bārını kim kendüye tiryāk eyler

6. Ney gibi iñlediġüm görse niçün ḥurrem olur
Bülbül aġlar ü güler derdi feraḥ-nāk eyler

7. Atmaḳ isterse Miṣālī'ye ḳaşuñ atsun oḳın
Sīnesin ḳıldı hedef ṣanma kim ol pāk eyler

98

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

65a 1. Ṣūretümde naḳş olan üç ḥarf fażlu'l-lāhdur
Cān göziyle bir naẓar ḳıldum hemān Allāh'dur

2. Ka'be vü Ḳur'ān u cum'a ḫamse vü ḫamsīn ṣalāt
Vech-i ādemden 'ibaretdür ki kenzu'l-lāhdur

3. Ṣūret-i Raḥmān'ı inkār itme ey dīvü'r- racīm
Çeşm-i Ḥaḳ-bīn birle baḳ kim 'ayn-ı ẕatu'l-lāhdur

4. Fażl-ı Ḥaḳ'dan oḳudum insān-ı nāṭıḳ muṣḥafın
Şöyle kim her 'użvı ser-tā-pā kelāmu'l-lāhdur

5. Nuṭḳ-ı Simurg-ı mekān-ı la-mekāndur Ḳāf-ı ser
Ḫāne-i dil beyt-i Ḥaḳ'dur vecḥ-i 'arşu'l-lāhdur

6. *‘Alleme’l-esmāe külle*[248] la‘l lebüñ esrārıdur

Muḥkemāt-ı sūretüñ cānāna sırru’l-lāhdur

7. Ḥaḳ dilerseñ sen saña gel gör ne ẕātuñ ‘aynısın

Her kīlüñ remz ile söyler *ṣemme vechu’l-lāh*[249]dur

8. *Üscüdū*[250] ḥükmiyle sermed ḳıblem ādem vechidür

Kim ṣıfātu’l-lāh u ‘arşu’l-lāh u vechu’l-lāhdur

9. Levḥ-i maḥfūẓ-ı Ḫudā’dur ey Miṣālī ṣūretüñ

Bīst ü heşt ü sī vü dü vü ḫaṭṭ anda iştibāhdur

99

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

65b 1. Ḳanı bir ehl-i Ḥaḳ dār-ı ciḥānda Kirdgār ister

Nişānından ḫaber virmez eger çi hezār ister

2. Cihāna ur ḳafa ey dil hemīn gel sen saña yār ol

Ki yārin aldurur şol kim özünden ġayr-ı yār ister

3. Bu gün ‘aşḳuñda şol kim ki çü Manṣūr istemez ol dār

Arı ṣanma bu meydānuñ ki mihnetdür güẕār ister

4. Yalancı fānī dünyāda ḳanı bir gerçek er göster

Ṭarīk-i dīnde pāk olup Ḥaḳḳ’a cānın niṣār ister

5. Cemālüñ ‘aşḳı cānumdan Ḫudā’ya olmasun ḫālī

Ki ‘āşıḳlar derūn-i dilde ‘aşḳuñ ber-ḳarār ister

---

[248] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[249] Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[250] Ve iz kulnâ li’l-melâiketi’s-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A’râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

6. Senüñ ‘aşḳuñla ṭolmışdur vücūdum şehri ma‘hūd it
Ki dil Mıṣr’ında çün Yūsuf seni cān iḫtiyār ister

7. İki ‘ālemde dīdāruñdan olsun ‘āḳıbet maḥrūm
Cemālüñ gülşeninden ġayrı kim bāġ u bahār ister

8. Bu gün cānıla ser virmek gerekdür rāh-ı ‘aşḳında
Şu kim būs-ı leb-i ġonceye vaṣl-ı gül‘iẕār ister

9. Miṣālī kendü şehrinde ṭaleb ḳıldı seni buldı
Düşer senden cüdā ol kim varur ġayrı diyār ister

100

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

65b 1. Çarḫ-ı devrān devr ider ey nice yıllar aylar
Şānuña cāna getürmedi senüñ hem-tāylar

2. Gelmeden sen mürd idi bu ḫalḳ-ı cümle kā’ināt
‘Āleme feyżüñden irdi niçe rūḥ efzāyler

3. Kişver-i ḥüsni musaḫḫar eyledüñ tā-dest-i Ḥaḳ
Cebhe-i bederüñde çekdi ‘anberīn ṭuġrāyler

4. Āftāb-ı ḥüsnüñi ṣaḳla raḳīb-i kelbden
Ḥaḳ cemālüñ görmesün ḫuffāşlar ḫod-rāylar

5. Dişlerüñ dürri lebüñ la‘li ẓuhūr eyleyeli
K’esed oldı la‘l-i sengi la‘lī-i deryāylar

6. Dūr olaldan āsitānuñdan eyā ‘ālī-cenāb
Sīnemi daḳḳ eyledüm baġrum delüp çün nāyler

7. Kirpiġümden tīgler çekdi gözüm merdümleri
Yüzde eşküm ‘asker ile baġlayup ālāylar

8. Ḳaşlarum ḳavs eyleyüp mujgānum itdi tīrler

Ḳaddümi hem-çün ‘ilm-i ḫūn-ābumı vālāylar

9. Vecḥ-i levḥinde ẓuhūr itdi kitāb-ı āsmān

66a Ey Miṣālī derse gelsün şeyḫler monlāylar

101

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

66a **1.** Ādemi fehm eyledüñse ‘ilmü’l esmāsı nedür

Yetmiş iki inbisāṭından müsemmāsı nedür

2. Ne sebebden seksen ü yetmiş yedi yetmiş sekiz

Çār-deh hem hef-deh oldı söyle ma‘nāsı nedür

3. ‘Ārif-i Ḥaḳ-bīn iseñ ẕāt u ṣıfātı ḳandedür

Kāfa pervāz eyledüñse mürg-i ‘Anḳā’sı nedür

4. Çünki dirsin cevheri vü ma‘rifet-i ṣarrāfıyam

Sī vü dü ‘ummān-i ẕātuñ yedi deryāsı nedür

5. Kāşif-i ‘*ilme’l-yakīn*[251] olduñsa Ḥaḳ’dan ādemüñ

Genc-i ḥüsnünde ṭılısm-ı ḫaṭṭ-ı zībāsı nedür

6. Ger münācāt eyledüñse Ṭūr’da Mūsā gibi

Sırr-ı elvāḥ u nāruñ kim tecellāsı nedür

7. Vāḳıf oldum dir iseñ sırr-ı kelamu’l-lāhdan

Sūre-i *ḥa mīm*[252] ü *‘ayn sīn kāf*[253] u *ṭā hā*[254]sı nedür

---

[251] Kellâ lev ta‘lemûne ‘ilme’l-yakîn: Gerçek öyle değil! **Kesin bilgi** ile bilmiş olsaydınız. (Tekâsür, 102/5)
[252] Hâ mîm: **Hâ mîm**. (Mu‘min, 40/1)
[253] Hâ mim ‘ayn sin kaf: **Hâ. Mîm. Ayn. Sîn. Kaf**. (Şûrâ, 42/1-2)
[254] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

8. Ger ‘ubūr itdüňse firdevse ṣırāṭ-ı müstaḳīm

İstivāda ol mehüň zülf-i semen-sāsı nedür

9. Çün tecellī ḳıldı her sūz-ı āhda didār-ı ẕāt

Da‘vī ḳo Kā‘be vü deyr ü kilisāsı nedür

10. Bulduňısa ger kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳdan vuḳūf

Bā-i bismi’l-lāh ile hem noḳṭa-i bāsı nedür

11. Bīst nüh hem sī olur hem bīst ü heşt menzil-i ḳamer

Üçyüz altmış bu derc hem çarḫ-ı menbāsı nedür

12. Āşikāren ṣeyr ider on dördi on dördi ḫafī

Māh-ı şeb yā Rab bu seyrāndan temennāsı nedür

13. İçdüňise lām u bādan çün Misālī cam-ı ‘aşḳ

Aňlayasın cennetüň ḫamr-ı muṣaffāsı nedür

102

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

66a **1.** Bilürseň sen seni Ḥaḳ’dan saña küllī ‘ināyetdür

Ki vechüň maẓharı Ḥaḳ’dur ḫaṭṭuň biri biň āyetdür

2. Göňüldür mehbiṭı ‘ilmüň ki nuṭḳ andan ẓuhūr eyler

Anuň her ḥarfi bir şaṣt-ı Ḫudāyī’den kināyetdür

3. Sevād-ı a‘zamuň *yā sīn*[255] ü hem ümmü’l-kitābdur

Baña fażl-ı Ḫudāvend dü ‘ālemden hidāyetdür

4. Cemālu’l-lāh u kenzu’l-lāh ḫaṭṭ-ı muḥkemātuňdur

Lebüň ol sī vü dü nūr-ı kadīm bī-bidāyetdür

---

[255] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

66b **5.** Dü kevn ü ādem ü ḥayvān ḥurūf-ı cāvidānıdur

Ne muḥkem fiṭrat u tekvīn ḫarāb olmaz velāyetdür

6. Didi çün *ṭūluhu sittūn ẕirā‘en*[256] ādeme Aḥmed

Cemāli ya‘ni sittūn ḫaṭṭla gāyet nihāyetdür

7. Misālī gün gibi Ḥaḳḳ’ı naẓargāh eylemek her sū

Saña fażl-ı İlāhī’den ‘aceb luṭf u himāyetdür

103

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Tanımışsın ger Ḥaḳḳ’ı ism ü müsemmāsı nedür

Yā bu ismu’l-lāh içinden fażl-ı zībāsı nedür

2. ‘Ārifāne cān göziyle kendüzüňe nāẓır ol

Göresin anda Ḥaḳḳ’uň dīdār-ı ‘ulyāsı nedür

3. Ḳābe ḳavseyni vü şehlā gözleri ne şerḥ ider

Yā rumūz şol selāsil-i zülf-i ṭurrāsı nedür

4. Ol perī ṣūretlü mahuň levḥ-i ruḫsārında gör

Dest-i ḳudretle yazılmış sīn ü *ṭā hā*[257] sı nedür

5. Ḥaḳḳ’a iḳrār eyledi Ḥaḳḳ’ladur her kimki ol

Fażl-ı Rabbü‘l-‘ālemīnüñ bildi esmāsı nedür

6. Kāfla nūndan vücūda geldi cümle kā’inat

‘Ālemüñ ḫalk olması kimdendi ma‘nāsı nedür.

---

[256] Tûluhu sittûne zirâ‘en fi’s-semâ: Allah Teâlâ Hazretleri, Hz. Âdem (aleyhisselâm)’ı kendi sureti üzere **ve boyunu da altmış zirâ** olarak yarattı. (Hadis için bkz. İbrahim Canan, C. X, s.177.)

[257] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

7. ‘Ālemi ḳılmış iḥāṭa ḳande baḳsañ Ḥaḳḳ’ı gör
Mescidi bes farḳ idüp kibrüñ kilīsāsı nedür

8. Ka‘be-i beyt-i Ḫudā ḫum-ḫāne vü put-ḫāneler
Yā rumūz-ı ḫayme-i mi‘ād-ı Mūsā’sı nedür

9. Sidre vü ṭūbī nedür dibinden aḳan çār nehir
Yā resūl ḥazrete vaḥy olan evḥāsı nedür

10. Ḫırḳa vü destārı tavḳı ḳor idi mey-ḫānede
Ṣūfī bilse dil-berüñ la‘l-i muṣaffāsı nedür

11. Ey Mişāli ẕāt-ı Ḥaḳḳ’ı çünki fehm itmez faḳīh
Anuñ ehlu’l-lāh ile bu ceng ü ġavġāsı nedür

104

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ḳābe ḳavseynüñ rumūzı ḳaşı ṭuġrāsındadur
Gel ṣıraṭu’l-lāhı gör kim zülf-i dūtāsındadur

2. Kāf u hānuñ mu‘cizātuñ görmek isterseñ yaḳīn
Cān göziyle bir naẓar ḳıl vech-i zibāsındadur

3. Aç göñül gözini vü gör fażl-ı Ḥaḳḳ’uñ ṣūretin
Ey perī ruḫsārenüñ didār-ı ‘ulyāsındadur

67a **4.** Küntü kenzüñ sırrını gör kim ne rūşen şerḥ ider
Noḳṭa-i nuṭḳa kim ol insānuñ irḫāsındadur

5. ‘Ārif-i Ḥaḳ-bīn olanlar ġayrı görmez der-miyān
Geh naẓargāhı be-mescid geh kilisāsındadur

6. Ey dil isterseñ ma‘ānī cevherin cūyında ol
Merdüm-i ġavvaṣdan k’ol ‘aşḳ deryāsındadur

7. Ḥaḳ cemālin hem-çü Mūsā gel temennā eylegil

Ey Miṣāli vechinüñ nār-ı tecellāsındadur

105

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

67a **1.** Ādemi fehm eyledüñse ‘alleme’l-esmā nedür

Ḥikmet-i muḥkem rumūz pā vü çā jā gā nedür

2. Ḳandan irer feyż-i raḥmet on sekiz biñ ‘āleme

Otuz iki dürrle peydā yedi deryā nedür

3. Elif ü bā vü tī vü ṣī oldı ṣıfāt-ı Ẕü’l-celāl

Ḳaplamış iki cihānı ẕāt bī-hem-tā nedür

4. Zülfle ḳaş ḥurūfın fehm idenler bildiler

Ḳābe ḳavseyn rumūz-ı leyletü’l isrā nedür

5. Cennet-i heştüme dāḫil olmayısar ‘āḳıbet

Bilmeyen Ḥaḳ’dan beyān ‘urvetü’l vüṣḳā nedür

6. Bulduñısa ger burūcāt u dakāyıkdan ḫaber

Āftāb u māh-tāb u günbed-i ḫaḍrā nedür

7. ‘Ārif olduñsa kelamu’l-lāh-ı nāṭıḳ sırrına

Ḳāf ve’l-Ḳur’ān[258] u Yāsīn sûre-i Ṭāhā nedür

8. Ḳıble-i taḥḳīḳ bildi vech-i pāk-i ādemi

Fehm iden Beytü’l-ḥarām u Mescidü’l-aḳṣā nedür

9. Kāf u hīden ādem ma‘nāyı idrāḳ eyleyen

Bildi nuṭḳ u ṣūret ü ḥarf ü ḳuvvet-i eşyā nedür

---

[258] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

10. Ḳāf-ı tenden çünki pervāz eyleye ‘Ānḳā-yı rūḥ

Ḳande mi‘rāc eyler aña menzil ü me’vā nedür

11. Noḳṭa-i bāyı Miṣali derk iden ḥaydar gibi

Añladı naḳḳāş naḳş u münşī-i inşā nedür

106

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

67a 1. Cān bedendeyken çün idersin seyr eflāk ide gör

Bu ṭarīḳu’l-lāhda cehd it sen seni ḫāk ide gör

2. Gel ṣalāta ḳā’im ol miḥrāb öñünde eyle ḥarb

Ādemi şād it melek ol dīv-i ġam-nāk ide gör

67b 3. Maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt-ı lem-yezelsin aç gözüñ

Ġaflet itme sen seni fehm eyle idrāk ide gör

4. Ṣūret-i Raḥmān’a açılmaḳ dilerseñ gözlerüñ

Ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamerden cebheñi çāk ide gör

5. Ger rehā bulmaḳ dilerseñ dīvden miṣl-i melek

Ādem’e yüz ṭut sucūd-ı ṣūret-i pāk ide gör

6. Ḥıżr gibi ‘aşḳ elinden cām içüp ol zinde-i dil

Yıḳ bu ġam bünyādını cānı ṭarab-nāk ide gör

7. Ey Misālī ṭālib-i dīdār iseñ Aḥmed gibi

Çıḳ vücūduñ ‘arşına mi‘rāc-ı eflāk ide gör

107

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

67b 1. Almayan ādem gibi esrār-ı esmādan ḫaber

Ehrimendür ḳande fehm eyler müsemmādan ḫaber

2. Ḥıżr elinden kevs̱eri şol ‘ārif içdi kim bu gün

Ṣordı la‘lüñ sırrın aldı lāmla bādan ḫaber

3. Gerçi kim Ḥaḳḳ’uñ ṣıfātı ẕāttan münfekk degül

Bul ṣıfātın alasın tā ẕāt-ı yektādan ḫaber

4. Noḳṭadan bulur vücūdı sī vü dü esmā velī

Ḳaṭreyi fehm itmeyen almaz bu deryadān ḫaber

5. Gökler esrārın ṣorarsañ ḥażret-i ‘Īsā’ya gel

Ṣorma İdrīs olmayana çarḫ-ı ḥaḍrādan ḫaber

6. ‘Āḳıbet-i maḥrūm olur dīdārdan çün dīvdür

Bulmayanlar muṣḥaf-ı ḥüsnüñde *ṭā hā*[259]dan ḫaber

7. Ey Miṣāli dūzaḫıdur ehl-i firdevs olmadı

Almadı kim istivā-yı rūy-ı zībādan ḫaber

108

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

67b **1.** Zāhidā gel derse kim tefsīr-i Ḳur’ān bendedür

Dīn ü īmān küfr-i farḳ idici Furḳān bendedür

2. Ḥıżrveş kevs̱er sunarsam ehl-i faẓla ṭutma şekk

K’ol Mesīḥ enfāsa irdüm āb-ı ḥayvān bendedür

3. Ṭur’da Mūsā gibi n’ola münācāt eylesem

K’āteş-i nūr-ı tecellī sırr-ı Sübḥān bendedür

4. İsteriseñ ‘Īsāveş seyr-i semavāt eylemek

Gel berü kim mihr ü māh u çarḫ-ı gerdān bendedür

---

[259] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

5. Genc-i ‘aşḳuñ ‘āleminden ḳıldı müstaġnī beni

Ben nice müflis olam çün kenz-i yezdān bendedür

68a **6.** Keşf idelden baña la‘lüñ ins ü cinnüñ manṭıḳın

Mülk-i dīne Āsaf’am mühr-i Süleymān bendedür

7. Sünbül-i ḫam-pür-ḫamuñ küfrine virdüm göñlümi

Ya‘ni dīn-i Ḥaḳḳ’a irdüm nūr-ı īmān bendedür

8. Ba‘d-ezīn ẓulmāt-ı küfr ü şām ‘iṣyāndan ne ġam

K’āftāb u şem‘ ḥüsn-i faẓl-ı Raḥmān bendedür

9. Gevherīveş ḳande varursan cevāhir ḳaṣdına

K’ey Miṣālī ḳānı cevher dürr-i ‘ummān bendedür

109

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

68a **1.** Cihāna gelmeye hergiz senüñ tek bir daḫı dil-ber

Lebi kevṣer daḫı enver ṣaçı ‘anber ḳaddi ‘ar‘ar

2. Ḳaşuñ ṭāḳına ey ḥūrī melek tek secdeye indi

Ki her kim bildi vechüñi kim oldur Ka‘be-i ekber

3. Müdāmı çeşm-i cānıla temāşa-yı cemāl eyler

Şular kim görse vechüñde sevād-ı a‘ẓamı iẓhar

4. Vücūdı nuṭḳını ol kim kelām-ı lem-yezel bildi

İkilik perdesin çāk itdi çün oldur Ḫudā maẓhar

5. Eger isterseñ ulaşmaḳ anuñ çevgān-ı zülfüne

Bugün meydān-ı ‘aşḳ içinde ṭob itmek gereksen ser

6. Eger ṭūṭīleyin ḳılsa tekellüm ol perī sīmā

Ezilüp maḥv ola şehd ü nebāt u ḳandla sükker

7. Yine ḳılsam naẓar cānā cemālüñdür naẓargāhum
Murād-ı dil bi-ḥamdi'l-lāh ki Ḥaḳ'dan aldı müyesser

8. Diyār-ı Rūm'da otur dīn ü īmān ider ġāret
Perīşān itme küfr-i sünbülüñde nice biñ 'asker

9. Miṣālī mevsim-i güldür bugün 'irfānla bezm it
Yeridür la'l-i sāgardan yine nūş eylegil kevṣer

110

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

68a 1. Ṣūretüñde ādemüñ gel ṣūretu'l-lāhı gör
Leblerinde çeşme-i āb-ı ḥayātu'l-lāhı gör

2. Gönlüñüñ mir'ātını ṣāf eyle tā kim gün gibi
Ḳançeru ḳılsañ naẓar genc-i ḥafiyyu'l-lāhı gör

3. Kāfla nūn maḫlūḳıysañ cān göziyle nāẓır ol
Dil-berüñ zülf-i dü-tāsında ṣırāṭul-lāhı gör

4. 'Ārifiseñ dā'ima dil Ka'be'sine ṭut yüzüñ
Sen faḳīrüñ gönli içinde bu beytu'l-lāhı gör

68b 5. Ey Miṣālī ol perīnüñ levḥ-i ruḫsārında uş
Dest-i ḳudretle yazılmış vech-i fażlu'l-lāhı gör

111

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

68b 1. Ey cemālüñ Ka'be ebrū ṭāḳ-ı Raḥmān'uñ mıdur
Ḳılmayan aña melekveş secde Şeyṭān'uñ mıdur

2. İki sem'üñ iki fī vü ayn u ḳaşuñ ḍād u lām
Ya'ni bir dü her yaña fażlın yazdānuñ mıdur

3. Cennet-i Ḥaḳ’dur ṣıfātuñ ḥūrīler ṣaf ṣaf ḫaṭṭuñ
Ḥıżr-ı la‘lüñ sī vü dü nuṭḳ-ı āb-ı ḥayvānuñ mıdur

4. Feṭḥ-i dīne zülf-i küfrüñ tīġidür cānā femüñ
İns ü cinne ḥükm ider mühr-i Süleymān’uñ mıdur

5. Ey göñül cevfinden otuz iki nuṭḳuñ baḥr-ı ẕāt
V’ey ṣadef aġzuñdadur dürc-i ḫandānuñ mıdur

6. On sekiz biñ ālemüñ sırrı yüzüñden keşf olur
Bu velāyet dil-berā heft ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ mıdur

7. Cāvidānı ḥayy iden ‘İsā nefesden mürdeyi
Ḥaḳ beyānında Miṣālī naẓm-ı Kur‘ānuñ mıdur

112

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

68b 1. Ḫaṭṭ u ḫāl ü sünbülüñ kim rūy-ı aġ üstündedür
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur kim ol gül-gūn yañaġ üstündedür

2. Kakülüñ dāmende tā kim dāne dizdüñ ḫālüñi
Ṣayd olup dil mürgi ol zülf-i ṭuzaġ üstündedür

3. ‘Ārıżuñ cennet būyuñ sırr-ı zebānuñ ‘andelib
Leblerüñ şol ġonce güldür kim budaġ üstündedür

4. Ḳāmetüñ dil-cūyuñı gülşende görmişdür meger
Kim dikilmişdür leb cū ser-ü ayaġ üstündedür

5. Künc-i ġamda incelüp döndüm hilāl ḳaşuña
Ḥasretüñden baġrumuñ tā dāġ dāġ üstündedür

6. Baġ-ı hüsnüñde şehā gördükçe ḫāl-i hindüñi
Ṣanuram şol verd-i ḥamranuñ ki daġ üstündedür

7. Şem‘-i ruḫsārında yatar bu Miṣālī sen mehüñ
Ṣanma ki bir pervānedür nār-ı çerāġ üstündedür

113

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

68b 1. Aşḳ ehli yine Ḥaḳ’dan dīdār-ı cemāl ister
Erbāb-ı cihān ṭuymaz Ḳarūn gibi māl ister

69a 2. Ṣahrā-yı taḥayyürde dil-teşne vü ser-gerdān
Ḳılmaz şu ki hem-çün Ḫıżr la‘lüñden delāl ister

3. On dört gicede irdi sa‘yla ḳamer bedre
Nāḳıs mı olur ol kim aşḳuñda kemāl ister

4. Ḳadrle irer ‘ıyda ey mihr-i felek zīnet
Ḳaşuñ gibi ḥüsnüñde kim māh-ı hilāl ister

5. Ger ārifiseñ gel geç bu keṣret-i dünyādan
Aldanmadı şol kimki ḳāli ḳodı ḥāl ister

6. Ḥayvāndan olur kemter ol kim lebi devrinde
Ṭūṭī gibi yā sükker bengī gibi bāl ister

7. Ḥaḳ bilmedi her kimki Ḥaḳ ṣūretüñi gördi
Ḥaḳ yolda gör ol dīvi kendin nice ḍāl ister

8. Dünyāda olur fānī ‘uḳbāda bulur bāḳī
Kim tāc u ḳabāyı ḳor ol faḳrla şāl ister

9. Cān ṭıflı Miṣālī’nüñ zülfüne mürīd oldu
Aşḳ ebcedi pīrinden dersin cīm u ḍāl ister

114

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

69a 1. Sünbül-i küfrüñden aldı her kim īmāndan ḫaber
Vāḳıf-ı dīn oldı buldı sırr-ı Ḳur'ān'dan ḫaber

2. Ma'nā-i şābb ḳaṭaṭdur ey ṣıfāt-ı Ḥaḳ ḥaṭṭuñ
K'oḳıyanlar lā-büdd olur ẕāt-ı yezdāndan ḫaber

3. Ders idenler muṣḥaf-ı ḥüsnüñde Ṭāhā sūresin
Buldı sermed-i ma'nā dīdār-ı Raḥmān'dan ḫaber

4. Çün Sikender düşmedi ẓulmāta ser-gerdān olup
Leblerüñ Ḫıżr'uñdan alan āb-ı ḥayvāndan ḫaber

5. Cām-ı la'lüñ sırrını fāş eyleme nā-maḥreme
Virme dīve ḫātem-i mülk-i Süleymān'dan ḫaber

6. Menba'-i cān bulmışuz yārüñ lebin ey cevheri
Ṭaşdur virme bize la'l-i bedaḫşāndan ḫaber

7. Herkesi ṣarrāf-ı gevher ṣanma yā ġavvāṣdur
Gelmemişdür çün Miṣālī ḳa'r-ı 'ummāndan ḫaber

115

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

69a 1. Ṣıfātuñ muṣḥaf-ı yezdāna beñzer
Dudaġuñ çeşme-i ḥayvāna beñzer

2. Cemālüñ Ka'be'sine ey perī ruḫ
Sücūda gelmeyen Şeytān'a beñzer

69b 3. Ḳaşuñla kirpigüñ ruḥsāruñ üzre
Yazılmış āyet-i Ḳur'ān'a beñzer

4. Senüñ ḫam-pür-ḫam olmış hindī zülfüñ

Ruḫuñda ‘akreb ü ṣu‘bāna beñzer

5. Berāt ehl-i cennetdür cemālüñ

Ki anda sünbülüñ ‘ünvāna beñzer

6. Ṣadef aġzuñ lebüñ la‘l-i bedaḫşān

Dişüñ dürr ü sūzuñ ‘ummāna beñzer

7. Demüñden nice cān bulmaz Miṣālī

Ki her nuṭḳuñ raḥīḳ-i cāna beñzer

116

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

69b 1. Cemāl-i ādemi an Ḫudā’dur anı görmezler

Ṣıfāt-ı muṭlaḳdur niçün bes anı görmezler

2. Cehālet sūzını eyle ‘uyūnı vahşī çāferveş

Dökülmişdür eẕān ma‘nā ruḫ-ı Raḥmān’ı görmezler

3. Anuñçün münker olurlar saña ey āftāb-ı dīn

Ki ġayet āşikārā sen velī ā‘yānı görmezler

4. Düşerler pāye-i dīnden olur tā ebed kāfir

Şular kim ḫāl ü ḫaṭṭuñda senüñ īmānı görmezler

5. Ḥaḳḳ’uñ ẕāt u ṣıfātından ḳılurlar ġaflet anuñçün

K’oḳuyup levḥ-i maḥfūẓundaki Ḳur’ān’ı görmezler

6. Sücūduñdan çekerler ser çün İblīs-i la‘īn zān rū

Ki fī vü ḍād u lāmuñda senüñ yezdānı görmezler

7. Egerçi kirpigüñ ḳaşuñ kilīdidür semavātuñ

Ḳaçan fetḥ ola gökler kim bedr-i ḫazānı görmezler

8. Senüñ ol merdüm-i ḍāduñ noḳṭadur her ṭaraf pāye
Ki ḳılmış on sekiz biñ ‘ālemi nūrānı görmezler

9. Cihān ḫalḳına ‘ayn olmış ki hep görmeklik andandur
Velī kör oldılar k’anda şeh-merdānı görmezler

10. Temevvüc eyledi ebḥur pür oldı derc-i dehre azdur
Zihī körlük cihāna ṣıġmayan ‘ummānı görmezler

11. Miṣālīveş reh-i dīnde anuñçün olamazlar er
Ki meydān-ı ḥaḳīḳatde şeh-i ‘irfānı görmezler

117

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

69b 1. Ey ḳamer ṣūret-i nigār u şāh-ı ḥüsn lā-naẓīr
V’ey cemālüñ bedr-i tābından ḥecl şems-i münīr

2. Ser-be-ser ālem ḳamu müstaġriḳ oldı būyına
Subḥ-dem zülfüñ ḳullābı ‘anber-efşān u ‘abīr

70a 3. Ḳalmış idi küfr ü cehl içinde ‘ālem ser-be-ser
Vecḥ-i ādemden tecellī ḳılmasa fażl-ı kebīr

4. ‘Ālemüñ sensin bu gün ḫānı vü şāhen-şehi
Tayanup nefsüñ olursañ ṣūret-i Ḥaḳ’dan ḫabīr

5. Gönlümüñ vīrāne şehrin ḳıldı ma‘mūr ey ṣanem
Tā ki anda ḳaşlaruñ yayı bu cāna gamze-tīr

6. Ey ki cādu gözlerüñ ḫāl-i siyāhuñ siḥr ile
Eylemişdür sünbülüñ her tārına biñ cān esīr

7. Ey Miṣālī nefsüñi bil Ḥaḳ’la yār ola gör
Key ṣaḳın k’olmayasın men silk-i aṣḥābü’s-sa‘īr

118

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

70a 1. Cevherīveş güher isterseñ dilā ‘ummāna var
Kān-ı cevher bāṭın-ı insāndadur insāna var

2. Nūr-ı dīdāra irem dīrsen çü Mūsā Ṭūr’da
Gel *ena’l-lāh*[260] söyleyen ol āteş-i Raḥmān’a var

3. Ger dirilmek isteriseñ çün Mesīḥā ol mehüñ
La‘l gibi leblerinde çeşme-i ḥayvāna var

4. Diler iseñ fetḥ ola āḫir ṭılısm günc-i ġayb
Ḫod-şinās u Ḥaḳḳ-şinās olan dīl-i vīrāna var

5. Ebced-i ‘aşḳ-ı ezelden ders diñlerseñ eger
‘Ālim-i ta‘līm ‘ilm-i ‘alleme’l-Ḳur’ān’a var

6. Ger ṭavāf-ı beyt-i ma‘mūr isteriseñ çün melek
Ḳal‘a-i sencerde ṣaḥn-ı rūże-i yezdāna var

7. Ehl-i deyr olmaḳ dilerseñ çün Miṣālī ehl-i deyr
Sünbül-i küfrini muḥkem ṭut sūy-ı īmāna var

119

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ey ṣanem şol meh cemālüñ gökde aya ṭa‘n ider
Kākül-i ḫam-pür-ḫamuñ ẓıll-ı hümāya ṭa‘n ider

---

[260] İnnî ena’l-lâhu rabbü’l-‘âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! Bil ki **ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

2. Ḳāmetüñ bir sidredür kim ey ḳamer ṭal‘at anuñ
Dem-be-dem serv-i revānı müntehāya ṭa‘n ider

3. Ṣūretüñ yā Rāb ne tābān-ı mihr-i nūr-efşāndur
Kim anuñ aydınlığı *şemsü’ḍ-ḍuḫā*[261]ya ṭa‘n ider

4. ‘Anber-efşān sünbülüñ bir şemmesi ey āftāb
Misḳ-i çīn ile Ṣemerḳand u Ḫatā’ya ṭa‘n ider

5. Gerçi ‘Īsā fātiḥiyle zinde ḳılur mürdeyi
Nuṭḳa gelse ol perī Ḫıżr u ‘Īsā’ya ṭa‘n ider

70b **6.** Ma‘rifet kesb eyle Ḥaḳ’dan ‘ārif-i nefs ola gör
‘Ārif-i yezdān olan şāh u gedāya ṭa‘n ider

7. Ey Miṣālī kimki gördi gülsitān ḥüsnüñi
Cāvidān ol merd Ḥaḳ ḫuld-ı ‘alāya ṭa‘n ider

120

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

70b **1.** Berāt-ı ‘aşḳdur ḥüsnüñ ḳaşuñ ‘ünvān-ı ṭuġrālar
İmām olmış bu miḥrāba mükaḥḥal ‘ayn-ı şehlālar

2. Cemālüñ bāġ-ı firdevs ü ḫuṭūṭuñ ḥūrdur k’anda
İder ṭāvusveş cevelan şehā zülf-i semen-sālar

3. Ḳaşuñla kirpigüñ zülfüñ Moġol Çin ‘aynıla ḫālüñ
Çeküp ‘asker bıraḳmışdur yedi iḳlīme yaġmalar

4. Bu ḥüsn ü ḫalḳ u luṭfıla Te‘alā’l-lāh ne zībāsın
Ki ḳul olmış saña cümle cihān içinde zībālar

---

[261] Şemsü’d-duhâ: **Kuşluk vaktinin güneşi.** Hz. Muhammed için söylenen ünvanlardan biridir.

5. Mu‘ammā-yı dü zülfüñden ḫaberdār olmadı kimse
Egerçi kendü re’yince didi herkes mu‘ammālar

6. Dehānuñ gördi açıldı çü bülbül ġonce gülşende
Lebüñ şevḳine ṭutmışdur ḳadeḥ destinde lālālar

7. Dizilüp rişteye bir bir gelüp bāzāra düşmişdür
Cevāhir dişlerüñ naẓmın görelden dürr-i deryālar

8. Ḫırāmān müntehā ḳaddüñ görelden yire geçmişdür
Gülistān-ı cihān içre nice serv-i dil-ārālar

9. Miṣālī iḫtiyār eyle ‘abāyı gel ḳabādan geç
Ḥaẓer ḳıl kime āteşdür yaḳar zer-beft-i zībālar

121

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

70b 1. Ṣākīyā ṣun sāġar-ı gül-gūn ki gül devrānıdur
Furṣatı elden çıḳarma kim bu dünyā fānīdür

2. Ḳoyma nergis gibi elden bāde-i ḫamrāyı kim
Ol perīnüñ ‘aks-i la‘l-i çeşme-i ḥayvānıdur

3. Ḫasteyem ‘aşḳuñ ḥarāretinden ey serv-i sehī
Gel ki göñlüm rencine dār ü lebüñ dermānıdur

4. ‘lyd-ı ekberdür cemāli ol ḳamer ṣūretlünüñ
Bu cihetden cān-ı kemān ebrūsunuñ ḳurbānıdur

5. Gözlerüñ aç bir naẓar ḳıl ṣūret-i cānānına
Kim tecellī ḳıldı anda ṣūret-i Raḥmān’ıdur

6. *Men ‘aref*[262] sırrına Ḥaḳ’dan kimki vāḳıf olmadı

Silk-i ādemden degüldür dīvdür Şeyṭān’ıdur

71a 7. Ey Miṣālī ‘ālem-i ma‘nāda olur müselmān

Her kimüñ ki ḳıblegāhı ṣūret-i insānıdur

122

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

71a 1. Ḥarf-i cīmdür zülf-i misküñ kim yanaġ üstündedür

Ḫāl-i dānuñda nuḳaṭdur kim ṭuzaġ üstündedür

2. ‘Andelīb-i cāndur lisānuñ ey dem ‘Īsā lebüñ

Bir açılmış ġonce güldür kim budaġ üstündedür

3. Nūr-ı meyde ḫattuñ ey meh-pāre her kim gördi dir

Sebze-i ırmāġ-ı cāndur kim ṭuṭaġ üstündedür

4. Dökmeġe ḫūnın revān-ı erbāb-ı ‘aşḳuñ kirpigüñ

Gāh tiġ ü gāh ḫançer geh bıçaġ üstündedür

5. Ḳāmet-i sidreñ görüp anuñçün serverān

Yire geçmişdür ḥasedden ser ü ayaġ üstündedür

6. ‘Aşḳuñuñ göynekleri birbir derūnumda benüm

Lāleler baġrına dönmişdür ki dāġ üstündedür

7. ‘Aşḳ baḥrinden Miṣālī anı kim derc eyledi

Şāh-vār-ı ma‘rifetdür kim ḳulaġ üstündedür

---

[262] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

123

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

71a 1. Bir dehān ol ḫaṭṭ-ı mül ki dest-i ḳudret yazadur
Ġonce-i bāġ-ı ḥaḳīḳīdür ki dā'im tāzedür

2. Ca'd-ı miskin gibi olmaz dil perīşān cem' olur
'Āḳıbet mīli kimüñ k'ol ġamze-i ġammāzedür

3. Zülf-i 'Anḳā'sı olur şān sidreden 'anber-feşān
Ḳāf -ı'ārıżdan şu dem ki sür'ati pervāzedür

4. Ey göñül çekmek gerek nāz u cefā sen ol mehüñ
Aneden çün fıṭratı bā şīr cevr ü nāzedür

5. Dil-ber odur k'iḥtiyācı olmaya meşşāṭaya
Ḥüsn-i zībā dime ol rüyā ki reng-ġāzedür

6. Nuṭḳ-ı Ḥaḳ'dan mest ü bīdār oldı cümle ka'ināt
Ḫamr-ı ġafletden henüz vā'iẓ ḥumārın yazadur

7. 'Abd iken sulṭān olısar der-geh-i Maḥmūd'da
Raġbeti şol kimsenüñ ki ma'nā-i ayāzedür

8. Ġayrıdan esrār-ı Ḥaḳ sır itdi keşşāf olmadı
Ya'ni kim rāz ehlinüñ rāzı yine hem-rāzedür

9. Çün Süleymān ey Miṣālī ḳıl dehānından ṭaleb
71b Ger hevañ ol la'l gibi ḫātem-i eknāzedür

124

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

71b 1. Ḫaṭṭuñ yüzüñ āyet-i ekber degül midür
Ġılmān u ḥūr u cennet-i heşt degül midür

2. Ey ẓulmet içre āb-ı ḥayāt isteyen çü cīm
Yārüñ dehānı çeşme-i kevṣer degül midür

3. Mihrāb ḳaşuña çü melek ḳılmayan sücūd
İmān ü dīne girmedi kāfir degül midür

4. Ser çekme miṣl-i dīv ruḫ-ı Ādem'den ey fakīh
Mescūd-ı çarḫ-ı melā'ik peder degül midür

5. 'Aşḳuñ yolunda kimki ḳılur baş u cānı ṣarf
Meydān u rāh-ı ḥaḳīḳatde er degül midür

6. Her kim seni ki ṣūretde Raḥmān durur dimez
Ṣūretde ādem ü ma'nāda ḥar degül midür

7. Ṣoydurdı postı Nesīmī vü oldı Manṣūr dār
Şol kim yoluña ser vire server degül midür

8. Ġavvasveş berāy güher olma baḥre ġarḳ
Kesb-i ma'ārif eyle ki gevher degül midür

9. Kühl it Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ'uñ Ḥāḳḳ-ı rāhını
Kim cān u ten 'uyūnına cevher degül midür

125

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

71b 1. Cemālüñ cennetü'l-a'lā tuṭaġuñ āb-ı kevṣerdür
Ḳıyāmuñ sidre vü 'ar 'ar ṣaçuñ çīn-i mu'anberdür

2. Ḳaşuñ miḥrābına şāhā sücūda gelmedi Şeyṭān
Bu ma'nādan anuñ adı müdāmı dīv-i ekberdür

3. Leb-i la'lüñden ey dil-ber ḥayāt-ı cāvidān buldum
Zülāl la'lüñüñ yā Rāb ne cān baḫş şehd ü şekerdür

4. Bugün kim nefsini Ḥaḳ'dan bilup idrāk-ı Rab oldı
Diyār-ı vahidiyyetde emīr şāh u serverdür

5. Ṣıfātuñdan ẓuhūr itdi Ḥaḳḳ'uñ dīdār-ı 'ulyāsı
Cemālüñ ey ḳamer çehrene ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a maẓhardur

6. Cemālüñ beyt-i ma'mūr u meleklerdür zümürrüd ḫaṭṭ
Ḫaṭṭibi nergis-i müşk ḳaşuñ miḥrāb u minberdür

7. Bahār oldı gül açıldı cihān miṣl-i cinān oldı
Bugün 'irfānla bezm it Miṣālī devr-i sāġardur

126

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

72a 1. Yine göñlüm bir perī ruḫsārenüñ ḥayrānıdur
Çarḫveş zencīr-i gīsūsında ser-gerdānıdur

2. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ'dur ṣıfāṭı ey delā'il isteyen
Ser-be-ser eşyā ḳamu ol ṣūretüñ bürhānıdur

3. Levḥ-i mahfūẓunda gördüm yazılu *innā fetaḥ*[263]
'Ārıżı üzre müṣennā ḫaṭṭları Sübḥān'ıdur

4. 'lyd-ı vechinden niḳābın ref' idicek ol nigār
Ṣad hezārān men teki şeydānuñ ḳurbānıdur

5. Ey Miṣālī cān fedā ḳıl şol ḫırāmān ḳaddine
Kim anuñ reftārına cān u cihān erzānıdur

---

[263] İnnâ fetahnâ: Biz sana **doğrusu** apaçık bir **fetih ihsan ettik.** (Fetih, 48/1)

127

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

72a 1. Gülistān-ı cemālüñde açılmış her ṭaraf güller
Anuñçün şevḳle ʻuşşāḳ ider nāle çü bülbüller

2. Gören deyr-i ṣubḥ-ı ḥüsnüñde nigāra şīr zülfüñ
Bıraḳmış siḥr idüp māhuñ zehr su boynuna ġullar

3. Cemālüñ bāġ-ı firdevs ü ḳaddüñ serv-i ḥaḳīḳatdür
Dehānuñ çeşme-i kevṯer reyāḥīn sebze sünbüller

4. Bu ebrū zülf ü çeşmile ne āşūb-ı cihānsın kim
Bıraḳdı her ṭaraf ḥüsnüñ bu gün fitneyle ġulġuller

5. Raḫuñda ḫāl-i hīndūlar benek mi ḳanlu ʻaynumda
Yā dāġ-ı lāle baġrum mı yā bir ḳaç sepme fülfüller

6. Görenler dir ʻiẕār üzre perīşān ḫaṭṭuñı ey māh
Bıraḳmışdur hümā ẓıllın cinān bağına kāküller

7. Niçün ʻaşḳla cām içmez Miṯālī bezm-i gülşende
Sücūd idüp ṣurāḥı çün ḳılur şevḳile ḳulḳuller

128

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

72a 1. Dil-berā ḥüsnüñ senüñ āyīne-i Allāh'dur
Ẓāhir oldı muṣḥaf-ı ḥaṭṭuñ ki kenzu'l-lāhdur

2. On sekiz biñ ʻālemi bir noḳṭadan keşf eyleyen
Ṣāḥib-i Düldül-i ʻAlī'dür kim velī Allāh'dur

3. Nā-gehi maġrib yerinden ẓāhir oldı āftāb
ʻĀlemi nūrānī ḳıldı geldi faẕlu'l-lāhdur

4. Ka‘be-i put-ḫāneden farḳ itmezem men zāhidā

Ḳancaru ḳılsam naẓar çün *ṣemme vechu’l-lāh*[264]dur

5. Ehl-i a‘rāfuñ cemālüñ ḳıblesidür müstedām

Bu muḥaḳḳaḳ ḳıbleye yüz ṭutmayan güm-rāhdur

72b 6. Zülfünüñ dārında ber-dār oldı dil-i Manṣūrvār

Tā ki gördüm zülfün anuñ dār-ı ‘aşḳu’l-lāhdur

7. Ey Miṣālī vechüñe Ḥaḳ-bīn göziyle ḳıl naẓar

Göresin dīdār-ı Ḥaḳḳ ide kelāmu’l-lāhdur

129

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

72b 1. Cümle maẓhardan ẓuhūr iden ruḫ-ı maḥbūbdur

Ẓarfuña maẓrūf olur geh ṭālib ü maṭlūbdur

2. Şāh olur geh leşker ile ḳullanur geh ‘askeri

Ḍārib u maḍrūb geh ġālib ü maġlūbdur

3. Āb u ḫāk u bād u āteş gāh taḥt u gāh fevḳ

Sad hezārān şekl olur geh Rab gehī merbūbdur

4. Gāh tiryāk ü helāhil geh Sikender Ḫıżr’la

Çeşme-i kevṯer olur geh şārib u maşrūbdur

5. Gāh ḳahr u gāh luṭf u gāh iḥsān gāh necl

Çehre-i zībā olur geh ṣūret-i ma‘yūbdur

---

[264]Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

6. Gāh ḥarf ü gāh noḳṭa ‘aşr u Ḳur’ān geh hece
Geh medār u kilk olur geh kātib u mektūbdur

7. Gāh peydā vü nihān ü nüktedür bekrle gāh
Maḳsim u maḳsūm u ḳāsım ḥāsib ü maḥsūbdur

8. Sī vü dü nutḳuñ ṣıfātıdur ẓuhūr eyler ḳamu
Gülşen ü geh serv ü geh nehr-i revān geh ḫūbdur

9. Bunca ḳuvvet bunca ḳudret fażl-ı muṭlaḳdan durur
K’āsitānında Miṣālī’nüñ yüzi çārūbdur

130

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

72b 1. Arş-ı Raḥmān’sın ḳılursañ ger bu ‘arşu’l-lāhı seyr
Bilesin kim Ḥaḳ ṣıfātıdur degüldür ẓāta ġayr

2. Aḥsen-i ṣūretde maḥlūḳsın anuñçün ey püser
Rūz-ı şeb perverde eyler ‘unṣur olmış saña ẓīr

3. Ādeme yol bulmaġıçün ḥikmetiyle oldı vaż‘
Ḫayme-i mī‘ād ü Ḳuds u Yeṯrib ü Baṭḥā vü deyr

4. Ṣūret-i ma‘nā ḥaḳīḳatde degül rūzān cihet
Vāhid oldı Aḥmed ü Mūsā vü ‘Īsā vü ‘Üzeyr

5. Rūy-ı ‘arża vāriṯ olmaḳ isteriseñ ādemüñ
Oḳı esmāsın ḫalef ol dīv olma çekme żayr

6. Ḥaḳḳ-ı muḥīṭem dir cemi‘-i ‘āleme ya‘ni ḥurūf
Fehm ḳıl k’andan irer bu ḥükm cümle şer ü ḫayr

73a 7. Ḳandedür menzil-i Miṣālī’nüñ bileyüm dirseñ eger
Çıḳdı çarḫ-ı heştüme pervāz idüp mānend-i ṭayr

131

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

73a 1. Ṣaçuñ küfr ü yüzüñ īmāna beñzer
Şeb-i isrā vü mihr-i cāna beñzer

2. Açılmış her ṭaraf verd ü reyāḥīn
Cemālüñ ravża-i rıḍvāna beñzer

3. Sen aḥsen-i ṣūrete başın sücūda
Melek tek ḳoymayan Şeyṭān'a beñzer

4. Müselsel sünbülüñ bāġ-ı ruḫuñda
Yatur genc üstüne yılāna beñzer

5. Dil-i dīvāneye zencīr-i zülfüñ
Velī cāh-ı zenaḫ zindāna beñzer

6. Gözüñ fażlı Süleymānvār ber-'arş
Emīn-i maḥzen-i yezdāna beñzer

7. Cemāl-i şem'ine cān ol perīnüñ
Yanar pervāne-i sūzāna beñzer

8. Dil aldı ālıla bir būsesine
Naẓar ḳıl şimdi ḳaṣdı cāna beñzer

9. Miṣālī başuñı meydānda ḳıl ṭob
Ki zülfi ol mehüñ çevgāna beñzer

132

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. 'Ārifüñ dārü's-selāmı 'ārıżuñ uçmaġıdur
Gözlerüñ mey-hāne-i vaḥdet lebüñ ayaġıdur

2. ‘Anberīn zülfüñi n’ola mesken iderse göñül

‘Andel-i cānuñ ezel ol āşiyān yataġıdur

3. Bir negāhile göñül şehrini tārāc eyledi

Gözlerüñ gamzeñ şehā hey ne amānsuz bāġıdur

4. Dāne ü dām itme zāhid tesbīḥ ü seccāde kim

‘Āşḳuñ dānıla dāmı ḫāl ü zülf-i baġıdur

5. Ey Miṣālī sāġar-ı gül-gūn elüñden ḳoyma kim

Nev-bahār oldı gül açıldı vü ‘işret çaġıdur

133

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

73a 1. Küntü kenzüñ nüktesi ol gevher-kān bendedür

Ma‘nā-i ẕāt u ṣıfāt fażl-ı Raḥmān bendedür

73b 2. Çehre-i cānānda göstermege dīdār-ı Ḥaḳ

Uş delīl ü ḥüccet-i āyāt u bürhān bendedür

3. Ḳuş dilin ögrenmek isterseñ berü gel ṭālibā

K’ins ü cinn ü ṭayra ḥüḳm iden Süleymān bendedür

4. Bendedür nār-ı tecellī Mūsā-i ‘İmrān menem

Yūsuf-ı Ya‘kūb-ı Mıṣr ol şāh-ı Ken‘ān bendedür

5. Ḥācı-i Ḥaḳḳ olmaḳ isterseñ berü gel zāhidā

K’ol mübārek ḳıble-i Ḥaḳ Ka‘be-i cān bendedür

6. Vāṣıl oldum tā cemāl ol ḳamer-i ruḫsāreye

Selsebīl ü cennet ü hem ḥūr u ġılmān bendedür

7. Cehlüñüñ rencine dārū isteriseñ gel berü

Ey faḳīh bī-ṭahāret uşta dermān bendedür

8. Baḥre ṣalma beher lü’lü’-i cānuñı ġavvāṣvār
İste kim ol cevher-i cān dürr-i ‘ummān bendedür

9. Ey Miṣālī cān göziyle ṣūretüñ ḳıl naẓar
Dest-i ḳudretle yazılmış ḫaṭṭ-ı Ḳur’ān bendedür

134

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

73b 1. Kime kim Ḥaḳ’dan hidāyet feyż-i fażu’l-lāh olur
Ḥaḳḳ’a varmaġa cemī‘-i ‘ālem aña rāh olur

2. *Eynemā* didi *tuvellû ṣemme vechu’l-lāh*[265] ẕāt
Ya‘ni ‘ālem cümle ehlu’l-lāha beytu’-l-lāh olur

3. ‘Ārif-i Rab ‘ārif-i nefs olmayınca ādemi
Ṣanma k’irer Mıṣr’a Yūsuf gibi padşāh olur

4. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ṭılısmın keşf iden ey genc-i nūr
On sekiz biñ ‘ālemüñ sırrından ol āgāh olur

5. Maẓhar-ı Ḥaḳ’dur ṣaḳın insāna inkār eyleme
K’aña inkār eyleyen Şeyṭān tek güm-rāh olur

6. Ḫor baḳma muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur vücūd-ı ādeme
Gel oḳı üstāddan gör ne kelamu’l-lāh olur

7. Ey Miṣālī kenz-i ẕāṭu’l-lāha irdi lem-yezel
Şol ki Ḥaḳ’dan vāḳıf sırrı-ı ṣıfātu’l-lāh olur

---

[265] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

135

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

73b 1. Ġoncedür la‘lüñ nigārā dişlerüñ dürr-i dānedür
Leblerüñ mey-ḫāne-i vaḥdet gözüñ peymānedür

2. Lā-yezālī ḥüsnüñüñ şem‘ine ḳarşu cān u dil
Ṭutuşup pervāneler tek yāna gelmiş yānadur

74a 3. Tā görelden Leylī zülfüñ ḫalḳa-i zencīrini
Mürg-i dil Mecnūn u ser-gerdān u hem dīvānedür

4. Ka‘be-i ḥüsnüñde her kim çün melek sācid degül
Secdeden baş çeken Şeyṭān degül yā nedür

5. Kim ki ruḫsārında cānā Ḥaḳḳ’ı iṯbāt itmedi
Bī-baṣardur fażl-ı Ḥaḳ’dan tā ebed bī-gānedür

6. Ey göñül ‘aşḳ-ı ḥaḳīḳatden nefs ur dā’imā
Zāhidüñ güftārını gūş itme kim efsānedür

7. Ey Miṯālī ‘āşıḳuñ göñlün giriftār itmege
Kākül-i ‘anber niṯārı dām u ḫāli dānedür

136

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

74a 1. ‘Āşḳ-ı ḥüsn-i yāra ol bendeki sulṭānlık budur
Dīve virme ḫātem-i mülki Süleymānlık budur

2. Ḳıble-i Raḥmān-ı ḥaḳīḳat aḥsen-i taḳvīmdür
Secdeden ser çekme çün Şeyṭān’uñ ‘iṣyānlıḳ budur

3. Ṣūret ü ma‘nāya idrāk olmamaḳ ey ādemi
Belki ‘irfān meclisinde küllī nādanlıḳ budur

4. Sünbül-i dildārı muḥkem ṭut k’odur rāh-ı neşāṭ
Çekme el andan kim āḫir dem perīşānlık budur

5. Pāk-ı dāmen ol cihānda ġayra açma ‘aynuñı
Kāfir nefsini helāk it kim müselmanlıḳ budur

6. Dürr-i cevher-i ma‘rifetdür baḥr-ı dildür maḥzeni
Gevherīveş iste kim ol ġonce virānlık budur

7. Ẓulmet-i ḫaṭṭuñda cānā içmeyen āb-ı ḥayāt
Ḥayy degül mānend-i Ḫıżr insānda ḥayvānlıḳ budur

8. Çün ṣırāṭı cenneti ḥüsnüñde zāhid geçmedi
Bildi göklerde semavāt ehli nirānlıḳ budur

9. Ey Miṣālī ḥarb ḳıl miḥrāb öñünde dīvle
Gel melek sīretlü bir merd ol ki insānlıḳ budur

137

mef ū lü fā ī lā tü me fā ī lü fā ī lün

74a 1. Ḥaṭṭuñ yüzüñde sūre-i Ṭāhā degül midür
Şerḥ ü beyān ‘alleme’l-esmā degül midür

2. Ṣubḥ yüzüñde ca‘d-ı müselsel zehr-i ṭarf
Ḳadr u berāt u leyletü’l-isrā degül midür

3. Ey nūr-ı ‘ayn-ı rūḥ seni dīdār-ı kibriyā
Her dü cihānda görmeyen a‘mā degül midür

74b 4. Nār-ı dıraḫtdan iriş envār-ı ḥüsnüñe
Gördi likā-yı Ḫāliḳ’i Mūsā degül midür

5. Şol kimki lām u bā lebüñüñ ṣardı rāzını
Mürdeyken oldı zinde Mesīḥā degül midür

6. Ey dīv bī-sücūd u ‘anīd ü pelīd-i ruḫ

Ābāya ṭutañ yüzüñ Ka’be-i ‘ulyā degül midür

7. Ey Ḥaḳ gördüm diyen naẓar it ‘ayn-ı cānla

Her sū cemāli gün gibi peydā degül midür

8. Ey kevṯer isteyen ṭaleb it ‘ilm-i *min ledün*[266]

K’āb-ı ḥayāt u ḫamr-ı muṣaffā degül midür

9. Ruḫ ṭut Miṯālī miṯl-i melek her ṭaraf Ḥaḳḳ’a

Ḳur’ān içinde emr *fe eynemā*[267] degül midür

138

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

74b 1. Neylerem ben bunda çün ol ṭūṭī güftār andadur

Şol boyı serv-i ḫırāmān māh-ı envār andadur

2. Bu gönül mürġi nice ārām ḳılsun bir nefes

Çün ḥabībüm dil-berüm ol çeşm-i bīmār andadur

3. Kūy-ı cānāna sefer ḳıl ey dil-i bī-çāre kim

Cān u dilden sevdiġüñ yār-ı vefādār andadur

4. Men nice ney gibi nālān olmayam baġrum delüp

K’ol yüzi cennāt-ı ‘adn u bāġ-ı gülzār andadur

5. Bir naẓar ḳıl firḳatüñden gönlümüñ şehrinde kim

Dürlü dürlü derd-i hicrān ḥasret-i nār andadur

---

[266] Min ledün: Elif. Lâm. Râ. (Bu sana indirilen), hikmet sahibi (ve) her şeyden haberdar olan **(Allah) tarafından** âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. (Hûd, 11/1; Neml, 27/6)

[267] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye** dönerseniz Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

6. Ey ḳamer ṣūretlü dil-ber gerçi kim ben bundayam
Lī̇k cān u dil ḫayālüñ ile her bārāndadur

7. Ey Miṣālī̇ ḳande görseñ bir dil-ārām perī̇
Hem-nişī̇n olmış aña bir dī̇v-i aġyār andadur

139

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

74b 1. Odlu dāġı ‘aşḳuñuñ kim sadr-ı sūzān içredür
Ġonce güldür kim derūnı ṭopṭolu ḳān içredür

2. Ey ḳamer dilde ḫayālüñ ġamı idelden vaṭan
Dil ferruḫdur cān-ı zinde cānān-ı cān içredür

3. Sācid oldum tā kemān ebrūlaruñ miḥrābına
Ol cihetden müselmānam cānum ī̇mān içredür

4. Ṣor leb ü ḫaṭṭuñdan iste küntü kenzüñ rāzını
Kim budur vaḥdet meyi ẓulmetde pinhān içredür

75a 5. Tā mu‘anber zülfüñi ḳıldı perī̇şān ṣubḥ-dem
Ser-be-ser ‘ālem ‘abī̇r ü ‘anber-efşān içredür

6. Ḫāl-i hindi ‘ārıżuñdan baġlamış gülden serī̇r
Bir Ḥabeş sulṭānıdur kim ol gülistān içredür

7. Ġonce gül la‘l-i lebüñ şevḳine ey nergis-i çeşm
Tā seḥer cān bülbüli feryād u nālān içredür

8. Künc-i ġamda ḥasret gī̇sūlaruñdan dostam
Dil perī̇şān sī̇ne-çāk ü dī̇de pür-ḫūn içredür

9. Ey Miṣālī̇ erdür ol kim zülf-i çevgān yār içün
Ṭob idüp merdāne tek başını meydān içredür

140

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

75a 1. Şükr-i dergāh-ı yezdānda ki bizüm pīrümüz vardur
Muḥammed Muṣṭafā vü hem ‘Alīveş pīrümüz vardur

2. Ḫadīce ḫātūn maḥşer ki Fāṭıma ḥūr-ı cennetdür
Bi-ḥamdi’l-lāh iki ümmden çü şeker şīrümüz vardur

3. Ḥasan zehr iḫtiyār itdiyse n’ola Ḥaḳ şehīd oldı
Ḥüseyn Kerbelā gibi ne ġam-ı dest-gīrümüz vardur

4. Göze Zeynü’l-‘ibād’uñ ḥāk-pāy-i tūtīyāmuzdur
Ganīyüz Bāḳıruñ ‘aşḳında ḫoş tevḳīrümüz vardur

5. Ḥaḳīḳat-i Ca‘fer ü Kāẓım imām u pīşvāmuzdur
‘Alī gibi ṭarīḳ-i dīn içinde mīrümüz vardur

6. Taḳī mihr ü Nakī māh u ḥüsn-i sulṭān u ser ‘asker
Muḥammed Mehdī-i devrān-ı şeh muḫbīrümüz vardur

7. Tevellā eyledüñ sıdḳla on iki imāma hem
Bilinmez çār-deh-i ma‘sūmedür taḳrīrümüz vardur

8. Muḥammed’le ‘Alī’nüñ şolki sevmez āl u evlāduñ
Aña hem ḳavs-i la‘netden nice biñ tīrümüz vardur

9. Miṣālī oḳudı yazdı ‘Alī vü Muṣṭafā sırrın
İnanmazsañ buña şāhid nice tefsīrümüz vardur

141

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

75a 1. Mürg-i cān kim her seher āh-ı figāna başlar
Baḥr-ı çeşmüm mevc ider ḳānile aḳar başlar

2. Vuṣlat-ı la‘lüñden idelden beni taḳdīr dūr
İçdigüm ṣu ḫūn yedügüm zehir alev daşlar

3. Asitānuñ Ka‘besi’nüñ ḫiḍmetiçün rūz-ı şeb
Gözlerüm ṣaḳḳa durur kirpiklerüm ferrāşlar

75b 4. Men ki ġam küncinde neyveş iñledükçe her seḥer
Raḥm idüp her sū baña feryāda başlar ṭaşlar

5. Nā-tüvān-ı cismüm miyān-ı mürden oldı ḫayāl
Derd-i hicrüñ tā çıḳardı yüregümde başlar

6. Şöyle baş çekdi derūnumdan firāḳuñ āteşi
Gāh idersem yañar āhumdan ḳuru hem yaşlar

7. Subḥa dek müstaġriḳ ḫūnum gözümden āh kim
Ḫasteyem derdüme dermān var mı ey yoldaşlar

8. Ġam degül hecrüñle cān virse Miṣālī ey ṣanem
Tek murādıla cihānda sen yaşa biñ yaşar

142

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

75b 1. ‘Āşıḳuñ Ḥaḳ’dan murādı dil-berüñ dīdārıdur
Ḫaste göñlünüñ ‘ilācı la‘l-i sükker bārıdur

2. Baġrumuñ ḳanın gözümden dem-be-dem iden revān
Lāle baġrı tek yürek yaḳıcı hicrān nārıdur

3. Yañar isem şem‘-i ruḫsāruñda n’ola rūz-ı şeb
‘Aşıḳ-ı pervānenüñ çün nāra yanmak kārıdur

4. Kūşe-i firḳatde men müstaġriḳ hūnam dirīġ
Veh ki ol gül çehre dil-ber özgeler didārıdur

5. İñledür ney tek beni feryād u efġān tā seḥer
‘Aşḳ-ı ruḫsāruñ ki ‘uşşaḳuñ şehā gülzārıdur.

6. Şol ḫırāmān serv-i kaddüñden cüdā olalıdan
Gözlerümden seylvār olan ciġer ḫūnbārıdur

7. Merḥamet çeşmiyle hergiz bakmadı ol ġonce leb
Bu Miṣālī bunca kim ḥasretle āh u zārıdur

143

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

75b 1. Ḳande bir meh-pāre görseñ müdde-i pīşindedür
Veh ki bu dūn rüzgāruñ ṭatlusı nīşindedür

2. Ḥüsnüne ḳılsun naẓar la‘linden içsin cür‘ayı
Kim bu gün āb-ı ḥayāt u cennet endīşindedür

3. İrmek isterseñ burūc u sī ṣad u şaṣt sırrına
Bir naẓar ḳıl cān göziyle ḥarf-i sīn u şındadur

4. Ādeme vü ādemüñ vechine şāhiddür göz aç
Her ne āyīn kim ḥabībüñ meẕheb ü kīşindedür

5. Gösterür seb‘a’l-meṣānīyi ṣarīḥā çün güneş
‘Ārifā ‘ālī naẓar ḳıl kim bu yī vü şındadur

76a 6. Raḫne raḫne itdi sīnem tā ki āmāc eyledi
Tīr-i nāvek dil-berüñ kim ġamzesi kīşindedür

7. Bir perī sīmā ḥabībüñ vālih ü ḥayrānıyam
Geçdi on dordün Miṣālī şimdi on beşindedür

144

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

76a 1. Kākülüñ küfrinde yüzüñ nūr-ı īmān gösterür
Ḥācib ü müjgān u çeşmüñ faż̇l-ı Raḥmān gösterür

2. Sacidem hem-çün melā'ik cān u dilden rūz-ı şeb
Çün ḳaşuñ miḥrāb u vechüñ Ka'be-i cān gösterür

3. Başumı ṭob eyledüm meydān-ı 'aşḳ içinde çün
'Anber-efşān sünbülüñ müşgīn-i çevgān gösterür

4. Ṣūretüñ levḥinde yazılmış yedd-i ḳudretle faż̇l
Ḥer ḫaṭṭuñ ey ẕāt-ı Ḥaḳ te'vīl- i Ḳur'ān gösterür

5. Şerḥ ider seb'a'l-meṡānī 'ārıżuñ āyetleri
Ġonce-i ḫandān la'lüñ āb-ı ḥayvān gösterür

6. Tā beni taḳdīr-i yezdān vuṣlatuñdan ḳıldı dūr
Çeşmümüñ her ḳatresi deryā vü 'ummān gösterür

7. Ḫastedür cānā Miṡālī ḳoyma gel vīrān anı
Çün lebüñ āb-ı ḥayātı derde dermān gösterür

145

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

76a 1. Enbiyāveş her kim ol cūyā-yı ẕāt-ı pāk olur
Yüz ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'a eyler secdegāhı ḫāk olur

2. Sīn ü şından kimki yol buldı vücūd-ı ādeme
Çün Mesīḥā tā ezel menzil aña eflāk olur

3. Gördi engüştünden aẓher-i mu'cizātın Ahmed'üñ
İstivādan her kimüñ çün meh cebīni çāk olur

4. Menzilinde ḳalmadı irgürdi cānā gāyete

Er gibi ‘aşḳuñ yolunda kim bugün çālāk olur

5. ‘Ārif-i sırr-ı ezel oldı velī vü müttaḳī

Āyet-i Ḳur’ān-ı ruḫsāruñda kim derrāk olur

6. Ḳıldı her kim cennete zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr

Ḳurtılur nār-ı cehennemden ebedī pāk olur

7. Dem uram sırr-ı ene’l-Ḥaḳ’dan Miṣālī ‘āḳıbet

Dār olur Manṣūrveş yā başıdur fitrāk olur

146

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

76b 1. Ḫaṭṭuñ yüzüñde āyet-i Kur’ān degül midür

Ṭā hā[268] vü sīn bu ma‘nāya bürhān degül midür

2. Ebrū sem‘ ü ‘aynuñı ḫaṭṭāṭ-ı lem-yezel

Fażl eyledi ki ṣūret-i Raḥmān degül midür

3. Miḥrāb-ı ḳaşuña çü melek ey ṣanem senüñ

Her kim sücūda gelmedi Şeyṭān degül midür

4. Nār-ı tecellīden kim irer nūr-ı ḥüsnüñe

Ey Ṭūr-ı ‘aşḳ Mūsā-i ‘İmrān degül midür

5. Yā fī ü ḍād u lām min *iyyāke na‘büdü*[269]

‘Abd oldı saña kim şeh-i sulṭān degül midür

6. İkrār ider şu kim ki senüñ küfr-i zülfüñe

Erbāb-ı dīn ü ṣāḥib-i īmān degül midür

---

[268] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[269] İyyâke na‘budu: (Rabbimiz!) **Ancak sana kulluk ederiz** ve yalnız senden medet umarız. (Fâtiha, 1/5)

7. A‘rāż ider çü görse yüzüñ ey melek faḳīh
Bilmem ki aṣlı cīn midür insān degül midür

8. *Belhum eḍall*[270]dan oldı şu kim nefs ü Rabb’ini
Derk itmedi kör it ki ḥayvān degül midür

9. Fehm itdi kim ki kuş dilini lām u bā ile
Mūr-ı ża‘īfe baḳma Süleymān degül midür

10. Ey Ka‘be’nüñ dīvārına sācid-i gümānla
İnsāna gel ki ḳıble-i yezdān degül midür

11. Meydān-ı ‘aşḳ içinde şu kim ḳıldı tob ser
Ol mürde sünbülüñ iki çevgān degül midür

12. Keşf eyle ‘ıyd vechüñi tā göresin ‘ayān
Ey nice rūḥ-ı ‘aşḳuñda ḳurbān degül midür

13. Sulṭān-ı resul şah-ı ‘Arab ya‘ni Muṣṭafā
Sertāc-ı evliyā şāh-ı merdān degül midür

14. Ayru mıdur yigirmi sekiz otuz ikiden
İki dime sen anlara yeksān degül midür

15. Ey münkir olan āl-i ‘Alī vü Muḥammed’e
Sevmek resūlüñ ālini īmān degül midür

16. Sevmezse kim ki iṯnā-‘aşer yārı cānla
Şimr ü Yezīd ü hem ḥaramdan degül midür

---

[270] Belhum edallu: Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir**; hatta daha da şaşkındırlar**. İşte asıl gafiller onlardır. (A‘râf, 7/179)

17. Sem‘ eylese ḥayāta irer mürde cāvidān

Nuṭḳuñ Miṣālī çeşme-i ḥayvān degül midür

147

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

76b 1. Ḳāf-ı ḥüsne kākülüñ ‘Anḳā’sı kim per dağıdur

Bir melekdür kim cinān bāgında ‘anber dağıdur

77a 2. Kim görüpdür cān sipihrinde bu sidre ḳaddi kim

Otuz iki şāḫınuñ her biri biñ ber dağıdur

3. Menba‘-i rūḥ-ı ezel midür lebüñ yā Rāb kim ol

Ḥıżra kevṣer içirür ‘İsā’yā sükker dağıdur

4. Ḥüsn bāzārında şol derc-i ma‘ārifdür femüñ

Kim kelām itseñ zehr sū la‘l ü gevher dağıdur

5. Ġāret eyler dīnile īmān u İslām’ı tamām

Zülf-i küfrüñ kişver-i Rūm’a çü ‘asker dağıdur

6. Ġam degüldür gözlerüm ger ḳan döküp yaş ağlasa

Vaṣluñuñ şükrānesiçün sīm u hem zer dağıdur

7. Ey Miṣālī ḳanḳı ḥamd nedür bu ḫamr-ı ‘aşḳ k’ol

Kimi hüşyār u kim lā-ya‘kıl eyler dağıdur

148

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

77a 1. Ey göñül ‘azm eyle k’ol serv-i ḫırāmān andadur

Ġonce gül-i ḫandān la‘l ol çeşm-i fettān andadur

77b 2. Her seḥer bülbül gibi feryād u nālāndur işüm

Kim benüm ḥasretle bunda verd-i ḫandān andadur

3. Ṭañ degül efġān idersem ney gibi dil-sūz olur

Kim benümdür künc-i ġam ol şāh-ı ḫūbān andadur

4. Ey ṣabā yād olursam[271] iletesin peyġāmumı

Ol ki dā'im kişver-i ḥüsn içre sulṭān andadur

5. Āteş-i hicrile baġruñ lāle tek pür dāġıdur

Ayrılup senden Miṣālī tā ki cānān andadur

149

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

77b 1. Bize senüñ melāmetle ser-i ṣad-pāreler dirler

Cefā tīrle ẓaḫm olmış dil-i pür yāreler dirler

2. Senüñ zencīr ü ve'l-leyl müca'ad zülfüñe şāham

Bizüz mecnūn-ı ser-gerdān bize āvāreler dirler

3. Viṣāl kūy-ı 'aşḳuñdan cüdā bu künc-i miḥnetde

Bize hicr odına yanmış dil-i ġam-ḫˇāreler dirler

4. Gözüñ nergis ṣaçuñ sünbül lebüñ ġonce hilāl ebrū

Ḳıyāmuñ nārdan 'ar 'ar size meh-pāreler dirler

5. Cüdā olaldan ey dil-ber Miṣālī āsitānuñdan

Olup pür renc ü dil pür ġam bize bimāreler dirler

150

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

77b 1. Veh ki ġam küncinde şevḳüñle ciger sūzāndur

Mürġ-i dil ney gibi iñler tā seḥer nālāndur

---

[271](yâdurur şeklinde yazılmış ancak vezin ve mana gereği yād olur şeklinde okunmuştur.)

2. Ḥasret-i derd ü firāḳuñdan eyā ‘Īsā nefes
Gözlerümüñ biri Ceyḥūn birisi ‘ummāndur

3. Leblerüñle gül yüzüñ vaṣlıçün olmaga niṯār
Ḫūn baġrumla dü çeşmüm dürr ü la‘l-i efşāndur

4. Tā ki düşdüm ‘anber-efşān sünbülüñ sevdāsına
Gönlümüñ Mıṣrı’nda Yūsuf gibi ‘aşḳuñ cāndur

5. Dāġ-ı hicrüñ sīnemi ḳıldı münaḳḳaş la‘l var
Veh ki baġrum içi ġonce gül gibi pür ḫūndur

6. Her ne kim senden gelür ger zehr ise nūş eylerem
Ben anı cevr ü cefā bilmem baña iḥsāndur

7. Gönlüñi virdüñ Miṯālī ol perī rūya velī
‘Ahdine mühmil degül bī-‘ahd u nā-peymāndur

151

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

78a 1. Ey sevād-ı a‘ẓamuñ Ḳur’ān degüldür bes nedür
V’ey cemalüñ ‘arşu’r-Raḥmān degüldür bes nedür

2. Mah-ı ruḫsārınla cebheñ āftābın gördi çarḫ
‘Aşḳuñuñ rāhında ser-gerdān degüldür bes nedür

3. Ka‘be-i ḥüsnüñe sācid olmayanlar çün melek
Recm olan dergāhdan Şeyṭān degüldür bes nedür

4. ‘Ārif-i Rabb oldı her kim nefs idrāk eyledi
Kendüzin fehm itmeyen ḥayvān degüldür bes nedür

5. On sekiz biñ ‘āleme mir’ātdur ḥüsnüñ senüñ
Bīst ü heşt ü sī vü dü bürhān degüldür bes nedür

6. Ḥıżr u ‘Īsā cür‘a-i la‘lüñden içdi buldı rūḥ
Ey lebüñ āb-ı ḥayātı cān degüldür bes nedür

7. Ṭurrre-i ‘anber-feşānuñ küfr ü dīn ifşāymış
Nūr-ı ḥüsnüñ pertev-i īmān degüldür bes nedür

8. Sūretüñde Ḥaḳḳ’ı şol kim gördi iṣbāt eyledi
‘Ārif-i ẕat oldı ol insān degüldür bes nedür

9. Ey Miṣālī ‘abd olan dergāh-ı fażlu’l-lāh’da
İki ‘ālem mülkine sulṭān degüldür bes nedür

152

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

78a 1. Ey müselsel kākülüñ firdevse ma‘ber gösterür
V’ey ḫaṭṭ-ı ẓulmet yüzüñde Ḥıżr’a kevṣer gösterür

2. Cennet-i ṭūbāyı ferdā neylerüz emrūz çün
Sidre-i ḳaddüñ ḥüsn-i gülzārında ‘ar ‘ar gösterür

3. Ṭurre ki cāna gören ehl-i naẓar bir ruḫ didi
Lā-mekan Simurg’ıdur Ḳāf üzre şeh-per gösterür

4. Olmaġiçün ādemüñ dīdārına bürhān-ı ẕāt
İstivāyı cümle-i eşyādan iẓhar gösterür

5. Aḥsen-i taḳvīme inkār itme çün dīv ey fāḳīh
K’anı ser-tā-pā Ḫudā ẕātına maẓhar gösterür

6. Şirk-i ekberdür melā’ik gibi sācid olmaḳ
Ṣūret-i Raḥmān’a k’ol Allāhu ekber gösterür

7. Bā’d-ezīn her kevkeb-i çarḫuñ şu‘ā‘ın neylerüm
Çün ḫadd ü cebheñ meh ü mihr-i münevver gösterür

8. Mıṣr'ı ey ḳannād ḳo egme nebāt u ḳandını
Kim bize ṭūṭī-i la'l-i yār-ı sükker gösterür

9. Mest-i sermeddür Miṣālī merdüm-i çeşm-i nigār
78b Anuñçün ḳan döker müjgān ḫançer gösterür

153

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

79a 1. Bir perī gördüm gözi nergis cemāli gül-'iẕār
Leblerüñ şehd ü şekerdür kāmeti serv-i çenār

2. Düş olaldan 'aynuma ol māh-ı bedrüñ ṣūreti
Vālih oldum ḳalmadı cān u göñülde iḫtiyār

3. Künc-i ġamda ḥasret-i derd ü firāḳuñla benüm
Her seḥer baġrum delüp iñletme çeng ü neyvār

4. Pādşāham sen ferāgat taḫtına idüp nüzūl
Bu revā mı künc-i ġamda bendüñ ola bī-karār

5. Merḥamet eyle Miṣālī 'āşıḳ-ı bī-çāredür
Çün bilürseñ kimseye ḳalmaz güzellik pāydār

154

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

79a 1. Terk-i dünyā eyleyen şāh-ı cihān olmış durur
Ma'nā-i ẓāhir dürür gerçi nihān olmış durur

2. Ḳandedür nūr-ı Muḥammed aña kim ḳıldı sücūd
Ey müfessir ḳanḳı āyetde beyān olmış durur

3. 'Ārif-i nefs olmayanlar 'ārif-i Rabb olmadı
Sūd ḳalmadı metā'ından ziyān olmış durur

4. Yī yedür māluñı bezl ile sebīlu'l-lāhda
Mālı yenmez her kimüñ sende yalān olmış durur

5. Seyr ider pergārveş 'ārif-i cihānı Ḥaḳ'la
Devr ṣanma noḳṭa gibi der-miyān olmış durur

6. Sırruñı fāş itme kim cühhāl aldı 'ālemi
'İlme raġbet ḳalmadı gör ne zamān olmış durur

7. Ḥamdu'l-lāh 'uzlet itdi bu Miṣālī ḫalḳdan
El çeküp dünyā ġamından şadmān olmış durur

155

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

80a 1. Zülf-i dil-cuyuñ ki her sū vech-i Raḥmān üzredür
Miske beñzer kimdür ḳılar içre Ḳur'ān üzredür

2. Bāġ-ı ḥüsnüñde gören ṭāvūs-ı zülfüñ didi kim
Her ṭaraf ruḥu'l-ḳudse bir 'arş-ı cevlān üzredür

3. La'lüñ üstünde zümürrüd nūr mıdur ḫaṭṭ-ı mū
Sebze-i firdevsdür kim āb-ı ḥayvān üzredür

4. Dāġ urupdur lāleveş erbāb-ı 'aşḳuñ baġrına
Ḥāl-i müşgüñ kim 'iẕār-ı verd-i ḫandān üzredür

5. İsteyen ey cennet-i 'adne ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Şol müselsel zülf ṭut kim rāh-ı yezdān üzredür

6. Āḫiret dāreyn 'imāret ḳıl beḳā mülkin gözet
'Āḳıbet çün rev-nümā olan ḳamu fān üzredür

7. Ey Miṣālī Mıṣr-ı cāmi'de bugün cem' olmayan
Sünbül-i dil-ber gibi yarın perīşān üzeredür

156

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

80a 1. Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ sūre-i Ṭāhā degüldür bes nedür
Sırrı lā‘lüñ ‘alleme’l-esmā degüldür bes nedür

2. Leyletü’l-isrā ṣaçuñ dīdār-ı yezdāndur yüzüñ
Ḳaşlaruñ ḳavseyn ev ednā degüldür bes nedür

3. Çehre-i yezdāna irdi kim ki gördi vechüñi
Gün gibi ḥüsnüñde Ḥaḳ peydā degüldür bes nedür

4. Ṣūretüñde sūre-i el-ḥamd u bismi’l-lāh hem
Kāşif-i gencīne-i aḫfā degüldür bes nedür

5. Mıṣr-ı cāmi‘dür yüzüñ hef-deh ṣalātıla sefer
Rūşen oldı sırr-ı *mā evḥā*[272] degüldür bes nedür

80b 6. Maẓhar-ı Ḥaḳ’dur ḳamu eşyā ṣıfāt-ı lem-yezel
Söyle ‘ayn-ı ẕāt-ı bī-hem-tā degüldür bes nedür

7. ‘Aşḳuñuñ deryāsına ġavvāṣ olan ey nūr-ı ẕāt
Buldı cevher gevher-i deryā degüldür bes nedür

8. Secde-i ādemden a‘rāż eyleme İblīsvār
Ey fāḳīh ol Ka‘be-i ‘ulyā degüldür bes nedür

9. Lām u bā lā‘lüñden içdi çün Misālī kevseri
Cāvidān ol Ḫıżr-ı rūh-efzā degüldür bes nedür

---

[272] Fe evhâ ilâ ‘abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

157

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

80b 1. ‘Anberīn gīsūlaruñ kim ḥarf-i cīm üstündedür
Leylet’ül-isrā durur ‘arş-ı ‘azīm üstündedür

2. Sūre- i seb‘a’l-meṯān genc-i ṭılısm-ı ṭā vü hā
Bā-i bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm üstündedür

3. Gevher-i baḥr-ı ḥaḳīḳat nükte-i her mu‘cizāt
Çeşme-i cūy-ı revān ol la‘l mīm üstündedür

4. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur dir isem tañmı müşgīn zülfine
Cāvidān ol ẓıll-ı Ḥaḳ çün dāl ü cīm üstündedür

5. La‘lüñüñ āb-ı ḥayātın nūş idüp ḥayy olmayan
Zinde olmaz Ḫıżr tek ‘aẓm-i remīm üstündedür

6. Gösterür vechüñde ḫaṭṭuñ cennet-i ġılmān u ḥūr
Kākülüñ rāh-ı ṣırāṭ-ı müstaḳīm üstündedür

7. Dest-i ḳudretle yazılmış nāẓır ol ruḫsārınuñ
Bīst ü heşt ü sī vü dü nūr-ı ḳadīm üstündedür

8. Ādeme ḳıl secde Şeytān-ı la‘ine uyma kim
La‘netu’l-lāh ezel dīv-i racīm üstündedür

9. ‘Ārif-i nefs ü Miṯālī ‘ārif-i Rabb olmayan
Ḳaldı nā-dān tā ebed nār-ı caḥīm üstündedür

158

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

80b 1. Sünbülüñ kim her ṭaraf ruḫsār-ı mir’āt üzredür
Şah-bāz-ı Ḳāf’dur kim ẓıll-ı cennāt üzredür

2. Cennet-i ḥüsnüñde ḥaḍrā ḫaṭṭ-ı ẓulmātuñda kim
Ḥıżr gibi āb-ı kevser içmedi fāt üzredür

3. Ḥüsn iḳlīmin musaḥḥar ḳılmaġçün çekdi tīg
İstivā-yı kākülüñ kim çehre-i ẕāt üzredür

4. Sī vü dü şaṭranc ḫaṭṭuñ her kim oynamaz seng
Olmadı leclāc sırr-ı ma'rifet māt üzredür

81a 5. Cān burāḳına Muḥammedveş olur her kim süvār
Kıldı me'vā-yı sidreyi seyr-i semavāt üzredür

6. Fehm idersen yine saña kendü sırrın keşf ider
Her ne ṣūret kim kilīsā içre ġarāt üzredür

7. Ḫalḳa-i zülfünden ol māhum şular kim çekdi el
'Aḳreb oldı cāyi ol 'ālemde ḥayāt üzredür

8. Secde-i Ādem'den a'raż eyleme ey dīv kim
Aḥsen-i sūretde ser-tā-pā kemālāt üzredür

9. İsteriseñ ḳuds-i cāna gel Miṣālī kim ol
Çıḳdı Ṭūr-ı 'aşḳa çün Mūsā münācāt üzeredür

159

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

81a 1. Dūd-ı güldür ṣanma zülfüne kim şāna deger
Reşk ider dil yüz elem ṣan o perīşāna deger

2. Oḳuñı baġruma urduġuñı men şükr iderem
Velī ḳorḳum bu durur sehmüñi kim ḳāna deger

3. Buldum ol mühr-i Süleymān'ı lebüñde ṣanma kim
Yine ol genc-i nihān iş bu Süleymān'a deger

4. Zülfi sünbüllere ṭa‘n ider ü nergis gözi
Ḳaṭre-i ġonce lebi çeşme-i ḥayvāna deger

5. Ne şirīndür leb-i la‘lüñ ki ‘itāb eyleyicek
Bir tekellümi anuñ luṭfla biñ cāna deger

6. Dürr-i dendānuña ṣarrāfiseñ uş eyle naẓar
Kim anuñ ḳıymeti biñ la‘l-i bedaḫşāne deger

7. Ey Miṣālī ḳoma nergis gibi elden kadeḥi
Kim iki ‘āleme bir cür‘a-i peymāne deger

160

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

81a 1. Ḫaṭṭ u ḫālüñ sūre-i Yāsīn degüldür bes nedür
Sünbülüñ küfrinde vechüñ dīn degüldür bes nedür

2. Cām-ı la‘lüñ cān baġışlar Ḫıżr’a çün ‘İsā ile
Çeşme-i kevṣerden ol şirīn degüldür bes nedür

3. Secde ḳılmaz kim melek gibi ḳaşuñ miḥrābına
Ḥaḳ’dan a‘rāż eyledi ol çīn degüldür bes nedür

4. Ṭurreñüñ her tāresi ḳıymetde ey sulṭān-ı ḥüsn
Ol ḫarāc Çin’ile Māçī n degüldür bes nedür

5. Vāṣıl olan vaṣluña ġuṣṣa ḳapusın baġladı
Cāvidān ol şādmānveş degüldür bes nedür

81b 6. Şol ki ‘aceb mi terk idüp dervīş sīret olmadı
Hem-çün İblīs-i la‘īn ḫod-bīn degüldür bes nedür

7. ‘Iyd-ı ruḫsarına ḳurbān ol Miṣālī merd iseñ
Cān virmek ‘āşıḳa āyīn degüldür bes nedür

161

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

81b 1. Yürüt sākī bu demde gül ḳadeḥler
Ferāmūş it ġamı gelsün feraḥlar

2. Gözüñ peymāne ṣunarken lebüñden
Nicede bulısar cāna teraḥler

3. Kaşuñla sidre ḳaddüñ ḥasretüñden
Oḳ olup serv-i ḳavs oldı ḳadeḥler

4. Gözüñden ḫançer-i ḫūn-rīzüñ ey meh
Çeküpdür baġruma biñ biñ felaḥlar

5. Miṣālī sebaḳ-ı ‘aşḳ zi-ḥayydur
Saña var keşf-i keşşāf meraḥlar

162

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

81b 1. Bir perī-i āşüftesiyem kim begāyet ḫūbdur
Nāzenīn ü ġonca-leb bir dil-ber-i merġūbdur

2. Yüzi ḫūrşīd-i münevver ḳaşı ḳavs u ġamze tīr
Tāze irmiş on iki yaşına bir maḥbūbdur

3. Söyleyende ṣañasın cānlar bağışlar bestesi
Bir güler gül yüzlü ġılmān-i behişt üslūbdur[273]

4. Ṭalibem la‘līn ṣorup andan sebaḳ derin
Ḥüsn içinde āh kim raḥm eylemez maṭlūbdur

---

[273] Metinde بولصوا olarak yazılmıştır. Sadece İz. nüshasında بولصا şeklinde yazılmıştır.

5. Nar-ı ‘aşḳuñla yañar ‘arż idebilmez ḥālini

Bu Miṣālī derdmendüñ şöylekim maḥcūbdur

163

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

82a 1. Ḳanḳımış çeşm-i gammāzuñ benüm ḳanum şarāb ister

Ġamuñ nārı ile pişmiş bu baġrumdan kebāb ister

2. Ġam-ı miḥnetde ey servüm begāyet teşne olmışdur

Şarāb-ı la‘l-i ṣāfuñdan göñül yek ḳaṭre āb ister

3. Diñüz eglenmesün gelsün bu bezm-i şāhīye muṭrib

Ki ‘uşşākān ser-mestān bu dem çeng ü rebāb ister

4. Cemālüñ gencini her kim temannā itmek isterse

Maḳām-ı būm tek gönlüñ yıḳup da’im ḫarāb ister

5. Cefā vü cevr ü ḳahruñdan Miṣālī hergiz uṣanmaz

Ki ‘aşḳuñ isteyen ‘āşıḳ ebed derd ü ‘aẕāb ister

164

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

82a 1. Müşgīn saçuñ ki nigārā yañaġa düşmişdür

Ṭāvūsveş ḳanat büküp uçmaġa düşmişdür

2. Gönül kebūteri nice bulur ḫalāṣ cānā

Çü ḫāl dāne-i zülfüñ tek aġa düşmişdür

3. Yüzüñ teşevvuḳına nār-ı ‘aşḳa yanmaḳda

Tenüm fetīle durur sanki yāġa düşmişdür

4. Çü Ḫızr-ı zinde ‘aceb mi bu günki bulsam rūḥ

Çü ṭīb-i ḫalḳa-i zülfüñ dimāġa düşmişdür

5. Hevā-yı zülf-i leylüñe dūş olalı senüñ

Mecnūn ṣıfat-ı dil kim geşte ṭaġa düşmişdür

6. ‘Anḳā-yı ṣaçuñ ki Ḳāf cemalüñde açmış bāl

Hümā-yı devlet vüs‘atdür ki bāġa düşmişdür

82 7. Ḫak olmasun bıraḳma yire cān u göñlümi

Ḳaldur ṣaçuñı ki ‘ömrüm ayaġa düşmişdür

8. ‘Aynum ḫaddüñde göreliden ḫāl-i merdümüñ

Baġrum derūn-ı lāle leyyin dāġa düşmişdür

9. Cihān u esb ü ḳabādan Miṣālī̇ çekdi el

Ḳanā‘at eyledi ‘aşḳı ferāġa düşmişdür

165

me fā ī̇ lün me fā ī̇ lün me fā ī̇ lün me fā ī̇ lün

82b 1. Elifu’l-lāha maẓhardur hem ism ü hem müsemmādur

Ser-ā-ser nükte-i Ḳur’ān anuñ żımnında iḫfādur

2. Bilindi bā vü tī̇ vü ṣī̇ ilā āḫir ki bunlardur

Çü ḫātem peyde olmışdur nedür k’ol lāmelif lādur

3. Ḫadd-i gül-gūnuñ ey dil-ber kim ol gülberg-i cennetdür

Ḥaḳī̇ḳatde budur gel kim Ḥaḳḳ’uñ ẕātıla ibḳādur

4. Ḳamer-i ruḫsaruñuñ sırrı beyān küntü kenzendür

Naẓar ḳıl ehl-i ‘irfān tek ki sırr-ı *ḳul hüva’l-lāh*[274]dur

---

[274] Kul hüva’l-lâhu ehad: De ki: “**O, Allah’tır**, bir tektir.” (İhlâs, 112/1)

5. Mu‘anber kakülüñ çeşm ü müjeñ seb‘a’l-meṯānīdür
Lebüñdür ‘alleme’l-esmā ḫaṭṭuñ hem sīn ü *ṭā hā*[275]dur

6. Ḥayāta irdi la‘lüñden Mesīḥ ü Ḫızr mest oldı
Henüz ol içmeden anlar memāta irmez iḥyādur

7. Ḫaberdār olmayan ey meh ebed *belhum eḍall*[276]dandur
Cemālüñ ḫaṭṭ u ḫālinden kim ol Kur’ān zībādur

8. Delīl oldı dü çeşmüñ çün beyān itdi ḳamu rāzı
Bu ḍāduñ remzini her kim ki bilmez dīv-i a‘mādur

9. Gözi dīdārdan ġayra naẓar ḳılmadı der-kevneyn
Şunuñ kim jeng-i taḳlīdden dili cām-ı muṣaffādur

10. Cemālüñ ‘aşḳı bir ẕerre kimüñ göñlünde yoḳ canā
Degül insān u ḥayvāndur ‘ademden bil ki ednādur

11. Ḫuṭūṭuñ oldı bismi‘l-lāh u bānuñ noḳṭası ḫālüñ
Yüzüñ on dört sūrenüñ sırrı taḥtında peydādur

12. Gözüñ esrārı *yā sīn*[277]dür ḥaḳīḳat vāḳıf olmayan
Sa‘ādet bulmadı Ḥaḳ’dan cüdā ez-fażl-ı ‘ulyādur

13. Ḳaşuñ ṭuġrāsı ey dil-ber ki miḥrāb-ı ‘uluhiyyetdür
Özini bilmeyen cāhil ne bilsün bu ne ṭuġrādur

14. Sevād-ı a‘ẓam ḫüsnüñ ki envār-ı hidāyetdür
Ne gökcek sır olur yā Rab kim ol esmā-i ḥüsnādur

---

[275] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[276] Belhum edallu: Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir**; hatta daha da şaşkındırlar**. İşte asıl gafiller onlardır. (A‘râf, 7/179)

[277] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

15. Ḥaḳḳ'uñ ẕāt u ṣıfātıyla cihān müstaġraḳ olmışdur

Yine ḳılsuñ naẓar Ḥaḳ'dur muḥīṭ küll-i eşyādur

83a 16. Nuḳūş ḫurşīd-i ḥüsnüñ ki mir'ātıdur Allāh'uñ

'Acā'ib naḳş-benddür kim yine naḳşında iḫfādur

17. Miṣālī faẓlu'l-lāha temennā eyle göñlünde

Ki dil beyt-i Ḫudā'dur hem ẓuhūr-ı Ḥaḳ'dur incādur

166

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

83a 1. Leyletü'l-isrā kim ol zülf-i perişānındadur

Maẓharu'l-lāh Raḥmān ol perişānındadur

2. Cīm zülfi serv-i ḳaddi vü gözleri *nūn ve'l-ḳalem*[278]

Kevṣer-i cennet-i lebān rūḥ-ı efşānındadur

3. Devr-i ruḫsāruñda 'aks-i ḫāl-i müşgīnüñ senüñ

Çeşm-i 'āşıḳ merdümi yā dāġ-ı ġam cānındadur

4. Sünbülüñ Çīn kāfiridür ey ḳamer ruḫsāra kim

Ġāret-i īmān içün ḥüsnüñ gülistānındadur

5. Ey Miṣālī görmek isterseñ tecellī nārını

Ḳıl naẓar kim Muṣṭafā'nuñ nūr-ı īmānındadur

167

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

83a 1. Ġamuñdan ḫūn-ı baġrumla gözüm yaşı boyanıḳdur

Dü çeşmi dāġ-ı pür ḫūndur yüzi zerd ol ki 'āşıḳdur

---

[278] Nûn ve'l-kalem: **Nûn. Kaleme** ve (kalem tutanların) yazdıklarına **andolsun** ki (Resûlüm), sen -Rabbinin nimeti sayesinde- mecnun değilsin. (Kalem, 68/1-2)

2. Şehā ‘arş üzre ḫūrşīdüñ żiyāsı gör ki maḥv oldı
Senüñ çünkim ḳamer gibi bugün tā alnuñ açıḳdur

3. Ḫadeng-i gamzeñüñ vaṣlın habībüm hicre fesḫ itme
Kerem ḳıl kime ‘uṣṣaḳa terahhum eyle yazıḳdur

4. Viṣāl-i āsitānuñdan beni dūr ideli taḳdīr
İşüm tā subḥa dek nāle gözüm çün necm uyanıḳdur

5. Çü mestān gözlerüñ sāġar lebüñ mey-ḫāne-i vaḥdet
Yüzüñ Ka‘be ḳaşuñ miḥrāb bu dördi ḥoş bir ışıḳdur

6. Çü Ka‘be mey-kede mescid kilīsāda Ḫudā mevcūd
Bu dördi farḳ iden taḥḳīḳ-i dīni yoḳdur münāfıḳdur

7. Miṣālī cānını eyler fedā görseñ eger lāyıḳ
Ebed dönmez eyā dil-ber senüñ ‘aşḳuñda ṣādıḳdur

168

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

83a 1. Ey ḫaṭṭuñ Ḥıżr u lebüñ ḳevṯer dişüñ naẓm-ı dürer
Sensün ol ġavvāṣ deryāyı ki nuṭḳuñ durur güher

2. Üç yüz altmış şāḫdan şol müntehādur ḳāmetüñ
K’oldı peydā her budaġından otuz iki ṯemer

83b 3. Mıṣr-ı cāmi‘dür cemālüñ k’andan oldı āşikār
Ḫamse vü ḫamsīn ü cem‘ hem Ḥıżr-ı sırr-ı sefer

4. Her ṭarafdan gün gibi ḳıldı tecellī nur-ı ẕāt
Seyr ider āyīnevār anı olan ehl-i naẓar

5. Āftāb-ı ḥüsnüñüñ āşüftesidür zān cihet
Ḫāne ḫāne seyr ider ḫūrşīd düşmiş derbeder

6. Başdan ayaġa kelām-ı lem-yezelsin aç gözüñ
‘Ayb ola çün dīvsin senden olasın bī-ḫaber

7. ‘Alleme’l-esmāyı idrāk it pederden vāḳıf ol
El veledu sırrı ebīh[279]buyurdı çün ḫayrü’l-beşer

8. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ her şey’e beñzetme seni
Ġayrıdan göster ḳanı bu nuṭḳı idrāk u fikr

9. ‘İlm ü ḥilm ü ḥüsn ü ḫalk u hem kemāl u luṭfla
Ḥaḳ seni ādem yaratdı ādemi ol olma ḫar

10. Her cihetden ey beşer ma‘mūr idüpdür Ḥaḳ seni
Līk yoḳdur ẕerre deñlü sende ġayretden eṣer

11. Ẕāt-ı bārīnüñ cemālinden seni maḥrūm iden
Ey göñül terk eyle k’āḫir sīm ü zerdür sīm ü zer

12. Yoġa ṣaydı varını meyl itmedi dünyāyā kim
‘Arṣa-i devrāna er geldi vü āḫir gitdi er

13. Ṣūret-i Raḥmān’dan a‘rāż itse zāhid ḳılma ‘ayb
Göremez ḫuffāş-ı şems k’anda yoḳ nūr-ı baṣar

14. Ḫayr u şer Ḥaḳ’dan durur Ḥaḳḳ’uñ rıżāsın gözle kim
Ẓāhir ü bāṭında bir ẕat-ı ezeldür kār-ger

15. Ṭurre-i ḫam-pür-ḫamı çevgānına müştāḳ iseñ
Ey Miṣālī ‘aşḳı meydānında gel ṭob eyle ser

---

[279] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

169

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

83b 1. Yüz ṭutanlar ādeme ṣanma ki devletden düşer
Ser çekenler dīvveş andan sa‘ādetten düşer

2. Ḳıble-i taḥḳīḳ ya‘ni faż̈l-ı mutlaḳdur k’aña
Sācid olanlar mela’ik gibi la‘netden düşer

3. Ḳul degüldür tā‘ati olmaz ḳabūl İblīsvār
Her ki sırr-ı ṣavm u ḥacc ü farż̈ u sünnetden düşer

4. Enbiyāveş vāḳıf olmaz kimki esmā ‘ilmine
İbn mīrāṯ olamaż̈ ābāya ḳısmetden düşer

5. Geçmeyen yārüñ ṣırāṭ-ı kākülünden tā ezel
Ḥūr u ġılmāna irişmez ḫamr-ı cennetden düşer

84a 6. Oḳumaz nūn-ı na‘īmi her ki ‘ayn-ı yārda
Faż̈l-ı Ḥaḳḳ’uñ ḫuld-ı dīdārında ni‘metden düşer

7. Sūre-i nūn üzre kūfī ṣaṭr-ı bismi’l-lāhdur
Her ṭaraf yezdānu ol gīsū ki ṭal‘atdan düşer

8. Nūra irer olmaz a‘mā yār içün şol dīde kim
Ḳaṭre ḳaṭre her yaña eşki muḥabbetden düşer

9. Ey Miṣālī ẕerrenüñ esrārın idrāk itmeyen
‘Arşa çıḳmaz pest olur çün şems-i rif‘atden düşer

170

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

84a 1. Benüm ol gözleri āfet bu cānum gibi ferdümdür
Hayātum rāhatum oldur dü çeşmüm içre merdümdür

2. Feraġuñ dāġı baġrumda benüm ey la‘l-i rūḥ-efzā
Yañaġında siyāh ḫāl ü bih ḫūnīn gözde merdümdür

3. Fiġān u nāle eylerse ‘aceb mi ey perī çün ney
Ki men bir bülbül-i ‘aşḳam cemālüñ tāze derdümdür

4. Dīdem ḳan aġlamaḳdan göz ġamuñda a‘mā olmışdur
Didi andan ne ġam yirsin ki enver baḫşı giz demdür

5. Var ey leclāc-ı şatrancı saña şāh u ruḫ u ferzüñ
Ki ḫāl u ḫaṭṭı ol māhuñ benüm şatranc u nerdümdür

6. Yüri ey ḫˇāce-i şehri saña sīm ü zer ü la‘lüñ
Yeter baña ġamında dür yeşim zer rūy zerdümdür

7. Gel ey rindān derd-āşām-ı mey-i ḫummārdan el çek
Ki zīrā la‘li naḳlümdür leb-i bālāsı derdümdür

8. Saña zāhid mey-i kevṣer daḫı cennetde key ḥūrī
Ki la‘li selsebīlümdür cemāli cerd ü merdümdür

9. Miṣālī seni iḳlīm-i ġama sermed ḳılan server
Ġam-ı ‘aşḳla baġrumda benüm ol dāġ-ı derdümdür

171

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

84a 1. Sünbül-i ‘anber-ferşānuñ ki dü-nīm olmış durur
Bāġ-ı firdevse ṣırāt-ı müstāḳīm olmış durur

2. Geçmeyenler istivāsından bu mūyuñ tā ezel
Dāḫil olmaz cennete ehl-i cehīm olmış durur

3. Sūre-i seb‘a’l-meṣāndur ḫaṭlaruñ kim kākülüñ
Bā-i bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm olmış durur

4. Ḥıżrveş la‘lüñ şarābın içmeyen ṣūretde lāl
Zinde ammā ma‘nāda ‘aẓm-i remīm olmış durur

84b 5. Ehl-i īmāndur sücūd iden ḳaşuñ miḥrābına
Yüz bugün bu secdeden dīv-i recīm olmış durur

6. Ḥüsn-i pergārında ḥalüñ hey ne mevzūn noḳṭadur
Kim aña zülfüñ zehr-i sū ḥarf-i cīm olmış durur

7. Esdi tā kim zülf-i cān baḫşuñ diyārından ṣabā
Būy-ı ‘aşḳıla cihān ‘anber nesīm olmış durur

8. Ey ṭabīb-i dil nice ‘aşḳuñda bīmār olmayam
Bakaram çün her ṭaraf ‘aynuñ saḳīm olmış durur

9. Cevher-i nuṭḳuñ ne fehm eyler Miṣālī mihre ḫar
Gerçi ‘ārif sem‘ine dürr-i yetīm olmış durur

172

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

84b 1. Cemālüñ ṣūret-i Raḥmān’umuzdur
İnanmazsañ gözüñ bürhānumuzdur

2. Yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ nigārā
Ne gökcek te’vīl-i Kur’ān’umuzdur

3. Seni Ḥaḳ görmişüz dirüz ene’l-Ḥaḳ
Anuñçün kākülüñ urġānumuzdur

4. Yüzüñ nūr ṣaçuñ nūr-ı ‘alā nūr
Ne zībā küfrümüz īmānumuzdur

5. Cemālüñ bāġ-ı vaḥdetdür ki anda
Lebüñ cām-ı mey-i ḥayvānumuzdur

6. Ḳaşuñ miḥrāb imām olalı çeşmüñ

Ne derūn mescidi vīrānumuzdur

7. Bizüz Ḳāf üzre bir Simurġ-ı ṣad per

Ki sermed nüh felek seyrānumuzdur

8. Yüzüñ ‘ıydına ey ẕāt-ı muṭaḥḥar

Sezā olursa cān ḳurbānumuzdur

9. Senüñ ‘aşḳuñ serīr-i Mıṣr-ı dilde

Çü Yūsuf şāhumuz sulṭānumuzdur

10. Seni zāhid ḥaḳīḳat bilmedi Ḥaḳ

Anuñçün tā ebed Şeyṭān’umuzdur

11. Lebinden ṣor Miṣālī rāz-ı Ḥaḳḳ’ı

Kim ol ġencīne-i pinhānumuzdur

173

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

84b 1. Nergis-i mestānesinde fażl-ı yezdān gizlüdür

Allāh Allāh anda gör te’vīl-i Ḳur’ān gizlüdür

85a 2. ‘Ālemi Deccāl ṭutdı şimdi nā-dān devridür

Ol sebebden çeşm-i Şeyṭān’dan mūselmān gizlüdür

3. Ẕāt-ı pākı gün gibi ‘ālemde iẓhār eyledi

Ḥamdu’l-lāh kim velī ez-çeşm-i Şeyṭān gizlüdür

4. Zāhidā a‘rāż eyleyüp[280] ḥüsnüñe ḳılmazsa naẓar

Tañ degül ḫuffāşdan çün şems-i tābān gizlüdür

---

[280] بويليا şeklinde yazılan bu kelime بوديا şeklinde okunursa vezindeki hata giderilebilir.

5. Sāġar-ı la‘lüñ ṭılısm-ı genc-i ẕātu’l-lāhdur
‘Anberin gīsūlarında rāh-ı Sübḥān gizlüdür

6. Ḥasret ile ey ḳamer bīmār olmakdan ne ġam
Çün lebüñde ‘āşıḳa biñ dürlü dermān gizlüdür

7. Çeşme-i ḥayvān içün ẓulmāta varmaḳ ‘ayb ola
Leblerinde çün Miṣālī āb-ı ḥayvān gizlüdür

174

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

85a 1. Baḥr-ı ‘aşḳuñ gevheriyüz dürr-i ‘ummān bizdedür
Gel berü ey cevheri la‘l-i bedaḫşān bizdedür

2. Oḳuduḳ Ḳur’ān’ı *ḥā mīm ‘ayn* u *sīn* ü *ḳāf*[281] dan
Kāşif-i müşkil bizüz te’vīl-i Ḳur’ān bizdedür

3. Çün Sikender isteme ẓulmātda ‘ayn-ı ḥayāt
Ma‘rifet Ḫıżr’ına gel kim āb-ı ḥayvān bizdedür

4. Küfrüñi terk eyle ey zāhid yaḳīn taḥṣīl ḳıl
Ḥaḳḳ’a iḳrār it gel ara dīn ü īmān bizdedür

5. Kendü şeklinde yaratdı ẕāt-ı ‘izzet ādemi
Kör degülseñ aç gözüñ kim vech-i yezdān bizdedür

6. Bulmaḳ isterseñ şifā emrāẓ-ı cehle ‘aḳıbet
Ḥikmet-i Loḳmān’a gel kim renc-i dermān bizdedür

7. İste Ḥaḳ’dan çün Miṣālī ṣūret-i Raḥmān’ı kim
Sī vü dü ḫaṭṭ u ṣıfāṭ-ı ẕāt-ı Sübḥān bizdedür

---

[281] Hâ mim ‘ayn sin kaf: **Hâ. Mîm. Ayn. Sîn. Kaf.** (Şûrâ, 42/1-2)

175

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

85a 1. Bu ṣurāḥı gülşen içre bir perī nisbetlüdür
Ḳāmeti tūbī vü serv ü ‘ar‘arī nisbetlüdür

2. Būse virdükde dehānından ü serv-i sīm-ten
Ṣanasın āb-ı ḥayāt u kevṣerī nisbetlüdür

3. Nev‘ arūs-ı şūḫveş gül-gūn ḳabā pūşīdedür
Yā ḫū bezm içinde gül-berg terī nisbetlüdür

4. Serv tek ṭurmış ḳıyāma şem‘-i nūr-ı efşāndur
Yā münevver-i āftāb ḫāverī nisbetlüdür

85b 5. Derdi ‘aşḳıla derūnı ġonce-i pür ḫūndur
Yā ḳaranfil lāle-i ter aḥmerī nisbetlüdür

6. On sekiz biñ ‘ālemi andan temāşā eyledüm
Cām-ı Cem’dür gözüñi İskenderī nisbetlüdür

7. Ḳahḳahā ile güler gelse sücūda nāzla
Dil-güşā bir şūḫ şen-gūñ peykerī nisbetlüdür

8. Allar giymiş Miṣālī bezm içinde çün küsūf
Şāhīler başında sanki efserī nisbetlüdür

176

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

85b 1. Ey güneş çün yüzüñe ṭurre-i şīr dökilür
Her ṭaraf ṣan gül-i ṣürḫ üstüne ‘anber dökilür

2. Çü tekellüm ḳıla ṭūtī gibi la‘lüñ ṣanma
Bir yaña sükker ü hem bir yaña kevṣer dökilür

3. Zülfüñi şāneleme mecma‘-i dildür zinhār
Ṣaḳın ey şāh-ı ḥüsn kim nice biñ er dökilür

4. Ḫāk-pāyüñe niṣār olmaġa ḫūrşīd senüñ
Ẕerre ẕerre zer ü sīm olur bir dür dökilür

5. Çün perīşān ola zülfüñ dīn-i ruḫsāruña ṣan
Mülk-i İslām’a gelür ‘asker-i kāfir dökilür

6. Vaṣf-ı ḥüsnüñ çü beyān idem eyā gevher-i baḫr
Dehenümden çü ṣadef lü’lü’ vü cevher dökilür

7. Leblerüñ sırrını şerḥ ideli Miṣālī tā kim
Ḳandıla sükker erir şehd-i muṭahhar dökilür

177

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

85b 1. Ġarażdur her dü kevn ey fażl-ı bī-hem-tā cemālüñdür
Anuñçün ẕātuña reh-ber ṣıfāt-ı Ẕü’l-celāl’üñdür

2. Bugün vaṣluña kim irmez bulur hicrān olur ḫāsir
Ki gelmekten bu dünyāya hemīn sūd ittiṣālüñdür

3. Yapışdum ‘urve-i ‘aşḳuñ ebed dīdāra irişdüm
Ki güm-rāh olmışsa rāhu’l-lāh’ı cīm ü dāluñdur

4. Şarāb-ı bezm-i ‘aşḳuñla ‘aceb mi Ḫıżr-ı mest olsam
Ki her dem cām u peymānem leb ü ‘ayn-ı ġazālüñdür

5. Zi-neşr-i rūḥ-ı baḥşuñdur urur ‘irfāndan kim dem
Kemāl ehline hem ḳuvvet viren naẓm-ı kemālüñdür

6. Getüren cūşa ‘ummānı viren gerdūna gerdānı
Senüñ ‘aşḳ-ı ṣıfāt-ı ẕāt-ı pāk bī- zevālüñdür

86a 7. Anuñçün ġayrını görmem be-her-cā çün olam nāẓır
Ki sermed ḫāne-i ‘aynum pür ez-nūr-ı cemālüñdür

8. Kimi Ḥızır u kimi ḫūb Cem ḳılan ser-geşt-i ẓulmetde
Senüñ ol cām-ı kevs̱erde revān efzā zülālüñdür

9. Degüldür ḳīl u ḳāl ol kim getürdüñ derc idüp naẓma
Miṣālī sırr-ı ‘aşḳıla senüñ bu vaṣf-ı ḥālüñdür

178

me fā i lün fe i lā tün me fā i lün fe i lün

86a 1. Kimüñ ki göñli yüzüñde ḫaṭṭ-ı siyāha düşer
Yüzi ḳarāsın oḳur hem gözi İlāh’a düşer

2. Güneş cemālüñi neyler şu‘a‘ın ecrāmuñ
Sipihr-i cehde kim ki sen bedr-i māha düşer

3. Ḥāḳīḳaten şerī‘aten ol kes dürür müslim
Ki levh yüzüñde sırr-ı lā-İlāh’a düşer

4. Cemāl-i mürd ile cennete girer cāvīd
Ṣırāt-ı ṣaçunda her ki ḥaḳīḳī rāha düşer

86b 5. İrer s̱evāb-ı ‘aẓīme sücūd içün çü melek
Yüzüñ gibi gelür ol kim ki ḳıblegāha düşer

6. Gören ruḫ-ı kākülün ey māh bāġ-ı ḥüsnüñde
Seher gelür çü ‘anādil hezār āha düşer

7. Ḳapuñda bende oldı Miṣālī sipās bir ẕāt
Devlet anuñ ki senüñ gibi pādşāha düşer

179

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

86b 1. Cennetü'l-ā'lā ki dirler 'ārıżuñ baġındadur
Ehl-i a'rāfuñ maḳāmı ḥüsnüñ uçmaġındadur

2. Sī vü dü nūr-ı Ḫūdā'yı görmek istersen 'ayān
Gel naẓar ḳıl ādemüñ ṣolunda vū ṣaġındadur

3. Dest-i ḳudretle yazılmış muṣḥaf-ı Ḥaḳ vechüñe
Gel oḳursañ ṭālibā uşta ḳara aġındadur

4. Yetmiş iki ḥarf Ḥaḳ'dur per ü bālı Aḥmed'üñ
Hem bu ḥarfüñ noḳṭası gel gör ki ṭırnaġındadur

5. Ey Miṣālī nev-bahar oldı bu demde bezm idüp
İçelüm cām-ı muṣaffāyı yine çaġındadur

180

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

86b 1. Şol tütün ki āteş-i dāg-ı nihānīden gelür
'Aşḳ-ı sevdā-yı rū mūy-ı yār-ı cānīden gelür

2. Gül gibi zeyn itdi zaḫmı ṣaḥn-ı bāġın sīnemüñ
Her ne oḳlar kim ol ebrū-yı kemānīden gelür

3. 'Aynuñ aç kim yine kendü sırruñı eyler beyān
Her bir āyet kim kelām-ı āsmānīden gelür

4. Nuṭḳ-ı yezdāndur kelāmuñ k'aña ḫaṭṭuñdur 'alem
Ḥaḳ ṣıfātıdur ki ẕāt-ı cāvidānīden gelür

5. Yüzüñe naḳş eyledi Allāh naḳḳāş-ı ezel
Fehm ḳıl ṣanma bu şeklu'l-lāh Mānī'den gelür

6. Bāḳīdür ‘unṣur ki ẕātu’l-lāh olmışdur libās
Ṣūretā devrile gerçi rūy-ı fānīden gelür

7. Sāye ṣalmış kişver-i ḥüsne zehr-i sū kākülüñ
Gör ne ‘Anḳā’dur ki Ḳāf-ı lā mekānīden gelür

8. Gel oḳı keşşāf-ı ḥüsnüñ bul cehāletden ḫalāṣ
Ey müderris gör bu ma‘nā ne ma‘ānīden gelür

9. Ḥācet ise māl u rızḳ iste Miṣālī kim ol
87a Ketḫüdāsıdur diyār-ı ḫüsrevānīden gelür

181

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

87a 1. Ey gönül āyīne ol dīdār-ı ẕāt-ı pākı gör
İstivādan ol mehüñ alnında ḫaṭṭ-ı çākı gör

2. Üç yüz altmış üstüḫˇān-ı ādemi bünyān ider
Gel berü İdrīsveş seyr it sekiz eflākı gör

3. Beyn-i ma’ u ṭıyn iken *küntü nebiyyen*[282] ādem ol
Fehm ḳıl niçün didi ol hˇāce-i *lev-lāk*[283]ı gör

4. Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dandur ḳıyām-ı kā‘ināt
Ẓāhir ü bāṭın oldur gel mālikü’l-emlākı gör

5. Şems-i maġribden tulū‘ itdi zemīn ü āsmān
Ġarḳa oldı nūra gel baḳ zerre-i ḫāṣākı gör

---

[282] Küntü nebiyyen ve âdemü beyne’l-mâi ve’t-tîn: Âdem su ile çamur arasında iken **ben peygamberdim.** (Bkz. Aclûnî, C. II, 2017)

[283] Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü’l-eflâk: **Sen olmasaydın**, sen olmasaydın, Ben âlemi yaratmazdım. (Bkz. Aclûnî, II, 2123.)

6. Yüz büker dīdārdan zāhid çü Şeyṭānü'r-racīm
Secde yoḳdur Ādem'e dirmiş o bī-idrākı gör

7. Bādveş ṣaḥrāyı olma baş çekme hem-çü nār
Ṣūret-i Raḥmān'a terkīb olan āb u ḫākī gör

8. Dār olaldan ey nice Manṣūr'uñ aṣdı başını
Ḥüsni Baġdād'ında zülf-i 'anberüñ fitrākı gör

9. Ṣūret-i Raḥmān degül mi ṣūretüñ didüm didi
Ey Miṣālī āferīn idrāḳına derrākı gör

182

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

87b 1. Ey göñül gel nūr-ı vech-i Muṣṭafā'yı sen de gör
Sırr-ı yüz yigirmi dört biñ enbiyāyı sende gör

2. Görmeyen dīdārı bunda anda görmez bilmiş ol
Bī-ḫaber düşme saña gel dil-rübāyı sende gör

3. Küntü kenzen didi maḫfiyyen niçün ẕāt-ı ezel
Sen seni fehm eyle ya'ni kibriyāyı sende gör

4. Varlıġı çün on sekiz biñ 'ālemüñ bir nūrdur
Bes ṣıfāt-ı ẕāt bī-çūn u çirāyı sende gör

5. Ẓāhir ü bāṭında Ḥaḳ'dan ġayrı fānī bir vücūd
Evvel oldur āḫir oldur gel Ḫudā'yı sende gör

6. Nev' nev' ü levn levn eşkālle eyler ẓuhūr
Keşreti ko birdür ol nūr-ı żiyāyı sende gör

7. Esfel olma çün meges gel 'arşa çık Cibrīlvār
Ḳāf-ı 'aşḳuñ şeh-peri sensin hümāyı sende gör

8. Āftāb-ı maṭla‘ ṣubḥ-ı ezeldür ṣūretüñ

Üç yüz altmış menzil ü māhı semāyı sende gör

9. Ser-nigūn-ı ser-geşte ol çü sipihr-i nil-gūn

Ey güneş gel otuz iki bedr-i ayı sende gör

10. Ma‘nā-i ḳavseyn ev ednā ruḫ-ı şābb ḳataṭ

Sırr-ı mi‘rācdur mevz-i mühteḫāyı sende gör

11. ‘Ārif-i ādem ü ḫātem olmak isterseñ dilā

Sen saña gel kāf ḥā vü lām bāyı sende gör

12. Bāb-ı genc-i sırr-ı ġayb ü keşf-i vechu’l-lāh içün

İste miftāḥ-ı ṭılısm ṭā vü hā-yı sende gör

88a 13. Kim ki aġıla ḳaradan geçdi oldı lā-şerīk

Lā-şerīk[284] olmaḳ dilerseñ istivāyı sende gör

14. Sendedür ḥükm-i Süleymān-ı ḫātem dīvle cīn

Sırr-ı Hüdhüd Belḳīs u şehr-i Sepā’yı sende gör

15. Mülk-i Dārā vü Sikender ẓulmet Ḫıżr u ḥayāt

Sendedür gel iste cām-ı Ḥaḳ-nümāyı sende gör

16. Ḳanber ü Düldül vücūduñdur ki nuṭḳuñ Ẕü’l-fikār

Server-i kevneyn ya‘ni Murtażā’yı sende gör

17. Nūr-ı şems-i dīn Ḥasan k’oldı şehīd-i zehr-i ‘aşḳ

Hem Hüseyn ol şeh-süvār-ı Kerbelā’yı sende gör

18. Ḳıl ṭaleb Zeynü’l-‘ibād ü hem Muḥammed Bāḳır’ı

Ca‘fer ü Kāẓım ‘Alī Mūsā Rıżā’yı sende gör

---

[284] Lâ şerike lehu: O'nun **ortağı yoktur.** Bana sadece bu emrolundu ve ben müslümanların ilkiyim. (En‘âm, 6/163)

19. Sendedür sırr-ı Taḳī ‘ilm-i Naḳī ‘aşḳ-ı ḥüsn
Hem Muḥammed Mehdī-i ḫatm evliyāyı sende gör

20. Cümle bunlar ma‘nāda bir nūr-ı Ḥaḳ’dur lem-yezel
İki ṣanma çün elf-i ferd ol bu rāyı sende gör

21. Ey Miṣālī ya‘ni cümle aṣl u fer‘-i kā’ināt
Nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dur iste lām u ḍād u fāyı sende gör

183

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

88a 1. Ḳılurlar da‘vī-i insān velī insānı bilmezler
İderler ḳırā’at Ḳur’ān nedür Ḳur’ān’ı bilmezler

2. Didi bir ṣūret-i Raḥmān Muḥammed ādem oldı ḫalḳ
Bu şeklu’l-lāha baḳup bes niçün Raḥmān’ı bilmezler

3. Cemāl u ḥüsni insānuñ ḥaḳīḳī muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur
Velī ḳılmadılar raġbet eẕān yezdānı bilmezler

4. Yüzī sırrından İslām-ı İlāh’ı ḳılmadılar derk
Anuñçün ḳıldılar küfre bedel īmānı bilmezler

5. Zemīn ü asmānı baḥr u ṣadef dercinde hep gevher
‘Acebdür kim nedür dürr ü nedür ‘ummānı bilmezler

6. Sipihr ü dehri ḳılmışdur ebed dīdārına bürḳa‘
Ki nāṭıḳ perde ardında velī Sübḥān’ı bilmezler

7. Oḳuyup ḫaṭṭ yazan oldur ḳālem ḳırṭās u hem dūde
Ser-a-pā tenzīl ü te’vīl odur o anı bilmezler

8. ‘Alem ḳaldurdı şāhāne cihān hep ẓıll-ı sebḳinden
Ezel taḥtına geçmişdür ḳulı sulṭānı bilmezler

9. Miṣālī ser-be-ser ‘ālem ceseddür ẕāt-ı muṭlaḳ cān

88b Ne ḥikmetdür ki ‘ayn açup ten içre cānı bilmezler

184

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

88b 1. Devr-i gül irdi yine gülşen-i zībā demidür

La‘l-i leb sāḳī yedinden mey-i ṣaḥbā demidür

2. Rind iseñ ṭurma yüri kūşede ḫabs olma kim uş

Serv-i ḳad dil-ber ile seyr ü temāşā demidür

3. Seyre çıḳdı gül nesrīnle zeyn olmaġa dost

Avlayıgör anı dil bülbül-i tenhā demidür

4. Lebi yādına nigāruñ içelüm cām-ı şarāb

Ki ḳadeḥ ṭutdı yine nergis ü lāle demidür

5. ‘Ayş u nūş it demi ḫoş gör bu gün aḥbābuñla

Nev-civān ‘ömri yile virme ki cāna demidür

6. Virdi yaġmaya göñül şehrini cünd-i ġam-ı hicr

Ṣun lebinden ṣanma cām-ı muṣaffā demidür

7. Bāġçe-i ġonce dehānile yüri hem-ḳadeḥ ol

Ki bahār irdi bugün seyr-i gülistān demidür

8. Devr-i gülde mey içüp vaṣl olın demişdüñ

‘Ahde gel eyle vefā kim gül-i ra‘nā demidür

9. Sükker aġzına Miṣālī vü sükker daġıdur

Ṣan anuñ ṭatlu ‘itābını Mesīḥā demidür

185

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

88b 1. Ḳıblem ol ḥācı durur kim ‘arş-ı ‘ulviyyādadur
Ẕikrüm ü ṣavmum ṣalātum ol ruḫ-ı zībādadur

2. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde ders itdüm sevād-ı a‘ẓamı
Selsebīl-i cennetüm ol la‘l-i lām u bādadur

3. Ḫaṭṭ-ı reyḥānında buldum cāvidān-ı cenneti
Ehl-i Ḥaḳḳ’am kim ṭarīḳüm ‘urvetü’l-vüṯḳādadur

4. Ma‘rifet dürrini şehvār eyledüm cān sem‘ine
Tā ki cānum ġarḳ-ı baḥr-ı ‘alleme’l-esmādadur

5. Men kelām-ı nāṭıḳam ‘ayn-ı kelām-ı ṣāmitem
Maẓhar mıdur her ne kim esfelde vü ā‘lādadur

6. Raḳḳ-ı menşūrundan izhār oldı sırr-ı küntü kenz
Ṭūluhu sittūn ẕirā‘en[285] ol ḳadd-i bālādadur

7. Görmek isterseñ Miṯālī nükte-i *nūn ve’l-ḳalem*[286]
Cān göziyle ḳıl nazar ol nergis-i şehlādadur

186

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

89a 1. Ger idersem fażl-ı Ḥaḳ’dan künci ‘ilān u cehr
Āteş eyler defter-i ṭumārını her şeyḫ-i şehr

---

[285] Tûluhu sittûne zirâ‘en fî’s-semâ: Allah Teâlâ Hazretleri, Hz. Âdem (aleyhisselâm)’ı kendi sureti üzere **ve boyunu da altmış zirâ** olarak yarattı. (Hadis için bkz. İbrahim Canan, C. X, s.177.)

[286] Nûn ve’l-kalem: **Nûn. Kaleme** ve (kalem tutanların) yazdıklarına **andolsun** ki (Resûlüm), sen -Rabbinin nimeti sayesinde- mecnun değilsin. (Kalem, 68/1-2)

2. Telḫ ü şīrīn cümle bir ma‘denden olur āşiḳār
Ehl-i faẕla cümle sükkerdür velī nā-dāna zehr

3. Ḳanı bir ehl-i baṣīret Ḥaḳḳ’ı idrāk itmege
Ṭopṭoludur gerçi çün ḫūrşīd-i mevcūdāt-ı dehr

4. Münkir olma Ādem’e İblīsveş ḳıl secde kim
Kendü şeklinde yaratmışdur anı Ḳahhār-ı ḳahr

5. Cevre ṣabr it ey göñül ḳılma temennā-yı vefā
Pādşāh-ı ḥüsn olan dil-berde olmaz zīra mihr

6. Serv-i dil-cūyuñ görelden gözlerüm ey gül‘iẕār
Eyledüm seyl-i sirişküm her ṭarafdan aña nehr

7. Çün Miṣālī ‘aynuñı aç kim saña āyīnedür
Toḳuz eflāk üçyüz altmış rūzla oniki şehr

187

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

89a 1. Gel oḳı ḥaṭṭ-ı cemālüñ k‘āyet-i Ḳur’ān budur
Çehre-i ẕāt u ṣıfāt-ı ḫāliḳu’l-insān budur

2. Ḳıl ṭaleb Ḫıżr’ı Sikendervār düşme ẓulmete
Ya‘ni lām u bāya var kim çeşme-i ḥayvān budur

3. Çün naẕar ḳıldum ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ idrāk eyledüm
K’ayetu’l-lāh-ı nūr-ı *ḳāf ve’l-Ḳur’ān*[287] budur

4. Vech-i ādem vech-i Ḥaḳ’dur secde ḳıl dīv olma kim
Ḥażret-i ‘izzet ḳatında ḳıble-i īmān budur

---

[287] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

5. Yedi dūzaḫdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ṭut yüri
Zülf-i yāri kim ṣırāṭ-ı ravża-i rıḍvān budur

6. Cevher isterseñ Muhabbet-nāme ‘arşu’l-lāha var
Ḫāṣ gevher cāvidāndur iste kim ‘ummān budur

7. Mehdī-i ‘Īsā’dur geliser didi şāh-ı enbiyā
Geldi fażlu’l-lāha ya‘ni Mehdī-i devrān budur

8. Didiler kim bed-ter olsun ḥāli dīv-i nārdan
Saña yā fażl-ı Ḫudā her kim dimez yezdān budur

9. Ey Miṣālī dimişdi kim gelem bir ḳavmle
Geldi gel gör sūf ye’ti Allāh kim bürhān budur

188

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

89a 1. Rāh-ı ‘aşḳa ‘āşıḳ-ı dīdār olan ḳurbān olur
Iyd-ı fażlu’l-lāha irer Ḫıżr gibi cān olur

89b 2. Ḫaḳ cemāli muṣḥāfuñ gencine ḳullāb olan
‘Aşḳ içinde fānī eyler cismini vīrān olur

3. *‘Alleme’l-esmāe külle*[288]hī nuṭḳ-ı ādemden bu gün
Fehm iden sermed *‘ale’l-‘arşistevā*[289] Raḥmān olur

4. Ey ki ruḥsāruñ ḥaḳīḳāt ḫuld u la‘l ü selsebīl
İçmeyen bu çeşme-i ḥayvāndan ḥayvān olur

---

[288] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[289] Er rahmânu ‘ale’l-‘arşistevâ: (Rahmân), **Arş’a istivâ etmiştir**. (Tâhâ, 20/5; Secde, 32/4; Yûnus, 10/3; Hadîd, 57/4)

5. Sırr-ı tenzīli hüveydā eyledi çeşmüñ baña
Zīra kim Ḥaḳḳ ehline hādī yine Ḳur'ān olur

6. Hey ne Ḥaḳ ṣūret güneş ṭal'at ḳamerdür kim anuñ
Ay u gün eflāk u ādem vechine ḫayrān olur

7. Pādşāh-ı ḥüsn olan ey āftāb-ı lā-yezāl
Bende-i dergāhına da'im işi iḥsān olur

8. Kim ki ser-tā-pā kelamu'l-lāha taḳsīm olmadı
Maẓhar-ı Ḥaḳ bilmedi kendin neden insān olur

9. Anber-efşān kākülüñden dāḫil oldum cennete
Cenneti 'aşḳ ehlinüñ bu ravża-i rıḍvān olur

10. 'Ārif-i Ḥaḳ-bīne Ḥaḳ günden 'ayān oldı velī
Gözlüye gözlü degül Şeyṭān'dan pinhān olur

11. Āb-ı kevṣer maḥv olur ḳand ile hem sükker erir
Ṭūṭī ḫaṭṭuñ her ḳaçan kim luṭfla ḫandān olur

12. Ey ṣıfāt u ẕāt-ı Ḥaḳ'dan ġāfil ü maḥrūm olan
'İlm-i fażlu'l-lāha gel kim müşkilüñ āsān olur

13. Ṣūretüñden oḳuyan sırr-ı sevād-ı a'ẓamı
Ḥaḳḳ'a irdi on sekiz biñ 'āleme sulṭān olur

14. Kākül-i leylinden irdi vaṣla bu mecnūn-ı dil
Kimki şol tātāra düşdi ṣanma ser-gerdān olur

15. Ādemüñ vechinde gel cān muṣḥafın ders eyle kim
Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a bu ṣıfatu'l-lāhdan bürhān olur

16. Yüzi cennetdür Miṣālī lebleri āb-ı ḥayāt
Kim bu rāḥu'l-lāhı içdi mest-i cāvidān olur

17. Secde eyle Ādem’üñ Ḥaḳ sūretine çün melek
Cān u dilden aña ‘ābid olmayan Şeytān olur

189

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

89b 1. Cümle maẓhārdan ẓuhūr iden ruḫ-ı ma‘būddur
Ṣanma kim eşyāda Ḥaḳ’dan ġayrı şey mevcūddur

2. Nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dan nāṭıḳ olmışdur cemī‘ kā’ināt
Ṣanma ṣavt iden rebāb u çeng nāy u ‘ūddur

90a 3. ‘Alleme’l-esmāsın idrāk eyledüñse ādemüñ
Añlayasın kim sebeb n’oldı niçün mescūddur

4. Şol ki sem‘ itdi eẕān sırrın Bilāl-i ‘aşḳdan
Müntehā oldı mekānı menzili Maḥmūd’dur

5. Gördi kim dīdāruñ a‘rāz itdi çün dīv-i recīm
Añlamadı iki ‘ālemde şu kim maḳṣūddur

6. Dest-i naḳḳāş ezel-i naḳş itdi zülf ü ḫālüñi
Ṣūret-i Raḥmān’sın anı ṣanma ḫaṭṭ-ı dūddur

7. Oḳudı Ḥaḳ’dan Miṣālī çün yüzüñ tefsīrini
Seb‘a ḫˇān oldı Zebūr-ı ‘aşḳda Dāvūd’dur

190

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

90a 1. Her ne āyet kim kitāb-ı lā-yezālīden gelür
Kendü sırruñdur ki ẕāt-ı bī-zevālīden gelür

2. Ḫaste-i ‘aşḳa ḥayāt-ı cāvidān ey bezm-i ḥüsn
Leblerüñ gibi mey-i āb-ı zülālīden gelür

3. Ṣūret-i Raḥmān'sın sen saña secde ḳılmamaḳ
Şirk olur yine bu şirket dīv-i ḍāllīden gelür

4. Çek ḍelāletten beni lutf eyle ey ṣāḥib-i kemāl
Kim kerem dā'im yine merd-i kemālīden gelür

5. Bende kim ḥayy it ger öldür ḳaḥrla fermān senüñ
Luṭfdur ol kim baña sen şah-ı 'ālīden gelür

6. Zaḫm bir bir sīnede gül gibi olmışdur nişān
Her ne oḳ kim dil-berā ḳavs-i hilālīden gelür

7. Şerḥ-i ḥüsnüñdür ser-ā-pā otuz iki ḥarfle
Şol ġazel kim bir varaḳ nuṭḳ-ı Miṣālī'den gelür

191

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

91a 1. Kelamu'l-lāh-ı ḥüsnüñde şular kim oldılar māhir
Yüzüñ nurını her şeyde güneş tek gördiler ẓāhir

2. Ḳaçan īmān u İslām-ı ḥaḳīḳatle ḳılduñ derk
Reh-i dīnde ger olmasa bize fażl-ı Ḫudā nāṣır

3. Melek tek ṭāḳ-ı ebrūñı şular kim ḳılmadı ḳıble
İki 'ālemde anlardur olan İblīsveş fācir

4. Cemī' ḥalḳa nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ-ı ḥayāt olmış durur tende
Disem ger söyleyen Ḥaḳ'dur çü dīv ur ger olur kāfir

5. Çü münkirsin bu otuz nuṭḳa k'aṣl-ı vāḥiddür
Beyān it sen zemīn ü āsmāndan kim dürür āmir

6. Ḫudā'ya zātuñuñ sırrı saña ma'lūmdur ancaḳ
Ki aḳl-ı evvel olanlar bu ma'nāda olur ḳāṣır

7. Miṣālī āb-ı raḥmetden ḥayāt-ı lem-yezel bulduḳ

Künhden pāk olup yunduḳ çü faż̧l oldı bize ġāfir

192

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

91a 1. Aç gözüñ kim çehre-i faż̧l-ı İlāh'ı bendedür

On iki burc u semānuñ mihr ü māhı bendedür

2. Yedi kişverde ma'ārif mülkünüñ sulṭānıyam

Bilde tīġüm istivā ser-tāc-ı şāhı bendedür

3. Girmişem zülfüñ ṣırāṭından behişt-i heştüme

Cevr ü ġılmānuñ yedi ḫaṭṭ-ı siyāhı bendedür

4. Ehl-i taḥḳīḳ olmışam buldum rehā taḳlīdden

Çün ṣalāt u ṣavm u sırr-ı lā-İlāhī bendedür

5. Her gedāyı pāye-i ebrāra irgürsem n'ola

Kim sa'ādet bulmışam devlet külāhı bendedür

6. Kendüme ṭutdum yüzüm żıddiyet Şeyṭān içün

K'on sekiz biñ ka'inātuñ ḳıblegāhı bendedür

7. Çün Miṣālī menzile irmek dilerseñ 'āḳıbet

91b Baṣ ḳādem kim mülk-i aşḳuñ şāhı rāhı bendedür

193

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

91b 1. Ṣūretinde ṣūretu'l-lāhı gördüm āşikār

Dest-i ḳudretle 'aceb naḳş eylemiş perverd-gār

2. Ḍād-ı 'aynuñ ḥācibüñ lām u zehr-i sū sem'-i fī

Yazdı nāmın ya'ni kim çehreñde faż̧l-ı Kirdgār

3. ‘Arıżuñda sūre-i Ṭāhā vü sırrı lā-İlāh
Bilmeyince olmadum erbāb-ı īmān ey nigār

4. Lem-yezel baḫt-ı siyāhı ṣubḥa tebdīl eyledüm
Tā şeb ḳadar oldı zülfüñ baña ruḫsāruñ nehār

5. Yedi iklīmi musaḫḫar eyledüm Ḥaydar gibi
Baġladum çün istivā-yı kākülüñden Ẕü’l-fikār

6. Neylerem firdevsle ḥavrāyı bundan girü çün
Gülşen-i ḥüsnüñden açıldı gül ü bāġ u bahār

7. Māl u mülküñden geçüp dehrüñ ferāgat eyledüm
Ya‘ni fażl-ı Ḥaḳḳ’ı ḳıldum derd ü ‘ālem iḫtiyār

8. Kākül ḫam-pür-ḫamuñ ey meh şu ‘Anḳā’dur kim ol
Eylemişdür Ḳāf-ı tenden cān u dil-i murgin şikār

9. Māh-ı ruḫsāruñda sihrle ṭılısm-ı sünbülüñ
Gence beñzer k’üstüne yatmış zehr-i sū iki mār

10. Āb-ı kevṯerdür lebüñ ey ‘ārıż-ı firdevs-i ḥūr
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur zehr-i sū çār-deh ḫaṭṭ-ı ġubār

11. Ṭoġrar isem ṭutma şekk erbāb-ı şirküñ baġrını
Sırr-ı te’vīlden kelāmumdur çü tīġ-i ābdār

12. Ḥüsn-i çarḫında ḥaddüñ mihr ü cebīnüñ māh-ı bedr
Ḫaṭṭ-ı sebzeñ bā-maḥall çün sā‘at bīst ü çehār

13. Ṭarf-ı cevre yire geçdi ḳāmetüñ çün gördi serv
Reşk idüp nergis daḫı açıldı her sū ṣad hezār

14. Yüzde ḫālüñ gördi dāġ urdı şaḳāyıḳ baġrına
Ġonceden la‘lüñ görüp sürḫ itdi birkaç gün ‘iẕār

15. Kākülüñ gördi benefşe gerdenine urdı tavḳ
Oldı sünbül daḫı bu ġamdan perīşān rüzgār

16. Cümlesi müştākīlerdür saña seyrānçün gelür
Fānīdür lākin ḳamu ammā ki sensin bī-ḳarār

17. Ger melek olmaḳ dilerseñ ṣūret-i Raḥmān'da
Ey Miṣālī ḳıblegāh it fażl-ı Ḥaḳḳ'ı yüri var

194

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

92a 1. Rumūz-ı küntü kenzüñ kāşifi çün fażl-ı 'ādildür
Duḫūl iden bu 'aşḳu'l-lāha anı ṣanma cāhildür

2. Yüzüñ levḥinde ders iden *'ale'l-'arşistevā*[290] Raḥmān
Oḳı ez-rāsiḫān-ı 'ilm anuñ şanında kāmildür

3. Lebinden cür'a nūş itdüm bugün çün 'Īsā-i Meryem
Ḥayāt-ı lem-yezel buldum kelāmum ṣanma bāṭıldur

4. Benüm bu oḳ gibi ḳaddüm olısardur kemān bildüm
Ki her ḥāliyle seyr itdüm göñül ebruña mā'ildür

5. Kelāmu'l-lāh aynuñı ḳaşuñ miḥrāb-ı taḥtında
Oḳuyup bilmeyenler menzil-i dīnde erāẕildür [291]

6. Cemālüñ Ka'be'dür ḫaṭṭuñ aña ṭā'if meleklerdür
Bu beytu'l-lāha ḳarşu kim sücūd itmez 'Azāzil'dür

---

[290] Er rahmânu 'ale'l-'arşistevâ: **(Rahmân), Arş'a istivâ etmiştir**. (Tâhâ, 20/5; Secde, 32/4; Yûnus, 10/3; Hadîd, 57/4)

[291] Metinde ردلزارا olarak yazılmıştır.

7. Yüzüñden özge bir yüzde yüzin tāb eyleyen kimse
Daḫı sekrān-ı ġafletden ayılmadı o za'ilden

8. Ṣıfātından ẓuhūr itdi çü ẕātın līk görmiş yoḳ
Güneş gibi cihān içre bu ma'nā gerçi şāmildür

9. Miṣālī nuṭḳuñı luṭf it kemāl ehline ṣarf eyle
Ki rāzuñ istimā' eyler şu kimki Ḥaḳḳ'a ḳābildür

195

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

92a 1. Küntü kenzüñ ma'nāsın gel iste kim ādemdedür
Ya'ni sırr-ı ẕāt-ı muṭlaḳ 'İsā-i Meryem'dedür

2. İns ü cin ü 'ālemi żabṭ eylemek āsān degül
Gel Süleymān ol oḳı şol naḳşı kim ḫātemdedür

3. Dārū gir ne cihānuñ ġurre olma Ḫüsrevā
Kim degül bāḳī fenādur 'işreti bir demdedür

4. Kim ki düşdi derd-i 'aşḳa 'ayn-ı dermān oldı ol
Ḳıymet-i derdi ne bilsün şol ki fikr-i ümmdedür

5. Ḫila't-ı Ḳur'ān giyüp şol er ki abdāl olmadı
Dervīş olmaz ol eger çi kisvet-i Edhem'dedür

6. Ba'd-ezīn ḳan olsun içersem mey-i ḫumārdan
Āb-ı kevṣer çün dehānuñ gibi cām-ı Cem'dedür

7. Rāh-ı 'aşḳuñda siyeh pūş eyleyiserdür beni
Sünbülüñ mā-dām çünkim câme-i mātemdedür

8. Ḳāf'dan uçmaḳ diler Simurgveş zāhid-i velī
Bir megesdür seyr ider bilmez ki ne 'ālemdedür

9. Cennet ehliyem Miṣālī uşta bürhān-ı delīl

92b Tā ‘ubūr itdüm ṣırāṭı kim ḫaṭṭ-ı kilemdedür

196

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

92b 1. Söyle kim şīrīn lebüñden sükker efşān yaraşur

Gül açıl bülbül gibi la‘lüñe ḫandān yaraşur

2. Maṭla‘-ı zülfüñde iẓhār eyle mihr-i ‘ārıżuñ

Çār-deh şebde çü cānā bedr-i raḫşān yaraşur

3. Eşkümi cūy eyledüm kadd-i bülendüñçün senüñ

Kim kenār-ı ābda serv-i ḫırāmān yaraşur

4. Keşf-i dīn içün güşād it āftāb-ı ḥüsne kim

Küfr-i ‘ayn nūr-ı zülfinüñ bir īmān yaraşur

5. Zülfüñi meydān-ı ḥüsnüñde perīşān eyle kim

Ġabġabuñ kūyına ey meh-pāre çevgān yaraşur

6. Çıḳ ṣalın biñ nāzla cānā çemen ṣaḫnında kim

Gülşen-i cennetde ġılmān iste seyrān yaraşur

7. K’esed oldı leblerüñ devrinde ḳandla nebāt

Ḳıymet olursa anuñ būsına bin cān yaraşur

8. Mısr-ı ḥüsn içinde Yūsuf gibi şāh-ı ‘ālem ol

Bende ḳadrin bilmek elbette sulṭān yaraşur

9. Gel Miṣālī şi‘rini cānla şehvār eyle kim

Māh dolar sem‘ine la‘l-i bedaḫşān yaraşur

197

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

92b 1. Sıfātuñ maẓhar-ı ẕāt oldıġı *‘ilme’l-yaḳīn*[292]ümdür
Anuñçün ḳıble ruḫsāruñ ḳaşuñ miḥrāb-ı dīnümdür

2. Şu ẕāt-ı nuṭḳ kim vechi cemāl-i faẕl-ı muṭlaḳdur
Ḫudā Ḥaḳḳ’ı kim ol ḫalāḳ-ı eflāk u zemīnümdür

3. Muḥammed bīst ü heşt nuṭḳ-ı ḫuṭūṭum āsmān-ı seb‘
Ki mir’āc itmege cismüm Burāḳ u esb-i zeynümdür

4. Oḳudum muṣḥaf-ı ḥüsnüñde rāz-ı muḥkemātuñ līk
Lebüñ sī vü dü mīm aġzuñ ki senüñ sīn ü şīnumdur

5. Ḥabībüñ māh-ı bedri bir semā şaḳḳ itdigi ya‘ni
Ṣırāt-ı müstaḳīm eyle benüm mihr-i cebīnümdür

6. Cemālüñ cennet ü ḫaṭṭuñ benüm ḥavrā vü ġılmānum
Gözüñ peymāne-i kevṯer lebüñ mā‘-i mu‘īnümdür

7. Cihān ḫalḳı ne ġam olsa Miṯālī buġż idüp düşmen
Çü şems-i lem-yezel faẕl-ı Ḫudā ‘avn u mu‘īnümdür

198

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

93a 1. Faẕl-ı Ḥaḳ’dan iste gülbāng-ı Bilāl’i sūredür
Sīn-bā-sīn ya‘ni Aḥmed sırr-ı kün bu sūredür

2. Ādemüñ bilmek dilerseñ ‘allemе’-l-esmāsını
Şol ṣırāṭı ḳıl ṭaleb kim ‘anberīn gīsūdadur

---

[292] Kellâ lev ta‘lemûne ‘ilme’l-yakîn: Gerçek öyle değil! **Kesin bilgi** ile bilmiş olsaydınız. (Tekâsür, 102/5)

3. Vādī-i ḫayretde gezme ‘ilm-i faẓlu’l-lāha gel

Eynemā oḳı *tuvellū*[293] kim Ḫudā her sūdedür

4. Ḥaḳ cemālini görüp a‘rāż iden ikrāmdan

Secde-i Ḥaḳ’dan çü Şeyṭān-ı la‘īn fersūdedür

5. *Men ‘aref*[294] sırrına irdi oldı her kim Ḥaḳḳ-şinās

Bīmden buldı rehā vü derd ü kevn-i āsūdedür

6. Yazmaġa ‘Aşḳ-nāme’sin ‘aynum devātından ḳālem

Baġrumuñ ḳānı cefā sengile saḥḳ-ı sūdedür

7. Ey Miṣālī tīġ-i müjgānıla ḳan itmek diler

Künc-i ebrūda ḥarāmī gözleri pusudadur

199

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

94b 1. Ṣaçuñ ġarbında ey ḥūrī cemālüñ āftābumdur

‘İẕār-ı berg-i nesrīnüñde çe dürr-i gül-ābumdur

2. Ḳaşuñ taḥtında nergisüñ görüp aldum ele sāġar

Ki rūḥ-efzā lebüñ naḳl u ruḫı la‘l-i şarābumdur

3. Ḳamer ruḫsāruñuñ ‘aşḳı düşüp sīnemde kān oldı

Ki defn-i kenz-i ẕātu’l-lāha dil mülki ḫarābumdur

4. Lebüñ sāḳīsi ruḫ bāġında çün bezm eylemiş tezyīn

‘Aceb mi naġme eylersem göñül ‘ūd u rebābumdur

---

[293] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[294] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

5. Oḳudum muṣḥaf-ı Ḥaḳḳ'ı ḥaḳīḳat muḥkemātuñdan
Ki her ḫaṭṭuñ rumūzısın vü hem ümmü'l-kitābumdur

6. Cemālüñ heft ḫaṭṭla behişt-i ʻadn ider rūşen
Ḫudā Ḥaḳḳ'ı budur cennet ki zülfüñ aña bābumdur

7. Vücūduñ nüh felek aña derc-i sīʾ ṣad u şaṣt aʻżā
Süraḫuñ burc u hem ḫaṭṭuñ on iki māh-tābumdur

8. Ḫuṭuṭuñ levḥ-i Mūsā'dur vücūduñ ḫayme-i mīʻād
Yemīn ile yesārında dü pençāḥuñ ṭınābumdur

95a 9. Namāz u ḥac u ṣavmla zekātı ʻaşḳ-ı pīrinden
Ḫaṭṭ u ḫālüñde ders itdüm kim ol ʻayn-ı ṣevābumdur

10. Ṣırāṭ-ı sünbülüñ geçdüm bugün mizāna vezn oldum
Ḥisābum Ḥaḳḳ'a teslīm eyledüm yevmü'l-ḥisābumdur

11. Miṣālī ġayrı dergāha yüzin tutmaz yolın urma
K'ezelden fażl-ı bī hem-tā şeh-i ʻālī-cenābumdur

200

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

95a 1. Ḥaḳ ṣıfāt-ı ẕātını bir rūz-ı Ḳur'ān gösterür
Şekl-i zībāsını yaʻni fażl-ı yezdān gösterür

2. Sācid olmaġa cemīʻ-i enbiyā vü evliyā
Ḳıblegāh eyler cemālin ʻarş-ı Raḥmān gösterür

3. Yerde gökde āşikārādur yüzi gün gibi līk
Ḳudretin gör kim nice kendüyi pinhān gösterür

4. *Küllü şey'in hālikün illā*[295] ki vechüñ bākīdür

Ya'ni ġayrın sī vü dü esmāe küll fān ġösterür

5. Nice peydā olmasun devrüñde Ḫızr ezher ṭaraf

Çün kelām-ı cāvidānuñ āb-ı ḥayvān gösterür

6. On sekiz biñ 'ālemi żabṭ itmege ey şāh-ı ḥüsn

Ḫātem güyā lebüñ ḥüḳm-i Süleymān gösterür

7. Nice barmaḳ ḳaldurup dīn bulmasun erbāb-ı küfr

Çün çelīpā sünbül ü ruḫsāruñ īmān gösterür

8. Āteş-i *innī ena'l-lāh*[296]uñ rumūzın bize ṣor

Kim bu sırrı yine hem Mūsā-i 'İmrān gösterür

9. Ḳanı idrāk itmege insān Miṣālī gerçegüm

Cümle şey ẕāt u ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'a bürhān gösterür

201

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

95a 1. Açıldı çün göñül gözi zi-Ḥaḳ cānāneler gözler

İki 'ālemde ya'ni kim ruḫ-ı cānāneler gözler

2. Niçün mir'āt-ı dīdāruñ naẓargāh eylemez zāhid

Ki nūr-ı kibriyāsın sen ol a'mā yāneler gözler

3. Şarāb-ı 'aşḳ-ı ḥüsnüñden olanlar mest hem-çün Ḫızr

Ebed-i cām leb ü 'aynuñ gibi peymāneler gözler

---

[295] Küllü şey'in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun zâtından başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz **ancak** O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

[296] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

4. Şu kim te’vīl-i bābında ma‘ārif gencine ṭālib
Olup erbāb-ı ‘irfānveş hemān virāneler gözler
5. Melek gibi ṭavāf eyler dūn u gūn beyt-i ma‘mūrı
95b Miṣālī ḥācıyā ṣanma ḳalender ḫāneler gözler

202

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

95b 1. Levḥ-i ruḫsārında ḫaṭṭ-ı āyet-i Ḳur’ān’ı gör
Ya‘ni fī vü ḍād u lām ol çehre-i yezdānı gör
2. Ḥūr u ġılmāndur cemāli cennetde ḫaṭṭları
Lām u bā la‘linde cām-ı çeşme-i ḥayvānı gör
3. Tā ezel bulmaḳ dilerseñ küfr ü şirketden ḫalāṣ
İstivā-yı ca‘d gīsū ol ruḫ-ı īmānı gör
4. ‘Ālem-i ġaybına meẓāhirdür zemīn ü āsmān
Ġayr yoḳdur cümle oldur ḳande baḳsañ anı gör
5. Ey rumūz-ı ẕāt-ı ‘izzetden nişān iden ṭaleb
Gel serīr-i serde faẓlu’l-lāh-ı ‘ālīşānı gör
6. Bahre düşme la‘l ü cevher ḳaṣdına ġavvāṣvār
Derc-i yāḳūtunda dürr-i sī vü dü dendānı gör
7. Sācid olmaz Ādem’üñ ruḫsārına bī-dīn-i faḳīh
Ey Miṣālī kimden a‘rāż eyler ol Şeyṭān’ı gör

203

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

95b 1. Vā‘iẓā minberde bunca bu maḳālātuñ nedür
Ehl-i Ḥaḳk’iseñ ṣıfātın oḳu gör ẕātın nedür

2. Lāf idersin dem-be-dem sırr-ı kelāmu'l-lāhdan
Evvel ey cāhil yüzüñde ḫaṭṭ-ı āyātuñ nedür

3. Ḥaḳḳ'a irdüm ehl-i Ḥaḳḳ'am diyü ey dīv urma dem
Da'vīye ma'nā gerekdür göster iṣbātuñ nedür

4. Ḳuvvet-i ḳalbüñ çü yoḳdur Ḥaḳḳ'ı iẓhār itmege
Ey muḳāllid bunca tekrar ile ebyātuñ nedür

5. Bī-ḫabersin çünki ey mechūl 'ilmu'l-lāhdan
Bes ne taḥṣīl eyledüñ keşf it kemālātuñ nedür

6. Küfr ü īmān baḥṣin itme bu riyāyı zühdle
Ey dīn ugrusı senüñ ḳoltuġda ol Lāt'uñ nedür

7. Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ı çeşm-i sır görmez görür dirseñ ḫilāf
Görmege bürhān gerek 'arż it 'alāmātuñ nedür

8. Ṣūret-i āyīnesinde gördi yezdānı resūl
Yā senüñ seyr itmege Allāh'ı mir'ātuñ nedür

9. Ḥaḳ'dan itme ārzū ferdā likā ġılmān u ḥūr
Görmedüñ çün bunda kevṣer heşt-i cennātuñ nedür

10. Aḥmed'e mi'rāc içün lā-büdd burāk-ı cān gerek
Ey ḫar-ı esfel bu menzilde senüñ atuñ nedür

96a 11. Vāḳıf olan sī vü dü nuṭḳa ḥaḳīḳat fehm ider
Ey Miṣālī ibtidā-i sırr-ı gāyātuñ nedür

204

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

96b 1. Bende-i 'aşḳ olmayan ol şāhı bilmez ḳandedür
Nefsin idrāk itmeyen Allāh'ı bilmez ḳandedür

2. Vāḳıf olmayan bu gün esmāe küllüñ rāzına

Ādem ü Ḥavvā vü vechu'l-lāhı bilmez ḳandedür

3. Urvetü'l-vüṯḳā-yı müşgīnüñ ṣırāṭın geçmeyen

Cennt-i 'adne sebīlu'l-lāhı bilmez ḳandedür

4. Bilmeyen ruḫsāruñ *er-Raḥmānu 'ale'l-'arşistivā*[297]

Ma'nā-i ẕāt u ṣıfātu'l-lāhı bilmez ḳandedür

5. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezel sırrına bulmayan vuḳūf

Maḥzen-i gönlünde kenzu'l-lāhı bilmez ḳandedür

6. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde 'arşu'l-lāhı tefsīr itmeyen

Cāvidān u sırr-ı fażlu'l-lāhı bilmez ḳandedür

7. Sācid olmadı melek gibi vücūd-ı Ādem'e

Gör ne Şeyṭān'dur ki beytu'l-lāhı bilmez ḳandedür

8. *Men 'aref*[298] sırrını Ḥaḳ'dan kim ki tefhīm itmedi

Yā v'ey ḳılur kendüyi va'l-lāhi bilmez ḳandedür

9. Vechu'l-lāhı Miṣālī kendü vechin bilmeyen

97a 'Āşıḳ-ı ma'şuḳ u 'aşḳu'l-lāhı bilmez ḳandedür

205

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

97a **1.** Gördüm yüzüñi nūr-ı Ḫudā'dan ḫaberüm var

Ey māh-ı ezel mihr-i semādan ḫaberüm var

---

[297] Er rahmânu 'ale'l-'arşistevâ: **(Rahmân), Arş'a istivâ etmiştir**. (Tâhâ, 20/5; Secde, 32/4; Yûnus, 10/3; Hadîd, 57/4)

[298] Men 'arefe nefsehü fekad 'arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

2. ‘Aşḳ-ı ezelī degdi bu cān mülkine ḫayme
Sulṭān-ı dilüm tūġ u livādan ḫaberüm var

3. Zülfünden anuñ leyletü’l-isrāya irişdüm
Ol şābb ḳaṭaṭ ḥüsn-i bahādan ḫaberüm var

4. Ṣāf oldı göñül zer gibi ‘aşḳuñda şehā çün
Ḥüsnüñ gibi mir’āt-ı ṣafādan ḫaberüm var

5. Gel Ṭūr-ı tecellīde güẕer ḳıl arından
Ey Mūsā ḥaḳīḳat çü ‘likādan ḫaberüm var

6. Ṣor sırr-ı ‘Alī’yi vü daḫı rāz-ı Muḥammed
Ya‘ni meh ü şems-i ḍuḥādan ḫaberüm var

7. Keşf itse Miṣālī n’ola Ḳur’an ṣıfātuñ
Çün ẕāt-ı ezel fażl-ı Ḫudā’dan ḫaberüm var

206

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

97a 1. Küfr-i zülfüñ görmeyen īmānı bilmez ḳandedür
Derd-i ‘aşḳuñ çekmeyen dermānı bilmez ḳandedür

2. Naḳş-ı ruḫsāruñda ẕāhir görmeyen naḳḳāşını
Bī başardur ṣūret-i Raḥmān’ı bilmez ḳandedür

3. Bulmayan vuṣlat serīr-i dilde şāh-ı ‘aşḳa ol
Kendüden ġāfil durur yezdānı bilmez ḳandedür

4. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur cemālüñ kim ki tefhīm eylemez
Cāhil ü nā-dāndur ol Ḳur’ān’ı bilmez ḳandedür

5. Leblerüñden çeşme-i āb-ı ḥayāta irmeyen
Cāvidānı mürde dildür cānı bilmez ḳandedür

6. Otuz iki dürre ġavāṣ olmadı ol cevheri
Kendüde tā şol yedi ‘ummānı bilmez ḳandedür

7. Ey Miṣālī nefsini vü Rabb’in idrāk itmeyen
Kul nedür ḳulluḳ nedür sulṭānı bilmez ḳandedür

207

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

97a 1. ‘Āşıḳuñ ‘aşḳuñ yolunda zārı cāna ḫūn olur
Dil viren zencīr-i Leylī zülfüñe Mecnūn olur

2. Dane-i siḥr-i ezeldür sünbülüñ dāmende ḫāl
Kim göñül mürgi anı bir görmeden meftūn olur

97b 3. Ḥüsnüñüñ vaṣfında çün güftāra āġāz eyleyem
Ma‘rifet dürcinde naẓmum dürrle meşḥūn olur

4. Serv-i ḳaddüñ iştiyāḳından dem-ā-dem ey güneş
Ḫūn-ı baġrum gözlerümden çaġlayup Ceyhūn olur

5. Nār-ı ‘aşḳuñ şol ḳadar kār eyledi cānumda kim
Āh idersem kūh-ı ‘ālem ser-be-ser hāmūn olur

6. Nāle itme ey göñül bī-ḥad cefā eyler diyüp
Dil-berüñ uşşāḳa cevri bir degül beş on olur

7. Ey Miṣālī nār-ı ‘aşḳa düş olanuñ gün-be-gün
Lāle gibi karadur baġrı gözi pür-ḫūn olur

208

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

97b 1. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñden özge güft ü gū efsūn olur
Secde-i vechüñden ikrāh eyleyen mel‘ūn olur

2. Çeşm ü la‘lüñ sāgarın nūş eyleyen buldı ḥayāt
Zülf-i ve’l-leylüñ gören ey rūz-ı ruḫ mecnūn olur

3. Faż̇l-ı muṭlaḳdan bugün her kim hidāyet bulmadı
Menzil-i esfelde ḳalur ‘āḳıbet maġbūn olur

4. Vuṣlat-ı yezdān dilerseñ pīr-i ‘irfān iste kim
Maḥrem-i nā-dān olan irmez murāda dūn olur

5. Ḥaḳḳ-ı ṣıfāt ‘urvetü’l-vüṯḳā ki iḳrār itmeyen
Kāfir-i bī-dīn olup īmāndan bīrūn olur

6. Şol Ḥaḳḳ ehli kim vücudūndan ḫaberdār oldu ol
Ehl-i cennetdür anuñ cennetde ta‘amı nūn olur

7. Rūy-ı ādem aḥsen-i taḳvīm ü vechu’l-lāhdur
K’aña Ḥaḳ’dan beyyine *ve’t-tīni ve’z-zeytūn*[299] olur

8. Şol ki esrār-ı ṣalāta dāḫil olmaz ‘āḳıbet
İtmedi farżın edā-yı Ḥaḳḳ ebed medyūn olur

9. Ey Miṯālī ‘alleme’l-esmāyı idrāk eyleyen
Ḥaḳḳ’a irer ‘ayn-ı ẕāt-ı bī-çirā vü çün olur

209

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

97b 1. Bāḳī ḫil‘at giymişüz ẓāhirde gerçi fāniyüz
‘Aynuñı aç ey gedā kim ‘ālemüñ sulṭānıyuz

2. Ger temannāyı güher eylerseñ ey gavvāṣ-ı dürr
Cevheri ol iste k’anuñ cevher-i ‘ummānıyuz

---

[299] Ve’t-tîni ve’z-zeytûni: **İncire, zeytine,** Sina dağına ve şu emîn beldeye **yemin ederim** ki, biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik. (Tîn, 95/1-5)

3. Bizden iste bāb-ı dīnde her ne müşkil var ise

K'on sekiz biñ 'ālemüñ esrārınuñ bürhānıyuz

98a 4. Āteş *innī ena'l-lāh*[300]uñ rumūzın bize ṣor

Kim bugün biz Ṭūr-ı 'aşḳuñ Mūsā-i 'İmrān'ıyuz

5. Ebcedi elvāḥ-ı 'aşḳı bizden oḳı ṭālib ol

Kim cemālüñ muṣḥafınuñ kāşif-i Ḳur'ān'ıyuz

6. Ey marīż-ı cehl olan gel 'ilm-i ḥikmet bizdedür

Şerbet-i ṣıḥḥat ṭaleb ḳıl kim anuñ Lokmān'ıyuz

7. Dürr-i z̄ātuz cümle 'ālem bize olmışdur ṣadef

Ya'ni eşyā bir bedendür kim biz anuñ cānıyuz

8. Sācid oldıġı anuñçündür mülk-i eflāka

Kim Ḥaḳḳ'uñ z̄ātına mazḥar-ı ṣūret-i Raḥmān'ıyuz

9. Zinde cān olmaḳ dilerseñ çün Miṣālī tā ezel

İste Ḥıżr'ı kim biz anuñ çeşme-i ḥayvānıyuz

210

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

98a 1. 'Ārif-i z̄āt u ṣıfāt olmayan insān olamaz

Ḳaldı ş̄ānīde çü dīv Ḥaḳḳ'la yeksān olamaz

2. Ṣūreti ḫaṭṭını *ṭā hā*[301] ya bedel ḳılmadı kim

Ṣūret-i Fātiḥa vü ṣūret-i Raḥmān olamaz

---

[300] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

[301] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

3. Oḳumaz her ki yüzüñ tefsīrini sī vü dü ḥarf
Menba‘-i sırr-ı ezel kāşif-i Ḳur’ān olamaz

4. Āteş-i nūr-ı tecellī-i yüzüñ Ṭūr’ında
Şu ki görmez ṣanma Mūsā-i ‘İmrān olamaz

5. Ṭutmayan ḳıble-i ḥüsnüñe yüzin miṣl-i melek
Kāfir-i maḥż olur ol maẓhar-ı īmān olamaz

6. Hüdhüd’üñ Belḳīsla sırrını fehm eylemeyen
Bilmedi manṭıḳ-ı her ṭayrı Süleymān olamaz

7. İçmeyen cām-ı lebüñ hem-çü Miṣālī cānā
Ḥıżrveş zinde olup çeşme-i ḥayvān olamaz

211

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

98a 1. Sünbülüñ zencīrine dīvāne gelmişlerdenüz
Āyet-i ḥüsnüñ görüp Ḳur’ān’a gelmişlerdenüz

2. Küfrdür deyr-i zülf ü ruḫsāruñ temāşāsın faḳīh
Biz bu küfre ṭutup īmāna gelmişlerdenüz

3. ‘Anberīn gīsūlaruñda bulmışuz cennet yolun
Ehl-i Ḥaḳḳ’uz kim reh-i Sübḥān’a gelmişlerdenüz

4. Çün kelāmu’l-lāh-ı vechüñ oḳuduḳ yezdāndan
‘Ālemüz kim ‘alleme’l-Ḳur’ān’a gelmişlerdenüz

98b 5. Nūr-ı ruḫsāruñ ki vaḥdet şem‘īdür ey ẕāt-ı Ḥaḳ
Aña cān yandurmaġa pervāne gelmişlerdenüz

6. Ḥaḳ yüzüñ gördük çü Manṣūr u ene’l-Ḥaḳ söyledük
Dār-ı müşg efşānına urġāna gelmişlerdenüz

7. Çün elest bezminde didük ‘aşḳuña *ḳālū belā*[302]
Ḳavlümüzden dönmezüz merdāna gelmişlerdenüz

8. Gönlümüz ḳayd eyledük zülf-i kemendüñ bendine
Ġabġabuñ çāhına biz zindāna gelmişlerdenüz

9. Leblerüñ mey-ḫānesinden cām-ı vaḥdet içmişüz
Sermedi mestān olup rindāna gelmişlerdenüz

10. Çün cemālüñden sekiz ḫaṭṭ-ı İlāh’ı oḳuduḳ
Cennet ehliyüz ḫaṭṭ-ı reyḥāna gelmişlerdenüz

11. Ādemüñ vechinde fażl-ı Ḥaḳḳ’ı iṣbāt eyledük
‘Ārif-i Ḥaḳḳ’uz bugün ‘irfāna gelmişlerdenüz

12. Levḥ-i ruḫsāruñda ders itdük kelāmu’l-lāhı çün
Ehl-i fażluz te’vīl-i yezdāna gelmişlerdenüz

13. ‘Ādem-i ma‘na bizüz kim sırr-ı yezdān bizdedür
Otuz iki nūrıla insāna gelmişlerdenüz

14. ‘Aşḳ meydānında cānā ‘anberīn çevgān çün
Başumuz ṭob eyleyüp meydāna gelmişlerdenüz

15. Ey Miṣālī ehl-i ‘aşḳa ‘ıyd-ı ekberdür yüzi
Anuñ içün biz daḫı ḳurbāna gelmişlerdenüz

---

[302] Elestü birabbikum kâlû belâ: Kıyamet gününde, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye Rabbin Âdem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (Onlar da), **Evet** (buna) şâhit olduk, **dediler.** (A‘râf, 7/172)

212

mef u lü fā i lā tün mef ū lü fā i lātün

98b 1. Ḳālle ḳilde ḳaldı ma‘nā-i ḥāle irmez
Her kim ki ‘ilm-i faẓl-ı ṣāḥib kemāle irmez

2. Ḥayy olur ol kevs̱erüñ cür‘a-i cāmın içer
Ẕerre iken şems olur daḥı zevāle irmez

3. Dimesün ol k’oḳudum elif ü bā vü tī vū s̱ī
Levḥ-i yüzüñde çünkim cīmle dāla irmez

4. Lem-yezeli kör olur zāhir ü bātın çü dīv
‘Ayn-ı dil açup ol kim sen Ḥaḳ cemāle irmez

5. Ḳañdan irer ḥayāta ḥażret-i ‘Īsā gibi
La‘lüñde her ki çün Ḥıżr āb-ı zülāle irmez

6. Bunda bugün içmeyen cām-ı viṣālüñ senüñ
Hicret-i şermendedür yarın viṣāle irmez

7. Kimin ey Miṣālī ḫırka-i faḳrı Ḥaḳ’dan
99a Ümmet-i Aḥmed degül ser-tāc İlāh’a irmez

213

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

99a 1. Kākülüñ küfrine biz īmāna gelmişlerdenüz
‘Ārıżuñ bayramına ḳurbāna gelmişlerdenüz

2. Şol mu‘anber ṭurre-i ‘anber-feşānuñçün bu gün
Başumuz ṭob eyleyüp çevgāna gelmişlerdenüz

3. Şem‘-i bezm-i ḥüsnüñe ey sidre vü ṭūbā ḳıyām
Cāvidānı yanmaġa pervāne gelmişlerdenüz

4. ‘Ārş-ı dīdāruñda keşf itdük enel’l-Ḥaḳ sırrını

Nār-ı ‘anberbāruña urġāna gelmişlerdenüz

5. Ṭa ki la‘lüñ cür‘asından içmişüz vaḥdet meyin

Sermedi ser-mest olup mestāna gelmişlerdenüz

6. ‘Anberīn zencīr ü Leylī zülfüñe Mecnūnvār

Vālih ü ḥayrān olup dīvāna gelmişlerdenüz

7. ‘Ārif-i nefs ü Miṣālī ‘ārif-i Rabb olmışuz

Ḥamdu’l-lāh mecma‘-i ‘irfāna gelmişlerdenüz

214

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

99a 1. Biz gedā-yı mülk-i ‘aşḳuz fażl-ı Ḥaḳ’dur şahumuz

Pāye-i ebrāra irdük ‘arşdur dergāhumuz

2. *Ve’s-semā zātü’l-burūc*[303]uñ üçyüz altmış ḫānesin

Seyr ider yigirmi sekiz menzil ile māhumuz

3. *Üscüdū*[304] buyurdı yezdān oldı mescūd-ı melek

Hācıyā ādem ki oldur ḳuds-i beytu’l-lāhumuz

4. Buldı Muḥammed resūlu’l-lāhdan dīn-i yāḳīn

Fehm idenler lā-İlāh u sırr-ı illa’l-lāhumuz

5. ‘Ālem-i ẓulmetde ḳalmışdı cemī‘-i kā’ināt

Vechini göstermese gün gibi fażlu’l-lāhumuz

---

[303] Ve’s-semâi zâtü’l-burûc: **Burçlarla dolu göğe andolsun.** (urûc, 85/1)

[304] Ve iz kulnâ li’l-melâiketi’s-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A’râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

6. Küntü kenzüñ mu‘nīsin gel ḥażret-i Ādem’de gör
K’andadur otuz iki ḫaṭṭıla vechu’l-lāhumuz

7. Ey Miṣālī Ḥaḳḳ’ı kim idrāk iderdi ādeme
Ḳılmasa dīdārını teşrīf-i ẕātu’l-lāhumuz

215

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

99a 1. Levḥ yüzüñde her kim fī vü ḍād u lāmı görmez
Ḥaḳḳa’l-yaḳīn[305] ol a‘mā dārü’s-selāmı görmez

2. Cennetde āb-ı kevṣer ḳandan ola müyesser
La‘l-i lebüñde şol kim sī vü dü cāmı görmez

99b 3. Merd-i ḥaḳīḳat degül ya‘ni muḳallid dürür
Rāz-ı ṣalātı her kim sırr-ı ṣıyāmı görmez

4. Bunda görendür gören anda cemāl-i Ḥaḳḳ’ı
Şol ki bugün görmedi yarın müdāmı görmez

5. İrmeyiser ‘ıyd ile ḳadr u berāta Ḥaḳ’dan
Ṣubḥ yüzüñde ol kim sünbül-i şāmı görmez

6. Dūzaḫıdur tā ezel mürġ-i behişt olmadı
Dāne-i hālüñde kim ṭurre-i dāmı görmez

7. Ḥācı-i Ḳuds-i ma‘nā olmadı her kim Miṣālī
Ḥażret-i Ādem gibi Beytü’l-ḥarām’ı görmez

---

[305] İnne hâzâ le huve hakku’l-yakîn: Şüphesiz ki bu, **kesin gerçektir**. (Vâkıa, 56/95)

216

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

99b 1. Levḥ-i ruḫsāruñda naḳş itdi yüzin naḳḳāşumuz
Ya‘ni lām u ḍād u fādur sem‘ ü ‘ayn u ḳaşumuz

2. Bir dükenmez ni‘mete irdüñ belīden tā ezel
Ḫˇān-ı dīdāruñdan otuz iki dürlü aşumuz

3. Menzil-i yezdāna irmek mümkin olmazdı eger
Olmasaydı rāh-ı ‘aşḳuñda ġamuñ yoldaşumuz

4. Rāh-ı īmān fażl-ı Rabbü’l-ālemīnüñ ‘ilmidür
Dīn budur bu dīnde ṣarf olmaḳ gerekdür başumuz

5. *Ṣemme vechu’l-lāh*[306]dan her şeyde vechul-lāh’ı gör
Ya‘ni dāl olmış durur Ḥaḳḳ’a ḳuruyla yaşumuz

6. Ḫaṭṭ u ḫāli āyetin ger şerḥ iderseñ ey göñül
Yine ehl-i fażl ḳıl kanlar durur sırdaşumuz

7. Ṭutmak içün tāze ol serv-i revānı dīdeden
Ey Miṣālī her ṭaraf enhār ḳılduk yaşumuz

217

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

99b 1. Fażl-ı Ḥaḳ’dan bāde-i tevḥīd içün ṣāf olmışuz
Bizdedür Simurġ-ı ‘aşḳ-ı lem-yezel Kāf olmışuz

2. ‘Alleme’l-esmāyı bulduḳ nergis-i şehlāñda
Urvetü’l vüṣkāyı gördük merd-i ‘arāf olmışuz

---

[306] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

3. Nāme-i ḥüsnüñde ders itdük çü Yāsīn sūresin
‘İlm-i faẓlu’l-lāha irdük ehl-i inṣāf olmışuz

4. Çün lebüñ cāmından içdük cāvidānı kevṯeri
Cām-ı vaḥdet ṣunmaġa biz Ḥıżr-ı elṭāf olmışuz

5. Sūre-i seb‘a’l-meṯān vü hem ṭılısm-ı ṭā vü hā
Feṭḥ olalı faẓl-ı Ḥaḳḳ ‘ilminde keşşāf olmışuz

100a 6. Sırr-ı tevḥīd-i ḥaḳīḳat faẓl-ı Ḥaḳ’dan gūş idüp
Gevher-i baḥreyn ‘ilmu’l-lāha ṣarrāf olmışuz

7. Ey Miṯālī nefḥa-i rūhü’l-ḳudsden cām içüp
Bende-i faẓl-ı Ḫudā’yuz zer gibi ṣāf olmışuz

218

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

100a 1. Gülşen-i bāġ-ı cinānı neylerem cānānesüz
Her güli ḫār-ı belādur ol gözi mestānesüz

2. Gönlümi çāh-ı zenāḫdānında ḳayd it zülfüñe
Ḥabsgāh-ı şāh-ı ḥüsn olmaz zīrā dīvānesüz

3. Maḥzen itsem ṭañmı dil şehrini genc-i ‘aşḳa kim
Mıṣr olan Yūsuf’suz olmaz gencde vīrānesüz

4. Çehreñ üzre ḫāl ü zülfüñ mürġ-i cāna dām ḳıl
Kim dil-i dīvāne olmaz o dām u dānesüz

5. Çeşmini mey-ḫāne vaḥdet yüzin ḳıble itmeyen
Kaldı Şeyṭān gibi cāvīd Ḳa‘be vü mey-ḫānesüz

6. ‘Ayş idicek ol güneş çehreyle mey nūş eyle kim
Meclis-i ‘uşşāḳuñ olmaz leẕẕeti peymānesüz

7. Biñ dil-i dīvāne ḳayd olurdı her bir tārına

Ey Miṣālī olsa ger zencīr-i zülfi şānesüz

219

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

100a 1. İçmeyen cām-ı lebüñ Ḥızr u Mesīḥā olamaz

Görmeyen āteş-i ruḫsāruñı Mūsā olamaz

2. Nice yol bulabilür ādeme kim ḫātemden

Oḳuyup ḫaṭṭ-ı ruḫuñ vāḳıf-ı esmā olamaz

3. Geçmeyen yetmiş iki perdeye dört yedi ile

Ḳāf'a pervāz idüp ol şeh-per-i 'Anḳā olamaz

4. Şol ki ten çarḫını 'Īsā gibi seyr eylemeye

Sā'īr-i seyr-i derc-i künbed-i ḥaḍrā olamaz

5. Kim ki nūş itmedi lāmla bādan ḫamr-ı 'aşḳ

Sāḳī-i bezm-i Ḫudā cām-ı muṣaffā olamaz

6. Münfekk olmaz ṣıfat-ı Rabb-i 'ale'ẕ-ẕātladur

Bir dürür bir degül iki iki ḥāşā olamaz

7. Geçmeyen 'urve-i zülfüñ çü Miṣālī ey māh

Cennet-i sermed aña mesken ü me'vā olamaz

220

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

100b 1. Künc-i ġamda ḫaste düşdüm ḳalmışam dermānsuz

Vaṣl-ı la'lüñ merhem it gel olmadın men cānsuz

2. Genc-i 'aşḳuñ göñlümüñ vīrānesinde ṣaḳlaram

Kenz-i bī-pāyān olmaz zīra kim vīrānsuz

3. Çün güneş ruḫsāruñı gördüm meni ḳurbān ḳıl
Ḥacc-ı ‘ıyd ‘ādetdür olmaz dil-berā ḳurbānsuz

4. Şāh-ı ‘aşḳuñ meskeni āşüfte göñlümdür benüm
Zīra kim Mıṣr-ı dil olmaz Yūsuf-ı Ken‘an’suz

5. Küfr-i zülfin dīn ü īmān cemālin bilmeyen
Ey Miṣālī ḳaldı sermed dīv tek īmānsuz

221

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

100b 1. Rāz-ı lebüñ ṣormayan sermedi cāna irmez
Küfrüñe yol bulmayan dīn ü īmāna irmez

2. Sī vü dü ḫaṭṭ-ı ḫüsnüñ āyīne-i nūr-ı ẕāt
Kim bu nişānı bilmez ol bī-nişāna irmez

3. Cennet-i cāvidāne ḳılmayıserdür duḫūl
Kim ki ṣıraṭ-ı zülf-i ‘anber-feşāna irmez

4. ‘Ārif-i nefs olmadı bulmadı Allāh’a rāh
Muṣḥaf-ı ḫüsnüñde kim seb‘a’l-meṯāna irmez

5. Yol bulmayan ḫurūf-ı muḫkeme oldı mechūl
Ḳande olur ehl-i ‘ilm çün bu beyāna irmez

6. Bulmadı çün cevheri gevher ü lü’lü’-yi ‘aşḳ
Bāb-ı ma‘ārifde kim baḥrle kāna irmez

7. ‘İlm-i ledün olmadı keşf añа faẓl-ı Ḥaḳ’dan
Kim sırr-ı ‘Arş-nāme hem cāvidāna irmez

8. ‘Ālem-i ervāḥa yol bulmayısar hergiz ol
Kendüde kim burc u bu heft āsmāna irmez

9. Te’vīl-i faẕl-ı Ḥaḳ’dur āb-ı ḥayāt-ı bākī
Kim içdi çün Miṣālī ol daḫı fāne irmez

222

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

100b 1. Çü gördüm faẕlu’l-lāh’ı cemālüñde ‘ayān imrūz
Ġam-ı hicrāndan ırağam göñüldür şādmān imrūz

2. Nice kim seyr ider eflāk u ay meh görmedi görmez
Senüñ tek la‘l-i rūḥ-efzāsınuñ tek mihrbān imrūz

3. Niçün feryād u efġān eylemez ‘aşḳla çün gördi
Göñül bülbüli ḥüsnüñ gülşeninde gülsitān imrūz

101a 4. Ne fettān çeşmsin yā Rab ne tarāc-ı cihānsın kim
Ḳıyāmet ḳopdı ḳaddüñden uş āḫir zamān imrūz

5. Cihān ẓulmetden arındı ḥaḳīḳat ‘ayn-ı nūr oldı
Olaldan faẕl-ı Ḳur’ān’a mübeyyendür cihān imrūz

6. Kelāmu’l-lāhdur aṣlum vücūdum eyledüm tebdīl
Mekānum meskenüm yoḳdur baña Ḥaḳ’dur mekān imrūz

7. Cihānı ser-be-ser ḳıldı Miṣālī ol perī ruḫ ṣayd
Alaldan ele tīr müjgān u ebrū-yı kemān imrūz

223

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

101a 1. Ey yüzüñ ‘arş-ı İlāhī Ka‘be-i Raḥmān’umuz
Bu mu‘allā Ka‘be’ye secde itmeyen Şeyṭān’umuz

2. Ey ki mir’at-ı cemālüñden görindi ẓāhirā
Ḥaḳ Te‘ālā’nuñ cemāli muṣḥaf uş bürhānumuz

3. Kim ki gördi ṣūretüñ ikrāh idüp Ḥaḳ dimedi
Ḥaḳḳ'a münkir oldı oldur dīvle ḥayvānumuz

4. Şol müselsel ṭurre kim inmiş yañaġuñ üstüne
Ey ḳamer ṣūretlü oldur küfrümüz īmānumuz

5. Ḳīl ü ḳāl üm sermedi dilde cemālüñ şerḥidür
Ḥaḳ bilür yoḳdur göñülde ġayrı tū mihmānumuz

6. Ḳande kim ḳılsam naẓar Ḥaḳ'dur u Ḥaḳ'dan özge yoḳ
Görmişüz rūşenüñ yoḳdur şekkümüz gümānumuz

7. Ṣūret-i Raḥmān'a yüz ṭut yedi ḫaṭṭdan vāḳıf ol
Yedi 'arş u yedi ferş oldı yedi Ḳur'ān'umuz

8. Küntü kenzüñ sırrıdur kim şerḥ ider rūz-ı şeb
Kuş dilidür kim ne bilsün bu bizüm lisānumuz

9. Ey Miṣālī vāsıl olduḳ faż l-ı Ḥaḳḳ'a çün bugün
Ger olursa ġam degül 'ālem ḳamu düşmānumuz

224

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

101a 1. Bunda her kim ki bugün kendüye ol yār olamaz
'Ālem-i ma'nāda hem nāẓır-ı dīdār olamaz

2. İstivā ile ḳamer alnını şaḳḳ eylemeyen
'İlm-i esmāya irüp kāşif-i esrār olamaz

3. Yanmayan āteş-i 'aşḳuñda bugün hem-çü ḫalīl
Ḥüsnüñe ḳarşu senüñ bülbül-i gülzār olamaz

4. Yüz sürüp izine kuḥl eylemeyen ḫāḳ-i rehüñ
Kör olur dīdeleri lāyıḳ-ı envār olamaz

101b 5. Nice at sürmege ḳudret bula meydānına hem

Reh-i ‘aşḳuñda şu kim merd-i cigerdār olamaz

6. Yoluña cānla başını fedā eylemeyen

‘Āşıḳ-ı ṣādıḳ olup yār-ı vefādār olamaz

7. Oḳumaz her ki Miṣālī gibi *ṭā hā*[307]-yı ḫaṭṭuñ

Ruḫ-ı Raḥmān’a irüp vākıf-ı Settār olamaz

225

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

102a 1. Küntü kenzüñ maḥzeniyüz gevher-i ‘ummān bizüz

Cevher-i ẕāt-ı ezel hem künc-i her vīrān bizüz

2. Hem bizüz manẓūr u manẓar ḳande kim ḳılsak naẓar

Ġayrı yoḳdur *mā-yekūne kāinen mā-kān*[308] bizüz

3. Şeş cihāt u çār ‘unṣur hem ḳıyām-ı kā’ināt

Mihr ü māh u çarḫ-ı erzaḳ gerdiş-i devrān bizüz

4. Ẕāt-ı yezdānuñ ṣıfātuñ gösterür mir’ātvār

Küllü eşyā uşta āyet iste kim bürhān bizüz

5. Ẓāhir u bāṭın bizüz her yerde nuṭḳ u ṣavt iden

On sekiz biñ ‘ālemüñ cisminde ya‘ni cān bizüz

6. Keşf olaldan nūr-ı ḥüsnüñden *ena’l-lāh*[309] āteşi

Ṭūr’da dīdāra irdüñ Mūsā-i ‘İmrān bizüz

---

[307] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[308] Kâne Allahu ve el-âne ‘alâ mâ kâne kân: **Hiçbir şey yok iken** Allah vardı. Bugün de öyledir. (Bkz. Ayşe Gültekin, (2006), İsmail Ankaravî’nin Mesnevi Şerhi Mecmuatü’l-Letâif ve Matmuratü’l-Mearif’te Hadis. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sos. Bil. Ens. Konya, s. 177-178.)

[309] İnnî ena’l-lâhu rabbü’l-‘âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! Bil ki ben, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

7. Tīg-i bürrānile zāhid ‘Īsā yüz ḳılduḳ ẓuhūr
Münkir olma dīv tek kim ḳātil Şeyṭān bizüz

8. Ahsen-i taḳvīm ḫulḳ itdüm didi insān-ı ẕāt
Secde ḳıl fermān-ber ol kim ṣūret-i Raḥmān bizüz

9. Ārif ol sem‘ itme her bir cāhilüñ efsānesi
Maḥfil-i ‘irfāna gel kim kāşif-i Ḳur’ān bizüz

10. Zinde olmaḳ isterseñ nefḫ-i rūḥu’l-lāh’dan
Kevşeri gül bizden iç kim çeşme-i ḥayvān bizüz

11. Ey Miṣālī çün vücūduñ kişverin feṭḥ eyledüñ
Yūsuf-ı ‘aşḳuz ma‘ānī Mıṣr’ına sulṭān bizüz

226

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

102a 1. Çün zāhid-i muḳallid sırr-ı ṣalāta irmez
Ḥaḳḳ’a likā-yı Raḥmān āb-ı ḥayāta irmez

2. Her kim içer ṣalātuñ kevşer-i cāmın çü Ḫızr
Zinde-i sermed olur daḫı memāta irmez

3. Sırr-ı ṭavāfı bilmez ḥācı-i ṣūrı çün kim
Ḳande duḫūl Ka’be-i esrār-ı Lāt’a irmez

102b 4. Virmedi māl-ı Ḥaḳḳ’ı olmayısar müzekkī
Kim ki yemīninden ol sırr-ı zekāta irmez

5. Fülk-i vücūda şol kim girmedi mānend-i Nūḥ
Ġarḳa-i tufān olur rāh-ı necāta irmez

6. Zāhire yol bulmayan bātına ḳalmaz duḫūl
Ḳande bulur feyż-i ẕāt ol ki şıfāta irmez

7. Esrār ṣaçuñla cāna ‘ıyd-ı ruḫuñ görmeyen
Lem-yezeli vaṣlla ḳadr u berāta irmez

8. Esb-i pey-ā-pīl ü ruḫ-ı ferz ḫaṭṭuñ oynayan
Şatranc-ı ma‘rifetde şāh oldı māta irmez

9. Olmayan ey Miṣālī merkeb-i nefse süvār
Rāh-ı ma‘ārifde ol pāyedür ata irmez

227

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Ey kitāb-ı ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ oldı otuz iki remz
V’ey leb-i la‘lüñde maḫfīdür künūz-ı küntü kenz

2. Fażl-ı Ḥaḳ’dan muḥkemāt-ı ḫaṭṭuñ idrāk itdi kim
Ḳalmadı ‘ilm-i ledün bābında aña cāy-ı ‘acz

3. Cennetüñ ḥable’l-metīnin iste olmadın helāk
Rāh-ı dīnde key ṣaḳın muḥkem ṭut ayaġuñ laġz

4. Ger ḳadem ḳoyduñsa ‘aşḳla sebīlu’l-lāhda
Menzilüñde rāst-ı rev ol olma egri hem-çü hemz

5. Zāhid a‘rāż eylemezdi gün yüzüñden būm tek
Gözlerinde nūr olaydı yā anuñ başında maġz

6. Setr iderdüm sırr-ı aşḳuñ cān içinde āh kim
Eşk-i ḫūnbārum beni fāş itdi hercā ḳıldı ġamz

7. Sī vü dü nuṭḳla çün naẓmum Miṣālī ḳıldı güş
Destine çeng aldı zühre raḳṣa girdi didi naġz

228

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

102b 1. Ey ḫaṭṭ u ḫālüñ kelāmu'l-lāhdan remz u lafz
Maẓhar-ı ẕāt-ı ezelsin saña kimdür Ḥaḳ dimez

2. Nice ser-gerdān olasın iktisāb it 'ilmüñi
Kim dimişdür saña kim beyhūde çendān böyle gez

3. Devr-i gül ola veyā rūy-ı ḫalvet künc-i ṭarab
La'net ol altuna kim ṣarf olmaya bir ḫ̆ān-ı zer

4. Bezm-i ḥüsnüñde gözüñ peymānelerdür gül gibi
'Āşıḳa la'lüñ şarāb u būs aña naḳl u çerez

103a 5. Sen perī vü āhūveş 'uşşāḳdan u ḥeştinden
Sīb ü semīn ġabġabum insāna gel yaḳlaş biraz

6. Zinde eyler cāvidān uġrasa bir kez zaḥmuma
Ey kemān ebrū müjgeñ tīrle ben sū gizle giz

7. İş bu mevsimde Miṣālī key ḥamāḳatdür ki rind
Çekmeye mül la'li yādına mey-i reng-i gürz

229

müs tef i lün fe ū lün müs tef i lün fe ū lün

103a 1. Şol göz ki görmez yüzüñ kör oldı nūra irmez[310]
Nār-ı kelīm ü sırr-ı dīdār u Ṭūr'a irmez

2. Firdevs-i cāvidāna girmeyiser yarın ol
Bunda kim otuz iki ġılmān u ḥūra irmez

---

[310] Metinde زم اري ه şeklinde yazılırken diğer nüshalarda زمري şeklinde yazılmıştır. Vezin gereği زمري okunmuştur.

3. Ḥüsn-i cemāl-i yāri ḳılmasa ṣūfī manẓar
‘Ayb itme k’ol şems-i ruḥ ḫuffāş-ı gūra irmez

4. Mürde dürür olmadı lem-yezeli Ḫıżr-ı ḥayy
Cām-ı lebüñde ol kim mā-i ṭahūra irmez

5. Medfūn-ı kabr-i tendür bulmadı Ḥaḳ’dan ḥayāt
Sem‘-i revānı anuñ āvāz-ı ṣūra irmez

6. Ey zāhid-i muḳallid ṭā‘atüñ olmaz ḳabūl
Neyler ṣalātı ol kim ḳalb-i ḥużūra irmez

7. Düşmedi ey Miṣālī derd ü ġam-ı ‘aşḳa kim
Seyr-i likā-yı Ḥaḳ’dan āḫir servere irmez

230

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

103a 1. Lebüñi ṣormayan cāna irişmez
Zülāl-i āb-ı ḥayvāna irişmez

2. Olısar ġarḳa bulam diyü lü’lü’
Şu ṭalġıc kim bu ‘ummāna irişmez

3. Ḳaçan bulur berāt-ı ‘ıyd u ḳadri
Yüzüñden kim ki Ḳur’ān’a irişmez

4. Gönül göziyle görmez Ḥaḳḳ’ı her kim
Gözüñden fażl-ı yezdāna irişmez

5. Ḍarīr olısar āḫir ‘ayn şol kes
Ki kuḥl-i pāy-i cānāna irişmez

6. Oḳumayan yüzün levḥinde *ṭā hā*[311]

Ṣaçuñdan būy-ı Raḥmān'a irişmez

7. Serüñ ṭob eyle çevgān-ı ḫamına

Degül ser ol ki meydāna irişmez

103b 8. Kesilsün yire geçsün cūy-ı çeşmüm

Ger ol serv-i ḫırāmāna irişmez

9. Ḳo 'aşḳa daḫl derse vā'iz itsün

Kim ol ḥayvān bu 'irfāna irişmez

10. Nice nā-pāke irer nūr-ı ḫūrşīd

Velākin ẕerre noḳsāna irişmez

11. Miṣālī bilmeyen 'ahd u emānet

Rumūz-ı dīn ü īmāna irişmez

231

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

104a 1. Bizden iste gevheri ey cevher-i deryā bizüz

Ḳāf-ı 'aşḳ üstünde pervāz eyleyen 'Anḳā bizüz

2. Bilmek isterseñ rumūz-ı ādemle ḫātemi

Ḳıl ṭaleb kim kāf u ḥā vü sırr-ı lām u bā bizüz

3. Levḥ-i Tevrāt u 'asā vü ḫayme-i mī'ād ü hem

Ṭūr u dīdār-ı tecellī āteş-i Mūsā bizüz

---

311 Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

4. Ḥāfızā gel muḥkem-i Kur’ān’ı bizden oḳı kim

Ḳāf ve’l-Ḳur’ān[312] *yā sīn*[313] sūre-i Ṭāhā bizüz

5. Her neyi görseñ biz anuñ ‘aynuyuz hem maẓharı

Ẓāhir ü bāṭında pinhān eyle hem peydā bizüz

6. Otuz iki ḥarfle her şeyde ḳaldurduḳ ‘alem

Sırr-ı Mehdī bizde keşf oldı bugün ‘Īsā bizüz

7. Manṭıḳu’ṭ-ṭayra Süleymān’uz ki ḫātem bizdedür

İns ü cinnüñ pādşāhı ḥākim-i eşyā bizüz

8. Secde ḳıl Ādem’den a‘rāż itme çün İblīs kim

Beyt-i ma‘mūrile Ḳuds u Ḳa‘be-i ‘ulyā bizüz

9. Ey Miṣālī ‘alleme’l-esmāya ṭaḳsīm olalı

Ḳāşif-i sırr-ı ṣıfāt u ẕāt-ı bī-hem-tā bizüz

232

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

104a 1. Biz hümā-yı lā-mekānuz evc-i devlet beklerüz

Ya‘ni dil Ḳāf’ında Simurġ-ı sa‘ādet beklerüz

2. *‘Alleme’l-esmāe külî*[314] den ḫaberdār olmaġa

‘Ālim-i ta‘līm ‘ilm-i üstād-ı ṣan‘at beklerüz

104b 3. Ka‘be-i ḥüsnüñde miḥrāb eyleyüp ebrūların

Secde-i ta‘ẓīm içün bir mah-ı ṣūret beklerüz

---

[312] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

[313] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

[314] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

4. Çeşm ü gūş u dest ü pā vü ‘aḳl u idrākla fehm
Cümle dil Mıṣr’ında bir şāh-ı ḥaḳīḳat beklerüz

5. Gülşen-i ḥüsnüñde rıḍvān oldı cānla göñül
La‘l-i kevs̱er ḥūr-ı ġaṭ ber-vechi cennet beklerüz

6. ‘lyd-ı ruḫsārına ol mihr ü hilāl-i ḥācibüñ
Ya‘ni ḳurbān olmaġa geldük ki furṣat beklerüz

7. Oḳuduḳ levḥ-i cemālinde rumūz-ı muḥkemāt
‘Uruvetü’l-vüs̱ḳā-i z̤ülfünde ṭarīḳat beklerüz

8. Āsitān-ı devletinde gözyaşın ırmāġ idüp
Bir nihāl-i nārun bir serv-i ḳāmet beklerüz

9. Ey Miṣālī lebleri yarına ol meh-pārenüñ
Bāde-i la‘l içelüm niçün ḳasāvet beklerüz

233

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

104b 1. Cennet-i dīdāra irdük yārdur eglencemüz
Bülbül-i ‘aşḳuz gül-i bī-ḫārdur eglencemüz

2. Bezm-i vaḥdetde şarāb-ı ‘aşḳ içüp mest olmışuz
Ṣanma ḫamr-ı sāġar-ı ḥummārdur eglencemüz

3. Ṭūṭī-i rūḥuz ruḫ-ı dildārı mir‘āt eyledük
Ya‘ni bir la‘l-i şeker-i güftārdur eglencemüz

4. Tekye-i ‘aşḳ u muḥabbet kūşesin ḳılduḳ ḳabūl
Olmışuz abdāl-ı dīn-i esrārdur eglencemüz

5. Selsebīl ü cennet-i ferdāya meyyāl olmaduḳ
Bir lebi kevs̱er-i ruḫ-ı gülzārdur eglencemüz

6. Reh-ber olaldan nesīm-i ‘aşḳ-ı müşgīn zülfüñe

Her ṭarafdan ṣūret-i Settār’dur eglencemüz

7. Zülf-i ṭarrārına dil virdük Miṣālī ol mehüñ

Devlet-i Manṣūr’a irdük dārdur eglencemüz

234

mef ū lü me fā i lü me fā i lü fe ū lün

104b **1.** Sen sende ṭaleb ḳıl dime kim yār bulunmaz

Sende bulunan ġayrıda ey yār bulunmaz

2. Ṭaġlar seni gel ṣunma elüñ bāġ-ı cihāna

Ey bülbül-i dil çün gül-i bī-ḫār bulunmaz

3. Mihmānuñ iken fehm ide gör cān-ı ‘azīzi

K’āḫir sefer eyler girü tekrār bulunmaz

105a **4.** Şeyṭān gibi ey ṣūfi degülse gözüñ a‘mā

Sen sende seni gör dime dīdār bulunmaz

5. Gün gibi muḥīṭ olmış iken ‘āleme yezdān

‘Aṣr içre velekin ‘ulü’l-ebṣār bulunmaz

6. Zu‘munca ḳamu şāh u gedā ehl-i Ḥaḳḳ’am dir

Lakin arasañ vāḳıf-ı Settār bulunmaz

7. Ḫātem ḳanı kim dīvle cin ṭutdı cihānı

Āsafla Süleymān’dan āṯār bulunmaz

8. Ya‘ni ki bulunmaz didü kim añla niçündür

Nādir bulunur gizlüdür ebrār bulunmaz

9. Allāh’uñ evidür bu yıḳıḳ göñlümüz ammā

Ta‘mīrine sa‘y itmege mi‘mār bulunmaz

10. Peymānene bel bağlama bu dünye-perestüñ
‘Ahd eyleme kim ṣāḥib-i iḳrār bulunmaz

11. Ḫ̆ān üzre urur ḫalḳ-ı cihān da‘vī-i yārı
İş gelse servüñe biri der-kār bulunmaz

12. ‘Aşḳuñda şu kim oldı saḳīm irdi ḥayāta
‘Ayb ola k’ide rencüme tīmār bulunmaz

13. Peymāne-i ġafletle ḳamu nās zamāna
Mest-i ezel olmış biri hüşyār bulunmaz

14. Her kime naẓar ḳıldum ise ḥ̆ābla gördüm
Açık gözi lakin biri bīdār bulunmaz

15. Ger ‘arifseñ sen seni yār ile Miṣālī
Kim saña yine senden eyü yār bulunmaz

16. Sırruñı ṣaḳın sīnede cānuñ gibi ṣaḳla
Fāş itme ki bir maḥrem-i esrār bulunmaz

235

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

105a 1. Zāhidā ol Ḥaḳ cemālüñ zülfüne eyle heves
Ger ṣırātu’l-lāha Ḥaḳ’dan bulduñise dest-res

2. Ma‘nā-i ẕāt-ı ezelden çün vukūfuñ yoḳ senüñ
Yā ulü’l-ebṣārla da‘vāñ nedür ġavġāyı kes

3. Çünkim ider senge *va’l-lāh bi külli şey’in muḥīṭ*[315]
Yā niçün farḳ idesin mey-ḫāne kilisāyı bes

---

[315] Ve kâna’l-lâhu bi kulli şey’in muhîtâ(muhîtan): Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır ve **Allah her şeyi kuşatmıştır**. (Hiçbir şey O'nun ilim ve kudretinin dışında kalamaz) (Nisâ, 4/126)

4. Sende ḳılmışdur tecellī ṣūret-i ẕāt-ı Ḫudā
Sen seni gör kim ne ẕātuñ ‘aynısın ey bü’l-heves

5. Kāmil-i insāna yüz ṭut vaḥdet ehli ola gör
‘Ömrüñi ‘irfāna ṣarf it dīve olma hem-nefes

105b 6. Cennet-i dārü’l-bekāyı bulmaḳ isterseñ göñül
Ol perīnüñ boynuña ḳıl ‘anberīn zülfün meres

7. Çünki bulduñ vuṣlat-ı faẓl-ı Ḫudā’yı ġam maḫūr
Cümle ‘ālem ger saña aġyār ise ez- pīs ü pes

8. Sācid olmaz kim ki müşgīn ḥācibīnüñ ṭāḳına
Sen aña ādem dime Şeyṭān’dur ol nā-dān-feres

9. El çeker zāhid nedendür ṭurresinden dil-berüñ
Bes olur mı külbe her giz ‘urvetü’l-vüṯḳā meres

10. Ṣūfī pervāz itmek isterseñ maḳām-ı vaḥdete
Şāh-bāz-ı lā-mekān Ḳāf’ına uçar mı mekes

11. Ṣūret ü ẕāt-ı Ḫudā ile ḳamu ‘ālem muḥīṭ
Ey iden ikrāh Ḥaḳ’dan andan özge var mı kes

12. Maḥzen-i kenzu’l-lāhı sende bulmışdur zuhūr
Sen Ḥaḳḳ’uñ āyīne-i bākīsin ey ‘Īsā nefes

13. Ey göñül gel āşiyān-ı vaḥdete pervāz ḳıl
Bülbül-i rūḥu’l-ḳuds olana yaraşmaz ḳafes

14. Ehl-i Ḥaḳḳ’a ta‘n ider oldı görüñ şol kimse kim
Elifi farḳ eylemez bādan ḫumārı ez-feres

15. Ey Miṯālī Ḥaḳḳ’ı idrāk eylemez bī-dīn faḳīh
Ḥaḳ benüm dirken mu‘ayyen ‘arş u ferş u ḫār u ḫas

236

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

105b 1. Biñ yıl olmadın ẓuhūr itdi çün ol ‘Īsā nefes
Ṭurdı nice mürde-i dil ḳabrinde buldı nefes

2. Ḫāsirīn olmışdı ḫalḳ-ı ‘ālem ser-be-ser
Olmasaydı faẕl-ı Rabbü’l-ālemīn feryād-res

3. Cān içinde cān gibi setr it ṣaḳın esrār kim
Rūy-ı arżı ḳaplamışdur her ṭaraf nā-dān feres

4. Şehr-i yezdānsın eger girmek dilerseñ iste kim
Yüzde yedi ḫaṭṭ-ı şīrin gūñ durur aña ‘ases

5. ‘Arşa pervāz eyle k’oldur āşiyān u menzilüñ
Şāh-bāz-ı lā-mekānsın ‘aynuñ aç olma meges

6. Cāh-ı tende nice bir ḥabs olasın gülzāra gel
Kim k‘ayb ravża-i tevḥīde yaraşmaz ḳafes

7. El çekerse sünbül dildārdan zāhid ne ġam
Külbet-i dīnüñ rīsmānı herkes olur mı meres

8. Şeş cihātından cihānuñ çār terkībātile
Rū-nümā olan Ḫudā’dur ger olursa ḫār u ḫas

106a 9. Ey Miṣālī bulmayısar ‘āḳıbet dīdār-ı ẕāt
Kim ki ‘ilmu’l-lāhda sa‘y itmez olur bü’l-heves

237

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

106a 1. ‘Anberīn gīsū-yı yārı boynuña eyle meres
Bundan özge ey dil-i dīvāne gel ḳılma heves

2. Cām-ı Cem nūş eyle bu gül mevsiminde yārla

Furṣatı elden çıḳarma kim ‘ömürdür bir nefes

3. Ey dil-i ‘Anḳā maḳām-ı Ḳāf ḳurba ḳıl ‘urūc

İşbu fānī ‘ālem-i süflāda ḳalma çün meges

4. Ẕāt-ı Ḥaḳ ḳılmış iḥāṭa on sekiz biñ ‘ālemi

Ey baṣīretsüz naẓar ḳıl Ḥaḳ’dan özge var mı kes

5. ‘Ārifāne cān göziyle ṣūretüñe nāẓır ol

Gör ne ẕātuñ ‘aynı vü bürhānısun ey bü’l-heves

6. Kendüzüñden kıl güẕer rūḥ iḳlīmine eyle ‘ażm

Ey göñül bülbüli pā-bend olma münşaḳḳü’l-ḳafes

7. Ey Miṣālī dil-berüñ la‘l-i ḥadīṣi var iken

Ġayra gel olma muḳayyed k’ol şeker güftār bes

238

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

106a **1.** Kelāmu’l-lāh u kenzu’l-lāh vechüñden beyān olmış

Rumūz-ı ‘alleme’l-esmā dü çeşmüñden ‘ayān olmış

2. Şarāb u bāde-i vaḥdet içenler bildi ey dil-ber

Ki la‘l-i çeşmesārında mey-i kevṯer nihān olmış

3. Ḫadeng ġamzeler zaḫmı benüm baġrumda pür-ḫūndur

Ṣanasın lāle vü güldür ki şekl-i erġuvān olmış

4. Senüñ dergāh-ı vaṣluñdan beni dūr ideli taḳrīr

Dem-ā-dem giryā olmaḳdan gözüm ṭopṭolu ḳān olmış

5. Miṣālī cām-ı la‘linden içer yek ḳatre her kim ki

Dirülür Ḫıżr u ‘Īsā tek ḥayāt-ı cāvidān olmış

239

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

106a 1. Ey cemālüñ Ka‘be ḳaşuñ her ṭaraf miḥrābmış
V’ey ḫaṭṭuñ ḥüccāc u la‘lüñ zemzem-i cülābmış

2. Oḳudum Ḥaḳ’dan kelamu’l-lāh-ı ruḫsāruñ senüñ
Dest-i ḳudretden yazılmış otuz iki bābmış

3. Ṣūret-i Raḥmān’da ḫalḳ itdi seni Allāh çün
Enbiyāveş bes sücūd itmek saña icābmış

106b 4. Bāġ-ı cennetdür cemālüñ ḥūrdur ṣaf ṣaf ḫaṭṭuñ
K’ande kevṣer leblerüñ cām-ı şarāb-nābmış

5. Otuz iki saṭırdur ḫaṭṭ-ı beyāżuñ ġayr-ı mū
K’aña her sū çār-deh ḫaṭṭ-ı sevād-ı a‘rābmış

6. Nūr-ı dīdāruñ ḳaçan görmek müyesser olısar
Pister-i ġafletde her kim ki bugün der-ḫˇābmış

7. İsteriseñ sī vü dü firdevse rāh-ı müstaḳīm
Ol mehüñ ḥable’l-metīn tut kim aña bābmış

8. Pūte-i ‘aşḳuñda yanup ḫāliṣ alṭun olmayan
Sīm ü cevher bulmadı yaḳ anı kim ḳallābmış

9. Ey Miṣālī cān nice dār olmasun Manṣūrvār
Ḥüsn-i Baġdād’ında çün zülfi iki ḳullābmış

240

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

106b 1. Cemālüñ āsmānında yañāġuñ āftāb olmış
Dü çeşmüñ necm-i siḥr-engīz ü cebheñ māh-tāb olmış

2. Dıraḫt-ı müntehā ḳaddüñ ser-ā-pā ḫayme-i mi‘ād
Yemīniyle yesārında ana mül ṣad ṭınāb olmış

3. Ḫaṭṭ-ı ḥablüñde vezn olup yüzüñ ḥaşrına ḥaşr olduḳ
Ḥaḳīḳat ehline ya‘ni bugün yevmü’l-ḥisāb olmış

4. Sen ol meh-pāre-i canānsın ki gülzār cemālüñde
Gözüñ mey-ḫāne-i vaḥdet lebüñ cām-ı şarāb olmış

5. Kitāb-ı ḥüsnüñe zāhid anuñçün nāzır olmaz kim
Cehālet perdesi ḳat ḳat dü ‘aynuña niḳāb olmış

6. Degül ‘ālem şu kim ‘ilminde kendin itmedi idrāk
Ḫar-ı nā-dān durur kim ḥaml aña bir ḳac kitāb olmış

7. Miṣālī yüzüñ cennet ḫaṭṭuñ ġılmān u ḥavrādur
Lebüñ sāḳī-i kevṯer baḫş u ḫamr-ı la‘l-i nāb olmış

241

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

106b 1. Ey dīn kim esfel ü a‘lāda Ḥaḳ mevcūdmış
‘Aynuñı aç kim senüñle nuṭḳ iden ma‘būdmış

2. Cān u ser virüp ḫarīdār olmayanlar ḥüsnüñe
Ḥāṣılı her ne ticāret eylese bī-sūdmış

3. Sācid olanlar ḳaşuñ miḥrābına oldı melek
Şol kim a‘rāz itdi çün Şeyṭān ebed merdūdmış

4. Diñleyenler subḥ-ı ḥüsnüñde Bilāl’üñ na‘resin
Ẓāhir ü bāṭın maḳām u menzili Mahmūd’mış

107a 5. Ḳābe ḳavseynüñ gören mi‘rāca irdi çün Ḥabīb
Oḳudı kim ki Zebūr-ı ḥüsnüñi Dāvūd’mış

6. ‘İlm-i faẕl iste iderseñ ger temennāyı murād
K’anda mümkündür ḳamu şol nesne kim maḳṣūdmış

7. Manẓar oldı gün gibi burc-ı şerefden ol ḳamer
Secde-i şükr it Miṣālī ṭāli‘üñ mesūdmış

242

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

107a 1. Vech-i ādem gerçi āb u bād u āteş ḫākmış
‘Arş-ı Ḥaḳ’dur kim ṣıfāt u nūr-ı ẕāt-ı pāḳmış

2. Ṣūret-i Raḥmān bilüp kim yüzüñe yüz ṭutmadı
Ḥaḳ bilür insān degül ḥayvān-ı bī-idrākmış

3. Enbiyāveş menzilin ir gördi āḫir ġāyete
Rāh-ı ‘aşḳuñda bugün kim merdüm-i çālākmış

4. Çün Meṣīḥā feṯḥ iden bāb-ı ṭılısm sünbülüñ
Genc-i esmāyı yüzüñden oḳudı derrākmış

5. Sī vü dü firdevse girdi ṣūret-i Raḥmān’da
Her kimüñ ki vechi engüştle çün meh çākmış

6. Başı dil Manṣūr’ınuñ cāna nice dār olmasun
Ḥüsn-i Baġdād’ında çün zülfüñ iki fitrāḳmış

7. Defter-i cāndan Ḥaḳḳ’a şol kim bugün virdi ḥisāb
Nār-ı dūzaḫdan Miṣālī tā ezel bī-pākmış

243

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

107a 1. Cām-ı la‘lüñ nūş idenler oldılar bī ‘akl u hūş
Buldılar mey-ḫāne-i dilde çü mey cūş u ḫurūş

2. Ka‘be vü Beytü’l-muḳaddes’den ferāgat eyledi
Her kim oldı ḥācıyā ol ṣūret-i Raḥmān’a dūş

3. Ger senüñ Şeyṭān gibi aṣluñ degülse nā-dān
Beyt-i yezdān-ı vech-i Ādem’dür sücūd it çün sürūş

4. Olmak isterseñ bugün ḫummār-ı ġafletden beri
Sākī-i ḫamr-ı ezelden gel berü ol bāde nūş

5. Dürr ü gevher Ḥaḳḳ’a ṣadruñda nuṭḳu’l-lāhdur
Cevheri olaña ṣarf it cevheri pendüm be-nūş

6. Ta‘mı şehd-i ma‘rifet umma fakīden zīrā kim
Nīş-i zehr alur bī-zīnūrdur ḳo anı būş

7. Ey Miṣālī ḳande bulurduñ ḥayāt-ı lem-yezel
107b Cām-ı Ḥaḳ’dan ṣunmasaydı cür‘a pīr mey-fürūş

244

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

107b 1. Kilk-i ḳudret-i yüzüñ çün yazdı otuz iki naḳş
Ol nukūṣa ḳasṭ-ı ‘adlile cihānı ḳıldı baḫş

2. Ya‘ni sırr-ı Mehdī-i āḫir zamān buldı ẓuhūr
‘Aynuñ aç kim ḳaldurupdur nūrdan her cā direfş

3. Ser ḳoyanlar ḫāk-i dergāhında anuñ ẕerrevār
Ḳıldı başında sa‘ādet necmi gün gibi dıraḫş

4. Ḥaḳ’la Ḥaḳḳ’am diyüp bāṭıl kelām u lāfı ḳo
Zīra kim meydān-ı ‘aşḳa er gerek sūre-i raḫş

5. Ḥaḳ yüzüñe oldı her kim münkir ey dīdār-ı Ḥaḳ
Ḫaşmla başından eksük olmasun şemşīr-i raḫş

6. Leblerüñ devrinde gördi düşdi bī-ḳıymet gelüp
Ḫātem-i zerrīnüñe oldı nigīn la'l-i bedaḫş

7. Devletinden dünyenüñ el çek Miṣālī fāriġ ol
'Āḳıbet çün ḫil'atüñdür bir iki endāze refş

245

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

107b 1. Aç gözüñ kim her ṭarafdan nuṭḳ iden Allāh imiş
Ṣemme vechu'l-lāh[316] oḳu gör cümle vechu'l-lāh imiş

2. Muṣṭafā çünkim ḫabīr oldı bu sırru'l-lāhdan
İtdi kim 'ālem ḳamu yüz ṭut kim beytu'l-lāh imiş

3. Her şey'üñ çün istivāsından 'ubūr itdi didi
Ḳande baḳdum anda gördüm sırr-ı faẓlu'l-lāh imiş

4. Merkez-i nuṭḳın çü tefhīm eyledi sulṭān-ı rüsl
Ḳalb-i mü'mindür ki beytu'l-lāh u 'arşu'l-lāh imiş

5. Men kelām-ı nāṭıḳam didi emīrü'l-mü'minīn
Çün ser-ā-pā kendüyi bildi kelāmu'l-lāh imiş

6. Menzil-i Ḥaḳḳ'a ḳadem ḳomaḳ dilerseñ 'āḳıbet
Urvetü'l-vüṣḳāyı ṭut gör ne sebilu'l-lāh imiş

7. Açduñise çün Miṣālī cān gözin ey ādemi
Añlayasın cümle eşyāyı ki Ḥaḳḳ'a rāh imiş

---

[316] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

246

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

107b 1. Bezm-i ḥüsnüñde lebüñ cānāne cām-ı rāḥmış
K'anı her kim içdi didi çeşme-i ervāḥmış

2. Ey olan cūyında firdevse ṣırāṭ-ı müstaḳīm
'Urvetü'l-vüṯḳāyı ṭut kim bāb u hem miftāḥmış

108a 3. Gel melek gibi sücūd it çekme ser İblīsvār
Vech-i ādem çün cemāl-i fāliḳü'l-aṣbāḥmış

4. Ṣūret-i Ḥaḳ'dur yüzüñ zāhid neden fehm eylemez
Gör ḳaçan nūrı görür gerçi zi-mihr-i īżāḥmış

5. Enbiyāveş Ḥaḳḳ'a her kim ki bugün virdi ḥisāb
Cennet ehlidür 'aẕāb-ı nārdan iflāḥmış

6. 'Āḳıbet ḳurṭuldı girdāb-ı ṭūfāndan buldı yol
Fülk-i tende Nūḥveş şol kimse kim mellāḥmış

7. Fażl-ı Ḥaḳ'dan çün Miṣālī fehm ü idrāk eyle kim
Rūḥ-ı ādemdür zemīn ü asmān eşbāḥmış

247

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

108a 1. Ey ki zülf-i rūḥ-ı baḫşuñ sırr-ı nūn u kāfmış
Ya'ni firdevs ehlidür kim 'ārif-i a'rāfmış

2. Dürc-i femde gevher-i manẓūm dendānuñ senüñ
Şol kim otuz iki idrāk itdi key ṣarrāfmış

3. Gülşen-i ḥüsnüñde çün gördüm hümā zülfüñ didüm
Şāh-bāz-ı lā-mekāndur k'āşiyānı Ḳāf'mış

4. Cān u serden ḫavf ider ‘aşḳuñ yolunda her kim ol
‘Aşḳ da‘vāsın ḳılursa kiẕb ider leffāfmış

5. Bāb-ı dīnde bulmadı miftāḥ-ı īmān gencine
Raḥmı idrāk itmeyüp ol kimki bī-inṣāfmış

6. Ḥaḳ ḳitābıdur cemī‘-i kā’ināt aç ‘aynuñı
Dime āb u bād u āteş ḫāk u raṭb u cāffmış

7. Ey Miṣālī cümle şeyden manẓar-ı dīdār olur
Şol ki jeng-i şirkden mir’āt-ı ḳalbi ṣāfmış

248

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

108a 1. Cevher-i cān iste ey ġavvāṣ-ı ma‘nā kāna düş
‘Aşḳ içinde bir neheng ol sī vü dü ‘ummāna düş

2. Ḫıżr gibi bulmak isterseñ ḥayāt-ı lā-yezāl
Āb-ı kevṯer leblerinde çeşme-i ḥayvāna düş

3. Sen seni bilmek dilerseñ ṣūretinde ādemüñ
Āyet-i seb‘a’l-meṯān u bīst ü heşt Ḳur’ān’a düş

4. ‘Ākıbet isterseñ ey şeyḫ ola īmānuñ yaḳīn
Sünbül-i küfrine yüz ṭut gel berü īmāna düş

5. ‘Aşḳ meydānında çün lāf-ı ene’l-Ḥaḳḳ eyledük
Çāre yoḳdur ey göñül Manṣūrvār urġāna düş

108b 6. Ārzū itdük dilā çün zülf-i çevgān yazanı
Başını ṭob eyleyüp meydāna gel merdāna düş

7. Ey Miṣālī ḳıble-i Ḥaḳ vech-i faẓlu’l-lāhdur
Secdegāh it ḫāk-pāy-i ḥażret-i yezdāna düş

249

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

108b 1. Ey ki çeşm ü sem‘ ü ḳaşuñ fā vü lām u ḍādmış
Kim anuñ naḳḳāşı nakşı sırr-ı vāv u ṣādmış

2. ‘Ārif-i Rabb oldı şol kim nefsin idrāk eyledi
Pādşāh-ı ‘ālem oldı ‘abd iken āzādmış

3. İktisāb-ı ‘ilm-i rūḥ it k’ol durur bāḳī cihān
Olma ten-perver k’anuñ āsāsı nā-bünyādmış

4. Ṣūretüñ levḥinde vechin kātib-i kilk-i ezel
Çar-deh ḫaṭṭla ketb itmiş ‘aceb üstādmiş

5. Gülşen-i ḥüsnüñden açıldı ḥaḳīḳat gülleri
Mürg-i cānuñ şevḳle kārı ezān-ı feryādmış

6. Ehl-i Ḥaḳḳ’isen ma‘ānī kevşerin iç ḥamrı ḳo
Zīra ḥamruñ soñı ġamdur ṣanma şer bī-şādmış

7. Gel bu cān Mıṣr’ın temāşā ḳıl çü Yūsuf görince
Ser-be-ser ḥikmetle tezyīn şehr ḫoş ābādmış

8. Ka‘beteyni atduġınca ey göñül se şeş gelür
Başa çıkmaz kimse gerdūnla key nerrādmış

9. Vech-i ādem nūr u ‘arşu’l-lāh u vechu’l-lāhdur
Gerçi taḥmīri anuñ ḫāk āb u āteş bādmış

10. Ādemi fehm iden aṣḥāb-ı yümnīdendür yaḳīn
Olmadı kim āşinā bu sırra Ḥaḳ’dan yādmış

11. Ey Misālī secde-i Ādem’den a‘rāz eyleyen
Zāhid olursa daḫı Şeytān’la hem-zādmış

250

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

108b 1. Ey cemālüñ Ka‘be her sū ḳaşuñ aña tāḳmış
V’ey kitāb-ı ḫaṭṭ u ḫālüñ sī vü dü evrāḳmış

2. Perdeyi ref‘ eyleyüp bedr-i ayveş göster cemāl
Ḳullaruñ ya fażl-ı Ḥaḳ çün cāndan müştāḳmış

3. Gördi çünkim ḥüsn-i çarḫında ḳamer alnuñ senüñ
Nūra irdi mihr anuñçün tā ezel berrāḳmış

4. Yine sensin ‘ālem-i ma‘nāda yārin gördügi
Bunda dīdārın görüp her kim saña el-Ḥāḳ’mış

109a 5. Ḳılmayanlar cennete zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr
Dīvveş sermed-i saḳar-ı nārında pür-iḥrāḳmış

6. ‘Alleme’l-esmāsın idrāk itdi kimki ādemüñ
Vāriṯ-i arż oldı aña her dü kevn erzāḳmış

7. Añladuñsa *eynemā* sırr-ı *tuvellū*[317] āyetin
Bilesin kim her ṭaraf yüz gösteren ḫallāḳmış

8. On sekiz biñ ‘ālemüñ ḫalḳından iden nuṭḳ u ṣavt
Ẕāt-ı muṭlaḳdur ki nūr-ı enfes ü āfāḳmış

9. Rūşen oldı çün Miṯālī fażl-ı Ḥaḳ’dan ‘ilm-i dīn
Zāhidüñ aḥvāli ma‘lūm oldı kim zerrāḳmış

[317] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

251

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

109a 1. Cennet-i ḥüsnüñde la‘lüñ çeşme-i ḥayvānmış
Ḥıżrveş her kim anı nūş itmedi ḥayvānmış

2. Olmaḳ isterseñ kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳ çün ‘Alī
Gel oḳı insānı kim başdan başa Ḳur’ān’mış

3. ‘Aynuñı aç ey Ḥaḳḳ’a inkār iden baḳ her ṭaraf
Nāṭıḳ olup āşikāra söyleyen yezdānmış

4. Merd iseñ muḥkem yapış ḥable’l-metīn ‘aşḳa gel
Ġāfil olma kār-ı ‘aşḳı ṣanma kim āsānmış

5. İste lü’lü’-i ma‘rifet ġavvaṣ ol ey cevherī
Ya‘ni ‘ilm-i fażla gel k’ol gevher-i ‘ummānmış

6. Ehl-i fażluñ ḳıblegāhı Ḥaḳ cemālüñdür senüñ
Ey ḳaşuñ miḥrābına baş egmeyen Şeyṭān’mış

7. Döñdüm ölçdüm ẓāhir ü bāṭında ġayruñ bulmadum
Ḳande kim ḳıldum naẓar gördüm yüzüñ bürhānmış

8. ‘Anber-efşān sünbülüñ küfrine iḳrār eyleyen
Merd-i dīn erbāb-ı ma‘nā menba‘-i īmānmış

9. On sekiz biñ ka‘ināt olmaz bahā-yı kākülüñ
Ḥıżra ṣordum būs-ı la‘lüñ ḳıymeti bin cānmış

10. Tāc u taḫta ‘āşıḳ-ı dīdār olan baş egmedi
‘Aşḳa kim oldı esīr ol ḳul degül sulṭānmış

11. Yüz saña ṭutdı Miṣālī tā ezel ya fażl-ı Ḥaḳ
Ḥaḳ’dan a‘rāż eylemez şol kimse kim insānmış

252

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

109a 1. Ṭurre-i dülbendin ol meh aya ḳullāb eylemiş
Ġamze-i bīdārını sihrile der-ḫˇāb eylemiş

109b 2. Ka’be-i ḥüsnüñde ‘ayn u ḥācibüñ ol mihr-i dīn
Ehl-i ‘aşḳ olanlara imām ü miḥrāb eylemiş

3. Dest-i ḳudretden yazılmış bir kelamu’l-lāhdur
Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ kim anı otuz iki bāb eylemiş

4. Çār-deh āyātdur ḫaṭṭ-ı beyāżuñ nurdan
K’aña ḫaṭṭāt-ı ezel on dört i‘rāb eylemiş

5. Ḥūrla ġılmānı cem‘ itmiş cemāli bāġına
Bezm idüp la‘l lebi cāmuñ mey-nāb eylemiş

6. Ḫak-pāyuña nigārā la’l-i dürr eyler niṯār
Merdüm-i ‘aynum sirişkin ya‘ni ḫūn-āb eylemiş

7. ‘Āşıḳa ser-geştedür çarḫ ey Miṯālī zān cihet
Nehr idüp bārān-ı eşkin ḳaddi dolāb eylemiş

253

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

109b 1. Gel oḳı kim ḥaṭṭ-ı ruḫsāruñ kelāmu’l-lāh imiş
Cān gözin aç kim senüñle nuṭḳ iden Allāh imiş

2. Asmān-ı cānda yā Rab ne zībā çehresin
Kim ‘iẕāruñ her ṭaraf mihr ü cebīnüñ māhmış

3. Ḍād-ı aynuñ lām u fī ya‘ni ki sem‘ ü ḥācibüñ
Allāh Allāh her yaña şeklin fażlu’l-lāh imiş

4. Bu cemāl u çeşm ü ebrūsını bu müjgānla
Didi gözler Te’āla’l-lāh ne vechu’l-lāh imiş

5. Ṣūret-i Raḥmān diyüp vechüñe her kim ṭapmadı
Ḥaḳ’dan a‘rāż eyledi Şeyṭānveş güm-rāhmış

6. Enbiyāveş ey sekiz cennāta minhāc isteyen
‘Urvetü’l-vüṯḳāyı ṭut muḥkem kim aña rāhmış

7. ‘Abd olup baş egmemek ‘ayb ola ma‘lūm oldı çün
K’on sekiz biñ ka’ināta fażl-ı yezdān şāhmış

8. Elif ü bā tā baña oldı ṣıfāt-ı kibriyā
Bu ḥurūfuñ bāṭını ya‘ni ki ẓātu’l-lāh imiş

9. Ehl-i dīn oldı Miṣālī fażl-ı Ḥaḳ’dan tā ezel
Bildi çünkim ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñi sırr-ı illa’l-lāh imiş

254

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

109b 1. Mıṣr-ı dilde pādşāha ḳamrānum var imiş
Mīr-i Ken‘ān-ı Yūsuf ṣāḥib-i Ḳur’ān’um var imiş

2. Nice müddet ‘ālem-i ġafletde ser-gerdān idüm
‘Aynum açdum añladum yār-ı nihānum var imiş

110a 3. Ḥamdu’l-lāh feyż-i Ḳur’ān Ḥaḳḳ’a irgürdi beni
Kendümi şehrümde kim idüp gümānum var imiş

4. Baḳmazam firdevsle ḥavrā vü ġılmānına çün
Bir nigār ṭūṭī ḫaṭṭ-ı sükker dehānum var imiş

5. Nāfe gibi ṣubḥ-dem niçün ‘ıṭr-nāk olmayam
Kim benüm bir ṭurre-i ‘anber-feşānum var imiş

6. Sīne-i sūzānumı men niçün āmāc itmeyen
Çün ḫadeng-i ġamze bir ebrū kemānum var imiş

7. Ṣanur idüm gün gibi hercāīdür ḳılmaz vefā
Dil-nüvāz-ı ‘āşıḳan bir mihrbānum var imiş

8. Kārum olsun her seher bülbülveş efgān eylemek
Bedr-i ruḫsāruñ gibi çün gülsitānum var imiş

9. Pīr iken būs-ı lebiyle nev-civān itdi beni
Ol Mesīḥ-i enfāsla gör ne zamānum var imiş

10. Gözlerüm ḫūnbārını farż oldı enhār eyleyem
Kim benüm ḳaddüñ gibi serv-i revānum var imiş

11. Ey Miṣālī ten ṣadef-i ‘ummānmış nuṭḳ-ı ezel
‘Aşḳ baḥrında ne la‘l ü dürr ü kānum var imiş

255

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

110a 1. Yüzüñ ‘uşşāka ḥacc-ı ekber olmış
Ṣıfātuñ ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a maẓhar olmış

2. Ḳaşuñla kirpigüñ fażlı ezelde
Berāt-ı ḥüsnüñe ser defter olmış

3. Ṣaçuñ ḥabli cebīnün cennetinde
Ṣırāṭ-ı Ḥaḳ durur kim ma‘ber olmış

4. Sücūda gelmeyen Ḥaḳ ṣūretüñe
‘Azāzil’dür ki dīv-i ḫayber olmış

5. Ḥaḳḳ’ı benden nice pinhān diyem kim
Ḳamu ‘ālemde günden izḥar olmış

6. Cemālüñ ḳıbledür kim ḥācībinüñ
Ḫaṭīb-i ‘aynuñ içün minber olmış

7. Behişt-i ‘ārıżuñda ey ḳamer rū
Leb-i la‘lüñ şarāb-ı kevṯer olmış

8. Selāsil sünbülüñ ‘ıṭrından ey büt
Zemīn ü asmān pür ‘anber olmış

9. Gören Ḥaḳ Yūsuf’un Mıṣr-ı ruḫuñda
Serīru’l-lāha geçmiş server olmış

110b 10. ‘Alī’nüñdür rumūz-ı ‘urf u Hüdhüd
Ki a‘rāf erlerinden bir er olmış

11. Naẓar ḳıl ‘ayn-ı cānla ‘Alī’ye
‘Aref sırrıyla Ḥaḳḳ’a reh-ber olmış

12. ‘Alī’yi cān göziyle iden idrāk
Ḥaḳīḳat ḳapusında Ḳanber olmış

13. Naẓar eyle Miṯālī ḫāk-pāye
Kim anuñ Ḳanber’ine Ḳanber olmış

256

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

110b 1. Ey kitāb-ı ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ sī vü dü āyātmış
K’anı idrāk eyleyen bildi ṣıfāt-ı ẕātmış

2. Cām-ı Cem’de sen seni çün ṭūṭī gel seyr eyle kim
Ṣūretüñ dīdār-ı yezdāna senüñ mir’ātmış

3. Girmek isterseñ ger otuz iki ḳaṣr-ı cennete
Sünbülün ṭut ol mehüñ k’aña reh ü mirḳātmış

4. Ba‘d-ezīn ẓulmāt-ı hicr ü vuṣlat-ı dildārdan
Bāk ne çün vechi anuñ her ṭaraf mişkātmiş

5. Sī vü dü şaṭrancı her kim levḥ-i ḥüsnüñde senüñ
Oynamadı olmadı leclāc-ı ma‘nā mātmış

6. Ḥācı çün kim Ka‘be’nüñ sırrından olmadı ḫabīr
Ḳıbleye yüz ṭutmadı ṭapduġı anuñ Lāt’mış

7. Ey Miṣālī geldi Ḥaḳ eşrāṭ-ı sā‘at oldı fāş
Ümmet-i vusṭa bu da‘vīde şehīd-i iṣbātmış

257

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

110b 1. Çar-deh ḫaṭṭuñ yüzüñde āyet-i mermūz imiş
Fażl-ı Ḥaḳ’dan añladı şol kim ki ‘aşḳ-āmūz imiş

2. Būy-ı rūḥ-efzā müselsel zülfüñe ey şems-i dīn
Ḳıymet itdüm kā’inātı vü henüz ucuz imiş

3. Gün yüzüñ isrā ṣaçuñ sırrından āgāh oldı kim
Gicesi ḳadr oldı güni ‘ıydla nev-rūz imiş

4. Ẕerre gibi ser ḳoyanlar āsitanuñ ḫākine
Mihriveş eflāka çıkdı ṭāli‘-i pīrūz imiş

5. Ḥūr u ġılmān buldı yarın kevṣer-i cennet bugün
‘İlm bāzārında kim ki ma‘rifet- endūz imiş

6. Rāh-ı ‘aşḳuñda şu kim ḫūn ciger zār itmedi
Şīr ṣanma sen anı kim ṣaydın almaz yüz imiş

111a 7. Ey Miṣālī fehm iden ẕāt u ṣıfātuñ sırrını
Buldı vaḥdet ‘ālemin ferdā aña imrūz imiş

258

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

111a 1. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde ḫatm itdüm kelamu'l-lāhı uş
Fażl-ı Ḥaḳ'dan bulmışam bu küllī sırru'l-lāhı uş

2. Ḫaṭṭ-ı dīdārında gördüm nükte-i *yā sīn*[318] ü nūn
Sāġar-ı la'linde buldum küntü kenzu'l-lāhı uş

3. Cebhesinden irmişem şaḳḳa'l-ḳamer esrārına
Çeşm-i mestānında buldum 'ayn-ı fażlu'l-lāhı uş

4. Bedr-i ruḫsārında gel gör ma'nā-i seb'a'l-meṣān
Ḫaṭṭ-ı reyḥānından oḳı bā-i bismi'l-lāhı uş

5. Maẓhar-ı ẕāt-ı Ḫudā'dur ġayrı bilme ādemi
Yine ādem ṣūretinden baḳ ü gör Allāh'ı uş

6. Ka'be-i püt-ḫāneden farḳ itme ehlu'l-lāh iseñ
Ḳande kim ḳılsuñ naẓar gör anda vechu'l-lāhı uş

7. Ey Miṣālī 'anber-feşān ṭurresine ḳıl naẓar
Cān göziyle görmek isterseñ ṣırāṭu'l-lāhı uş

259

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

111a 1. Rāh-ı 'aşḳuñda çü encüm her ki şeb bī-dār imiş
Yüzüñ açıldı 'aynı gördi Ḥaḳ dīdār imiş

2. Ger ḫabīr olmaḳ dilerseñ ma'nā-i Allāh'dan
Ḫaṭṭ-ı ḥüsn-i yārı oḳı kim dü vü se çār imiş

---

[318] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

3. Münkir olursa ne ġam zāhid saña ey Ḥaḳ ṣıfāt

Ehl-i şirküñ dīvveş da'im işi inkār imiş

4. 'Ālem-i ma'nāda dildāra şol irdi bunda k'ol

Yār kendin bildi kendü kendüye dildār imiş

5. Cīfe didi dünye ḥaḳḳında çü faḫr-i kā'ināt

Ey göñül el çek bulaşma aña kim murdār imiş

6. Gel melek gibi sücūd eyle vücūd-ı Ādem'e

Ḫor görme ḫāki kim ser-tā-ḳadem envār imiş

7. Cennete girmez ṣırāṭ-ı zülf-i yāri geçmeyen

Dūzaḫıdur menzili çün dīv āḫir nār imiş

8. Kendü ma'nāsından ol kim ki bugün aldı ḫaber

Yoġımış āġyār bildi kim cihān heb yār imiş

9. Ey Miṣālī göz gerekdür görmege çün enbiyā

111b Gerçi her şeyden tecellī eyleyen Settār imiş

260

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

111b 1. Ey muṭarrā kākülüñ *ve'l-leyl iẕā yaġşā*[319] imiş

Ey münevver 'ārıżuñ *ve'ş-şemsi ve'ḍ-ḍuḫā*[320] imiş

2. Ey ḫuṭūṭ-ı ḥüsn-i ruḫsāruñdan *ṭā hā*[321] vü sīn

V'ey beyān-ı nergisüñ esrār-ı *mā evḥā*[322]imiş

---

[319] Ve'l-leyli izâ yagşâ: **(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye andolsun**. (Leyl, 92/1)

[320] Ve'ş-şemsi ve duhâhâ: **Güneşe** ve onun aydınlığına **andolsun.** (Şems, 91/1); ve'd-duhâ: **Kuşluk vaktine andolsun**. (Duhâ, 93/1)

[321] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[322] Fe evhâ ilâ 'abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

3. Ḥavż-ı kevs̱erden leb-i la‘lüñ gözin cām-ı elest

Bāġ-ı ḥüsnüñ ey put çīn cennetü’l-me’vā imiş

4. Ṭālib ol zīr eşki sen ṣınıḳ göñülde Ḥaḳ beni

Ḳalb-i ‘ārif dürür ol kim Ka’be-i ‘ulyā imiş

5. Çār-deh ḫaṭṭ-ı İlāhī’dür cemālüñ muṣḥafı

V’ey iḳi çeşmüñ rumūz-ı ‘alleme’l-esmā imiş

6. Ey nihāl-i sidre vü serv-i ḥaḳīḳatdür ḳaddüñ

V’ey müjeñ tīr ü ḳaşuñ ḳavseyn ev ednā imiş

7. Ey Miṣālī aḥsen-i ṣūretdür ol mahuñ yüzi

Kim yedi ḳudretle yazlu faẕ̇l-ı bī-hem-tā imiş

261

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

111b 1. Levḥ-i ruḫsāruñda Ḥaḳ’dan sırr-ı Ḳur’ān buldum uş

Küntü kenzüñ maḥzeninde nūr-ı pinhān buldum uş

2. Sī vü dü esmā-i ḥüsnüñ oḳudum üstāddan

Ol cihetden kenz-i dilde ẕāt-ı yezdān buldum uş

3. Sūre-i seb‘a’l-meṣānī muṣḥaf-ı ḥüsnüñdedür

Cebhe vü gīsūlarında faẕ̇l-ı Raḥmān buldum uş

4. *‘Alleme’l-esmāe külle*[323] nergislerüñ şānındadur

‘Urvetü’l-vüṣḳā dü zülfüñ rāh-ı Sübḥān buldum uş

5. Vaḥdetüñ peymānesidür çeşm-i mestānuñ senüñ

Leblerüñ mey-ḫānesinde āb-ı ḥayvān buldum uş

---

[323] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

6. Çehre-i dildāra baḳmaḳ ki ḫaṭādur dir faḳīh
Allāh Allāh hey aḥmaḳ ibn-i Şeyṭān buldum uş

7. Leyletü'l-isrā ṣaçuñ bedr-i ḳamerdür ṣūretüñ
Ey Miṣālī gör ne gökçek küfr ü īmān buldum uş

262

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

111b 1. Bī-ḥayāt oldum nigārā gel ki vaṣluñ cānmış
Ḫaste-i 'aşḳam ṭabībüm sen lebüñ dermānmış

2. Al ile reng-i 'iẕāruñ ġāret itdi göñlümi
Bildüm ol seḥḥāre 'aynuñ ḳaṣdını kim cānmış

112a 3. Sünbülüñdür eyleyen āşüfte cān u göñlümi
Ney gibi baġrum delen hem ḫançer-i müjgānmış

4. Bu 'acebdür kim teraḥḥum eylemezsin 'āşıḳa
Kim revān olan gözünden ṣu yerine ḳanmış

5. Ẕerre gibi ḫāk-pāyuña şular kim sürdi yüz
Menzili ḫūrşīdveş eflāk-ı ser-gerdānmış

6. Farḳ idem dirseñ eger erbāb-ı dīni küfrle
Dil-rübālar kākülüñ ṭut kim reh-i īmānmış

7. Cān fedā ḳılmaz dimişler yoluña ey māh-rū
Allāh Allāh bu Miṣālī'ye 'aceb bühtānmış

263

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

112a 1. Cān u göñül baḥrine düşdi kim oldı ġavvāṣ
Ṣarrāf-ı cevher oldur ol buldı gevher-i ḫāṣ

2. Açıldı maḫzen-i dīn ya‘ni rumūz-ı Ḳur’ān

Keşf eyledi çün yedi muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ‘ıḳāṣ

3. Ḥaḳḳ’uñ göziyle zāhid baḳ gör degülseñ a‘mā

K’arż u semāda yezdān mihrveş oldı

4. Dīdār-ı Ḥaḳḳ’ı Ḥaḳ’dan görmek dilerseñ āḫir

Mir’āt-ı rūḥı ṣāf it dil levḥin eyle iḫlāṣ

5. Ol sehm-i ġamzeyi kim atar kemān ḳaşuñ

Ḳavs almayaydı deste ‘ömründe görse Vaḳḳāṣ

6. La‘lüñ içerse ḳanum tīġüñ keserse başum

Sen pādşāhı kimdür şer‘le eyler ḳışāṣ

7. ‘Aşḳuñ ḥarāretinden çarḫ-ı mu‘allaḳ gibi

Şevḳle durmaz döner oldı Miṣāli raḳḳāṣ

264

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

112a 1. Muṣḥaf-ı ruḫsāruñ gör nedür andan ḥavāṣ

‘Ārif-i nefs ola gör bul cehl-i dūzāḫdan ḫalāṣ

2. Maḫzen-i kenz-i İlāhī senden oldı āşikār

Gevher-i baḥr-ı ḥaḳīḳat sendedür dürr- i ḫāṣ

3. Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruña baḳ kim ‘ayn-ı ẕātu’l-lāhsın

Gör ki senden ẓāhir oldı her dü ‘ālem ‘ām u ḫāṣ

4. Çün cemālüñde Ḥaḳḳ’ı gördüm ene’l-Ḥaḳ söyledüm

Dil-berā Manṣūr kim ber-dār idüp zülfüñden aṣ

5. Ġıll u ġışşdan göñlüñi çün zer dilerseñ k'ola ṣāf
Pūte-i 'aşḳ içre cism ü cān erit hem-çün raṣāṣ

112b 6. Çün lebin öpdüm ḥabībüñ yüz biñ oldı ḳān behā
Ġam yemem ḳatl eyleyüp ger başum iderse ḳıṣāṣ

7. Cām-ı la'lüñden Miṣālī cām-ı vaḥdet nūş ḳıl
'Ārif ol gel sende pāyuñ 'ālem-i tevḥīde baṣ

265

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

112a 1. Ey cemālüñ ḫaṭṭıdur esmāe küllīden ġaraż
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ'dur ta'aṣṣub ḳılma ey ṣāḥib-i ġaraż

2. Dürr-i baḥr-ı 'aşḳa gel ġavvās ol ey gevherī
Bilesin tā ẕātdan cevher-i ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ 'araż

3. Genc-i ḥüsnüñden ṭılısm-ı Allāh keşşāf oldı
İstivā-yı sünbülüñ sırrında kim oldı harāż

4. Nūr görmek isterseñ Ka'be-i dīdāra gel
Çekme zaḥmet ḥācıyā yüz döndür ez-seng ü riyaż

5. *El veledu sırrı ebīh*[324] ma'nāsın fehm ide gör
K'olmayasın 'āḳıbet pişmān idüp engüşt-i ażż

6. 'Urvetü'l-vüṯḳāyı ṭut k'oldur ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Cennet isterseñ reh-i Ḥaḳ'dan dilā ḳılma raḥaż

7. Nuṭḳu'l-lāh'ı Miṣālī kim bugün fehm eyledi
Āḫiretde otuz iki ḥūr olur aña 'iważ

---

[324] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

266

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

112b 1. Añlamak sırr-ı ṣalātı Ḥaḳ'dan oldı saña farż
Bil niçün mi'rācda ḫamsīn iken ḫams oldı farż

2. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezel Ḥaḳ'dan emānetdür saña
Sermed olduk Ḥaḳḳ'a teslīm itmeseñ medyūn-ı farż

3. Yedi ḫaṭṭuñ muṣḥaf-ı Ḥaḳ'dur aña bürhān u dāl
Yedi deryā yedi 'arş u yedi kevkeb yedi 'arż

4. Elifu'l-lāhdur naẓar ḳıl ittiḥād ehli iseñ
Ġayrı maḫlūḳ u yoḳ anda levn ü miṣl ü ṭūl u 'arż

5. Ey Miṣālī cān göziyle çehre-i dildāra baḳ
Ser-be-ser sırr-ı kelāmu'l-lāhı eyler saña 'arż

267

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113a 1. Ey sevād-ı a'zamuñ ḥüsnüñde bā ḫaṭṭ-ı beyāż
Çār-ı heşt oldı bu ma'nādan gel itme inḳıżāż

2. Bilmedük şaḳḳa'l-ḳamer sırr-ı *elem neşraḥ leke*[325]
Levḥ-i vechüñ hem-çü Mūsā ḳılmasañ tā inḳıyāż

113b 3. Ārif-i nefs olmayınca kimse bulmaz Ḥaḳḳ'a yol
Cānib-i Ḥaḳ'dan meger kim el vire rāh-ı 'uḳaż

4. Kılmayan īmān-ı Ḥaḳ'da 'āḳıbet ḥāṣıl yakīn
Kāfir-i bī-dīn olur Şeytān tek tā inḳīrāż

---

[325] Elem neşrah leke sadrek (sadreke): **Biz** senin göğsünü **açıp genişletmedik mi?** (İnşirâh, 94/1)

5. İsteriseñ ma‘rifet dürrin ma‘ānī gevherin
Gel berü ey cevheri ‘ummān ‘aşḳa ol ḥıyāż

6. Bāg-ı cennetdür cemālüñ ḥūr u ġılmāndur ḫaṭṭuñ
Leblerüñden cāri olmış sī vü dü ‘ayn-ı ḥıyāz

7. Ey Miṣālī secde-i Ādem’den a‘rāz eyleyen
Ḥaḳ-perest olmadı āḫir düşdi çün dīv-i inkıyāż

268

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113a 1. Leyletü’l- isrāda Aḥmed gördügi şābb ḳaṭaṭ
Vech-i ādemden ibāretdür kim oldur yedi ḫaṭ

2. Zülf ü ḳaş u kirpigüñdür ey ḳamer mi‘rācumuz
Mıṣr-ı ḥüsnüñ cāmi‘nden olmışuz ehl-i vasaṭ

3. Bīst ü heşt ü sī vü dü ḫaṭṭdur cemālüñ muṣḥafı
Ol sevād-ı a‘ẓamuñdan Ḥaḳḳ’a buldum ḥaḳ nemaṭ

4. Noḳṭa-i aṣlum cihānuñ varlıġı hem noḳṭadur
Bulmışam ben on sekiz biñ ālemi ender-nuḳaṭ

5. Ḥāfıẓā cebheñde çün cān nüsḫasın ders itmedük
Seb‘a ḥˇān oldum diyüp Ḳur’ān oḳuma ġalaṭ

6. ‘Alleme’l-esmāṣı faẓluñ dürr-i cāndur iste bul
Ḳa‘r-ı deryāsına ġavvās ol yüri mānend-i baṭṭ

7. Ey Miṣālī dürr-i ‘ummān-ı ḥaḳīḳat bendedür
Men neheng-i baḥr-ı baḥreynem benüm Ceyhun u Şaṭṭ

269

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113a 1. Ey ḫaṭṭuñ mi'rāc-ı ḥüsnüñde ruḫ-ı şābb ḳaṭaṭ
Allāh Allāh bes niçün yüz bükdi erbāb-ı şaṭaṭ

2. Bir dehāna lāyıḳ olmaz ṭa'm ḥayvānı degül
Ni'met-i Ḥaḳ'dur yüzüñ ḥˇānında zīrā heft ḫaṭ

3. Āb-ı kevs̱er ırmāġın bu 'acebdür teşnesin
Ṣorasın ser-geşte ṣoran bī-ḫaber mānend-i baṭṭ

4. Āyet-i ḥüsnüñ çün ehlu'l-lāhdan ders itmedük
Ḳır'āt-ı Ḳur'ān'dan el çek ey ġalat-ender-ġalat

5. Sen seni bilmek gereksin tā ki Rabb'i bilesin
Uşta āyet hem kelām Muṣṭafā budur nemaṭ

113b 6. Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde zülfüñ bā-i bismi'l-lāhdur
Kim 'izār üstünde her sū aña Ḫālik'dür nuḳaṭ

7. Ey Mis̱ālī Muṣṭafā'nuñ ümmeti şoldur kim ol
Buldı firdevs-i üstüvādan oldı erbāb-ı vaṣaṭ

270

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113b 1. Zāhidā gel oḳuma te'vīl-i Ḳur'ān-ı ġalat
Ser-be-ser sırr-ı kelamu'l-lāha baḳ kördür nuḳaṭ

2. Gösterür seb'a'l-mes̱ānī bī cemālüñ muṣḥafı
Nūr-ı Ḥaḳ'dur levḥ-i ruḥsāruñda key reyḥān-ı ḫaṭ

3. Cum'a-i yevmü'l-mezīdüñ vāḳıf olduk rāzına
Fırḳa-i nācī gibi olduñsa ger ehl-i vasaṭ

4. Ey ki ‘aşḳuñ baḥr-ı ‘ummān-ı ezeldür bī-girān
Aña ġavvāṣ olmayan dürr bulamaz mānend-i baṭṭ

5. Ey Miṣālī key ṣaḳın nā-maḥreme rāz itme fāş
Sırr-ı Ḥaḳḳ’ı yine Ḥaḳḳ ehline cārī it çü Ṣaṭṭ

271

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113b 1. Ey ḳaşuñ müjgān-ı zülfüñ ṣūret-i şābb ḳaṭaṭ
K’andan oḳundı yigirmi sekiz otuz iki ḫaṭ

2. Eyleyenler ‘anberīn zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr
Bildi niçün oldı Ḥaḳ’dan ümmet-i Aḥmed vaṣaṭ

3. Noḳṭa-i bāyam didi Ḥaydar k’oldur aṣl-ı ‘ulūm
Ādemi fehm eyle ya‘ni nuṭfeden hem-çün nuḳaṭ

4. Sen kelamu’l-lāhı nāṭıḳsın kelām-ı ṣāmiti
Rāst tefsīr eyle kim ḥaḳ sözde yaraşmaz Ṣaṭaṭ

5. Cevher-i ẕāt-ı ezelden vāḳıf oldı lā-yezāl
Ma‘rifet ‘ummānına ġavvāṣ olanlar hem-çü baṭṭ

6. Ḳāmetüñ servin görelden ‘aynumuñ her bir ṭaraf
Eşk-i rümmānı revāndur şöylekim Ceyḥūn u Ṣaṭṭ

7. Ey Miṣālī ‘ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs olmayan
Oldı aṣḥāb-ı saḳar sermed çeker renc ü sıḥḥaṭ

272

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

113b 1. Dīn-i Ḥaḳ’da zāhidā bunca nedendür bu keẓāẓ
Ḥaḳḳ’a inṣāf eyle gel Raḥmān’ı ol ḳıl ittiḥāẓ

2. Ma‘rifet rāhında ehl-i fażla inkār eyleyüp
Bu revā mıdur ki bī-tevcīh olasın iġtiyāẓ

114a 3. Ẓan içinde ġuṣṣā vü endūhla ey bī-ḫaber
Uṣṣa ne taġyīr idüp levnüñ ḳılasın çün va‘āẓ

4. Sen kelām-ı lem-yezelsin āyet āyet bāb bāb
Ādemi ol iste Ḥaḳ’dan ‘ilmüñi ḳıl iḥtifāẓ

5. ‘İlmüñi sen bu kemālile eger kesb itmeseñ
Ġāfil olma dīv olursun menzilüñ olur şivāẓ

6. Ḳalısarsın ‘āḳıbet ender-‘aẕāb-ı cāvidān
‘Avn idüp ḳılmazsa saña ẕāt-ı luṭfundan leḥāẓ

7. Nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dan nūş idenler çün Miṣālī cām-ı ‘aşḳ
Zinde olur Ḫıżrveş sermed aña irmez fevāẓ

273

müf te i lün fā i lün müf te i lün fā i lün

114a 1. Ni‘met-i fażl-ı Ḥaḳ’dan olmadı kim ki maḥfūẓ
Dünyā vü āḫiretde bulmadı ḳat‘ā ḥuẓūẓ

2. Kim eyleyeydi ma‘lūm ẕāt u ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ’ı
Olmasa nuṭḳ-ı muṭlaḳ sī vü dü ḥarf-i melfūẓ

3. Oldı ‘ayān gün gibi sırr-ı ezel hem ebed
Oḳundı Ḥaḳ yüzüñden tā ḫaṭṭ-ı levḥ-i maḥfūẓ

4. A‘rāz iderse zāhid senden ne ġam çü ḫuffāş
Ḳande göriser yüzüñ şemsini dīv-i mecūẓ

5. Bunda cemālüñ gören dīde göriser Ḥaḳḳ’ı
Göremez ol kim oldı yārin kevnine melḥūẓ

6. İrdi bahār-ı ma‘nādur bezm-i ehl-i ‘irfān
Sāḳī-i Ḥaḳ’dan iç mey beḥçet bul olma meftūẓ

7. Keşf itdi sırr-ı bāṭın ḥüsnüñ kitābından
Buldı Miṣālī çünkim lāmla bādan nu‘ūẓ

274

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

114a 1. Şem‘-i ruḫsāruñda ey dil her seher yan hem-çü şem‘
‘Āşıḳ-ı pervāne yansa nūr olur bir nār-ı şem‘

2. Vāḳıf olmaz muṣḥaf-ı ḥüsnüñe ol ‘İsā demüñ
Kimki ṭutmadı bugün sırr-ı kelamu’l-lāha şem‘

3. Ḥaḳḳ’ı emred ṣūretinde görmek isterseñ ‘ayān
Ḳıl naẓar kim gösterür ebrū vü beyni çeşm ü şem‘

4. İncīl ü Tevrāt ü Ḳur’ān u Zebūr’uñ sırrını
Faẓl-ı Ḥaḳ bir noḳṭadan keşf eyledi vü ḳıldı cem‘

5. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur Miṣālī vechine pāk it naẓar
114b Nefs-i şeyṭānīye uyma olma maḥbūbla cem‘

275

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

114b 1. Ṣūret-i Ḥaḳ’dan kināyetdür yüzüñde ḫaṭṭ-ı seb‘
Āsmān-ı arż u kelamu’l-lāh u ādem daḫı seb‘

2. ‘Ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs olmayan ḥayvān olur
Ḥaḳ-perest ol Ḥaḳḳ’ı tanı ādem iken olma ṣab‘

3. Ṣūret-i Raḥmān yüz ṭut ādemi ol ādemi
Zümre-i Şeyṭān’dan olma eyleyi gör ‘acebi ref‘

4. Sāġar-ı zerrīni nūş it ṣūfī geçme bādeden
Bādedür çünkim iden mir'āt-ı dilden pāsı ref'

5. Ey Miṣālī ehl-i faẓl olmaz cemāli ḥaṭlaruñ
Oḳuyup āl-i 'abā gibi eger bulmasa nef'

276

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

114b 1. İnsāna sācid ol gel Şeyṭān'a olma tābi'
Raḥmān yüzine yüz ṭut seyr eyle 'arş-ı rāfi'

2. Evvel sebeb n'oldı kim geldi cihāna Aḥmed
Āḫir ne idi bā'iṣ k'aṣlına oldı rāci'

3. Dil Ka'be'sine yüz ṭut ḥācı-i ṣūrī olma
'Ārif-i Rabb ola gör 'ömrüñi ḳılma żāyi'

4. Ey genc ü gevher ile şāh-ı cihānam diyen
Şāh-ı cihān ol durur 'aşḳla ola ḳāni'

5. Ḳande kim itseñ naẓar ẕāt-ı ṣıfātıdur muḥīṭ
Naḳşını yazdı her cā pinhān içinde ṣāni'

6. Nefsüñi bil ādemi sen saña yār ola gör
Kim bundan özge olmaz 'uḳbāda kār-ı nāfi'

7. Çün fī vü ḍād u lāmı *ḥaḳḳa'l-yaḳīn*[326] Miṣālī
Buldun çü 'Īsā olduñ deccāl nefsini ḳāṭı'

[326] İnne hâzâ le huve hakku'l-yakîn: Şüphesiz ki bu, **kesin gerçektir**. (Vâkıa, 56/95)

277

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

114b 1. Ey cemālüñ enverinden irdi ḫūrşīde şu‘ā‘
V’ey ṣıfātından oḳundı ma‘nā-i ẕāt-ı muṭā‘

2. Çār-deh ḫaṭṭuñ melekdür Ka‘be-i dīdārda
Kim cenāḥ olmış aña müsnā şülāşla ribā‘

3. Başdan ayaġa ṭılısm-ı genc-i ẕātu’l-lāhsın
Cān göziyle nāẓır ol bulduñsa Ḥaḳ’dan ıṭṭılā‘

4. ‘Ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs olmayınca ādemi
Menzil-i Maḥmūd’a irmez Ḥaḳ’dan eyler imtinā‘

115a 5. Sī vü dü nuḳ-ı ezelden sırra āġāz eylesem
Raḳṣa girer ‘arşda eylerse Cibrīl istimā‘

6. Ḳārbān-ı ‘aşḳa gel ey ḫˇāce-i muḳbil bende ol
Şarḳ u ġarb u Rūm’ı gezme sendedür ‘ālī metā‘

7. Ṣu ḳoḳar bir yerde çoḳ ṭursa Miṣālī ‘āḳıbet
‘Ārifiseñ merzbūm ġayra eyle el-vedā‘

278

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

115a 1. Ey cemālüñde yedi muṣḥaf yedi ḫaṭṭ-ı riḳā‘
Ka‘bedür kenz-i ḳudūm u ‘ömre vü ḥacc u vedā‘

2. Beyt-i ma‘mūr ol durur ṣaf ṣaf melekdür ḫaṭlaruñ
Ṭūfe gelmiş her ṭaraf müsnā şülāşla ribā‘

3. Genc-i ḥüsnüñde ṭılısm olmış durur gīsūlaruñ
Açdı kenzin şolki geçdi ḳaldı serīn istimā‘

4. Ḥüsnüñüñ āşüftesidür yoḳ ḳarārı rūz-ı şeb
Nüh felek ṭurmaz anuñçün çarḫ urup eyler semā‘

5. ‘Īsāveş toḳuz felek sırrından olursun ḫabīr
Feṯḥ olursa ger saña şehrüñde key burc u ḳılā‘

6. ‘Ārif oldı bīst ü heşt ü sī vü dü-yi ādeme
Aḥmed anuñçün dir anuñ ḳaddiñe siṭṭūn ẕirā‘

7. Fehm iderseñ cum‘anuñ sırrın Resūlu’l-lāh’dan
On bir on yedi vü on beşi ḳılursañ istimā‘

8. Baḥr-ı ḥikmetden ma‘ārif dürrin iẓhār it bize
Vā‘iẓā efsāne-i taḳlīdden virme ṣadā‘

9. Ādem’üñ vechine yüz ṭut ḳıblegāh it dīvveş
Eylemezseñ ṣūret-i Raḥmān’dan ger imtinā‘

10. Muṣṭafā’nuñ ‘ālem-i ma‘nāda mi‘rācı nedür
Ümmet-i vuṣṭā olup ḳılduñsa aña ittibā‘

11. Nefsin idrāk itmeseñ ḳulluḳdan azād olmaduñ
Yedi kişverde Sikender şah olursuñ ey şicā‘

12. Ḥaḳḳ’a inṣāf it edeb gözle edebden çıḳma kim
Bāb-ı dīnde ehl-i faẓl olana yaraşmaz nizā‘

13. Vālideynüñ sırr-ı ḥüsnüñden Miṣālī vāḳıf ol
Kim budur ābād eyle aḥsen ü ḫalḳ-ı iṣṭinā‘

279

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

115a 1. Āb-ı vaḥdetden lebüñ devrinde içdüm bir ayaġ
Cāvidānı Ḫıżr u ‘Īsā gibi oldum bande ṣaġ

115b 2. ‘Alleme’l esmāya irdüm çünki faẕlu’l-lāhdan
Rūz-ı ‘ıyd u leyl-i ḳadr oldı baña taġ üsti baġ

3. Ṣayd idüp cān mürgini her dem giriftār itmeġe
Dānedür ḥāl-i siyāhuñ ‘anberīn zülfüñ ṭuzaġ

4. Ruḫlaruñ ḳaplar perīşān oldığı dem sünbülüñ
Ṣanki maġribden ṭolanur şems maḥv olur çerāġ

5. Ḥasretüñden ḫūn baġrumla dü çeşmüm sāġarı
Her biri bir lāledür kim var derūnı içre dāġ

6. Nār-ı ‘aşḳla göñül şehrini pür nūr eyledi
Ol ḫırāmān serv-i ḳadd u mül dehen ol gül yañaġ

7. Ehl-i ‘aşḳa cām-ı vaḥdet nūş ḳıl Miṣālī
Ḳırmızı gülden ṭıbḳ ṭonatdı çün her bir budaġ

280

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

115b 1. Sebz-i ḫil‘at giydi ‘ālem oldı gülden zeyn-i bāġ
Tutdı bir bir lāle destinde yine zerrīn ayaġ

2. Nergis-i şehlā çemende zīnet içün açdı ‘ayn
Gülsitān altun ṭabaḳ ṭutdı zi-gül her bir budaġ

3. Gerden egmiş ḥasret gīsū-yı dil-berden benefş
Nār-ı ruḫsārından urmış baġrına her lāle dāġ

4. Kadd-i bālāsın görüp serv-i ḫırāmān çekdi būy
Gülşene girüp anuñçün ṣuda ṭutmışdur ayaġ

5. Zümre-i ‘uşşāḳ āġāz itdi seyre fevc fevc
Şeş cihetden açdı her bir ġonce-fem çün gül yañaġ

6. ‘Ayş u ‘işret bezmine ḳaṣd itdi rind-i ‘aşḳ-bāz
Ṭoldı ġüm ġüm na‘re-i ḥüsnle ṭaraf bāġ u dāġ

7. La‘l-i yādına muḥabbet cāmuñ içmezsin deyü
Çekdi ḫançer beyd-i bā bir ḫışm idüp sūsen bıçaġ

8. Ka’inātı zīr ü bāladān temāşa ḳılmaġa
Gün daḫı evc-i felekden yaḳdı bir ḳandil çerāġ

9. Ey Miṣālī çün bu ṭarz üzre cihān ‘işretdedür
‘Ārifāne ṣoḥbet-i ‘irfāna ḳıl sende yaraġ

281

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

115b 1. Zülfüñe ṭolaşdı dil itmek diler divāneliġ
Ol uzun sevdāya düşmekdür ḳanı merdāneliġ

2. Nāra yanmaḳlıḳ ḫalīlüñdür ki yandı şem‘vār
Kimsenüñ ḥaḳḳı degüldür kim ide pervāneliġ

115b 3. Lām u bā la‘lüñden ey büt içmişem āb-ı ḥayāt
Nergis terüñ ḫitābuñ ideli peymāneliġ

4. Genc-i ‘aşḳuñ ey kamer her cāda bulmaz iştibāh
Gönlüm anuñ maḥzenidür hem tīr-i virāneliġ

5. Gönlümüñ mürgin nice her bār ḳılmasun şikār
Yüzde zülfüñ dām olur çün ḫālüñ eyler dāneliġ

6. Nergis-i şehlā vü verde ḥadd u çeşmüñ ‘arża ḳıl
K’itmeyenler bir daḫı ra‘nālıġ mestāneliġ

7. Fażl-ı yezdān ḥaḳḳiçün biñ kez behiştdendür ziyād
Yārile bulmaḳ Miṣālī bir nefes ḫum-ḫāneliġ

282

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

116a 1. Bāġ-ı cennetdür cemālüñ gül‘iẕār ezher ṭaraf
Bülbüli bu gülşenüñ cāndur zihī ‘izz ü şeref

2. Şaḫ gülde ġoncenüñ ḳan itdi baġruñ bülbüllerüñ
La‘l hem la‘lüñ ḳatında senüñ veber ṣanmış ḫazef

3. Ni‘met-i Ḥaḳ’dur yüzüñ ḫˇānında otuz iki ḫaṭ
K’ehl-i fazluñdur degül bu ṭa‘m her kav-i ‘alef

4. Çün şarāb-ı āb-ı kevṯer oldı la‘lüñden revān
Devr-i Ī̇sā’dur bu dem içmek gerek bā çeng ü deff

5. Ehl-i ‘irfānla cām-ı ma‘rifet nūş eyle dir
Bezm-i gülşende anuñçün ṭutdı sāgar gül be-kef

6. Yedi iḳlim feṯḥin isterseñ nigāruñ sünbülüñ
Ṭut kim oldur Ẕü’l-fikār-ı Haydar-ı şāh-ı necef

7. Cā’iz olmaz ey mukallid ṭa‘atüñ bil sırrını
Key şaḳın kim rūz-ı āḫir ḫāşıluñ olur telef

8. Bī-edeb olma şaḳın şerī‘atden ḳoparma seng
Kim aña ‘ayn-ı ḥaḳīḳat didi iḫvān-ı selef

9. Ey Miṯālī ẓāhir ü bāṭında çünkim melce‘üñ
Fażl-ı Ḥaḳ’dur halḳ-ı ‘ālem düşmen olsa lā-tuḫaf

283

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

116a 1. Oḳuduñsa ṣuretüñ levḥinde ger on altı ḥarf
Bilesin k’otuz ikidür sırr-ı maẓrūfla ẓarf

2. Düşmeyen ‘ilm-i ḥurūfa bulmadı didār-ı ẕāt

Ol budur gevher ki el virdi aña baḫr-i jerf

3. Ḳıymeti şehvārdur şol cevheri bulur anı

K’eyleye emlāk u māl u cān u başuñ aña ṣarf

116b 4. ‘İlm-i dīn budur ṭarīḳ- i enbiyā vü evliyā

Aç gözüñ ey vāżı‘-ı ḥarf ü kelām nahv u ṣarf

5. *Yevme tebyaḍḍu vücūhun* didi *tesveddü’l- vücūh*[327]

Kāra ḫaṭṭuñ oḳı aġ it yüzüñi mānend-i berf

6. Ṭurre-i küfrüñde her kim almaz īmāndan ḫaber

Rāh-ı dīnde ḫāsır oldı bulmadı çün dīv ṭarf

7. Ey Miṣālī kim ‘ubūr itdi ṣırāṭ-ı kākülüñ

Ümmet-i evsaṭdan oldı merd-i āzerm u şigerf

284

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

116b 1. Oḳudum ḥüsnüñ kelamu’l-lāhın oldum feylesof

On sekiz biñ ‘ālemüñ esrārına buldum vuḳūf

2. Noḳṭa-i ẕātum ṣıfātum ‘alleme’l-esmā benüm

Men kelām-ı Ḥaḳḳ’a maẓrūf olmışam ẓarfum ẓurūf

3. Bīst ü heşt ü sī vü dü yetmiş sekiz hem yedi ḥarf

Bendedür sekiz yigirmi bir hem on yedi ḥurūf

---

[327] Yevme tebyaddu vucûhun ve tesveddu vucûh(vucûhun**): Nice yüzlerin ağardığı**, **nice yüzlerin de karardığı günü** (düşünün.) İmdi, yüzleri kararanlara: İnanmanızdan sonra kâfir mi oldunuz? Öyle ise inkâr etmiş olmanız yüzünden tadın azabı! (denilir). (Âli İmrân, 3/106)

4. *Ḳāf ve'l-Ḳur'ān*[328]u *yā sīn*[329] *ṭā* vü *hā*[330] vü kāf u hā

‘İlm-i ġaybdur añla Ḥaḳ’dan Ḥaḳḳ’ı isterseñ uzūf

5. Devr-i ruḫsārında Ḥaḳ’dan ders ḳıl seb‘a’l-meṯān

Görmek isterseñ cemāl-i ḥażret-i fażl-ı Ra’ūf

6. Çün seni ser-tā-ḳadem Ḳur’ān’a tebdīl itmedük

Dīv-i müşriksin yüri ol cān-ı tā pāküñe yūf

7. Ey Miṯalī bir naẓar ḳıl ten ġılāfumdur benüm

Otuz iki nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ aġzumda olmışdur süyūf

285

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

116b 1. Ey maẓhar-ı Ḫudā’sın gel eyle Ḥaḳḳ’a inṣāf

Allāh’ı sende iste ol merd-i sırr-ı a‘rāf

2. ‘Anḳā-yı lā-mekānı sensin ü hem sendedür

Simurg-ı fażl-ı Ḥaḳḳ’un menzili ol kūh-ı Ḳāf

3. Ḥaḳ-bīn göziyle kimki ‘aşḳ içre gördi Ḥaḳḳ’ı

‘Ummān u baḥr-ı ‘aşḳuñ dürrine oldı ṣarrāf

4. Dīdār-ı Ḥaḳḳ’ı görmez maḥrūm olur lem-yezel

Kim ki bugün ḳılmadı mir’āt-ı ḳalbini ṣāf

5. Ḥaḳḳ’uñ kelāmı oldı her şey ene’l-Ḥaḳḳ ider

Açıldı genc-i eşyā ez-ḥarf-i īn nūn kāf

---

[328] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)
[329] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[330] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

6. Rūşen olaldan ey cān la‘lüñde āb-ı ḥayvān

Ḥıżr’la ‘Īsā ister şīrīn lebüñden elṭāf

117a 7. Ben bende Ḥaḳḳ’ı gördüm hem bil ki bir ḳīlümde

Ḳur’ān-ı nuṭḳ-ı Miṣālī var mı buña iḫtilāf

286

mef ū lü fā i la tün mef ū lü fā i lā tün

117a 1. Ey āyet cemālüñ sırr-ı cihār-ı meṣāḥif

V’ey münderic lebüñde mermūz her ṣaḥāīf

2. Kenz-i künūz-ı Ḳur’ān feṭḥ oldı fażl-ı Ḥaḳ’dan

‘Anber-feşān ṣaçuñdan cānum olalı kāşif

3. Ey Ka’be-i ḥaḳīḳī miḥrāb u ṭāḳ-i ḳāşuñ

Ḥācı-i Ḥaḳ degül mi şol k’oldı aña ṭā‘if

4. Ḥaḳ ṣuretüñe Şeyṭān itmez anuñçün sücūd

K’aṣlıdur nār anuñ çekdi sır oldı ḫā’īf

5. Ey ḫaṭṭ-ı zerrīn lebüñ bā vü noḳṭa-i ‘Anḳā

Her kim oḳursa bi’l-lāh ey meh degül mi ‘ārif

6. Derk eylemezse zāhid ‘ayb itme ḫaṭṭ u ḫālüñ

K’esrār-ı küntü kenze her dīv olur mı vāḳıf

7. Gel gel oḳı kitābuñ ṣaġ elde çün Miṣālī

Ehl-i yemīn ol u rāst ola gör ey muḫālif

287

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

117a 1. Ḥaḳ’dan açıldı kimüñ ki nuṭḳı olmadı güẕāf

Ma‘rifetden ol ‘aceb mi dem-be-dem ger ursa lāf

2. Leyletü'l-mi'rācda ḫamsīn salātuñ sırrını

'Ārifāne bir naẓar ḳıl gösterür bu lām u kāf

3. Ṣūret-i Ḥaḳḳ'ı temennā itmege ḳılma ṭaleb

İtmeyince göñlüñüñ mir'ātını zer gibi ṣāf

4. Ser-be-ser esrār-ı Ḳur'ān'ı ṣarīḥān şemsveş

Nāẓır ol Ḥaḳ-bīn göziyle ẓāhir eyler ḥarf-i ḳāf

5. Ey Miṣālī çünki bulduñ fażl-ı Ḥaḳ'dan vuṣlatı

Cümle 'ālem ger saña aġyār olursa itme ḫāf

288

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

117a 1. Bulmaḳ isterseñ ṣıfāt u ẕāt-ı bārīden vuḳūf

Enbiyāveş fażl-ı Ḥaḳ'dan gel oḳı 'ilm-i ḥurūf

2. Bu ṭarīḳe her ki müşrikdür olur dīv-i racīm

Evveline āḫirine ẓāhir ü bāṭında yūf

3. Müşrik-i ayn-ı ġazādur uşta āyet ur tīġ

Fāḍribū fevḳa'l-a'naḳ[331] Kur'ān'da ey ṣaḥib-i suyūf

117b 4. Dem bu demdür ġaflet itme *sevfe yu'ti'l-lāh*[332]ı oḳı

Aç göñül gözin k'irişdi ḥazret-i fażl-ı Ra'ūf

5. Jengden āyīneyi pāk eyle ey eflāk-ı nūr

Kim meh ü mihr-i dırāḫşāna ne layıḳdur küsūf

---

[331] Fadribû fevka'l-a'nâkı vadribû minhum kulle benân: Hani Rabbin meleklere: «Muhakkak ben sizinle beraberim; haydi iman edenlere destek olun; Ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım**; vurun boyunlarına**! Vurun onların bütün parmaklarına! diye vahyediyordu. (Enfâl, 8/12)

[332] Ve sevfe yuti'l-lâhu'l-mü'minîne: Ancak tevbe edip hallerini düzeltenler, Allah'a sımsıkı sarılıp dinlerini (ibadetlerini) yalnız onun için yapanlar başkadır. İşte bunlar (gerçekte) müminlerle beraberdirler ve **Allah** müminlere **yakında** büyük mükâfat **verecektir.** (Nisâ, 4/146)

6. Sadruñı şerḥ eyle çıḳ yan ḳandil-i tende çü şem‘
Ḥayfdur k’ola Ḥaḳḳ’ı mir’āt-ı cānāndur ẓurūf

7. Gel Miṣālī ṭaleb eyle ledün sırrın eger
‘İlm içinde bilmek isterseñ ki kimdür feylesof

289

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

117b 1. Çün bahār oldı açıldı sünbül ü ḥamrā kelef
Ehl-i ‘irfānla ‘ayş it ‘ömrüñi ḳılma telef

2. Kimki nefsin bilmedi Ḥaḳ’dan ḫaberdār olmadı
Ġarḳ-ı baḥr-ı cehl oldı bulmadı ‘izz ü şeref

3. Faż̇l-ı Ḥaḳ ḳılmış iḥāṭa on sekiz biñ ‘ālemi
Gözlerüñ a‘mā degülse baḳ u gör ey nā-ḫalef

4. Her kim ol kendüyi kimüñ maẓharıdur bilmedi
Mihr ü ḫurdur yekdür andan bir evcgāh-ı ‘alef

5. Destüñ oldı çünki bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm
Ey Miṣalī zīr-i bāda noḳṭadur aña bu kef

290

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

117b 1. Geçdi nice devr-i ‘ömrüñde zemistānla ḥayf
Añladuñ mı kim dürür ḫānuñda bu mihmān-ı ż̇ayf

2. Ḳıymeti cevherdür anı aldırursan key ṣaḳın
K’idisersin soñra parmaḳ çiyneyüp derdle ḥayf

3. Çün Mesīḥā ḳātil ol deccāl-i nefsi olma rām
Feṭḥ ḳıl cān kişverin sendedür berende seyf

4. Vire gör bunda ḥisābuñ vezn olup mīzānda
Sırr-ı a‘mālüñ saña ṣormazdan evvel tā ki neyf

5. Ẓāhir ü bāṭın Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ’ı iste kim
Ẕāt-ı muṭlaḳ nūr-ı muṭlaḳ ol durur bī-çūn keyf

291

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

117b 1. Nuṭḳ-ı Simurg-ı ezel dürür ism aña kūh-ı ḳāf
İkisi bir nūr-ı Ḥaḳ’dur yoḳdur aña iḫtilāf

2. ‘Anberīn zülf ü ḳaşuñ şehlā gözüñ tefsīr ider
Kāf hā tā sīn ü hā mīm ü elif lām nūn u ḳāf

118a 3. İstivā ḫaṭṭından añla nükte-i şaḳḳa’l-ḳamer
Gör ne ma‘nālar beyān itdi ḥurūf-ı nūn u kāf

4. ‘Aşḳ-ı dārına bu gün Manṣūrveş dār olmayan
Zülf ü ruḫsārı visālün umma ey ehl-i güẕāf

5. Remzle söyler ene’l-Ḥaḳ gel ey Miṣālī her ḳīluñ
Nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dur nūr-ı Ḥaḳ’dur gel eşyā raṭb u cāff

292

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

118a 1. Görmedüm Allāh Allāh böyle kelām-ı şerīf
Çehresi Ḥaḳ muṣḥafı bedr-i cemāl-i laṭīf

2. Mir’āt-ı fażl-ı Ḥaḳ’dur ṣūret-i insāna baḳ
Gör can göziyle Ḥaḳḳ’ı anda ki yoḳ muḫtelif

3. Ādem yüzine secde ḳıl anı eyle mā’būd
İslām’a gūşiş eyle dīnüñde olma naḥīf

4. Muṣḥaf-ı Ḥaḳḳ oḳursam la‘lüñ eyle ḳaddüñi
Ṭañmı dehānuñ çü mīm rāst-ı ḳıyāmuñ elif

5. ‘Abd olmak isteriseñ faż̇l-ı Miṣālī taḥḳīḳ
Hem-dem ehl-i faż̇l ol dīvle olma ḥarīf

293

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

118a 1. Aç gönül gözin zehr-i sū lem‘a-i dīdāra baḳ
Sır içinde sır olan bu nükte-i esrāra baḳ

2. Görmek isterseñ tecellī nūrını miṣl ü kelīm
Ṭur’da *innī ena’l-lāh*[333]dan dem uran nāra baḳ

3. Seyr idem dirseñ semāyı rūḥı mānend-i Mesīḥ
İste mihri z̤errede gel noḳṭa-i pergāra baḳ

4. Perde-i ġayrı gözüñden çāk idüp gir vaḥdete
‘Ayn-ı aġyārı ḳapa ḥüsn ü cemāl-i yāra baḳ

5. Ṣayḳal-ı ‘aşḳla dil jengin silüp pāk itmege
Bāde-i tevḥīd içüp āyīne-i ruḫsāra baḳ

6. Kāne gel cevher dilerseñ gevheri var ey gönül
Ma‘rifet baḥrinde gavvāṣ ol yüri şehvāra baḳ

7. Añladuñsa ma‘nā-i sırr-ı *tuvellū*[334] āyetin
Enbiyāveş her ṭarafdan cilve-i Ṣettār’a baḳ

---

[333] İnnî ena’l-lâhu rabbü’l-‘âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

[334] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye **dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

8. Cennet-i ḥüsne ṣırāt-ı müstaḳīm olmış durur
Urvetü'l vüṯḳā-i ca'd-ı sünbül dildāra baḳ

9. Ey Miṣālī ḥayy olur sermed çü 'Īsā mürde dil
118b Tūṭīveş ḳılsa tekellüm ol şeker güftāra baḳ

294

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

118b 1. Ġayrı ḳo gel mu'cizāt-ı Aḥmed-i muḫtāra baḳ
Menba'-i sırr-ı velāyet Ḥaydar-ı Kerrār'a baḳ

2. Kān-ı ādāb u ḥayā pākīze ḥüsn ü ḫulḳ u luṭf
Maḥrem-i Aḥmed-i nigār şāh-ı dīn iẓhāra baḳ

3. Gevher ü dürrin baḥr-ı 'aşḳ-ı ḳuṭb-ı evliyā
Şepper ü Şeppīr ol iki pertev-i envāra baḳ

4. Gör ne k'ānuñ cevheridür şāh-ı Zeyne'l-'ābidīn
Gör ne maḥzen bābına mifāḥ olupdur vara baḳ

5. Ṣāf ḳalbseñ çü baḳar dīn-i Ḥaḳ'da ey göñül
Ca'ferüñ ṭut dāmen ol hādī-i Settār'a baḳ

6. Mūsā-i Kāẓım 'Alī kān-ı velāyet sırr-ı ẕāt
Āftāb u māh-tāb günbed-i devvāra baḳ

7. Gir Taḳī'nüñ rāhına olmak dilerseñ müttaḳī
Uy Naḳī'nüñ ḳavline her sū yüri dīdāra baḳ

8. Ṣāḥib-i tūg u 'ilm olmaḳ dilerseñ bende ol
'Asker-i mīr-livā emrinde olan kāra baḳ

9. İḳtidā ḳıl Mehdī-i ṣāḥib zamāna cānla
Secde ḳıl dergāhına yüz sür şeh-i ebrāra bāḳ

10. Öldiler zehr ile hem ma‘nā-i seb‘a’l-meşān
Bir ḳolda on ikidür ḳudret-i Ḳahhār’a baḳ

11. Ehl-i dīd olmak dilerseñ çün Miṣālī ehl-i dīd
Cümle bunlar bir dürür bir gel bu bikr esrāra baḳ

295

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

118b 1. Ṭılısm-ı kenz-i ṭā ḥādur yed-i yümüñde beş parmaḳ
K’ānuñ her mafṣalı ey meh rumūz-ı ṣīnden müştāḳ

2. İki elif iki lām u birisi hā-yı vaḥdetdür
Yedüñ seb‘a’l-meşān oldı Ḫudā-bīn çeşmle gel baḳ

3. Dü destüñ bīst ü heşt ḥarf-i kelām-ı lā-yezālīdür
Kim ol envār-ı ġaybınuñ nuḳāṭ-ı bīst ü dü ṭıynaḳ

4. Yedüñden oḳudum kiltā yedeyye sırrını rūşen
Müsebbiḥ parmaġuñ ḳıldum çü dest-i ḥabībüñe mülḥaḳ

5. Olur çün sī vü dü mufaṣṣal bin üç yüz ḳırḳ dört nükte
Görinür sā‘at ü taḫmīr-i ādem hem derc-i muġlaḳ

6. Rumūz-ı ḫamse pencüñdür muṭābıḳ faż̇l-ı Allāh’a
Ki evc-i ḳısmetde sittūnı saña farż̇ eylemişdür Ḥaḳ

119a 7. Ṣalāt-ı ḫamse insāna se ḳısm üzre ḳarār itdi
Yedüñden ref‘-i ḥarfeyn it ṣülāṣin oḳı bir muṭlaḳ

8. Semā evcinde ṭarḥ eyler ḳamu çün bīst heşt menzil
Ki ya‘ni meh kefüñ aña menāzildür benānü’l-Ḥaḳ

9. Behişt-i lem-yezel vechüñ ḫaṭṭuñ ḥavrā vü ġılmāndur
Lebüñ kevṣer yedeynüñden aḳar sī ṣad u şaṣt ırmāḳ

10. Cemālüñ ‘arş-ı a‘ẓamdur velekin müntehā ḳaddüñ
Yemīnle yesāruñda enāmil sī vü dü yapraḳ

11. Dehānuñ çeşme-i ervāḥ u noḳṭañ baḥr-ı yezdāndur
Ne lü’lü’ buldı destüñden olan ġavvāṣ-ı müstaġraḳ

12. Sen ol Simurg u ‘Añḳa’sın ki sırr-ı Ḳāf-ı āşiyānın ten
Dü destüñ nūrdan bāl u aña deh parmaġuñ ḳaynaḳ

13. Yemīnüñdür çü bismi’l-lāh Raḥmān u kefüñ noḳṭa
Şimālüñ sūre-i el-ḥamd anı fehm eylemez aḥmaḳ

14. Cemālüñden oḳunmazdı rumūz-ı ‘alleme’l-esmā
Şehādet parmaġuñ māhı semāda ḳılmasaydı şaḳḳ

15. Şu kim destān-ı sırrından ḫabīr olmadı ur boynun
Benān-ı tīġle ḳat‘ it mu‘aẕẕeb olmaġa alıḳ aylak

16. Şol el kim gösterür ẓāhir Ḥaḳḳ’uñ ẕātında esmāsın
Revā mıdur ki nām ola şukūf-ı nācize zanbaḳ

17. Miṣālī *min ledün*[335] ‘ilmin çü Ḥaḳ’dan elde keşf itdüm
Taṣavvuf ehlinüñ cümle ne vardur pençesin burmaḳ

296

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

119a 1. Ey yüzüñ baṭḥā vü müşgīn ḳaşlaruñ mihrāb u ṭāḳ
V’ey leb-i cān perverüñ kevṯer-i mey-i *ke’sen*[336] dehāḳ

[335] Min ledün: Elif. Lâm. Râ. (Bu sana indirilen), hikmet sahibi (ve) her şeyden haberdar olan **(Allah) tarafından** âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. (Hûd, 11/1; Neml, 27/6)

[336] Ve ke’sen dihâkâ: Şüphesiz takvâ sahipleri için umulanı buldukları yer, bahçeler, üzüm bağları, göğüsleri tomurcuk gibi kabarmış yaşıt kızlar, **içki dolu kâseler vardır**. (Nebe, 78/31-34))

2. Lem-yezel ni‘met dürür ḫaṭṭuñ yüzüñde her ṭaraf
Pes ḳaçan bu ḫ̆ān-ı Ḥaḳḳ’a el ṣunar her bir ḫalāḳ

3. Ḥıżr u ‘Īsāveş bulur sermed-i ḥayāt-ender-ḥayāt
Bir nefes cāna senüñle şol kim olur hem-veṣāḳ

4. Cennetü’l-me’vāda āḫir bulmayısardur maḳām
İstivādan ḳılmayan ol māh-ı bedri inşiḳāḳ

5. Her ki buldı ittiṣālüñ bunda ey dīdār-ı ẕāt
Vaṣl-ı sermed buldı yarın görmez anda iftirāḳ

6. Gel burūcāt-ı vücūda sā’īr ol İdrīsvār
Ger dilerseñ kim saña ‘arş ola evc-i nüh revāḳ

7. Gūş çekdi ey Miṣālī şi‘rüñe taḥsīn idüp
119b Merdüm-i Rūm u ‘Arab ḫalḳ-ı Ṣıfāhān u ‘Irāḳ

297

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

119b 1. Ḳāf-ı dilden çünki pervāz eyledi ‘Anḳā-yı ‘aşḳ
Ka’ināt ṭutdı ẓıll-ı ‘alleme’l-esmā-yı ‘aşḳ

2. Perde-i pindār çāk oldı vü ṭarḥ oldı gümān
Çün ẓuhūr itdi sıfātın ẕātı bī-hem-tāyı ‘aşḳ

3. Kim bulurdı cennet-i ‘adne ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Kāşif-i rah olmasaydı ‘urvetü’l-vüṣḳā-yı ‘aşḳ

4. Fażl-ı Ḥaḳ’dan nūş idelden cür‘a-i cām-ı elest
‘Ālem-i tevḥīde irdi buldı istiġnā-yı ‘aşḳ

5. Ger degülseñ sāmi‘ ol ṭarḥ it ḳulaḳdan biste kim
‘Ālemi ṭoldurdı ṣavt-ı ṣūrla ṣūrnāy-ı ‘aşḳ

6. Ḥıżrveş bu mürde dil buldı ḥayāt-ı cāvidān
Nūş idelden lām u bādan sāgar-ı ṣaḥbā-yı ‘aşḳ

7. Sen bu ḥüsnle ẓuhūr olalı ey āşūb-ı dīn
Ṭutdı eflāk u zemīni ser-be-ser ġavġā-yı ‘aşḳ

8. Nice gerdān oldı bulmadı sipihr-i nil-gūn
Gül‘iẕāruñ gibi cāna lāle-i ṣaḥrā-yı ‘aşḳ

9. Cennet içinde müsellem olmaġa erbāb-ı faż̧l
Sünbülüñ menşūr şāhī ḳaşlaruñ ṭuġrā-yı ‘aşḳ

10. Āsmān-ı cānda yā Rab ne gülşendür yüzüñ
K’ande çün ṭāvūs-ı cevlān üzredür sevdā-yı ‘aşḳ

11. Vāḳıf olan sī vü dü ḥarf-i kelāmu’l-lāhdan
Ey Miṣālī buldı Ḥaḳ’dan gevher-i deryā-yı ‘aşḳ

298

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

119b 1. Maẓhar-ı Ḥaḳ’dur ādem gel eyle anı taṣdīḳ
Ger olmaḳ isteriseñ ḥaḳīḳat ehl-i taḥḳīḳ

2. ‘Alleme’l-esmāyı bul kim küntü kenz ol durur
Gūşiş-i ‘ilm-i faż̧l it k’olasın ehl-i tevfīḳ

3. Şaḳḳa’l-ḳamer sırrını cebheñde añladuñsa
Vechüñde Ḥaḳḳ’ı gördüñ nefsüñe bulduñ ṭarīḳ

4. Ādem yüzine yüz ṭut çün *üscüdū*[337] buyurdı

Rabb'üñden itme nefret çün dīv çün ehl-i fīḳ

5. Baḳ gör Misālī Ḥaḳḳ'ı 'ayn şīn u ḳāf içinde

Görmez Ḥaḳḳ'ı olmayan deryā-yı 'aşḳa ġarīḳ

299

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

120a 1. Leyl-i ruḫsāruñda zülf ü ḫāl gendüm-gūna baḳ

Dām u dānıla şikār itmiş dil-i mecnūna baḳ

2. Gördi her kim 'ārıż u kevşer lebüñ cāna didi

Bāġ-ı cennetdür bu ra'nā ġonce-i gül-gūne baḳ

3. Ṣaḥib-i esmā-i ḥüsni kimdür isterseñ delīl

Şol müselsel sünbül ol sidre ḳadd-i mevzūna baḳ

4. Bulmaḳ isterseñ ḥaḳīkat aṣl-ı Ḳur'an'dan nişān

Ḫāl-i hindūsında zülfle bu şekl-i nūna baḳ

5. 'Aybdur müflis olup aç olasın ey serserī

'Aynuñ aç gel sende bu gencine-i Ḳarūn'a baḳ

6. Çeşm-i ḫūnbārumda ezher sū gören merdümlerüm

Didi kim ṭaġ üzre dāg-ı lāle-i pür-ḫūna baḳ

7. Ey Miṣālī Ādem'e baş egmedi miṣl-i melek

Ḳıldı āteş-i dīv olup me'vāsın ol mel'ūna baḳ

---

[337] Ve iz kulnâ li'l-melâiketi's-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A'râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

300

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

120a 1. Sünbül-i ḫam-pür-ḫamuñ ‘aşḳ ehline zünnār-ı ‘aşḳ
Zāhid-i ḫod-bīn ṣaçuñdan bulmadı āṣār-ı ‘aşḳ

2. ‘Aşḳuñla Manṣūrveş aşılmaġa müştāḳiseñ
Zülfünüñ her tāresinde nāẕır ol gör dār-ı ‘aşḳ

3. Fażl-ı Ḥaḳ’dan ẓāhir oldı gün gibi sırr-ı ezel
Ya‘ni ‘ayn u ḳāf şīndan görinür esrār-ı ‘aşḳ

4. Levḥ-i maḥfūz-ı İlāhī’dür zemīn u āsmān
Ādem ü Ḥavvā yüzünde yazılu gülzār-ı ‘aşḳ

5. Nūr görmez kör ‘aynuñ gördügüñ dīvārdur
Ḥācıyā gel Kā‘be-ī dīdāra bul envār-ı ‘aşḳ

6. Bulmaz idi *len-terānī*[338]den ḫālaṣ āḫir kelīm
Ṭur-ı ḥüsnüñden tecellī ḳılmasaydı nār-ı ‘aşḳ

7. Fāriġ ol misk-i Ḫotan ḳaydından ey ‘atār-ı dehr
Çīn-i zülfüñden ṭaleb ḳıl nāfe-i tātār-ı ‘aşḳ

8. Cān u dil meydān-ı ‘aşḳında nice ṭob olmasun
Çün ‘iẕār üstünde çevgān itdi müşgīn tār-ı ‘aşḳ

9. Ḥā’il-i küfr ey Miṣalī zāhidüñ ṭutmış gözin
İstivādan perdeyi şaḳḳ eyle gör dīdār-ı ‘aşḳ

---

[338] Kâle len terânî: Mûsâ tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca «Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!» dedi. (Rabbi): «**Sen beni asla göremezsin**. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!» buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim. (A’râf, 7/143)

301

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

120b 1. Ders idelden muṣḥaf-ı ḥüsnüñde Ḥaḳ'dan bir varaḳ
Perde ref‘ oldı gözümden rūşen oldı baña Ḥaḳ

2. Sī vü dü nutḳ-ı İlāhī keşf olaldan göñlüme
‘Arş-ı heftüm üzre benden Cebrāīl olur sebaḳ

3. Ne cemalu'l-lāh olur yā Rab yüzüñ kim şu‘lesi
Āsmān üzre ṭutar ḫūrşīd hem bedr-i aya raḳḳ

4. Nūrdan ṣan bir ṭabaḳ üzre dizilmiş incūdur
Gülşen-i ḥüsnüñde derc olsa ḥarāretden ‘araḳ

5. Fażl-ı Ḥaḳ'dan cām-ı vaḥdet iç Miṣalī vāḥid ol
Key ṣaḳın ḫod-bīn olup ḳaldurma dīv gibi ṭamaḳ

302

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

121a 1. Ṣāf idüp mir'ātı gel ol ‘ārız-ı gül-gūna baḳ
Seyr-i ‘arş it çün Mesīḥā ḥikmet-i gerdūna baḳ

2. Mu‘cizin bilmek dilerseñ Aḥmed'üñ mi‘rācda
Kākülünde ḥāl-i devrinde çekilmiş nūna baḳ

3. İsteriseñ sidresin ‘arşuñ şarābın cennetüñ
Şol perī ṣūret şeker leb ol ḳadd-i mevzūna baḳ

4. İsteyen ey sī vü dü deryāyı a‘ẓamdan nişān
Ḥaḳḳa la‘linde yārüñ gevher-i meşḫūna baḳ

5. Ger ḫabīr olmaḳ dilerseñ ma‘nā-i Allāh'dan
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde gel on dört ḫaṭṭ-ı meknūna baḳ

6. ‘Āşḳuñ esrār-ı ‘aşḳından alam dirseñ nişān
Sünbül-i Leylā’yla gel bu dil-i Mecnūn’a baḳ

7. Yüz sürüp pāyına aġlarken gören yaşum didi
Ser ü ‘ayn altında çaġlayup aḳan Ceyhūn’a baḳ

8. Şāh-ı mülk-i ‘aşḳam ey müflis gedā ṣanma beni
Ma‘den-i ‘aynumda her sū sīm u ṣāf altuna baḳ

9. Görmek isterseñ Miṣālī sen seni mi’rātda
Cām-ı ‘aşḳ iç bir nigār-ı ḥüsn gendüm-güne baḳ

303

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

121a 1. Ey ḳaşuñ miḥrāb-ı Ḥaḳ v’ey gün yüzüñ *beytü’l-‘atīḳ*[339]
Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ kelamu’l-lāh u hem sırr-ı refīḳ

2. ‘Aşḳ deryāsında Ḥaḳ’dan olmaduñ gevher-şinās
Ka‘r-ı baḥre nūr-ı ẕātu’l-lāha olmazsañ ġarīḳ

3. Aḥsen-i taḳvīme gel ḳıl secde inkār eyleme
Ey faḳīh ez-gün degülseñ olma Şeyṭān’a refīḳ

4. ‘İlm-i fażlu’l-lāh ile Ḥaḳḳ’a irer her kim ider
Ḥaḳḳ’a irmez biñ yıl oḳursa faḳıdan ‘ilm-i fīḳ

5. Fażl-ı Ḥaḳḳ’uñ pāk-i nuṭḳile muḥīt olmış cihān
Kim aña yoḳ levn ü miṣl ü ‘arżla ‘umk u ‘amīḳ

6. Nūr-ı Ḥaḳḳ’uñ maḥzeni vü ḫātemidür dime ṭaş
La‘l-i cān baḫş revāmı dimek ol māhuñ ‘aḳīḳ

---

[339] Vel yettavvefû bil beyti’l-‘atîk: Sonra kirlerini gidersinler; adaklarını yerine getirsinler ve o **Eski Ev'i (Kâbe'yi)** tavaf etsinler. (Hacc, 22/29)

7. ‘Alleme’l-esmāyı ta‘līm eyle fażlu’l-lāhdan
Sākī-i Ḥaḳ’dan Miṣālī içmek isterseñ raḥīḳ

304

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

121a 1. Aç gözüñ a‘mā degülseñ her ṭaraf eşyāya baḳ
Ṣūret-i Ḥaḳ’dan tecellī eyleyen ma‘nāya baḳ

121b 2. İsteriseñ ḫātem-i mu‘ciz-nümādan ādemi
Levḥ-i ruḫsāruñda ṣaṭr-ı ‘alleme’l-esmāya baḳ

3. Şirk-i jenginden dilerseñ k’ola dil mir‘ātı ṣāf
‘Aşḳ elinden cām içüp bir çehre-i zībāya baḳ

4. ‘İşret idüp lebleri yārine mey nūş eyle dir
Gülsitān bezminde cān-ı lāle-i ḥamrāya baḳ

5. Secde emrinde yüzin bükdi yüzüñden dīv-i şūm
Allāh Allāh kimden a‘rāż itdi ol a‘māya baḳ

6. Enbiyāveş ‘ālem-i vaḥdetde mürġ-i ‘aşḳ olup
Ma‘rifet bağında açılmış gül-i ra‘nāya baḳ

7. Ey Miṣālī ‘arşdan her yaña pervāz eylemiş
Ḳāf-ı ḥüsn üstünde ẓıll-ı ka‘kül-i ‘Anḳā’ya baḳ

305

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

121b 1. Ḫayme degdi kişver-i gönlünde çün sulṭān-ı ‘aşḳ
Eyledi ma‘mūr-ı künc-i mülket-i virān-ı ‘aşḳ

2. Gevher içün olma ey ġavvāṣ-ı deryāya ġarīḳ
Der-şinās ol sende ara cevheri be-kān-ı ‘aşḳ

3. Düşme ẓulmāte Sikender ġibi ol leb-i Ḥıżr'a gel
Kim dehānından revāndur çeşme-i ḥayvān-ı ‘aşḳ

4. Āsmāndan nāzil oldı Mehdī-i sahib zamān
Dīn ü meẕheb bir olup irişdi uş devrān-ı ‘aşḳ

5. Keşf-i sır olmaḳ murāduñsa dilā yezdāndan
Cāvidān-nāme'ye var kim odur divān-ı ‘aşḳ

6. Rāh-ı dīnde cān u başuñ ṭob idüp çevgāna gel
‘İlm-i faẓlu'l-lāha sa‘y it kim budur meydān-ı ‘aşḳ

7. Bulmayısarsın cehālet rencine āḫir ‘ilāc
Lām u bādan saña şerbet ḳılmasa Loḳmān-ı ‘aşḳ

8. Ḥüsnüñe āşüfte olmışdur sipihr-i mihr ü māh
Anuñçün gice gündüz oldı ser-gerdān-ı ‘aşḳ

9. Kim ki gördi ‘ārıżuñla sünbülüñ şeklin didi
Görince hem-sāye düşmiş küfrle īmān-ı ‘aşḳ

10. Ḥacc-ı ekber ‘ıyd-ı aż̧ḥādur cemāli ol mehüñ
Ḳande vuṣlat bulur aña olmayan ḳurbān-ı‘aşḳ

11. Ey Miṣālī yer yüzin ṭutdı niheng-i ma‘rifet
Ẕātdan çün cūşa geldi mevc idüp ‘ummān-ı ‘aşḳ

306

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

122a 1. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ'dur yazılmış ḳāmet-i bālāda farḳ
Ṣāfī mir'āt-ı Ḫudā'dur cild ü mūdan ṣanma farḳ

2. Ḥaḳ'dan ey ġavvāṣ-ı ma‘nā bulmaduñ der-ṣıfāt
İtmeseñ ‘ummān-ı ẕāta cān u dil ‘aşḳla ġarḳ

3. Cümle bir nūr-ı İlāhī'dür buña Furḳān delīl
Hind u Sind u hem ʻArāb Rūm u Freng Baġdād u Şarḳ

4. Ẕikr-i zühdüñ ʻarż idüp menʻ itme ʻaşḳından beni
Ey faḳīh pür riyā pür mekr ü Şeyṭānī vü zerḳ

5. Çünki ḥaṭṭ-ı istivāyı bulmaduñ ṣadruñda sen
Ṣadruñı vü baṭnuñı itmek gerek tīġle ḫarḳ

6. Zāhidüñ ḥaḳ gözlerin dikmiş çü Şeyṭān kör idüp
Nice görsün nūr-ı veche Ḥaḳḳ'ı ḳılsun nice farḳ

7. Ḥaḳḳ'a minnet rūşen olmadı Miṣālī dīve ger
Her ṭarafdan gün gibi fażluñ cemali urdı berḳ

307

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

122a 1. Yüzüñde zülfle ḫalüñ görüp oldum esīr-i ʻaşḳ
Teʻāla'l-lāh ne muṣḥafdur zihī ḫaṭṭ-ı debīr-i ʻaşḳ

2. Vücūduñ ʻarş u kürsī dü yedi kişver yedi ḫaṭṭuñ
Ki fażl-ı nūr-ı muṭlāḳdur bu taḥt üstünde mīr-i ʻaşḳ

3. Yüzüñ āyīne-i Ḥaḳ'dur zihī *ṭā hā*[340] zihī *yā sīn*[341]
Bu sırrı kim bilürdi hem beyān ḳılmasa pīr-i ʻaşḳ

4. Eger kerrūbīdür cāna müselsel sünbülüñ bir ḫadd
Ki gülden cūy-ı cān üstünde baġlamış serīr-i ʻaşḳ

5. Dilerseñ ʻaynuñ açılmaḳ be-her cā rū-yı yezdāna
Yine hem kendü vechüñe naẓar ḳıl ey ḫarīr-i ʻaşḳ

---

[340] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)
[341] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

6. Kitāb-ı muḥkem ḥüsn-i nigārı pīr-i ḥikmetden
Oḳursañ bilesin bu yolda kimlerdür ḫabīr-i ‘aşḳ

7. Şikār itdi Miṣālī’yi eger ẓāhir eger bāṭın
Dikelden ġamzeden ḳavs-i ḳaşuñ baġrına tīr-i ‘aşḳ

308

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

122a 1. Ḥüsnüñ ki şehā mihr-i dıraḫşān aña müştāḳ
Zī zülf ü ḫaddüñ kim gül ü reyḥān aña müştāḳ

2. Yā Rab ki ḳaddüñ hey ne güzel sidre vü ṭūbā
Kim nārdan u serv-i ḫırāmān aña müştāḳ

3. Yūsuf gibi ḥüsn içre bugün ol şeh-i Mıṣr’a
Ya‘ḳūb-ı göñül ‘aşḳla her an aña müştāḳ

122b 4. Yā Rab ne şirīndür ki ‘itāb eyleseñ olur
Şehd ü şeker ü çeşme-i ḥayvān aña müştāḳ

5. Ey bād-ı ṣabā gāliye-i zülfin ilet kim
Misk-i Ḫotan u nāf-ı Ḫorāsān aña müştāḳ

6. Bir ḫātem-i la‘l urdı femüñ kenzine yezdān
K’ey nice Sikender ki Süleymān aña müştāḳ

7. Manẓūm-ı otuz iki dişüñ lü’lü’ cāndur
Ol dürc ü ṣadef femde ki ‘ummān aña müştāḳ

8. Dil ḫastesine sī vü dü eczāyla la‘lüñ
Bir dār u ‘ilāc itdi ki Lokmān aña müştāḳ

9. ‘Anber ṣaçını dīn-i cemālinde Miṣālī
Keşf eyleyeli küfrle īmān aña müştāḳ

309

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

123a 1. Ten degüldür ancaḳ ey dil māl u mülk ü cān anūñ
Tāc u taḫt u heft kişver bende vü sulṭān anūñ

2. Sen degülseñ ḥükm iden bu ins ü cin ü ‘āleme
Ḫātemüñ ṣaḳla Süleymān’um hemān fermān anuñ

3. Ġurre olma bir nice günlük umūra zīra kim
Salṭanat bāḳī degüldür defter ü dīvān anuñ

4. Ey Sikender isteme ẓulmatda āb-ı ḥayāt
Lām u bā la‘lindedür çün çeşme-i ḥayvān anuñ

5. Kārgāh-ı lem-yezeldür bu semavāt u zemīn
Gel nuḳūşundan yine naḳḳāşı gör pinhān anuñ

6. Levḥ-i maḥfūẓ-ı İlāhī’dür cemāli ādemüñ
Kim ḫuṭūṭundan oḳundı ser-be-ser Ḳur’ān anuñ

7. Müntehādur didi ḳaddüñ ḥaḳḳına Ḥaḳ’dan resūl
Kim revān altında olmışsa vü yek ‘ummān anuñ

8. ‘Āyīne-i dīdār Ḥaḳ’dan ġayrı manżar olmadı
Şol ki bu dünyāda açdı gözlerin yezdān anuñ

9. Lem-yezel-i cānāneye bulmaḳ dilerseñ ittiṣāl
123a Ey Miṣālī ‘ıyd-ı ruḫsārına ol ḳurbān anuñ

310

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

123b 1. Vaṣl-ı cānān isteyen ‘aşḳında terk-i cān gerek
Ārzū-yı ‘ıyd-ı dīdār eyleyen ḳurbān gerek

2. Ḳandan idrāk eyleye nefsini her bir ehremen
İş bu şehrüñ feṯḥ-i bābına şeh-merdān gerek

3. Ḥaḳḳ'ı gördüm Ḥaḳḳ'ı bildüm Ḥaḳḳ-şinās oldum dīn
Tercemānı ḳandedür lāf itmesün bürhān gerek

4. Āteş-i *innī ena'l-lāh*[342]dan ne fehm eyler Yehūd
Bu rumūza Ṭur'a çıḳmış Mūsā-i 'İmrān gerek

5. Sırr-ı 'aşḳ lem-yezel her sīneye lāyıḳ degül
Ṭālib-i gencine olan lā-cerem virān gerek

6. Cevherīveş şol ki lü'lü' vü güher eyler ṭaleb
'İlm-i faẓlu'l-lāh'da ġavvās olup 'ummān gerek

7. Ḫaṭṭ u ḫālin oḳu ey kāfir ḳitāb-ı ġayrı ko
Āḫiret ehline çün īmān u hem Ḳur'ān gerek

8. Ṭurre-i ḫam-pür-ḫamı çevgānın iden ārzū
Başını ṭob eyleyüp ol bir sırr-ı meydān gerek

9. Derd-i 'aşḳa düşmeyenler mürdedür ḥayy olmadı
Derd-i ḥāṣıl eyledi lā-büdd kime dermān gerek

10. Nāra yaḳma cānumı ref' it yañaġuñdan niḳāb
Çün bilürsin 'andelībe kim gül-i ḫandān gerek

11. Ey Miṣālī faẓl-ı yezdān ḳullarından istesün
Ḫıżr elinden her kime kim çeşme-i ḥayvān gerek

---

[342] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

311

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

123b 1. Ey cemālüñ āftāb-ı bī-zevālidür senüñ
V'ey ṣıfātuñ vaṣf-ı ẕāt-ı Ẕü'l-celāl'idür senüñ

2. Nār-ı ḥüsnüñden irişdi nūra mihr-i āsmān
Hem ḫayāl iden mehi ḳāşuñ hilālidür senüñ

3. Ṣūretüñden ṣūret-i Raḥmān'a irdi enbiyā
Ḥıżr'ı hem Ḥıżr eyleyen la'lüñ zülālidür senüñ

4. Oḳuyan naḳḳāşdan cāna cebīnüñ naḳşını
Bildi kim ḥüsnüñ kitāb-ı lā-yezālīdür senüñ

5. Ḥūr u ġılmāndur ṣıfātında zümürrüd ḫaṭlaruñ
Cūy-ı la'lüñ cennetüñ ḫamrla balıdur senüñ

6. Kātib-i kilk-i ezel yazdı ḥüsnüñ ebcedin
K'ande zülf ü ḥācibüñ cīmle dālıdur senüñ

124a 7. Zülfüñi ref' it yāñāġuñdan görinsün merdümüm
Ya'ni nūr-ı 'aynum ol ḫāl-i belālıdur senüñ

8. İrmek isterseñ viṣāl-i Ḥaḳḳ'a ṭaḳlīdātla
Zāhidā bu göñlüñüñ yañlış ḫayālidür senüñ

9. Zinde olur ey Miṣālī sem' idenler Ḥıżrvār
Nuṭḳuñı kim nuṭḳ-ı ẕāt-ı bī-zevālidür senüñ

312

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

124a 1. Cemālüñ sırr-ı bismi'l-lāh aña her sū nuḳaṭ ḫālüñ
Te'āla'l-lāh ne muṣḥafdur ḳaşuñla ṭurre-i dāluñ

2. Kelamu'l-lāh-ı ḥüsnüñde ṭılısm-ı ġaybdur ḫaṭṭuñ
Budur ol kāf hā vü yā budur ol genc ü ol māluñ

3. Yüzüñ Ḥaḳ mı dīm-i kāşuñ yā miḥrāb-ı ulūhiyyet
Ye ḥüsnüñ cennetü'l-a'lā yeḫūd ḥūr mı ḥadd-i alüñ

4. Bugün yetmiş sekiz ḥarf ü daḫı seb'a'l-meşānuñdan
Baña feṭḥ oldı her ma'nā baña yüz ṭutdı iḳbālüñ

5. Seni ser-tā-ḳadem envār u ḳadīm yā kelāmu'l-lāh
Ne āb u bād u āteşden 'acīndür ḫāk ṣalṣāluñ

6. Çü ḥüsni muṣḥafın Ḥaḳ'dan oḳuyup olmaduñ bīnā
Ḥaḳīḳatden eyā ḥāfıẓ dem ur ḳat' ḳil ḳālüñ

7. Dem-i 'Īsā mıdur la'lüñ ye sekiz cennetüñ ḫamrı
Ki telḫ ü hem güsār itdi şirīnin sükkerüñ baluñ

8. Kelām-ı lā-yezālīye olup tebdīl Simurg ol
Mekān-ı lā-mekānīye ṭuyūr it açа gör bālüñ

9. Oḳuduñ sünbüle *ṭā hā*[343] mülebessin sen kelīminle
Giyindüñ ögnüñe Ḥaḳ'dan Miṣālī nūrdan şāluñ

313

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

124a 1. Küntü kenzüñ sırrını keşf itmege ādem gerek
Cāhile zinhār açma rāzı kim maḥrem gerek

2. Cevher-i 'aşḳa ḫarīdār ola mı her ehremen
Cehl-i bāzārında 'ārif gūş olup ebkem gerek

---

[343] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

3. ‘Ārif-i ẕāt u ṣıfāt olmaḳlıġa ey ādemi

Bīst ü heşt ü çar ḥarf nükte-i mu‘cem gerek

4. Ḫaṭṭ u ḫālüñ mu‘cizin Deccāl ḳandan fehm ider

Gökler esrārına lā-büdd Īsā-i Meryem gerek

5. Ṭalib iseñ ‘āḳıbet-i erbāb-ı firdevs olmaġa

Gel ‘ubūr it ol ṣırāt-ı zülf ḫam-pür-ḫam gerek

124b 6. ‘Ayş-ı ‘işret devridür irdi bahār-ı ma‘rifet

Sākīyā gel sür‘at it kim bezme cām-ı Cem gerek

7. Ḥālet-i nez‘a irişdüm şerbet it sükker lebüñ

Çün bilürsin ey perī bīmāra k’iḫrām gerek

8. Her fenā delḳ-i riyāyla ḳalender olmadı

Dervīşüñ bāṭını pāk u ḫāṭırı Edhem gerek

9. Mu‘cizāt-ı enbiyāya maḥrem olmaz ehremen

Ey gönül aña Miṣālīvār ‘ālī dem gerek

314

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

124b 1. Gözüñ aç ders ḳıl Ḥaḳ’dan kitābu’l-lāhdur vechüñ

Ḫuṭūṭuñ sūre-i el-ḥamd u bismi’l-lāhdur vechüñ

2. Dil-i mir’ātda nuṭḳuñ senüñ ẕāt-ı ezeldür kim

Ṣıfātu’l-lāh u kenzu’l-lāh u ‘arşu’l-lāhdur vechüñ

3. Müselsel zülf-i şām içre cebīnüñ bedr-i raḫşāndur

Sevād-ı a‘ẓam-ı ḥüsnüñle ẓıllu’l-lāhdur vechüñ

4. Gözüñ ḍād u kaşuñ lām u fī muṭlaḳdur sem‘üñ

Berāt-ı ‘aşḳda ṭuġrā-yı fażlu’l-lāhdur vechüñ

5. Düvāz-deh burcla ḳa'im-i vücūduñ nüh felekdür kim
Ki şems-i lem-yezel nuṭḳuñ münevver māhdur vechüñ

6. Oḳudum levḥ-i çehreñde ḫaṭṭuñ üstād-ı esmādan
İrişdüm nūr-ı *ṭā hā*[344]ya kim ismu'l-lāhdur vechüñ

7. Mu'anber sünbülüñ erbāb-ı 'aşḳa nehc-i dīn oldı
'Ubūruñdan bilur 'ārif ne sırru'l-lāhdur vechüñ

8. Cemālüñ küntü kenzinden irişdi Ḥaḳḳ'a her 'āşıḳ
Ki 'irfān ehline cāna ḥaḳīḳat-i rāhdur vechüñ

9. Ṭavāf-ı ḥacc u hem 'umre ḳudūmile vedā'uñdur
Miṣalī bir naẓar eyle ne beytu'l-lāhdur vechüñ

315

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

124b 1. Girmeġe meydān-ı 'aşḳa ey göñül key er gerek
Nefs-i ejderhāsını ḳatl itmege Ḥaydar gerek

2. Dāra çıḳmaḳ fen her merd olmadı Manṣūrvār
Postın yüzdürmege Seyyidveş server gerek

3. İsteriseñ ger beḳā faḳr u fenā ḳıl iḫtiyār
'Āşıḳ-ı dīdāriseñ 'aşḳında terk-i ser gerek

4. Çün Sikender gezme ser-gerdān olup ẓulmātda
Faż̇l-ı Ḥaḳḳ'ı ḳıl ṭaleb ger çeşme-i kevṣer gerek

125a 5. Ḫāk-i dergāhından iste cevheri ey cevherī
Düş ḥaḳīḳat bahrinüñ faḳrına çün cevher gerek

---

[344] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

6. Salṭanat ehli ne bilsün āḫiret aḥvālini
Ṭālib-i dünyāya mülk ü māl u sīm u zer gerek

7. Dil-beri ḳılsun cemī‘ ārzū-yı dünyādan
Ey Miṣālī ‘āḳıbet her kime kim dil-ber gerek

316

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

125a 1. Şükr-i dergāhına fī ḍād u lāmuñ
Kim açdı ḳapusın dārü’s-selāmuñ

2. Ki ya‘ni istivādan ṭutdı mīzān
Bilindi ḥāleti şāh u ġulāmuñ

3. Ẓuhūr itmese ol ḳuds-i ḥaḳīḳī
Kim añlardı yolun Beytü’l-ḥarām’uñ

4. Güneş gibi ‘alem ḳaldurdı her sū
Beyān itdi rumūzın şarḳ u şāmuñ

5. Degüllerdür ḥaḳīḳat fażl-ı Ḥaḳ’dan
Ḫabīr ammā dilinde ḫāṣ u ‘āmuñ

6. Ḥayāta irgüren Ḫıżr u Mesīḥī
Senüñ fażla kelāmuñdur kelāmuñ

7. Zemīn ü āsmānı ḳıldı envār
Yüzüñ ḫūrşīd bā ḫaṭṭ-ı ẓalāmuñ

8. Olur mest-i ezel anlar kim içdi
Lebüñ bezminde otuz iki cāmuñ

9. ‘Ubūdiyyet sücūdına ḳodum baş
Çü gördüm ṣūret-i ādemde nāmuñ

10. Yanup ‘aşḳda her kim oldı puḫte
Çekine ṣunmaz el her ḳavm-i ḫāmuñ

11. Demüñ bezminde ḥayy oldı Miṣālī
Devā içün içirdüñ mey-i müdāmuñ

317

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

125a 1. Gül‘iẕārı taḥt idinmiş beglerüñ sulṭān tek
Mıṣr-ı ḥüsne pādşāhsın Yūsuf-ı Ken‘ān tek

2. Çeşm-i pür ḫūnumda eşküm kirpigüm üzre benüm
Dürre beñzer kim dizilmiş dāne-i mercān tek

3. Odlu dağı ‘aşḳuñuñ ṣaḥrā-yı sīnemde benüm
Ġonce güldür ṣanasın bā lāle-i nu‘mān tek

125b 4. Ġöñlümi āmāc idelden ḳavs u müjgānuñ senüñ
Ġonce vü la‘lüñ gibi ṭopṭolu bağrum ḳan tek

5. ‘Aşḳ meydānında ṭob eyletsem ‘aceb mi cān u dil
Çün ḫam itdüñ ġabġabuñda ṭurre key çevgān tek

6. Gel ḳādem baṣ luṭfla ġam-ḫāneye k’idem niṣār
Ḫūn bağrum gözlerümden la‘l ü dürr-feşān tek

7. Gösterür reyḥānī ḫaṭṭuñ ṣūret-i Ḥaḳ’dan nişān
Sūre-i Ṭāhā vü Yāsīn ser-be-ser Ḳur’ān tek

8. Genc-i tevḥīd-i İlāhī’dür ḫaṭṭuñ ḥüsnüñde kim
Göñlümüñ şehrin yaḳup ḳıldum aña virān tek

9. ‘Alleme’l-esmāyı şehlā gözlerüñ tefsīr ider
Mürdeyi la‘lüñ dirildür çeşme-i ḥayvān tek

10. ‘İzzet eyle nuṭḳuña kim Ḥaḳ Te‘ālā nuṭḳıdur
Bir gün aṣla ric‘āt eyler sendedür mihmān tek

11. Ṣūret-i Raḥmān’a ḳıl secde Miṣālī çün melek
Uyma Şeyṭān-ı racīme sācid ol insān tek

318

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

125b 1. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ kitāb-ı āsmānīdür senüñ
Rāz-ı la‘lüñ sī vü dü rāz-ı nihānīdür senüñ

2. Ṣūret-i şābb ḳaṭaṭ min ‘arş-ı a‘ẓamdur yüzüñ
Ṣūre Ṭāhā vü Yāsīn vechüñ beyānıdur senüñ

3. Ḫaṭṭ-ı gül çehreñden iẓhār oldı Ḳur’ān-ı a‘ẓīm
Ser-be-ser ‘uẓvuñ kelām-ı cāvidānīdür senüñ

4. ‘Urvetu’l-vüṣḳa dü zülfüñ Ḳāf-ı ‘Anḳā ṣūretüñ
Sī vü dü nuṭḳuñ Simurg-ı lā-mekānīdür senüñ

5. *Küllü şey’in hālikün illā vechehū*[345] şānuñdadur
Ey cemālüñ ‘ayn-ı fażl-ı ġaybdānīdür senüñ

6. Sünbülüñ her tāresi te’vīl-i Ḳur’ān gösterür
‘Ārıżuñ her bir ḫaṭṭı seb‘a’l-meṣānīdür senüñ

7. Cennetü’l-me’vā cemālüñ mül lebüñ ey āftāb
Rāḥ-ı ruḥ-efzā şarāb-ı ergūvānīdür senüñ

---

[345] Küllü şey’in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun **zâtından** başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

8. Ol Miṣālī ki faẕluñ vechini itdüm ḳıblegāh
Ka‘be-i maḳṣūdum ol ebrū kemānıdur senüñ

9. Faẕl-ı Ḥaḳ’dañ ‘ilm’ül-esmāyı tā ders eyledüñ
Her sözüñ biñ gevher ü dürr-i ma‘ānīdür senüñ

319

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

126a 1. Ey yüzüñ levḥinde her bir ḫaṭṭ-ı rumūz-ı heft reng
K’aña medlūl oldı seb‘-i encüm sipihr-i heft reng

2. Cennet ü nāz u na‘īm ü selsebīl ü seyr ü geşt
Berg-i sebz olmaya Ḥaḳḳ’a sensizin ey yār-ı seng

3. Reşk idüp kevṣer lebüñ cāmın baña gülzārda
Ṭutdı sāġar-ı şāḫ gülde ġonceyān-ı lāle reng

4. Ḳaṣd-ı cāniçün ḥarāmī gözlerüñ ender-kemīn
Ḳavs idüp ḳaşuñ ḳılupdur tīġ-i mūjgānı ḥadeng

5. Çeşm-i ser-mestüñ görüp ḳaynadı ‘ayn-ı nergisüñ
Gül‘iẕāruñ gördi şerminde hem-ān-dem düşdi seng

6. On sekiz biñ ‘āleme vüs‘at virüpdür vüs‘atı
Didiler gerçi dehānuñ ḥaḳḳına ey māh-ı teng

7. Gördi kim īmān u dīn ruḫsāruñ üzre kākülüñ
Didi ḫoş ‘asker çeküpdür Rūm’ā küffār-ı Fireng

8. La‘le teşbīh itdiler la‘lüñ bu ola mı revā
Rūḥ-ı baḫş-ı āb-ı ḥayātı k’ideler nisbet be-seng

9. ‘İşret-i sermed dilerseñ bezm-i ḥüzn-i yārda
Baġruñı dil nāyveş ḳıl sīneñi def ḳaddi çeng

10. Cām-ı mey ṣun sāḳiyā kim teşnelerdür cān u dil
Sür‘at it kim bezm-i vuṣlatda devā olmaz direng

320

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

126a 1. Görmege dīdār-ı Ḥaḳḳ’ı dīde-i Ḥaḳ-bīn gerek
Küfrüñe iḳrār ider her kime cāna dīn gerek

2. Yandı şem‘üñ nārına pervāneveş nūr isteyen
Ḳande pāk eyler dikenden kim gül-i nesrīn gerek

3. Nāzil oldı ḳaşuña ger ḳābe ḳavseyn āyeti
Ḥüsn-i ḳaddüñ şerḥine *ṭā hā*[346]yla *yā sīn*[347] gerek

4. Olmaḳ içün ḫaṭṭ u ḫālüñ mu‘cizātından ḫaber
Hem yine yetmiş sekiz muḥkemde ṭā vü sīn gerek

5. Ḳıl ḥˇāle ‘aynuña zülfüñe olma dil-şikār
Anuñçün kim kebūter ṣaydına şāhīn gerek

6. Gel oḳı *men kāne yercū*[348] āyetüñ Ḳur’ān’dan
Ḳıl bugün ṣāliḥ ‘amel dīdār çün yārān gerek

7. Ḥikmeti ehl olmayandan çünkim men‘ itdi resūl
Sırr-ı inkār ehline fāş itme kim mü’min gerek

8. Ey göñül nā-maḥreme açma emānet rāzını
İḫtirāz it kim ḥıyānet ehline ḫā’in gerek

---

[346] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)
[347] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[348] Men kâne yercû: **Kim** Allah'a kavuşmayı **umuyorsa**, bilsin ki Allah'ın tayin ettiği o vakit elbet gelecektir. O, her şeyi işiten ve bilendir. (Ankebût, 29/5)

126b 9. Ṣoḥbet-i ‘irfāna da‘vet ḳılma şirk ehlini kim

Bu gürūha ey Miṣālī yine ḳavm-i çīn gerek

321

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

126b 1. Mesken eyle ey göñül bir kūşesin mey-ḫānenüñ

Ṣor lebüñ al būsesin ol reng-i gül peymānenüñ

2. Söyleyicek nāzla cānā lebüñden cān yaġar

Nice cān ṣarf itmeyen la‘line sen cānānenüñ

3. Şem‘-i ḥüsnüñden mu‘anber kākülüñi rāfi‘ ol

Tā kemālin göresin ‘aşḳuñda men pervānenüñ

4. Dāne-i ḫāl u dām zülfüñ gördi ṣayd oldı göñül

Her zamān zencīre düşmekdür işi dīvānenüñ

5. Ġayr görmez Ka’be’yi vü deyri ehlu’l-lāh olan

K’ehl-i Ḥaḳḳ’a farḳı yoḳdur Ka’be’den put-ḫānenüñ

6. Muḫtaṣar it ḳıṣṣayı ey şeyḫ kim virdüñ ṣedā‘

Zīrā ‘irfān meclisinde yeri yoḳ efsānenüñ

7. Nūr-ı Ḥaḳ’dur devr-i ḥüsnüñde zümürrüd ḫaṭlaruñ

Allāh Allāh miṣli ḳanı ol gözi mestānenüñ

8. ‘Alleme’l-esmāyı ta‘līm eyle fażlu’l-lāhdan

Olmaḳ isterseñ ḫalef oġlı atanuñ anenüñ

9. Bedr-i ruḫsārına ḳarşu yan Miṣālī ‘aşḳa kim

Nūr olur cānı vü cismi nār-ı ‘aşḳa yananuñ

322

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

126b 1. Gördüm ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ'ı cemālüñdedür senüñ
Miḥrāb-ı Ka'be ṭāḳ-ı hilālüñdedür senüñ

2. Ṣun cām-ı ḫamr-ı lem-yezel ey sāḳī-i ezel
Kevṣer-i mey çü la'l-i zülālüñdedür senüñ

3. 'Aşḳuñ yoluna ṣarf idiser cān baş dil
Şol er ki sa'y-ı kām-ı visālüñdedür senüñ

4. Zülfüñ bu dil kebūterine dām-ı siḥr imiş
Ol mürge dāne noḳṭa-i ḫālüñdedür senüñ

5. 'Ömri zevāle irsün ebed gün-be-gün çü şems
Ey māh-ı bedr her ki zevālüñdedür senüñ

6. Virür ḥayāt-ı lem-yezeli Ḫıżr'a cāvidān
Ol nükteler ki naẓm-ı kemālüñdedür senüñ

7. Feṭḥ eyledi kelām-ı ḳadīmüñ serāyirin
Şol mu'cize ki nūnla dāluñdadur senüñ

127a 8. Cem'iyyetüm müşevveş ider 'āḳıbet ṣaçuñ
Gönlüm hevāsı çün ḫadd-i aluñdadur senüñ

9. Keşf eyledi Miṣālī esrār-ı lām u bā
Her ḥarf kim cemāl u celālüñdedür senüñ

323

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

127a 1. Rūy-ı yezdānı ṭaleb ḳıl ṣūretinde dil-berüñ
Kim yüzi mir'āṭ-ı Ḥaḳ'dur ol ruḫ-ı meh-peykerüñ

2. Can göziyle Ka‘be-i veche naẓar ḳıl ḥācıyā
Görmek isterseñ cemālüñ anda fażl-ı ekberüñ

3. Cevher-i dürr ü ṣadef bī-ḳadr u ḳıymet oldı çün
Ẓāhir oldı leblerüñ la‘li leālī dişlerüñ

4. Ḳāmet-i reftārına öyküdügiçün ey perī
Yire geçdi ayaġı serv-i revān u ‘ar ‘aruñ

5. Nāfe-i Çīn u Ḫorāsān maḥv olursa ṭañ mıdur
Devḥa ṣaldı ‘āleme çün ca‘d-ı zülf-i ‘anberüñ

6. Nev-bahār oldı bezendi her ṭaraf miṣl-i cinān
Sākīyā ṣun cāmı kim irdi zamānı sāġaruñ

7. Çün ḫabībüm şol mu‘anber zülfi çevgān eylemiş
Ey Miṣālī ‘aşḳ meydānında ṭob eyle serüñ

324

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

127a 1. Geçdi ‘ömrüm irmedi vaṣlına ol meh-pārenüñ
Veh ne düşvār oldı ḥāli men dil-i ṣad pārenüñ

2. Zaḫm-ı gamzeñ vuṣlatından dūr olaldan dostum
Ṣubḥa dek feryād olupdur kār men āvārenüñ

3. Baş u cān u dil nedür şükrāna virürdüm eger
Vuṣlat ḳūyına irersem sen güneş ruḫsārenüñ

4. Bunca kim hicrüñde neyveş iñlerüm efġān idüp
Luṭfla raḥm itmedüñ ḥāline men ġam ḫārenüñ

5. Ḥasret ü derdile ḳalduñ ey Miṣālī ‘āḳıbet
İremedüñ vaṣlına bir dem ol büt ‘ayyārenüñ

325

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

127a 1. Maẓhar-ı Ḥaḳ'sın senüñ saña olursa dāḫilüñ
Añlayasın bī-gümān mef'ūl u fi'l ü fā'ilüñ

2. Ya'ni ser-tā-pā kelamu'l-lāhsın ey rūḥ-ı pāk
Oḳı idrāk eyle gör var ise Ḥaḳḳ'a mā'ilüñ

127b 3. Ravża-i rıḍvān dilerseñ meclis-i 'irfāna gel
Kıl ḥaẕer nār-ı ṣaḳardur ṣoḥbetinden cāhilüñ

4. Girmişem firdevse Raḥmān ṣūretinde tā-ezel
Çün 'ubūr itdüm ṣırāṭ-ı istivā-yı ḳākülüñ

5. Sünbülüñ dīvāne göñlüm Yūsuf'un ey Mıṣr-ı ḥüsn
Ġabġabuñda aldı me'vā ḳıldı çāhın Bābil'üñ

6. Ben senüñle nice hem menzil olam ey Ḫıżr-ı pey
Fārisile ḳudreti ḳandan olısar rācilüñ

7. Ger seni sen bilmek istersen sebīlu'l-lāhda
Dāmenin biñ cānıla ṭutmaḳ gerek bir kāmilüñ

8. Gel melek gibi sücūda ḳıblegāh it Ādem'i
Çekme ser dilden çıkar Şeyṭān'ı fikr-i bāṭıluñ

9. Niçün on bir on yedi on beş olur nice ṣalāt
Bu su'ālidür saña gel vir cevābın sā'ilüñ

10. Ehl-i taḥḳīḳ ola gör çıḳ secde-i taḳlīdden
Żāyi' eylersen ṣaḳın çün dīv-i āḫir ḫāṣıluñ

11. Defter-i cāndan Miṣālī virmişem Ḥaḳḳ'a ḥisāb
Olmışam çün vezn-i mīzānında şāh-ı 'ādilüñ

326

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

127b 1. Zülf-i miskīnüñ nigārāya perīşān eyledüñ
Men dil-i vīrāne-i şeydā vü ḥayrān eyledüñ

2. Tā gülistān-ı cemālüñ keşf itdük gül gibi
‘Aşḳla cān bülbülün feryād u nālān eyledüñ

3. Başumı ṭob eyledüm meydān-ı ‘aşḳuñda şehā
Tā müselsel ṭurre-i ṭarrārı çevgān eyledüñ

4. Bürḳa‘yı ref‘ itme yüzünden ey perī nā-gāh kim
Ṣad-hezārān men tegi şeydāyı ḳurbān eyledüñ

5. Tā Miṣālī’ye viṣālüñ ni‘metin itdüñ ba‘īd
Gözlerin nem-nāk u baġrın ṭopṭolu ḳan eyledüñ

327

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

127b 1. Tā kim ādemden tecellī ḳıldı ruḫsāruñ senüñ
Ḳalmadı bir şey ki göstermeye dīdāruñ senüñ

2. Anda dīdāra irişmez uşta ḳavl-i Muṣṭafā
Bunda her kim olmadı cāna ṭalebkāruñ senüñ

3. Çünki ‘izzet perdesin ref‘ itdüñ ey zībā cemāl
On sekiz biñ ‘ālemi ḳapladı envāruñ senüñ

128a 4. Cennet ḥüsnüñ dürür zīnet viren her ḫūba hem
Ḥıżr’a kevṯer baḫş ider la‘lüñde güftāruñ senüñ

5. Devlet-i Manṣūr’a irmezsen sebīlu’l-lāhda
Ḫūblaruñ gīsūları olmazsa ger dāruñ senüñ

6. Bulmaduñ dīn-i ḥaḳīḳī ehl-i īmān olmaduñ

Zülf-i yāra olmasa ey kāfir iḳrāruñ senüñ

7. Ey Miṣālī kim bilürdi seni hem bī-ṣavt u ḥarf

Sırruñı fāş itmez illā yine esrāruñ senüñ

328

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

128a 1. Veh ki ġam küncinde lām oldı ḳaddüm mānend-i çeng

Vuṣlat kūyıña vuṣlat bulmadum ey ṣūḫ-ı şeng

2. Devr-i āhum serde nisbet ġoncedür pür-ḫūn gözüm

Āteş-i baġrumla cismüm erġuvān u lāle reng

3. Lā-yezāl u lem-yezel ‘ayş-ı na‘īm içindeḍür

Dāmen-i vaṣluña her kim ki bugün irgürdi çeng

4. Aġız açup zaḫm-ı baġrum ‘arż ider biñ biñ ṣenā

Atduġınca yā ḳaşuñ müjgān-ı ‘aynuñdan ḫadeng

5. ‘Aşḳ-ı ruḫsārında ey dil zülf-i çevgān yār içün

Ṭob idüp meydāna gel başuñı göster nām u neng

6. Devr-i ḥüsnüñde ḳaşuñ ḳavs u müjeñ tīr eyleyüp

Aldı dil mülkini çeşmüñ gāh be-siḥr ü geh be-ceng

7. Mevsim-i güldür bu dem zeyn oldı ‘ālem çün ‘arūs

Ḳoyma elden hem-çü nergis sāġar-ı gülnār-ı reng

8. Sāḳīyā ‘ayş u ṭarab eyyāmıdur ṣun cām-ı la‘l

Naġme-sāz ol muṭrība ḳıl çengi ḳānūnla heng

9. Her ne cevr itse Miṣālī ḳıl taḥammül ol perī

Dil-berüñ cevri vefādur incinüp dil ḳılma neng

329

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

128a 1. Çeşme-i ḥayvān durur āb-ı revānı manẓaruñ
Kim deger bir ḳaṭresi cān u cihānı manẓaruñ

2. Reng reng ra‘nā çiçekler açdı çeşmin zeyn olup
Cennetü’l-firdevse döndi her mekānı manẓaruñ

3. Nergis-i şehlā ḳadeḥ ṭutdı elinde ṭurdı uş
Gül benefş ü lāle sünbülden dīvānı manẓaruñ

4. Çün bahār oldı zümürrüd cāmeler giydi çemen
Baġladı āldı ṣaf ṣaf erġuvānı manẓaruñ

128b 5. Cūşa gelmiş ‘aşḳla cūyı revān olmış aḳar
Gürlemekden gökleri ṭutdı fiġānı manẓaruñ

6. Nāle eyler her seḥer ‘aşḳıla bülbül sūz-nāk
Tā açıldı gülşen-i bāġ-ı cinānı manẓaruñ

7. Vaṣfa gelmez serv-i ḳadd u ġonce femler irdi nev
Ġamze tīr ü zülfi cīm ebrū kemānı manẓaruñ

8. Ṭañmı sekiz cennetüñ ‘aynı dürür dirsem anı
Çün degül eksük mey ü tāze cevānı manẓaruñ

9. Hey ne a‘lā cāy-ı ḥurremdür Miṣālī kim daḫı
Yer yüzünde yoḳ durur emṣāli ṣānī manẓaruñ

330

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

128b 1. Yüzüm ḫāk-i dürridür Muṣṭafā’nuñ
Kimine çākerīyem Murtażā’nuñ

2. Hezār aḥsend o dürr-i ‘işmetine
Ḫadīce Fāṭıma ḫayrü’n-nisānuñ

3. Ḥüsn-i ‘aşḳında zehr içen ider nūş
Ḥayāt ābın Ḥüseyn-i Kerbelā’nuñ

4. Tevallā ḳıl ‘Alī Zeyne’l-‘abā’ya
Elin ṭut Bāḳır ol nūr-ı Ḫudā’nuñ

5. İmāmum Ca‘fer ü Mūsā-i Kāẓım
Gedāsıyam ‘Alī Mūsā Rıżā’nuñ

6. Taḳī’dür hem Naḳī nūr-ı hidāyet
Ḥasan’dur ḥüsrevi kevn ü mekānuñ

7. Eşigin ḳıble itdüm cān u dilden
Muḥammed Mehdī-i ṣāḥib zamānuñ

8. Muḥibb ol çar-deh ma‘sūm-ı pāke
Ki bunlar cevheridür evliyānuñ

9. Şu kim ki sevmedi āl-i resūli
Degüldür ümmeti ol Muṣṭafā’nuñ

10. Ne fehm eyler münāfıḳ evliyāyı
Ne bilsün sırrını dīv enbiyānuñ

11. Eger merd-i dīnseñ çün Miṣālī
‘Alī olmaḳ gerek verd-i zebānuñ

331

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

128b 1. ‘Aceb zencīr imiş zülf-i siyāhuñ
Ki boynun baġlamış ḫūrşīd u māhuñ

129a 2. Ḫuṭūṭ-ı çehresine ḳıl naẓar gör

Rumūz eşhedü en lā ilāhuñ

3. Şu kim Ḥaḳ'dan hidāyet bulmamışdur

Ne bilsün sırrını fażl-ı İlāh'uñ

4. Eger fażla ḳul olduñsa ḥaḳīḳat

Öründüñ başa devletden külāhuñ

5. Sücūd it ḳılma Şeyṭān gibi inkār

Yüzine Ādem'üñ bil ḳıblegāhuñ

6. Eger Ḥaḳḳ'la yār olduñ muḥaḳḳaḳ

Nedür farḳuñda göster ṭoġru rāhuñ

7. Ne ġam kevn ü mekāndan ey Miṣālī

Çü fażl-ı Ḥaḳ durur pişt ü penāhuñ

332

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

129a 1. Seb'a ḫ̆ān ol istivādan sī vü dü āyātı bul

Ya'ni Ḳur'ān ṣıfātuñ oḳı muṭlaḳ ẕātı bul

2. Cān göziyle görmek isterseñ liḳāsın Ḫāliḳ'üñ

Manẓar eyle sen seni gel sendeki mir'ātı bul

3. Mūsāveş bulmaḳ dilerseñ *len-terānī*[349]den rehā

Nār-ı ruḫsārında nūr-ı şu'le-i müjgānı bul

---

[349] Kâle len terânî: Mûsâ tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca «Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!» dedi. (Rabbi): «**Sen beni asla göremezsin**. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!» buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim. (A'râf, 7/143)

4. İki ḳanātlu buyurdı bāb-ı firdevsi resūl

Ḳısmet it ḥāl u maḥall ḫaṭṭuñ sekiz cennātı bul

5. Oḳuyanlar oldı *ṭā hā*[350]-i ḫabir Allāh'dan

'Ārif ol dīvānuñ oḳı çār-deh ebyātı bul

6. *Ādemu min dūnihi taḥte livā*[351] dir ḥabīb

Bu ne sırdur ümmet iseñ iste ol rāyātı bul

7. Çün Mesīḥ āsān degüldür seyr-i eflāk eylemek

Sende ara ayaġ ayaġ çıḳmaġa mirḳātı bul

8. Ḫıżrveş hem bizden iste çeşme-i āb-ı ḥayāt

Çün Sikender ẓulmeti ḳo şems-i her ẕerrātı bul

9. Ey Miṣālī ādem ü ḫātemden isterseñ ḫaber

İbtidā vü intihā vü ma'nā-i ġāyātı bul

333

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

129a 1. Sırr-ı esmā göñlüme itdi nüzūl

Anuñçün bulmışam Ḥaḳḳ'a vuṣūl

2. Oḳudum Ḳur'ān'ı vechinde tamām

Cennet ḫaṭṭına çün itdüm duḫūl

129b 3. 'Ayn-ı yezdāndur ṣıfātuñ vāḳıf ol

Ẕātın idrāk eyle olma bü'l-füḍūl

---

[350] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

[351] Âdemu min dûnihi tahte livâyı yevme'l-kıyâmeh: **Âdem ve diğerleri kıyamet gününde liva tahtının altındadır.** (Bkz. Aclûnî, C. I, 11)

4. ‘İlm-i faẕlu’l-lāha Ḥaḳ’dan irmeyen

‘Āḳıbet bulmaz murādına ḥuṣūl

5. Alleme’l-esmāya sa‘y it ṭālibā

Ādem ü Ḥavvā’ya olduñsa oġul

6. Muṣḥaf-ı Ḥaḳḳ olmışam ser-tā-ḳadem

Bulmışam Ḳur’ān’ı çünkim ṣaġ u ṣol

7. *El veledu sırrı ebīh*[352]dür sen seni

‘Ārif ol fehm eyle gör budur uṣūl

8. ‘Urvetü’l-vüṯḳāyı ṭut biñ cānla

Ḥaḳḳ’a isterseñ ḥaḳīḳat ṭoġru yol

9. İsteseñ k’olmayasın dīv-i la‘īn

Faẕl-ı Rabbü’l-‘ālemīne sācid ol

10. ‘Ālem-i vaḥdetde buldum müstaḳarr

Kim aña yoḳdur Miṯālī ‘umḳ u ṭūl

11. Sırruñı nā-maḥreme fāş eyleme

Kellimü’n-nās ‘alā ḳaderi’l-‘uḳūl[353]

334

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

129a 1. Ṭālib-i yezdān iseñ gel şehr-i cānā anda bul

Ba‘d-ezān eşyāya var her sā‘at u her anda bul

---

[352] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

[353] Kellimü’n-nâse ‘alâ kaderi’l-‘ukûlihim: **İnsanlara akıllarının derecelerine göre konuşun.** (Bkz. Aclûnî, C. I, 592)

2. Şerbet isterseñ çü Ḥıżr olmaġa ḥayy ey mürde dil
La‘l-i dil-berdür ḥakīm ol çeşme-i ḥayvānda bul

3. Ma‘rifetden her ne kim maḳṣud ise ey ādemi
Gel kelāmu’l-lāh-ı ḥüsnüñ oḳı bu Ḳur’ān’da bul

4. Ger dilerseñ cennet-i ‘adne sırāṭ-ı müstaḳīm
Dil-berüñ ḥüsnüñde ol gīsūyı meşk efşānda bul

5. Sırru’l-lāhı bilüp dirseñ k’olam erbāb-ı dīn
Ḫaṭṭ-ı küfrin oḳı evvel ba‘de īmān anda bul

6. Sen seni bilmek dilerseñ enbiyāveş ‘āḳıbet
Yüri İdrīsvār burc-ı ser-gerdānda bul

7. Yāvī ḳılmışsın seni sen ġayra varma ‘aynuñ aç
Bulmaḳ isterseñ yine gel ṣūret-i Raḥmañ’da bul

8. Maẓhar Ḥaḳ’dur çü dīv-āver kime ṣaḳın insāndan
Var eger yezdān dilerseñ hem yine insānda bul

9. Ḫāliku’l-eşyā nedür rengi ne rengüñ ‘aynıdur
130a Bilmez iseñ gel Miṣālī gibi ‘ālīşānda bul

335

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

130a **1.** Sūre-i Ṭāhā vü Yāsīn’dür yüzüñde ḫaṭṭ u ḫāl
Kim yed-i ḳudretle yazmış anda fażl-ı Ẕü’l-celāl

2. Ehl-i cennet ḫaṭṭıdur cānā sevād-ı a‘ẓamuñ
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur cemālüñ ḳaşlaruñ māh-ı hilāl

3. Leyletü'l-isrā ṣaçuñdur sırr-ı *mā evḥā*[354] gözüñ

Ey ḫuceste pāk vechüñ āftāb-ı bī-zevāl

4. Devr-i ruḫsāruñda ey ẕāt-ı ṣıfāt-ı kibriyā

Ḳāf ve'l-Ḳur'ān[355]ı buldum oḳudum bā cīm ü dāl

5. Fażl-ı naḳḳāş-ı ezel cebheñde taṣvīr eylemiş

Allāh Allāh ḫūb naḳş u ḫūb ḥüsn ü Ḥaḳ cemāl

6. 'Anber-efşān kākülüñdür 'urve vü ḥable'l-metīn

Ey dehānuñ selsebīl ü çeşme-i āb-ı zülāl

7. Sāġar-ı la'linden içdüm ey Miṣālī kevṣeri

O cihetden zindeyem çün Ḫıżr u 'Īsā lā-yezāl

336

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

130a 1. Fānī dünyādan göñül el çek beḳāyı gözlegil

Gel Simurg-ı Ḳāf ol evc-i semāyı gözlegil

2. Zülf-i ruḫsārından irdi çün bahār-ı ma'rifet

'Ayş idüp 'irfānla cām-ı ṣafāyı gözlegil

3. Sende ara ḳande istersen Ḥaḳḳ'ı ey bī-ḫaber

Mazḥar-ı Ḥaḳ sensin özüñde Ḫudā'yı gözlegil

4. Ger saña Ḥaḳ'dan murād ise liḳāyı lā-yezāl

Ādemüñ vechinde sırr-ı kāf u ḥāyı gözlegil

---

[354] Fe evhâ ilâ 'abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

[355] Kâf ve'l-Kur'âni'l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

5. İster iseñ nükte-i seb‘a’l-meṣānīden nişān
Muṣḥaf-ı ḥüsnünde rāz-ı ṭā vü hāyı gözlegil

6. Ḥaşr u neşrüñ sırrını görmek dilerseñ gün gibi
Ṣūret-i ādemde ol levḥ-i żiyāyı gözlegil

7. Ey Miṣālī bulmaḳ isterseñ behişt-i cāvidan
Dil-berüñ zülfüñde ḫaṭṭ-ı istivāyı gözlegil

337

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

130a 1. Sünbülüñ ġarbından iẓhār itdi çün şems-i ezel
Şarḳ-ı ruḫsārında ma‘lūm oldı sırr-ı lem-yezel

2. İstivā-yı zülfidür firdevse ya‘ni kim sebīl
Ṭālib-i dīdār-ı ẕāt ol ‘urvetü’l-vüṣḳāya gel

130b 3. Bu ne ma‘nādur Muḥammed ‘ālem-i mi‘rācda
İḫtiyār itdi lebin terk eyledi ḫamr u ‘asel

4. İsteriseñ kim saña yüz göstere ma‘nuñ senüñ
Fażl-ı yezdān ḳollarından ṭuta gör cehd eyle el

5. Sen meleksin ṣūret-i Raḥmān’da laḳin ‘ayb ola
Çāh-ı ġafletde esīr ide seni dīv-i ḥayel

6. Ḥāṣıl eyle ‘ilmüñi ḳurtar ṣalātdan seni
Ya‘ni kim vüs‘at dilerseñ ‘ilmi bil eyle ‘amel

7. Gāfil olma ma‘rifet kesb it ki kesb ister Ḫudā
İki günlük ‘ömre aldanma ki tīz irer ecel

8. Bunda her kim oldı a‘mā hem-çünāndur anda

Uşta āyet gel oḳı Ḳur’ān’da *belhum eḍall*[356]

9. Ey Miṣālī ‘ayn-ı nūr oldı zemīn u āsmān

Oldı çünkim otuz iki nuṭḳ-ı yezdāna bedel

338

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

130b 1. Zülf-i zencīrüñde çün dīvāne bend oldı göñül

Bir uzun sevdāya düşdi sūdmend oldı göñül

2. Yüz sürelden ey güneş çün ẕerre ḫāk-pāyeñe

Pāyesini ‘arşa irgürdi bülend oldı göñül

3. İki ‘ālemde ġanīdür müflis olmaz tā ezel

Ni‘met-i ‘aşḳuñla çünkim behremend oldı göñül

4. Ḳıldı mir’ātında tā kim ṣūret-i Rāḥmān’ı seyr

Lem-yezel dīdāra irdi ercümend oldı göñül

5. Tīġ-i ‘aşḳla musaḥḥar eyledi cān kişverin

Çekdi ṣancāḳ şehryar şehr ü kend oldı göñül

6. Bildi çün me’vā-i Ḥaḳ’dur yumdı ‘aynın ġayrından

Kendüye döndürdi yüzin ḫod-pesend oldı göñül

7. Ma‘rifet Mıṣrı’nda çün ṭūṭī şeker ḫā olalı

Yūsuf-ı ‘aşḳam Miṣālī kān-ı ḳand oldı göñül

---

[356] Belhum edallu: Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir**; hatta daha da şaşkındırlar**. İşte asıl gafiller onlardır. (A‘râf, 7/179)

339

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

130b 1. Tā yüzüñde dāne vü dām-ı siyāh eksük degül
Ġabġabuñda mürg-i cān ḳaydına cāh eksük degül

2. Ḥüsnüñi gözlerse n'ola kākül 'anber ḫamuñ
Gün yüzüñden ebr-i cāna gāh gāh eksük degül

3. Künc-i ġamda gözlerüm giryān u zerd oldı yüzüñ
Zīra kim kilden bināye āb u gāh eksük degül

131a 4. La'lüñi öpsem didümse incinüp çeşm eyleme
Serverā ma'ẕur ṭut ḳuldan günāh eksük degül

5. Ḫaddüñi gördükçe cānā ṭañ mı efġān eylesem
Devr-i gülde her seḥer bülbülden āh eksük degül

6. Baġrumuzda ġamzeler zaḫmı dönüpdür ġonceye
Senden ey ebrū kemān tā bir nigāh eksük degül

7. Ey Miṣālī nān-ı ḫuşka ḳāni' olup ḳıl sipās
Genc içün ġam çekme ṣaġ başa külāh eksük degül

340

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

131a 1. Dilberā la'l lebüñden ab-ı ḥayvān münfa'il
Şol cevāhir dişlerüñden dürr-i 'ummān münfa'il

2. Sünbülüñ 'ıṭrın ṣabā ile revān it ola tā
Nāfe-i Çīn ü Ṣemerḳand u Ḫorāsān münfa'il

3. 'Ārıżuñdan ey perī ref' it seḥāb-ı ṭurreñi
Tā ola rū-yı semāda māh-tābān münfa'il

4. Ṣalunup nāzla seyr it gülşene ey meh-likā

Kim beġāyet ola şol serv-i ḫırāmān münfa‘il

5. Ey Miṣālī şöyle şīrīndür ‘itābı la‘linüñ

Söylese ṭūṭī tek olur şeker-sitān münfa‘il

341

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

131a 1. Ey göñül şol ṭurre-i ṭarrār-ı yārı yād ḳıl

Lebleri mül sīb-i ġabġab-ı gül‘iẕārı yād ḳıl

2. Nice bir hicr ü firāḳı āteşinde yanasın

Ey dil ol gül çehre vü ḳadd-i çenārı yād ḳıl

3. Künc-i miḥnetde şehā inletme neyveş derd ile

Vaṣluñı i‘ṭā idüp men āh u zārı yād ḳıl

4. Ḫār-ı hicrānile baġruñ nice bir ṭaglayasın

Ey göñül bülbüli şol gül yüzlü yārı yād ḳıl

5. Bu Miṣālī’yi niçün yaḳduñ firāḳuñ nārına

Ey ṣanem ḫavf eyle ol perverdgārı yād ḳıl

342

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

131a 1. *‘Alleme’l-esmā*yı *külle*[357]dür ey ki ḫaṭṭuñ pür cemāl

Vāriṣ ‘arż oldı kim derk eyler ey ṣāḥib-i kemāl

2. Ata sırrına ya‘ni bulmadı her kimki yol

Ādem oġlı ṣanma olmaz anesi südi ḥelāl

---

[357] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

131b 3. ‘lyd-ı ekber eyledüm çünkim sipihr-i ‘ārıżuñ
Ḳaşuñı gösterdi her sū ġurre-i māh-ı hilāl

4. On sekiz biñ ‘ālemi ‘abd eylemişdür cāndan
Bu ne şāh-ı ḥüsn olur yā Rab ne zībā ḫaṭṭ-ı ḫāl

5. ‘Aynı kimüñ ki anı gördi bu ḥüsnile didi
Bu beşer midür Te‘āla’l-lāh ne ṣun‘-ı Ẕü’l-celāl

6. Nuṭḳ-ı yezdān seyr idüp çıḳdı yüzüñ eflākına
Ya‘ni şems-i ẕātdur k’irmez aña hergiz zevāl

7. Oḳumaz kim ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ ehl-i Ḳur’ān olmadı
Ḳāl içinde ḳaldı cehlile degül erbāb-ı ḥāl

8. Niyet itdüm çün kelāmu’l-lāh-ı vechüñden senüñ
Ṭāli‘ümde āyet-i Allāh’a nūr açıldı fāl

9. Ey Miṣālī ol mehüñ kevṣer lebinden bir ḳadeḥ
Her kim içdi Ḫıżr olur çün Ḫıżr-ı zinde lā-yezāl

343

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

131b 1. Kākül-i küfrine iḳrār eyleyüp īmāna gel
Ḥacc-ı ekber ‘ıyd-ı ażḥā vechidür ḳurbāna gel

2. Müṭṭali‘ olmaḳ dilerseñ Ka‘be’nüñ esrārına
Çār-deh ḫaṭṭ-ı siyāh ṣūret-i Raḥmān’a gel

3. Ḳa‘be-i ḥaḳḳe’l-yaḳīn ise murāduñ ḥācıyā
Miḥnet-i ḫār-ı muġaylān çekme gel insāna gel

4. Almaḳ isterseñ kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳdan ḫaber
Sī vü dü ḫaṭṭ-ı cemāl ḥażret-i yezdāna gel

5. ‘Anber-efşān sünbüli sevdāsına virdüñse dil
Cān u ser ṭob eyleyüp çevgānla meydāna gel

6. Ger ene’l-Ḥaḳ da‘vīsin iẓhār iderseñ ey göñül
‘Āşıḳ-ı Manṣūr tek merdāne ol urġāna gel

7. Ey Sikender virmez el ẓulmatda āb-ı ḥayāt
Çeşme-i kevṯer murād ise leb-i cānāna gel

8. Ger marīż-ı ‘aşḳ-ı cānān iseñ ey erbāb-ı ‘aşḳ
Lām u bādan özge şerbet olmaz ol Loḳmān’a gel

9. La‘l içün ġarḳ olma ey ġavvāṣ-ı deryā ḳıymeti
Dürr ü cevher ma‘rifetdür ṭālib ol ‘irfāna gel

10. İsteriseñ keşf ola esrār-ı ‘ilm-i *min ledün*[358]
Ṣūretüñ levḥinde mesṭūr-ı āyet-i Ḳur’ān’a gel

11. ‘Āşıḳ-ı pervāne iseñ bāl u per yandurmaġa
132a Ey Miṣālī ol cemāl-i şem‘ nūr-ı efşāna gel

344

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

132a 1. Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ oḳudı ṣāḥib beyān oldı göñül
Ehl-i rūşen gün gibi cehle nihān oldu göñül

2. Kenz-i maḫfī idi geldi ẕātdan buldı ṣıfāt
Ḳāf’a pervāz eyledi ‘Anḳā mekān oldı göñül

3. Enbiyāveş ḳıldı çün vechi ṣırāṭından ‘ubūr
Sī vü dü firdevse ġirdi cāvidān oldı göñül

---

[358] Min ledün: Elif. Lâm. Râ. (Bu sana indirilen), hikmet sahibi (ve) her şeyden haberdar olan **(Allah) tarafından** âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. (Hûd, 11/1; Neml, 27/6)

4. İstivā tīgiyle yedi iklīmi fetḥ eyledi
Taḥta geçdi pādşāh-ı mülk-i cān oldı göñül

5. ‘Ayn-ı ẓulmāt idi envār eyledi fażl-ı İlāh
Geldi açıldı çü gül bāġ-ı cinān oldı göñül

6. Sī sād u şaṣt üsṭüḫˇān sırrına keşşāf olalı
‘Arşa çıḳdı şah-ı heştüm āsmān oldı göñül

7. Ey Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ’a her nefes biñ biñ sipās
K’andan iẓhār itdi hem aña revān oldı göñül

345

fā i lā tün fā i la tün fā i lā tün fā i lün

132a 1. Evvelā şaḳḳa’l-ḳamer it sūy-ı ‘ayna rāhı bul
Ba‘d-ezān eşyāda her sū ma‘nā-i Allāh’ı bul

2. Bilmek isterseñ ki kimlerdür behişti dūzaḫı
Turre-i ‘anber-feşānında ṣıraṭu‘l-lāhı bul

3. ‘lyd-ı ekberdür eger müştāḳ iseñ ḳurbān içün
Ḥüsn-i eflākında bu ebrū hilāl-i māhı bul

4. İster iseñ sūret ü ma‘nāya çün Aḥmed sebīl
Oḳı tev’īl-i ḫaṭṭuñ sırr-ı kelamu’l-lāhı bul

5. Pādşāh-ı mülk-i cān olmaḳ dilerseñ ey gedā
‘Arṣ-ı ruḫsāruñda ṣūret gösteren ol şāhı bul

6. ‘Ālem-i tenzīl ü te’vīl olayın dirseñ eger
Cāvidānla Muḥabbet-nāme ‘arşu’l-lāhı bul

7. Ẕāt-ı bārīnüñ alam dirseñ nişānından ḫaber
Çün Miṣālī sī vü dü ḫaṭṭ-ı ṣıfātu’l-lāhı bul

346

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

132a 1. Vech-i ādem Ka’be’dür ḥācı melek ḫaṭṭ dime ḳıl
Dīv-i ser-keş olma gel dīdār-ı Ḥaḳḳ’a secde ḳıl

2. Ḥaḳḳ-şinās olmaḳ gerekdür tā kim ola Ḥaḳḳ-şinās
Ḥaḳ bilmez ‘arif-i nefs olmayınca şöyle bil

132b 3. Ey yüzüñ cennet zümürrüd ḫaṭlaruñ ġılmān u ḥūr
V’ey dehānuñ çeşmesārından revāndur selsebīl

4. Ey cemālüñ āftābından münevver mihr ü māh
V’ey yanāġuñ lālezārından gel ḥamrā-yı ḥacīl

5. Düş olaldan sidre ḳaddüñ servi ‘aynum çeşmesi
Her ṭaraf nehr-i revān olmış durur ‘ummān Nil

6. Ger liḳā-yı ḥażrete bulmak dilerseñ ittiṣāl
Gel bugün Manṣūr-ı ‘aşḳ ol dār-ı zülfünden aṣıl

7. Ḥubb-i dünyā ‘aḳıbet menzile irgürmez seni
Aldanursan ‘ārif ol el çek ḫisārından kesil

8. ‘Āşıḳ-ı yezdāniseñ çūn u çirādan fāriġ ol
Zīra kim olmaz Miṣālī ‘aşḳ-ı Ḥaḳ’da ḳāl u ḳil

9. Keşf-i sırr itmekde ol şi‘riñe sen naẓm eyledüñ
Nuṭḳ-ı yezdāndur didi nutḳuñ gören erbāb-ı dil

347

fā i lā tün fā i la tün fā i lā tün fā i lün

132b 1. Bārīnüñ dīdārın isterseñ bugün dīdārı bul
Ḳalbüñi mir’at-ı ṣāf it sende ara yārı bul

2. Ḳılmaḳ isterseñ münevver cān gözin çün enbiyā
On sekiz biñ ‘ālemi rūşen ṭutan envārı bul

3. Evvelā sen saña gel kim rāh-ı yezdān sendedür
Ba‘d-ezān eşyāda her sū cilve-i Settār’ı bul

4. Kevṣer içüp Ḥıżr-ı ḥayy olmaḳ dilerseñ tā ezel
Lām u bā-i yārdan ṣor sī vü dü esrārı bul

5. Çün elest buyurdı Ḥaḳ kimler didi ḳālū belā
Gel bu sırrı fehm ḳıl kim dürür dest-ı iḳrārı bul

6. ‘Andelīb-i gülşen-i ‘aşḳ olmaḳ istersen eger
‘Ārıż-ı dil-berde bu on dört gül-i gülzārı bul

7. Yedi iḳlīmüñ olam dirseñ Miṣālī fātiḥi
İstivā-yı Ẕü’l-fiḳār-ı Ḥaydar-i Kerrār’ı bul

348

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

132b 1. Ey cemālüñ yedi muṣḥāf yedi ḫaṭṭ-ı celīl
K’andan iẓhār oldı sırr-ı ẕāt-ı yezdāna delīl

2. ‘Alleme’l-esmāsı sırrından ḫaberdār olmadı
İstivāyı ādeme kim bulmadı Ḥaḳ’dan sebīl

3. Ehl-i fażl añlar yine āyāt-ı ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñi
Hem ne fehm eyler bu sırru’l-lāhı zihn-i kelīl

133a 4. Da‘vet itmişdür sücūda on sekiz biñ ‘ālemi
Allāh Allāh hey ne ṣūretdür ol aḥsen-i cemīl

5. Ḥūr u ġılmānla zeyn olmış cemālüñ cenneti
Ey ḳıyāmuñ müntehā vü ḥavż-ı la‘lüñ selsebīl

6. Ṣūfī çün mir’āt-ı dīdāruñ temāşā eylemez
Baḳmasun dünyāda çekmek gerek ‘aynuña mīl

7. Sidre ḳaddüñ düş olaldan ‘aynuma serv-i cān
Dīdemüñ biri Fırat olmışdur hem biri Nil

8. Ḳaṣd-ı cān itmek dilerseñ ḫançer-i müjgānla
‘Azmüñi feshˇ itme ḳanum la‘lüñe olsun sebīl

9. ‘Āşıḳ-ı yezdāñiseñ yüz bükme ‘aşḳu’l-lāhdan
Ḳaçma cān at āteş-i Nemrūd’dan hem-çü Ḫalīl

10. O ne meydān u ne menzildür ki Aḥmed buldı yol
Kim ser engüşt kadem ḳoymadı anda Cebra’īl

11. Ey Miṣālī hod-şinās u ‘arif-i Rabb olmayan
‘Ākıbet ḥayvān olur dīdāra irmez şöyle bil

349

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

133a 1. Sen Süleymân dergehinde men ki mūr-ı kemterem
Āṣaf-ı dīn olmışam şehrümde şāh-ı ekberem

2. Kā’inātı turfetü’l-‘ayn içre seyr itsem n’ola
Mürg-i Ḳāf lā-mekānam Cebra’īl ṣad-perem

3. Heft iklīm vücūdum fetḫ idelden çün Mesīḥ
Gün gibi farḳ şehr üstünde zerrīn-efserem

4. Tāc giydürsem n’ola erbāb-ı faẓluñ başına
Ma‘rifet mülkünde çün mīrveş heft kişverem

5. Çünki buldum sī vü dü nuṭḳla her şeyde ẓuhūr
Çıḳdum altından cihānuñ cümleden bālā terem

6. İki ṭobdur çarḫ meydānında ḫūrşīd ü ḳamer
K’anda çevgān-ı ma‘ārif birle dā’im oynaram

7. Bāṭınuñ mestūrı vü hem ẓāhirüñ meşhūrıyam
Şeklümi her dīde görmez gerçi günden aẓherem

8. Ḳufl-ı bāb-ı cevher kenz-i ḥaḳāyıḳ bendedür
Levḥ-i maḥfuẓam ṭılısmāt kitāb-ı mużmerem

9. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüm ḳıl secde ser çekme çü dīv
Anuñçün kim ṣıfāt u ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a maẓharam

10. Ḳılmaḳ isterseñ temāşā sen seni mir’ātda
Hem-çü ṭūtī ḳıl ṭaleb k’āyīne-i İskenderem

133b 11. Ẓulmet-i ḥayretde ḳalma çün Sikender Ḫıżr’a gel
Ma‘rifet ‘aynun güşād eyle ki cām-ı kevṣerem

12. Ka‘r-ı deryāda helāk olmaḳ neden ġavvāsvār
Cevheriveş ṭālib ol kim kān dürr ü gevherem

13. Benden iste ‘ilm-i iksīri ḥadīdār zīri ḳo
Ḳalbüñi yaḳ āteşile gel ki sīm ü cevherem

14. İsteriseñ ‘ilm-i esmānuñ ḥisābından beyān
Gel oḳı dīvānumı kim ma‘nā-i ser defterem

15. İstivāsından zemīn ü āsmānuñ çün ‘Alī
Geçdi didi bende a‘rāf erlerinden bir erem

16. Şerḥa şerḥa ṭoġradum baġrını taḳlīd ehlinüñ
Kim kelamum nuṭḳ-ı Ḥaḳ’dur Ẕül‘lfikār-ı Ḥaydar’am

17. Gel Miṣālī’ye oḳı ‘ilm-i ledün sırrını kim
Cāvidān eyle Muḥabbet-nāme ‘arş u maḥşerem

350

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

133b 1. Yüzin yüzündeñ iẓhār itdi ẕāt ismüñ ḳoyup ādem
Ne ādem bilki muṭlaḳ Ḥaḳ ki senden buldı ‘Īsā dem

2. Daḫı Şeyṭān-ı mel‘ūndan ne ġam çün enbiyā çünkim
Ḫaṭṭ u ḫālüñ gibi Ḳur’ānla erbāb-ı evrādam

3. Yüzüñden ādemüñ çünkim oḳudum ‘ilm-i esmāyı
Ba‘īd olmaya ger dirsem melek cem‘ine üstādam

4. Zemīn-i Ḥaḳ baña mirāṯ irişdi müttaḳīveş çün
Ḫalef ibn oldum ābāya ḥaḳīḳī ümmden āzādam

5. Ṣıfātından Ḥaḳḳ’uñ ẕātına dāl olmaġa bā-mir‘āt
Gehī oldum türāb u mā gehī āteş gehī bādam

6. Ḳaçan bundan girü cāna ḳılur te’ṯīr-i ḥüzn-i ġam
Ki cām-ı kevṯer içdüm Ḫıżr elinden tā ezel şādam

7. Miṯālī şād olur gerçi k’ola āzād her bir ‘abd
Bi-ḥamdi’l-lāh ki ben oldum ġulām ez-cehl-i āzādam

351

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

133b 1. Cümle eşyādan ẓuhūr iden kelāmumdur benüm
Ḫilḳat-i arż u semā sırr-ı ḳıyāmumdur benüm

2. Vāḳıf oldum çün zemīn u āsmānuñ gencine
Devrimüñ sultānıyam ‘ālem ġulāmumdur benüm

3. Kendü mir’ātumda çün ṭūṭī görelden kendümi
Ḳande baḳsam anda Rabb-i lā-yenāmumdur benüm

134a 4. Enbiyā esrārına keşşāf olursam n'ola çün

Mürşi̇̄d ü pi̇̄rem lebüñde bā vü lāmumdur benüm

5. Fāri̇̄g oldum Ka'be'den tā kim vücūd-ı faż̇l-ı Ḥaḳ

Secdegāhum lem-yezel Beytü'l-ḥarāmumdur benüm

6. *Sırru'l-faḳru sevādu'l-vechi*[359] idrāk eyledüm

Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ dil-berā nūr-ı ẓalāmumdur benüm

7. Çünki geçdüm istivāsından cemi̇̄'-i 'ālemüñ

Cennet ehliyem saḳar dārü's-selāmumdur benüm

8. N'ola ger pervāz idersem on sekiz bin 'āleme

Mürg-i 'Anḳā'yam cihān her sū maḳāmumdur benüm

9. Dürlü ni'metlerle zi̇̄net ṭutdı bezm-i kā'ināt

Si̇̄ vü dü nuṭḳ anda sāḳi̇̄ ḫamr u cāmumdur benüm

10. Ey Miṣāli̇̄ ġayra niçün yüz ṭutam ibrām içün

Ḳıble çünkim ṣūret-i bezm-i tamāmdur benüm

11. Niçün icrā olmasun fermān-ı 'aşḳum her ṭaraf

Ḳande kim yazıldı saña nakşı nāmumdur benüm

352

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

134a 1. Faż̇l-ı Ḥaḳ yār oldı çünkim özge yārı neylerem

İttiṣālinsüz anuñ dārü'l-ḳarārı neylerem

2. Gül'i̇̄ẕārından ẓuhūra geldi biñ biñ gül'i̇̄ẕār

Gül'i̇̄ẕār oldur mecāzi̇̄ gül'i̇̄ẕārı neylerem

---

[359] El fakru sevâdü'l-vechi fi'd-dâreyn: **Yoksulluk** iki cihanda **yüz karasıdır.** (Bkz. Aclûnî, C. II, 1837)

3. Ẕikr ü fikr ü mūnis-i ġam-ḫ̌ārum ender-‘ālemüñ
Ol durur ol daḫı ġayrı ġam-güsārı neylerem

4. Cennet-i ḥüsnüñden irdüm ma‘rifet gülzārına
Bülbül-i ‘aşḳ olmışam bāġ u bahārı neylerem

5. Fażl-ı Ḥaḳ’dur cāvidānı yār buldum ittiṣāl
Fānī̄ ‘ālemde vefāsı yok nigārı neylerem

6. Tā ezel çün vāṣıl oldum sen ḫırāman sidreye
Meyvesüz reftārı yoḳ serv ü çenārı neylerem

7. Çün bugün ‘aşḳında Manṣūr ene’l-Ḥaḳḳ olmışam
‘Anber-efşān sünbülüñden ġayrı dārı neylerem

8. Çün ṭarīḳüñde senüñ oldum şehā şeydā-yı ‘aşḳ
Nām u neng ü ḳir u nāmūsuyla ‘ārı neylerem

9. Kuḥl içün ey nūr-ı ‘ayn egme Ṣıfāhān mülketin
Ḫaḳ-i rāhında degül çün ol ġubārı neylerem

10. ‘Alleme’l-esmādan içdüm sāgar-ı āb-ı ḥayāt
Ḫıżr-ı sermest olmışam ḫamr-ı ḫumārı neylerem

134b 11. Naṣṣ-ı ḳātı‘dur kelāmum dilde çün nuṭḳ-ı ‘Alī̄
Ey Miṣālī̄ bundan özge Ẕü’l-fikār’ı neylerem

353

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

134b 1. İstivādan tā cebī̄nüñ māhını şaḳḳ bulmışam
Ma‘nāsın esmāe küllüñ rūşen ez-Ḥaḳ bulmışam

2. Çün ṣıfātu’l-lāh-ı ḥüsnüñden açıldı ‘ayn-ı cān
Cümle eşyāyı cemāl-i ẕāt-ı muṭlaḳ bulmışam

3. Oḳudum Ḥaḳ'dan ruḫ-ı ḥavrāda el-ḥamd sūresin

Āyet-i menşūr sırrın ya'ni berrāḳ bulmışam

4. Menzilüm olursa n'ola sidre-i heştüm felek

Çün derc-i remzin vücūdumda muḥaḳḳaḳ bulmışam

5. Devlet-i Manṣūr'a irdüm lā-yezāl ey ḥūr-ı 'ayn

Tā ṣaçuñ dārında esrār-ı ene'l-Ḥaḳ bulmışam

6. Vā'iẓā lāf eyleyüp dem urma 'ilmu'l-lāhdan

Kim seni ben derk-i Ḥaḳ'da gāyet aḥmaḳ bulmışam

7. Ben Miṣālī'ye ṣalāt u ṣavm u ḥaccı ṣorma kim

Ben anuñ esrārın ey mechūl-ı muġlaḳ bulmışam

354

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

134b 1. Pergār-ı 'aşḳa noḳṭa-i pinhān olan menem

Baḥrin sırr-ı Ḥaḳ'da nehengān olan menem

2. 'Alī güherin bu ḫāk u sifāle 'aceb degül

Çün görmemiş ki 'aşḳ kenzine kān olan menem

3. Ger irtifā' ider olsam bu cihāndan helāk olur

Kim mümkināta ezel cān olan menem

4. Ey āftāb nüh felege pür żiyā diyen

Ḥaḳ-bīn göziyle görme raḫşān olan menem

5. Buldum çü ḍād u lām u fenūñ nuṭḳ-ı tāmını

Murġān u vaḥş u cine Süleymān olan menem

6. Ey muṣḥaf-ı sevād-ı ḳırā'atına iltifāt iden
Ḥavrā-i cemāl levḥine Ḳur'ān olan menem

7. Ey bī-ḫāber zi-'aşḳ u lāf-ı 'aşḳ iden
Meydān-ı 'aşḳ kūyına çevgān olan menem

8. Ey Ḥaḳ gördüm diyen berü gel baḳ ṣıfātuma
K'anuñ ṣıfāt u ẕātına bürhān olan menem

9. İçdüm şerāb-ı lem-yezeli zinde cān olup
Cennāt u ḥūr çeşme-i ḥayvān olan menem

135a 10. 'Anḳā-yı lā-mekānı menem nuṭḳ-ı ẕātla
Kim Ḳāf-ı cism ü cebhede sükkān olan menem

11. Dil maḥzeninde kenz-i ḫafī nuṭḳ-ı Ḥaḳ dürür
K'ol ġenc-i bī-nihāyete vīrān olan menem

12. Gel gezme naḳd-i Ya'kūb çün ey birāderān
Çün Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Ken'ān olan menem

13. Ḥaḳ'dan ḳamu marīża ezel bulmışam necāt
Çün 'ilm ü faẓl u ḥikmete Loḳmān olan menem

14. Buldum lebüñde mühr-i Süleymān 'aşḳı çün
Emlāk-ı dehre Āṣāf-ı devrān olan menem

15. İrdüm çü lücc ü heftüme vü bīst ü heşt olup
K'andan Miṣālī sī vü dü 'ummān olan menem

355

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

135a 1. Ḥüsnüñde şehā āyet-i Ḳur'ān'umı buldum
La'lüñde mey-i çeşme-i ḥayvānumı buldum

2. Efsānesin Irāḳ n'iderüm vā'iẓ şehrüñ
Çün otuz iki beytle dīvānumı buldum

3. Bükdüm yüzümi ġayrıdan ez-Ka'be olursa
Ādem gibi çün ṣūret-i Raḥmān'umı buldum

4. Ey zāhid-i zerrāḳ giydür küfri göñülden
Cānān yüzine ṭut yüri k'īmānumı buldum

5. Ḥayy oldum ebed mürde iken men dil-i bīmār
Ṣordum çü lebüñ ḥikmet-i Loḳmān'umı buldum

6. Ḳalmışdur ebed kūşe-i ḥayretde perīşān
Şādī-i būy-ı vuṣlat-ı cānānumı buldum

7. Çevgānına gīsū-yı perīşānıñuñ ey māh
Ṭob itsem eger ser tola meydānumı buldum

8. Çıḳ beyt-i ḥüzünden yeme ġam ey dil-i Ya'kūb
Yūsuf gibi Mıṣrum'da çü sulṭānumı buldum

9. Manṣūr oluben söyler isem n'ola ene'l-Ḥaḳ
Dār olmaġa zülfüñ gibi urġānumı buldum

10. Nuṭḳun ḳamu bu insle cin vaḥş u ṭuyūruñ
Gel iste ey Āṣaf ki Süleymān'umı buldum

11. Esrār-ı 'aṣā nār-ı şecer levḥle Ṭūr'ı
Gel ṣor baña kim Mūsā-i 'İmrān'umı buldum

12. Dergāh-ı ḥaḳīḳatde ne var Ḳanber olursam
Çün sāḳī-i kevṯer şeh-i merdānumı buldum

135b 13. Her kimki ṭaleb eyler ise Ḥaḳḳ'ı Miṯālī
Gelsün berü kim ḥüccet ü bürhānumı buldum

356

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

135b 1. Ey mu‘anber ‘urve-i zülfüñ ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Ḫaṭṭ-ı Sübḥān’uñ yüzüñde kenz-i Ḳur’ān-ı ‘aẓīm

2. Çehreñi ḥā mīm ü ‘ayn u sīn ü kāf u ṭā vü hā
Oḳudum men bā-i bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

3. Ḫaṭṭuñ el-ḥamd yüzüñ muṣḥaf-ı ḳıyāmuñdur elif
Ey müselsel kākülüñ cīm ü dehānuñ hā vü mīm

4. Feth idelden fażl-ı Ḥaḳ’dan muḥkemāt-ı ḥüsnüñi
Bulmışam her ḫaṭṭuñı biñ ḥūr u cennātü’n-na‘īm

5. Beytü’l-ma‘mūr ile beytu’l-lāh u sidrü’l-müntehā
Ḳadd ü vechüñden ‘ibāretdür eyā ẕāt-ı ḳadīm

6. Ḫaṭṭ-ı reyhan cebīnüñ kürsī-i nūr-ı Ḫudā
Ey cemālüñ cāvidānı ‘arş-ı *Raḥmāni’r-raḥīm*[360]

7. Nefḫa-i ‘Īsā dehānından bugün ḥayy olmayan
Ḳaldı sermed der ‘aẕāb-ı āteş-i sicn ü caḥīm

8. Vāḳıfam ḳaytūn çehreñde dimāġum ṭīb-nāk
Gösterelden ‘anber-efşān sünbülüñ Ḥaḳ’dan nesīm

9. *Ḳāf ve’l-Ḳur’ān*[361] sözüñ müşgīn ḫaṭṭuñ seb‘a’l-meṣān
Ey dehānuñ ‘alleme’l-esmāe ‘allām u ‘alīm

---

[360] Rahmâni’r-rahîm: **Rahmân ve rahîm olan** Allah'ın adıyla. (Fâtiha, 1/1)
[361] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

10. Ḳıblegāhumdur ḳaşuñ miḥrāb u ṭāḳı tā ebed

Kim ki aña sācid olmaz oldı *Şeytāni'r-racīm*[362]

11. Şol ki la'l-i sāġarından içmedi āb-ı ḥayāt

Ey Miṣālī bir ten-i pejmürdedür 'aẓm-i remīm

357

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

135b **1.** Ne ṣun' olur zihī ṣāni' ne zībā çehre-i ādem

Güneş rif'at ḳamer ṭal'at mülk sīret Mesīḥā dem

2. Velī vü müttaḳī buldum demüñden enbiyā ervāḥ

Anuñçün irdiler sermed ḥayāta oldılar dem dem

3. Ḳıyām-ı cümle-i eşyā bu demden ḳā'im olmışdur

Degüldür şey degüldür ḥayy aña kim irmedi bu dem

4. Semender ma'rifet birle ser meydān alur āḫir

Ol er kim furṣatı elden çıḳarmadı gözetdi dem

5. Ṣıfāt-ı Ḫāliḳü'l-eşyā çü ẕātından degül münfekk

Ta'accüb ḳılma ger dirsem ikilik ḳalmadı fer dem

136a **6.** Sipās ey fażl-ı bī-hemtā bilindi kiẕbmiş muṭlaḳ

Şular kim menzil-i Ḥaḳ'da ḳılurdı lāf kim mürdem

7. Niçün şevḳile olmayam meserret baḫş her an kim

Yüzüñ gibi ḥaḳīḳat gülşeninde 'andel virdüm

---

[362] Ve zürriyyetehâ mine'ş-şeytâni'r-racîm: Onu doğurunca, Allah, ne doğurduğunu bilip dururken: Rabbim! Ben onu kız doğurdum. Oysa erkek, kız gibi değildir. Ona Meryem adını verdim. **Kovulmuş şeytana** karşı onu ve soyunu senin korumanı diliyorum, dedi. (Âli İmrân, 3/36; Hicr, 15/17; Nahl, 16/98)

8. Ḳaşuñ miḥrābını gördüm çü beytu’l-lāh-ı ḥüsnüñde

‘Ubūdiyyet sücūdına melekveş sır ḳodum derdüm

9. Miṣālī yine sensin iki ‘ālemde maḳsūdı

Reh-i ‘aşḳuñda ḫāk olsun senüñ faẓla siyeh çar dem

358

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

136a 1. Ey ḳıyāmuñ sidre vü ṭūbā yüzüñ bāġ-ı na‘īm

Āyet-i ḫaṭṭ-ı cebīnüñ ṣūret-i ẕāt-ı ḳadīm

2. Ey yüzüñ ümmü’l-kitāb u sūre-i seb‘a’l-meṣān

Bunda buldum bā-i bismi’l-lāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

3. Sī vü dü ḫaṭṭ-ı İlāhī’dür cemālüñ muṣḥafı

‘Anber efşān kākülüñ ġonce dehānuñ lām mīm

4. Ṭur-ı sīnin üzre ruḫsāruñ tecellāsın görüp

Didi *hāzā rabbiküm*[363] ol demde Mūsā-i kelīm

5. Ey lebüñ cān ma‘deni vü çeşme-i āb-ı ḥayāt

V’ey mu‘anber sünbülüñ rāh-ı ṣırāṭ-ı müstaḳīm

6. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ her kim ki iḳrār eylemez

Cāvidān-ı maṭrūd olur mānend *Şeyṭāni’r-racīm*[364]

---

[363] Kul innemâ ettebiu‘ mâ yûhâ ileyye min rabbî hâzâ besâiru min rabbikum: Onlara bir mucize getirmediğin zaman, (ötekiler gibi) onu da derleyip getirseydin ya! derler. De ki: Ben ancak Rabbimden bana vahyolunana uyarım. **Bu (Kur'an)**, **Rabbinizden** gelen basîretlerdir (kalp gözlerini açan beyanlardır); inanan bir kavim için hidayet ve rahmettir. (A‘râf, 7/203)

[364] Ve zürriyyetehâ mine’ş-şeytâni’r-racîm: Onu doğurunca, Allah, ne doğurduğunu bilip dururken: Rabbim! Ben onu kız doğurdum. Oysa erkek, kız gibi değildir. Ona Meryem adını verdim. **Kovulmuş şeytana** karşı onu ve soyunu senin korumanı diliyorum, dedi. (Âli İmrân, 3/36; Hicr, 15/17; Nahl, 16/98)

7. Şāhid ü meyden Miṣālī ṣūfī tevbe ‘arż ider

Tevbe itmek ḫūbdan *estaġfiru’l-lāhe’l-‘aẓīm*[365]

359

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

137a 1. Ẓulmet-i zülfüñde men mihr-i dıraḫşān bulmışam

Çeşme-i la‘l-i lebüñde āb-ı ḥayvān bulmışam

2. İsm-i a‘ẓamdur yazılmış zülf ü ḳaş u kirpigüñ

Bu ulūhiyyet ḫaṭṭuñda fażl-ı Raḥmān bulmışam

3. Ruḫlaruñ cennet ḫaṭṭuñ ḥūr u lebüñdür selsebīl

Muḥkemāt-ı ḥüsnüñi mir’āt-ı yezdān bulmışam

4. Ḳıblegāh oldı baña miḥrāb u ṭāḳ ḳaşlaruñ

Küfr-i zülfüñ dīn ü tā vechüñi īmān bulmışam

5. Men kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳ olmışam *‘ilme’l-yaḳīn*[366]

Kendümi ser-tā-kadem te’vīl-i Ḳur’ān bulmışam

6. Sī vü dü nuṭḳum Simurg u vechüm aña Ḳāf’dur

Lā-mekānam gāh dāīr gāh sükkān bulmışam

7. Bā-i bismi’l-lāh ile seb‘a’l-meṣānīdür yüzüñ

Ḫālüñi der zīr-i bā men noḳṭa-i cān bulmışam

8. Şānz-deh ḫaṭṭ-ı siyāhuñ şānz-deh ebyāżla

Sī vü dü nūr-ı İlahī’dür ki pinhān bulmışam

---

[365] Estağfiru’l-lāhe’l-‘azīm: **Ulu Allah’tan günahlarımı bağışlamasını dilerim**.
[366] Kellâ lev ta‘lemûne ‘ilme’l-yakîn: Gerçek öyle değil! **Kesin bilgi** ile bilmiş olsaydınız. (Tekâsür, 102/5)

9. *Men ‘aref*[367] sırrına Ḥaḳ’dan çün Miṣālī vāḳıfam

Ḥuccetü’l-ḳā’im menem nefsüme bürhān bulmışam

360

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

137b 1. ‘Aşḳ-ı ruḥsāruñla dil āyīnesin pāk eyledüm

Tā sevād-ı a‘ẓamı ḥüsnüñde idrāk eyledüm

2. *‘Alleme’l-esmāe külle*[368]inüñ beyānın itmege

Ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamerden cebhemi çāk eyledüm

3. *Kāf* u *hā yā ‘ayn* u *ṣād*[369] remzi vechüm ḥaṭṭıdur

Men bu ismu’l-lāh ile kendümi derrāk eyledüm

4. Vāḳıf oldum sırr-ı *mā evḥā*[370] vü *yā sīn*[371] remzīne

Rūh-ı ḳudsüm kim bugün mi‘rāc-ı eflāk eyledüm

5. Ḥaḳ’dan özge kāfirem bir ẕerre gördümse eger

On sekiz biñ ‘ālemi ben cüst ü çālāk eyledüm

6. Çünki vechu’l-lāh u ẕātu’l-lāhdan buldum vuḳūf

Ḥaḳḳ’ı rūşen gün gibi ez-ḫār u ḫāşāk eyledüm

7. Ṣūret-i Ḥaḳ ḫākdan eyler tecellī zān-ı cihet

Kendümi sī vü dü bād āb āteş ü ḫāk eyledüm

8. Faẓl-ı Rabbü’l-‘ālemīñ üñ ḫırḳa-i ḥarfin giyüp

‘Uzlet-i dünyā vü terk-i cāh u emlāk eyledüm

---

[367] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

[368] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[369] Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd: **Kâf. Hâ. Yâ. Ayn. Sâd**. (Meryem, 19/1)

[370] Fe evhâ ilâ ‘abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

[371] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

9. Ey Miṣālī çün cemālle celālüñ ‘aynum

Ḳahr u luṭfum geh feriḥ geh bīni ġamnāk eyledüm

361

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

137b 1. Men ki keşşāf-ı ṭılısm genc-i nūr-ı mübhemem

Ṣūret-i ādemde otuz iki ḫaṭṭ-ı a‘ẓamam

2. Nūr-ı tevḥīd-i İlāh’ı bende bulmışdur ẓuhūr

Men Ḥaḳḳ’uñ āyīnesiyem ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a maḥremem

3. Tā cemālüñ muṣḥafından oḳudum nūn ile mīm

Vāḳıfam esrār-ı Ḳur’ān-ı ḳadīme ḫātemem

4. Men kelām-ı nāṭıḳam hem maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt

Rūḥ-ı ḳudsüñ nefḫīm çār ḥurūf-ı mu‘cemem

5. Ḫavż-ı kevṯer bendedür hem sāḳī-i bāḳī menem

Nükte-i sırr-ı elestüñ cāmıyam cām-ı Cemem

6. Rāz-ı la‘l ü cennet-i ḥüsnüñe maḥrem olalı

Fāriġem dünyādan vü darü’l-bekādan bī-ġamam

7. *Va‘büdü*[372] *iyyāhu*[373] *vescüd vakterib*[374] emriyle

Sācidem ruḫsār-ı ḥüsn-i ādeme hem ādemem

8. Be-her ey gevher bu ‘ālem baḥrına ġavvās olan

Gel ledün ‘ummānı ka‘rına ki men dürr-i yemem

---

[372] Fescudû li’l-lâhi va’budû: Haydi Allah'a secde edip O'na **kulluk edin**! (Necm, 53/62)

[373] İyyâhu ta‘budûn (ta‘budûne): Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yeyin, eğer siz **yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız** O'na şükredin. (Bakara, 2/172; En’âm, 6/41)

[374] Kellâ lâ tutı‘hu vescüd vakterib: Hayır! Sakın sen ona uyma; **secde et ve Rabbine yaklaş.** (Alak, 96/19)

9. Ey Miṣālī olalı esmāe küllīden ḫabīr

138a Fażl-ı Ḥaḳḳ'uñ bendesiyem pādşāh-ı 'ālemem

362

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

138a 1. 'Aynum açdum çün yüzüñ dīdār-ı Raḥmān bulmışam

Ben seni ser-tā-ḳadem āyet-i Ḳur'ān bulmışam

2. Ḳıble itdüm yüzüñi miṣl-i semavāt-ı melek

Anuñ içün kim seni ben beyt-i yezdān bulmışam

3. Cām-ı 'aşḳla nice her teşneyi ḳandırmayam

Lām u bā la'linde çünkim çeşme-i cān bulmışam

4. Leyletü'l-isrāya irdüm 'ıyd ile ey meh cebīn

Şām-ı zülfüñde yüzüñ çün mihr-i raḫşān bulmışam

5. Ger dirildürsem n'ola 'Īsā gibi her mürdeyi

Ma'nā-i Ḳur'ān gibi çün āb-ı ḥayvān bulmışam

6. Mün'im oldum ni'met-i ḫ̆ān-ı ezelden tā-ebed

Maḥzen-i göñlümde çünkim genc-i pinhān bulmışam

7. Ey Miṣālī çek elüñ kim sende senlik ḳalmadı

Fażl-ı yezdānı çü dil mülküñde sulṭān bulmışam

363

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

138a 1. Ben beni tā ẓāhir ü bāṭın baña yār eyledüm

Vaḥdet itdüm keṣreti vü nārı envār eyledüm

2. Ana raḥminde beni şol dem ki taṣvīr itdi Ḥaḳ

'Āşıḳ-ı ḥüsnüm melekveş ḳıble dīdār eyledüm

3. Āteş-i ḥüsnüñden irdüm otuz iki nūra çün
Ben Ḫalīl'üm k'āteş-i Nemrūd'ı gülzār eyledüm

4. Çünki yol buldı meşāma zühdden būy-ı riyā
Şirkle olan 'ibādetden geçüp 'ār eyledüm

5. Ba'd-ezīn dīv-i la'īnden 'ayb ola ḫavf eylemek
Rūz-ı şeb evrādumı çün faẓl-ı Settār eyledüm

6. Yā İlāhī 'āḳıbet ḳılma beni peymān şiken
Kim ṭarīḳüñde senüñ faẓluña iḳrār eyledüm

7. Ārifiseñ gel Miṣālī'nüñ oḳı şi'rini gör
K'ol mehüñ 'aşḳı beyānında ne iẓhār eyledüm

364

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

138a 1. Bülbül-i 'aşḳam cemālüñ gülsitānumdur benüm
Ben beden sen ġonce leb rūḥ-ı revānumdur benüm

2. Tīr-i āhla n'ola ḳılsam ṣüreyyāyı hedef
Ḳāmetüm bükdüm çü 'aşḳuñda gümānumdur benüm

138b 3. La'lle lü'lü' niṣār itsem sirişkümden ne var
Ḫāk-pāyuña geh 'aynum baḥr u kemānumdur benüm

4. Ṭūṭī-yi Mışr-ı dilüm k'ol tenüñ sükker leblerüñ
Lem-yezel cām-ı şarābum ḳuvvet cānumdur benüm

5. Nice keşşāf-ı rumūz-ı ġayb-ı Ḳur'ān olmayam
Kim ḫaṭṭ u hālüñ kitāb-ı Cāvidān'umdur benüm

6. Ten serīrinde şehen-şāham cihān-ı ḫayl u ḫışm
Hem felek bir ser münaḳḳaş sāybānumdur benüm

7. Aṣl u fer‘ī hem menüm bu on sekiz biñ ‘ālemüñ

Hem ne kim söylense ol şerḥ ü beyānumdur benüm

8. Ben Simurg-ı lā-mekānam āşiyānum Ḳāf’dur

‘Arşa pervāz eylesem n’ola mekānumdur benüm

9. İns ü cin ü vaḥş u ṭayruñ çün Süleymān nuṭḳını

Ḳıl Miṣālī’den ṭaleb k’ol heb zebānumdur benüm

365

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

138b 1. Men gedāyam gerçi dil mülkünde şāh-ı ‘ālemem

Ẕerreyem ammā ki enver baḫş-ı şems-i a‘ẓamum

2. Zinde oldum lā-yezāl ey çehre-i mihr-i münīr

Tā lebüñden mest-i ḫamr-ı sī vü dü cām-ı Cem’üm

3. Nükte-i nuṭḳ-ı İlāhī’den ḫaberdār olmışam

Şol zümürrüd ḫaṭṭuña tā kim nigārā maḥremem

4. Re’s-i kūy-ı ‘aşḳuñı ey ṭurre-i ‘anber-feşān

Mesken idelden behişt-i cāvidāndan bī-ġamam

5. Bulmışam gencine-i īmān Ḥaḳ’dan ṭoġru yol

Sācid-i tā ṣūret-i zībā-yı ḥüsn-i ādemem

6. Sāġar-ı mestāne ‘aynuñdan içelden cām-ı ‘aşḳ

Cāvidānı mest-i eẕānam şādmān u ḥürremem

7. Ṣūret-i Raḥmān’dan ādem ṣūreti va’l-lāh aña

Ey Miṣālī hüccet ü āyāt u dāl-ı iḳdāmam

366

fā i lā tün fā i lātün fā i lātün fā i lün

138b 1. İki ‘ālemden hemīn maḳṣūd bir yār isterem
Dünye vü ‘uḳbā senüñ ben ṣūfī dīdār isterem

2. Da‘vet itme gülşen-i firdevse ey zāhid ki ben
Bülbül-i ‘aşḳı cemālüm özge gülzār isterem

3. El bir itdüm dil ü hem cānile ṭutdum kakülüñ
Çīn ilinde ya‘ni cānā misk-i tātār isterem

139a 4. Gönlümi alduñ nice terk eyleyem cānā seni
Başuma sevdā-yı ‘aşḳuñ düşdi nā-çār isterem

5. Çün yüzüñ fāş eyledi Ḥaḳ’dan ene’l-Ḥaḳ sırrını
Olmışam Manṣūr-ı ‘aşḳuñ zülfüñi dār isterüm

6. Ḫāliṣ u muḫliṣ bugün ‘aşḳuñla peymān eyledüm
Tā ebed yā fażl-ı Ḥaḳ iḳrārum iḳrār isterem

7. Gel vücūdum şehrini ‘aşḳuñla ma‘mūr eyle kim
Ev senüñdür ṣanma k’aña ġayrı mi‘mār isterem

8. Ben seni bedr-i ayveş gördüm kemāl-i ḥüsnle
Naẓmumı medḥüñde anuñçün derd-i yār isterem

9. ‘Aşḳ meydānunda sıġmaz lāf u da‘vā-yı güẕāf
‘Aşḳ erisüñ senden evvel arı güftār isterem

10. ‘İlm-i necmle çün İdrīs eyledüm seyr-i semā
Bīst ü heştdür menzili bir māh-ı envār isterem

11. ‘Ālemi geşt eyledüm ben senden özge bulmadum
Ey Miṣālī bunca kim yār-ı vefādār isterem

367

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

139a 1. Ḥāfiż-ı Ḥaḳḳ'am ki ḫaṭṭuñ seb‘ āyāt eyledüm
Bīst ü heşt ü sī vü dü ḥarfle ġāyāt eyledüm

2. Ders idelden muḥkemātında sevād-ı a‘ẓamı
Ḥaḳ ṣıfāt oldum beni ben maẓhar-ı ẕāt eyledüm

3. Faż̈l-ı Rabbü'l-‘ālemīnüñ pāk-i vechi bendedür
Cān göziyle ṣafḥa-yı cebhemde iṯbāt eyledüm

4. Men kelām-ı nāṭıḳam kim ric‘at itdüm aṣluma
Lā-mekān-ı Simurgam terk-i maḳāmāt eyledüm

5. ‘Arş-ı a‘ẓam vech-i pākumdur vücūdumdur berrāḳ
Rūh-ı ḳudsiyem ki mi‘rāc-ı semavāt eyledüm

6. Noḳṭa-i cān bulmışam şehlā gözüñde ḳurre
Ol noḳṭadan ‘alleme'l-esmāya mirḳāt eyledüm

7. Çünki Ḥaḳ'dan vāḳıf oldum heft baṭn-ı ḫaṭṭuña
Her ḫaṭṭuñ biñ ḥūr u biñ ġılmān-ı cennāt eyledüm

8. Aḥsen-i taḳvīme yüz ṭutdum ‘ibādet eylerem
Öpsem ol ābīd ki terk-i Lāt u Ġuzzāt eyledüm

9. Nurdan kürsī yüzüñ faż̈l olduġıçün gözlerüñ
Ṭūr-ı veche Mūsāveş vardum münācāt eyledüm

10. Çeşme-i āb-ı ḥayātı leblerinden içmişem
Ben Sikender gibi ṣanma seyr-i ẓulmāt eyledüm

139b 11. Nūr-ı ‘aşḳla Miṯālī ṣāf ḳıldum göñlümü
Bedr-i ruḫsāruñ ḥabībüñ tā ki mir'āt eyledüm

368

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

139b 1. Şem‘-i ruḥsāruñda ol māhuñ bugün pervāneyem

‘Anber-efşān zülfüñe virdüm göñül divāneyem

2. Şol ḳamer devrinde zülf-i dām u ḫāl dānesi

Göñlüm aldı şimdi der-zencīr-i ān cānāneyem

3. Devr-i gülde leblerüñ yārīne ey ‘Īsā nefes

Rind dürür āşām olup men ākif-i meyḫāneyem

4. Tā *seḳahüm rabbühüm*[375] la‘lüñ meyinden ṣundı cām

Olmışam ḥayyü’l-ebed men mest ezān peymāneyem

5. Bāde-i çeşminden içelden raḥīḳ-i mīm ü yī

Noḳṭa-i nūn gibi ferdem vāḥid ü yegāneyem

6. Fażl-ı Ḥaḳ’dan ders idelden genc-i ḥüsni muṣḥafın

Cān u göñlüm maḥzen itdüm ben aña vīrāneyem

7. Başumı ṭob eyledüm çevgān-ı ca‘d-i zülfüñe

Dilberā meydān-ı ‘aşḳuñda bugün merdāneyem

8. Fażl-ı Ḥaḳ ‘ilmiyle pür nūr eyledüm cān mülkini

‘Īsā’yam rūḥ-ı mücerred hem atayam anayam

9. Ey Miṣālī ma‘den-i cān içre buldum cevheri

Kim menüm lücc-i ḥaḳīḳat hem ṣadef dürdāneyem

---

[375] Sekâhum rabbühüm şarâben tahûrâ: Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. **Rableri onlara** tertemiz bir içki **içirir.** (İnsân, 76/21)

369

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

139b 1. Gönlümi cānā ṣaçuñ dārında Manṣūr isterem
Sen gereksin baña ṣanma ḥūr-ı maḳsūr isterem

2. Sırr-ı ‘aşḳuñ cān içinde nice bir pinhān idem
Ḥaḳḳ ‘ayān olmaḳ gerekdür Ḥaḳḳ’ı meşhūr isterem

3. Cām-ı la‘lüñdür murādum ey gözi peymāne gel
Cür‘a ṣun kim rūḥı sermed mest ü maḥmūr isterem

4. Aldırursın key ṣaḳın cānā Süleymān mülketin
Ehrimenden ḫātem-i la‘lüñi mestūr isterem

5. Otuz iki nuṭḳla Ḥaḳḳ’a münācāt itmege
Mūsā-i ‘aşḳ olmışam ḥüsnüñ gibi Ṭūr isterem

6. Ehl-i cennet gibi cennetde müsellim olmaġa
İstivā-yı sünbülüñ ‘ünvān u menşūr isterem

7. Ṭaş olsun ḳāmetüm ger secde içün çün melek
Ḳıble-i ḥüsnüñden özge beyt-i ma‘mūr isterem

140a 8. Tā ki manẓar ḳılmasun ṣūfī cemālüñ şemsini
Cān u ten ‘aynın anuñ ḫuffāş tek gör isterem

9. Seg raḳīb el ṣunmasun tā ḫˇān-ı vaṣluñdan baña
Āsitān-ı devletüñden anı mehcūr isterem

10. Görmeyelden mihr-i ḥüsnüñ ‘ayn-ı cān oldı ḍarīr
Merdümümdür ḫālüñi keşf eyle kim nūr isterem

11. İltifātum yoḳ Miṣālī her olur efsāneye
Tā kitāb-ı ḥüsnüni āyāt-ı mesṭūr isterem

370

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

140a 1. Cebhe-i pākuñda faż̈l-ı ġaybdānı bulmışam
Bīst ü heşt ü sī vü dü nūr-ı nihānı bulmışam

2. *‘Alleme’l-esmāe külle*[376]īnüñ beyānıdur gözüñ
Sāġar-ı la‘lüñ şarāb-ı erġuvānı bulmışam

3. Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur cemālüñ muḥkemātı ḫaṭlaruñ
Vechüñi ben maḥzen-i kenz-i ma‘ānī bulmışam

4. Uş *sevādü’l-vechi fī’d-dāreyn*[377] ḥüsnüñde senüñ
Ṣūretu’l-lāh ile ḥūr u cinānı bulmışam

5. Pāk vechüñ Ka‘be-i cānum ḳaşuñ miḥrāb aña
Ḥüsnüñi ben āftāb-ı lā-mekānı bulmışam

6. Men kelām-ı lā-yezālem Ḥaḳḳ’a tebdīl eyledüm
On sekiz biñ ‘ālemüñ cisminde cānı bulmışam

7. Faż̈l-ı Ḥaḳ’dan ders idüp cān muṣḥafın ḫatm eyledüm
Men kitāb-ı ḥüsnüñi seb‘a’l-meṯānī bulmışam

8. Cān u göñlüm mesken itdi anber-efşān zülfüñi
Hey ne a‘lā ẓıll-ı Ḥaḳ rūḥ-ı āşiyānı bulmışam

9. *Külli şey‘in hālikün illā vecheh*[378] vechüñdedür
Ey Miṯālī pāk-i vechin cāvidānı bulmışam

---

[376] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[377] El fakru sevâdü’l-vechi fi’d-dâreyn: Yoksulluk **iki cihanda yüz karasıdır.** (Bkz. Aclûnî, C. II, 1837)

[378] Küllü şey’in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun **zâtından** başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

371

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

140a 1. Bezm-i ḥüsnüñde lebüñ cām-ı şarābumdur benüm
Gözlerüñ mestānına baġrum kebābumdur benüm

2. Yedi ḫaṭṭuñdur senüñ seb‘-i semavātın ṭıbāḳ
K’ande cebheñ māh u ḥaddüñ āftābumdur benüm

3. Fażl-ı Ḥaḳ’dan olmışam keşşāf sırr-ı *min ledün*[379]
Sī vü dü ḫaṭṭla tā vechüñ kitābumdur benüm

4. Ḳıble itdüm ḫayme-i mī‘ād-ı ḥüsnüñ çün kelīm
Her ṭarafdan sünbülüñ nice ṭınābumdur benüm

140b 5. İstivā-yı kakülüñden ṭartılup vezn olmışam
Ḫaṭṭ u ḫālüñ maḥşer ü yevmü’l-ḥisābumdur benüm

6. Bāb-ı ġayra hey ma‘āẕallāh teveccüh ḳılmayan
Fażl-ı yezdān çün şeh ‘ālī-cenābumdur benüm

7. Ḥaḳḳ’ı isterseñ Miṣālī’ye ṭaleb ḳıl zāhidā
Söz budur va’l-lāh a‘lem bi’ṣ-ṣevābumdur benüm

372

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

140b 1. Mıṣr-ı ḥüsnüñde lebüñ ḳandla sükker buldum
Bāde-i Ḫıżr’a irüp rūḥ-ı muṭahhar buldum

2. Yüzüñ ey muṣḥaf-ı Ḥaḳḳ ‘ilm-i ledün baḥri dürür
K’anda rindān u lebüñ la‘lle gevher buldum

---

[379] Min ledün: Elif. Lâm. Râ. (Bu sana indirilen), hikmet sahibi (ve) her şeyden haberdar olan **(Allah) tarafından** âyetleri sağlamlaştırılmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. (Hûd, 11/1; Neml, 27/6)

3. Her şüyūḫuñ n'iderem ba'd-ezīn efsānesini
Ḫaṭṭ-ı ruhsāruñı çün āyet-i ekber buldum

4. Mülk-i cānuñ bugün oldum çü Sikender şāhı
Sırr-ı aşḳuñı senüñ serde çün efser buldum

5. N'iderem nehr-i revān serv ü gül ü yāsemin
Çü senüñ gibi yüzi gül ḳaddi 'ar 'ar buldum

6. Ben nice müflis olam çünki ġam-ı 'aşḳuñda
Eşk-i ḫūnbārumı sīm ü dürr ü zer buldum

7. N'iderem mülk-i Süleymān daḫı Ḳārūn gencin
Ḫāk dergāhuñı çün maḫzen-i cevher buldum

8. Zülfünüñ bir ḳılına deġmez anuñ cümle cihān
Allāh allāh ki ne ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a maẓhar buldum

9. Ey Miṣālī nice ben āb-ı ḥayāt olmayayın
K'ayaġı ṭoprağını çeşme-i kevṯer buldum

373

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

140b 1. Ḫ̆āb-ı ġafletden bugün şol ḥācı kim bulmaya cezm
Ḳandan eyler Ka'be dīdāruñuñ ṭavafına 'azm

2. Ḥaḳ ṭarīḳinde nedendür bu ta'aṣṣub zāhidā
Cengi ko kim ma'rifet bābı degüldür cāy-ı rezm

3. Olma ser-keş hem-çü āteş nāruñı nūr ide gör
Secde-i Ādem'de ya'ni geh elif ol gāh cezm

4. Ḫamr-ı 'aşḳla beni mest itmege der-bāġ-ı ḥüsn
Ḳılmış ol meh otuz iki ḫaṭṭ-ı ġılmānla bezm

5. Ey Miṣālī Ādem'e her kim ki inkār eyledi

141a Emrdür ḳılmaḳ gerek tīġle ḳatl u cezm

374

fā i lātün fā i lātün fā i lātün fā i lün

141a 1. 'lyd-ı ruḫsārına faẓluñ cānı ḳurbān eylerem

Vechümi vechine ḳarşu mest ü ḥayrān eylerem

2. Çehre-i pākında buldum çün ṣalāt-ı ḫamseyi

Ḳaşı ṭuġrāsın anuñ men ḳıble-i cān eylerem

3. Cānumı vü göñlümi pervāne-i sūzan idüp

Āftāb-ı ḥüsnini şem'-i dıraḫşān eylerem

4. Çün baña ders eyledi sırr-ı sevād-ı a'ẓamı

Vechini vü ḳāmetin ben cümle Ḳur'ān eylerem

5. Cānum la'linde buldum küntü kenzüñ maḥzenin

Anuñçün göñlümi ben göñlümi aña vīrān eylerem

6. Çeşmi sevdāsı beni bīmār ḳıldı cāvidān

Ol cihetden rāz-ı la'lüñ derde dermān eylerem

7. Ol Miṣālī'ye ki faẓluñ pāk vechi 'aşḳına

Cānumı vü cismümi ḫākile yeksān eylerem

375

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

141a 1. Kim ki dir meydān-ı vaḥdetde bu gün başdum ḳadem

Evvelā bilsün nedür meydān-ı vaḥdet yā ḳadem

2. 'Ārif-i Ḥaḳ-bīn olanuñ secdesi insāndur

Zīra ser-tā-pā kelamu'l-lāh u vechidür ḥarem

3. Maẓhar-ı Ḥaḳ'dur Ḫudā'dan ġayrı bilme ādemi
Ka'ināt̲uñ cānı ādemdür gözüñ aç ey 'adem

4. Çünki her yerde Ḥaḳḳ'ı gördüm mu'ayyen gün gibi
Müdde'īnüñ her cefāsından ne pāk u yā ne ġam

5. Ey ḫaṭṭuñ seb'a'l-meṣānī vü gözüñ cām-ı elest
V'ey lebüñ mey-ḫāne-i vaḥdet yüzüñ bāġ-ı irem

6. Çün yüzüñde ehl-i cennet ḫaṭṭlaruñ ders eyledüm
Cennetü'l-firdevsle kevn ü mekāndan fāriġem

7. Ey Miṣālī ẕerre denlü 'aynuma gülmez cihān
Ol perīnüñ cür'a-i la'line çünkim ḳāni'em

376

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

141a 1. Ḫāk-pāy-i pīr-i 'aşḳam sırr-ı 'irfān isterem
Derdmendem men ṭarīḳ-i Ḥaḳ'da dermān isterem

2. Da'vā-i ma'nā gerekdür hem nişān 'aşḳ ehline
Ey dīn kim Ḥaḳ yolunda cānı ḳurbān isterem

141b 3. Kimse irmez böyle ẓannla murāda şöyle bil
Sen ne iḥsān eyledüñ dirsen ki iḥsān isterem

4. Söyledügüñ güft-gūdur güftgūdur vā'iẓā
Dime taḳlīdātla dīdār-ı Sübḥān isterem

5. Vechümi ṭutdum cemālüñ ḳıblesine çün melek
Sünbülüñ küfrinde cānā gör ne īmān isterem

6. Dünye vü 'uḳbā senüñ hem māl u mülki ṣūfīyā
İki 'ālemde men ancaḳ faẓl-ı yezdān isterem

7. Ey Miṣālī Muṣṭafā vü Murtażā'nuñ 'aşḳına
Cānumı vü cismümi ḥākile yeksān eyledüm

377

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

141b 1. Ḳaşı ṭuġrāsın ḥabībüñ cāna miḥrāb eyledüm
Gönlüme müşgīn ṣaçuñ zencīr ü ḳullāb eyledüm

2. Devr-i ruḫsārında sekiz cenneti buldum 'ayān
Tā sevādından anuñ men feṭḥ-i ebvāb eyledüm

3. Sū-yı maġribden ṭulū' itdüm ḥaḳīḳat 'arşına
Āftāb-ı vaḥdetem her ẕerre-i tāb eyledüm

4. Ders idelden nāme-i ḥüsnüñde Yāsīn sūresin
Cān u gönlümi ledün 'ilmine erbāb eyledüm

5. Ẓulmet-i cehlle jeng olmışdı mir'āt-ı göñül
Minneten li'l fażl-ı Ḥaḳ 'ilmiyle pertāb eyledüm

6. Ḫıżr u 'İsāveş ḥayāt-ı cāvidānı bulmışam
La'lüñi tā selsebīl ü bāde-i nāb eyledüm

7. Çeşm ü bīmāruñ beni zülfüñ gibi dāl eyledi
Gör ne bīmārum ki ḳaddümi bugün tāb eyledüm

8. Şevḳ-i gül çehreñle cānā iñlerem bülbül gibi
Baġrumuñ ḳānın yüzümde verd-i sīr-āb eyledüm

9. Ey Miṣālī görmişem çeşminde tā cān noḳṭasın
Noḳṭa-i yüz faṣl u her faṣlını biñ bāb eyledüm

378

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

141b 1. Ṭāḳ-ı müşgīnüñ senüñ miḥrāb u minber bulmışam
Her ṭarafdan ḫaṭlaruñ Allāhu ekber bulmışam

2. Baḳduġumca Ḥaḳ görinür āyet-i ruḫsāruña
Allāh Allāh hey ne muṣḥaf hey ne defter bulmışam

3. Şāmı ṣubḥ-ı ṣādıḳa ḳıldum bedel ey meh-cebīn
Zīr-i zülfüñde ruḫuñ çün mihr-i enver bulmışam

142a 4. Zinde ḳılsam bu ġarīb olmaya her dil-i mürdeyi
Ey Mesīḥā dem çün enfāsuñda kevṯer bulmışam

5. Ben daḫı ‘aşḳ erlerinden ṣayılursam çoḳ degül
Çün bu meydānda senüñ gibi dilāver bulmışam

6. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ kim secde ḳılmaz çün melek
İki ‘ālemde anı Şeyṭān u kāfir bulmışam

7. Ḥaḳḳ’a irgürdi Miṯālī menzilüm āḫir beni
Çün ṭarīḳ-i dīnde fażlu’l-lāhı reh-ber bulmışam

379

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

142a 1. Naḳş-ı dīdāruñdan özge ḫaṭṭ u ḫāli neylerem
Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ ġayrı cemāli neylerem

2. Ḥıżrveş çeşme-i la‘lüñden içdüm kevṯeri
Selsebīl-i cennet ü āb-ı zülāli neylerem

3. Muṣḥaf-ı ḫaṭṭ-ı sevāduñdur baña zerḳ-i ḥüsn
Āyet-i ḥüsnüñden özge genc ü mālı neylerem

4. Gūşa gir mülket-i ‘aşḳ olmışam çün ehl-i ḥāl
‘Ālem-i taḥḳīḳe irdüm ḳīl ü ḳāli neylerem

5. Ḫaṭṭ u ḫālüñ sırrını dil levḥine taṣvīr içün
Eyledüm naḳş u ḫayāl özge ḫayāli neylerem

6. Sī vü dü nuṭḳla iẓhār itdi çün fażl-ı İlāh
Andan özge bir daḫı ṣāḥib-i kemāli neylerem

7. Küfr ü ẓulmātı gelüp defʿ itdi rūy-ı ‘arżdan
Nūr oldı ġayrı şems-i bī-zevāli neylerem

8. Nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ’a ḳısmet itdüm ẓāhir ile bāṭınum
Sermed irdüm ittiṣāle infiṣāli neylerem

9. Ey Miṣālī ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a ṣūretüñden āyīne
Yol budur ġayrı ṭarīḳ-i Ẕü’l-celāl’i neylerem

380.

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

142a 1. Teşne-i ‘aşḳam lebüñ ab-ı zülālümdür benüm
Aç kitāb-ı ḥüsnüñü kim ḳutlu fālumdur benüm

2. Çün melek leyl ü nehār oldı sücūdum saña
Ḥaḳ cemālüñ ḳıblegāh-ı Ẕü’l-celāl’ümdür benüm

3. Kākül-i ‘anber-feşānuñla ḫam ebrūlaruñ
Levḥ-i maḥfūẓ üzre ḥarf-i cīm ü dālumdur benüm

4. Ẕerre gibi ḫāk pāyuña sürersem n’ola yüz
Çün yüzüñ ey māh-ı şems bī-zevālümdür benüm

142b 5. Nice ḳurbān olmayam ‘aşḳuñda bayrām eyleyüp
Ḳaşlaruñ çün ġurre-i māh-ı hilālümdür benüm

6. Bunda gelmekden nedür maḳsūd yā ‘avdet neden

Gel cevābın söyle kim saña su’ālümdür benüm

7. Gel Miṣālī oḳı dīvānuñ ey meh-pāre kim

Her ne kim ‘aşḳuñda şerḥ itdüm kemālümdür benüm

381

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

142b 1. Cān u dilden bir perī ruḫsārenüñ ḥayrānıyam

Yilerem yel gibi dā‘im ‘aşḳı ser-gerdānıyam

2. Bir güneş çehre ḥabībüñ ḥasretinden dem-be-dem

İñlerem baġrum delüp ney gibi men nalānıyam

3. Senden ayru hem-demem dīvār u mūnis nāledür

Ḫıżrveş el ṭut iriş gör kim ne ġam mihmānıyam

4. İçmişem hicrān elinden derd ü miḥnet cāmuñı

Anuñçün ben daḫı ġam mülkinüñ sulṭānıyam

5. Devr olaldan şem‘-i ruḫsārından ol meh-pārenüñ

‘Āşıḳ-ı pervāne gibi ‘aşḳla sūzānıyam

6. Sehm-i müjgānla müşgīn zülfüne virdüm göñül

‘lyd-ı vechüñde kemān ebrusunuñ ḳurbānıyam

7. Bir naẓar gördüm Miṣālī gül yüzin bülbül gibi

Düşmişem feryād u āha tā seḥer giryānıyam

382

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

142b 1. Ṭurfe ḥāletümdür aġsa ‘arşa efġānum benüm

Şöyle kim yaḳdı firāḳuñ āteşi cānum benüm

2. Ka‘be-i ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün ey ḳamer çehre nigār
Yār olup aġyāra dil-şād itme düşmānum benüm

3. Bu revāmı āteş-i hicr ile ben iḥrāḳ olam
Sen olasın hem-nişīn yād eyle cānānum benüm

4. Vuṣlat-ı la‘lüñden a gül yüzlüm olalı ba‘id
Aḳıdur seylāblar bu çeşm-i giryānum benüm

5. Ney gibi iñler Miṣālī eşküñ ırmāġ eyleyüp
Olalı senden cüdā serv-i ḫırāmānum benüm

383

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

142b 1. Derd-i ‘aşḳuña düşelden yine dermānlayam
Küfr-i zülfüñe göñül virmişem īmānlayam

143a 2. Ṣunalı ṣākī-i la‘lüñ çü Ḫıżr-ı āb-ı ḥayāt
Olmışam mest-i ezel çeşme-i ḥayvānlayam

3. Ḥaḳḳ’ı ben bende görüp olmışam uş Ḥaḳ’la Ḥaḳ
Eger inanmaz iseñ ḥüccet ü bürhānlayam

4. Zülfi dārın göreli eyledi Manṣūr beni
Gelmişem ṭobla meydāna çevgānlayam

5. Oḳudum çünki ḳitāb-ı ḫaṭṭ-ı ḫālüñ cānā
Kāşif-i te’vīl olup āyet-i Ḳurān’layam

6. Nūr-ı ḥüsnüñde tecellī ideli nār-ı şecer
Ṭūr-ı ‘aşḳa çıḳuben Mūsā-i ‘İmrān’layam

7. Ḥacc-ı ekber bulalı ‘ıydile ḥüsnüñ ṣanma
Cān fedā ‘aşḳuña geldüm saña ḳurbānlayam

8. Perde-i ġayrı gözüñden yüri çāk eyle ki ben
Vāḥidem ṣanma iki gerçi ki her şānlayam

9. Olalı noḳṭa-i ẕāt-ı ezelīden vāḳıf
Ḳaṭre-i baḥrüm ü hem gevher ü ‘ummānlayam

10. Bulmışam gerçi ki gün gibi zehr-i ẕerre ẓuhūr
Be-ḥaḳīḳat naẓar it görince pinhānlayam

11. ‘Aşḳla geh yanaram āteş-i sūzende gibi
Geh revānam ṣu gibi ‘āleme seyrānlayam

12. Yilerem yel gibi gāhī ki olup ḫāk-i muḳīm
Ḳamerem şemsle geh günbed-i gerdānlayam

13. Ey Miṣālī Ḥaḳḳ’ı Ḥaḳ’dan n’ola şerḥ eyler isem
K’otuz iki dille nāṭıḳam insānlayam

384

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

143a 1. Nergis-i ra‘nā ṭutarken elde çün zerrīn-i cām
Ḥayf ola nūş itmemek bu demde cām üstüne cām

2. Maḥv olur ṣu gibi şehd ü şekker ü ḳand u nebāt
Ġonce la‘liyle tekellüm ḳılsa ol ṭūṭī kelām

3. Ḳāmetüñ reftārını gördi meger gülzārda
Kim ayaġ üstüne ṭurmış ser ü ‘arż ider ḳıyām

4. Ḫaṭṭ-ı sebzeñ ḫūr u ġılmān u lebüñ mā-i ṭahūr
‘Ārıżuñ Ka‘be ḳaşuñ miḥrāb u ‘aynuñdur imām

5. ‘Alleme’l-esmāyla pencāhdur şehlā gözüñ
Ey cemālüñ āftāb-ı vaḥdet ü bedr-i tamām

6. Geç bu miḥnet-ḫāneden pāyende olma ey gönül

‘Azmüñi ‘uḳbāya eyle k’ol durur ‘ālī maḳām

143b 7. Hem-çü ‘Īsā zinde olurduñ Miṣālī cāvidān

Ol kemān ebrūdan irse cānuña zaḫm-ı sihām

385

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

143b 1. Veh ki bir meh-pārenüñ men zār u ser-gerdānıyam

Gül yüzi ‘aşḳında ya‘ni bülbül-i nālānıyam

2. Mıṣr-ı ruḫsāruñ görelden Yūsuf-ı Ken‘ānveş

Ġabġabı cāhında maḥbūs olmışam zindānıyam

3. Düş olaldan cān u ten ‘aynına şem‘-i ‘ārıżı

Lāle tek baġrum yaḳup pervāne-i sūzānıyam

4. Veh ki bir serv-i revānuñ ḥasretinden dem-be-dem

Eşk-i ḫūnbārumdan enhār eyledüm giryānıyam

5. Hicr-i vaṣluñ mı baña *naḥnü kasemnā*[380]da naṣīb

Kim dem-ā-dem āh kim ġurbetde ġam-ı mihmānıyam

6. Gerçi derdüm ol melek sīmādan ammā şükr kim

Cennet kūyına ḳurbet bulmışam yārānıyam

7. Yüz çevirdüm ey Miṣālī Ka‘be’den ez-cān u dil

Ol perī-i ruḫsārenüñ tā ḥüsnünüñ ḥayrānıyam

---

[380] Nahnu kasemnâ beynehum: Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında **biz paylaştırdık**. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır. (Zuhrûf, 43/32)

386

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

143b 1. Bir raḳıdur zehr sū ḍād u yā lām

Dü gūş u çeşm ü ebrū-yı dīl-ārām

2. ‘İzāret şarḳ u ġarb u kākület Şām

Cemālüñ şems-i dīn ü cebhe-i ḳamrām

3. Göñül gezdi ḳamu ḥüsn iḳlīmüñ lebüñ

Be-zülf-i misket āḫir gerd-i ārām

4. Nice ṣayd olmasun mürġ-i dil ü cān

Ki bed ḫālet be-gisū dāne vü dām

5. Çü gördüm ‘ārıżuñ īmān u dīnüm

Be-küfr-i sünbüliyet geşt itmām

6. Olursun Ḫıżrveş ey mürde-i dil ḥayy

Be-nūşī ger zi-nutḳeş sī vü dü cām

7. Şulardur ḥācılar ey ḳuds-i dīn kim

Ṣalīb-i şān būd zülfet ber-aṣnām

8. Çü dīv itme ruḫ-ı ādemden ‘ārāż

Ki dād ur ‘Āṣafāteş ẕāt-ı ‘allām

9. Miṣālī cānı bul ḳıl cānı bākī

144a Ki fān gerdür serāy-ı ten ser-encām

387

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

144a 1. Ka‘be ḥaḳḳiçün cemālüñ ḳıblegāhumdur benüm

Ḫaṭṭ u ḫālüñ ṣūret-i fażlu’l-lāhumdur benüm

2. Ṣubḥ-ı iḳbālüm güneş ḥüsnüñdür ey tābān ḳamer
Şām-ı zülfüñ her ṭaraf baḫt-ı siyāhumdur benüm

3. Oḳudum naḳḳāşdan naḳş-ı cemālüñ ḥarf ḥarf
Muḥkem-i Ḳur'ān u sırr-ı lā-İlāh'umdur benüm

4. Ehl-i cennet gibi firdevse 'ubūr itsem n'ola
Çün ṣırāṭ-ı sünbülüñ 'arş üzre rāhumdur benüm

5. 'Arşa ḳaldursam 'aceb mi ben gedā sancāġı çün
Gönlümüñ taḥtında 'aşḳuñ pādşāhumdur benüm

6. Gör ne şāham kim serīr-i 'arż u felekdür sāybān
Başum üstünde güneş zerrīn külāhumdur benüm

7. Ey Miṣālī ba'd-ezīn Deccāl'den ḫavf eylemek
'Ayb ola çün faż̈l-ı Ḥaḳ pişt ü penāhumdur benüm

388

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

144a 1. Çeşme-i la'lüñi ey büt āb-ı ḥayvān bulmışam
Ḫaṭṭ u ḫālüñ her birin biñ ḥūr u ġılmān bulmışam

2. Ẕāt-ı bārīnüñ cemālüñ ṣūretinde ādemüñ
Görmeġe Ḥaḳ'dan kelāmu'l-lāh-ı bürhān bulmışam

3. Āteş-i *innī ena'l-lāh*[381]uñ ruḫuñdur şu'lesi
Gör bu 'aşḳu'l-lāh içinde nūr-ı yezdān bulmışam

[381] İnnî ena'l-lâhu rabbü'l-'âlemîn: Oraya gelince, o mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından, (oradaki) ağaç tarafından kendisine şöyle seslenildi: Ey Mûsâ! **Bil ki ben**, bütün âlemlerin Rabbi olan **Allah'ım**. (Kasas, 28/30)

4. Levḥ-i maḥfūzunda mestūr ism-i a‘ẓam āyeti

Ben bu ismu’l-lāh içinde fażl-ı Raḥmān bulmışam

5. Mīm ü ḥī vü mīm ü dāluñ ṣūretinde zāhidā

‘Alleme’l-esmāe külle[382]ī ḫātem-i Ḳur‘ān bulmışam

6. Ḳıblegāh itsem yüzin ‘ayb itme ey şeyḫ ol mehüñ

Kim ṣaçın küfr ü cemālin dīn ü īmān bulmışam

7. Ey Miṣālī dil-berüñ yüzi ‘ıyd imiş men anuñ

‘lyd-ı ruḫsārına gör cānumı ḳurbān bulmışam

389

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

144a 1. Ṣākiyā ṣun sāġarı k’eyyām-ı güldür içelüm

Ḫāne-i künc-i belā vü derd ü ġamdan göçelüm

2. Çünki ‘ömr-i nāzenīndür bir nefes ‘irfānla

‘Ayş u ‘işret eyleyüp süflā cihāndan geçelüm

144b 3. Cennetü’l-firdevs-i ‘ulvīye duḫūl olmaġiçün

Heft ḫaṭṭdan heşt ḫaṭṭ-ı rāst-rāhı açalum

4. ‘Aşḳ pirinden dilā la‘l-i ḫadīṣin gūş idüp

Zāhid Şeyṭān u cin efsānesinden kaçalum

5. Ey Miṣālī açmaḳ isterseñ rumūz-ı Muṣṭafā

Per açup Simurgveş etrāf-ı Ḳāf’a uçalum

---

[382] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

390

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

144b 1. Ka‘be yüzüñdür iki ‘ālemde mescūdum benüm

Ya‘ni lām u ḍād u fādur anda ma‘būdum benüm

2. Ẓāhir ü bāṭında dīdāruñ durur olan ġaraż

Anda kim sen olmaduñ ol yer ne maḳṣūdum benüm

3. Gül gibi gel bāġ-ı ma‘nādan açıl bülbül gibi

Ey Zebūr-ı ‘aşḳda ḫoş-ḫˇān Dāvūd’um benüm

4. Otuz ikidür metā‘um ḫˇāce-i Mıṣr olmışam

Gör kim ey ḫāsir nedür Yūsuf’dan sūdum benüm

5. Ḳande Allāh’ı bilürlerdi tecellī ḳılmasa

Nār-ı ruḫsāruñda bu on dört ḫaṭṭ-ı dūdum benüm

6. Ey ḫalīl-i dīn reh-i ‘aşḳuñda ḫalḳ-ı *kün fe-kān*[383]

Kimi dīv oldı zehr-i sū kimi Nemrūd’um benüm

7. Saña lāyıḳ nesnesi yoḳdur Miṣālī’nüñ şehā

Başdur ancak ḳabūl olursa mevcūdum benüm

391

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

144b 1. Serīr-i ḥüsne şāh olmış yine bir meh-liḳā sevdüm

Münevver ḳılmış āfāḳı ne envār-ı Ḫudā sevdüm

2. Gözi şeh-bāzı siḥrile göñül mürġin şikār itdi

Müsellem Ḳāf-ı ḥüsn üzre el irmez bir hümā sevdüm

---

[383] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

3. Ḳararum bī-ḳarār oldı dükendi ḳalmadı ṣabrum
Belī didüm belāya uġradum bir dil-rübā sevdüm

4. Reh-i ‘aşḳında ol māhuñ budur çāre kim olam ḫāk
Çü zülfüñe göñül virdüm anı ben mübtelā sevdüm

5. Kemer-beste hezārān ḳulları vardur yürür ṣaf ṣaf
Ki nām u devleti Ḫüsrev dürür bir pādşāh sevdüm

6. Helāk olmak muḳarrerdür baña Ferhād Şīrīnvār
Seni çünkim bugün ben cān u dilden Ḫüsrevā sevdüm

7. Temennā-yı visāl itme Miṣālī mihr ümīdin ḳo
145a Ki ‘ömr-i bī-vefā gibi bugün bir bī-vefā sevdüm

392

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

145a 1. Ey ṣanem gördüm yüzüñ ḥüsnüñe ḫayrān olmışam
Ḳıble idelden cemālüñ ehl-i īmān olmışam

2. Tā görelden şem‘-i ḥüsnüñ ey sehī ḳadd rūz şeb
Yanaram pervāneveş ‘aşḳla sūzān olmışam

3. Nūş idelden leblerüñden şerbet *yuḥyi’l-‘iẓām*[384]
Ey nice dil ḫastenüñ derdine dermān olmışam

4. Oḳudum Ḥaḳ’dan ṭılısm-ı muḥkemāt-ı ḥüsnüñi
Başdan ayaġa anuñçün genc-i Ḳur’ān olmışam

5. Ey yüzüñ levḥinde mesṭūr-ı āyetu’l-lah-ı nūr
Görmişem vechüñde fażlu’l-lāhı bürhān olmışam

---

[384] Kâle men yuhyi’l-‘izâme ve hiye remîm(remîmun): Kendi yaratılışını unutarak bize karşı misal getirmeye kalkışıyor ve: «Şu çürümüş **kemikleri** kim **diriltecek?**» diyor. (Yâsîn, 36/78)

6. İçdiyse ẓulmāt içinde ger Ḥıżr-ı āb-ı ḥayāt
Men leb-i la‘linden içdüm āb-ı ḥayvān olmışam

7. Asitānuñ Ka‘be’sine yüz sürelden dostum
Pādşāh-ı ‘ālemem ḫāḳān-ı devrān olmışam

8. Zülf-i ruḫsāruñdan ayru cān u dil dīvānedür
Vālih ü āşufteyem gör ne perīşān olmışam

9. Gül‘iẕārın feth idelden ey Miṣālī ol nigār
Bülbül-i ‘āşıḳ gibi feryād u nālān olmışam

393

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

145a 1. Cām-ı la‘lüñ içmişem āb-ı ḥayātı neylerem
Ẕāta irişdüm ṣıfāt-ı ḥādiṣātı neylerem

2. Hiçbir şeyde yüzüñden ġayra ṭutmadum yüzüm
Cümle a‘mālüm ḥüsndür seyyi’ātı neylerem

3. Bulmışam kevn ü mekānuñ ‘unṣurundan Ḥaḳḳ’a yol
Yek cihet oldum Ḥaḳḳ’la şeş cihātı neylerem

4. Ehl-i cennet olmışam geçdüm ṣırāṭ-ı sünbülüñ
Ḥaḳ’dan uşta elde menşūram berātı neylerem

5. Nūḥveş buldum ġam-ı ṭufāndan sermed-i ḫalāṣ
Girmişem ten fülkine fülk-i necātı neylerem

6. Olmasa dīdār-ı Ḥaḳḳ’a ẓāhir ü bāṭın delīl
Ḥacc u Ḳuds ü ḥayme vü ṣavm-ı ṣalātı neylerem

7. İki ‘ālemden temennā vaṣl-ı dīdāruñ durur
Yoḫsa beş günlük bu fānī kā’inātı neylerem

8. Zāhidā nuṭḳ eyler iseñ āyet-i ḥüsnüñden it
Yoḫsa dildāruñ viṣālinsüz ḥayātı neylerem

145b 9. Dirlik oldur kim Miṣālī yārla yār olasın
Yoḫsa dīldāruñ viṣālinsüz ḥayātı neylerem

394

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

145b 1. Sidre ḳaddüñ var iken serv-i revānı neylerem
Sensüz ey cān çeşmesārı gülsitānı neylerem

2. Cān u başum rāh-ı ‘aşḳuñda fedā olsun senüñ
Yoluña bir cān ki ṣarf olmaz o cānı neylerem

3. Bāġ u bostān u bahār u gülşen ü reyḥān u gül
Sensin ey meh-pāre bir an sensüz anı neylerem

4. Gevher ü lü’lü’ cevāhir ma‘deni sensin baña
Sensüz ey kenz-i ezel ‘ummān u kānı neylerem

5. Kā’inātuñ varlıġı sensin senüñle zindedür
Sensüz ey faż̇l-ı İlāh iki cihānı neylerem

6. Çün yüzüñ ‘ilm-i ledün sırrın baña şerḥ eyledi
Kāşif-i esrār-ı Ḳur’ān’am beyānı neylerüm

7. Nuṭḳum otuz ikidür hem yetmiş üçüncidenüm
Söylerem cennet dilin özge lisānı neylerem

8. Ten göziyle görmişem rūşen cemālüñ Ḫāliḳ’üñ
Reyble ẓandan ḫalāṣ oldum gümānı neylerem

9. Āsmān evcine çıḳdım keh-keşāndan seyr içün
Ya‘nī İdrīs’em bu ḳasra nerdbānı neylerem

10. Dil nişānına müjek sehm eyledüm ebrūñı ḳavs

Ba‘d-ezīn ey meh-likā tīr ü kemānı neylerem

11. Sī vü dü nuṭḳı çü ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a tebdīl eyledüm

Ey Miṣālī bī-nişān oldum nişānı neylerem

395

mef ū lü fā i lā tün mefū lü fā i lā tün

145b **1.** Ey yār-ı dilā dāmum dīdārıña müştāḳam

V’ey yüzi meh tāmum dīdāruña müştāḳam

2. Ey server-i ḫūbān v’ey ḫurşīd-i tābānam

V’ey yüzi gülsitānum dīdāruña müştāḳam

3. Ey lā-çīn şeh-bāzam v’ey serv-i ser efrāzam

V’ey dil-ber hem-rāzam dīdāruña müştāḳam

4. Ey gülşen ü gülzārum v’ey yār-ı cefākāram

V’ey la‘l-i şeker-yārüm dīdāruña müştāḳam

5. Ten gövde sen cānum v’ey dīnüm ü īmānum

V’ey şāhum u sulṭānum dīdāruña müştāḳam

146a **6.** ‘Ahdinde vefādāram v’ey māh-likā yāram

V’ey mūnis ü ġam-ḫāram dīdāruña müştāḳam

7. Ey dil-ber-i rūḥānı v’ey ṣūret-i Raḥmān’ı

La‘lüñ mey-i yezdānı dīdāruña müştāḳam

8. Ey ḫūb-ı şehen-şāham v’ey maẓharu’l-lāh’am

V’ey mīrem ü v’ey şāham dīdāruña müştāḳam

9. Ey kebgüm ü bülbülüm v’ey la‘l-i lebüñ mülem

V’ey zülf-i selāsilüm dīdāruña müştāḳam

10. Hicrüñde gözüm giryān ‘aşḳuñda ciger-püryān
Derdüme lebüñ dermān dīdāruña müştāḳam

11. ‘Aşḳuñda fedā cānı Miṣālī’nün īmānı
V’ey be-güzīde cānı dīdāruña müştāḳam

396

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

146a 1. Veh ki yandum ḥasretinden nāra bilmen neyleyem
Ḳaldum āḫir derdle bī-çāre bilmen neyleyem

2. Serv-i ḫūdur ol perī ġāyet vefāsuzdur dirīġ
‘Arż-ı ḥālümçün aña yalvāra bilmen neyleyem

3. Zülfi sevdāsına düşdüm yilerem hem-çün ṣabā
Şöyle ḳaldum dostlar āvāre bilmen neyleyem

4. Men nice dilsūz olup feryād u nālān olmayam
K’ola maḥrem ol gül ter ḫāre bilmen neyleyem

5. Derdüme çāre nedür dermān nedür siz dostlar
Hem-dem olmış ol perī aġyāra bilmen neyleyem

6. Bülbül-i bī-çāreler derdle nāyveş iñleye
Āşina ola zāġlar gülzāra bilmen neyleyem

7. Ölmek evlādur Miṣālī böyle dīrlikden ne sūd
İrmesüñ ger vuṣlat-ı dildāra bilmen neyleyem

397

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

146a 1. Seyl-i eşk ile ġamuñdan rūd-ı Ceyḥūn olmışam
Gör ki baġrumdan nice müṣṭaġraḳ-ı ḫūn olmışam

2. Asitānuñ vuṣlatından dūr olalı dostum

Ḳāmetüm ġamdan büküldi lāmla nūn olmışam

3. Göreli zencīr-i leylī zülfün ol meh-pārenüñ

Vālih ü āşüfte sergerdān ü mecnūn olmışam

4. Meh cemālüñ şevḳine nalān oluram her seḥer

Gör ne āha hem-demüm ne der-efzūn olmışam

146b 5. Ey Miṣālī dil virelden ‘anberīn gīsūsına

Nām u neng ü ‘ārdan men cümle bīrūn olmışam

398

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

146b 1. Nūr-ı ḫaṭṭ-ı ‘ārıżuñ gördüm sa‘ādet bulmışam

Zī-şeref kim Ḥaḳḳ’a ḥüsnüñden hidāyet bulmışam

2. Ehl-i firdevsem yedi nīrāndan buldum rehā

Çün ḫaṭṭuñ iki ḳanatlu bāb-ı cennet bulmışam

3. Ḫāk-pāy-ı nūr-ı baḫşuña çü ben ẕerre senüñ

Mihrveş sürdüm yüzüm gör kim ne devlet bulmışam

4. Ma‘rifet firdevsi yüz gösterdi ‘ayn-ı rūḥa çün

Kākül ‘anber-feşānuñda ṭarīḳat bulmışam

5. On sekiz biñ ālemüñ esrārını eyler āşikār

Allāh Allāh ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ ne āyet bulmışam

6. Çarḫ-ı ġabrānuñ rumūzın ḳılduñ ādemden beyān

Kān-ı mu‘cizsin seni ‘ayn-ı kerāmet bulmışam

7. Sū-yı Ḥaḳḳ’a reh-ber ü ‘ayn-ı ḥaḳāyıḳdur ḳamu

Emr ü nehyi Ahmed’üñ kāndur şeri‘at bulmışam

8. İsm-i a‘ẓam olmışam Şeyṭān-ı mel‘ūndan ne ġam
Sī vü dü ḫaṭṭuñ çü Ḳur’ān-ı ḥaḳīḳat bulmışam

9. Ey Miṣālī ḳalıpdur hep ḳanı bir mir’āt-ı dil
‘Ālemüñ ḫalḳın ḳamu erbāb-ı ‘illet bulmışam

399

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

146b 1. Seni dirler nişānsuzdur velī cümle nişān gördüm
Kitāb-ı ḥüsnüñ otuz iki ḫaṭṭla beyān gördüm

2. Zemīn ü āsmānda günde aẓherdür yüzüñ ammā
Seni her dīv-i a‘mānuñ gözünden ben nihān gördüm

3. Cihān mir’ātıdur ḥüsnüñ temāşā ḳıldum anı çün
Cemāl-i Ḥaḳḳ’ı ḫūrşīd ü ḳamer gibi ‘ayān gördüm

4. Yaḳīnüm kendüme kendümden artıḳ oldı ey meh-rū
Seni çün ṭūṭī mir’ātumda çünkim bī-gümān gördüm

5. Mekān-ı Ḥaḳḳ’ı iṣbāt eylemek olmaz diyen kimdür
Egerçi lā-mekāndur ol velīdür her mekān gördüm

6. Güneş tek *ve’s-semā ẕāt*[385]uñ ṭolandum ṣī ṣad u şaṣtın
Bu gün çün kendümi heft arżla heft āsmān gördüm

7. Buyurdı *küllü şey’in hālikün*[386] Ḥaḳ vechine bāḳī
Bekā ya’nī kelāmıdur ki ġayrın cümle fān gördüm

---

[385] Ve’s-semâi zâtü’l-burûc: Burçlarla **dolu göğe andolsun.** (Burûc, 85/1)

[386] Küllü şey’in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun zâtından başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

147a 8. Cemālüñ ravża-i firdevs iki ṭāvūsdur zülfüñ

Lebüñ kevṣer dürür lākin seni ḥūr-ı cinān gördüm

9. Beyān itdükçe la‘lüñ sırrın otuz iki ḥarfle

Miṣālī’ye dehānuñ ṭūṭīveş sükker-feşān gördüm

400

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

147a 1. Cemālüñ pertev-i nūr-ı Muḥammed Muṣṭafā gördüm

İrişdüm cennet-i ‘adne ṣaçuñda istivā gördüm

2. ‘Aceb midür kelamu’l-lāh oḳursam ey perī ḥüsnüñ

Ki ḫaṭṭuñ sūre-i Ṭāhā ṣıfāt-ı kibriyā gördüm

3. Yüzüñ nūrundan açıldı bu gün çün dīde-i ḳalbüm

Anuñçün ḳande kim baḳdum hemān anda Ḫudā gördüm

4. Nice ‘aşḳuñda cevlāna girüp şād olmayam cānā

Ki ṭavūs ṣaçuñ gülzār-ı ḥüsnüñde hümā gördüm

5. Beḳā buldum ḳadīm oldum irişdüm ẕāta ẕāt oldum

Senüñ aşḳuñ ṭarīḳinde çü kendümi fenā gördüm

6. İkilik ḫırḳasın çāk it giyen birlik ḳabāsın kim

‘Alī Aḥmed bu menzilde Ḥabīb’i Murtażā gördüm

7. Miṣālī mest olup ḳandum şarāb-ı ‘aşḳa çün Ḫıżr

Bugün tā bezm-i cennetde lebin cām-ı ṣafā gördüm

401

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā‘lün

147a 1. Ḳalbümi āteş-i ‘aşḳla yaḳup zer ḳıldum

Jeng-i mir’ātumı ya‘ni silüp enver ḳıldum

2. Cevher-i ‘ilm-i ledün birle göñül bāḳırını
Sīm ü zerveş eridün ṣāf u muṭahhar ḳıldum

3. Kişver-i dilde senüñ ‘aşḳuñ otaġın dikeli
Ḥabbuñı serde şehā tāc-ı mücevher ḳıldum

4. Ḳande kim nāẓır olam ġayrıñı görmem ḳat‘ā
Kuḥl-ı ‘aşḳuñla gözüm çünki münevver ḳıldum

5. Oḳudum *yā sīn*[387]i ta muṣḥaf-ı ḥüsnüñde senüñ
Ḫaṭṭ çeküp defter-i ġayra bozup ebter ḳıldum

6. Ben niçün ġam çekerüm dīv-i la‘īnden ki senüñ
İsm-i a‘ẓam ḫaṭṭuñı āyet-i ekber ḳıldum

7. Cennet-i ‘adne ṣırāṭı ‘aceb āsān geçdüm
‘Urve-i sünbülüñi ben aña ma‘ber ḳıldum

8. Ba‘d-ezīn ġayrı niçe eyleyen manẓar kim
Dīdede naḳş-ı ḫayālüñi muṣavver ḳıldum

147b 9. Ṭā‘at u ẕikr ü niyāzum şükr oldı maḳbūl
Ki yüzüñ Ka‘be-i ḫam ebrūñı minber maḳbūl ḳıldum

10. Baḥr-ı te’vīlde bugün cevheriyem ey ġavvāṣ
Gel ki dil maḥzenini ṭopṭolu gevher ḳıldum

11. Neylesün çeşm-i ḥayvānı Miṣālī ferdā
Leb-i la‘lüñ çü bugün bāde-i kevṣer ḳıldum

---

[387] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

402

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

147b **1.** Cemālüñ āteşin nūr-ı zemīn ü āsmān buldum
Ṣaçuñ küfrine yüz ṭutdum yüzüñi çün īmān buldum

2. Ḥayāt-ı *kün fe-kān*[388]sensin senüñle ḳā'im olmışdur
Ceseddür cümle-i 'ālem seni rūḥ-ı revān buldum

3. Sevād-ı a'ẓam ḥüsnüñ baña keşf itdi esrārı
K'anı otuz iki ḫaṭṭ u kitāb-ı cāvidān buldum

4. Ḳaşuñla kirpigüñ āyet ruḫ üzre zülf-i bismi'l-lāh
Oḳudum fażl-ı Ḥaḳ'dan sūre-i nūr u duḫān buldum

5. Cemālüñ gülşen-i firdevs ü ḫaṭṭuñ ḥūr u ġılmāndur
Lebüñ ṭūṭī-i kevṯer baḫş u hem şeker-feşān buldum

6. Yedi gök yedi ḫaṭṭuñdur ṭoḳuz a'żā ṭoḳuz eflāḳ
Ḳamer 'aynuñ dehen şarḳında nuṭḳuñ mihr-i cān buldum

7. Gözümüñ perdesin çāk itdi ḥüsnüñ nūrı anuñçün
Seni ben ẓāhir ü bāṭında peydā vü nihān buldum

8. Melekveş yüzüñe ṭutdum yüzümi zu'm-ı Şeyṭān çün
Seni tā maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt-ı ġaybdān buldum

9. Yoluña cān u baş u māl ṣarf olmaḳ gerekdi līk
'İnāyet yine sendedür seni ger rāygān buldum

10. Eger insan eger ḥayvān nebātāt u ma'ādan hem
Yine kim nāẓır oldumsa saña cümle nişān buldum

---

[388] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68)

11. *Ve yebḳā vechu rabbike*[389] buyurur yezdān-ı Ḳur’ān’da

Ḥaḳīḳat-i ḥüsn-i dīdāruñdan özge cümle fān buldum

12. Tecellī ḳıldı gerçi her ḳula bir nev‘le Sübḥān

Bi-ḥamdi’l-lāh gümān ḳalmadı ben anı ‘ayān buldum

13. ‘Aceb mi per ü bāl açsam semā-yı seb‘a çün Cibrīl

Bugün çün Kāf-ı ḳudretden Simurg-ı lā-mekān buldum

14. Cemī‘ müşkilüm Ḥaḳ’dan açıldı ‘uḳde ḥal oldı

İman bābında fażlu’l-lāh çün ṣāḥib-i beyān buldum

15. Niçün dünyā içün her dūne başum egdürem çünkim

Kerem ḫ̆ānında bunuñ gibi şāh-ı kām-rān buldum

148a **16.** Baña ‘ayb ola şimden girü ġayra iltiyām itmek

Serīr-i salṭanatda çün şeh ṣaḥīb-i Ḳur’ān buldum

17. Fırāt u Ṣāṭ Muḥabbet-nāme ‘Arş-nāme Nīl cāvīddür

Miṣālī bu ebḥurda ṣadefveş der-feşān buldum

403

me fā īlün me fā ī lün fe ū lün

148a **1.** Müselsel zülfünüñ dīvānesiyem

Yañaġı şem‘inüñ pervānesiyem

2. Çün içdüm leblerüñden ḳaṭre-i ‘aşḳ

Şarab-ı vaḥdetüñ mey-ḫānesiyem

3. Yüzüñ gencine-i nūr-ı Ḫudā’dur

Anuñçün men anuñ vīrānesiyem

---

[389] Ve yebkâ vechu rabbike zû’l-celâli ve’l-ikrâm: Ancak azamet ve ikram sahibi **Rabbinin zâtı bâki kalacak**. (Rahmân, 55/27)

4. Cemālüñ ḳıblesine Ḥaḳ-perestem

Egerçi ehl-i dil put-ḫānesiyem

5. Miṣālī olmazam hüşyār-ı cāvīd

Çü şehlā gözleri mestānesiyem

404

fā i la tün fā i latün fā i lā tün fā i lün

148a 1. Dūr olalı ṭurre-i ʻanber-feşānumdan benüm

Şemʻveş āteş zebān oldum dehānumdan benüm

2. Şöyle baş çekdi derūnumdan firāḳuñ āteşi

Gāh idersem nüh felek yanar deḫānumdan benüm

3. Diñlemezsin her seḥer men iñledükçe nāyveş

Dostum uṣanmadıñ mı bu fiġānumdan benüm

4. Gönlümi eliyle aldı şimdi raḥm itmez dirīġ

Böyle ummazdum men ol serv-i revānumdan benüm

5. Öyle ṣanuram ki cismümden bu cānum ayrılur

Gitdügince ol ḳamer ruḫsār yanumdan benüm

6. Nār-ı ḥasret yaḳdı baġrum ḫāl-i ruḫsāruñ gibi

Virür pür ḫūn seyrin it dāġ-ı nihānumdan benüm

7. Gerçi yıllardur Miṣālī yüz sürer dergāhuña

Bulmadum bir ẕerre bahre āsitānumdan benüm

405

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

148b 1. Bilelerdi ger ḥacel olmaġı ender-kār ferem

Yüzüñe gün alnıña meh öykünüp itmezdi cürm

2. Bāġ-ı cenetdür cemālüñ selsebīli leblerüñ

Gül ḫaddüñ nergis gözüñ zülfüñ zehr-i sū şeh-perem

3. Bedr olur çehreñ görüp ki incelür ḳaşuñ gibi

Meh görür olmaz berāber ġayb olur āḫir şerm

4. Sünbülüñ sevdāsına düşdi yiyler çün çarḫ-ı mihr

Cānına āteş bıraḳdı ‘aşḳ-ı ḥüsnüñ oldı kerem

5. Bükmeseydi ger sücūduñdan yüzin Şeyṭān-ı şūm

Ḳandan olurdı racīm ol olsa ḳarnuñda nerm

6. Ney şekerden ṭūṭīye ni‘met virür gör ṣāni‘i

Ḳudretinden ḥulle sündüs ẓuhūr eylerüz kerem

149a 7. Ḫaṭṭ-ı ādemden Miṣālī āb-ı ervāḥ içmeyen

İrer ḥimmetden anuñ cismine irmez feyż-i ‘arm

406

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

149a 1. Çün panāhuñ oldı ey dil fażl-ı Raḥmān pes ne ġam

Pāymāl olmaz zahīr olana yezdān pes ne ġam

2. Şerr-i Şeyṭān-ı la‘īn ü ins ü cinden çekme bāk

K’ism-i a‘ẓamsın ser-ā-pā ‘ayn-ı Ḳur’ān pes ne ġam

3. Cennet-i dīdāra irdüñ ‘urve-i zülfün geçüp

Çün bugün mīzāna vezn olduñ zi-yezdān pes ne ġam

4. Olmadıysa māl u mülk ü ni‘met dehr-i denī

Mün‘im-i ḫˇān-ı ledünsin merd-i ‘irfān pes ne ġam

5. Ẓulmete düşme Sikender gibi Ḫıżr ol ya‘ni kim

Cām-ı kevṯer sendedür ey āb-ı ḥayvān pes ne ġam

6. Ḳa‘r-ı deryāya neden olmaḳ ġariḳ ey cevheri

Çünki sensin kān-ı gevher dürr-i ‘ummān pes ne ġam

7. Āṣaf ol şehrüñi żabt it ḫā’if olma dīvden

Sendedür çün ḫātem-i mülk-i Süleymān pes ne ġam

8. Dīn-i yezdāna ṣaçı küfründen irdüñ çün bugün

Sermed olduñ ey muvaḥḥid ehl-i īmān pes ne ġam

9. Arzū-yı şerbet itme ey dil-i bīmār içün

Lām u bā la’lindedür dārū-yı dermān pes ne ġam

10. Kā’inātuñ bir nice gün kaḥrına maḳhūr iseñ

Her zamān pāyında olmaz ol perīşān pes ne ġam

11. Gāh şād u gāh nāle gāh ḫār u gāh gül

Böyledür çün iḳtiżā-yı çarḫ-ı gerdān pes ne ġam

12. Geh zi-mestān u rebī‘ u gāh ṣayf u geh ḫarīf

Güne güne devr ider dā’im bu devrān pes ne ġam

13. Cümle birdür cümle birdür cümle birdür cümle bir

Gerçi biñ biñ levne girmiş līk yeksān pes ne ġam

14. Düşdüñ ise ittiṣāl-i yārdan bir dem ba‘īd

Çünki sensin lem-yezel anuñla hemsān pes ne ġam

15. Vüs‘at-i dünyā içün her laḥẓa dil teng olma kim

Ḳavl-i Aḥmed’dür didi mü’mine zindān pes ne ġam

16. ‘Ārif-i ẕāt olanuñ yezdān bilür miḳdārını

Ḳıymet-ü ḳadrüñ eger bilmezse nā-dān pes ne ġam

17. Ey Miṯāli n’ola ṣūretde eger dervīş iseñ

149b Ālem-i ma‘nāda sensin mīr ü sulṭān pes ne ġam

407

fā i lātün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

149b 1. Gitdi servüm vādī-i ġurbetde ḳaldum çeşm-i nem
Ḥasretinden āsmāna āhdan çekdüm ‘alem

2. Her ḳaçan kim bedr-i ruḫsāruñ ḫayālin yād idüp
İñlerem derdle çün ney artar āh u ġulġulum

3. İt rakībi ni‘met-i vaṣluña hem-zānu ḳılup
Ben revāmı kūşe-i miḥnetde ḳalam pür elem

4. Her münāfıḳ birle seyrāndāş olasın ben esīr
Baġrumı ġam ḫançeriyle ney gibi yer yer dilem

5. Didi kim ‘aşḳ ehlinüñ sen bülbülisen ben daḫı
Çeşme-i bāġ-ı cinānuñ servi bir taze gülem

6. İbtidāsın çün elif intihāsın hem-çü yī
Vaṣf-ı ḥüsnüñ yazdı evvel her ne kim yaẓdı ḳalem

7. Ġurre olma ḥüsnüñe raḥm it bu Miṣālī’ye dime
Sidre ḳāmet berg-i gül ḥadd ca‘d-ı müşgīn kākülem

408

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

149b 1. Ben ezelden ol perī ruḫsāra ḫayrān olmışam
Gülşen-i ḥüsnüñde bülbül gibi nālān olmışam

2. Ḥasret-i zülfünden ol māh-likānuñ rūz-ı şeb
Vālih ü āşüfteyem ġāyet perīşān olmışam

3. Levḥ-i maḥfūẓunda gördüm sī vü dü nūr-ı Ḫudā
Men kelām-ı nāṭıḳam kim ‘ayn-ı Ḳur’an olmışam

4. Ādemüñ vechinde gördüm faż̇l-ı Ḥaḳḳ'ı ẓāhirā
‘Ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs ehl-i ‘irfān olmışam

5. ‘Uzlet itdüm denī vü ‘uḳbāda oldum pādşāh
Tā ki ṣıdḳıla ġulām u faż̇l-ı yezdān olmışam

6. Sāġar-ı la'lüñden içdüm çün şarāb-ı lā-yezāl
Zindeyem çün Ḥıżr u ‘Īsā āb-ı ḥayvān olmışam

7. Leyli zülfüne Miṣālī ol güneş ruḫsārenüñ
Gönlümi kayd eyledüm mecnūn-ı giryān olmışam

409

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

149b 1. Ey ki çeşm ü sem‘ ü ḳaşuñ faż̇l-ı Rabbü'l ālemīn
V'ey lebüñ kevṣer ḫaṭṭuñ ḥavrā yüzüñ dārü's-selām

2. Ey cemālüñ şems ü zülfüñ leyletü'l-ḳadr berāt
Devr-i ‘Īsā'dur bir oldı küfr ü īmān ṣubḥ u şām

150a 3. ‘Anberīn ḳaşuñ durur miḥrāb-ı Ḥaḳḳ ‘aşḳ ehline
Ṣūretüñ Ḳur'ān-ı a‘ẓam nergis mestüñ imām

4. Devr-i ruḫsāruñda ḫālüñ şekli ey cennet güli
Lāle deryā çeşm-i pür ḫūnumda merdümdür müdām

5. Çün mu‘anber kākülüñ zencīrine dīvāneyem
Gönlümüñ mürgine ḫālüñ dāne zülfüñ eyle dām

6. Cām-ı la‘lüñ iştiyāḳından eyā sulṭān-ı ḥüsn
Teşnelerdür elde ṭutmış nergis ü hem lāle cām

7. Ṭañ mı ser-tā-pā kelāmu'l-lāh oḳursam şānuña
Çün elif ḳaddüñ dehānuñ mīm zülfüñ cīm ü lām

8. Haydar-ı kerrāra mazhar Ḳanber'em Düldül vücūd
Ẕül'l-fikār'am sī vü dü nuṭḳ-ı dehān u dil yenām

9. Gül yüzünde ẓāhir oldı ey Miṣālī rū-yı Ḥaḳ
Uşta Teñgri'nüñ kelāmı sözi ḫatm it ve's-selām

410

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

150a 1. Bir hümāyam k'otuz iki perrle pervāzıyam
Ḳāf'dur menzilüñ hem men lā-mekān şeh-bāzıyam

2. Fenn gün-ā-günıla çün çarḫ-ı dā'im oynaram
Zührenüñ çengümde çengi hem anuñ āvāzıyam

3. Nuṭḳ-ı Ḥaḳ'dandur ḳamu ṣavt u ṣadā-yı kā'ināt
Gāh 'ūd u erġānūnam geh nīk dem sāzıyam

4. Gāh ṣayyād-ı cihānum gāh naḥcīr-i lāṭīf
Gāh dām u dāne mürġān-ı ḥırṣ āvāzıyam

5. Ẓāhir ü bāṭında Ḥaḳ'dan ġayrı fānī bir vücūd
Mülk ü māluñ bir dürür kim derdine enbāzıyam

6. Pāygāhı menzil-i Maḥmūd'a irgürsem n'ola
'Ālem-i tevḥīde irdüm ma'rifet āyāzıyam

7. İstivā tīgiyle feṭḥ itdüm vücūdum kişverin
İsāveş ḳatl eyledüm deccāl nefsi ġāzīyem

8. Ṣan'atumda dest-i ḥayyāt-ı ezelden ṭutdum el
Her şey'üñ ḳaddine ḫil'at biçmek içün kāzıyam

9. Āb-ı kevṣerdür sözüm ḫor görme ey ḥāfıẓ beni
Gel Gülistān oḳı ṣanma Sa'dī-i Şirāzī'yam

10. Ḥüsn meydānında zülfüñ her ṭaraf çekmiş resen

Ben daḫı envā‘-ı fennile anuñ cān-bāzıyam

11. Mu‘cīzāt-ı enbiyādan n’ola ger virsem ḫaber

150b Ḥıżr’a irdüm ey Miṣālī gör kimüñ hem-rāzıyam

411

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

150b 1. ‘Ayn-ı nūram gerçi ḫāk āb āteş ü bād olmışam

Ḳahr u luṭfuñ ‘aynıyam ġam-nāk u hem şād olmışam

2. Pādşāh-ı mülk-i cānum ‘ārif-i nefs olalı

Rabb’i idrāk eyledüm ḳulluḳdan azād olmışam

3. Şeş cihāt u çār ‘unṣūr ṣī ṣad u şast ‘użuvla

‘Arş-ı Raḥmān’am ne muḥkem Mıṣr u Baġdād olmışam

4. Şerḥ idelden lām u bādan la‘lüñ esmā ‘ilmini

Oḳudum ḫüsnüñ kelāmu’l-lāhın üstād olmışam

5. Oynamayan ‘arṣa-i ḫüsnüñde şāh u ferz ü ruḫ

Dimesün ‘ālemde şatranc-bāz u nerrād olmışam

6. Bezm-i ḫüsnüñde leb-i şīrīn ṣunaldan cām-ı mey

Ḫüṣrev-i ser-mest olup ‘aşḳuñda Ferhād olmışam

7. Ḫaṭṭ u ḫālüñden Miṣāli keşf idelden sırr-ı ‘aşḳ

Āşiyānam fażl-ı Ḥaḳ’dan ṣanma kim yād olmışam

412

fe i lā tün me fā ī lün fe i lün

150b 1. Ẕerreyem şems-i bī zevālleyem

Ṣıfatım ẕāt-ı lā -yezālleyem

2. Ṣıfat u ẕāt-ı ḥaḳīḳat birdür
‘Aynum ya‘ni Ẕü’l-celāl’leyem

3. Ma‘nā-i ḫayr u şerri bir gördüm
Ki cemālüm daḫı celālleyem

4. Düşeli ‘aşḳına ḳaşuñla ruḫuñ
Gehi bedrüm gehi hilālleyem

5. Oḳudum çün sevād-ı ḫāl u ḫaṭṭuñ
Elifem sırr-ı mīm ü dāllayam

6. Mey-i kevser ṣunalı Ḫıżr lebüñ
Ebedī ḥayy olup zülālleyem

7. Ḫaṭṭ-ı emredle cennete girdüm
Cümleyem tā ebed cemālleyem

8. Bāyla lāmdur kitābumuñ saṭrı
Oḳı gör kim ne ḫaṭṭ-ı ḫālleyem

9. Açalıdan kelām-ı zülf ü ḳaşuñ
Ḥaḳḳ’a irdüm ne ḳuṭlu fālayam

10. Giymişem nūr-ı ẕāt ḥullesini
Şekl-i ẓāhirde gerçi şāllayam

151a 11. Ḳaṭre-i ‘aşḳ içinde baḥrüm hem
Cür‘a em cām-ı māl-ā-māllayam

12. Ṣıfatumdan bulup ma‘ānīye rāh
Ḥāle irdüm ne ḳīl ü ḳāllayam

13. Oḳudum çün otuz iki ḫaṭṭuñ
Maẓhar-ı tām olup kemālleyem

14. Üç yüz altmış ḳanatla Simurġ'am

Beni seyr it ne per ü bālleyem

15. Ḫaber-i hicr-i yāri añma daḫı

İnfiṣāli ḳo ittiṣālleyem

16. Geçeliden ṣırāṭ-ı ṭurrelerin

Vasaṭ ümmetile cem' ālileyem

17. Ḫaṭṭ u ḫālüñ dürür Miṣālī'ye

Rızḳ-ı aḥsen göre ne mālleyem

413

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

151a 1. Ḫayal itdi beni ḳaşuñ çü māh-ı nev ḫayālinden

Lebüñ mest eyledi cānı çü Ḫıżr-ı āb zülālinden

2. Sipihr evcine hem-çün hūr münevver oldı her ẕerre

Çü feyż irdi zehr-i sūsen mehüñ nār-ı cemālinden

3. Tefe'ül eyledüm çünkim kelāmu'l-lāh-ı ruḫsāruñ

Açıldı sūre-i Ṭāhā zümürrüd ḫaṭṭ u ḫālinden

4. Bugün Ḳuds-ı mübārekde ḥaḳīḳat Mūsā-i Ḥaḳ'dur

İrer kim ḫayme sırrına yemīnle şimālinden

5. Ṣuṣamış ḳanuma la'li 'uyūnı ḳaṣd-ı cān itmiş

Dūşem gibi gelür maẓhar cemāline celālinden

6. Elüñ çek dāmen efşān ol ḳatılma girü Dārā'na

Ṣaḳın manṣūbesi çoḳdur cihānuñ mekr u alından

7. Miṣālīveş mey-i vaḥdet içenler fażl-ı yezdāndan

Ebed Ḥaḳ'la Ḥaḳ oldı ne ġam yer infiṣālinden

414

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

151a 1. Başın ḳoşdı ġam-ı ‘aşḳa olur çıḳmaz dil-ārādan
Bilür zehr ise sükkerdür gelen nesne dil-ārādan

2. Serīr-i rūḥa geçmişdür cülūs idüp Sikendervār
Güzellik mülküñe çekmiş ‘alem zülf-i muṭarrādan

3. Keserler serv ṭoġrayup iderler zülfüñe şāne
Müşerref olalı bāġ-ı cihān sen ḳadd-i bālādan

151b 4. Ṣaḳın men‘ itme insāndan yüzün mir’ātın ey meh kim
Felekden nūr alur gün vech-i insāna temāşādan

5. Lebüñ la‘li dişüñ dürri ṣadā-yı ṣītle tā fāş
Olaldan la‘l ü dürr cevher ḥasedden çıḳdı deryādan

6. Simurġ-ı lā-mekānuz biz bize ‘arş üstidür menzil
Varanlar Ḳāf-ı Ḳur’ān’a ḫaber alur bu ‘Anḳā’dan

7. Degül mīrāṯına lāyıḳ Miṯālī nā ḫalef ferzend
Bugün ger ‘ilm-i esmāya degülse kāşif ābādan

415

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā i lün

151b 1. Yazupdur dest-i ḳudretle te’ālā şāna yezdān
Ṣıfātuñ levḥine *ṭā hā*[390] vü *yā sīn*[391] *ḳāf ve’l-Ḳur’ān*[392]

[390] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)
[391] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[392] Kâf ve’l-Kur’âni’l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

2. Ḫaṭṭuñ firdevs-i ḥüsnüñde melā'ik ḥūr u ġılmāndur
Revān olmış lebüñ ḥavżında kevs̱er çeşme-i ḥayvān

3. Cemālüñ Ka'be'dür 'aynuñ imām u ḳaşlaruñ miḥrāb
Bu vechu'l-lāha ḳarşu kim sücūd itmez olur Şeyṭān

4. Berat-ı ehl-i cennetdür yüzüñ ey pādşāh-ı ḥüsn
Ki tevkī'-i refi' ebrū muṭarrā kākülüñ 'ünvān

5. Ṭılısm-ı genc-i ḥikmetdür ser-ā-pā ḳadd-i mevzūnuñ
Ne kān u cevher-i cānsın ne dürr ü gevheri 'ummān

6. Vücūduñ zevraḳ-ı 'aşḳdur velī nuṭḳuñ muḥīṭ-i z̲āt
Ṣadef dürc-i lebān la'l ü lü'lü' sī vü dü dendān

7. Yüzüñ şol māh-ı enverdür senüñ ey āftāb-ı dīn
Ki nūr iḥsān ider mihre felek 'aşḳında ser-gerdān

8. Degül erbāb-ı faż̧l içre ḥaḳīḳat mü'min ol k'itmez
Sevād-ı ḥüsnüñi küfr ü 'iz̲ār-ı dīn baḫş-ı īmān

9. Ṣıraṭ-ı müstaḳīmle sekiz cennāt-ı yezdāna
Kim eylerdi duḫūl olmasa ḫaṭṭ-ı istivā bürhān

10. Felek meydān u ay gün olur sīmīn ü zerrīn ṭob
Şol ehl-i 'aşḳa kim ḳıldı müselsel sünbülüñ çevgān

11. Miṣālī sırr-ı yezdānı yine ehline keşf eyle
Ki ṣarrāf olmayan cāhil ne bilsün cevher-i 'irfān

416

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

151b 1. Oḳuyan seb'a'l-meṣānuñ çeşm-i zülf ü ḳaşdan
Vāḳıf oldu naḳş içinde ma'nā-i naḳḳāşdan

2. Ṣūret-i Raḥmān budur gel bu cemāle sācid ol

Dīv olma Ādem ol döndür yüzüñi ṭaşdan

152a 3. Ḳande her bir dīdenüñ dīdāra irer ḳudreti

Rūşen oldı gün gibi gerçi ḳurudan yaşdan

4. Mest-i sermed olmaḳ isterseñ şarāb-ı ‘aşḳla

Gel berü mey-ḫāne iç cāmı men ḳallāşdan

5. K’ar-ı muḥkem durur ‘aşḳ olmaz güẕāf u lāfla

Vaṣl-ı cānān isteyen geçmek gerekdür başdan

6. Günbed-i gerdūn-ı ḳandan fehm ü idrāk eyleye

Vāḳıf olmayan rumūz-ı dāne-i ḫaşḫāşdan

7. Didi çünkim Muṣṭafā *lā-temneū‘ ‘an-ehlihā*[393]

Ḳılma mestūr ey Miṣālī sırrıñı sırrdāşdan

417

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

152a 1. Ḫātem-i ṣaḳla ey Āṣaf ki Süleymān sensin

Menzil-i mūrı ḳo kim günbed-i gerdān sensin

2. Ẓulmete düşme Sikender gibi Ḫıżrı ṭaleb it

İste kim cām-ı Cem ü çeşme-i ḥayvān sensin

3. Tālib-i Ḥaḳḳ’iseñ ey cān yine senden ṭaleb it

Ki ser-ā-pā aña ḥüccet daḫı bürhān sensin

4. Bu kemālile ne içün olasın dīve esīr

Ki Zebūr İncīl ü Tevrāt’la Furḳān sensin

---

[393] Lā-temneū‘ ‘an-ehlihā: **Ehlinden saklamayın**. (Metinde hadis olarak verilen bu ifade için kaynak tespit edilememiştir.)

5. Nice bir renc-i cehālet çekesin iste ṭabīb
Sen gel sen ki yine derdine dermān sensin

6. Senüñ āyīneñ olupdur ḳamu eşyā bilgil
Gāfil olma gözüñ aç ṣūret-i Raḥmān sensin

7. Seni ḫor görme ṣaḳın bunda nüzūl itmegle
Ṣūreṭā bende velī ma‘nāda sulṭān sensin

8. Yüzüñi sen saña ṭut sen seni senden ara kim
Maẓhar-ı ẕāt-ı Ḫudā ḫāne-i yezdān sensin

9. Her ne kim gördüñ ise bil anı sensin evvel
Ġayrı yoḳdur ḳamu peydā ile pinhān sensin

10. Cevher-i ‘aşḳı bilen cevheridür cevheri ol
İsteriseñ güheri gel saña ‘ummān sensin

11. N’ola gün gibi Miṣālī Ḥaḳḳ’ı meşhūr ḳılsañ
K’otuz iki dille ‘ālemi destān sensin

418

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

152a 1. Yüzüñe yüz ṭutmışam yüzüñde Ḳur’ān ḥaḳḳiçün
Sünbül-i küfrüñde buldum dīni īmān ḥaḳḳiçün

152b 2. Ṣūretüñ dīdār-ı Ḥaḳ’dur ḳıble-i erbāb-ı dīn
Kim sücūd itmez aña dīv oldı Raḥmān ḥaḳḳiçün

3. Ẓulmet-i ḫaṭṭuñdan içdüm kevṯeri buldum ḥayāt
Lām u bā la‘lüñden olan āb-ı ḥayvān ḥaḳḳiçün

4. İsṭivāsın geçmeyenler dāḫil olmaz cennete
Cennet-i ḥüsnüñde gīsu-yı perīşān ḥaḳḳiçün

5. Ḥaḳḳ'a irmez otuz iki nuṭḳa vāḳıf olmayan

Ey ṣıfāt-ı Ḥaḳ ṣıfāt-ı ẕāt-ı yezdān ḥaḳḳiçün

6. Ẕü'l-fiḳār'uñ baġlanup ten Düldül'ine binmeyen

Ḫayber'i fetḥ eylemez şāh-ı merdān ḥaḳḳiçün

7. Ey Miṣālī ḫātemüñ esrārın idrāk itmeyen

Dīve ḥākim olmadı cīndür Süleymān ḥaḳḳiçün

419

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

152b 1. Oḳudum ebced-i 'aşḳı ḫaṭṭ-ı seb'a'l-meṣānından

Ḫaber virdi çün üstād-ı ezel ḥarf-i dehānından

2. Dehānuñ yoḳ durur dirlermiş ey mihr-i cihān-ārā

Çü ṭūṭī sükkerin kūy ol çıḳar ḫalḳı gümānından

3. Ṭılısm-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ ne gencüñ sırrıdur yā Rab

Ki 'ācizdür ḳamu 'ālem anuñ şerḥ ü beyānından

4. Mu'ammā-yı ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ ol idrāk ider ancaḳ

Kim aldı sī vü dü nuṭḳuñ nişānın bī-nişānından

5. Ṣırāṭ-ı müstaḳīm üzre ḥaḳīḳat ehl-i cennetdür

'Ubur iden semavātuñ ṭarīḳ-i keh-keşānından

6. Olursan dīde-i Ḥaḳ-bīn eyle nāẓır cemālüñe

Bilürsen āyet-i *te'tī's-semā*[394] sırrın duḫānından

7. Göñül şehrini seyrān it ṭaleb ḳıl anda yezdānı

Su'āl itdüñ baña çün lā-mekān ẕātın mekānından

---

[394] Fertekib yevme te'tî's-semâu bi duhânin mübîn: Şimdi sen, **göğün**, insanları bürüyecek açık bir duman **çıkaracağı** günü gözetle. Bu, elem verici bir azaptır. (Duhân, 44/10-11)

8. Şu kim varmadı dergāha ḳaçan yol bula sulṭāna
Ḫaberdār olmayan girmez bu şehre pāsbānından

9. Miṣālī sözi ḥaḳdur ne kim söylerse ḥaḳ söyler
Anuñçün kim kelāmıdur ẓuhūr iden lisānından

420

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

152b **1.** Ẓıll-ı zülfüñ ol güneş ref‘ itdi çün ruḫsārdan
On sekiz biñ ‘ālemi ġarḳ eyledi envārdan

2. Her ṭarafdan nāẓır olsa manẓarı dīdār olur
‘Aynın açdı kimki kuḥl-ı nūr-ı ḥüsn-i yārdan

153a **3.** Ey cemālüñ gülşen-i firdevs ḫaṭṭuñ ḥūr lebüñ
Sünbül-i ṭāvūs aña derbān iki şeh-mārdan

4. *Üscüdū*[395] didi sücūd it ṣūret-i Raḥmān’a çün
Münkir olma aḥsen-i ṭakvīme geç inkārdan

5. Fażl-ı Ḥaḳ’dan cennet-i ‘adne kim eylerdi duḫūl
İstivā keşf itmeseydi ṭurre-i ṭarrārdan

6. Gözlüye gizlü degüldür sırr-ı ‘aşḳ-ı lem-yezel
Pes ne ḥācet perde-pūş olmaḳ ulü’l-ebṣārdan

7. Ey Miṣālī ḥac içün çekmez muġaylān raḫmetin
Vāḳıf olanlar ṭavāf-ı Ka‘be-i dīdārdan

---

[395] Ve iz kulnâ li’l-melâiketi’s-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A’râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

421

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

153a 1. Oḳuduñsa faż̈l-ı yezdāndan beyān-ı cāvidān
Cümle keşf ola sana sırr-ı nihān-ı cāvidān

2. Sāḳī-i bāḳi elinden cür‘a-i cām iç yüri
Bulmaḳ isterseñ çü Ḥıżr-ı ‘aşḳ-ı cān-ı cāvidān

3. Nāzil oldı asmāndan geldi tibyān eyledi
Ẓāhir ü bāṭın rumūz seb‘a ḫ̔ān-ı cāvidān

4. Ey göñül efsāneyi ḳo ‘ilm-i ‘arşu’l-lāha gel
Bul Muhabbet-nāme’yi k’irdi zamān-ı cāvidān

5. Lā-cerem gevher bulur ġavvāṣ-ı ‘ummān oldı kim
Bes saña cevher gerekse iste kān-ı cāvidān

6. Ẕāta irüp ḳandan olur menba‘-i sırr-ı ezel
Bulmadı şol kim nişān bī-nişān-ı cāvidān

7. Ey Miṣālī ḥall olısardur cemī‘-i müşkilāt
Oḳuduñsa faż̈l-ı yezdāndan beyān-ı cāvidān

422

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

153a 1. Ey cemālüñ ḫaṭṭıdur esmāe küllīdür nişān
K’itmedi keşf anı illā ṭurre-i ‘anber-feşān

2. İstivādur ya‘ni sekiz cennete Ḥaḳ’dan ṣırāṭ
K’otuz iki ḫaṭṭ-ı yezdānı beyān eyler ‘ayān

3. Dur gitme sen saña gel ṭālib-i yezdāniseñ
Kim ṣıfātuñdur senüñ dīdār-ı ẕāt-ı ġaybdān

4. Sen kelamu'l-lāh u vechu'l-lāh u 'arşu'l-lāhsın

Aç gözüñ bu da'vīye şāhid zemīn ü āsmān

5. Çār 'unṣurdan mürekkebdür vücūduñ gerçi kim

Beyt-i yezdāndur ki Ḫāliḳ anda bu nuṭḳ-ı revān

153b 6. Ādemüñ fehm eyledüñse 'alleme'l-esmā sını

Saña feṭḥ oldı rumūz-ı āşikāra vü nihān

7. Ḥaḳ didi Ḳur'ān'da va'l-lāh *bi külli şey'in muḥīṭ*[396]

Kā'inātı ḳaplamışdur ya'ni nuṭḳ-ı müste'ān

8. Ey yüzüñ cennet sevād-ı a'zamuñ ġılmān-ı ḥūr

V'ey leb-i la'lüñ şarāb u selsebīl-i cāvidān

9. Ey Miṣālī on sekiz biñ 'āleme pervāz ḳıl

Kim vücūduñ Ḳāf'dur sensin Simurg-ı lā-mekān

423

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

153b 1. Şeker ey dil ma'rifet mülkinde sulṭānsın bugün

Maẓhar-ı gencine-i esrār-ı yezdānsın bugün

2. Dīn senüñ īmān senüñ Ḳur'ān senüñ erḳānla

Her dīnden pāk ne çün kān-ı 'irfānsın bugün

3. Dest-i her dīv-i la'īn ḳandan irer damānuña

K'ism-i a'zāmsın ser-ā-pā cümle Ḳur'ān'sın bugün

4. Ẓulmete düşme Sikendervār Ḫıżr-ı ṣānīsin

Sen saña gel sen saña kim āb-ı ḥayvānsın bugün

---

[396] E lâ innehu bi kulli şey'in muhît(muhîtun): Dikkat edin; onlar, Rablerine kavuşma konusunda şüphe içindedirler. Bilesiniz ki **O, her şeyi** (ilmiyle) **kuşatmıştır**. (Fussilet, 41/54)

5. Perde-i şebden ḳamerveş keşf-i ṣūret eyleme
Ma‘rifet çarḫında gerçi şems-i raḫşānsın bugün

6. Ṣaḳla muḥkem ḫātemi cīn ü Şeyātīn almasun
Mülki żabṭ eyle ya‘ni kim Süleymān’sın bugün

7. Cevheri nā-ehle ṣarf itme Miṣālī ‘ārif ol
Ḳıymetüñ dürdānenüñ bil gerçi ‘ummānsın bugün

424

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

153b 1. Göründi sī vü dü nār-ı şecer nūr-ı yañağından
Revān olmış ḥayāt-ı ābı aḳar kevṣer ṭuṭağından

2. Semā-yı cānda kim gördi bu serv-i sidre bālāyı
Ki peydādur otuz iki ṣemer her bir budağından

3. Kelāmu’l-lahuñ esrārın cemālüñ baña keşf itdi
Siyāh on altı āyet hem on altı ḫaṭṭ-ı ağından

4. Daḫı olmayısar hüşyār olur ser-mest çün ‘İsā
İçen bu bāġ-ı daġuñ āb-ı engūrin ayağından

5. İrişdi menzil-i ‘aşḳa meşaḳḳatden ḫalāṣ oldı
Ḫaber alan bu minḥācuñ yaḳınından ırağından

6. Senüñ bu āteş-i ‘aşḳ-ı cemālüñ ey perī peyker
Yanar bir şem‘-i raḫşāndur benüm bağrumda yanġından

154a 7. Yüzüñde dāne-i ḫālüñ görüp aşıldı dār oldı
Gönül mürġi çü Manṣūr ey ṣanem zülfüñ ṭuzağından

8. ‘Alem çekdi ṣaçı ḳaşı kemān u tīġ-i müjgānı
Yedi iḳlimi feth itdi yaragıyla yasāġından

9. Ne bilsün leẕẕet-i ‘aşḳı nedür her seng-i ḫār ol
Ki baġrı yanmadı anuñ çü lāle ‘aşḳ-ı dāġından

10. Miṣālī ḥoḳḳa-i serde ḳaçan gevher olur nuṭḳuñ
Şu tārānuñ ki yil gibi gider ṭurmaz ḳulaġından

11. Döker gūş eylese ‘aşḳ ehli bu naẓm-ı güherbāruñ
Der-i şehvār ider ṭarḥ eylemez artıḳ ḳulaġından

425

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

154a 1. Ṣāf ḳalb olmaḳ dilerseñ fī vü ḍād u lāmdan
‘Alleme’l-esmāe külle[397]e müdrik ol bā lāmdan

2. Kenz-i esrār-ı kelāmu’l-lāh oldı baña keşf
Ol ṣırāṭu’l-lāh u müşgīn ca‘d-ı zülf-i şāmdan

3. Gel kelām-ı ṣāmiti nuṭḳuñla ‘uẓva ḳıl bedel
‘İlm-i faẓla vāriṣ ol k’olmayasın eytāmdan

4. Maẓhar-ı ẕāt-ı ḳadīm-i lem-yezelsin aç gözüñ
Kendüñi fehm eyle olma silk-i ke’l-en‘ām

5. Kār-ı ġabrā vü semā taḥṣīl itmekdür seni
Añlamadın mı ġaraż ne rūz-ı şeb-i ‘āvāmdan

6. Ka‘be vü Ḳuds’le iḥrām u ṣalāt-ı ḫamse hem
Rāz-ı vechüñdür ḥaḳīḳat vāḳıf ol ‘allāmdan

7. Nükte-i şaḳḳa’l-ḳamerden Ḥaḳḳ’a bulmaduñ vuḳūf
Ḫaṭṭ-ı vasaṭı bulmasuñ ol sünbül-i a‘lāmdan

---

[397] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

8. Faż̇l-ı Rabbü'l-'alemīnüñ pāk-ı nuṭḳı cür'asın

Çünki içdüm mest-i 'aşḳum içmezem her cāmdan

9. Cennet ü Ḳur'ān Ka'be çıḳdı insān vechine

Āftāb-ı lem-yezel tā rūşen oldı Şām'dan

10. Zāhid-i bī-dīn bilmez çün teşehhüdden ḫaber

Müselmān ismi velekīn bī-ḫaber İslām'dan

11. Çün Mesīḥā ey Miṣālī cāvidānı zindeyem

Cām-ı vaḥdet içeli ol ḫamr-ı la'l-i fāmdan

426

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

154a 1. Ṣūret-i ādem görindi ṣūretu'l-lāhdan

Nūr-ı vahdet rūşen oldı vech-i fażlu'l-lāhdan

154b 2. *Lī-ma'allāh*[398]'uñ makāmı ḳābe ḳavseynüñ dürür

K'aḥmed'e mi'rācda keşf oldı 'arşu'l-lāhdan

3. Şehper-i rūhu'l-emīndür 'arıżuñda sünbülüñ

K'on sekiz biñ ālemi ḳapladı ẓıllu'l-lāhdan

4. 'Ālem-i ma'nada cennet ehli olmaz her kim ol

Geçmedi bu 'anberīn ca'd-ı sebīlu'l-lāhdan

5. Aḥsen-i taḳvīmi gördükçe naẓar ḳılmaz faḳīh

Zīra kim maḥrūmdur ḫuffāş-ı nūru'l-lāhdan

---

[398] "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir." mealinde rivayet edilen sözden alınmadır. Bu, sofilerin ağızlarında çok dolaşan bir sözdür. Kuşeyri'nin 'Risâletü'l-Kuşeyrî' adlı eserinde: 'Benim öyle anlarım olur ki, Rabbimden başka kimse beni istiab edemez.' şeklinde geçer."(Bkz. Mehmet Yılmaz, s.115, Ayrıca bkz. Aclûnî, C. II, 2159)

6. Çünki ruḫsārında ḳudret nāmesin ders itmedüñ
Ḥāfıẓā ikinde dem urma kelāmu'l-lāhdan

7. Çehre-i insāna naẓar ḳıl kim ṣıfatu'l-lāhdur
Bu ṣıfāta irmeyen devr oldı ẕātu'l-lāhdan

8. Rāz-ı lām u bā lebin ṣor ol ḳamer-i ruḫsārenüñ
Vāḳıf olmaḳ dileriseñ küntü kenzu'l-lāhdan

9. Küfr ü cehl içinde ḳalmışduñ Miṣālī tā ebed
Ger saña feyż irmese derviş-i 'Alīyyu'l-lāh'dan

427

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

154b 1. Her merd-i gedā tab'-ı edeb şāhı ne bilsün
Kim nefsini fehm itmedi Allāh'ı ne bilsün

2. Şol kimki 'urūc itmedi bir Ṭūr çü Mūsā
Dīdār-ı Ḥaḳ u nār-ı ena'l-lāhı ne bilsün

3. Zülfüñde 'ubūr itmedi ol kimki ṣırāṭı
Firdevse duḫūl itmege bes rāhı ne bilsün

4. Mü'min ṣanuben virme ṣaḳın andı ki cāhil
Va'l-lāhi vü ta'l-lāhi vü bi'l-lāhi ne bilsün

5. Gel 'aşḳına kim lāle leyyin baġrını yaḳmaz
Bülbül gibi ol āh-ı sehergāhı ne bilsün

6. Ṣidrende şunuñ ko'lmaya īmānı Mīṣālī
Dīn ehli ṣanur kendüyi güm-rāhı ne bilsün

428

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1. Bülbül-i cān ol rūḫ-ı gülzāra döndürmiş yüzin
Ya‘ni kim Raḥmān ṣıfat dīdāra döndürmiş yüzin

2. Ādem evvel dürür erbāb-ı faẓluñ ḳıbleṣi
Ḥācı-i gūr Ka‘be’de dīvāra döndürmiş yüzin

3. Beyt-i ma‘mūr-ı ḥarem ādemdür ādem ‘aynuñ aç
Fehm iden bu ma‘nā-i Ġaffār’a döndürmiş yüzin

155a 4. Vāriṣ oldı ādemüñ ‘ilmine vü oldı ḫalef
Şolki lām u bā-i la‘l-i yāra döndürmiş yüzin

5. Vāḳıf olanlar *tuvellû*[399] āyetinüñ sırrına
Şeş cihetden ṣūret-i Settār’a döndürmiş yüzin

6. Neylerem cennetde yarın āb-ı kevṯer çün bugün
Ṭūṭī-yi rūḥ ol şeker güftāra döndürmiş yüzin

7. Cāvidān-ı īmāna irdi dīn-i ḥüsn-i yārdan
Kim ki küfr-i ṭurre-i ṭarrāra döndürmiş yüzin

8. Nāfe-i Çīn ü Ḫıṭā misk-i ḫaṭṭından çekdüm el
Tā göñül ol sünbül-i tātāra döndürmiş yüzin

9. Ba‘d-ezīn çekmez Miṣālī ‘arṣa-i ṭavf u ḥarem
Çünki faẓl-ı kāşifü’l-esrāra döndürmiş yüzin

---

[399] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye **dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

429

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

155a 1. Ol menem k'āyīne-i Ḥaḳ'dur dirüm insāna men
Ṣūret-i ādemden irdüm ṣūret-i Raḥmān'a men

2. Çünki Ādem maẓhar Ḥaḳ'dur aña secde eylerem
Tābi'-i yezdān olup la'net dirüm Şeyṭān'a men

3. Sī vü dü nuṭḳ-ı ezel sırrından olalı ḫabīr
'Ālimem ta'līm-i 'ilm-i 'alleme'l-Ḳur'ān'a men

4. Görmeyince devr-i ruḫsārında zülfüñ küfrini
Fırḳa-i nācīden olup gelmedüm īmāna men

5. Çün leb-i la'lüñ içerdi lām u bādan cām-ı 'aşḳ
Ḫıżr u 'Īsā gibi irdüm çeşme-i ḥayvāna men

6. Giymişem *ṭā hā*[400] vü *yā sīn*[401] üñ libāsın çün bugün
Ehl-i Ḥaḳ silkinden oldum geldüm ol meydāna men

7. Bulmışam ḫamsīn ṣalātuñ rāzını peymānede
İrmişem Beytü'l-ḥarām'a birdür mey-ḫāne men

8. Māsiva'l-lāhdan kesildüm Ḥaḳḳ'a yüz ṭutdum bu gün
Nefḫa-i rūḥu'l-ḳudsden içeli peymāne men

9. Kenz-i yezdān oldıġiçün muṣḥaf-ı ḥüsnüñ senüñ
Ey ḳamer gönlümi aña eyledüm vīrāne men

10. Cennetü'l-firdevs-i 'ulvī cāvidānı bendedür
Bulalı vuṣlat cemālüñde ḫaṭṭ-ı reyḥāna men

---

[400] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)
[401] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

11. Şem‘-i vaḥdetdür cemāli ey Miṣālī ol mehüñ

Bāl u per yaḳup aña uş olmışam pervāne men

430

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

155b 1. Kevṣer-i la‘l lebüñ içeli peymāne men

Zindeyem çün Ḥıżr irişdüm cāvidān-ı cāna men

2. Tā görelden kakülüñ taḥtında ḥüsnüñ Ka‘be’sin

Sācidem hem-çün melā’ik gelmişem īmāna men

3. Çünki müşgīn sünbülüñ şeydāyiler zencīridür

Boynuma bend eyle muḥkem k’olmışam dīvāne men

4. Bulmışam nergislerinde *‘alleme’l-esmāe küll*[402]

Leblerüñ cāmından irdüm çeşme-i ḥayvāna men

5. Devr-i ruḫṣāruñda çevgān-ı muṭarrā zülf içün

Ṭob idüp başumı girdüm ‘aşḳla meydāna men

6. Ṣūfiyā gel gül yüzüñi ṣūret-i insāna ṭut

Kim bu ṣūretden irişdüm ṣūret-i Raḥmān’a men

7. Kān-ı yaḳut ma‘ānī bendedür lü’lü’-yi ‘aşḳ

Olalı ġavvāṣ-ı Ḥaḳ’dan sī vü dü ‘ummāna men

8. Oḳudum tā āyet *men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[403]

‘Ālimem ta‘līm-i ‘ilm-i ‘alleme’l-Ḳur‘ān’a men

---

[402] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[403] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

9. ‘Iyd-ı ruḫsārın görelden ey Miṣālī ol mehüñ

Cān u dil ḳıldum fedā gelmişem ḳurbāna men

431

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

155b 1. Ey yüzüñden bī-ḫabersin ‘arş-ı faẓlu’l-lāhsın

Yüzüñi öz yüzüñe döndür ki beytu’l-lāhsın

2. Kendüzüñi sen kelāmu’l-lāha nāṭıḳ bilmeseñ

Olmaduñ insān u merdūd-ı cemālu’l-lāhsın

3. Ḥaḳ Te‘ālī’nüñ cemāli sende bulmışdur ẓuhūr

Süflī görme sen seni kim küntü kenzu’l-lāhsın

4. Faẓl-ı Ḥaḳ’dan ‘alleme’l-esmāya itdüñse duḫūl

On sekiz biñ ‘ālemüñ varına mīr ü şahsın

5. Çün melā’ik ol perīnüñ ḳaşları tuġrāsına

Tā sücūda gelmeseñ Şeyṭān gibi güm-rāhsın

6. Ka‘be vü put-ḫāne vü mescid ü hem mey-ḫānede

Ḥaḳḳ’ı ṣābit itmeseñ ṣanma ki ehlu’l-lāhsın

7. Ey Miṣālī ṣūretüñ mir’ātına eyle naẓar

Cān göziyle gör ne gökçek ‘ayn-ı ẕātu’l-lāhsın

432

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

155b 1. Heft ḫaṭṭuñdan senüñ keşşāf-ı Ḳur’ān’am bugün

Ya‘ni sī vü dü kelām-ı faẓl-ı yezdānam bugün

156a 2. Çün Muḥammed ger murāduñsa saña mi‘rāca gel

Rū-yı Ḥaḳḳ’ı bende gör kim ‘arş-ı Raḥmān’am bugün

3. Zülf-i küfrüñ reh-ber olaldan sebīlu'l-lāhda
Ka'be-i maḳsūda irdüm ehl-i īmānam bugün

4. Ṣūretüm naḳşından iste çehre-i naḳḳāşı gör
Kim ṣıfāt u ẕātına āyīne-i cānam bugün

5. Küntü kenzüñ cevheri nuṭḳumdan oldı āşikār
Dürr-i ma'nā bendedür men baḥr-ı 'ummānam bugün

6. Mihr-i ruḫsāruñ nigārā ḥacc-ı ekberdür senüñ
Ol cihetden ben daḫı ol 'ıyda ḳurbānam bugün

7. Vech-i ādemde Miṣālī Ḥaḳ cemālin görmege
Men kelām u ḥüccet ü āyāt-ı bürhānam bugün

433

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

157a 1. Rāh-ı Ḥaḳḳ'ı görmişem zülf-i muṭarrāsında men
Bulmışam fī ḍād u lāmı vech-i zībāsında men

2. Cān göziyle görmişem dīdār-ı Ḥaḳḳ'ı ẓāhirā
Şol yüzi meh-pārenüñ mir'āt-ı bī-pāsında men

3. Maḥzen-i dürr-i ezel buldum u la'l-i ma'rifet
Tā ġarīḳ oldum ḥaḳīḳat 'ilmi deryāsında men

4. Ehl-i īmān olmışam tā kim sucūda gelmişem
Ol yüzi Ka'be ḳaşı miḥrāb bālāsında men

5. 'Alleme'l-esmā rumūzın görmişem *'ayne'l-yaḳīn*[404]
Şol perī sīmā ḥabībüñ çeşm-i şehlāsında men

---

[404] Summe le terevunnehâ 'ayne'l-yakîn: Yine andolsun, onu **gözünüzle** kesin olarak göreceksiniz. (Tekâsur, 102/7)

6. Gösterem gün gibi ẓāhir dört kitābuñ sırrını

Ḥaḳḳ'a teslīm eyleriseñ *ṭā hā*[405] vü *yā sīn*[406]de men

7. Bendedür Ḥaḳḳ'uñ cemālī ṣūretinde görmişem

Hem-çü Mūsā-i āteş nūr-ı tecellāsında men

8. Başumı ṭob eyleyüp meydāna girdüm 'aşḳla

Tā ki çevgān bulmışam zülf-i semen-sāsında men

9. Ey faḳih bī-ṭahāret gör bu vechu'l-lāhı kim

Bulmışam şol dil-berüñ ruḫsār-ı 'ulyāsında men

10. Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'la muḥīṭ olmış durur kevn ü mekān

Ḳāfirem yüz ṭutmışam kibrüñ kilisāsında men

157b 11. Ey Miṣālī cennetüñ āb-ı ḥayātın içmişem

Şol ḳamer ṭal'atlunuñ la'l-i muṣaffāsında men

434

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

157b 1. Sende ara ṣūret-i Raḥmān'ı ey dānā-yı dīn

Kim anuñ ẕāt u ṣıfātına meẓāhirsin yaḳīn

2. Zāhidā yezdān dilerseñ iste 'ilm-i min-ledün

Nesne keşf olmaz saña biñ yıl çekersin erba'īn

3. Sī vü dü lebden ḥayāt-ı lem-yezel bulduk vücūd

Faẓl-ı Rabbü'l-'alemīn oldı *hüden li'l-müttekīn*[407]

---

405 Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

406 Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

407 Zâlike'l-kitâbu lâ reybe fîh (fîhi), huden li'l-muttekîn (muttekîne): O kitap (Kur'ân); onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir. (Bakara, 2/2)

4. Sendedür nār-ı tecellī-i şu‘le-i Allāh nūr

Ey kelāmu’l-lāh-ı maẓhar Mūsā-i Tūr senin

5. Leblerüñ şānında vārid āyet-i *yuḥyi’l-‘iẓām*[408]

Nāzil oldı hem müselsel zülfüñe ḥable’l-metīn

6. Zülfüñi ruḫsāruñ üzre kim ki gördiyse didi

Hāẕihi cennātü ‘adnin fe’dḫulūhā ḫālidīn[409]

7. Cām-ı la‘linden Miṣālī ol perīnüñ sükker iç

Kim budur firdevs-i vaḥdetde mey-i mā-i mu‘īn

435

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

157b 1. Senden özge iki ‘ālemde baña yār olmasun

Gönlüme senden vefālu daḫı dildār olmasun

2. Aġzuñuñ yārla la‘lüñ rāḥ u naḳlümdür benüm

Ḫaste gönlüme lebüñden ġayrı tīmār olmasun

3. Bāġ-ı cennetde ḳıyāmuñ sidredür ey meh cemāl

Cū-yı la‘lüñsüz baña gül serv-i çenār olmasun

4. Beste-i ḫandānuñı sırrıla Ḥaḳ’dan açmayan

Ṭūṭī-i la‘lüñ aña ḳand u şeker bār olmasun

5. Kimki düşmez ‘anberīn gīsūlaruñ sevdāsına

İrmesün Ḥaḳ’dan murāda baḫtı bīdār olmasun

---

[408] Kâle men yuhyi’l-‘izâme ve hiye remîm(remîmun): Kendi yaratılışını unutarak bize karşı misal getirmeye kalkışıyor ve: «Şu çürümüş **kemikleri** kim **diriltecek?**» diyor. (Yâsîn, 36/78)

[409] Vesîkallezînettekav rabbehüm ile’l-cenneti zumerâ, hattâ izâ câuhâ ve futihat ebvâbuhâ ve kâle lehum hazenetuhâ selâmun ‘aleykum tıbtum fe’dhulûhâ hâlidîn: Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük **cennete** sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. **Artık ebedî kalmak üzere girin buraya**, derler. (Zümer, 39/ 73)

6. Cennetü'l-a'lā ki dirler māh-ı ruḫsāruñ durur
Ey cemaliñsüz saḳardur baña gülzār olmasun

7. Çün lebüñ āb-ı ḥayātı derdümüñ dermānıdur
Benden özge istemezdün kimse bīmār olmasun

8. Cān u başı rāh-ı 'aşḳuñda fedā ḳılsam gerek
Ṣādıḳam 'ahdumda bundan özge iḳrār olmasun

9. Fażl-ı gül irdi Miṣālī devr-i sāgardur yine
158a Sāgarı elden ḳomaḳ bir demde zinhār olmasun

436

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

158a 1. Ḳadd midür bu yā elif yā sidre yā nārven
Leb midür yā ġonce mey yā cām yā kevṣer dehen

2. Yüz midür yā nūr bu yā ḫaṭṭ mı yā āyet midür
Sünbül-i dil-cū mı bu yā nāfe-i Çīn ü Ḫotan

3. Diş midür yā naẓm-ı cevher fem midür yā dürc-i dürr
La'l-i yāḳūtdur yā şehd ü şeker yā lebin

4. Göz mi yā nergis mi bu ḥammār yā bīmārdur
Fitne vü seḥḥāre mi 'ayyār yā mekkāre fen

5. Ḫad midür yā verd-i ḥamrā 'andel-i nālāniçün
Noḳṭa mı yā ḫāl ü yā merdüm mi ender-'ayn men

6. Ṭurre mi cevelānla ṭāvūs yā 'Anḳā mıdur
Gülşen-i dīdārdur yā ḳāf-ı ḥüsn ey sīm-ten

7. Ḫançer ü nāvek midür yā müje yā tīġ-i sinān
Ḳavs mi ebrū mı yā mihrāb-ı dīn büt-şiken

8. Zī-ḥalāvet zī-letāfet zī-mürüvvet zī-kerem

Zī-cemāl u zī-kemāl u zī-edeb ḫalḳ-ı ḥasen

9. Sükker itdi vaṣf-ı ḥüsnüñde Miṣālī şi‘rini

Ṭūṭī-i gūyā mıdur yā naẓm-ı senc her süḫan

437

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

158a **1.** ‘Ārifiseñ ey göñül saña yeter sen yārsın

Geç bu cīfe-i dünyeden olma aña dildārsın

2. Dem-be-dem lāf ene’l-Ḥaḳ ḳılma çün Manṣūr-ı ‘aşḳ

Olmayınca rāh-ı ‘aşḳında nigāruñ dārsın

3. Āb-ı kevṣer leblerinden bir ḳadem ḳılduñsa nūş

Ḫıżr tek irdüñ ḥayāta cāvidānı varsın

4. *Men ‘aref*[410] sırrına vāḳıf olmasañ yezdāndan

Cehl-i nīrānında ḳalduñ müstaḥaḳ nārsın

5. Cān baġışlar mürdeye ḳılsa tekellüm mül lebüñ

Allāh Allāh hey ne ṭūṭī la‘l şeḳḳer bārsın

6. Parsā ferdāya düşmiş cennet ārzūsundadur

Sen bugün ‘uşşāḳa cennet-i bāġ u hem gülzārsın

7. Ey Miṣālī irmek isterseñ murāda cāvidān

Ṣādıḳ ol ‘ahdüñde dā‘im ol dürüst iḳrārsın

---

[410] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

438

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

158b 1. Ey dil efġān eyle kim ol gülbedenden dūrsun
Ey gözüm ḳān aġla kim ol mül dehenden dūrsun

2. Ey göñül bülbüli her dem eşküñ ırmāġ eyle kim
Gülşen-i ḥüsn içre ol serv-i semenden dūrsun

3. Āteş-i hicrānla yan kūşe-i ġamda müdām
K'ol leb-i kevs̱er nigār-ı nūr-ı tenden dūrsun

4. Mū-yı müjgān u miyānuñ gibi ten oldı ḫayāl
Ey ḳamer ruḫsāre dil-ber tā ki benden dūrsun

5. Ḳadd-i çevgān eyledüñ meydān-ı ġamda zülfīveş
Tā Mīs̱āli kūy-ı ol sīmin ẕeḳandan dūrsun

439

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

158b 1. Dil-berā vechüñden özge Ka'be-i cān olmasun
Leblerüñden ġayrı bu derdüme dermān olmasun

2. Ḥūr u ġılmān u behişt çeşme-i kevs̱er baña
Ni'met-i vaṣluñsuz ey meh-pāre bir an olmasun

3. Ṣūretüñ levḥinde her kim Ḥaḳ cemālin görmedi
Bī-baṣar ḥayvān-ı lā-ya'lemdür insān olmasun

4. Ḥıżr eger z̤ulmāta vardı istedi āb-ı ḥayāt
'Āşıḳa la'lüñden özge cūy-ı ḥayvān olmasun

5. Ḳābe ḳavseynüñe her kim çün melek ḳılmaz sücūd
Dīv-i mel'ūn olsun ol kim dir ki Şeyṭān olmasun

6. Fażluña iḳrār idüp īmāna geldüm ḫālişen

Yā İlāhī bundan özge ‘ahd u peymān olmasun

7. Sünbüli küfr ü Miṣālī nūr u īmāndur nūrı

Bundan özge saña hergiz dīn-i yezdān olmasun

440

fe i lā tün me fā i lün fe i lün

158b 1. Menba‘-i ‘ilm-i dīn dilā ṣensin sen

Esrār-ı nihān u peydā sensin sen

2. Ṭoḳuz eflāk u yedi ḳat yire

Ṣıġmayan nūr-ı Ḫudā sensin sen

3. Üçyüz altmış dürc muḳābili

Ma‘nā-i ‘arş-ı kübrā sensin sen

4. Bildüñse ger beyān şaḳḳa’l-ḳamer

Sırr-ı *ḥabbi ve’n-nevā*[411] sensin sen

5. Sendedür kān u cevāhir ü dür

Saña gel ki heft deryā sensin sen

159a 6. Ḫamr-ı ‘aşḳuñla ḳandur eşyāyı

Ṣun ki cām-ı muṣaffā sensin sen

7. ‘Aşḳ-ı Ḥaḳḳ’a düş fenā-yı muṭlaḳ ol

Añla ki ‘ālem-i beḳā sensin sen

8. Bizi irgür ḥayāta ey meh-rū

Ki Mesīḥ-i cān-fezā sensin sen

---

[411] İnna’l-lâhe fâliku’l-habbi ve’n-nevâ: Şüphesiz Allah, **tohumu ve çekirdeği çatlatan**dır, ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! (En‘âm, 6/95)

9. Saña döndür Miṣālī gül yüzüñi

Ki Ka‘be-i Ḥaḳ-liḳā sensin sen

441

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

159a 1. Vāḳıf olmayan rumūz-ı muḥkem-i Ḳur’ān’dan

Ol ne fehm eyler beyān-ı ṣūret-i Raḥmān’dan

2. Ḫaṭṭ u ḫālüñ ṣafḥa-i ḥüsnüñde genc-i nūrdur

Kim ṭılısm olmış aña zülfüñ iki su‘bāndur

3. Nār-ı ruḫsāruñdan ol kim nūr-ı ẕāta irmedi

Ṣorma Ṭūr’la şecer yā Mūsā-i ‘İmrān’dan

4. Sünbül-i ḫam-pür-ḫamuñ küfrine iḳrār itmeyen

Ḳande vāḳıf olmayısardur dīnle īmāndan

5. Aḥsen-i ṭaḳvīme yüz ṭut *üscüdū*[412] emr oldı çün

Ser-keş olma ger degülseñ zümre-i Şeyṭān’dan

6. Fażl-ı Ḥaḳ’dan kim ki vāḳıf oldı esmā ‘ilmine

Ḥıżr olup ḳandı şarāb-ı çeşme-i ḥayvāndan

7. Ḳande feḥm eyler vücūdı ‘ilmüñ idrāḳ itmeyen

Sırr-ı ḫūrşīd ü ḳamer yā günbed-i gerdāndan

8. Ādeme baḫş itmese dīdārını ol ẕāt-ı pāk

Kim ḫaber alabilürdi ma‘nā-i yezdāndan

---

[412] Ve iz kulnâ li’l-melâiketi’s-cudü: Hani biz meleklere (ve cinlere): Âdem'e **secde edin**, demiştik. İblis hariç hepsi secde ettiler. O yüz çevirdi ve büyüklük tasladı, böylece kâfirlerden oldu. (Bakara, 2/34; A’râf, 7/11; İsrâ, 17/61; Kehf, 18/50)

9. Rencüñe dermān gerekse ḳıl Miṣālī ṭaleb

Kim dimişlerdür meṣeldür ḥikmet-i Loḳmān'dan

442

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

159a **1.** Ger bunda bugün Ḥaḳ'la sen yār olamazsın

Dūr olduñ ebed-i vāṣıl-ı dīdār olamazsın

2. Manṣūr gibi menzil-i 'ālī bulamazsın

Tā sünbül-i dil-berde bugün dār olamazsın

3. Ger bulmaz iseñ sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ'a minḥāc

Nefsüñi bilüp 'ārif-i Settār olamazsın

4. Vechüñde bugün oḳumasañ 'ilm-i nücūmı

İdrīs gibi göklere seyyār olamazsın

159b **5.** Çün idemedüñ 'ahde vefā eyleme peymān

İḳrārı dürüst yār-ı vefādar olamazsın

6. Vaṣlın dileme dem-be-dem ol ġonce dehānuñ

'Aşḳında eger 'andelīb-i zār olamazsın

7. Geçmezseñ eger aġ u ḳaradan çün Miṣālī

Yezdāna irüp kāşif-i esrār olamazsın

443

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

159b **1.** Ka'be yüzüñde ḳaşuñ miḥrāb çekmiş ṭāḳdan

Da'vet eyler ḫalḳı dīne sünbül-i eṭvāḳdan

2. Mihr-i ruḫsārında ol māhuñ zümürrüd ḫaṭların

Nāẓır ol ülfet dilerseñ çehre-i ḫallāḳdan

3. Secde eyle faẕl-ı Rabbü'l-'ālemīnüñ vechine
Kim bugün keşf-i ḥicāb oldı ḥaḳīḳat-i sāḳdan

4. Zinde oldum kevṯer la'lüñ içüp 'Īsā gibi
Zehrümi ref' eyledüm şol sī vü dü tiryāḳdan

5. Ṣūret-i Raḥmān'dan özge manẓar olmaz 'aynuña
Ger oḳursañ sen bezm-i āyātumuz āfāḳdan

6. Yāra yār olmaḳ dilerseñ sende ara yārüñi
Oḳı men ḥabl oluridi ḳıl ṭaleb a'rāfdan

7. Iṭṭıla' Ḥaḳ dilerseñ *ṯemme vechu'l-lāh*[413]ı işit
Fālikü'l-ḥabb[414] āyetin gör dāne vü evrāḳdan

8. Kāküli 'aḳdinde şeydā gönlüm oldı mün'aḳid
Yā İlāhī ḥāfız ol sermed anı ıṭṭılāḳdan

9. Gel ruḫuñ mi'rācına 'azm itdüñ a'rāż eyleme
Leyletü'l-isrāda bedri gizleme müştāḳdan

10. *El veledu sırrı ebīh*[415]dür oḳı 'ilmü'd-dīn
Nā-ḫalef ferzend olup tā olmayasın 'āḳḳdan

11. 'Alleme'l-esmāyı derrāk ol ṣıfātu'l-lāha ir
Behremend olmaḳ dilerseñ 'āḳıbet-i rezzāḳdan

12. Sāmī' ol nuṭḳ-ı ezel sırrın dilā 'irfāna gel
Nūr-ı ma'nā lāmi' olmaz zāhid-i zerrāḳdan

---

[413]Semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[414] İnna'l-lâhe fâliku'l-habbi ve'n-nevâ: Şüphesiz Allah, **tohumu** ve çekirdeği **çatlatan**dır, ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! (En'âm, 6/95)

[415] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

13. Sīnemi ebrū kemānı ey Miṣālī ol mehüñ
Raḥne raḥne eylemişdür sehm çün mıżrāḳdan

444

me fā ī lüm me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

159b 1. Şu kim ders itmedi ‘aşḳ ebcedin levḥ-i cemālinden
Zevāl irdi güneş gibi aña bed-rū kemālinden

160a 2. Lā-fehm itme kim çün Ḫıżr ider nūş ol ḥayāt-ı ābın
K’içüp ḳanmadı ol ‘Īsā lebüñ āb-ı zülālinden

3. Görenler dīde-i Ḥaḳ-bīn ile her şeyde yezdānı
Bilür Ḥaḳ’dur gelen nesne cemālle celālinden

4. Bugün kendüye vaṣl olmaḳ gerekdür cān bedende iken
İder yarın ümīd ol kim ki yezdānuñ viṣālinden

5. Ḥaḳḳ’uñ dīdārına müştāḳ olanlar lā-cerem ey dil
Gelüp geçdi bu dünyānuñ hevā-yı mülk ü māluñdan

6. Güzellik gülsitānında göreñ ol serv-i ra‘nāyı
Kim altmış nehr-i ceryāndur anuñ her bir nihālinden

7. Miṣālī ‘ārif-i ẕāt olamaġa bā‘iṣ ṣıfāṭuñdur
Saña gel ehl-i ḥāl ol geç cihānuñ ḳīl ü ḳālinden

445

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

160a 1. Ḳıldum saña peymānı ḳūy-ı ḳālū belādan
Olursa belā dönmeyeyin iş bu belīden

2. Her gün güneş zīneti seyrān-ı felekde
Artar kim alur lem‘a-i dīdār-ı ‘Alī’den

3. Vaṣlına ḳaçan irmek olur idi müyesser
Olmasa ‘ināyet yine faż̇l-ı ezelīden

4. Sırrına irişmez şu kim Aḥmed’le ‘Alī’nüñ
Evlād olamaz gelse eger ẓahr-ı velīden

5. Anda göremez görmedi kim bunda İlāh’ı
Budur saña uṣlu ḫaberi diñle delīden

6. Ḳudret ḳalemiyle yüzine yazdı yüzin Ḥaḳ
Nev‘-i beşerüñ otuz iki ḫaṭṭ-ı celīden

7. Döndür yüzüñi hem-çü melek faż̇l-ı İlāh’a
Ḥaḳ ḳıble Miṣālī bu dürür geç ‘amelīden

446

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

160a 1. Ravża-i Ḥaḳ’dur cemālüñ gelmişem seyrāniçün
‘Andelīb-i ‘aşḳ-bāzam sen gül-i ḫandāniçün

2. Ḥıżr-ı la‘lüñden ezel ḫamrın içüp Ḥıżr olmışam
Çün Sikender seyr-i ẓulmāt itmedüm ḥayvāniçün

3. Arzū iden çü ṭūṭī-yi sükkeri la‘lüñ senüñ
Cānı cāna ṣarf ider ġam ġuṣṣa çekmez cāniçün

4. Yār olmaz cāvidānī yār ile yarınki gün
Cānı cismin kim bu gün ṭarḥ eylemez yezdān içün

160b 5. ‘Aşḳla meydān-ı ḥüsnüñde bugün merdāneyem
Başumı ṭob eyledüm sen sünbül-i çevgāniçün

6. ‘Iyd u meh ruḫsāruña şükrāna men pervānenüñ
Şem‘veş ḳaṭ‘ eyle başın gelmişem ḳurbāniçün

7. Ey Miṣālī başuñı vir dönme ‘ahdüñden ṣaḳın
Rāh-ı dīnde er midür ser virmeyen īmāniçün

447

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

160b 1. Ḫabīr olmaḳ dilerseñ gör ṣıfātın nūr-ı ẕātından
Ṭaleb ḳıl sırr-ı Sübḥān’ı ḥurūf-ı muḥkemātından

2. Sikender gibi zulmāta düşüp ser-geşte olmadı
İçenler Ḫıżrveş la‘lüñ leb-i āb-ı ḥayātından

3. N’ider firdevs-i ferdānuñ ṣafā vü ni‘met ü rızḳın
Yiyenler cennet-i ḥüsnüñ na‘īm-i tayyibātından

4. Kitāb-ı ḥüsnüñe vāḳıf olaldan fażl-ı yezdāndan
Ferāgat eyledüm her şeyḫ şehrüñ türrehātından

5. Degül saṭranc leclācı felek nerrāddur muḥkem
Peyā sürme ḥazer ḳıl Ka‘beteyn ü şah mātından

6. Ṣaḳın ferdādan ey ṭāliḥ ‘amel ḳıl bugün ey ṣāliḥ
Ṭaleb ḳıl ḥüsn ü ḫalḳ u geç zamānuñ seyyiātından

7. Miṣālī’nüñ gözi nūrı cemālüñden açılmışdur
Anuñçün ġayrı Ḥaḳ görmez cihānuñ şeş cihātından

448

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

160b 1. Kemend-i zülf-i dildāra aṣılmış ser-nigūnumsın
Dil-i misgīn uzun sevdāya düşmiş zebūnumsın

2. Yıḳılmayup bu ṭāḳ ne revāḳuñ oldıġı gerdān
Anuñçündür ki ey dūd-ı derūn aña sütūnumsın

3. Ben ol sulṭān-ı ‘aşḳam kim serīrem ten zemīn kürsi
Ki bir serāy-ı felek bir sāybān-ı nil-gūnumsın

4. ‘Aceb mi ey felek dirsem saña keşşāf-ı sırr-ı ġayb
Ki şems ü māhdan iki kitāb-ı reh-nümūnumsın

5. Semā evcinde ey ḫūrşīd iken nūruñla kerem olma
Şerār-ı āh-ı ‘aşḳumla benüm nār-ı derūnumsın

6. Çü merdüm hindū ḫālüñsüz ‘amādur dīde ir Ḫıżr ol
Ki kuḥl-ı ḫāk-pāyeñle benüm nūr-ı ‘uyūnumsın

7. Derūnı sūz-ı ‘aşḳla çü ney iñle beni añla
Serāy-ı tende ey göñlüm rebāb u erġānūmsın

161a 8. Sipihrā mihr ü mehden ṭob alup meydāna girmişsin
Meger çevgān-ı zülfiçün ḳarār itmez cünūnumsın

9. Lebüñ Ḫıżrı Miṣālī’ye n’ola tekellīm ‘aşḳ iste
Kitāb-ı ḥüsnle çün feylesof ẕū-fünūnumsın

449

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

161a 1. Fażl-ı Rabbü’l-‘ālemīnden cāvidān didāresin
Vāṣıl olduñ oḳuduñsa yüzde aġ u ḳarasın

2. Behremend olduñ bugün tiryāḳ-ı ‘aşḳu’l-lāhdan
Dāḫil olduñsa müselsel sünbül-i şehmārasın

3. Ravża-i rıḍvān dilerseñ mürġ-i dil muḥkem yapış
‘Urvetü’l-vüsḳā-i ca‘d-ı hindū-yı tātārasın

4. *Ḳāf ve'l-Ḳur'ān*[416] ile seb'a'l-meṯānīden nişān

İste hem gel bizden oḳı muṣḥaf u sipāresin

5. Aḥsen-i ṣūretde gördüm didi yezdānı resūl

Fehm idersen ger olursuñ ḫaṭṭuña neẕẕāresin

6. Ṣūret-i Raḥmān'la maḥlūḳ-ı 'arş-ı kibriyā

Āftāb u māh-tāb u burc u hem seyyāresin

7. Çehre-i Ḥaḳ bulmayısersin maḳām-ı ẕātda

Bunda nāẓır olmasuñ tā ol perī ruḫsāresin

8. Kuḥl-ı 'aşḳla münevver eyle çeşmüñ Ḥaḳḳ'ı gör

Rabb'üñi sen sende ara gel gel ey bī-çāresin

9. Ḥacca varmaḳdan hemān Allāh'ı bilmekdür ġaraż

Ḥācı-i a'mā bu menzilde 'aceb āvāresin

10. Çünki Ḥaḳ'dan bulmadı vā'iẓ ṣırāṭ-ı müstaḳīm

Tīġ-i bürrānla ser-tā-pā vücūdın yāresin

11. 'Aşḳ elinden bāde içdüñ ey Miṯālī çün Mesīḥ

Yārla yār olduñ irdüñ cāvidāna yāresin

450

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

161a 1. Fehm itmedi Simurg'ı şu kim Ḳāf'ı ne bilsün

Jeng içre ḳalan āyīne-i ṣāfı ne bilsün

2. Şol dūzaḫı kim geçmedi vechinde ṣırāṭı

Firdevs-likā menzil-i a'rāfı ne bilsün

---

[416] Kâf ve'l-Kur'âni'l-mecîd: **Kaf.** Şerefli **Kur'an'a andolsun.** (Kaf, 50/1)

3. Aḥmed didi inṣāfı egerçi mine'l-īmān

Fehm itmeyen īmānı ol inṣāfı ne bilsün

4. Zülfüñ ḫaberin olmadı kim *fāliḳ ḥabb*[417]dan

Her şeyde rumūz-ı nūn u hem kāfı ne bilsün

161b 5. 'Ummān-ı ma'ārifde şu kim olmadı ġavvāṣ

Ṣarrāf-ı güher lü'lü'-i aṣdāfı ne bilsün

6. Ẕātında anuñ kim ol taḫmīri hevāyı

Ṣavurur eser yil gibi ol lāfı ne bilsün

7. Her teşne Miṣālī degül elyaḳ mey-i Ḥıżra

Ḥayvān çü güneş sāġar-ı şeffāfı ne bilsün

451

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

161b 1. Görenler ḥüsnüñüñ cāna çü Mūsā sī vü dü nārın

Ḥaḳḳ'ı gördi ṣıfāt-ı Ḥaḳ'da buldı ẕāt-ı envārın

2. Şarāb-ı çeşme-i kevṯer rūh-ı ḥūr-ı perī peyker

Ḫaṭṭ-ı ruḫsār la'l-i yārdur ṣorarsañ anda esrārın

3. Bu dünyāda ṭaleb eyle visāl-i yāri kesb eyle

Ki bunda görmeyen anda ḳaçan ol göriser yārin

4. Ḳaçan seyrān idiserdür sipihrüñ on iki burcın

Çün İdrīs itmeyen ḳısmet vücūd-ı çarḫ-ı seyyārın

5. Kemāl u luṭfuna faẓluñ hezārān ṣad hezārān şükr

Ki her sūdan tecellī eyleyüp gösterdi dīdārın

---

[417] İnna'l-lâhe fâliku'l-habbi ve'n-nevâ: Şüphesiz Allah, **tohumu** ve çekirdeği **çatlatan**dır, ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! (En'âm, 6/95)

6. Bahā ḳılsam ayaġuñ tozına deġmez senüñ faẓla
Ser-ā-ser on sekiz biñ ‘ālemüñ bu cümle-i varın

7. Senüñ bu otuz iki ḫˇān-ı ḥüsnüñden yiyen ni‘met
Ganī oldı degül müflis n’ider dünyā-yı ‘alefzārın

8. İçelden cür‘a-i cām-ı lebüñ ḥayy oldı cān çün Ḫıżr
Göñül Manṣūr-ı ‘aşḳ oldı ṭutaldan sünbülüñ dārın

9. Cemālüñden gül-i bākī açıldı bülbül-i cāna
Miṣālī ba‘d-ezīn neyler cihān u fānī gülzārın

452

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

161b 1. Ḫāk olup cismüm yoluñda ‘ömr virdüm bāda men
Vuṣlat-ı la‘lüñe veh kim irmedüm dünyāda men

2. Ḳaddümi ḳavs eyledi sehm-i belāya bilmem āh
Neyledüm raḥm eylemez ol ġamze-i cellāda men

3. Ḥasret-i ḳaddüñden āḫir eşkümi nehr eyledüm
Serv-i ser-keş gibi ġamdan olmadum āzāde men

4. Bunca kim meydān-ı ġamda iñlerem ṭanbūrveş
At sürüp üftāduña bir dökmedüñ mi bāde men

5. Bilmezem rūẓ-ı ezelde baña ḳısmet ġam durur
K’irmedüm bir laḫẓa vaṣluñla meserret şāda men

162a 6. Gülşen-i ḥüsnüñde ayurdı beni tā rüzgār
Düşmişem bülbül gibi dil-sūz idüp feryāda men

7. Ey Miṣālī kā’imem ‘aşḳında dönmem ol mehüñ
Ḫākile yeksān olup biñ yıl yatursam çāre men

453

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

162a 1. ‘Īsā-i rūḥ-ı mücerred ‘arş-ı a‘ẓamdan bugün
Nāzil oldı faż ya‘ni vech-i ādemden bugün

2. İrmedi ümmü’l-kitāb esmāe küllüñ rāzına
Añlamayan ‘ayn u şīn u ḳāfı Meryem’den bugün

3. Faż-ı Ḥaḳ’dan heft ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñi keşf itmeyen
Vāḳıf olmaz bīst ü heşt esrār-ı ḫātemden bugün

4. Levḥ-i ruḫsāruñda feth itdüm kelāmu’l-lāhı men
Rāh-ı er-Raḥmān’a irdüm zülf-i pür-ḫamdan bugün

5. Ey hümā-yı dil ‘urūc eyle bir evc-i lā-mekān
‘Ālem-i tevḥīde ‘azm it fānī ‘ālemden bugün

6. Zāhidā çün sī vü dü nār-ı cemālin görmedüñ
Gel berātuñ var mıdur ‘arż it cehennemden bugün

7. Ey Miṣālī hem-nişīnüñ ehl-i faż it cāvidān
Hem-dem olma fāriġ ol geç her olur kimden bugün

454

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

162a 1. Küfr-i ṣaçuña düşmeyen īmānı ne bilsün
Kim oḳumadı ḫaṭṭuñı Ḳur’ān’ı ne bilsün

2. Açılmadı şunuñ ki yüzüñ nūrına ‘aynı
Kör oldı ezel ṣūret-i Raḥmān’ı ne bilsün

3. Dīdāruña ḳarşu çü melek ḳılmadı secde
Şeyṭān-ı la‘in kıble-i yezdānı ne bilsün

4. Şol kim ki lebüñ nüktelerin şormadı Ḥızr'a
Ḥayvāndur ezel çeşme-i ḥayvānı ne bilsün

5. 'Aşḳuñda senüñ derdle kim olmadı bīmār
Ṣıḥḥat ne imiş dārū-yı dermānı ne bilsün

6. Şehrinde bugün eylemeyen faż̇l-ı Ḥaḳḳ'ı keşf
Mıṣr ilini yā Yūsuf-ı Ken'ān'ı ne bilsün

7. Varmadı münācāta şu kim Ṭūr'a çü Mūsā
Envār-ı liḳā āteş-i Sübḥān'ı ne bilsün

8. Kim bāb-ı ṭarīḳatde bugün olmadı Ḳanber
Ādāb-ı kemāl şeh-i merdānı ne bilsün

162b 9. Belḳīs ḫaberin var yüri Hüdhüd'e su'al it
Fehm eylemeyen mūrı Süleymān ne bilsün

10. Ger 'ārifiseñ şemsi yine z̤erreden iste
Kim düşmedi bu ḳatreye 'ummānı ne bilsün

11. Dergāh-ı ḥaḳīḳatde Miṣālī gibi çāker
Şol k'olmadı ol bende vü sulṭānı ne bilsün

455

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

162b 1. Derūnum lāle baġrıveş görindi 'aşḳ dāġından
Şehem iḳlim-i miḥnetde içelden ġam ayaġından

2. Ḥayāt-ı sermedi buldı Mesīḥā gibi 'ālemde
İçer vaḥdet meyin her kim o gül çehre ṭuṭaġından

3. Niçün içilmeye bu dem güler gül yüzlü peymāne
Ki gülşen gül ṭabaḳ ṭutmış gül-i ḥamrā budaġından

4. Bahār eyyāmıdur yine cihān cennet miṣāl oldı
Yürüt sāḳī leb-i ġonce ḳadeḥ soldan u ṣaġından

5. Cefā vü cevr ider diyü Miṣālī senden uṣanmaz
Ki cevrüñ ṭatludur aña cihānuñ bal u yaġından

456

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

162b 1. Ḥaḳīḳat ʻāşıḳ oldur kim göz ayurmaya yārından
Ayurırsa başına şimşir eger dest nigārından

2. Vefā u mihr uman ṣābir gerekdür cevr-i cānāna
Güle el ṣunmasun ḫavf eyler ol kim zaḫm-ı ḫārından

3. Ne çekdüġin senüñ ʻaşḳuñda ʻuşşāk ey dem ʻĪsā
Ḫaber al lāle-i destüñ derūn-ı daġ-ı dārından

4. Çü bülbül nice olmayam ġazel ḫᵛān u ṭarab-engīz
Gel tevḥīd açıldı çün yüzüñ bāġ-ı bahārından

5. Muʻaṭṭar eyler ervāḥ u zemīn ile semavātı
Ṣabā esdükçe ol ʻĪsā lebüñ ferruḥ diyārından

6. Yüzin gördi çemenlerde ṣarardı cennetveş nergis
Ḳızardı şerm idüp ḫūn oldı lāle gülʻiẕārından

7. Gerekse gevher ü lü'lü' ṭaleb ḳıl fażl-ı yezdānı
Varırsañ dāmenüñ ṭoldur o deryānuñ kenārından

8. Çü ʻAnḳā münzil-i Ḳāf'a ne ḥaddüñdür ʻurūc itmek
Mekānsuz ʻālemüñ ḳandan geçer her şey güẕārından

9. Vefā būyın bulısarsın muḥabbetden giyāhından

163a Güẕer ḳılsañ Miṣālī'nüñ saʻādetle mezārından

457

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

163a 1. Mevsim-i güldür yürüt sāḳī şarāb eglenmesün
Olalum mestān bu bezm içre kebāb eglenmesün

2. Bezmümüz tāze müzeyyen olmaġa gelsün bu dem
Dürlü sīb ayvā enār bī-ḥisāb eglenmesün

3. Sāġar-ı zerrīnler bir bir bu dem devr eylesün
Naġme-sāz ol muṭribā çeng ü rebāb eglenmesün

4. Nūş olurken ṭolu cām u iñleriken ‘ud u ney
Söylegiz raḳs itsün ol ruḫ āftāb eglenmesün

5. Ṣohbet-i güldür diyüñüz bülbüle nālān ola
Ṭurmasun redd eylegüz bunda ‘aẕāb eglenmesün

6. Ḥasret eyler gün yüzin görmeklige mestānenüñ
Söyleñ ol ḫayme-likā müşgīn ṭınāb eglenmesün

7. Bir ṭolu içdi Miṣālī ‘aşḳına ol mül lebüñ
Söylegiz ṭutsun meze ‘alī-cenāb eglenmesün

458

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

163a 1. Gör levḥ-i cemālinde ḫaṭṭ-ı aġ u ḳarasın
İçmek dileseñ ma‘rifet cām-ı ṣafāsın

2. Göstermege güneş gibi dīdār-ı tecellī
Ey māh-liḳā āyīne-i gītī-nümāsın

3. La‘lüñde ẓuhūr itdi bugün *enṭaḳa Allāh*[418]

Ey tār-ı ṣaçuñdan görinür sūre-i Yāsīn

4. ‘Uḳbāda Ḥaḳḳ’uñ vaṣlı ile ḳalduñ ebed tā

Ger bulduñ ise bunda bugün ‘ayn-ı Ḫudā’sın

5. Fānīye göñül virme Miṣālī dileriseñ

Sermed bulasın āḫiretüñ dār-ı beḳāsın

459

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

163a 1. Dil-berüm ṣorarsa nāme benzi za‘frān diyesin

Kūşe-i miḥnetde ġarḳ-ı eşk-i ‘ummān diyesin

2. Ġonce gül la‘l lebüñ hicrinde ey ṭūbī ḳıyām

Bülbülveş tā seher feryād u nālān diyesin

3. Şöyle yanmış cism ü cānı firḳatüñ nārında kim

Āh idersem ṭutuşur ‘arş üzre keyvān diyesin

4. Ḥasretüñden ḳāmeti mānend-i dāl olmış durur

Gözleri yaşı revān seyl tek aḳar ḳan diyesin

163b 5. Ḫaste olmış derdmend düşmiş hilāl ḳaşuña

Tīz iriş gel bu Miṣālī’ye virür cān diyesin

460

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

163b 1. İçmeyenler cām-ı ‘aşḳuñ āb-ı kevṣer bulmasın

Ḥüsnüñe ‘ayn açmayan kör olsun envār bulmasın

---

[418] Kâlû entakana’l-lâhu’l-lezì entaka kulle şey’in: Derilerine: Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz? derler. Onlar da: Her şeyi konuşturan **Allah, bizi de konuşturdu.** İlk defa sizi o yaratmıştır. Yine O'na döndürülüyorsunuz, derler. (Fussilet, 41/21)

2. Almayanlar ma‘nā-i ḥüsn-i Züleyḫā’dan ḫaber
Kendüyi Yūsuf gibi Mıṣr’ında server bulmasun

3. Kūy-ı ma‘nā çalmayan çevgān-ı zülf-i yārla
İrmesün meydān-ı ‘aşḳa pāye er bulmasun

4. Dilberā ‘aşḳuñ ṭarīḳinde senüñ ḫāk olmayan
‘Aḳıbet çün enbiyā yezdānı manẓar bulmasun

5. Beñzedenler ḳaddüñi ey sidre serv-i ser-keşe
Cān belāġında senüñ gibi ṣanevber bulmasun

6. Seni seyrān itmeyen ey māh her bir ẕerrede
Āsmān-ı ma‘nevīde mihr ü aḫter bulmasun

7. Ey Miṣālī ṣormayan esrār-ı la‘lin ol mehüñ
Ma‘rifet Mıṣr’ında ṭūṭīvār sükker bulmasun

461

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

163b 1. Reybe düşme bī-gümān ol gül dehānından nişān
Ḳıl ṭaleb yoḳ ṣanma bul la‘l-i revānından nişān

2. Açmayınca ‘aynuñı Ḥaḳ’dan ṣıfāt-ı ādeme
Alamazsın sırr-ı ẕāt-ı lā-mekāndan nişān

3. Daḫil olduñ cennete bulduñ ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Alduñ ise ṭurre-i ‘anber-feşānından nişān

4. Ādemüñ vechinden iste ‘ilm-i esmā sırrını
Almaḳ isterseñ kemāl-i bī-nişānından nişān

5. Kāşif oldu ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamer esrārına
Buldı her kim asmānuñ keh-keşānından nişān

6. İḳtidā ḳıldı ḳaşuñ mihrābınuñ imāmına
Fehm idenler Ka‘be-i ḥüsnüñ beyānından nişān

7. Ey Miṣālī çün Sikender fikr-i ẓulmāt eyleme
İsteriseñ Ḫıżr’a gel kevṣer dehānından nişān

462

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

163b 1. La‘lī ġonce çeşmi nergis ḳaddi serv-i tārdan
Leblerinden maḥv olur kevṣer ‘asel ḫamr u lebin

164a 2. Düş olaldan ‘anber-efşān zülfüñe ḳayd oldı dil
Zīra kim cān mürġine ol āşiyān durur vaṭan

3. Ḫançer-i cellād-ı ‘aynı ḳatl itdükde beni
Ṣoymañ egnümde baña ḳanlu pīrāhendür kefen

4. Her ne cevrüñ var ise ḳıl ol baña iḥsāndur
Derdümüñ zaḫmına merhemdür şehā senden gelen

5. Bend ü zindāndur baña vaṣlından ayru sen mehüñ
Dünyenüñ nāz u na‘īmi bāġ-ı gülzār u çemen

6. Men senüñ derd ü firāḳuñdan ölürsem ġam degül
Tek senüñ ‘ömrüñ ziyād olsun müdām ol ṣaġ sen

7. Ey Miṣālī irmedüñ vaṣlına ol meh-pārenüñ
Rāh-ı ‘aşḳuñda anuñ ḫāk itmeseñ cān u beden

463

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

164a 1. Ḳanı bülbül kim vire ol gül beyānından nişān
Ṭūṭīveş yā şerḥ ide sükker dehānından nişān

2. Ṭāli‘ oldı gün gibi gökden velī ḳıldı ġurūb
Çün perī ġayb oldı kim virür mekānından nişān

3. Her ṭarafdan eşk-i ḫunbārum nice nehr olmasun
Virmez oldı çün ṣabā serv-i revānından nişān

4. Raḥm iderdüñ ‘āḳıbet ḫaline men bī-çārenüñ
Alabilseñ dostum āhum deḫānından nişān

5. Ḳıl naẓar nār-ı derūnun lāleveş ger iste sen
Bu Miṣālī baġrınuñ dāġ-ı nihānından nişān

464

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

164a 1. Oḳuyan sırr-ı Ḳur’ān’ı yedi ḫaṭṭ-ı siyāhından
Anuñ dīdāra açıldı gözi fażlu’l-lāhından

2. Çün İdrīs üstüḫ̆ānından dürc sırrın ḳılan peydā
Semavātuñ ḫabīr oldı burūc-ı mihr ü māhından

3. Degüldür zāhir ü bātın bugün erbāb-ı cennet kim
Mehi şaḳḳ eyleyüp geçmez müselsel zülfi rāḫından

4. ‘Aceb mi ṭālib-i ġālib olursa ḫāl iken cevher
Naẓar irdi aña çünkim der-ümmīdgāhından

5. Yüzüñden men‘ idüp zāhid yüzüñi ṭaşa döndür dir
Ḳaçan a‘rāż ider ey çīn Ḥaḳḳ ehli ḳıblegāhından

6. Sücūd eyler felekden rūz-ı şeb ḫūrşīd-i kevn-ārā
Ḳamer alnın temāşā ideli zīr-i külāhından

164b 7. Bugün kim cām-ı ‘aşḳ içdi şarāb-ı Ḫıżr la‘lüñden
Anı pāk eyledi raḥmet ṣuyı yundı günāhından

8. Mezārum üstüne bir gün ḳadem baṣsañ sa‘ādetle
Bilürsin küşte-i ‘aşḳ olduġum sīnem günāhından

9. Miṣālī Ḳāf’dan Simurgveş pervāz iderdüñ līk
Kebūter gibi cān ḳurtarmaduñ ol ‘ayn-ı şāhından

465

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

164b 1. Ey sidre-i ḳadd ü serv-i ḫırāmān kimüñsin
Şāhen-şāh ü hem ḫüsrev ü ḫūbān kimüñsin

2. Eyler idi mürdeleri zinde çü ‘Īsā
Ol la‘l-i leb-i çeşme-i ḥayvān kimüñsin

3. Ey gözleri ḫumār ṣaçı çīn ü müca‘ad
V’ey yañāġı gül kākül-i reyḥān kimüñsin

4. Ḥüsnüñi gören ḥūr-ı behişte naẓar itmez
Ey bülbül-i müştāḳ-ı gülistān kimüñsin

5. ‘Ālemde Miṣālī buña beñzer güzel olmaz
Ḥüsn içre eyā Yūsuf-ı Ken‘ān kimüñsin

466

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

164b 1. Ey ġonce dehen ḳadd-i ḫırāmān sengven
Üftāde-i ‘aşḳ şeh-i ḫūbān sengven

2. Ey lāle ḫadd ü gözleri fettān zamāne
V’ey ṭūṭī ḫaṭṭuñ sükkeri ḥayvān sengven

3. Ebrū-yı hilālüñ çü kemān ġamzelerüñ tīr
Zülfle ruḫuñ ey gül-i reyḥān sengven

4. Feryād iderem ḳarşuña bülbül gibi her dem

Ey ‘ārıż-ı gül-gūnı gülistān sengven

5. Ḥüsn içre Miṣālī ola mı miṣl ü naẓīri

Ey şāh-ı Mıṣr Yūsuf-ı Ken‘ān sengven

467

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

164b 1. Yüzüñe yüz ṭutmayan çün mihr-i rif‘at bulmasun

Ẕerre-i bī-ḳadr olup ‘ālemde raġbet bulmasun

2. Geçmeyen firdevs-i ḥüsnüñde ṣırāṭ-ı sünbülüñ

Tā ezel yansun saḳar nārında raḥāt bulmasun

3. Nūr-ı dīdāruñdan a‘rāż eyleyen Şeyṭān gibi

Ẓāhir ü bāṭında kör olsun baṣīret bulmasun

165a 4. Men gibi ‘aşḳuñ yolunda gāh bedrüñe hilāl

Olmayan çün gūn sipihr üstünde zīnet bulmasun

5. Ṣormayanlar lām u bā la‘lüñ rumūzın ‘āḳıbet

Āb-ı kevṯer içmesün çün Ḫıżr-ı cennet bulmasun

6. Pāye buldı ‘urve-i ‘aşḳuñ ṭutan çün enbiyā

Şol ki bu rāha ḳadem başdı ḍalālet bulmasun

7. Kimki baş egdi melek gibi ḳaşuñ miḥrābına

Raḥmet-i Raḥmān irüp çün dīv-i la‘net bulmasun

8. Şāh-ı dehr olup gedāyı faż̈l-ı yezdān olmasun

Kişver-i sermede Ḥaḳ’dan ṣadr-ı ‘izzet bulmasun

9. Ey Miṣālī olmayan sırr-ı şerī‘atdan ḫabīr

Ma‘rifetde hem ṭarīḳatda ḥaḳīḳat bulmasun

468

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

165a 1. Ṣūret-i ādemde ñaḳş-ı vech-i faż̧lu'l-lāhı men
Cān göziyle görmişem ol ṣuretu'l-lāhı men

2. Ādemi ādemdür ādem ādemi ādemde gör
K'anı buldum maẓhar-ı ẕāt u ṣıfātu'l-lāhı men

3. Reh-nümā oldı baña mestāne şehlā gözlerüñ
Anuñçün bulmışam la'lüñde kenzu'l-lāhı men

4. Cennet-i adn içre vechu'l-lāh olupdur manẓarum
Tā 'ubūr itdüm müselsel ca'd-ı ẓılu'l-lāhı men

5. Bādiye ḫār muġaylān-ı mihnetinden fāriġem
Ṣūret-i ādemde buldum çünki beytu'l-lāhı men

6. Ademüñ vechi kelām lā-yezālīdür k'anuñ
Bulmışam seb'a'l-meṯānīsin ü bismi'l-lāhı men

7. Ḳābe ḳavseynüñ rumūzın baña ders itdi ḳaşuñ
Ṭañ mı biñ kez ṭavaf idersem günde 'arşu'l-lāhı men

8. Vechümüñ bir ṣafḥasıdur ḥażret-i şāh-ı Ḥicāz
Birisinde bulmışum ya'ni 'Aliyyu'l-lāh'ı men

9. Ṣūret-i ādemde özge secdegāhum var ise
Ey Miṯālī dīv tek merdūd olam va'l-lāhi men

469

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

165a 1. Dünyenüñ yoḳdur vefāsı geç bu fānī dārdan
Behremend olmış degüldür kimse bu ġaddārdan

2. İki gün güler yüzüñe yire çalar ‘aḳıbet
Mihr uman ebleh dürür bu pīre-zen-i mekkārdan

165b 3. Māl u sīm umma cihān ḫalḳından el çek fāriġ ol
Kim bulardan māl umarsa zehr ister mārdan

4. Gel dīv ṣunma elüñ fānī cihān gülzārına
Kim dikendür cānuñı ṭaġlar ḥazer ḳıl ḫārdan

5. Cīfe-i dünyāya meyl itme çü kerkes ‘uzlet it
Ey Miṣālī rūḥ-ı pāk ol geç gel ol murdārdan

470

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

165b 1. Ṭılısm-ı genc-i ḥüsnün kim oḳur ḫaṭṭ-ı gubārından
Olısar vāḳıf eşyānuñ nihān u āşikārından

2. Gözüñ aç ṣāni‘üñ diḳḳatle ṣun‘ına naẓar eyle
Görem dirseñ eger dīdār-ı naḳḳāş-ı nigārından

3. Çü Yūsuf pādşāh olup ḳaçan feth idiser Mıṣr’ı
Şu kim bulmadı miftāḥın bu şehrüñ şehryārından

4. Ṣaḳın at sürme meydāna degül bu kārı her merdüñ
Ki kim çevgān ü ṭop alur bu lu‘buñ şeh-süvārından

5. Oḳudum sūre-i nūr-ı duḫāndur ẓülf ü ruḫsāruñ
Çü pīr-i ‘aşḳ ders itdi baña leyl ü nehārından

6. Yañaġı āteş-i nūr-ı ena’l-lāhı beyān eyler
Görindi ḫayme-i Mūsā yemīnle yesārından

7. Vücūdum Düldül ü Ḳanber şeh-i merdāndur nuṭḳum
Bu esrārı bilen bildi ‘Alī-i Ẕü’l-fikār’ından

8. Cemālüñdür ene'l-Ḥaḳ söyledin Manṣūr-ı Baġdād'a
Ṣaçuñ sevdāsıdur anı ḳılan ber-dār-ı tārından

9. Miṣālīveş saña gevher gerekse baḥr-ı 'ilm iste
Varursañ dāmenüñ per eyle dürr-i şāhvārından

471

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

165b 1. Cānumı virdüm bahāsuz ol ruḫ-ı zībāya men
Gönlümi ḳıldum muḳayyed 'urvetü'l-vüṯḳāya men

2. Devr-i ruḫsārında buldum çün sevād-ı a'ẓamı
'Ālimem ta'līm-i 'ilm-i 'alleme'l-esmāya men

3. Çün kelām-ı Ḥaḳḳ'a tebdīl eyledüm oldum kelām
Lā-mekān Simurg'ıyam seyr eylerem her cāye men

4. Fī vü ḍād u lām Ḥaḳḳ'ı cebhesinde buldum uş
Anuñçün sācidem ol ṣūret-i bedr aya men

5. Zindeyem çün Ḥıżr u 'Īsā lā-yemūt lā-yenām
Vāṣıl oldum tā bugün ol la'l-i rūh-efzāya men

166a 6. Küntü kenzüñ mahzeniyem rūḥ-ı ḳudsüñ nuṭḳıyam
Bir mücerred rūḥ-ı pāküm maẓhar-ı 'Īsā'ya men

7. Ṭurnesinden çün 'ubūr itdüm ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Ṣūret-i emredle girdüm cennetü'l-ā'lāya men

8. Cānumı virdüm bu gün yārüñ viṣāl-i la'line
Ṣanma kim cennet diyüp düşdüm ġam-ı ferdāya men

9. Ey Miṣālī nuṭḳumı vechümi tebdīl eyledüm

Sūre-i *kāf hā*[419] vü *yā sīn*[420] *nūn*[421]la *ṭā hā*[422]ya men

472

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

166a **1.** Āh kim düşdüm cüdā sen nergis-i ‘ayyārdan

Serv-i ḳadd u ġonce fem sen ṭurre-i ṭarrārdan

2. Nāle eyle ey göñül bülbüli nāyveş her seḥer

Derdle düşdüñ cüdā çün ol yüzi gülzārdan

3. Ṭañ mıdur efġān idersem ṣubḥa dek dil-sūz olup

Rüzgār ayurdı çün ol la‘l-i sükker yārdan

4. Şem‘-i ḥüsnüñ şevḳine yanup gözümden dāneyi

Aḳıdursam tañ degül pervāne yanar nārdan

5. Ey melek sīmā viṣālinden ba‘īd olalıdan

Kimseyi uyutmaz oldı bu Miṣālī zārdan

473

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

166a **1.** Zülf-i küfrüñ ṭutmayan küfrle īmān bulmasun

Kim bu çevgāndan çeker el kūye meydān bulmasun

2. Āb-ı kevṣer içmeyen la‘lüñden ey ‘Īsā nefes

Ḥıżr-ı ser-mest gibi sermed ḥayy olup cān bulmasun

---

[419] Kâf, hâ, yâ, ayn, sâd: **Kâf. Hâ.** Yâ. Ayn. Sâd. (Meryem, 19/1)
[420] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)
[421] Nûn ve’l-kalem: **Nûn.** Kaleme ve (kalem tutanların) yazdıklarına andolsun ki (Resûlüm), sen -Rabbinin nimeti sayesinde- mecnun değilsin. (Kalem, 68/1-2)
[422] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

3. Ẕerre gibi āsitānuñ ḫakine yüz sürmeyen
Zīnetile bir felek çün mihr-i devrān bulmasun

4. Āyet-i ruḫsāruña inkār eden Şeyṭānvār
Fevt olıcaḳ ‘āḳıbet gögsünde Ḳur’ān bulmasun

5. Ḥüsnüñi zāhid bugün görüp çü dīv a‘rāz ider
Dilerem yarın daḫı dīdār-ı Raḥmān bulmasun

6. ‘Aşḳuñuñ rāhında her kim olmadı erbāb-ı derd
Şerbet-i la‘lüñden ey meh-pāre dermān bulmasun

7. Ey Miṣālī ‘andelīb-i gülşen-i ‘aşḳ olmayan
Ravża-i vaḥdetde çün ṭāvūs-ı cevlān bulmasun

474

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

166b 1. Nāzil eyle ey sidre-ḳadd gülşene eyle seyrān
Tā ki gece yerlere şerm ola serv-i revān

2. Muṭrib-i nevāziş ile bānguma çeng ü def nāy
Sāḳī içür lebüñden cām-ı şarāb-ı ḥayvān

3. Ḫaste dürür cān u dil didüm nedir ‘ilācı
Didi baña ol perī lebümdür aña dermān

4. Çünki cemālüñ ey cān-ı mü‘mine oldı bayrām
Ben daḫı ḳılsam n’ola cān u ser aña ḳurbān

5. Ref‘ itme bürḳa‘ ey meh nā-gehi Ḥaḳ ṣūretüñ
Görmesün egri gözlü Şimr-i la‘īn Şeyṭān

6. Meydān-ı ‘aşḳ içinde başuñı ṭob eyleyüp
Zülfin dil-ber ile var anda oyna çevgān

7. Sırrını küntü kenzüñ ger görmek isteriseñ
Eyle naẓar vechüñe tā ki göresin ‘ayān

8. Gün gibi rūşen dürür her yirde Ḥaḳ velekin
Görmez anı būm olan çeşm-i ‘amāyı nārdān

9. ‘Alleme’l-esmāsına cehd ḳıl ol ḫaberdār
Ger olmak ister iseñ berde-i fażl-ı yezdān

10. Oldı bugün ḥaḳīḳat ḥācı vü erbāb-ı dīn
Şol kim idendi ḳaşuñ kendüye miḥrāb-ı cān

11. Dervīş olursañ daḫı ġam yeme ey Miṣālī
‘Alem-i ma‘nāda çün sensin cihāna sulṭān

475

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

166b 1. Ger hidāyet olmasaydı fī vü lām u ḍāddan
Kim Ḥaḳḳ’ı idrāk ideydi āb u ḫāk u bāddan

2. Mıṣr-ı cāmi‘dür yüzüñ ḫaṭṭuñ sevād-ı a‘ẓamı
Çeşm-i Ḥaḳ-bīn birle baḳ gel oḳı vāv ṣāddan

3. Vāriṣ-i ‘ilm-i ulūhiyyet ḥācı Ḥaḳḳ olmışuz
Vāḳıf olduḳ Ka‘be’den çün ḫayme-i mī‘āddan

4. Nüh felek eyvānumuzdur kürsīmüzdür rūy-ı arż
Feṭḥ-i bāb oldı bize tā sī vü dü a‘dāddan

5. Ka’ināta kör geldüñ kör gitdüñ ger saña
Nūr-ı Ḳur’ān irmese bir mürşid-i irşāddan

6. Şehr-i dilde bulmışuz sulṭān olan ābāmuzı
Biz ḫalef-i ferzend olup bulduḳ rehā āzāddan

7. *Ṣemme vechu'l-lāh*[423] ḥükmiyle sücūd-ı insānadur

Ṣūret-i Ḥaḳ lāmi‘ oldı çün ḫaṭṭ-ı istivādan

167a 8. Ḥadd u çeşmüñ mürġ-i cāna zülf-i ḫālüñ ḳıldı rām

Dil ḫalāṣ eyler mi kimse ol iki ṣayyāddan

9. ‘Ālem-i ervāḥa seyr it ten ṭılısmın pāre ḳıl

Ey Miṣālī ḳıl güẕer bu dehr-i nā-bünyāddan

476

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

167a 1. Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ alupdur beni benden

Zihī ḫaṭṭ-ı kim ẓuhūr eyler lebinden

2. Gören la‘l lebüñle gül‘iẕāruñ

Gözini yumdı ġonceyle semenden

3. Ne ḥikmetdür ki görmez ḫalḳ-ı ‘ālem

Ṭolupdur cümle eşyā gerçi senden

4. Yüzümi aḥsen-i taḳvīme ṭutdum

Meni men‘eyleme vech-i ḥüsnden

5. Ḳıyāmın iste ol gülzār-ı ḥüsnüñ

Ki virmez meyve gec serv-i çemenden

6. Yeter ġālīye baña zülf ü pür ḫam

Ḫaber virme yüri nāfe-i Ḫoten’den

---

[423]Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

7. Yapışdum dāmenüñ ey ḳıble-i çīn

Ḳomam tā çıḳmayınca rūḥ-ı tenden

8. Şehīd-i tīġ-i müjgān-ı nigāram

Kefen ḫırḳam durur ṣoymañ kefenden

9. Miṣālī çek elüñ her gül degül gül

Dikendür gül ḫaẕer eyle dikenden

477

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

168a 1. Cām-ı ‘aşḳ iç ey göñül ḳaçma muṣaffālanmadan

Zerḳ iderseñ rūḥ bezminde mu‘allalānmadan

2. Nuṭḳ-ı ādemden ṭaleb ḳıl sī vü dü lü’lü’-i ẕāt

Ārzūn ise senüñ ‘ilmiyle deryālanmadan

168b 3. Nāẓır ol mi’rāt-ı dīdārına ol meh-pārenüñ

Ger ṣafā-yı ḫāṭır ise dil mücellālanmadan

4. Vuṣlatu’l-lāh’a irmez kimse zāhid bilmiş ol

Bu riyāyı ḫırḳa vü tācla ra‘nālanmadan

5. Bī-ḫabersin çünki ma‘nā-yı ṣıfāt u ẕātdan

Gel ferāgat eyle ol mechūl mollālanmadan

6. Ma‘rifet çün yoḳ nedür bu yüksek uçmadan murād

Ḳāf idüp destārı bir sor böyle ‘Anḳā’lanmadan

7. Şāh-ı merdāna irişmez ey Miṣālī pīr olup

Her ḳalender tekke ṣadrında bu bāyālanmadan

478

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

168b 1. Mihr-i ḥüsnüñ māh-ı ‘arż it perde meh-rūlanmasun
İncelüp ebrūña dönsün göbegi ṭolanmasun

2. Ḳavs-i ṭīr u ḫançerle cān u dil tārāc ider
Şol ḥarāmı terkle hāy eyle busūlanmasun

3. Hem-rāh it bād-ı ṣabāya būy-ı zülfüñ şemmesin
Nāfile ṣaḥrāda āhū tā ki ḫoş-būlanmasun

4. Ber-girişle ẓāhir it seḥḥār-ı çeşm-i mestle
Tā ki sāmir-i siḥrle ‘ālemde cādūlanmasun

5. Manẓar eyle ‘aynuma dil-cūy-ı serv-i ḳāmetüñ
İsteriseñ seyl-i eşküm nehr olup bulanmasun

6. Dürc-i femde naẓm-ı dendān gel görünsün gül gibi
Kim ṣadef-i lü’lü’yle deryāda lü’lü’lenmesün

7. Bezm-i meyde ġayra naḳl itme dehānuñ sükkerin
Leẕẕetinden ṭūṭī-i cānuñ femmi ṣulanmasun

8. Ṣaḳla miḥrāb ḳaşuñ imām āynuñ cīnden
Cāmi‘-i ḥüsnüñde her ṣūfī gelüp ḥūlanmasun

9. Gel Miṣālī’ye lebüñ şehdini tiryāk eyle kim
Nīş-i hicrānla ey meh cānı aġulanmasun

479

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

169a 1. ‘Ārif evvel Aḥmed-i muḫtāra döndürmiş yüzin
Ba‘de Ḥaydar-ı şeh-i ebrāra döndürmiş yüzin

2. Pāk-i aṣl u pāk-i cevherdür Ḫadice Fāṭıma
K’aḥmed’e biri biri Kerrār’a döndürmiş yüzin

3. Cān u dil rāh-ı muḥabbetde kemer-beste olup
Şepper ü Şeppīr iki envāra döndürmiş yüzin

169b 4. Kuḥl-ı cān itmiş ġubār-ı reh-güẕārın ehl-i deyr
Ya‘ni ‘ābid ol şehi dīndāra döndürmiş yüzin

5. Cevheridür gevher oldı fehm idenler Bāḳır’ı
Gör ne zībā sikke-i dīdāra döndürmiş yüzin

6. Buldı rif‘at ẕerre iken mihrveş eflākda
Şolki Ca‘fer hādī-i Settār’a döndürmiş yüzin

7. Mūsā-i Kāẓım’dan iriş Ḫorāsān şāhına
Merd-i rāh olup ulü’l-ebṣāra döndürmiş yüzin

8. Dīde-i ḳalbümi Taḳī ile Naḳī’den buldı nūr
Kim ḥüsn ol Ḳāf’la sālāra döndürmiş yüzin

9. El ṭutanlar Mehdī-i ṣāḥib zamāndan cānla
Kāşif-i gencine-i esrāra döndürmiş yüzin

10. Çār-deh ma‘ṣūmla bunlar muḥkemāta oldı dāl
Bu rumūzı fehm iden Ġaffār’a döndürmiş yüzin

11. Ey Miṣālī cümle birdür ‘ālem-i tevḥīdde
Bildi kim ki noḳṭa-i pergāra döndürmiş yüzin

480

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

169b 1. Lebleri devrinde ey ġonce bu ḥamrālanmadan
Bir çiçeksin fāriġ ol gülşende zībālanmadan

2. Bāde gör dir saña ehl-i ‘aşḳla budur ġaraż
La‘l gibi cām olup ṣaḥrāda lālālanmadan

3. ‘Aynuñı nergise cānā serve ‘arż it ḳāmetüñ
Fāriġ olsun biri şehlā biri bālālanmadan

4. Bürḳa‘yı ref‘ it cemālüñden nigārā çıksun el
Mihr ü meh bir āsmān-ı nūrıla a‘lālanmadan

5. Devr-i ḥüsnüñde ṣaçuñ zencīrine virdüm ḳuvvād
Faḫr ider Mecnūn olan Leylī’ye şeydālanmadan

6. Gün gibi rif‘at dilerseñ ey cemāli āyīne
Maḥfil-i ‘irfāna gel ḳaçma temāşalanmadan

7. Çıḳmaya sevdā-yı ‘aşḳuñ cān u serden lāleveş
Geçmeyince ḫāl u ‘aynuñ iş bu sevdālanmadan

8. La‘l-i şevḳine mey içüp ol ruḫ-ı bedr āya baḳ
Ḥaẓẓ iderseñ ‘aşḳla cān u dil-ārālanmadan

9. ‘Aḳıbet-i vuṣlat dilerseñ ey Miṣālī cānla
Derd-i ‘aşḳ-ı yār kesb it geç müdāvālanmadan

481

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

170a 1. Ey ṣanem sen başdan ayaġa kelāmu’l-lāhsın
Allāh Allāh nūr-ı Ḥaḳ’sın maẓharu’l-lāhsın

2. Muḥkemāt Ḥaḳ durur mestūr-ı ḥüsnüñ nüsḫası
Sendedür seb‘a’l-meṣānī bā-i bismi’l-lāhsın

3. *Küllü şey'in hālikün illā vech*[424] Ḥaḳ'dur cāvidān

Kendü vechüñden 'ibāretdür ki vechu'l-lāhsın

4. *Ṭūluhu sittūn ẕirā'en fī's-semā*[425]dur ḳāmetüñ

'Arş-ı a'ẓām ṣūretüñde küntü kenzu'l-lāhsın

5. Heft ḫaṭṭuñdan kināyetdür senüñ mi'rāc-ı Ḥaḳ

'Urve vü ḥable'l-metīnden Ḥaḳḳ'a ṭoġru rāhsın

6. Bīst ü heşt ü sī vü dü ḥarf-i ezelsin ser-be-ser

Rūḥ-ı ḳuds u maẓhar-ı 'Īsā-i rūḥu'l-lāhsın

7. Otuz iki nūr-ı ruḫsāruñdan oldı āşikār

Ṭūr u hem nār-ı şecersin hem kelīmu'l-lāhsın

8. Vāḳıf oldunsa bugün esmāe küllüñ rāzına

El veledu sırrı ebīh[426] 'ayn-ı fażlu'l-lāhsın

9. Ey Miṣālī leblerüñden nūş ḳıldı cür'ayı

Selsebīl ü kevṣer ü āb-ı ḥayātu'l-lāhsın

482

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

170a 1. Sünbülüñ küfrin ṭutan īmāndan dūr olmasun

Yüz büken ḥüsnüñden oldı dīv-i maġfūr olmasun

2. Göz yumanlar mihr-i ruḫsāruñ görüp ḫuffāşvār

Nūr-ı yezdān irmesün 'aynına mebṣūr olmasun

---

[424] Küllü şey'in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. **O'nun zâtından** başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

[425] Tûluhu sittûne zirâ'en fî's-semâ: Allah Teâlâ Hazretleri, Hz. Âdem (aleyhisselâm)'ı kendi sureti üzere **ve boyunu da altmış zirâ olarak yarattı**. (Hadis için bkz. İbrahim Canan, C. X, s.177.)

[426] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

3. Kuḥl-ı ‘aşḳuñla anuñ k’oldı mükaḥḥal gözleri
Gördi rūşen Ḥaḳḳ cemālin tā ezel kör olmasun

4. İçmeyenler bezm-i ‘aşḳuñda senüñ cām-ı ġamuñ
Gülmesün gül gibi bülbül-i mesrūr olmasun

5. Ser çeken dünyāda çün Şeyṭān sücūduñdan senüñ
Dīde-i Raḥmān’la ‘uḳbāda manẓūr olmasun

6. Bāde virür taḥt-ı tācı çün Süleymān-ı ‘aḳıbet
Salṭanat eḥli iken devletde maġrūr olmasun

7. Ey Miṣālī olmayan sırr-ı ene’l-Ḥaḳ’dan ḫabīr
Dār-ı devlet bulmasun her ḥāli Manṣūr olmasun

483

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

171a 1. Düşüp ölmekden eyā cān-bāz olısarsın esen
Otuz iki fennle oynar olursuñ bir resen

2. Yüzüñi çün enbiyā vech-i ḥüsnden yaña ṭut
Kim ṭarīḳu’l-lāhda budur edeb-i vech-i ḥüsn

3. Açılursa bilesin ‘aynuñ ki fażl-ı Ḥaḳḳ’mış
On sekiz biñ ḫalḳı dilinden söyleyen

4. Sī vü dü nuṭḳuñ ṣıfātıdur hezār elvānla
Rūy-ı arża ẕātdan dā’im tecellī eyleyen

5. Baḥr-ı cān mellāḥı ol gel gir vücūduñ fülküñe
Fażl-ı Ḥaḳ’dan yaña ḳaldur yelkeni döndür dümen

6. Senligi sen benligi ben terk idüp bir olalum
‘Ālem-i tevḥīdde olmaz zīrā ḳul u ben ü sen

7. Ben şehīd-i şāhid faż̧l-ı İlāh'um ḫırḳamı
Ṣoymañ egnümden baña ne ṣu gerekdür ne kefen

8. Sidre ḳaddüñ ġonce la'lüñ 'aynuñ ider ārzū
Servdür çün gül-be-gülşen her sū nergis bir çemen

9. Aya ḳarṣub raḳṣa girerler sürūrengīz olup
Çün Miṣālī şi're āġāz idedür her encümen

484

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

171b 1. Ṭulū' itdi cebīnüñ māhı tā gīsū-yı Şepper'den
Ser-ā-ser ẕerre-i 'ālem dem urdı mihr-i ḫāverden

172a 2. Cemālüñ levḥ-i maḥfūẓ u elifdür sidre ḳaddüñ kim
İşāretdür müsemmā eyle ism-i ẕāt-ı ekberden

3. Nice ey ḥūr-ı cennet olmasun emvāt-ı 'ālem ḥayy
Ki cān iḥsān ider la'lüñ şarāb-ı āb-ı kevṯerden

4. Yeter baña yüzüñ gülşen ḫırāmān ḳāmetüñ 'ar 'ar
Ne ḥāṣıl meyvesüz bī-nuṭḳ olan ser-keş ṣanevberden

5. Eger müştāḳ iseñ kūy-ı renc-i çevgān-ı zülfüne
Girüp meydān-ı 'aşḳa er gibi geçmek gerek serden

6. Ṣaçı īmāna ḳaṣd itmiş velī ḫūnī gözi cāna
Ḫalāṣ olmaḳ ümīd itme dilā şol iki kāfirden

7. Diken cevrinden ey bülbül nice bir girye vü zārı
Murāduñ vaṣl ise ṣabr it cefāya verd-i aḥmerden

8. Ḥaḳīḳat baḥrine gavvās iseñ çün cevheri 'aşḳ
Göñül dürcine gel kim ṭopṭoludur la'l-i gevherden

9. Kitāb-ı ḥüsnüñ ol māhuñ Miṣālī pīr-i fıṭratdan
Oḳudı vā‘iẓā ḳāl itme her yañlışu defterden

485

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

172b 1. Ḫudā bir gizlü gencidi ki insān gibi maẓhardan
Ne bā‘iṣ oldı kim keşf itdi esrārın bu peykerden
2. Ki ya‘ni bu hidāyetdür ruḫ-ı Ḥaḳ’dan kināyetdür
Yazılmış heft āyetdür ḫaṭṭuñ ḫaṭṭāṭ-ı ekberden
173a 3. Ḳamu cünbüşde vāḥiddür ḥaḳīḳī ‘āşıḳ u ma‘şūḳ
İkilikdür ne kim gelse ḳabūl olmasa dil-berden
4. Vücūdı şehrini her kim bugün feṭḥ itdi Ḥaḳ’dan
Süleymān olmadı cīndür rehā bulmadı Ḫayber’den
5. Muḥabbet-i ḫāndan olan ḥaḳīḳatde şol erdür kim
Keserse Ẕü’l-fikār ile yüzin bükmeye Ḫaydar’dan
6. Kerem umma fürū-māye olan her himmet kimden
Ki ṣu sızmaz ezelden bu miṣldür senüñ mermerden
7. Celāl ile cemāl olur Miṣālī luṭf u ḳahr olur
Ḥabīb u bū-Leheb olur ‘alīli fehm it Āzer’den

486

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

173a 1. Bahār oldı yine bir bir çemen ṭoldı güzellerden
Müzeyyen oldı ṣan gülşen şaḳāyıḳ ġonce güllerden
2. Ḳaşuñla kirpigüñ zülfüñ ‘iẕār u terk-i ser-mestüñ
Miṣāl bāġ-ı cennetdür ki zeyn olmış meleklerden

3. Bu ḥüsn ü ḫalḳ u lutfla nāzıruñ görmedi kimse
Ḫudā ḥıfẓ eylesün cānā yaramaz ‘ayn u dillerden

4. Ṣaḳın cevr ü cefā sengīn çoḳ atma kim ṣınar ṣırça
Yıḳarsın beyt-i yezdāndur ḫaẕer eyle göñüllerden

5. Ṣanevber ḳaddi şevḳinden Miṣālī ol ḳadr-i yārān
Aḳıtdı dīdeden ṭaşdı geçmez oldı bülbüllerden

487

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

173a 1. Zihī çeşm zihī fitne zihī siḥr ü zihī cādū
Zihī merdüm zihī noḳṭa zihī ḫāl ü zihī hindū

2. Zihī sünbül zihī çīn zihī nāfe zihī ‘anber
Zihī reyḥān zihī sevdā zihī ca‘d u zihī ḫoş-bū

3. Zihī müje zihī ḫançer zihī sehm ü zihī ḫūn-rīz
Zihī ṭāḳ u zihī minber zihī ḳavs u zihī ebrū

4. Zihī dīn zihī īmān zihī ‘ilm ü zihī Ḳur’ān
Zihī āyet zihī bürhān-ı Te‘āla’l-lāh zihī ḫūb-rū

5. Zihī ḳand u zihī sükker zihī ṭūṭī zihī gūyā
Zihī teng ü zihī pest zihī la‘l ü belāgat-gū

6. Zihī mül leb zihī sāġar zihī cām u zihī kevṣer
Zihī dendān zihī cevher zihī naẓm u zihī lü’lü’

7. Zihī ḳadd ü zihī mevzūn zihī ṭūbī Miṣālī’ye

173b Zihī ‘ar ‘ar zihī ser-keş-i ḫırāmān-ı der-kenār cū

488

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

173b 1. Ey ruḫuñ tārından irdi nūra mihr ü māh nev
V'ey ḫaṭṭ u ḫālüñ cihān ḥüsnüñden almışdur girev

2. Ḫāk-pāyuñ tozına deġmez cemī'-i kā'ināt
Ḳıymetüñ ḳadrinde fażıla olmaya miḳdār cev

3. Zāhidā dīdāra döndür yüzüñi çün enbiyā
Dīv olma ẓāhirinden ol ruḫ-ı Raḥmān'ı sev

4. Ger varırsañ Mışr-ı ḥüsn-i ādeme Yūsuf gibi
Ney-i sükker sor geh çü ṭūṭī geh nebāt u ḳand cev

5. Ma'rifet kesb it gürūh-ı ṣāliḥīnden ola gör
Key ṣaḳıñ kim żāyī' olur ḫāsıluñ rūz-ı direv

6. Saña ḫaḳāni naṣīḥatdur bu zinhār aç gözüñ
Ġaflet itme bu kelāmı sem'-i cānuñla şinev

7. Fażl-ı Rabbü'l-ālemīndür ey Miṣālī pes ne ġam
Ẓāhir ü bāṭında saña reh-nümādur rāh-rev

489

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

173b 1. Fażl-ı Ḥaḳ'dan oḳudum ḫaṭṭ-ı cemālüñ mū-be-mū
Şöyle kim taḳsīm ile ṭoḳuz yüz altmışdur ḳamu

2. Çār müjgān u dü ebrū mūy-ı server heft ḫaṭṭ
Gez 'anāsır bīst ü heşt istivādan sī vü dü

3. Māh-ı bedr olmış yüzüñ 'arşında ḫaṭṭ-ı çar-deh
Kim ḥaḳīḳat ehline Ḥaḳ'dan budur dīdār bu

4. Ey sevād-ı ā‘ẓamuñ *men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[427]

K’oldı her müşkil rumūzın keşfine fettāḥ o

5. Lām u bā la‘lüñden içen teşne ey āb-ı ḥayāt

Mahşer aṣṣı sende ḳılmaz ārzū bir ḳaṭre ṣu

6. Ey cemālüñ cennetinde ḫaṭṭuñ otuz iki ḥūr

V’ey lebüñ ‘aynında kevṯerden revāndur iki cū

7. Ḥıżr gibi sermedi buldum ḥayāt-ı lā-yezāl

İrdi tātārın zülfüñden dimāġ-ı rūḥa bu

8. Ġayr-ı manẓar itmedüm her ḳande kim ḳıldum naẓar

Kim dü kevni nūr-ı ẕātuñ ḳaplamış ey māh-rū

9. Mu‘teber olmaz ṣalātuñ zāhidā inde’r-resūl

Ger bugün keşf olmasa Ḥaḳ’dan saña sırr u żū

10. Nūş idenler bezm-i ḥüsnüñde şarāb-ı ma‘rifet

Mest-i ‘aşḳ lem-yezel oldı n’ider cām-ı sebū

174a 11. Terk-i ser-mestüñ bu cān ḳaṣdına müjgān-ı tīġ

Kūşe-i ebrū kemānuñda be-sehm itmiş pūsū

12. Fitne-i āḫir zamān senden yayıldı ‘āleme

Şöyle kim ġavġa-yı ḥüsnüñden ṭolupdur çār sū

13. Ṣūret-i şābb ḳaṭaṭdur heft ḫaṭṭı nāẓır ol

Ey Miṣālī ger ṣıfāt-ı ẕāt iderseñ ārzū

---

[427] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

490

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

174a 1. Lebüñ mül mül ḫaddüñ gül gül müjeñ tīr ü kemān ebrū

Ḳaddüñ serv-i ser-efrāz u siyāh çeşmüñ dürür āhū

2. Benüm göñlümi eliyle alupdur siḥr idüp çeşmüñ

Zihī sāḥir zihī mekkār u fettān u zihī cādū

3. Müselsel ca'd-ı zülfüñde nesīm olduġını ṭuydı

Neyler sevdāyı olmışdur seḥer vaḳtinde yel her sū

4. Şarāb-ı bāde-i vaḥdet içenler sermedi mestān

Olup mey-ḫāne küncinde saña ẕikri budur yā hū

5. Leb-i la'lüñ dürür şāhid ḥayāt-ı cāvidān-ı baḫşa

Zihī cān ma'deni mīm ü zihī baḥr zihī lü'lü'

6. Açıldı lāle vü sünbül reyāḥīn rūd hem nergis

İdelden ṣubḥ-dem zülfüñ 'anber-efşān u 'anber bū

7. Beyāż u reng gül lāle cemālüñ şevḳine ey server

Gözümüñ birisi ḳān-ı revān ider birisi ṣu

8. Ḫadeng ġamzesin ister kemān ebrūsı urduḳça

Ne yaydandur göñül ol oḳ ne siḥr itmişdür ol meh-rū

9. Ṭabīb bilmezem benüm derdüm leb-i la'lüñdür dermān

Meded ḳıl bu Miṣālī'ye ki ġam küncindedür ṣayrū

491

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

174a 1. Ḫırāmān serv-i ḳaddüñden cüdā ey zülf-i 'anber bū

Revān olan bu çeşmümden benüm ḳandur degüldür ṣu

2. Revā mı vaṣl-ı la‘lüñi ki merhem ḳılmayasın sen
Ki her dem kūşe-i ḫasretde inler ‘āşıḳ-ı ṣayrū

3. Senüñ dergāh-ı vaṣluñdan olalı āh kim men dūr
Gözüm giryān u ḫūn efşān u dil-sūzānum ey meh-rū

4. Firāḳuñ āteşi çıkdı depemden dūd hem-çün serv
Ġamuñ dağları sīnemde çü lāle ey dişi lü’lü’

5. Şehā raḥm eyle iñletme beni çün nāy u def her dem
Ki ḳalmazsa ki deh āḫir bu ḥüsn ey gözleri āhū

174b 6. Cihānuñ senüñle ḫāki ‘abīr u ‘anber olmışdur
Ṣabā-yı ‘aşḳ-ı zülfüñden perīşān ideliden bū

7. Miṣālī sāġar-ı zerrīn elüñden ḳoyma çün nergis
K’açıldı lāleler güller dönüpdür cennete her sū

492

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

174b 1. Ṣor sāġar-ı la‘lini kim kevṣeri cūdur bu
Baḳ muṣḥaf-ı ruḫsārın yezdān-ı rūdur bu

2. Gülzār-i ‘iẕārına naẓāra olam çünkim
Ġılmānı vü ḥavrāyı ider baña odur bu

3. Men bāde-i ḥamrāyı zühhāda ṣunup itdüm
İç ḳahve-i yezdāndur içmez ider odur bu

4. Çün ma‘rifet-i Ḥaḳ’dan leb ide nefs-i iẓhār
Şol şāhid ez-dil ṭab‘ söyler hemīn odur bu

5. Raġmına ḥasūd anuñ çün aṣlını fer‘inden
Farḳ itmedi Miṣālī kim vird-i dili budur bu

493

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

174b 1. Şükr-i dergāh-ı fī vü ḍād u lāma
Bizi naẓm itmedi her silk-i ḫāme

2. Ḫabīr itdi zi-Ḳur'ān-ı ḥaḳīḳī
Göz açup yüzde sī vü dü kelāma

3. Ṣırāt-ı 'aşḳı ger ḳılmasa iẓhār
Ḳaçan vārīdi yol darü's-selāma

4. Cemālīdür Muḥabbet-nāme-i 'aşḳ
Beyān-ı cāvidān u 'Arş-nāme

5. 'Alem çekdi Ḫorāsan mülketinden
Olup feryād-res şarḳı u Şām'a

6. Ża'īf olmışdı İslām'ında ümmet
Gelüp irgürdi noḳṣānın tamāma

7. Ki ya'ni dīn ile īmān ḥaḳīḳat
Ẓuhūr olmasa gelmezdi niẓāma

8. Kelām-ı Muṣṭafā'dur oldı cāhil
Şolar k'irmez zamānında imāma

9. Miṣālī Ḫızr-ı ḥayy oldı çün irdi
Yüzüñ bezminde la'lüñ gibi cāma

494

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

175a 1. Naḳḳāş-ı lem-yezeli lā-ilāhe illa'l-lāh
Naḳş eyledi ruḫuñda Muḥammed Resūlu'l-lāh

2. Sem‘üñ çü fāyı vü lāmla ḍād ‘ayn-ı ḥācibüñ
Ya‘ni ki rūşen oldı cemālüñde fażlu’l-lāh

3. Keşf itdi ḥüsnüñ üzre icād-ı levḥ-i ‘aşḳ
Esrār-ı kenz-i ṣalātla bā-i bismi’l-lāh

4. Ḥaḳ’dan yüzin çevirdi ḥaḳīḳat bugün çün dīv
Sücūd-ı Ka‘be ḥüsnüñden itdi kim ikrāh

5. Kim eyleyeydi cihānda ṣıfāt u ẕāt idrāk
Şeb-i gīsū ger açmasa ṣubḥ-ı ruḫuñdan rāh

6. Māt olmadı dü cihānda ol ehl-i Ḥaḳ ki bugün
At oynadı besāṭ-ı cemālüñden ferz ü şah

7. Sevād-ı a‘zam ḥüsnüñ kelām-ı lem-yezeli
Ne muṣḥaf ü ne cemāl u ne ḫāl u ḫaṭṭ-ı siyāh

8. Ḥaḳ’dan yüzi ḳarasına şol kimki bulunmaz yol
Aġ olmadı yüzi olur iki cihānda siyāh

9. Niçün ider Miṣālī naẓar ber-kitāb-ı ġayra
Buldı bugün çü ḥüsnüñi Ḥaḳ’dan kelamu’l-lāh

495

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

175a 1. Sünbülüñ keşf itdi sırr-ı ‘alleme’l-esmā bize
Ḳıldı ḥüsnüñden müsemmā şerḥini peydā bize

2. Kendüyi seyr itmek içün ṭūṭīveş mir’ātda
Eyledi iḥsān ṣıfātın ẕāt-ı bī-hemtā bize

3. *Küllü şey'in hālikün*[428] *lā-reybe*[429] *illā vechehu*[430]

Bu rumūzı añla rūşen ḳıldı ḥarf-i bā bize

4. Biz bugün Ḥaḳ'dan kelāmu'l-lāh-ı nāṭıḳ olmışuz

Çün vücūduñ defteri keşf oldı ser-tā-pā bize

5. Olmışuz 'ummān-ı 'aşḳuñ keştībānı Nūḥveş

Mevc uraldan yedi çeşme sī vü dü deryā bize

6. Noḳṭadur ẕātı ṣıfātı sī vü dü ḥarf-i ḳadīm

Bunda gösterdi cemālüñ ḫālikü'l-eşyā bize

7. *Eynemā* didi *tuvellū*[431] hem *fevellī vecheke*[432]

Ya'ni vechu'l-lāh-ı beytu'l-lāhdur her cā bize

8. Bulmaġiçün ẓahr-ı ādemden rumūzın ādemüñ

Ḥaşrgāh oldı didiler Mescidü'l-aḳṣā bize

9. Didi *el faḳru sevādü'l-vechi*[433] şāh-ı enbiyā

Ya'ni vechu'l-lāhdur vechüñ senüñ cāna bize

175b 10. Nuṭḳa gelse ṭūṭīveş bulur revān āb-ı ḥayāt

Gör ne kevṯer baḫş ider ol la'l-i sükker ḫā bize

---

[428] Küllü şey'in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun **zâtından** başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. Kasas, 28/88)

[429] Zâlike'l-kitâbu lâ-reybe fîh(fîhi): O kitap (Kur'an); onda asla **şüphe yoktur**. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir. (Bakara, 2/2; Âl-i İmrân, 3/9,25; Nisâ, 4/87;En'am, 6/12; Yûnus, 10/37; İsrâ, 17/99)

[430] Küllü şey'in hâlikün illâ vechehu: Allah ile birlikte başka bir tanrıya tapıp yalvarma! O'ndan başka tanrı yoktur. O'nun **zâtından** başka **her şey yok olacaktır.** Hüküm O'nundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz. (Kasas, 28/88)

[431] Fe eynemâ tuvellû fe semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. **Nereye dönerseniz** Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[432] Ve min haysu harecte fe velli vecheke şatra'l-mescidi'l-harâm(harâmi): Nereden yola çıkarsan çık (namazda) **yüzünü** Mescid-i Haram tarafına **çevir.** Bu emir Rabbinden sana gelen gerçektir. (Biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir. (Bakara, 2/ 149)

[433] El fakru sevâdü'l-vechi fi'd-dâreyn: **Yoksulluk** iki cihanda **yüz karasıdır.** (Bkz. Aclûnî, C. II, 1837)

11. Ḳalb-i mü’min ‘arş-ı beytu’l-lāhdur sulṭān-ı rüsül
Şol kim sācid-i melā’ik günbed-i ḥadrā bize

12. Küntü kenzen didi maḫfiyyen ẕāt-ı lem-yezel
Ya‘ni ādemden tecellī eyledi Mevlā bize

13. Kā’inātı ṭurfetü’l-‘ayn içre cevlān eylerüz
Ḳāf’dan çün açdı ṣad per-i şeh-per-i ‘Anḳā bize

14. On sekiz biñ ‘ālem olmış nūn-ı nūrla muḥīṭ
Kim yine bu noḳṭadan feṭḥ oldı her ma‘nā bize

15. Gevher-i ẕātuz Miṣālī otuz iki baḥrle
Çü şeh geldük rūşen oldı kenzü’l-ifnā bize

496

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

175b 1. Şāh-bāz-ı lā-mekān ol dünyenüñ murdārına
Ey gönül kerkes gibi ḳonma Ḳaf’a vir varına

2. Dehr-i dūnüñ gülşenüñde gül degüldür ṣunma el
Ṣaḳın ey cān bülbüli kim ṭāġlanursun ḫārına

3. Dīde-i Ḥaḳ-bīn eyle gel ādemüñ vechine baḳ
Ẕāt-ı bārīnüñ eger müştāḳiseñ dīdārına

4. Ṣūretüñ naḳşını naḳḳāş-ı ezelden fehm iden
Vāḳıf oldı on sekiz biñ ‘alemüñ esrārına

5. Levḥ-i dīdāruñda ḫaṭṭuñdur naẓargāhum belī
‘Ārif-i sırr-ı ezel baḳmaz cihān gülzārına

6. Ḳande kim ḳıldum naẓar ġayr-ı cemālüñ görmedüm

Şöyle kim müstaġraḳ olmış *kün fe-kān*[434]envārına

7. Gel melek gibi sücūd it zāhidā Şeyṭānvār

Emelüñ āteşden degülse Ādem'üñ ruḥsārına

8. Düş olaldan zinde cān oldum miṣlüm ol çün Ḥıżr

Ṭurre-i ḫam-pür-ḫamınuñ nāfe-i tāṭārına

9. Çeşme-i ḥayvān ġamın sermed ferāmuş eyledüm

Ṭūṭī-i rūḥ irdi tā şol la'l-i sükkerbārına

10. Ger ene'l-Ḥaḳ sırrını fehm eyledüñse zülfinüñ

Ey gönül Manṣūrveş ṣalb ol mu'allaḳ dārına

11. Ḳıblegāh iden Miṣālī veche pāk-i ādemi

Ehl-i cennet oldı bil yanmaz cehennem nārına

497

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

176a 1. Ḥaḳ cemālüñ görmek isterseñ naẓar ḳıl *yā sīn*[435]e

Ġāfil olma çāre ḳıl mir'at gönlümüñ pāsına

2. Gevher-i yezdān dilerseñ 'aşḳla ġavvāṣ olup

Düş ġarīḳ ol bu ḥaḳāyık 'ilminüñ deryāsına

3. Başını meydān-ı 'aşḳ içinde ṭob itsün o kim

Düşdi şol gül çehre dil-ber zülfünüñ sevdāsına

---

[434] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68)

[435] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

4. Ehl-i īmān oldı ol kim çün melek ḳıldı sücūd
Şol yüzi beytü'l-ḥarāmuñ ḳaşları ṭuġrāsına

5. Baş u cān u dīn-i dil şükrāna virdüm eger
Vāṣıl olsam bir naẓar anuñ ḳadd-i bālāsına

6. Fażl-ı Ḥaḳḳ'uñ vechine nāẓır olursan tā-ezel
Ger Ḫudā-bīn çeşmle ḳılsañ naẓar *ṭā hā*[436]sına

7. Cennet ü dārü's-selāma neylerem baḳmaḳ çü men
Gönlümi virdüm nigāruñ nergis-i şehlāsına

8. Ma'rifet izḥār ider minberde taḳlīdātla
Kendüyi ādem ṣanur baḳ şeyḫüñ istiġnāsına

9. Görmek istersen Miṣālī maḥzen-i sırr-ı ezel
La'lini ṣor dil-berüñ baḳ ṣūret-i zībāsına

498

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

176a 1. Düşdi çün dīvāne gönlüm sünbülüñ sevdāsına
Iraġ anuñ bundan özge fikrine sevdāsına

2. Sūre-i nūr-ı duḫān gördüm ruḫuñla zülfüñi
Çün naẓar ḳıldum cemālüñ muṣḥaf-ı zībāsına

3. Buldı cān cevherlerin Ḥaḳ'dan ma'ārif gevherin
Düşdi ġavvāṣ oldı kimki 'aşḳuñuñ deryāsına

4. Çün Muḥammed gördi Raḥmān ṣūretin mi'rācda
Vāḳıf olanlar ḳaşuñ ḳavseyn ev ednāsına

---

[436] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

5. Olısardur Ḥızr gibi mest ü ḥayy u lā-yezāl

Düş olanlar cām-ı la‘linüñ mey-i ṣahbāsına

6. İrdiler dīdāra Ḥaḳ’dan ehl-i cennet oldılar

İstivā keşf eyleyenler zülf-i ‘anber-sāsına

7. Aṣluñ āteşden degülse baş çeşme-i Ādem’üñ

Gel melek gibi sücūd it ḳāmet-i bālāsına

8. Urma dem Ḳur’ān’dan ḥaddüñ degül vechinde çün

İrmedeñ *yā sīn*[437] ü sırr-ı sūre-i Ṭāhā’sına

9. Ey Miṣālī fażl-ı yezdānuñ ṣıfātından bugün

176b Vāḳıf olan lā-büdd irdi ẓāt-ı bī-hem-tāsına

499

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

176b 1. Fażl-ı Ḥaḳ’dan vāḳıf ol ḫaṭṭ u sevād u aġuña

Ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamerden dāhil ol uçmaġuña

2. *İnne rabbī*[438] çün ‘alī sırr-ı ṣırāṭı bulmışam

Naẓar kıldum mu‘anber ca‘d-ı zülfün baġuña

3. *Sırru’l-faḳru sevādu’l-vechi*[439] ḫaṭṭuñdur senüñ

‘İlm-i esmā maẓhar oldı lām u bā ṭuṭaguña

4. İsm-i a‘zamdur ḳaşuñ müjgān u müşgīn sünbülüñ

Destüñ üc ḳısm ṣalāt u Allāh’ı baḳ ayaġuña

---

[437] Yâ sîn: **Yâsîn** (Yâsîn, 36/1)

[438] İnne rabbî karîbun mucîb: Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i (gönderdik). Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka tanrınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı. Ve sizi orada yaşattı. O halde O'ndan mağfiret isteyin; sonra da O'na tevbe edin. Çünkü **Rabbim** (kullarına) çok yakındır, (dualarını) kabul edendir. (Hûd, 11/61; İbrâhim, 14/39, Yûsuf, 12/100)

[439] El fakru sevâdü’l-vechi fi’d-dâreyn: **Yoksulluk** iki cihanda **yüz karasıdır.** (Bkz. Aclûnî, C. II, 1837)

5. Ser-be-ser ‘uzvuñ kelāmu’l-lah-ı kenzu’l-lahdur
Bu sözi gūş eyle cāndan siñdiyse dimāġuña

6. Rabb’üñi vü nefsüñi bil bunda zāīd gelmedeñ
Öz elüñle ṣu ḳoyarsın derdmend ocaġuña

7. Gül yüzin gördi Miṣālī mürġ-i cānı oldı ṣayd
‘Anber-efşān dām-ı zülf ü dāne-i ḫāl dāġuña

500

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

176b 1. Çün ṣūret-i Raḥmān’ı yazdı yüzine Allāh
İnkāra neden düşdüñ pes dīv olup ey güm-rāh

2. Bundan girü bī-ma‘nā her ‘ilme naẓar ḳılmaḳ
Cehl ola çün ḫaṭṭuñdur tefsīr-i kelāmu’l-lāh

3. Ey çarḫ-ı ḥüsn her kim gördi yüzüñi istedi
Hey hey buna mihr olur aḥsen-i Te‘alā’l-lāh

4. Sen gencine-i cānsın ey gevher-i baḥr-ı ẕāt
Fehm eyle ki nuṭḳuñdur nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ-ı rūḥu’l-lāh

5. Ṭāvus ṣaçuñ her sū ẓulmāt-ı cenāḥ açup
Pervāz iderek ṣalmış gün yüziñe ẓıllu’l-lāh

6. Olmazdı ebed meftūḥ ebvāb-ı sekiz cennāt
Ol ‘urve-i müşgīn olmasa sebīlu’l-lāh

7. Ḳaşıla göz ü sem‘ī sırruñı Miṣālī’ye
Her kim ki ṣorar ider şekl-i ruḫ-ı faẓlu’l-lah

501

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

176b 1. Esīr oldum yine bir meh-likā mihr-i dil-ārāya
Ṣaçı sevdāsına düşdüm nedür çāre dil-ārāya

2. Yedi iḳlīmi feṯḥ itdi musaḫḫar ḳıldı āfāḳı
Çeküp kirpiklerüñ tīġ ü ger ledün ḳaşlaruñ yaya

177a 3. Çü Mehdī kāşifü'l esrār olısar ẕāt-ı muṭlaḳdan
Kelāmu'l-lāh-ı ḥüsnüñden irer kim sırr-ı *ṭā hā*[440]ya

4. Yüzüñ bedr-i aynı gösterme çün mir'ātı nā-dāna
Ki ḥayvān ḳande lāyıḳdur bunuñ gibi temāşāya

5. Seni gördüm seni bildüm ki sensin manẓar u nāẓır
Yüzüñden ġayrı manẓar buldum baḳdum çü her cāya

6. Kimüñ oġlısın ey taḳlīd seni taḥḳīḳ-i fehm it kim
Peder māder semā u arż u 'unṣurdur saña dāye

7. 'Urūc it göklere ya'ni oḳı heft āyet-i ḫaṭṭuñ
Çün Aḥmed irmek isterseñ bugün mi'rāc-ı isrāya

8. Yüzüñ sür ḫāk-pāyene melā'ik ü ārā-yı ẕerre
Dilerseñ kim güneş gibi saña eflāk ola rāya

9. Pirāyeler dāmenin ey cevher lü'lü' vü gevherden
Gelüp ġavvāṣ olup her kim düşer bu ka'r-ı deryāya

10. Mu'allaḳ çarḫ-ı ser-gerdān olup bir dem ḳarār itmez
Yiler şems ü ḳamer dā'im neden düşdi bu sevdāya

---

[440] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

11. Şu ‘ārif kim yüzüñ gördi oḳudı muṣḥāf-ı ḥüsnüñ
Gözin her ḳande kim açdı düş oldı anda Mevlā’ya

12. Çü kerkes ḳonma murdāra hümāveş ‘arş-ı pervāz it
Ne lāyıḳdur neşimeyn ola ġayr-ı Ḳāf-ı ‘Anḳā’ya

13. Miṣālī oḳudı çünkim kelāmu’l-lāh-ı ruḫsāruñ
Gözin açdı ṣıfāt-ı Ḥaḳḳ’a irdi ẕāt-ı yektāya

502

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

177a 1. Ehl-i dünyādan göñül gel ‘ahd u peymān isteme
Çün degül erbāb-ı inṣāf andan īmān isteme

2. Ka‘be ruḫsārına ey dil sācid ol hem-çün melek
Ādem’i ol sen seni etbā‘-i Şeyṭān isteme

3. Çekmeyince miḥnet-i ḫār u cefāsın bülbül
Dem-be-dem feryād idüp vaṣl-ı gülistān isteme

4. Derd-i ‘aşḳ-ı yār-ı ḥāṣıl eyledüñse ey göñül
Derdüñe dermān yeter daḫı dermān isteme

5. Şol kemān-keş ḳaşlaruñ ḳurup ḫadeng ġamzeñi
At bu sīnem çākına illāki pür-ḫūn isteme

6. Ey Sikender ẓulmet-i ḫaṭṭuñdadur cūy-ı ḥayāt
Olma ser-gerdān-ı ẓulmāt āb-ı ḥayvān isteme

7. Ehl-i ‘irfāndur diyüp zühhāda olma mu‘teḳid
Her muḳalledüñ ṣaḳın ṣadrında Ḳur’ān isteme

177b 8. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur cemāli Ḥaḳ’dan a‘rāż eyleyüp
Gün gibi rūşen olam ma‘nāya bürhān isteme

9. Ey Miṣālī ister iseñ la‘l-i dürr-i ma‘rifet
Baḥr-ı dilden ġayrı yerde kenz-i yezdān isteme

503

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

177b 1. Her kimüñ cānında ‘aşḳuñdan senüñ derd olmaya
Fī’l-meṣel ḥayvān durur adı anuñ merd olmaya

2. ‘Āşıḳ oldur ki cān u ser virmekde rāh-ı ‘aşḳda
Sürḫ ola ruḫsārı çün gül-i zer gibi zerd olmaya

3. Gülşen-i cennetde ḳaddüñ gibi serv-i cūybār
Ḥüsn bāġında yañaġuñ gibi bir derd olmaya

4. Ol ne bilsün ḫaste göñlüm derdinüñ dermānını
Şol devāsuz derd-i ‘aşḳa çünki hem-derd olmaya

5. Merd aña dirler küllāb-ı nefsini ḳatl eyleye
‘Āşıḳ ol durur dāmeninde pāk ol gerd olmaya

6. Ehl-i derd ol gül gibi ḫandān ḳıl dā’im yüzüñ
Ādem oldur tīz ü tende āhen-i serd olmaya

7. İkilikden ey Miṣālī gec birlik pīşe ḳıl
Bil yaḳīn Şeyṭān durur ol kimse kim ferd olmaya

504

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

177b 1. Lāda ḳalma ẓāhidā ‘ömrüñ geçürme lāyla
Ḥaḳḳ’a yüz ṭut Ḥaḳḳ’ı añla nūr-ı illā illāyla

2. Devr-i ‘Īsā’dur birikdi cümle edyān şöyle kim
‘Ārıżuñ nūrı bir olmış küfri ‘anber-sāyla

3. Kim ki la‘lüñ cür‘asından içdi vaḥdet cāmını
Ḳaldı bāḳī Ḥıżr tek sen la‘l-i ruḥ-efzāyla

4. Ḳanlu çeşmümde sevād-ı ḫāl-i ‘aks-i merdümüm
Dāġ-ı ġamdur ṣanasın kühsārda lālāyla

5. La‘lüñi emdürme düşmez her raḳīb-i kelbe kim
Ḥıżruñ yoḳ nisbeti ṭūṭī-i sükker ḫāyla

6. Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ men‘ itme ehlu’l-lāhdan
Ṣaḳlama şems-i seḥāb-ı zülf-i ẓıll-ı illāyla

7. Cennet ü ġılmānı neyler ey Miṣālī kimki ol
Hem-dem ol bir nefes şol nergis-i şehlāyla

505

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

178a 1. Geçdi kim zülfüñ ṣırātından cemālüñ bāġına
İrdi otuz iki ḥūruñ ravża-yı uçmaġına

2. Ṣūret-i Raḥmān’a irdi gördi kim dīdāruñı
Āb-ı kevṯer içdi kim ṣundı lebüñ ayaġına

3. Lā-İlah’uñ nüktesin fehm itdi illa’l-lāh ile
Nāẓır olan ādemüñ vechine ṣol u saġına

4. Zī sa‘ādet sermedi cānāna irdi buldı cān
Cān u başın kim fedā ḳıldı anuñ ayaġına

5. Cilve idelden ḫırāmān servüñ ey gülzār-ı ḥüsn
Bendīn açdum her ṭaraf baḳ ‘aynumuñ ırmāġına

6. Nāfe-i çīni n’ider ayruḳ çün irdi cānuma
Ġāliye-sā ṭurre-i ḫam-pür-ḫamuñ dimāġına

7. Sükker isterseñ çü ṭūṭī ḳıl ḳanā‘at-i ‘aşḳla
Zehrdür el ṣunma dehrüñ balına yaġına

8. Lām u bā la‘lüñde derd imiş rumūz-ı küntü kenz
Ḥıżr olur her kim irer ol nüktenüñ ṣormagına

9. Geçdüm aġıyla ḳarasından Miṣālī dünyānuñ
Dil virelden ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ siyāh u aġına

506

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

178a 1. Çehrenüñ kim naḳş olupdur ḫaṭṭı reyḥān üstüne
Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur ki yazmış dest-i yezdān üstüne

2. Rūz-ı ‘ıyd u leyletü’l-ḳadrüñ nişānın gösterür
Dökülicek ḥüsnüñ zülf-i perīşān üstüne

3. Devr-i ruḫsāruñda zülf ü noḳṭa-i ḫālüñ senüñ
Şekl-i cīmdür kim çekilmiş şekl-i tābān üstüne

4. Mül lebüñle dişlerüñ mānendi ey cān pāresi
Ṣanki bir la‘li ḳadeḥdür dürr-i dendān üstüne

5. Dirildükce ruḫlaruñ olur müzeyyen bālāda
Ṣan seḥer şebnem düşüpdür verd-i ḫandān üstüne

6. Zaḫm-ı ġamzeñ dāġ-ı baġrumdan du‘ā eyler saña
‘Anberīn yā ḳaşlaruñ atduḳca peykān üstüne

7. Cānumı ḳıldum fedā kevṣer lebüñüñ būsına
Ey ḳamer-rū kimdür ol cān virmeye cān üstüne

8. Çehrem üzre ḫūn baġrum eşk-i çeşmümle benüm
Bir ṭabaḳdur kim dizilmiş dürr ü mercān üstüne

9. Ey Miṣālī başuñı vir dönme ‘ahdüñden ṣaḳın

178b Er midür her kim ki ṭurmaz ‘ahd u peymān üstüne

507

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

178b 1. Devr-i güldür sākīya bir cām-ı ḫurrem bāġda

Ṣun şarābı gör ne leẕẕet gösterür dimāġda

2. Lāle bir bir bāde ṭutup ġonce gül ḫandān iken

Bezm idüp mey içmeyen ebleh dürür bu çaġda

3. Cennetü’l-firdevse döndi ‘ālemüñ her cānibi

Ḥayf ola devr itmeye zerrīn ḳadeh ṣol u ṣaġda

4. Rind olana āyīne-i cām-ı şarāb-ı nābdur

Görmek olur on sekiz biñ ‘ālemi ayaġda

5. Cür‘a-i la‘lüñden içdi Ḫıżr u ‘Īsā oldı ḥayy

Āb-ı kevṣer budur uş dirler ki var uçmaġa

6. Dāne idüp bedr-i ruḫsārında müşgīn ḫālini

Gönlümi ṣayd itdi şol zülf-i müselsel bāġda

7. *‘Alleme’l-esmāe küll*[441]ī nüñ ṭılısmın görmişem

Çehreñ üzre naḳş olan ḫaṭṭ-ı ḳara vü aġda

8. Serv ü ‘ar ‘ar nārdan gülşende reftāruñ görüp

Anuñçün ḫizmetine ṭurmış ḳamu ayaġda

9. Ḥasretüñden ḳanlu çeşmüm her biri bir lāledür

Zaḫm-ı ġamdan ġoncedür baġrumda olan dāġda

---

[441] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

10. Āteş-i hicrüñle ser-tā-pā vücūdum ‘aşḳla
Şem‘dür oddan ‘alem çekmiş ki yanar ‘yaġda

11. Ehl-i ‘irfānile hem-dem ol Miṣālī merd iseñ
Ma‘rifet umma ṣaḳın her dīv-i rūy-ı zāġda

508

mef ū lü fā i lā tü me fā ī lü fā i lün

178b 1. Miḥrāb-ı ḳaşına döndür yüzüñi gir dīne
Sücūda gel çü melek hüccetü’l-mesākīne

2. Cemālüñ āyīne baḳup ṣoran lebüñ rāzını
N’ider şekerle nebātı çü ṭūṭī-i āyīne

3. Simurg iseñ şikārı yine Ḳāf-ı ‘aşḳdan ol
Hümāyı ol azı gider ṭutma dil be-her[442] çīne

4. Keşf itme rāz-ı la‘lüñi nā-ehle ey nigār
Maḥzen degül çü ‘aşḳ-ı cevher ne her sīne

5. Göñül çü düşdi nāfe-i tātārına iḥtiyāc
Şikenc-i zülf semen-sā vü ca‘d-ı çīn çīne

6. Ṣırāṭ-ı müstaḳīme yapış ya‘ni zülfüñ anuñ
Bu köprüden vāy aña kim ayaġı ṭayına

179a 7. Zihī sa‘ādet ü devlet faḳr u şāl u ‘abāyı
Ḳabūl idüp şu ki baḳmaz ḳabāyı tezyīne

8. Ṣaf olmayıcaḳ āyīne yoḳ ẕerre fā’idesi
Giydüñ çorluḳ ḳalender libās peşmīne

---

[442] Metinde رهپ şeklinde yazılmıştır.

9. Vechüñ dürür ṣalāt u ḥacc u ḳıblem ü zekāt

Kim virmeyiser rıżā çü Miṣālī bu āyīne

509

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

179a **1.** Gönlümi ṣayd itdi ḫāl u cādu ‘aynuñ elle

Şīrveş zencīre çekdi anı zülf-i dālla

2. Āsitānuñda gözüm saḳḳa müjem çār u bedr

Ḫūbdur vaḳtüm bi-ḥamdi’l-lāh işbu ḥālle

3. ‘Aşḳuñı men‘ itme zāhid benden ol meh-pārenüñ

‘Āşıḳı dīnden ayurma mekr u efsūn ālle

4. Āh kim ‘ömrüm geçiserdür firāḳ u derdle

Vāṣıl olmazsam dirīġa sen yanaġı alla

5. Ādem olurduñ Miṣālī ‘aşḳa teslīm eyleyüp

İḫtiyār itseñ ferāgat kūşesin bir şālla

510

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

179a **1.** Tā lebüñ keşf itdi sırr-ı ‘alleme’l-esmā bize

Rūşen oldı nūr-ı Sübḥāne’l-leẕī isrā bize

2. Ravża-i ḥüsnüñ tecellī eyleyelden her ṭaraf

On sekiz biñ ‘ālem oldı cennetü’l-me’vā bize

3. Yedi yirden oḳuduḳ yedi kelāmuñ urdı mevc

Ol zümürrüd yedi cevherden sekiz deryā bize

4. ‘Ayn-ı nuṭḳ oldı kelām-ı Ḥaḳḳ’a tebdīl eyledüñ

Nūr-ı muṭlaḳ oldı ya‘ni dünye vü ‘uḳbā bize

5. Biz bugün dīdāra irdük aḥsen-i takvīmde

Zāhidā ögme ne ḥācet cennet ferdā bize

6. Nūr-ı Ḥaḳ'dan mihrveş oldı münevver 'ayn-ı rūḥ derc

Rūşen idelden cemālüñ fażl-ı bī-hem-tā bize

7. Ṭūṭī-i mir'āt-ı 'aşḳ olduḳ ma'ārif ḳandına

Ḳanmışuz çün şundı cām ol la'l-i sükker ḫā bize

8. Nāẓır olaldan yüzüñ mir'ātına ey māh-ı bedr

Mihr-i raḫşān oldı lāyıḥ-ı Ḥaḳ her cā bize

9. Āftābuz ẕerrede baḥr-ı muḥīṭüz ḳaṭrede

179b Cismile Ḳāf'uz Miṣālī rūḥdur 'Anḳā bize

511

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

179b **1.** Dökülmiş ca'd-ı zülfüñ māh-tāba

Bulut ṣan sāye ṣalmış āftāba

2. Cemālüñi ġark-ı nem-nāk idüpdür

Gül-i ḥamrā dökülmişdür ṣınāba

3. Dirüldür Ḫıżr tek sermed-i memātı

Lebüñ nāzıla başlasa 'itāba

4. Senüñ mestāne çeşmüñ fitne senden

Cihān evcden evce vardı ḫarāba

5. Cinān bāġında sen bir berg-i gülsün

Niçün hem-dem olasın pes gurāba

6. Cihāna gelmeye sen gibi pür cevr

Menem tek müḥmel olmaya 'aẕāba

7. Çıkarma furṣatı elden gözet dem

Ki bir gün yaṣdanısarsın türāba

8. Terennüm eyle āhınuñ nevāya

Ki muṭrib irdi dem çeng ü rebāba

9. Mesīḥā z̲āt olur ol ādemi kim

Lebüñden irdi yek ḳaṭre şarāba

10. Ḥaḳīḳat ehline hem-dem ola gör

Ki kelb olur olan maḥrem kilāba

11. Cemālī muṣḥafın verd it Mis̲ālī

Naẓar itme ṣaḳın ġayr-ı kitāba

512

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

179b 1. Lāle ruḫsāruñ ki açılmış sekiz uçmaġ aña

Ḥavż-ı kevs̲er leblerüñ nergislerüñ ayaġ aña

2. Dāne düzmiş devr-i ḫaddüñde siyeh ḫālin ḥabīb

Gönlümi ṣayd itmekiçün zülfün itmiş aġ aña

3. Gülsitān-ı ḥüsnüñe aġyārı maḥrem eyleme

Andel-i cān menziline görme lāyık zāġ aña

4. Devr olalı vuṣlat kūyundan ey cennet güli

Lāleveş baġrumda yaḳdı nār-ı ḥasret dāġ aña

5. Dostum cān almaġiçün devr-i ḥüsnüñde senüñ

Ḳavs-i ebruñ tīr-i müjeñ ḫançer ü bıçaġ aña

6. Her ṭaraf lāleden zeyn olmış iken ḫuldveş

Ḥayf ola gül gibi sāgar içmemek bu çaġ aña

180a 7. Ey Miṣālī genc-i pinhāndur dimiş la‘line Ḥızr

Dem olur mı rāzla tā bir ḫaber ṣormaġ aña

513

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

180a 1. ‘Āşıḳ ol gel yan ‘aşḳı dāġına

İrmek isterseñ cemāli bāġına

2. Heft-i muṣḥafdan güẕer ḳıl bul ṣırāṭ

İsteseñ vuṣlat sekiz uçmaġına

3. Küntü kenzüñ rāzını gör ḳıl naẓar

Ḥüsni üzre ḫaṭṭ-ı esved aġına

4. Gün yüzünde dāne idüp ḫālini

Gönlümi ḳayd itdi zülfi bāġına

5. Āb-ı kevṯerdür Miṣālī la‘li kim

Cān döker va’l-lāh bir ṣormaġına

514

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

180a 1. Ḫaddüñ ṣanma zülf-i perīşān arasında

Cennet gülidür sünbül ü reyḥān arasında

2. La‘l üzre zümürrüd ḫaṭṭuñı didi görenler

Cān sebzesidür çeşme-i ḥayvān arasında

3. Zülfüñ iki ṭāvūs-ı Ḳuds’dür ṣanma kim

Cevlāna ḳanād açdı gülistan arasında

4. Dendānuñı dürc-i dehen içinde gören dir

Der naẓmı durur la‘l-i bedaḫşān arasında

5. Kāküllerüñ altında yüzüñ şems-i nigārā
Cān şem‘ī dürür yandı şeb-sitān arasında

6. Gülzār cemālüñde şehā zülf-i semen-sā
Şol sünbüle benzer k’ola Ḳur’ān arasında

7. Cem‘ eyledi siḥrile ṣaçuñ ‘asker-i küfri
Dīn ġāret ider kişver-i īmān arasında

8. Yūsuf gibi şāh olmaġa dil Mıṣr’ına ‘aşḳuñ
Sulṭānı ‘alem degdi bugün cān arasında

9. Dünyāyı Miṣālī n’ider enhār u cinānı
Çün olmayasın serv-i ḫırāmān arasında

515

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

180a 1. Teşneyem ey ġonce leb la‘l lebüñ gel ḳandına
N’ola ḳandursan beni luṭf idüp anuñ ḳandına

180b 2. Dil virelden bu göñül virānesi ma‘mūrdur
Şol perī ṣūretlünüñ ol ṭurre-i dil-bendine

3. Ey ṣanem la‘lüñ ḥadīṣin gūş iden erbāb-ı ‘aşḳ
Neyler ol efsāneyi girmez şüyūḫuñ pendine

4. Ehl-i dünyānuñ degüldür ḳavl-i iḳrārı dürüst
Ey dil aldanma anuñ iḳrārına sevgendine

5. Vaṣl-ı ḥüsnüñden Miṣālī’ye şehā redd eyleme
Şāh-ı ‘ādil ẓulm ider mi ‘abd-ı derdmendine

516

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

180b 1. Zülfüñe düş ey göñül ‘ömrüñi virme bāde
Baş ol durur kim irdi sevdāya ol sevāda

2. Ḥıżr u Mesīḥā gibi zinde-i sermed olur
La‘lüñden içdi her kim cür‘a-i cām-ı bāde

3. Göz deymege yaraşur özge kendin görür
Ḥüsnüñ gibi nigār açam cihān-nümāda

4. Allāh’a buldı vuṣlat illāyı eyleyen derk
Zāhid ḫod-bīni gör şirk itdi ḳaldı lāda

5. Bulmadı zülfüñ gibi bād-ı ṣabā misk-i rūḥ
Çoḳ yeldi Çīn ü Māçīn hem Ḫotan u Ḫaṭā’da

6. Bālāñı ey perī-rū ḳande bulısar vuṣūl
Cānla ḳayd olmayan ‘aşḳuñ gibi balāda

7. Bāṭını gör bāṭınuñ pāk eyle ey ḳalender
Tāc u kemerde neyler Raḥmān yāḫūd ‘abāda

8. Bāṭını pāk eylemek sen seni görmek dürür
Ṭūṭī-i ma‘nevīveş mir’āt-ı kibriyāda

9. Simurġ-ı Ḳāf’am dīn-i lāf itmesün Miṣālī
Her mürġ ider mi pervāz anuñ gibi yuvada

517

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

180b 1. Tā oḳundı ṣūretüñ levḥinde lā-İlāh
Bildi erbāb-ı ma‘ārif kim budur vech-i İlāh

2. Nūrdur hem nūr ider iḥsān bir arż u semā
Kim dürür dīn-i cemālüñ ḫaṭṭına ḫaṭṭ-ı siyāh

3. Muṣṭafāveş ‘arş-ı yezdāna kim eylerdi ‘urūc
Olmasaydı istivā-yı kākülünden aña rāh

4. Maḥv olur mihrüñ sipihr üzre hemān-dem pertevi
Ṭarḥ ide ol māh çünkim cebhe fevḳinden külāh

181a 5. Ey gönül tab‘-ı gedāyı ḳo bülend it himmetüñ
Faż̇l-ı yezdāndur necāt ehline çünkim pādşāh

6. Yüzüñi bükmek neden geldi yüzünden ādemüñ
Kim semavāt u melek cem‘ine oldur ḳıblegāh

7. Sen gümān itme Miṣālī senden a‘rāż̇ eyleye
Ḫāliṣ u muḥliṣ ḳuluñdur yoḳdur anda iştibāh

518

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

181a 1. Cānumı ḳıldum fedā la‘l lebinüñ būsına
Gönlümi ḳıldum muḳayyed ‘urve-i gīsūsına

2. Ehl-i īmān olmaḳ isterseñ melek tek sācid ol
Ka‘be-i ḥüsnünde ol meh-pārenüñ ebrūsına

3. Ey gönül Manṣūrveş aṣıl mu‘allak dār olup
Terk-i cān it çün yapışduñ zülf-i ‘anber būsına

4. Cān şikār eyler ṭolanma ol gözi ṣayyāda gel
Gönlüñi virme bu ṣaḥrānuñ ṣaḳın āhūsına

5. Būse virdüm diyü gönlüm aldı la‘li ālile
Şimdi cān ister naẓar ḳıl ġamze-i cādūsına

6. ‘Aşḳ pīrinden ṭaleb ḳıl sırrı ‘ilm-i men ledün
Gir bu ummānuñ göñül ġavvāṣısuñ lü’lü’sine

7. Tā ebed Ḥaḳ’dan Miṣālī Ḫıżrveş buldı ḥayāt
Kim bugün la‘linüñ irdi āb-ı kevṣer cūsına

519

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

181a 1. Görmedüm bir yār u dil-ber ḳalbi kim arı ola
Ṣāḥib-i ‘ahd ile peymān ṣādıḳ iḳrārı ola

2. Ḳande bir meh-pāre olsa hem-nişīni dīvdür
Görmedüm ‘ālemde bir gül tā ki bī-ḫārı ola

3. Cennetü’l-firdevsi neyler ehl-i dil çün sen tegi
La‘li kevṣer zülfi ‘anber yüzi gülzārı ola

4. Nice ene’l-Ḥaḳḳ’ı dimesün dār olup Manṣūr-ı dil
Çün çelīpā zülf-i müşgīnüñ gibi dārı ola

5. Her kim ister devlet vaṣlını ol meh-pārenüñ
Başla cān u cihān terk eylemek kārı ola

6. İttiṣālin buldum anuñ Ḥaḳ’dan oldum ber-murād
Bunda vaṣlın bulmayan ‘uḳbāda bī-yārı ola

7. Ey Miṣālī ‘āḳıbet maḳṣūda irmez her kim ol
181b Aldanup fānī cihāna dünye dil-dārı ola

520

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

181b 1. Ey göñül ḳalb-i zeġalden ‘ahd u iḳrār isteme
Rāst-ı güftār olmayandan rāst-ı güftār isteme

2. Dünyenüñ mihrin bıraḳ dilden aña meyl eyleme

Kim anuñ leẕẕātı aġu mālıdur mār isteme

3. Dünyāda çün kim bulunmaz bir vefālu ṭoġrı yār

Sen saña yār ol göñül yār-ı vefādār isteme

4. Bu cihān bāġında bir gül yoḳ dikendür cümlesi

Bāġ-ı dehr içinde ‘āḳıl ẕevḳ-i gülzār isteme

5. Çün degül pāyında mülk ü genc ü māl-ı salṭanat

Cümlesinden geç Miṣālī sīm ü dinār isteme

521

mef ū lü me fā ī lü mef fā ī lü fe ū lün

181b **1.** Ḳaddüñ gibi bir serv-i gülistān arasında

La‘lüñ gibi gevher ḳanı ‘ummān arasında

2. Oḳudı ḫaṭīb-i ezeli ḫuṭbe-i ḥüsnüñ

Minberde bugün mecma‘-i ḫūbān arasında

3. Çün gezdi seyrān eyledi bu çarḫ-ı mu’allaḳ

Bulmadı senüñ miṣlüñi devrān arasında

4. Kim gevheridür ḳadr-i cevāhiri ol añlar

Keşf itme ṣaḳın rāzuñı nā-dān arasında

5. Gir kūşe-i tevḥīde ḳo bu keṣret-i nāsı

Ḥayvān olur ol kim ḳāle ḥayvān arasında

6. Bul ḫātemi fetḥ eyle bugün insle cinni

Mūr olma gel Āṣāf’la Süleymān arasında

7. Telbīs ü riyādur işi bu ḫalḳ-ı cihānuñ

Nādur bulunur ḳanı müselmān arasında

8. Cennet mi ṣanursın bu cihān ‘ayn-ı saḳardur

Kim ṭopṭoludur cinnle Şeyṭān arasında

9. Gel Ḥaḳḳ’ı beyān eyle Miṣālī yine Ḥaḳ’dan

Tā gūş ideler nuṭḳuñı ‘irfān arasında

522

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

181b **1.** Bir dil-ārāmam perī ḥüsnüñde ḥayrānam yine

Ġonce la‘li şevḳine ben dāġ-ı nālānam yine

2. Şem‘-i ḫūrşīd cemālüñ düş olaldan ‘aynuma

Rūz-ı şeb pervāneveş ‘aşḳla sūzānam yine

182a **3.** Ḥasretüñden vādī-i miḥnetde ey serv-i revān

Eşkümi enhār ḳıldum çeşm-i pür-ḫ ̌ānam yine

4. Cennet-i ‘aşḳam cemālüñden cüdā sensin ṭabīb

Şerbet-i la‘lüñ ‘ilāc it gel ki bī-cānam yine

5. Ḫāk olursa rāh-ı ‘aşḳuñda Miṣālī’nüñ teni

Ḳā’imem ‘aşḳuñda dönmem rāst-ı peymānam yine

523

me fā i lün fe i lā tün me fā i lün fe i lün

182a **1.** Lebüñden ol kim içer ḫamr-ı ‘aşḳ-ı ‘āmīze

Bulur ḥayātı çü Ḥıżru olur dil ü tīze

2. Gören seni bu cemāl u kemāl ile ider

Allāh Allāh ne ḫalḳ u ḥüsn-i pākīze

3. Ḳaçan olur sezā-yı ṣadra şol kim ki

Der-i ‘aşḳuñda olmaya meṣel-i der-dīze

4. Olamaz oldı o kün sipihr olalı
Niceler gerci bendi esb-i şīdīze

5. Deldi çü nāy baġrumı bir bir ey meh-rū
Çekeliden zehr sū kirpigüñ nīze

6. Miṣālī otuziki ḥurūfa münḳasım ol
Ki mütteki olur ol kim irer bu mu'cize

7. Bu kelāmı ki sen Ḫudā'dan itdüñ şerḥ
Ḳılur ḳulluḳda anı ehl-i fażl-ı āvīze

524

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

182a 1. Gül yanaġından cüdā bülbül gibi zāram yine
Derdüme la'lüñ şifādur gel ki bīmāram yine

2. Şem'-i ruḫsāruñdan olaldan ba'īd ey gül'iẕār
Yanaram pervāneler tek çeşm-i ḫūnbāram yine

3. Kūşe-i ġurbetde feryād u efġāndur hem-dem
Mūnis-i sūz-ı ġam ol māh-ı envāram yine

4. Dil-berā Manṣūrveş ḥüsnüñi ene'l-Ḥaḳ görüp
'Anber-efşān sünbülüñ dārına ber-dāram yine

5. Ġabġabuñ çāhında zülfüñ zencīrine düşdi dil
'Aşḳla dīvāne ol misk-i tātāram yine

6. Gözlerümden baġrımuñ ḳanına ġarḳ oldı tenüm
Tā firāk u derdle bī vasl-ı dil-dāram yine

7. Oldu ki dem bu Miṣālī'ye ḳadem baṣ ḳabrine

182b Göresin 'aşḳuñda nice kā'im iḳrāram yine

525

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

182b 1. Ehl-i ‘ilmem diye kim te’vīle mā’il olmaya
Gör ne cahildür ki Ḥaḳ ḳulına ḳā’il olmaya

2. Kim ki inkār eyledi ‘ilm-i ḥurūfa söyle bil
Dīv olur ol raḥmet-i Raḥmān’a ḳā’il olmaya

3. Ma‘nā-i devrān geçüp bu sırra bulmayan vuḳūf
Ḥaḳ ḳatında hiç anuñ aḳrānı cāhil olmaya

4. Her ki bu kevṣerden içdi oldı ḥayy manend-i Ḥıżr
Ḳul-ı yezdāndur iki ‘ālemde zā’il olmaya

5. Şol kim Allāh’uñ cemālin bunda rūşen görmedi
Bu kelām-ı Muṣṭāfā’dur anda vāṣıl olmaya

6. Ḳılmayanlar istivā-yı zülf-i dil-berden ‘ubūr
Enbiyāveş sī vü dü firdevse dāḫil olmaya

7. Fażl-ı yezdān ḳullarından şol kim ol el ṭutmadı
Geştgār-ı ma‘rifetden aña ḥāsıl olmaya

8. Ṣūret-i Raḥmān diyüp her kim sücūd-ı fażl ider
Ol melek ṣūretlü insāndur ‘Azāzil olmaya

9. Bulmadı nīş-i muḥabbet şunlaruñ başında kim
‘Aşḳ-ı sevdāyı rū gīsū-yı selāsil olmaya

10. Başa ol irgürdi rāhı kim edebden çıḳmayup
Ġayrı maḥrem itmeye yār-ı erāẕil[443] olmaya

---

[443] Metinde ارازل şeklinde yazılmıştır.

11. Ey Miṣālī sā‘ī olmaz ‘ilm-i faẓlu’l-lāh kim

Naḳs olur irmez kemāle merd-i kāmil olmaya

526

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

182b 1. Ey ṣabā vir gel ḫaber ol sünbül-i zībā nice

Şol leb-i la‘l-i revān-baḫş ol ḳadd-i bālā nice

2. Künc-i miḥnetde ġarīḳ-i baḥr-ı eşküm bir gün āh

Dimedüñ ol çeşm-i lü’lü’ bād-ı pür sevdā nice

3. ‘Andelībem ḥaṣretinden rūz-ı şebdür nāleyem

Ey ṣabā vir müjde bi’l-lāh ol gül-i ra‘nā nice

4. Ġam beyābanında ser-gerdān olan Mecnūn benem

Ey nesīm vaṣl-ı yār ol ṭurre-i Leylā nice

5. Ḥayli müddetdür cüdāyam vuṣlat-ı dil-dārdan

Bir de görmem mi Miṣālī ol gözi şehlā nice

527

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

183a 1. Ḳaddüñ gibi serv-i sehī gülzār arasında

Zülfüñ gibi sünbül ḳanı enhār arasında

2. Ḥüsnüñde gören ṭurre-i ḫam-pür-ḫamuñ ider

Küncine-i derd imiş iki mār arasında

3. Bū-yı ezeli isteriseñ zülfüne yapış

Ḳo nāfe-i gül çīnle tātār arasında

4. Yārile olam yār dir iseñ ey dil-i miskīn

Yārini yine ṭurma yüri var arasında

5. Didiler iki baġrı ḳara lāle görenler

Merdümleri mi dīde-i ḫūnbār arasında

6. Geh zülfüñ alur göñlümi geh merdüm-i çeşmüñ

Āvāre ḳalupdur iki seḥḥār arasında

7. ʻĪsā-i lebüñ mürde dile rūḥ ider iḥsān

Şol dem ki tebessüm ḳıla güftār arasında

8. Ḫad üzre gören ḥālle bu ḫalḳa-i zülfüñ

Bir noḳta ṣanur siḥrle pergār arasında

9. Dünyāya Muḥammed didi çün cīfe ḥaẕer ḳıl

Kelb oldı şu kim ḳaldı murdār arasında

10. Refʻ eyledi yüzden gice zülfün didi ol yār

Bedr ayı gören ṭurre-i ṭarrār arasında

11. Ol dem ki senüñ ḥüsnüñi medḥ ide Miṣālī

Cevher dağıdur naẓm durur bār arasında

528

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

183b **1.** Sāḳī gel ruḫ-ı ḳadeḥ ṣun kim bahār oldı yine

Her ṭaraf cennet miṣāli mürġzār oldı yine

2. Ey ḫırāmān serv-i ḳāmet şemʻ-i ruḫsāruñda cān

ʻAşḳla iḥrāḳ olup pervānevār oldı yine

3. Lāle vü gülberg ḫaddüñi göreliden dostum

Her seḥer cān bülbüli nālān u zār oldı yine

4. Ḥasret-i Şīrīn lebüñden Ḫüsrevā Ferhād-ı dil

Bīsütūn-ı ġamda bī- ṣabr u ḳarār oldı yine

5. Ḳoyma elden hem-çü nergis sāgar reng-i erġuvān

K’irdi gül mevsimi ‘ālem gülzār oldı yine

6. Kevṣer la‘lüñden içelden nigārā cür‘ayı

Mürde cān irdi ḥayāta pāydār oldı yine

7. Ey Miṣālī ḥamd-ı Allāh ehl-i ‘īmān olmışam

183b Ḳıblegāhum tā bugün ruḫsār-ı yār oldı yine

529

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

183b 1. Gel ruḫlaruñ üstüne ṭurreñ bıraḳdı sāye

‘Arş üzre ebre beñzer kim ṭutdı perde aya

2. Ḳurdı kemān ḳaşlaruñ gözledi sehm-i ḫadeng

Hādī girer nāgehan men ḫūn-ı mübtelāya

3. Her yaña kim baḳarsam ṭal‘atuñ oldı manẓar

Zī-baḫt zī-sa‘ādet v’ey şāh men gedāya

4. Ḥıżr-ı revān-baḫş olur ḫamr-ı lebüñ nūş iden

Bālāña vaṣl olan cān uġramadı belāya

5. Pīr-i ezel dāmenin ṭutdum u aldum mürīd

‘Aşḳ-ı ruḫuñ ders idüp çekdi beni araya

6. Ḥācı-i Ḥaḳ degül mi çün melek iden sücūd

Sen ḳaşlaruñ hilāl u sen Ka‘be-i a‘lāya

7. Kim ki Miṣālī içdi cām-ı şarāb-ı la‘lin

Zinde olup ‘aşḳla başladı hūy u hāya

530

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

183b 1. Ġonce tek hicrüñde baġrum ṭopṭolu ḳan eyleme
Gözlerüm yaşın ġamuñla baḥr-ı ‘ummān eyleme

2. Ġonce gül la‘lüñ firāḳında dil-i āşüfteyi
Her seḥer bülbül gibi feryād u nālān eyleme

3. Tīġ-i hicrānla cāna çāk çāk oldı göñül
Vaṣl-ı la‘lüñ ḳıl ‘aṭā cevri firāvān eyleme

4. ‘Āşıḳ-ı perverde dil-i ṣad-pāre ey māh-rū
Vadī-i miḥnetde ser-gerdān u giryān eyleme

5. Dökdi ġamzeñ ḳanumı şimdi ‘aynuñ cān diler
Raḥm ḳıl ey ḫūn-rīz ḳan üstüne ḳan eyleme

6. Mevsim-i güldür ṭutarken elde nergis lāle cām
Kim didi bu demde şürb-i āb-ı ḥayvān eyleme

7. Künc-i ġamda bu Miṣālī’ye nigārā tā seḥer
Gözlerin pür-ḫūn u eşkin seyl-i bārān eyleme

531 [444]

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

183b 1. Fażl-ı Ḥaḳ’dan şerm ḳılsun her kim ol te’vīlden
Bir kitābı yazıncaḳ soñra muḳābil itmeye

2. Zīra kim olur ġalaṭ yazan daḫı eyler ġalaṭ
Kār-ı cāhildür bu kārı merd-i kāmil itmeye

---

[444] Bu gazel İz. nüshasında 2 gazel sonra yer almaktadır.

184a 3. Şehr-i īmāndur anı vīrāne ḳılmaḳ ola ḥayf
Ehl-i dīdār olan görüp bir ḥarf zā'īl itmeye

4. Bü'l-hevesdür kitābın alıḳor noḳsānda
'İlme ger bu ṭarzıla cehd itse ḥāṣıl olmaya

5. Bir naṣiḥatdur Miṣālī ṭaleb ehline bu
Merd olan ḳāl eyleyüp Ḥaḳ nuṭḳı bāṭıl itmeye

532

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

184a 1. Şükr kim devr-i zuḫalde baḫtiyār oldı bize
Reh-nümā ya'ni ki fażl-ı Kirdgār oldı bize

2. Raḥmet-i Raḥmān'dur irdi āsman ġaybdan
Baḥr-ı luṭfundan dü 'ālem sebzezār oldı bize

3. İrdi çün ol şems dīnüñ feyżi ender-kā'ināt
'Ālemüñ her ẕerresi bir rāzdār oldı bize

4. Ḫār-ı verd āġyār-ı yār oldı dāl virdi server
Devr-i ḳış geçdi cihān bāġ u bahār oldı bize

5. Ṣūret-i ādemde Ḥaḳ ḳıldı tecellī āşikār
Her ne devr ü ne garāīb rüzgār oldı bize

6. Devlet-i Manṣūr'a irdik lā-yezāl u lem-yezel
Ṭurre-i 'anber-feşān yārvār oldı bize

7. Ravża-i rıḍvāna girdüñ aḥsen-i taḳvīmde
Çün ṣıraṭu'l-lāh zülf-i müşgbār oldı bize

8. Ḳıṣṣa-i hicrān dürüldi ḳalmadı cevr-i raḳīb
Gördi dil-ber miskin ü cāy-ı ḳarār oldı bize

9. Rūz-ı maḥşerdür ki irdi va‘de-i dārü’l-ḫulūd
Sākī kevşer şeh-i Düldül süvār oldı bize

10. Yeme Ḥaydarveş ġamın erbāb-ı şirküñ çün bugün
Fażl-ı yezdānuñ kelāmı Ẕül’l-fikār oldı bize

11. Bağlama her himmet kimden kemer kime külāh
Rāh-ı dīnde çünki ḥażret tācdār oldı bize

12. Gör ne devre irmişüz tiryāk-ı ekber oldı zehr
Talḫ-ı şīrīn ḫuşk u sebz ü şeb nehār oldı bize

13. Yūsuf u iḫvān-ı Züleyḫā ḳıṣṣasını neylerüz
Fażl-ı Ḥaḳ çün Mıṣr-ı dilde şehryār oldı bize

14. Taḳmazuz her cevheri çün gevher baḥr-ı ledün
Cān u dil sem‘indedür şāhvār oldı bize

15. Nār-ı ruḫsāruñdan irdi nūra çünkim ‘aynumuz
Naḳş her şey ḥüsn ü naḳḳāş u nigār oldı bize

184b 16. Tāli‘ oldı kevkeb baḫt-ı sa‘ādet ez-şeref
Mühr-i devlet hem ḳarīn u şu‘ledār oldı bize

17. Feth ḳıldı yedi iḳlīmi Miṣālī çün bugün
İstīvā perrinde tīġ-i ābdār oldı bize

533

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

184b 1. Cānuma kār itdi ‘aşḳuñ yoḳ mecālüm k’idem āh [445]
Kılmaduñ ġam kişverin fetḥ ey serīr-i ḥüsne şāh

[445] İz. nüshasında bu mısradan sonra bir sonraki gazelin beyitleri ile devam edilmiştir.

2. Cennet-i kūyuñda cām-ı ittiṣālin nūş iden
Pāye buldı gün gibi eflāka irgürdi külāh

3. Da‘vet eylerse beni īmāna küfr-i kākülüñ
Kāfirem miḥrab-ı ḳaşuñ itmez isem ḳıblegāh

4. Ey gözüñ ṣayyād-ı dil ḳaşuñ kemān u ġamze tīr
V’ey dehānuñ ġonce-i ḫamrā ruḫuñ ḫūrşīd māh

5. Sünbülüñ zencīrine āşüfte göñlüm oldı ḳayd
Rūşen olaldan ‘aynuma sīb zenaḫdānında cāh

6. Şol gedā kim āsitān-ı devletüñ der-bānıdur
Bir gedādur kim iki ‘ālemde oldur pādşāh

7. Menzil-i ‘aşḳında bulmazduñ Miṣālī intihā
Sünbüli keşf itmeseydi ṣūret-i Raḥmān’da rāh

534

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

184b 1. Vah ki ġam küncinde ‘ömrüm geçdi derd ü āhla
Bulmadum vuṣlat dirīgā sen cemāli māhla

2. Vaṣlına sa‘y itmesem ey dil baña ṭa‘n itme kim
Bī-vefāya mübtelā olan olısar āhla

3. Çün beni ‘aşḳuñda şeydā eyledi müşgīn ṣaçuñ
Boynumı zencīre çek şol ca‘d-ı ẓıllu’l-lāhla

4. Miḥnet-i ‘aşḳa rıża virdüm belāña ṭurmışam
Dönmezem ‘aşḳuñdan and içdüm kelāmu’l-lāhla

5. Ḳande bir meh-pāre görse ṣu gibi aḳar göñül
Menzil-i ‘aşḳa irişmez zīra gitmez rāhla

6. Ḥasretle iñledürsiñ ney gibi ‘uşşāḳuñı

Bilmezem korkmaz mısın ṣoñ vaḳtüñi Allāh’la

7. Ey Miṣālī bir gedādur dir teraḥḥum ḳılmazam

Ger olursa ol benüm ‘aşḳumda derd ü āhla

535

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

185a 1. Göñül düşdi yine bir nāzenīne

Perī ruḫsāra bir ḥūr-ı güzīne

2. Sinān ġamze ü tīġ-i müjeñde

Senüñ a‘rāż iden ḫançer gözine

3. Dili siḥrle çekdi dāme ḫālüñ

Döküldin ḫarmen-i ḥüsn üzre çīne

4. Şikār itdi beni āhū-yı çeşmüñ

Girüp tīr u kemānla kemīne

5. Getürdi kim ṣaçuñ küfrine īmān

Muvaḥḥaddur ḥaḳīḳat girdi dīne

6. Muḥīt olmış durur envār-ı ẕātuñ

Naẓar ḳıldum semavāt u zemīne

7. İki ‘ālemde sulṭāndur Miṣālī

Ḳul olan fażl-ı Rabbü’l-‘ālemīne

536

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

185a 1. Cevelānla çün zülf-i per açа yañaġında

Ṣan ṭāvūs uçmaḳdur her söz ḥayy baġında

2. La‘l-i leb-i bālāda nev-ḫaṭṭuñı gören dir
Cān sebzesidür bitmiş ırmāġ ṭuṭaġında

3. Ey ‘andel-i cān u dil ḳıl naġme-gūlar rū ol
K’açıldı gül-i raḥmet ṣaḥrāda vü ṭaġında

4. Cān ‘ilmine sa‘y eyle birlikde civān ol gel
Ḳaçur mey-i Ġūr furṣat el virdi Ḥaḳ çaġında

5. Gencine-i tenzīle ḳandan olısar vāḳıf
Te’vīle irişmez kim ḫaṭṭ-ı siyāh aġında

6. Dīdārını ol gördi Ḥaḳḳ’a bugün Allāh’uñ
K’on dört ‘ilmin buldı ṣolunda vü ṣaġında

7. İtmezdi eyā emre ṭutardı yüzin ḫāka
Şeyṭān’uñ eger ‘aceb mi olmasa dimāġında

8. Gerçi bu Ḥaḳḳ-ı nuṭḳum gevherdür olur cevher
Şol büt kim ider şehvār her yaña ḳulaġında

9. ‘Aşḳ-ı āteşin iñlerdi derdile Miṣālī
Ger lāle leyyin görseñ baġrındaki dāġında

537

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

185a 1. Teraḥḥum ḳılmaduñ bir kez baña cāy-ı ‘ināyetde
Dirīġā ey güneş yüzlü vefāsuzsın nihāyetde

185b 2. Gelüp gitmede ḳapuñda yüzümüñ ḳalmadı ṣuyı
Uṣanmaduñ mı ey dil-ber bu feryād u şikāyetde

3. Şehā bāde-i ġamda ṣusuz ḳaldum beni ḳandur
Lebüñ vir aġzuma bir dem ki oldum teşne ġāyetde

4. Müselsel sünbülüñ müşgīn ḳoḳulayam didüm bir kez
Didi n'ola dirīğüm yoḳ saña luṭf u ḥimāyetde

5. Miṣālī maẓhar-ı Ḥaḳ'dur cemālī ol ḳamer-rūnuñ
Budur ḥüccet budur bürhān kelāmu'l-lāh-ı āyetde

538

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

185b 1. Ger 'ārifiseñ fānī cihāndan ġüẕer eyle
Emmāre-i nefse ṣaḳın uyma ḥaẕer eyle

2. 'Aşḳ ehli ile bāde-keş bu demi ḫoş gör
Çün beş günimiş cīfe-i dünyā naẓar eyle

3. Żıddiyyet içün Ka'be cemāline sücūd it
Şeyṭan'ı yine ḳahr eyle ḳatl it hezz eyle

4. Cān 'ilmini kesb eyle bugün pīr-i ezelden
Dil mülkini ma'mūr ide gör saña yer eyle

5. Meşhedde dilerseñ kim ide 'aẓm-i ḥayāta
Üstüme gelüp kūyuña bir reh-güẕer eyle

6. Ḥaḳ ṣūretüñde kim ki senüñ eyleye inkār
Yā Rab anuñ ḥālini bundan beter eyle

7. 'Aşḳına Miṣālī bugün ol ṣūret-i Ḥaḳḳ'uñ
Cānla cihān eyle fedā terk-i sır eyle

539

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

185b 1. Ey ḥüsnle müsellim ġılmān u ḥūr içinde
Āfāḳı nār-ı rūyuñ ġark itdi nūr içinde

2. Ey āyet-i cemālüñ ya‘ni oḳundı rūşen
Tevrāt u sırr-ı Ḳur’ān İncīl Zebūr içinde

3. Vaṣluñ meyinden ol kim cām-ı meserret içdi
Āzāde düşdi ġamdan ḳaldı server içinde

4. *Men ‘arefe nefsehu feḳad ‘arefe rabbeh*[446]
Sen seni fehm it şehā ḳalma ġurūr içinde

5. İsrāfīl irdi ya‘ni faż̈l-ı Ḫudā ki Mehdī
Esrar-ı küntü kenzi keşf itdi ṣūr içinde

6. Şol ṭā’ife kim oldı āvāz-ı ṣūra sāmi‘
Mürde iken irdiler rūḥa ḳubūr içinde

186a 7. Fülk-i vücūda çün Nūḥ gel girü nācī ol kim
Ḳaynadı ‘ummān ‘aşḳ ṭaşdı tenevvür içinde

8. Çehresini ādemüñ ḳıble idüp ḳıl sücūd
Ma‘nā budur ey beşer küll-i umūr içinde

9. Ṭā‘ati ‘inde’l-resūl añla kim olmaz ḳabūl
Her ki ḥaḳīḳāt degül ḳalb ḥużūr içinde

10. Ḫalḳ-ı ḥamīde kesb it ḥūy-ı ẕemīme terk it
Ḳalmayasın ‘aḳıbet ‘aḳreb ü mūr içinde

11. Lāmla bīden içen ḫamr-ı ezel cāmını
Ḳandı Miṣālī sermed mā-i ṭahūr içinde

---

[446] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen Rabbini bilir.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

540

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

186a 1. Eger müştāḳiseñ ey dil ḫam-ı çevgān-ı cānāna
Serüñ ṭob eyle ‘aşḳla yüri meydāna merdāna

2. Ṣaḳın nā-dāna keşf itme rumūz-ı cānı pinhān ḳıl
Ki ḥāyvan ḳande lāyıḳdur şarāb-ı āb-ı ḥayvāna

3. Didi müşgīn ṣaçuñ cānā görenler Ḳāf-ı ḥüsnüñde
Hümā-yı ‘aşḳdur girmiş çü ‘Anḳā anda cevelāna

4. Ne gördi bilmezem yā Rab kim a‘rāż eyleyüp zāhid
Olur Şeyṭānveş münker bu zībā-i ṣun‘-i yezdāna

5. Hilālī ḳaşlaruñla tā ṭulū‘ itdi yüzüñ bedri
Semāda ḳalmadı raġbet meh ü mihr-i dıraḫşāna

6. Zemīn ü āsmān ehli olupdur ṭā‘ate münḳād
Geçüp çünkim ḳarār itdüñ serīr-i rūḥa şāhāne

7. Saña şükrāna ‘āşıḳdañ ne ola cāndan ġayrı
Ki tuḥfe-i mūrdan pāy-i melaḥ pesdür Süleymān’a

8. Nice men olmayam çün Ḫıżr-ı ser-mest ey ādem ‘İsā
Ki la‘lüñ cām-ı Cem ṣundı gözüñde iki peymāne

9. Miṣālī gevher-i lü’lü’ ümīdin itme andan kim
Bugün ġavvāṣ olup ‘aşḳla düşmez ḳa‘r-ı ‘ummāna

541

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

186a 1. Cānını ‘aşḳuñ yolunda kimki ḳurbān eyledi
Cāvidānı cāna irdi Ḥaḳḳ-ı cānān eyledi

2. Gizlü gencdi Ḫudā gün gibi iẓhār olmaġa
Ḥüsnüñi taṣvīr idüp ẕātına bürhān eyledi

3. Sāni‘-i ḥikmet-i kelāmu’l-lāh zülf ü ḥācibüñ
Otuz iki ḥarfle keşf itdi bünyān eyledi

4. Nāzır olanlar senüñ mir’āt-ı cām-ı ḥüsnüñe
186b On sekiz biñ ‘ālemi bir demde seyrān eyledi

5. Gevher-i dürr-i ma‘ārif sendedür gel ṭālib ol
K’ādemüñ gönlün Ḫudā deryāyı ‘ummān eyledi

6. ‘Aşḳ-ı ḥüsnüñ ‘āleme cünbiş bıraḳdı şöyle kim
Bād yiler ṣu revān eflākı gerdān eyledi

7. Ḫıżr u ‘Īsāvār sermed-i ḥayy olur şol ḫaste kim
Şerbet-i la‘l-i lebüñ nūş itdi dermān eyledi

8. Lāmi‘ olaldan cemālüñ āftābı ey ḳamer
Ẓulmeti def‘ itdi dehri nūr-ı raḫşān eyledi

9. Zülf-i ruḫsāruñ ġamın ‘aşḳuñ salaldan başuma
Gönlümüñ cemi‘yyetin yıḳdı perīşān eyledi

10. Tīġ ü ḫançer çekdi şehlā gözlerüñ cān ḳaṣdına
Ġamzene hāy eyle ey meh-pāre kim ḳān eyledi

11. Müselmān oldur ḥaḳīḳatde Miṣālī ol mehüñ
Küfr-i zülfün dīn ü tār ruḫsārın īmān eyledi

542

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

186b 1. Kelāmu’l-lāh-ı ḥüsnüñde oḳur kim yedi āyātı
‘Urūc eyler semavāta görür anda ruḫ-ı ẕātı

2. Ḳaçan daḫl idiser firdevse yarın kim bugün açmaz
Cemālüñde iki ḳanatlu sekiz bāb-ı cennātı

3. Zemīn ü āsman sırrı Ḥudā'dan keşf olur her kim
Oḳur dīvān-ı ḥüsnüñde bu otuz iki ebyātı

4. Ḳaçan seyrān ider eflākı şol kim ḳalmadı ḳısmet
Vücūdunda daḳīḳa hem derc-i sırrı bürūcātı

5. Tecellī eyleyen 'ālemde bir ẕātuñ ṣıfātıdur
Gözüñ aç kim yine sensin anuñ keşşāf-ı mir'ātı

6. Yüzüñden ġayrıya cāna ḳılursam secde-i 'ālemde
Çü kāfir ḳıble idinmiş olam men Lāt 'Uzzāt'ı

7. Gözet atı piyāde sürme ṣaḳın pīl ü ruḫ u ferzi
Ki bī-ḥaddür felek leclācınuñ lu'bında şah mātı

8. Dem ursa ger ene'l-Ḥaḳ'dan yalancı merd bāzārı
İnanma her kimüñ yoḳdur çü Manṣūr ey dil iṯbātı

9. Yüzüñ tefsīr ider her rūz-ı şeb dersi vü evrādı
Miṯālī'nüñ anuñçün 'arşa irmişdür kemālātı

543

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

187a 1. Şol teşne ki cūy-ı leb-i dildāra irişdi
Ḥayy oldı çü 'Īsā ezeli yāra irişdi

2. Çar-deh ḫaṭṭuñ evrāḳ-ı cemālüñde nigārā
Her kim oḳudı sermedi dīdara irişdi

3. Otuz iki ḫaṭṭ-ı ezelīden ḫaber aldı
Kim rāh-ı rū gīsū-yı siyehkāra irişdi

4. Cennāt u ruḫı ḥurla ġılmānını neyler
Ol kim ki cemālüñ gibi gülzāra irişdi

5. Yarin kevninüñ kevs̱erle ni‘met ü nāzın
Eġmez şu ki sen la‘l-i şeker yāra irişdi

6. Vechüñe sücūd itmedi Şeyṭān anuñçün
K’ateşden idi aṣlı yine nāra irişdi

7. ‘Aşḳuñda niçün olmaya Manṣūr-ı Ḥaḳ ol kim
Zülfüñ gibi ḥüsnüñde iki dāra irişdi

8. Gel Ṭūr-ı tecellīye bizi eyleme da‘vet
Ey Mūsā n’ider nārı kim envāra irişdi

9. Şābb ḳaṭaṭuñ rāzını vechüñde Miṣālī
İdrāk ideli ṣūret-i sitāra irişdi

544

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

187a 1. Ẕātı muṭlaḳ ādeme çün vechin iḥsān eyledi
Anda cümle sırrını peydā vü pinhān eyledi

2. Dest-i ḳudret sırr-ı kenz-i lem-yezel keşf olmaġa
Yedi yerden ḫāk olup taḫmīr-i insān eyledi

3. Lü’lü’-i deryāyı ẕāta ādemi ḳıldı ṣadef
On sekiz biñ ‘ālemi ol cevhere kān eyledi

4. ‘Āşıḳ u ma‘şūḳa Ḥaḳ’dur ġayrı yoḳdur zān cihet
Aḥmed’i sevdi ḥabībüm didi cānān eyledi

5. Ẕāt-ı Ḥaḳ bir dürre çünkim nāẓır oldı oldı āb
Ādemi ‘arş itdi kendin anda seyrān eyledi

6. Noḳṭa itdi evvelā pergār-ı nūn-ı nuṭfede
Ādemi döndi ser-ā-pā cümle Ḳur'ān eyledi

7. Fehm idenler 'arşa çıḳdı ẕerreyi çün āftāb
Ḳaṭre dürrin derk iden kendüyi 'ummān eyledi

8. Nicesi ḥayy olsun emvāt-ı cümle-i kā'ināt
'İsā-i la'lüñ çün ol meh çeşmeye cān eyledi

9. Ey Miṣālī Ḥaḳ cemālüñ gün gibi keşf itmege
187b Ḫayme vü ḥac u ṣalāt u ṣavmı bürhān eyledi

545

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

187b 1. La'lüñde şu kim çeşme-i ḥayvāna irişdi
Cān buldı Mesīḥā gibi cānāna irişdi

2. Ḥaḳ ṣūretüñe küfr-i ṣaçuña iden iḳrār
Mü'min-i muvaḥḥad olup īmāna irişdi

3. Hem *men 'arefe nefsehu* buyurdı *feḳad*[447] şāh
Bu ma'nāyı kim añladı yezdāna irişdi

4. Keşf oldı aña sırr-ı ezel ẓāhir ü bāṭın
Kim levḥ-i cemālüñde ki Ḳur'ān'a irişdi

5. Ḥaḳ diyet olur 'āḳıbet ol merd-i Ḫudā kim
'Aşḳuñda yüzüñ 'ıydına ḳurbāna irişdi

6. Meydān-ı cihānda bugün ol çaldı ṭobın kim
Gülzār-ı 'iẕārındaki çevgāna irişdi

---

[447] Men 'arefe nefsehü fekad 'arefe rabbehü: Nefsini bilen Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

7. Luṭfundan olur ẕerre güneş faż̈l-ı İlāh'uñ
Ḳaṭreydi Miṣālī̈ gör ne 'ummāna irişdi

546

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

187b 1. Ṭulū' itdi şeb-i zülfüñde cānā çün yüzüñ ayı
Ṭoḳuz eflākı nūr itdi yedi ḳat hem bu ġabrāyı

2. Berāt-ı ehl-i cennetdür yüzüñ ey pādşāh-ı ḥüsn
Ki ḫaṭṭāt-ı ezel çekmiş aña zülfüñle ṭuġrāyı

3. Bilür mi'rāc idüp fī̈ ṣūret-i şābb ḳaṭaṭ remzin
Görenler ḳābe ḳavseyn ü ṣaçuñ tek sırr-ı isrāyı

4. İçüp nūş idenler buldı ḥayāt Ḥıżr-ı ḥayy oldı
Şarāb-ı nāb-ı la'lüñden bugün cām-ı musaffāyı

5. Şu kim ki ḳılmadı ḳıble olısar 'aḳıbet Şeyṭān
Ḳaşuñ gibi cemālüñde senüñ miḥrab-ı zī̈bāyı

6. Mu'ammāyı ne fehm eyler Şeyāṭī̈n çünki Ādem'den
Melā'ik gibi ta'lī̈m itmedi ol 'ilm-i esmāyı

7. Vücūdı āsmānına 'urūc itmez bugün her kim
Ne bilsün mihrle māh u mu'allaḳ çarḫ-ı mī̈nāyı

8. Yüzi mi'rātına baḳup görenler kendü dī̈dārın
Ne semte nāẓır olursa görür ḫallāḳ-ı eşyāyı

9. 'Ubūr içün cemālī̈ cennetine ol melek-sī̈mā
Ṣırāṭ-ı müstāḳī̈m itdi bugün zülf-i semen-sāyı

10. Çeküp siḥrile biñ biñ sünbülüñ küfri şehā 'asker
Bıraḳdı her ṭarafdan kişver-i ī̈māna yaġmayı

188a 11. Gözüm yaşı revān oldı zehr-i sū çaġlar çün cū

Görelden gülşen-i ḥüsn içre sen serv-i dil-ārāyı

12. Ṣaḳın nā-maḥreme fāş itme ey dil cevherin ‘aşḳuñ

Ki bilmez ḳıymet-i gevher şu kim olmadı deryāyı

13. Açıldı Ḥızırveş ‘aynı Miṣālī irdi Allāh’a

Kelamu’l-lāh-ı ḥüsnünde oḳur kim sırr-ı *ṭā hā*[448]yı

547

fā ī lā tün fā ī lā tün fā ī lā tün fā ī lün

188a 1. Olmadı ‘Īsā gibi şīrīn lebüñ rācla ḥayy

Adına ādem dime maḥż-ı ‘ademden ṣanma şey

2. Ḫaste dil pervānesin yaḳdı viṣāl-i şem‘ içün

Kim buyurmışdur devā içün ḥabību’l-lāh key

3. Bāġ-ı ḥüsnüñden çün açıldı ḥaḳīḳāt gülleri

‘Andel olup ehl-i Ḥaḳ feryād eyler hem-çü ney

4. Şāhid ü şem‘le ḫalvet-i muṭrib çeng ü rebāb

Cümlesi ḥāżır müheyyā līk anda yaş mey

5. Āsitānından beni men‘ eyleme cennet diyüp

Ḫāk-pāyi baña yüz biñ kerre yek ez-ḳaṣr v’ey

6. Beni ādem ṣūretinden red idersin Ka‘be’ye

Ka‘be-i ādem ta‘zīmi çün oldı ey nācīz şey

7. Çünki ḳıble vech-i ādemdür ḥaḳīḳat ehline

Bādiye zaḥmetlerin çekme yolunda atma pey

---

448 Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

8. Çün bize fetḥ oldı vechinden kitāb-ı lā-yezāl
Defter tomaruñı iḥrāḳ ḳıl yā ile ṭayy

9. Tāc-ı devlet başuñ üzre fī vü ḍād u lāmdur
Fehm idersen şāhsın kim çākerüñ pervīz key

10. ‘Aşḳla dīvāne olmışsun diyüp nasḥ eyleme
Nāṣıḥāsın kendü ḫalüñ ḳıl tefekkürvār hey

11. Ey Miṣālī ‘ārif ol dünyāya ṣatma yārüñi
Şarḳ u ġarb u Rūm degmez tozına biñ mülk-i dey

548

fā ī lā tün fā ī lā tün fā ī lā tün fā ī lün

188a **1.** Ni‘met-i ḫ̆ān cemālüñ çün beni ḳıldı ġanī
Şükr idüp da’im anuñçün oldı ẕikrüm ya ġanī

2. Ṣūret-i Raḥmān didiler secde-i şükr eyleyüp
Gördiler çün bu kemāl u ḥüsnle cānā seni

3. Vaṣluña vāṣıl ḳaçan olur senüñ ey māh-rū
Kimki ṣarf itmez reh-i ‘aşḳuñda cānı vü teni

188b **4.** Cennet-i yezdān didi ey çeşme-i āb-ı ḥayāt
Her kimüñ ki ‘aynına açıldı ḥüsnün gülşeni

5. Ataña döndür yüzüñ bil ana Ḥaḳḳ’ın ol püser
Gel melek sīretlü insān ol çü dīv olma denī

6. Gülşeni gülşen olurdı bilse ḥüsnün gülşenin
Rūşeni bulurdı rūşen görse nūr-ı rūşeni

7. Ey Miṣālī ‘aşḳ cān-bāzı odur kim her zamān
Rīsman-ı ma‘nevīde çār-heşt oldı ḳanı

549

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

188b 1. Göster yüzüni tā bileler kimde imiş ay
Var gülşene gör ki kim imiş serv-i dil-ārāy

2. ‘Aşḳ ehline çehreñ çü berāt-ı ezelīdür
‘Üvānı ḳaşuñ ṭaḳı vü zülfüñ aña ṭuġrāy

3. Sevdāyı ṣaçuñdur ṣanma leyletü’l-isrā
Ḥüsnüñ güneşidür ki virür nūrı baḳmaz ay

4. Münşī-i ezel çekmedi ḳaşuñ gibi bir lām
Hey hey ḳanı żiyād gözlerinüñ fażlına hem-tāy

5. Muṣḥafdur anuñ levḥ-i cemālinde ḫuṭūṭı
‘Ārif-i baṣar ol aġ u ḳarasın yüri var ṣāy

6. ‘Aşḳuñda müjeñ tīri gibi rāst idem līk
Yay itdi beni daḫı ḳaşuñ kendü lebin yay

7. Her neye gözüm baḳdı ise görmedi ġayruñ
Senden ṭoludur şarḳla ġarb esfel ü a‘lāy

8. Kevṣer lebi reyḥānī ḥaṭṭı ḥūrla ġılmān
Vechini cinān-ı ṭāvus aña zülf-i semen-sāy

9. Ḥaḳ ṣūretini ḳıble ider fażlu’l-lahuñ
Taḥsīn-i Miṣālī’ye zihī ‘aḳl u zihī rāy

550

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

188b 1. Cemālüñ muṣḥaf-ı yezdān degül mi
Lebüñ cām-ı şarāb-ı cān degül mi

2. Seni her kim ḥaḳīḳat bilmedi Ḥaḳ

Beşer dime aña ḥayvān degül mi

3. Ḳaşuñ miḥrābına ey Ka‘be-i dīn

Şu kim ḳıldı sücūd insān degül mi

4. Niçün yüz bükdi Ādem secdesinden

Be ṣūfī ṣūret-ī Raḥmān degül mi

189a **5.** ‘Ubūr içün sekiz cennāta ey meh

Ṣırāṭ-ı sünbülüñ bürhān degül mi

6. Şehīd olan reh-i ‘aşḳında cāna

Behā-yı ḫūn aña Sübḥān degül mi

7. Bugün ‘abd oldı dergāhuñda şol kim

İki ‘ālemde ol sulṭān degül mi

8. Senüñ ‘aşḳuña her kim ḳıldı iḳrār

Ḳamu küfri anuñ īmān degül mi

9. Belī didi Miṣālī fażl-ı Ḥaḳḳ’a

Ḥaḳīḳat bu dürüst peymān degül mi

551

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

189a **1.** Dīn-i ruḫuñda tā kim ṭurreñ mu‘aṭṭar oldı

Gönlüm siyāha düşdi hem-rāh-ı kāfir oldı

2. Ṭūṭī ḫattuñdan ey büt kand-ı ezel iden nūş

Hıżr-ı revāna irdi her nuṭḳı kevṣer oldı

3. Ka‘be yüzüñde ḳaşuñ miḥrāb u ‘aynuñ imām

Şol kim sücūda gelmez Şeyṭān-ı ebter oldı

4. Ben neylerem behişt ü āb-ı ḥayātın anuñ
Ḥaḳ'dan ruḫuñla la'lüñ çünkim müyesser oldı

5. Tā şāh-ı ḍād-ı 'aynuñ geçdi serīr-i veche
İḳlīm-i ḥüsn-i heştüm aña muḳarrer oldı

6. Vechüñ īmām u zülfüñ küfr-i siyāhdur ammā
İḳrāra her ki gelmez mel'ūn-ı Ḫayber oldı

7. Ḳāmet-i ḫaṭṭ u ḫāl ü Ḳuds-i cemālüñ gören
Ẕikr ü ṣalātı sermedu'l-lāhu ekber oldı

8. Nāsa müfesser olmış lāmla bā-i lebüñ
Sī vü dü nuṭḳı Ḥaḳ'dan gör kim ne söyler oldı

9. Nār-ı ena'l-lāh ile buldum 'aṣā vü levḥi
Dil Mūsā'sına zülfüñ tā yüzde reh-ber oldı

10. Bir kerre eylemişdi fātiḥe Ḥaḳ'dan nüzūl
Tekrār veche çıḳdı niçün mükerrer oldı

11. Ten Düldül'ine bindi baġlandı Ẕü'l-fiḳār
Şehr-i 'Alī'ye irdi Miṣālī Ḳanber oldı

552

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

189a 1. Yüzüñ levḥinde ders itdüm nigārā 'ilm-i esmāyı
Ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ beyān itdi baña sırr-ı müsemmāyı

189b 2. Gözüñ tefsīridür Furḳān u Tevrāt u Zebūr İncīl
Ṣıfātuñ Ka'be-i ẕāt u ḳaşuñ miḥrāb-ı zībāyı

3. Cemālüñ levḥ-i maḥfūẓ u sevād-ı a'ẓamı ḫaṭṭuñ
Dehānuñ ma'den-i rūḥ u raḥīḳ-i rūḥ-ı efzāyı

4. Men ol Mūsā-yı ‘İmrān’am ki cismüm kūh-ı Ṭūr mıdur
Men ol nār-ı dıraḫtam ki yanup urdı tecellāyı

5. Mesīh-i rūh-ı ḳudsi tek ḥayāt-ı cāvidān buldum
İçürdi çün yaña la‘lüñ bugün cām-ı muṣaffāyı

6. Namāzum ṣavm u tesbīḥüm eẕānum ḳāmetüm ḥaccum
Ḥuṭūṭ-ı pāk-i vechüñdür kim oldur kenz-i iḫfāyı

7. Senüñ reyḥān ḥüsnüñde ḥaḳīḳat-i cennet-i ‘adnem
Ṣıraṭ-ı müstaḳīmdür reh-i ca‘d-ı muṭarrāyı

8. Benüm dīvāne göñlümi ebed zencīre çekmişdür
Ṣalaldan başuma yārüñ perīşan zülfi sevdāyı

9. Miṣālī Mısr-ı cāmi‘nüñ beyānı çün ṣıfātumdur
Yüzüm mir’āt-ı Ḥaḳ faẓluñ benüm dīdār-ı bedr-i ayı

553

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

189b 1. Ẓāhir ü bāṭında mevcūd ey göñül Allāh’dı
Kimki idrāk itdi nefsin ḳul degüldür şāhdı

2. ‘Aşḳ pīrinden vücūdī ‘ilmini ders itmeyen
‘Ārif-i Rabb olmadı çün dīv aña güm-rāhdı

3. Kāşif olan genc-i ḥüsnüñde ṭılısmāt ḫaṭṭuñ
On sekiz biñ ‘ālemüñ sırrından ol āgāhdı

4. Cān sipihrinde naẓar ḳılduḳça mihr ḥüsnüne
Müşteri merrīh gözin bedr olmış alnın māhdı

5. Da‘vā-i dīn itmesün Deccāl kim irdi Mesīh
Mehdī-i ṣāḥib zamāndur geldi faẓlu’l-lāhdı

6. Ey gönül bīmār iseñ ‘aşḳında ol ‘Īsā demüñ
Şerbet la‘lüñ ‘ilāc it ḥasbeten li’l-lāhdı

7. Bi‘at it evvel Miṣālī Muṣṭafā vü Ḥaydar’a
Ba‘d-ezān gel pānz-deh imāma eyva’l-lāhdı

554

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

189b 1. İstivādan fehm ider şaḳḳ eyleyenler başını
Ka‘be’nüñ ḳā’im maḳāmı ādem olan ṭaşını

2. Ḳıble-i dīdārdan iblīsvār a‘rāż idüp
Zāhid-i a‘māyı gör dīvare ṭutmış başını

190a 3. Ehrimenden ṣaḳla sırrı cān içinde cān tek
Getirür sır fāş iden çün şem‘-i āḫir başını

4. ‘İlm-i zühde da‘vet itme ehl-i fażlı zāhidā
Çeşmüñ açmaz ayaġından bulanlar başını

5. Çare ölmekdür deyü ḳaṭ‘-ı ümīd itdi ṭabīb
Ṭutdı çünkim nabżumı seyr itdi baġrum başını

6. Ḳāmet-i servüñ ḫayāli çün serāy-ı dīdede
Ṭutdı miskin her ṭaraf enhār ḳıldı başını

7. Ey Miṣālī ẓāhir ü bāṭında ‘aynı kördür
Naḳş içinde şolki rūşen görmedi naḳḳāşını

555

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

190a 1. Şem‘-i vaḥdetdür cemālüñ cān anuñ pervānesi
Ṭurre-i ḫam-pür-ḫamuñ zencīr ü dil divānesi

2. Leblerüñ miftāḥ-ı sırr-ı ġaybdur ender-dehān

Ey mücellā ṣaf ḳalbüñ kenz-i nuṭḳuñ cānesi

3. Sermedi ṣayd itdi cān mürgini çeşm-i mestle

Bāġ-ı ruḫsārında zülf-i dām u ḫāl dānesi

4. Tā tecellī itdi ‘aşḳuñ Ṭūr-ı cān Mūsā’sına

Cāvidan ma‘mūr olupdur göñlümüñ virānesi

5. Ey vücūd-ı ṭāhirüñ ḫum-ḫāne-i ḫamr-ı ezel

V’ey *seḳahüm rabbühüm*[449] la‘lüñ yüzüñ peymānesi

6. Ey ki nuṭḳuñ baḥr-ı ẕāt u cān u dil ġavvāṣ aña

V’ey ṣadef aġzuñda dendān sī vü dü dürdānesi

7. Ey Miṣālī olmazam hüşyār çün Ḫıżr u Mesīh

Ṣundı tā la‘li şarābın nergis-i mestānesi

556

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

190a 1. Fażl-ı yezdān kime kim hādī vü hem-rāh olmadı

Ḳaldı nā-dān buldun ‘ilminden āgāh olmadı

2. ‘Urvetü’l-vüṣḳā rūyındur ‘anber efşān sünbülüñ

Ehl-i Ḥaḳḳ’a bundan özge cennet-i rāh olmadı

3. *Men ‘aref*[450] sırrını Ḥaḳ’dan kimki tefhīm itmedi

Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Ken‘ān gibi şāh olmadı

---

[449] Sekâhum rabbühüm şarâben tahûrâ: Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. **Rableri onlara** tertemiz bir içki **içirir.** (İnsân, 76/21)

[450] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

4. *‘Alleme’l-esmāe küll*[451] rāzına vāḳıf olmayan

Maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt-ı fażlu’l-lāh olmadı

5. Ey Miṣālī *ṣemme vechu’l-lāh*[452]dan olan ḫabīr

190b Ḥaḳḳ’a irdi ehl-i īmān oldı güm-rāh olmadı

557

mef ū lü me fā ī lün mef ū lü me fā ī lün

190b 1. ‘Āşıklaruñuñ cānā alma ṣaḳın āhını

Kim taşdan ü ḳayadan birikdirdiler āhını

2. Ey mihr-i perī çehre-i üftādeña raḥm it gör

Ḫunbārını ‘aynından zerd-i ruḫ k’ahını

3. Ṣayd eyledi bulmadum ḥıfẓ eylemege ṭāḳat

Mürg-i dil-i şeydāyı şehlā gözi şāhīni

4. Ben kime eyledüm feryād ḳaldum reh-i miḥnetde

Āḫir felek irdi ḥüsn iḳlīmi şāhını

5. ‘Ayb itme eger zāhid daḫl ider ise ‘aşḳa

Çün görmedi Mıṣr’ında Yūsuf gibi māhını

6. Şolki reh-i ‘aşḳuñda menzile ḳadem başdı

Aḥmed gibi göklerden aşurdı külāhını

7. Ey vā‘iẓ bī-ma‘nā yan ġamdan eri çün şem‘

İrgürdü Miṣālī çün Ḥaḳ’dan Ḥaḳḳ’a rāhını

---

[451] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

[452]Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

558

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

190b 1. Ey yüzüñden oḳudum sırr-ı sevād-ı aʿẓamı
Bulmışam sebʿa'l-meṯānī vü ḫuṭūṭ-ı Meryem'i

2. Levḥ-i maḥfūz cemālüñde muʿayyen görmişem
Bīst ü heşt ü sī vü dü envār-ı ḥaṭṭ-ı mübhemi

3. ʿAlleme'l-esmāyı taʿlīm eyledi çeşmüñ baña
Rāz idüp oldumki buldum ādemi vü ḫātemi

4. Āftāb-ı bedr-i ruḫsāruñ durur mirʿāt-ı Ḥaḳ
K'anda gördüm cān göziyle on sekiz biñ ʿālemi

5. Ḫaṭṭ-ı reyḥānı kelāmu'l-lāh u kenzu'l-lāhdur
ʿUrvetü'l vüṯḳā müselsel ṭurre-i ḫam-pür-ḫamı

6. Cāvidānı vaḥdet ehline cemāldür behişt
Selsebīl ü çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı ḫumı

7. Ey göñül cān ʿilmini gel çeşme-i Ḥaḳ-bīn merde ṣor
Dīv-i ẓāhir-bīn degüldür sırr-ı Ḥaḳḳ'uñ maḥremi

8. Laʿlinüñ rāzını her nā-maḥreme fāş eyleme
Kim Süleymān'uñ yaraşmaz dīve ey meh ḫātemi

9. Ḥācı-i Ḥaḳḳ'am Miṯālī ḥacc-ı ekber eyledüm
Ṭavf idelden Kaʿbe gönlümde evvel ʿĪsā demi

559

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

191a 1. Pāk idem dirseñ dikenden gülşeni
Nār-ı ʿaşḳu'l-lāha baḳ cān u teni

2. Olma her bir ḫırḳa pūşe mu‘teḳid
Göstere illā meger senden seni

3. Ehl-i Ḥaḳḳ’uz deyü söylerler güẕāf
Anlara keşf olmadın cān maḥzeni

4. Kimi zāhid kimi olmış şeyḫ-i nām
Baġlu ammā her birinüñ rūzānı

5. Ma‘nā meydānında Ḥaḳḳ’a herkesüñ
Rismān-ı ‘alemle olmaz feni

6. Didiler nā-Ḥaḳḳ ‘ulūm te’vīline
Rāh-ı dīnüñ anlar iken ez-ġānī

7. Menzil-i ‘Anḳā durur bu uça mı
Bāl u persüz Ḳāf’a her mürġ-i denī

8. Göge yirden nerdbānsuz çıḳmaġa
Ḳande ḳādirdür her ādem oġlanı

9. Enbiyā vü evliyā bu ‘ilmle
Ḥaḳḳ’ı idrāk itdiler fehm it bunı

10. Bulmasuñ ‘ilm-i ḫurūfa sende yol
Teñgri Ḥaḳḳ’ı añlamazsın sen seni

11. Bu Miṯālī çün naṣīḥatdür saña
Sem‘ iderseñ bilesin kimdür ġanī

560

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

191a 1. Ḥayāt-ı lem-yezeli buldı dirildi Ḫıżrveş cānı
İçenler cām-ı la‘lüñden nigārā āb-ı ḥayvānı

2. ‘Ulūm-ı evvel ü āḫir olısar faẕ̇l-ı Ḥaḳ’dan keşf
Oḳudum levḥ-i ḥüsnüñde senüñ tefsīr-i Ḳur‘ān’ı

3. Zemīn ü āsmān ‘aşḳla ṭoldı muṭlaḳ oldı ‘aşḳ
Yüzin keşf itdi ‘uşşāḳa çün ma‘şūḳ-ı pinhānı

4. Cemālüñ Ṭūr’ına çık gör şecerden söyleyen nārı
Çü Mūsā görmek isterseñ eger dīdar-ı yezdānı

5. Melek tek secde ḳıl olma çün İblīs lāyıḳ-ı la‘net
Ki Raḥmān sūretinde ḫalḳ idüpdür z̤āt-ı insānı

6. Kişi ölmek gerek evvel ḥayāt isterse çün ‘Īsā
Bekā bulmaḳ dilerseñ ‘āşıḳ ol ‘aşḳ içre ol fānī

7. Müsellim ḳalma ey Āṣaf ḥaz̤er ḳıl dīv-i ḳaṭ‘ eyle
Ṣaḳın mühri ki bu mülküñ bugün sensin Süleymān’ı

8. Ḳaçan gāzi olur meydān-ı ‘aşḳ içre Mesīḥāveş
Helāk itmez tīġ-i ‘ilmle kim Deccāl Şeyṭān’ı

9. Bu gün erbāb-ı dīn oldı muvaḥḥiddür ḥaḳīḳatde
Tamām oldı şunuñ ki sünbülüñ küfrinde īmānı

10. Ezel gencin dilerseñ gel göñül virānesin seyr it
Ki sensin on sekiz biñ ‘āleme mir’āt-ı Raḥmān’ı

11. Meh ü mihri vücūdunda çün İdrīs itmeyen ḳısmet
191b Ḳaçan idrāḳ ider sırr-ı mu‘allak çarḫ-ı gerdānı

12. Delīl-i ḳāt‘uñ göster nedür bürhān u ḥüccet hem
Neden dirsenki ḥāżırdur cemī‘-i şeyde Sübḥān’ı

13. Gözinüñ yoḳdur envārı şu kim ey çeşme-i kevs̱er
Leb-i cān baḫşuña teşbīh ider la‘l-i bedaḫşānı

14. Berāt ehl-i cennetdür cemālüñ ey perī k'anda
Ḳaşuñ tevkī'dür zülfüñ velī-i ṭuġrā-yı sulṭānı

15. Eger vuṣlat bulam dirseñ müselsel mūy-ı cānāna
Seri çevgāna ṭob eyle sür atı gözle meydānı

16. Musaḫḫar eyledi heft iḳlīmi Şemşīr-i 'adl ile
'Alem ḳaldurdı her sū şehen-şāh-ı Ḫorāsān'ı

17. Miṣālīveş ṭaleb eyler şu kim ki gevher-i maḳṣūd
Bugün ġavvaṣ olup gezmek gerekdür didi 'ummānı

561

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

191b 1. İçürdi leblerüñ Ḫıżrı kime kim āb-ı ḥayvānı
Çü 'Īsā ādem-i ḥayy oldı ol omadı ḥayvānı

2. Yüzüñ mir'ātını cāna temāşā eyleyen 'ārif
Tea'lā'l-lāh gören dir aḥsen-i ṣūretde yezdānı

3. Nehār u leyline nāzır olanlar nergis-i mestüñ
Oḳudı otuz iki ḫaṭla te'vīl-i Ḳur'ān'ı

4. Ḳaşuñ miḥrābına zāhid ġam olmazsa ger sācid
Ḳaçan ma'būd ider Raḥmān'ı şol kim ola Şeyṭān'ı

5. İki 'ālemde bundan özge neyler dīn ü İslām'ı
Kimüñ ki sünbülüñ küfri ola dīdāruñ īmānı

6. Ma'ārif isteyen 'āşıḳ olur fażl-ı Ḥaḳḳ'a rāġıb
Ki ṭullāb-ı gevher olan bulur elbetde 'ummānı

7. Oḳumaz tāc-ı Hüdhüd'den şu kim mektūb-ı Belḳīs'ı
Ne bilsün ins ü cin ü mūr-ı ḫātemle Süleymān'ı

8. Nuḳūş-ı ḫaṭṭ u ḫālin seyr idenler gördi naḳḳāşı
Heyūlā ṣanma aç ‘aynuñ ki vech-i Ḥaḳ’dur ey Mānī

192a 9. Miṣālī olısar kāşif ezel gencine çün ‘ārif
Yüzi levḥinde feth iden ṭılısm-ı ḫaṭṭ-ı reyhānı

562

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

192a 1. Maṭla‘-ı ṣubḥ-ı ezeldür ol mehüñ ruḫsāresi
Cān u göñlüm muṣḥafıdur ḫaṭṭ-ı aġ u ḳarası

2. Āsmān-ı cānı üzre ḫaḳla buldum vusūl
Reh-nümā oldı baña tā her dü zülfüñ tāresi

3. Cāvidānı cān u göñlüm mürdesi buldı ḥayāt
Ey Mesīḥā dem ne şīrīndür lebüñ güftāresi

4. Göñlümüñ şehrini tārāc itdi ol ‘Īsā nefes
Düş olaldan ‘aynuma ebrū vü çeşm-i ḳarası

5. Ḫāk-pāy-i nūr baḫşuña Miṣālī buldu vaṣl
‘Arş-ı a‘ẓamda añun mes‘ūdimiş seyyāresi

563

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

192a 1. Ol menem kim ḳıble idindüm ḳaşuñ miḥrābını
Nūş ḳıldum Ḥıżrveş la‘lüñ şarāb-ı nābını

2. ‘Āşıḳam ‘aşḳuñda Manṣūr’am görüp Ḥaḳ ṣūretüñ
Dār içün urġān idindüm sünbülüñ ḳullābını

3. Ey göñül sırr-ı ezelden urma dem zühd ehline
Dīv-i ẓāhir-bīn ne bilsün ma‘rifet ādābını

4. Ma‘nā-i ẕāt u ṣıfāta vāḳıf oldum faż̈l-ı Ḥaḳ
‘Avn idelden Cāvidān-nāme’nüñ bir bābını

5. ‘Ālem-i ervāḥda dīdāra irmez bunda kim
Görmedi faż̈l-ı İlāh’uñ çehre-i meh-tābını

6. Keşf-i zühhād itme ‘ārif rāz-ı ‘aşḳı zīra kim
Zümre-i Şeyṭān ne fehm eyler bu ‘ilm īcābını

7. İstivāyı ma‘nā-i şaḳḳa’l-ḳamerden feṭḥ iden
Ḥaḳḳ’a irdi açdı sekiz cennetüñ hābābını

8. Minnetü’l-faż̈l-ı Rabbü’l-‘ālemīn kim gördi uş
Cümle ‘uż̈vumda ol ‘ilm-i ledün erbābını

9. Vāḳıf olmaḳ dileriseñ muḥkemātuñ rāzını
Tercüme eyle Miṣālī’ye bu dem elḳābını

564

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

192a 1. Faż̈l-ı Ḥaḳ’dan ders iden *ṭā hā*[453]yı zülf ü ḳaşını
Naḳş-ı ruḫsarında idrāk eyledi naḳḳāşını

192b 2. ‘Anber-efşān sünbülüñ çevgānın iden ārzū
‘Aşḳ meydānında ṭob itmek gerekdür başını

3. Ẓāhir ü bāṭında kim ister temāşāyı cemāl
Ṣayḳal ‘aşḳla pāk itsün içinü vü ṭaşını

4. Müflis olmaz oldı şeye‘ān ġanīdür her dü kevn
Otuz iki ni‘met Ḥaḳ’dan yedi kim aşını

---

[453] Tâ hâ: **Tâ hâ** (Tâhâ, 20/1)

5. Ey gönül keşf itme her bir mürde dil nā-dāna nāz
‘Ārif-i ẕātuñ ne bilsün dīv-i sırr-ı fāşını

6. Kendüyi fehm itmeyen ḥayvānīdür ḥayvān olur
Devr-i devrānuñ sürerse gerçi yüz biñ yaşını

7. Meyve-i bāġ-ı felekden bahre almaz ‘āḳıbet
Yemeyen büstān-ı ‘aşḳuñ dāne-i ḫaşḫaşını

8. Ḥüsn-ı gülzārında ḳāmet çekdi çün ol serv-i cān
Her ṭaraf nehr-i revān itdüm gözümün yaşını

9. Virme eflāka ġam-ı ‘aşḳuñ Miṣālī ol mehüñ
Er midür menzilde şol kim alıkor yoldaşını

565

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

192b 1. Tā görelden ey perī ḫūrşīd-i ḥüsnüñ tābını
Cān u dil mesken idindi sünbülüñ ḳullābını

2. Devr-i güldür ‘ayş u nūş eyyāmıdur ey ġonce-leb
Leblerüñden ṣun bize Ḥıżr’uñ zülāl-i ābını

3. Ey gönül Ka‘be dilerseñ secdegāh it ādemi
Ol güneş çehre ḥabībüñ ḳaşları miḥrābını

4. La‘lüñi öpmek zerāfetle degül midür maḥall
Dostum görsem ḳaçan mestāne çeşmüñ ḫābını

5. *Kün fe-kān*[454]a virme ḫākın tūtīyā ḳıl ‘aynuña
Ol perīnüñ ey dil-i āşüfte yaṣdan bābını

---

[454] Kün fe-kân: **Ol dedi ve oldu**. (Bakara, 2/17; Âli İmrân, 3/47, 59; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Furkân, 25/7; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

6. Mürġ dil-i dīvāne oldı keşf idelden gün gibi

Zülf-i zencīr ol ḫadd-i gül lāle-i sīr-ābını

7. Vuṣlat dergāhına vaṣl olmaġiçün ḳıl niṯār

La‘l ü dürr idüp Miṯālī çeşminüñ ḫūn-ābını

566

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

192b 1. Kimki mir’āt-ı cemālüñde sevād-ı a‘ẓamı

Görmedi etba‘-i dīv oldı degüldür ādemi

2. ‘Ārif oldur kim naẓar ḳılduḳça cām-ı ḥüsnüñe

Gördi anda cān göziyle on sekiz biñ ‘ālemi

193a 3. Āsmān-ı rūḥa pervāz itmeyen ‘Anḳā gibi

Ḳāf-ı dilde bilmedi kimdür Mesīh ibn Meryem’i

4. Bezm-i vaḥdetde bahār-ı ‘ömr olmadın ḥazān

Ḫıżr elinden cām-ı nūş it fevt itme bu demi

5. ‘Ārif oldur ey Miṯālī bī-ta‘aṣṣub göstere

Ḥaydar’ı Aḥmed’e vü şīr-i Ḫudā’da ḫātemi

567

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

193a 1. Çün giydüm ‘aşḳ elinden tāc-ı şāhı

Göñül mülkinüñ oldum pādşāhı

2. Münevver eyleyeydi arż u eflāk

Tutuşdur mesh-i şems-i ‘aşḳ-ı āhı

3. Ayaḳda pāy-māl olmaya her giz

Şu kimki faż̧l-ı yezdāndur penāhı

4. Oḳursañ maḥv ider yüzüñ ḳarasıñ[455]

Cebīn üzre yedi ḫaṭṭ-ı siyāhı

5. Ḳaçan menzil olur ‘arş üzre sidre

Ṣaçuñdan geçmeyen firdevse rāhı

6. Olup abdāl dīn-i esrāra irdüm

Gönül ‘aşḳuña daldan tekyegāhı

7. Miṣālī çün ḳul oldı faż̈l-ı Ḥaḳḳ’a

Kemerden geçdi terk itdi külāhı

568

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

193b 1. Ḫurrem ol ey dil ki ‘ilm-i dīnde pīr midür ‘Alī

Kişver-i vaḥdetde sulṭān u emīr midür ‘Alī

2. İsteriseñ müşkilātuñ ḥall ola gel iste kim

‘Ālem u allām ü her sırra ḫabīr midür ‘Alī

3. Mehdī-i āḫir zamāndur çekdi yine Ẕü’l-fikār

‘Ālemi feṭḥ eyledi faż̈l-ı kebīr midür ‘Alī

4. Niçün ola necm ü māha i‘tibārum ba‘d-ezīn

Gönlümüñ ‘arşında çün şems-i münīr midür ‘Alī

5. Ebcedin elvāḥ aşkuñda ṭālib ol gel oḳı kim

Mürşīd-i ‘ilm-i āyet kilk ü debīr midür ‘Alī

6. Ḳılma ey dil çün gedādur yüze her bir ḳapuyı

Şāh-ı kişver baḫş çün ‘ālī serīr midür ‘Alī

---

[455] K ve Sç1 nüshalarında gazel burada bitirilmiş ve “Kasîde-i Misâlî” başlığı atılarak bir kaside yazılmıştır.

7. Her miḥnet at sürüp meydāna cevelān itmesün
Şehsuvār-ı dehr içün mīr-i dilīr midür ‘Alī

193b 8. Ġār-gīr ol kim degül cāy-ı siyeh gūş u rūya
Mūr ḫārā pençe şāh-ı şīr gīr midür ‘Alī

9. Muṣṭafā meddāḥıyam ġayrı duā’yı neylerem
Rūz-ı şeb vird-i lisān fikr ü żāmīr midür ‘Alī

10. Eyledüm cāndan tevellā panz-deh imāma hem
Kıblegāhum pādşah-ı dil-pezīr midür ‘Alī

11. Dīn yolunda cehl ü ẓulmetden ḫalāṣ itdi beni
Ey Miṣālī Ḫıżra irdüm dest-gīr midür ‘Alī

569

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

193b 1. Ey esedu’l-lāh ġālib-i şāh-ı merdānum ‘Alī
Gönlümüñ taḥtında sensin mīr ü sulṭānum ‘Alī

2. Senden oldı āşikārā küntü kenzüñ cevheri
Ey kelāmu’l-lāh-ı nāṭıḳ fażl-ı Raḥmān’um ‘Alī

3. Ṭūr üzre Mūsā’ya ḳılduñ tecellī-i nārdan
Ey beşer ṣūretlü Ḥaḳ v’ey nūr-ı Ḳur‘ān’um ‘Alī

4. Kāfirem īmāna gelmezsem ṣaçuñ küfrine men
Ey ḳaşuñ miḥrāb u vechüñ dīn ü īmānum ‘Alī

5. ‘Āleme fażluñdan irdi rūḥ u cism ü feyż-i cūd
Ey ḥayātum v’ey ṣıfāt u ẕāt-ı yezdānum ‘Alī

6. Ṣūretüñdür ḳıblegāhum dā’im añadur yüzüm
Ey ma‘ānī cennetinde āb-ı ḥayvānum ‘Alī

7. Pārelerlerse Miṣālī dönmeye senden şehā

Tā ebed ḳanum senüñle ‘ahd u peymānum ‘Alī

570

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

193b 1. Zāhidā gel gör rumūz-ı ‘alleme’l-esmāmuzı

Bilesin tā ma‘nā-i esrār-ı *mā evḥā*[456]muzı

2. İsteriseñ cennet-i ‘adne ṣırāṭ-ı müstaḳīm

Ḳıl naẓar ol ‘urve-i dīn ‘anberin ṭurrāmuzı

3. Levḥ-i maḥfūẓ-ı cemāli ḫaṭlarına nāẓır ol

Ḥāfıẓā görmek dilerseñ muṣḥāf-ı zībāmuzı

4. Cāvidānı mürde iken ḥayy olurduñ Ḥıżrveş

Ger içdüñ ḳaṭre ol la‘l-i rūḥ-efzāmuzı

5. İbn vaḳtuz biz bugün dīdāra ṣatduḳ cümlesin

Ḥūrla ġılmān u kevṯer cennet-i ferdāmuzı

6. Otuz iki dürre çün ‘Īsā olurduñ cevheri

Añlasuñ ruḫsār-ı ‘arşında yedi deryāmuzı

194a 7. Vāḳıf olaldan rumūz-ı *ṯemme vechu’l-lāh*[457]dan

Cümle eşyāda rūşen görmişüz Mevlā’muzı

---

[456] Fe evhâ ilâ ‘abdihî mâ evhâ: Bunun üzerine Allah, kuluna **vahyini bildirdi**. (Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. (Necm, 53/10-11)

[457] Semme vechu’l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

8. *‘Alleme’l-esmāe küll*[458]ī nüñ ṭılısmıdur gözüñ

K‘anda bulduḳ ṣūret-i faẕ̇l-ı bī-hem-tāmuzı

9. Ey Miṣālī bir naẓar ḳıl ‘anberin ebrūsına

Bilesin tā kābe ḳavseynle ev ednāmuzı

571

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

194a 1. Lebüñ cāmından ol cānuñ ki ḫamrı bā u lām oldı

Ḥayāt-ı lem-yezel buldı çü ‘Īsā müstedām oldı

2. Geçenler istivāsından yedi ḫaṭṭuñ cemālinden

Ḥarām oldı saḳar aña vaṭan dārü’s-selām oldı

3. Yüzüñ mir’ātını manẓar ḳılanlar ey perī peyker

Naẓargāhı ne semte dönse Rabb-i lā-yenām oldı

4. Ḫıżr tek bezm-i ḥüsnüñde nice cān olmasun ser-mest

Ki mey-gūn gözlerüñ sāgar lebüñ şāhāne cām oldı

5. Ḳaçan maḳbūl olur ṣavm u ṣalāt u ẕikr ü tesbīḥi

Senüñ dīnüñde noḳṣān düşdi her kim nā-tamām oldı

6. Oḳuyan mu‘ciz-i Ḳur’ān’ı heft-deh ḥarfle Ḥaḳ’dan

İrişdi menzil-i Maḥmūd’a ol ‘ālī maḳām oldı

7. Tamām er olmadı Şeyṭān nefsin kimki ḳatl itmez

Gerekse ḳahramān olsun gerek Rüstem’le sām oldı

---

[458] Ve ‘alleme âdeme’l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

8. Şu ‘ārif kim Süleymānvār olur dil mülkine mālik
Yedi kevkeb zemīn ü āsmān aña ġulām oldı

9. Ol oġlan kim atası ‘ilmine olmaz bu gün vāriṯ
Ḥelāl olmaz yidügi anesi südi ḥarām oldı

10. ‘Alem ḳaldurdı aç ‘aynuñ zehr-i sū Mehdī-i ma‘hūd
İrişdi vaḳt-i ḥaşr u neşr hem rūz-ı ḳıyām oldı

11. Miṯālī ḥacc-ı ekber ‘ıyd-ı ekber buldı Ḥaḳ’dan çün
Yüzüñ Ka‘be ḳaşuñ miḥrāb aña ‘aynuñ imām oldı

572

fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün

194a 1. İdinürse n’ola ol meh dil ü cān ḳaṣrını cāy
Güneşüñ menzilet ü seyri olur ‘arş-ı Ḫudāy

2. Zülfüñi ṭutdı göñül irdi ṣırāṭ-ı Ḥaḳḳ’a
Kim dürür ṭutan evrāhı ki ola ol bedr-i ay

3. Ġam-ı ebruñla ḥilāl olmış iken gördi yüzüñ
Seyr idüp buldı iki hefte ki ol bedr-i ay

194b 4. Bezm-i ‘aşḳuñda meni ḳıldı ġamuñ ḫamrı mest
Def idüp nāle idersem sīneyi n’ola çü nāy

5. Çü Miṯālī yārelü itmedüñ Ādem ḳovmadı
Oḳ idüp kirpigüñ ol meh ḳılalı ḳaşını yay

573

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

194b 1. Cemālüñde gören faẓl-ı İlāh’ı
Fülk-i Furḳan’dan aşurdı külāhı

2. Behişt-i cāvidāna irdi her kim

Müselsel sünbülüñdi geçdi rāhı

3. Ḳabūl oldı ḳamu ṭā‘āt u ẕikri

Kimüñ k’oldı eşigüñ secdegāhı

4. Yüzüñ ṭut faẖla kim oldur ḥaḳīḳat

Semavāt u sürūşuñ ḳıblegāhı

5. Ne ġam yer iki ‘ālemde şu kimki

Anuñ faẖl-ı İlāh ola penāhı

6. Niçün ‘abd olmayam aña çün oldur

Zemīn ü āsmānuñ pādşāhı

7. Ṣıfatdan ẕāta yol buldı Miṣālī

Yüzünden oḳuyan ḫaṭṭ-ı siyāhı

574

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

194b 1. Ey göñül meydānında çevgān u ṭob devleti

Oynadın oldur ki cān ‘ilmine ḳıldı sür‘ati

2. Vāḳıf oldı faẖl-ı yezdānuñ ṣıfāt-ı ẕātına

Kim bu gün ol ṣūret-i Raḥmān’a buldı vuṣlatı

3. Ahsen-i taḳvīme ol sācid ki secde itmeyen

La‘netidür la‘netidür la‘netidür la‘neti

4. Ey faḳīh idrāk-ı Ḥaḳḳ’uñ yoḳ mülevveṣ sen ḳatı

Nekbetisin nekbetisin nekbetisin nekbeti

5. Ḳāf u ḥıdan ‘alleme’l-esmāsın iste ādemüñ

Mustafā’nuñ ümmetisiñ ümmetisiñ ümmeti

6. Cām-ı vaḥdet iç gel ol ‘Īsā-i rūḥu’l-lāhdan
Zinde cān olmaḳ dilerseñ fevt ḳılma furṣatı

7. ‘Ālem-i ẓulmat ideñ el-hamdüli’l-lāh ey göñül
Faż̈l-ı Rabbü’l-‘ālemīnüñ nūr ḳıldı raḥmeti

8. Gel kelām-ı lā-yezālīye mübeddel ola gör
Dīv olma ‘āḳıbet aṣluña eyle ric‘ati

195a 9. Noḳṭa-i nūn-ı ḥaḳīḳat noḳṭa-i insāndur
Allāh Allāh ka’inātuñ cānıdur hem ‘illeti

10. Ol mehi ser-tā-ḳadem muṣḥaf oḳursam ṭañ mı kim
Lām u cīm zülf ü dehānı mīm elifdür ḳāmeti

11. Zāhidā ferdā içün cennet dilerseñ umma kim
Ol mehüñ men biñ ruḥsārında buldum cenneti

12. Ben Süleymān’am diyüp her kim eger lāf eylese
Evvelā bilmek gerek yetmiş üçüncü milleti

13. Faż̈l-ı Ḥaḳḳ’ı ẕāt-ı yektāyı Miṣālī sende gör
Kim yine naḳşındadur ṣāni‘ naẓar ḳıl ṣan‘atı

575

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

195a 1. Bahār oldı mey-i nābuñ irişdi yine devrānı
Ḳadeḥ ṭutma yürüt sāḳī ṣaḳın fevt itme devrānı

2. Bugün ṣaḥn-ı gülistān u kenār-ı āb-ı ṣāfīden
Gözüñ olmaz mı ehliyle içdüñ rāh-ı rümmānı

3. Nice kim bāḳīdür ‘ömr-i ‘azīzüñ furṣat eldeyken
Demi ḫoş gör çü bilürsin cihān āḫir olur fānī

4. Bu miḥnet ḫāīne her kim göñül bağlarsa eblehdür

Ki toz itdi nice yüz biñ Sikender hem Süleymān'ı

5. Miṣālī vaḳtüñi ḫoş gör çıḳarma furṣatı elden

Iraġ ol merd-i nā-dāndan idin yār ehl-i 'irfānı

576

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

195a 1. Ehl-i tevḥīdüñ kelāmı birdür iżāf olmadı

Sırr-ı yezdānı ne izhār eylese lāf olmadı

2. Taht-ı bāde noḳṭa-i fehm eyleyen Ḥaydar gibi

Ādem-i evvelden oldı silk-i iḫlāf olmadı

3. İrmeyen dīdār-ı Ḥaḳḳ'a ṣūretinde ādemüñ

Ṣaykal-ı 'aşḳla mir'atı henüz ṣāf olmadı

4. İstivādan cāvidān-ı cennete ḳılmaz duḫūl

Zülf-i dil-ber gibi kimki nūnla kāf olmadı

5. Ey murād iden ma'ānī-i *ṣemme vechu'l-lāh*[459]dan

Ḳanı bir şey ẓāhir it kim şeş eknāf olmadı

6. *'Alleme'l-esmāe küll*[460]ī nüñ rumūzın bilmeyen

'Aşḳ Simurg'ı olup menzil-i Ḳāf olmadı

7. Muḥkemāt u bīst ü yek rāzına bulmayan vuḳūf

Bu mu'ammāyla ol erbāb-ı inṣāf olmadı

---

[459] Semme vechu'l-lâh: Doğuda Allah'ındır, batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır.** Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

[460] Ve 'alleme âdeme'l-esmâe kullehâ: Allah Âdem'e **bütün isimleri**, **öğretti**. Sonra onları önce meleklere arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi. (Bakara, 2/31)

195b 8. Görmeyen şaḳḳa'l-ḳamerden sırr-ı rāh-ı müstaḳīm
Bulmadı Ḥaḳ'dan hidāyet merd-i a'rāf olmadı

9. Nuṭḳ-ı insāndur Miṣālī baḥr-ı ẕāt-ı ten ṣadef
Bilmeyen bu sī vü dü lü'lü'-i ṣarrāf olmadı

577

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

195b 1. Zülf-i küfrüñ tutmayan dīnle īmān bulmadı
Ya'ni ol ẓulmetde çün Ḫıżr āb-ı ḥayvān bulmadı

2. Ḳande ḥayy olur çün 'Īsā ravża-i ḥüsnüñde kim
La'l gibi leblerüñi çeşme-i cān bulmadı

3. Enbiyāveş vāḳıf olmaz ma'nā-i te'vīlden
Her kim ol kendin ser-ā-ser 'ayn-ı Ḳur'ān bulmadı

4. 'Ārif-i Rabb 'ārif-i nefs olmayan ḥayvān olur
Fevt olıcaḳ kendin ol 'ālemde insān bulmadı

5. Kör olur İblīsveş dīdāra irmez 'āḳıbet
Ṣūretin şol kimki şekl-i fażl-ı yezdān bulmadı

6. İns ü cinni ḳande feṭḥ itmek müyesser olısar
Ḫātem-i la'lüñe kim mühr-i Süleymān bulmadı

7. 'Aşḳuñuñ deryāsına müstaġraḳ olmayan senüñ
Olmadı cevher-şinās u dürr-i 'ummān bulmadı

8. Ṭoḳuz eflākı ḳaçan seyrān ider İdrīsvār
Kendüyi her kim ki 'ayn-ı çarḫ-ı gerdān bulmadı

9. Ey Miṣālī menzil-i Mūsā'ya irmez her kim ol
Ṭūr-ı ruḥsārında yārüñ nār-ı Sübḥān bulmadı

578

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

195b 1. Dest-i naḳḳāş-ı ezel çün naḳş-ı ṣūret bağladı
Kilk-i ‘aşḳla ṭılısmāt-ı miḥnet bağladı

2. Noḳṭa-i siḥr-i āferīn ḫalüñ görüp Mecnūnvār
Leylī zülfüñ bendine dil düşdi ülfet bağladı

3. Ẕātını seyr itmege ḳıldı ṣıfātuñ āyīne
Münşī-i ḳudret seni gör kim ne ḥikmet bağladı

4. Yüz sürelden ẕerre-i şems-i āsitānuñ ḫākine
‘Arşa çıḳdı n’ola devrāna şöhret bağladı

5. Ey Miṣālī Ḫıżrveş buldum ḥayāt-ı lā-yezāl
Tālibi Loḳmān’ı men peymāde şerbet bağladı

579

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

196a 1. ‘Aşḳ-ı ruḫsārıla dil ‘arşında şāhumdur ‘Alī
Maẓhar-ı ẕāt-ı ezel fażl-ı Allāh’umdur ‘Alī

2. ‘Anberīn ebrūları miḥrāb u ‘aynıdur imām
Hey ne a‘lā secdegāh u ḳıblegāhumdur ‘Alī

3. Cebhe-i bedrinde cehr oldı baña şaḳḳa‘l-ḳamer
Ya‘ni firdevs-i cemālu’l-lāha rāhumdur ‘Alī

4. Ṭañ mı olsa ḥüsnle āyīne-i gītī-nümā
Nūr-ı Ḥaḳ’dur āftāb-ı subḥgāhumdur ‘Alī

5. Devr-i ruḫsārında saṭr olmış rümūz-ı muḥkemāt
Allāh Allāh eşhedü en lā-ilāhumdur ‘Alī

6. Ḫançer-i müjgānı bir sehm-i sa‘ādetdür baña
Cān u göñlüm ḳavsi bir ebrū siyāhumdur ‘Alī

7. Ey Miṣālī ṭāli‘üm mes‘ūd çün baḫt oldı yār
Başum üzre nūrdan tāc u külāhumdur ‘Alī

580

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

196a 1. Baḥr-ı ‘aşḳa düşmeyenler dürr ü gevher bulmadı
İrmeyenler ya‘ni ‘ilm-i faẓla cevher bulmadı

2. Sī vü dü ḫırḳa ser-ā-pā her kim olmaz münḳasım
Kendüyi deryāyı ma‘nāda ṣenāver bulmadı

3. Bir daḫı aynuñ gibi faẓlā senüñ çarḫ-ı felek
Çoḳ dolandı esfel ü a‘lā ser-ā-ser bulmadı

4. Secdegāh içün cemī‘-i ‘ālemi seyr itdi dil
Ḳaşlaruñdan ḫūblaruñ miḥrāb u minber bulmadı

5. ‘Aşḳ-bāz olmaġa her sū fenn-i gūn-a-gūnla
Ḥoḳḳa-bāz çarḫ-ı zülfüñ gibi çenber bulmadı

6. Cāvidānı iki ‘ālemde ḳalur ḍāll u muḍil
Faẓl-ı Rabbü’l-‘alemīni kim ki reh-ber bulmadı

7. Āb-ı kevṣer vardur dirler cinān bāġında lebin
Ma‘rifet gibi Miṣālī āb-ı kevṣer bulmadı

581

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

196a 1. Ādemüñ idrāk idenler ‘alleme’l esmāsını

El veledu sırrı ebīh[461] olur bilür ābāsını

2. Sī vü dü ḥarf-i ḳadīm oldı ṣıfāt-ı lem-yezel

Bāṭın insānda fehm it ẕāt-ı bī-hem-tāsını

3. Cevher ü gevher-şinas ol ‘ārif-i Ḥaḳ’dur kim ol

Fehm ḳıldı nūr-ı ẕātuñ sī vü dü deryāsını

196b 4. Yaraşur ol göze göz dimek iki ‘ālemde kim

Āşikārā görmiş ol Ḫāliḳü’l-eşyāsını

5. ‘Arş-ı a‘lāya nice ḳudret bulur kim kendüde

Ḳılmaya seyr üç yüz altmış menzil-i a‘lāsını

6. Ḥaḳḳ’la Ḥaḳḳ’am dimek şol merde ṣādıḳdur kim ol

Ẓāhir ü bāṭın görüp bilmiş ola Mevlā’sını

7. Ey Miṣālī Ḥaḳ’dan a‘rāż itdi çün dīv ādemün

Ḳıble-i cān itmeyenler ḳāmet-i bālāsını

582

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

196b 1. Çü yaḳdı ‘arşdan ḥüsnüñ çerāġı

Münevver oldı eflākuñ otāġı

2. Semavāt u meh-i mihri zi-mu‘ciz

Ebed gerdān idüpdür ‘aşḳ-ı dāġı

---

[461] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

3. Yeridür cümle gülşen ḫār olursa

Kemāle irdi çünkim ḥüsn-i bāġı

4. Aḳar şehd ezilür sükker erir ḳand

Tekellüm eylese şīrīn ṭuṭaġı

5. Yesār ehli olur olmaz yemīnden

Şu kim cem‘ itmeye ṣolunda ṣaġı

6. Sücūduñdan şular kim çekdi başın

Olur İblīsveş bāġı vü ṭaġı

7. Miṣālī kim nişān isterse Ḥaḳ’dan

Nigāruñ uşta ḳara ḫaṭṭ u aġı

583

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

196b 1. Ne kevṣerdür şehā la‘l-i lebüñ cām-ı muṣaffāsı

Ki her kim içse def‘ olur göñül mir’ātınuñ pāsı

2. Ḳaddüñ ey fażl-ı bī-hem-tā senüñ şol bir elifdür kim

Zemīn ü āsmāna sāye ṣaldı şāh-ı bālāsı

3. Ataldan ḳaşlaruñ ḳavsi senüñ müjgān oḳun cāna

Dil-i divānemüñ oldı ‘imāret bu ḫarābāsı

4. Yüzüñ döndürme ey zāhid naẓar ḳıl vech cānāna

Kim andan āşikār oldı Ḥaḳḳ’uñ dīdār-ı ‘ulyāsı

5. Niçün ṭob itmeyem meydān-ı ‘aşḳ içinde cān u ser

Ki çevgān ‘arż ider her dem baña zülf-i muṭarrāsı

6. Miṣālī ehl-i ‘aşḳ ile şarāb-ı ma‘rifet nūş it

197a K’açıldı ol perī rūyuñ ḥaḳīḳat derd-i ḥamrāsı

584

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

197a 1. Ṭulu‘ itdi şeb-i ḳader ṣaçuñdan çün yüzüñ māhı
Beyān itdi baña on dört ḫaṭṭıla vechu’l-lāhı

2. Hevāy-ı zülfüñe düşdi çü dil irişdi yezdāna
Ṭarīḳ-i sünbülüñdür kim getürür yola güm-rāhı

3. Murādum yine senden sensin ey meh iki ‘ālemde
Tecellī ḳıla ki ‘uşşāḳuñ budur maḳsūd dil-ḫᵛāhı

4. Zekāt-ı ḥüsnüñi cānā ḳıl iḥsān zümre-i faḳra
Serīr-i dilde çün sensin güzellik mülkinüñ şāhı

5. Yüzüñ bāġından açıldı gül-i tevḥīd çün bülbül
Anuñçün ehl-i ‘aşḳ irgürdi ‘arşa nāle vü āhı

6. Ṣıfātuñdan Ḥaḳḳ’ın ẕātın kim idrāk eyleyeydi ger
Müselsel ‘urve-i zülfüñ aña feth itmese rāhı

7. Ledün baḥr-ı ma‘arifetdür ol aldı dürr ü gevher kim
Neheng-i ‘aşḳ olup ṭaldı anuñ ḳa‘rına çün māhı

8. Ṣıfāt olmış Ḥaḳḳ’uñ ẕātına her şey çün beden bā rūḥ
Ki vāḥiddür degül iṣnān u oldur āmir ü nāhī

9. Miṣālī teşnedür ḳandur anı deryā-yı raḥmetden
Ki sensin on sekiz biñ ‘alemüñ faẓla şehen-şāhı

585

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

197a 1. ‘Aşḳla ma‘mur olupdur göñlümüñ vīrānesi
Genc-i ḥüsnüñ şem‘ine cān olalı pervānesi

2. Nuṭḳa gel ey nūr-ı Ḥaḳ kim āb-ı ḥayvāndur lebüñ
Ehl-i ‘aşḳa her sözüñ biñ gevherüñ yek dānesi

3. Egme dīdārından özge kim gerekmez ey faḳīh
Cennet ü ġılmān u ḥūr u kevṯer ü peymānesi

4. Gözlerüñ cāmından iç miḥrāb-ı cān it ḳaşlaruñ
K’ol durur erbāb-ı faẓluñ ka‘be vü mey-ḫānesi

5. ‘Āşıḳ-ı dīdār-ı ẕātuz itmezüz ġayra naẓar
Zīra kim Ḥaḳḳ ehlinüñ Ḥaḳ’dur yine cānānesi

6. Sırr-ı esmāsın bilüp ḳalmadı kim dīnin ḳabūl
Görmedī mīrāṯa lāyıḳ atası vü anesi

7. ‘Anber-efşān ṭurreñi boynuma zencīr eyle kim
Bu Miṯālī cān u dildendür anuñ dīvānesi

586

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

197b 1. Kim içerdi ẓulmet-i ḫaṭṭuñdan āb-ı kevṯeri
‘Urvetü’l-vüṯḳādan açılmasa firdevsüñ dürri

2. Üç yüz altmış meyvesi var on ikidür şāhı hem
Ḥüsn-i çarḫında göreñ bu sidre ḳadd-i ‘ar‘arı

3. ‘Ārıż üzre her ṭaraf ol zülf-i dil-cū siḥrle
Ġāret dīn itmeġe biñ biñ çeküpdür ‘askeri

4. Yedi iḳlīmin vücūduñ ḳande herkes fehm ider
Şeh süvār-ı dīn ‘Alī’dür hem bu meydānuñ eri

5. Buldum īmān ḳıblesi ol zülf-i küfrüñ sūretin
‘Aynı īmāmı anuñ miḥrāb u minber ḳaşları

6. Dil-beri bulmaḳ dilerseñ dāmenin ṭut bir erüñ
Dehr-i dūnuñ eyleyüp ala yaşından dil-beri

7. ‘Aşḳ-bāz-ı çarḫ olmaz ma‘rifet ṭerzinde kim
Oynamaz devr-i ḳamerde şol mu‘anber çenberi

8. ‘Āşıḳam dirsin velekin bī-ḫabersin yārdan
‘Aşḳ-bāzı bu degüldür ‘aynuñ aç ey serserī

9. Anuñçün ṭoġradum erbāb-ı şirküñ baġrını
Kim kelāmumdur Miṣālī Ẕü’l-fikār-ı Ḥaydar’ı

587

mef ū lü fā i lā tün mef ū lü fā i lā tün

198a 1. Ey teşne gel ki yārüñ kevṣer dürür ṭuṭaġı
Cennetde berg-i güldür baḳ her ṭaraf yañaġı

2. Sırr-ı ezel gencine olmış ṭılısm-ı ḳudret
Levḥ-i yüzünden her sū ḫaṭṭ-ı ḳara vü aġı

3. Firdevs-i lem-yezelde ḳıldı vaṭan muḫalled
Her kime kim zülfünüñ oldı küşāde bāġı

4. Lāle yüzüñ rengini gördi ṭutışdı nāra
Gitmez anuñçün ebed baġrı içinde dāġı

5. Dünyāya meyl eyleyüp Ḥaḳ’dan olmayan ḫabīr
Azığı zehr-i zaḳḳūm oldı ṣaḳar yataġı

6. Mürde vü ṣusuz olmaḳ ‘ayb ola ger merd iseñ
Fażl-ı Ḫudā gibi çün irişdi cān belāġı

7. Menzili bundan a‘lā neyler Miṣālī k’anuñ
Cennet kūyıñdadur āsāyiş ü ferāġı

588

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

198a 1. Bugün men āb-ı vaḥdetden içüp nūş eyledüm cāmı
Ayıldum sekr-i ġafletden neyem beyhūde hengāmı

2. Beni ṭa‘n itme rāh içre deyü sen kendü ḫālüñ gör
Gözüñi aç u ġafletden uyan yār it ser-encāmı

3. Cihāna böyle gelmekden ġaraż sen seni bilmekdür
Nedür nuṭḳ u ruḫ ‘użvuñ vuḳūf ol olmaġıl a‘mā

4. Büzilür ḫilḳat-i zībā beḳā cübbeyle ol melbūs
Fenāda bāḳī ol bāḳī beḳāda eyle ārāmı

5. Eger olduñısa Ḥaḳ’dan vücūduñ sırrına ‘ārif
Ḥaḳīḳat ehline maḥrem olup yār itme cāmı

6. Eger sulṭān olam dirseñ bugün dervīş ol ‘ālem
K’anuñ her rūzı ‘ıyd oldı şeb-i ḳader oldı her şāmı

7. Hidāyet buldı yezdāndan Miṣālī tā ebed çünkim
Yüzüñ levḥinde ders itdi oḳudı defter-i bākī

589

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

198a 1. Zülf-i küfrüñ ṭutmayan erbāb-ı īmān olmadı
Oḳumaz kim ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ ehl-i Ḳur’ān olmadı

2. Faż̈l-ı Ḥaḳ’dan manṭıḳu’t-ṭayruñ rumūzın bilmeyen
Taḫt-ı bād u insle cinne Süleymān olmadı

198b 3. Görmedi kim Ṭūr-ı ḥüsnüñde ena’l-lāh āteşin
İrmedi dīdāra vü Mūsā’yı ‘İmrān olmadı

4. Enbiyāveş Ḥaḳḳ'a irdi saña kim iḳrār ider
‘Āḳıbet-i bi‘at ṭutan senden pişmān olmadı

5. ‘Ārif-i Rabb ‘ārif-i nefs olmayan yezdāndan
Ṣor tā ādem velī-i ma‘nāda insān olmadı

6. Ẕü'l-fikār-ı istivāyı çün ‘Alī bağlanmayan
Fetḥ idüp heft iḳlīmi şehrinde sulṭān olmadı

7. Fażl-ı Ḥaḳḳ'a ḳılmayan īmān u iḳrārın yaḳīn
Kāfir bī-dīn olur sermed-i müselmān olmadı

8. Ey dīn göster baña ruḫsār-ı bārīden nişān
Var mıdur bir şey ḳanı göster ki bürhān olmadı

9. Ey Miṣālī vāḳıf olan ẕerreden ḫūrşīd olur
Bulmayan yol ḳaṭrenüñ sırrına ‘ummān olmadı

590

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

198b 1. Ṣunaldan Ḥıżr-ı la‘lüñ cāna cāmı
Kemāle irdi yārı gitdi ḫāmı

2. Bilür her kim ḫadd ü zülfüñ rumūzın
Şeb-i ḳader ü ‘ıyd olur ṣubḥ u şāmı

3. Ḥayāt-ı cāvidān buldı ten ü cān
Kelām-ı ḳısmet itdüm çün ‘iẕāmı

4. Daḫı neyler behişt āb-ı ḥayātı
Kimüñ k'ala yüzüñ dārü's-selāmı

5. Ḳaçan müslim olısar o ki miḥrāb
Ḳaşuñ olmaya hem ‘aynuñ ġulāmı

6. Kelāmu'l-lāhuñ esrārın ol añlar

Kim idrāk ide i'cāz-ı kelāmı

7. Bulam dirsen Miṣālī ism-i a'ẓam

Ruḫ-ı zībāda gör fī ḍād u lāmı

591

me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

199b 1. Yüzüñ görsün şu kim görmek diler dīdār-ı Raḥmān'ı

Lebüñ Ḫıżr'ına varsun her kim ister āb-ı ḥayvānı

2. Ḥaḳīḳat dīn ü īmāna ol irdi enbiyāveş kim

Melek tek ḳıble idindi cemāl-i faẓl-ı yezdānı

3. Anuñçün rūz-ı şeb göklerden meleklerle ṭavāf eyler

Ki vechi üzre ḫalḳ itdi Ḫudā dīdār-ı insānı

4. Ne bilsün Mūsā kimdür ya Ḳuds-i ḫayme-i sırr-ı levḥ

Yüzüñ Ṭūr'ında her kim görmedi ol nār-ı Sübḥān'ı

5. Anuñçün iltifāt itmez 'ulūm-ı ġayra 'aşḳ ehli

Ki evrād itdiler ḫāl u ḫaṭṭuñda sırr-ı Ḳur'ān'ı

6. Bize īmān u dīn 'arż eylemek zāhid ü gül lāzım

Ki zülf-i ḥüsn-i dil-berdür bu ḳavmüñ dīn ü īmānı

7. Miṣālī vechüñe ṭutdı yüzin ey faẓl-ı bī-hem-tā

Ki vechüñ bāḳī vü ġayr-ı cemālüñdür senüñ fānī

592

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

199b 1. Yār-ı ḥüsnüñden gördüm dirsen Muḥabbet-nāme'yi

Aça gör dībāce-i mihr-i Muḥabbet-nāme'yi

200a 2. Faż̇l-ı yezdān ḳullarından faż̇l-ı yezdān ḳıl ṭaleb
Tā ledün ‘ilminde kimdür bilesin ‘allāmeyi

3. Münḳasım oldum ser-ā-pā ma‘nā-i Ḳur’ān’a çün
Giymişem Ḥaḳ’dan fenā bulmaz ḥaḳīḳat cāmeyi

4. Çün tamām oldı kelām-ı asmān ez-feyż̇-i faż̇l
Okuyup ceffa’l-ḳalem ḳırmak gerekdür ḫāmeyi

5. Faż̇l-ı Rabbü’l-‘ālemīne her nefes biñ biñ sipās
K’oḳudı yazdı Miṣ̱ālī Cāvidān-nāme’yi

593

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

200a 1. Nār-ı dūzaḫdur ṣaḳın meyl itme nā-dān ṣoḥbeti
Cennet isterseñ dila kesb eyle ‘irfān ṣoḥbeti

2. Şol kişi buldı kemāl u ma‘rifet kim dā’imā
Ḳıldı ehlu’l-lāh ile te’vīl-i Ḳur’ān ṣoḥbeti

3. Maḥfil-i zühhāde varup çekme zaḥmet lāyla
Kim irişdürmez seni illāya Şeyṭān ṣoḥbeti

4. Mıṣ̱r-ı ruḥsārına var faż̇lu’l-lāha nāẕır ol
Ey birāder ister iseñ Yūsuf-ı cān ṣoḥbeti

5. Verd-i cān it zülf-i küfr-i ḫaṭṭ u ḫāli āyetin
Gör nice gönlüñ müferriḥ eyler īmān ṣoḥbeti

6. Mā’il olma ey göñül her meclisi ‘irfān ṣanup
Kim bulunmaz nādir oldı şimdi inṣān ṣoḥbeti

7. Cāvidān-nāme’den nūş eyle ma‘nā-i kevṣerin
Ey Miṣ̱ālī gör ne cāndur faż̇l-ı yezdān ṣoḥbeti

594

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

200a **1.** Ḫaste cānum derdüme ṯīmār sensin yā ‘Alī

Ṭut elüm kim Ḫıżr-ı ḥikmetde er sensin yā ‘Alī

2. Olmışam āşüfte ḥāl düşmişem zār u nizār

Bī-kesm-i bī-kes olana yār sensin yā ‘Alī

3. Şīr-i bīmārı beni Süleymānveş ḳıldı esīr

Gel iriş kim ‘avn-i intiẓār sensin yā ‘Alī

4. Cān dimāġın būy-ı ṣıḥḥatle mu‘aṭṭar ḳıl zi-luṭf

Kim ḥekīm-i ḥāẕıḳ-ı bīmār sensin yā ‘Alī

5. Kime a‘lām eyleyem ben nā-tüvān aḥvāli kim

Fātiḥ her ‘uḳde müşkilkār sensin yā ‘Alī

6. Her dīnden nice himmet isteyem farż eyle kim

Kān-ı luṭf-ı raḥmet-i Ġaffār sensin yā ‘Alī

200b **7.** Yā kimüñ dergāhına varam berāy-ı merḥamet

Çün mesākin cem‘ine ġam-ḫˇār sensin yā ‘Alī

8. Bıraḳdum sensüz nice iḳdāma ḳaṣdum ola çün

Cānda miknet dīdede envār sensin yā ‘Alī

9. Gel ‘imāret ḳıl Miṣālī ḫarāb-ı ābādını

Kim anuñ ta‘mīrine mi‘mār sensin yā ‘Alī

595

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

201a **1.** Ey yañaġuñ her ṭarafdan cennetüñ ḫandān güli

V’ey faṣāḥatla anuñ güya lebüñdür bülbüli

2. Otuz iki cennet Ḥaḳḳ'a kim eylerdi duḫūl
Ḥüsn firdevsinde rāh olmasa müşgīn kāküli

3. Diḳḳat eyle 'abdı ol şol şeh-süvāruñ kim anuñ
Ḳudretinden cümle eşyāya irişmişdür eli

4. Fażl-ı Ḥaḳḳ'uñ şükr kim azād olunmış ḳulıyam
Uş yemīnümde 'ıtḳ-nāmem yazılmışdur celī

5. Ya 'Alī diyüp anuñçün ḫāk eylerem sücūd
Kim bu ṭopraḳdan tecellī ḳıldı dīdār-ı 'Alī

6. Tā ezel dīdāra irdi Fażl-ı Ḥaḳ'dan zī-şeref
Kim ki biñ cānla ṭutdı şol mu'anber sünbüli

7. Ey Miṣālī 'arif-i Rabb 'arif-i nefs olmayan
Enbiyā cem'ine irişmez ḳaçan olur velī

596

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā ilün

201a 1. Lem-yezel mülkine sermed-i şāh sensin yā 'Alī
Ẕāt-ı muṭlak hem ṣıfātu'l-lāh sensin yā 'Alī

2. Bīst ü heşt ü sī vü dü ism ü müsemmāyı ezel
Muḥkemāt u hem kelāmu'l-lāh sensin yā 'Alī

3. İncīl ü Tevrāt u Tenzīl ü Zebūr'uñ ḳāşifi
Noḳta vü hem bā-i bismi'l-lāh sensin yā 'Alī

201b 4. Ẕātından geldüñ ẓuhūr itdüñ vücūd-ı ādeme
Ya'ni vechu'l-lāh u 'arşu'l-lāh sensin yā 'Alī

5. Ādemüñ vechinde meṣṭūr-ı āyet seb'a'l-meṣān
İsm-i a'ẓam fā-yı fażlu'l-lāh sensin yā 'Alī

6. Beyt-i ma‘mūr u melā’ik ḫayme-i mi‘ād u Ḳuds
Sācid ü mescūd u beytu’l-lāh sensin yā ‘Alī

7. Evvel ü āḫir de sensin ẓāhir ü bāṭında sen
Her dü kevnüñ sırrına āgāh sensin yā ‘Alī

8. Aldı menzil kimki ṭutdı ‘aşḳınuñ ser-riştesin
Zīra kim Ḥaḳḳ’a ḥaḳīḳat-i rāh sensin yā ‘Alī

9. ‘Abd-ı muḫlişdür Miṣālī ḳılma maḥrūm cemāl
Kim ‘ināyet kānı şāhen-şāh sensin yā ‘Alī

597

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün

202a 1. İki ‘ālemden bize maḳṣūd sensin yā ‘Alī
Ẓāhir u bāṭında hem mevcūd sensin yā ‘Alī

2. Levḥ-i maḥfūẓ u kelāmu’l-lāh u ‘arş-ı müntehā
Sırr-ı mi‘rāc-ı Aḥmed ü Maḥmūd sensin yā ‘Alī

3. Ḫayme-i mi‘ad-ı Mūsā vü Mesīḥā vü Zebūr
İncīl ü Tevrāt eyle Davūd sensin yā ‘Alī

4. Ẕāt sensin hem ṣıfat-ı lem-yezel vechüñ dürür
Nāzil olan āsmān u dūd sensin yā ‘Alī

202b 5. Sī vü dü ḫaṭṭ-ı kitāb-ı cāvidān-ı ṣūretüñ
Ser-be-ser taḳsīmle ma‘dūd sensin yā ‘Alī

6. Secde emrinde mela’ik vechüñe ḳıldı sücūd
Cümle ‘ālem sācid ü mescūd sensin yā ‘Alī

7. Ḳıblegāh-ı secdegāhum pāk-ı vechüñdür senüñ
Bu Miṣālī bendeye ma‘būd sensin yā ‘Alī

598

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

204a 1. Ḫaṭṭuña şaḳḳa'l-ḳamerden kim ki fettāḥ olmadı
Çıḳmadı sermed yedi dūzāḫdan iflāḥ olmadı

2. Ḳalısardur ẓulmet-i cehl-i cehennemde çü dīv
Mihr-i ḥüsnüñ kime kim ey māh-ı mışbāḥ olmadı

3. Ġarḳ olısar 'āḳıbet fülk-i vücūda girmeyen
Baḥr-ı ẕātā düşmeyen çün Nūḥ-ı mellāḥ olmadı

4. 'Aşḳ bezminde mey-i rūḥ içmedi şol cānā kim
Ḫıżr-ı la'lüñ sāḳi 'aynuñ sāgar-ı rāh olmadı

5. Bāb-ı firdevs-i cemālu'l-lāha bulmadı ṣırāṭ
İstivādan her kimüñ destinde miftāḥ olmadı

6. Ḫadden aşdı göñlümüñ şeydālıġı ey nūr-ı 'ayn
Gel anı zülfüñe çek zencīre k'ışlāḥ olmadı

7. Vāḳıf olduñsa Miṣālī *ṣemme vechu'l-lāh*[462]dan
Ḳanı bir şey k'anda nūr-ı ẕāt-ı īẓāḥ olmadı

[462]Semme vechu'l-lâh: Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz **Allah'ın yüzü (zatı) oradadır**. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir. (Bakara, 2/115)

3.10. MÜSTEZÂD

1

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

mef ū lü fe ū lün

48b 1. Ben muṣḥaf-ı hüsnüñde bu gün gördüm İlāh'ı

Ey ḳaşları miḥrāb

Yüzüñdür īmānum u ṣaçuñ küfr-i siyāhı

Ey çehre-i meh-tāb

2. Mürdeyken ebed çeşme-i ḥayvāna irişdi

Ḥayy oldı çü 'Īsā

Her kime bugün hādī ola fażl-ı İlāh'ı

Ol nuṭḳ ḥayāt-ı āb

49a 3. Reyḥān ḫaṭṭlaruñ şābb ḳaṭaṭ bulalı ey meh

Mi'rāca irişdüm

Gördüm Ḥaḳḳ'ı vechüñde ḳamer gibi gümāhı

Ey sünbül-i pertāb

4. Ḥüsnüñ varaḳuñ sūre-i Yāsīn oḳudum tā

Ey maẓhar-ı Allāh

Zülfüñ baña gösterdi ṣırāṭ-ı Ḥaḳḳ'a rāhı

Feṭḥ oldı baña bāb

5. Gönlüm evini eyledi yaġma bugün ey şūḫ

Ol ḫançer-i ġamzeñ

Çeşmüñ baña tā ḳıldı niḥān nice nigāhı

Ey mül lebi sīr-āb

6. Cānuma benüm Ka‘be yüzüñ ‘aynuñ imāmum

Ey ḳıble-i vaḥdet

Ma‘būd-ı muḥaḳḳaḳ yaḳīn ol vech-i İlāh’ı

Oldı baña īcāb

7. Ġam çekme cihān ḫalḳı eger düşmen olursa

Heb sana Miṣālī

Çün oldı ebed fażl-ı Ḫudā peşt-i penāhı

Ol bedr-i cihān-tāb

2

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

mef ū lü fe ū lün

120a 1. Ey Ka‘be ḥüsnüñe ḳılur secde-i Raḥmān

120b Gerdūn-ı mu‘allaḳ

Çün saña melek gibi sücūd itmedi Şeyṭān

Red itdi anı Ḥaḳ

2. Āyīne-i dil sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ’a merkez

Oldı vü ḳıl idrāk

Yazılsa ṣıfat olur o dem ki ola pinhān

Bil ḳuvvet-i muṭlaḳ

3. Dīdāra irişdi ebedī oldı behiştī

Żāt-ı ezelīden

Yedi ḫaṭṭ-ı eflāk ma‘ānuñ senüñ ey cān

Her kim ki ḳılur şaḳḳ

4. Ḥaḳ bildi vü Ḥaḳ'dur didi der-ẓāhir ü bāṭın

Fī ḍādla lāmı

Şol k'aña yaḳīn itdi bugün dīnle īmān

İḳrārına sıdḳ

5. Manṣūr-ı ḥaḳīḳīyi çü fehm eyledi der-dil

Manṣūriyye Baġdād

Mest oldı mey-i 'aşḳla derhāl şitābān

Fāş itdi ene'l-Ḥaḳ

6. Gencine-i sırr-ı ezelīdür ḫaṭṭ-ı ḥüsnüñ

Ol açdı ṭılısmın

Kim geçdi ṣırāt-ı ṣaçuñ otuz iki Ḳur'ān

Ders eyledi bir raḳḳ

7. Vaṣl-ı ebedī buldı ġanī oldı Miṣālī

Fażl-ı Ḥaḳḳ'a minnet

Mātemde dürür irmedi dīdāra çü her an

Zāhid gir erzaḳ

3

mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

mef ū lü fe ū lün

197b **1.** 'Aşḳuñda ḳomaz her ki eyā ḫüsrev-i ḫūbān

Ol iki cihānı

'Aşḳuñda degül ṣādıḳ inanma be-Ḳur'ān

Ey nūr-ı ma'ānī

2. Her kim ki senüñ Ka‘be ḥüsnüñe nigārā

Olmaz çü melek sācid

‘Ayne’l-yaḳīn[463] ol dīv-i la‘īn oldı Şeyṭān

Yoḳdur hem īmānı

3. İrişdi yine mevsim-i gül sākī-i ḳadeḥ

Ṣun sāġar-ı gül-gūn

Kim girmez ele böyle daḫı furṣat-ı devrān

Fevt eyleme anı

4. Vaṣluñdan ıraġ ey büt çīn ‘ateş-i hicre

‘Uşşāḳını her dem

Yandurma iken luṭf eyle it vaṣlını iḥsān

Ey dil-ber-i cānı

5. Her kim ki bu gün içdi nigāruñ mey-i la‘lin

198a Ol buldı Miṣālī

Çün Ḫıżr-ı ezel dünye vü ‘uḳbāda ebed cān

Ol olmadı fānī

[463] Summe le terevunnehâ ‘ayne’l-yakîn: Yine andolsun, onu **gözünüzle** kesin olarak göreceksiniz. (Tekâsur, 102/7)

3.11. NAZM

1

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

210b Yedi yüz ṭoḳsan yedidür zāhirā oldur ṣıfāt

Hem bulardur ‘ālem-i bi’l-ḳuvvede bī-şibh-i ẕāt

On iki kez bīst ü heşt ü sī vü dü sırr-ı ezel

Ẓāhir olur kim budur esrār-ı ‘ilm-i müşḳilāt

Ḥarf ü noḳṭa bāṭın yigirmi yedidür anuñ

Bu rumūzı fehm idenler buldı āteşden necāt

2

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

210b Bīst ü yek hem on sekiz kez bīst ü heşt ü sī vü dü

Şol aġac kim zāhir ü bāṭında birdür dime dü

Beş yüzle oldı yetmiş bir budaġ u yapraġı

Ḥaḳḳ’a irdi fehm iden bu iki ismi ey ulū

Bīst ü heşt ü sī vü dü ne bār hem otuz iki

Sī vü dü nuṭḳuñ yerine ḳısmet it ey nīlḫū

3

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

210b Birdür amma ḳırḳla ṭoḳuz yüz altmış oldı ol

‘Ārif ol bu iki ismi kendüzüñde ara bul

Biri ẕāta ḳırḳı ṭaḫmīre ṭoḳuz yüz altmış

Sī vü dü vü bīst ü heşt on altı kerre uşta bul

4

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

210b Beşdür ammā yüz ü ṭoḳsān beş daḫı andan çıḳar

Altı kerre sī vü dü sekiz ḫuṭūṭa mu‘teber

211a Bu mu‘ammā küntü kenzüñ kenzine olmış ṭılısm

Nāẓır ol kim bīst ü heşt Ḳur’ān’a hem mīzān düşer

5

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a İki noḳṭa beş ḥurūf u dört yüz yetmiş sekiz

Yedi kerre bīst ü heşt ü sī vü dü dür bilesiz

Sekizi sekiz behişt ü ḳırḳı rūz-ı erba‘īn

Cennet-i ‘adne hem oldur bāb ey ehl-i temīz

6

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a Ḥarf ü noḳṭa oldı yigirmi sekiz eczā ile

Yüz ü hem seksān ‘adeddür cümle a‘lā ile

Yedi kerre bīst ü heşt iṣney ‘aşer āyāt-ı levḥ

Ẓāhir olur baḳ bu isme dīde-i bīnā ile

7

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a Penc ḥarf ü līk eczā ile olur bīst ü heşt

Yedi kerre bīst ü heşt ḥarfeyn nūn kāf geşt

Bu mu‘ammā ismini idrāk idersen ‘aşḳla

Añlarısañ ger bu menzilde nedür seyrān-ı geşt

8

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a Ol nedür kim āḫiri altmış ikidür evvelī

Lām u dāl u fīden izhār oldı ser-tā-pā celī

Kāf u ṭī da ‘ayn u ḥīdur aṣlı zī bī dī belī

‘Ārif-i ẕāt oldı fehm iden bu sırrı çün ‘Alī

9

fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a Ol nedür kim hiç görinmez gören ü görmeyen ol

Söylemez ammā cemī‘-i şeyde güyā olan ol

Bu ‘acebdür yemez içmez yine yiyen içen ol

Uyumaz bī-cāndur lakin yatup uyuyan hem ol

3.12. TUYUĞ

1

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211a Ey cemālüñ maẓḥar-ı ẕāt-ı Ḫudā

Ḳıblegāh-ı enbiyā vü evliyā

Bīst ü heşt ü sī vü dü dür ḫaṭṭlaruñ

Ya‘ni ādemdür dıraḫt-ı müntehā

2

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

211b Otuz iki nuṭḳ-ı bī-çūn u çirā

Bir iken sī vü dü ḥarf oldı çerā

‘Ālem-i bi’l-ḳuvveden ẕāt-ı Ḫudā

Hem bular oldı ṣıfāt-ı kibriyā

3

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Yüzüñe yüz ṭutdı cümle enbiyā

Kim ḥaḳīḳat-i Ka‘be oldı bī-riyā

Vechine döndürdi vechi Muṣṭafā

Anuñçün k’ol durur veche Ḫudā

4

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey yüzüñ ‘arş u ṣaçuñ ẓıll-ı Ḫudā

K’ande mi‘rāc eylemişdür Muṣṭafā

Ey cemālüñ ḥaşrgāh-ı enbiyā

Secdegāh-ı aṣfiyā vü etḳıyā

5

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḫaṭṭuñ *men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb*[464]

Kim ḥaḳīḳat ol durur ümmü’l-kitāb

Otuz iki nūra andan feṭḥ-i bāb

Oḳuyanlar Ḥaḳ’dan oldı kām-yāb

6

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

İstivādan yedi ḫaṭṭ ey kām-yāb

Heşt cennet sırrı olur feṭḥ-i bāb

Ḥaḳḳ’a irmez bu rumūz-ı bilmeyen

Cehd idüp biñ kez oḳursa kitāb

7

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ṣaçuñ ebrū cemālün āftāb

‘Arş-ı vechüñden nüzūl itdi kitāb

Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur ḫaṭṭuñ ey māh-tāb

K’andan oḳundı ḥaḳīḳat bāb bāb

---

[464] Ve men ‘inde hu ‘ilmü’l-kitāb: Kâfir olanlar: Sen resûl olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah **ve yanında Kitab'ın bilgisi olan** (Peygamber) yeter. (Ra‘d, 13/43)

8

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt

K’andan iẓhār oldı sırr-ı müşkilāt

212a Yüz saña ṭutdı cemī‘-i kā‘ināt

Sende keşf oldı rumūz-ı muḥkemāt

9

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey dü çeşmüñ sī vü dü esmā-yı ẕāt

Lām u bā la‘lüñ dürür āb-ı ḥayāt

Altı kerre sī vü dü ez-şeş cihāt

Ẓāhir olur uşṭa Ḥaḳ’dan beyyināt

10

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Sī vü dü ḫaṭṭuñ ki saṭranc-ı ṣıfāṭ

Anı seci‘ itdi yed ḳudretle ẕāt

Pīl ü ferz ü şāh u ruḫ piyāde at

Oynayı gör k’olmayasın anda māt

11

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Bīst ü nühdür ṣūretüñden muḥkemāt

Gel oḳı kim ḫaṭṭlaruñdur beyyināt

Sī vü dü ḫaṭṭuñ ṣıfāt-ı ‘ayn-ı ẕāt

Sende derc oldı cemī‘-i kā‘ināt

12

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Fażl-ı Ḥaḳ’dur pādşāh-ı ma‘rifet

Fażl-ı Ḥaḳ’dur maẓhar u ẕāt-ı ṣıfāt

Fażl-ı Ḥaḳ’dur bize ‘ālī menzilet

Oldı rūşen gün gibi ez-şeş cihāt

13

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ cennet ehline berāt

Cūy-ı la‘lün çeşme-i āb-ı ḥayāt

Ṭopṭolu senden cemī‘-i ka‘ināt

Añlayanlar buldı āteşden necāt

14

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Gönlüñi zülfünden anuñ itme ḫaṣṣ

Cān erit ‘aşḳla cismün eyle ġaṣṣ

Egñüñe giy ḫil‘at-i ‘aşḳı ḥadeṣ

‘Aḳluñı ‘aşkında cem‘ it ḳılma beṣ

15

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

212b Āsmān-ı rūḥa gel eyle ‘urūc

Üçyüz altmışdur gör on iki burūc

Altı bīst ü heşt ü altı sī vü dü

Görinür bu ma‘nā virse saña evc

16

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey dehānuñ maḥzen ü nuṭḳ aña genc

Nūş iden ol şerbeti bulmadı renc

Yedi ḫaṭṭuñ otuz iki eyledi

İstivādan ey ḳamer erbāb-ı senc

17

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

‘Aşḳuña düş olalı döndi mizāc

Göñlüm itmez ġayruñla imtizāc

Devr-i ‘İsā’dur kime mü’min diseñ

Arayıcaḳ bulunur ḳoynuñda ḫāc

18

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḥabibüñ mihr ü ḳaşuñ māh-ı genc

V’ey dehānuñda lebüñ miftāḥ-ı genc

Bāġ-ı gülzār-ı cemālüñ ṣaḳla kim

Ṣunmasun şeftālüne el her silunc

19

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kürsī-i Ḥaḳḳ’a nüzūl itdi Mesīḥ

Fażl-ı yezdān ya‘ni Mehdī’dür ṣarīḥ

Virdi esrār-ı ḳıyāmetden nişān

Añlayanlar oldı dīninde ṣaḥīḥ

20

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Dest-i ḳudret ādemüñdür iftitāḥ

Ḫāk-i pākin ḳıldı taḫmīr çal ṣabāḥ

Sā‘ati ṭoḳuz altmışdur anuñ

Sırrın ara Ḥaḳ’dan isterseñ necāḥ

21

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ṣaçuñ isrā yüzüñ şems-i ṣabāḥ

V’ey gözüñ peymāne la‘lüñ cām-ı rāḥ

213a *El veledu sırrı ebīh*[465]i fehm iden

Anesi südi aña oldı mübāḥ

22

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Saña keşf olmazsa Ḥaḳ’dan ‘ilm-i rūḥ

İrmedüñ Ḥaḳḳ’a sürerseñ ‘ömr-i Nūḥ

Burc-ı maġribden göründi āftāb

Tevbe itmek aṣṣı itmez ey naṣūḥ

[465] El veledu sırrı ebīh: **Çocuk babanın sırrıdır.** (Bkz. Aclûnî, C.II, 2911)

23

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Yār elinden nūş ḳıl cām-ı ṣubūḥ

Furṣatı fevt itme bulduḳda fütūḥ

Ma‘rifet kesb eyle k’oldur ḳuvvet rūḥ

Keştīye gir ḳopmadın ṭufān-ı Nūḥ

24

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḫaṭṭuñ ḥavrā cemālüñ ḳaṣr u kāḫ

Müntehā ḳaddüñ dü destüñ aña şāḫ

Çar-deh bend oldı anda her budāḫ

Ẓāhir oldı bīst ü heşt Ḳur’ān’a bāḫ

25

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḳa‘be-i Ḥaḳ’dur cemāli ey şuyūḫ

Sācid ol ur dīve la‘netden külūḫ

Ḥażret-i Ādem’den a‘raż eyleme

Vālidüñdür ‘izzet eyle olma şūḫ

26

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Keşf olaldan ey ṣanem gülzār-ı ruḫ

‘Ālemi ġarḳ itdi nūra tār-ı ruḫ

Vech-i Ḥaḳḳ’ı eyledi iẓhār-ı rūḫ

Küfr ü īmān ‘arż ider ol tār-ı ruḫ

27

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ ṣūret-i fī lām u ḍād

K’anı idrāk itmeyendür ḳavm-i ‘Ād

Gösterenler rāh-ı Ḥaḳ’da ictihād

‘Āḳıbet dīdāra irdi oldı şād

28

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

213b Yüzüñe yüz ṭutdı erbāb-ı şühūd

Kim yüzüñdür maẓhar-ı ẕāt u dūd

Gerçi zāhid ‘arż ider dā‘im sücūd

Cem‘inüñ sırrın ne fehm ider yehūd

29

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Vechüñe Ḥaḳ’dur didi ehl-i şehūd

K’aña ḳarşu ḳaldılar dā’im sücūd

Ka‘be-i vechüñ rümūzın fehm iden

Çün melāik secdeye baş egdi zūd

30

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey sevād-ı a‘ẓamuñ oldı şehīd

Kim yüzüñdür cem‘-i yevmü’l-mezīd

Ey cemālüñ ey faẓla rūz-ı ‘ıyd

Cān viren ‘aşḳuñda oldı Ḥaḳ şehīd

31

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Rūz-ı ḥaşr oldı semādan indi dūd

Fehm idenler oldılar ehl-i su‘ūd

Cümle ‘ālem buldı nuṭḳuñdan vücūd

Sī vü dü ḫaṭṭuñ aña oldı şühūd

32

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey lebüñ pālūde-i terden leẕīẕ

Şehd-i şīrīn āb-ı kevṯerden leẕīẕ

Nāzla bir gülümse Ḥaḳḳ’a anuñ

Nice ervāḥ-ı muṭahhardan leẕīẕ

33

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḳılan zülfüñ ṣırāṭından ‘ubūr

Ehl-i cennet oldı vü buldı sürūr

İçdi la‘lüñden bu gün mā-i ṭahūr

Buldı her bir ḫaṭṭuñı ġılmān u ḥūr

34

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

İnbisāṭı sī vü dü ḥarfüñ ey yār

Bā-i noḳṭa oldı ṣad şast u çehār

214a Sırr-ı pence gösterür gel ḳıl şümār

Hem yüz on dört sūre eyler āşikār

35

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ki ser-tā-pā vücūduñ nūrdur

Nāẓır olmayan bu nūra kördür

Otuz iki ḫaṭṭ yüzüñde ḥūrdur

Bilmeyen bu sırrı Ḥaḳ'dan dūrdur

36

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Dört kirpik iki ebrū mūy-ı ser

Ẓarfla maẓrūf on dört şerḥ ider

Ḫaṭṭ-ı serden idicek şaḳḳa'l-ḳamer

Saña virür nuṭḳ-ı ādemden ḫaber

37

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Çār müjgan dü ebrū mūy-ı ser

Yerleriyle çār-deh bedr-i ḳamer

Çār-dehdür hem-çenān ḫaṭṭ-ı peder

Nuṭḳ-ı ādemden saña virür ḫaber

38

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Çār-dehdür ḫaṭṭ-ı māderle peder

Yerleriyle bīst ü heşt Ḳur'ān ider

Āb u ḫāk u bād u āteşden ey yār

Dört kere bīst ü heştdür ḳıl naẓar

39

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Şanz-deh ḫaṭṭ-ı siyāh-ı dil-pezīr

Şanz-deh ḫaṭṭ-ı beyāz-ı lā-naẓīr

Sī vü düdür ger ‘anāṣır gözlesüñ

Dört kez otuz iki olur ey münīr

40

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

On yedi rek‘at ki farż oldı ḥażar

Yāz-deh ender-sefer ey nāmver

Bīst ü heşt olur olursa cem‘ ger

Cem‘e on beş ya‘ni sī vü dü ider

41

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

214b Yedişerdür Ka‘be’de ṭavaf ḥacer

Ḥacc u ‘umre ibtidādur ḳıl naẓar

Yedi yedi hem ḳudūmıla vedā‘

Bīst ü heşt ider bu da ey nāmver

42

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Küntü kenzüñ sırrı nuṭḳuñdan ẓuhūr

Buldı ey māh-ı cemāl ḳarż-ı nūr

Levḥ-i Mūsā ḫaṭṭ u cebheñ aña Ṭūr

Ey cemālüñ sırr-ı Furḳān u Zebūr

43

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ vech-i faẕlu’l-lāhdur

Ya‘ni on dört ism-i ẕātu’l-lāhdur

Ṣūretüñ sırr-ı kelāmu’l-lāhdur

Ḥaḳ’ı idrāk itmeyen güm-rāhdur

44

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ genc ü zülfüñ mārdur

Ḫadd ü cebheñ nūrdan ezhārdur

Secde ḳılmayan ḳaşuñ miḥrābına

Bil anı Şeyṭān u aṣlı nārdur

45

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kirpigüñ ḳaşuñ kelāmu’l-lāhdur

Bir naẓar ḳıl ṣūretu’l-lāhdur

Çeşm ü ebruñ şekl-i faẕlu’l-lāhdur

Allāh Allāh gör ne sırru’l-lāhdur

46

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḫaṭṭ u ḫālüñ Cāvidānī-nāme’dür

Sırr-ı ‘arşu’l-lāh Muhabbet-nāme’dür

Añlayasın bilesin ne nāmedür

Cür’etüñ ger fī ü ḍād u lāmadur

47

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a ṣūretüñ mir'ātdur

Dil mücellāsında nuṭḳuñ ẕātdur

215a Maḫrecinde sī vü dü eṣvātdur

Ḥarfe gelse der-ṣıfat-ı āyātdur

48

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Baḳ yüzüñde ṣūret-i yezdānı gör

Ya'ni fażlu'l-lāh-ı 'alīşānı gör

'Arş-ı veche nāzil oldı anı gör

Gör ne taḥta geçdi ol sulṭānı gör

49

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey vücūduñ ḫayme-i mī'āddur

Añlamayan anı ḳavm-i 'āddur

Ḥācibeynüñ lām-ı 'aynuñ ṣāddur

Ṭoḳsan altıdur noḳṭasuz ṣāddur

50

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Sırrını keşf eyledi erbāb-ı rāz

Āsmān-ı ġayba pervāz itdi bāz

Vaṣl-ı Maḥmūd isteriseñ ey āyāz

Ḳarşusına şem' gibi cān güdāz

51

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Elli vaḳitdi ṣalāt-ı bī-niyāz

Ḫamse nāzil oldı keşf itdi rāz

Bīst ü heşt ü sī vü dü oldı namāz

Secdeden baş çekme der ‘ömrdür az

52

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Fażl-ı Ḥaḳ’dur dīnle īmānımuz

Kuds u ḫayme Ka‘be-i Raḥmān’umuz

Fażl-ı Ḥaḳ’dur lem-yezel sulṭānumuz

Bende yüz oldı şeh-i devrānumuz

53

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ṣūretinde ādemüñ Ḳur‘ān bizüz

Maẓhar-ı Ḥaḳ çehre-i yezdān bizüz

Yaz-dehdür esmāe küll insān bizüz

Ḳanı teşne çeşme-i ḥayvān bizüz

54

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

215b Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Ken‘ān bizüz

Ṭūr’ında Mūsā-i ‘İmrān bizüz

Ẕāt-ı muṭlaḳ bizdedür bürhān bizüz

On sekiz bin ‘āleme sulṭān bizüz

55

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ādem ü Ḥavvāy'la rıḍvān bizüz

Āb-ı kevs̱er-i ḥūrla ġılmān bizüz

Bāġ-ı gülzār-ı bahāristān bizüz

Lāle vü nesrīn gül ü reyḥān bizüz

56

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Bülbül-i rūḥü'l-ḳudsdür bu nefes

Nice bir ḥabs eyleyesin der-ḳafes

Kendüñi fehm ide gör ey bü'l-heves

Bil ki ḳandan geldi saña bu nefes

57

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Rūḥ-ı Ḥaḳ'dan saña baḫş oldı nefes

Rūḥuñı bilmek saña farż oldı bes

Bunda fehm it sen seni ey bü'l-heves

Aṣṣı ḳalmaz ṣoñra ṣandıḳda ḳafes

58

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḥamdu'l-lāh Ḥaḳ'dan oldı Ḥaḳḳ-şinās

Ḳalmadı mir'āt-ı dilde jeng ü pās

Ḥaḳḳ'a irdüñ gitdi ẓannıla ḳıyās

Sen gerek şād ol gerekse ṭut yās

59

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Nuṭḳ-ı ḥaḳ dil ḫānesinde ẕātmış

Ṣūret-i insān aña mir’ātmış

Lafẓa gelse der-ṣıfat-ı āyātmış

Otuz iki ḥarfle ġāyātmış

60

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ’a ṣūretüñ mir’ātmış

Ehl-i ‘aşḳa ḫaṭlaruñ āyātmış

216a Nuṭḳ-ı ẓāhirde ṣıfāt-ı ẕātmış

Ey cemālün sī vü dü ebyātmış

61.

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Lü’lü’-i cān iste gel ‘ummāna düş

Ma‘rifet ġavvāṣı ol Ḳur’ān’a düş

Küfri terk it gel berü īmāna düş

Teşne iseñ çeşme-i ḥayvāna düş

62

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kim ki ḳıldı leblerüñ ḫamrını nūş

Oldı mest-i sermedi bī-‘aḳl u hūş

Ḳaşlaruñ miḥrābına kim oldı dūş

Secde-i ṭa‘zīme itdi çün sürūş

63

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ten cihān u cān u faż-ı Ḥaḳ'mış

Dīnle īmān u faż-ı Ḥaḳ'mış

Kāşifü'l Ḳur'ān u faż-ı Ḥaḳ'mış

Fālikü'l-insān u faż-ı Ḥaḳ'mış

64

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Nūr-ı muṭlaḳ ẕāt-ı muṭlaḳ faż imiş

Ẓāhir ü bāṭında hem Ḥaḳ faż imiş

Cebhe-i ḳamrāda *ve'n-şaḳḳ*[466] faż imiş

Şāriḥ-i esrār-ı muġlaḳ faż imiş

65

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kāşifü'l-esrār-ı faż-ı Ḥaḳ'mış

Dīdede envār-ı faż-ı Ḥaḳ'mış

Fehm iderseñ yār-ı faż-ı Ḥaḳ'mış

Cümle ḳula Settār faż-ı Ḥaḳ'mış

[466] İkterebeti's-sâ'atu ve'n-şakka'l-kamer (kameru): Kıyamet yaklaştı **ve ay yarıldı.** (Kamer, 54/1)

66

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Dil-berā Manṣūr kim zülfüñden aṣ

Ḳılma dīvāneyi zencīrden ḫalāṣ

Ey ṣadef ‘ālem vücūduñ dürr-i ḫāṣ

Ayaguñ ḥāḳ olmasun yüzüme baṣ

67

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

216b Ey ki senden ṭopṭoludur rūy-ı ‘arż

Şarḳ u ġarb u fevḳ u taḥt u ṭūl-ı ‘arż

Māh ile ḫūrşīdin almış nūrı ḳarż

Pes saña yüz ṭutmaḳ oldı bize farż

68

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Yedi ḫaṭṭuñ ṣūret-i şābb ḳaṭaṭ

Ḫaṭṭ-ı ser ikidür olur heşt ḫaṭ

Otuz iki ẓāhir olur bī-ġalaṭ

Añlayanlar oldılar ehl-i vaṣaṭ

69

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Nuṭḳa gel ey māh bulsun cān ḥıẓ

Ḥaḳḳ-ı nefsden eylemez mi insān ḥıẓ

Oḳı Ḳur’ān başla bismi’l-lāh ile

Ḳılmaz ise ger ne ġam-ı Şeyṭān ḥıẓ

70

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Faż̈l-ı Ḥaḳ̇’dur çeşm-i ebrūyla sem‘

‘Ārif ol bu sırrı Ḥaḳ̇’dan eyle sem‘

Gel berü ḳıl başuña ‘aḳluñı cem‘

Yanmaġa pervāne iseñ uşta şem‘

71

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Lām u bā la‘lüñden içdüm bir ayaġ

‘Ālem-i tevḥīde ḳaldurdı ayaġ

Oldı ser-mest bū-yı zülfüñden dimāġ

Ey ḫaṭṭuñ ḥūr u yüzüñ gülzār u bāġ

72

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Derd-i cennetdür cemālinde yanaġ

K’urdı cān bülbülüñ baġrına dāġ

Dāne ḫālüñ göñlüme zülfüñ duzaġ

Ol durur dīvāne-i zencīr ü baġ

73

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḳıldı göñlüm ‘anberīn zülfüñ yataġ

Dökdi ‘aşḳuñ kişver-i dilde otaġ

217a Gülşen-i ḥüsnüñe hem-dem ḳılma rāġ

Göricek nā-maḥrem ḳaldur ayaġ

74

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Leblerüñden kimki içdi bir ayaġ

Pīr gibi istemez artıḳ dayaġ

Bir zamān bu naġmeye gel ṭut ḳulaġ

Gör ne söyler mürġ-i cān ey gül yanaġ

75

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey sözüñ ‘Anḳā vücūduñ kūh-ı Ḳāf

V’ey dü zülfüñ biri nūn biri kāf

Ehl-i Ḥaḳḳ olmadı ‘aşḳuñda güẕāf

İrdi dīdāra olan āyīne ṣāf

76

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Fī vü ḍād u lāmdur tāc-ı şeref

Ẓāhir ü bāṭın odur cāy-ı kenef

Cümle ‘ālem düşmen olsa eger

Faẓl-ı Ḥaḳ’dur çün penāhuñ lā-tuḫaf

77

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kime kim keşf oldı sırr-ı *men ‘aref*[467]

‘Ārif-i Rabb oldı vü buldı şeref

Ṣūret-i Ḥaḳ ẓāhir oldı her ṭaraf

Fehm idenler āyete oldı ḫalef

78

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey Miṣālī cāvidāndur fażl-ı Ḥaḳ

Gevher-i künc-i nihāndur fażl-ı Ḥaḳ

Şāh-bāz-ı lā-mekāndur fażl-ı Ḥaḳ

Ḫāliḳ kevn ü mekāndur fażl-ı Ḥaḳ

79

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

İstivāyı ḳılmayan farḳından farḳ

Tīgle itmek gerekdür anı ḥarḳ

Şol ki bu menzilde oldı ehl-i zerḳ

Nūr-ı dīdār urmadı ‘aynına berḳ

[467] Men ‘arefe nefsehü fekad ‘arefe rabbehü: **Nefsini bilen** Rabbini bilir. (Bkz. Aclûnî, C.II, 2532)

80

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

217b Ḳılmayan vechüñde rūy-ı Ḥaḳḳ'ı farḳ

Ḥaḳ'dan ıraġ oldı tā ġarb u şarḳ

İstivāyı eyleyen farḳında farḳ

Ḥaḳḳ'ı ẓāhir gördi ender-ġarb u şarḳ

81

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ṣūretüñden ẓāhir olur rū-yı Ḥaḳ

Parmaġuñla ger idersüñ māhı şaḳḳ

Bilmeyenler Ḥaḳḳ'ına buyurdı Ḥaḳ

Fāḍribū külle benān fevḳa'l-a'naḳ [468]

82

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kıble ḳıldı ṣūretüñ çarḫ-ı felek

Zīra vechu'l-lāhsın yoḳ bunda şek

Şirk iden saña yeri oldı derek

Mālikü'l-emlāksın yok müşterek

[468] Fadribû fevka'l-a'nâkı vadribû minhum külle benân: Hani Rabbin meleklere: Muhakkak ben sizinle beraberim; haydi iman edenlere destek olun; Ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım**; vurun boyunlarına! Vurun onların bütün parmaklarına!** diye vahyediyordu. (Enfâl, 8/12)

83

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḳıble-i erbāb-ı ma‘nādur yüzüñ

Cennetüñ kevs̱er şarābıdur sözüñ

Ḥarf ü noḳṭa altıdur iki gözüñ

Ḥāliḳ u Ḫallāḳ-ı ‘ālemdür özüñ

84

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Faẕ̇l-ı yezdāna tevellā eyledüñ

Sevmeyenlere teberrā eyledüñ

Cān evin ‘aşḳına me’vā eyledüñ

Ḥaḳ yüzin Ka’be-i ‘ulyā eyledüñ

85

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḥamdu’l-lāh-ı faẕ̇l-ı ma‘būd eyledüñ

Enbiyāveş anı mescūd eyledüñ

‘Āleminden anı maḳṣūd eyledüñ

Allāh Allāh gör ki ne sūd eyledüñ

86

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ehl-i Ḥaḳḳ’uñ ḳıblegāhıdur yüzüñ

Nūr-ı tevḥ̄id-i İlāh̄ī’dür yüzüñ

218a Heft ‘arşuñ mihr ü māhıdur yüzüñ

Eşhedü en lā ilāhıdur yüzüñ

87

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ṣūret-i faż̇l-ı Ḫudā’dur ṣūretüñ

Maẓhar-ı ẕāt-ı ‘alādur ṣūretüñ

Cām-ı Cem’sin Ḥaḳ-nümādur ṣūretüñ

Ḫurşīd-i ‘arż̇ u semādur ṣūretüñ

88

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Sī vü dü nuṭḳun beyānıdur yüzüñ

Bedr ü şems-i lā-mekānīdur yüzüñ

Maḥzen-i kenz-i nihānīdur yüzüñ

Sūre-i seb‘a’l-meṡānīdür yüzüñ

89

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Yüzüñe naḳş itdi naḳḳāş-ı ezel

İsm-i ẕātı ey cemāli lem-yezel

Ya‘ni ḳıldı çār-deh ḫaṭṭa bedel

Ṣūretu’l-lāh oldur bī-‘ilel

90

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ āftab-ı bī-zevāl

V’ey ḫaṭṭuñ ḥavrā lebüñ āb-ı zülāl

Muṣḥaf-ı Ḥaḳ’dur yüzüñde ḫaṭṭ u ḫāl

Kim ki gördiyse didi Celle Celāl

91

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Fażl-ı Ḥaḳ'dur pādşāh-ı lem-yezel

Kāşif-i esrār-ı edyān u milel

Ḳıblegāh-ı enbiyādur tā ezel

Bildi ol kim oldı ḳalbi bī-'ilel

92

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey yüzüñ levḥinde zülfüñ cīm u dāl

Çarḫ-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ māh-ı hilāl

'Ārıżuñ cennet lebüñ āb-ı zülāl

Ḥüsn içinde pādşāhsın lā-yezāl

93

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

218b Ey cemālüñ maṭla'-ı şems-i ezel

K'ol durur envār-ı ẕāt-ı lem-yezel

Sī vü dü ḫaṭṭuñ ṣıfāt u 'ayn-ı ẕāt

K'irmez aña cāvidān ḫarḳ u ḫalel

94

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey gözüñ sem' ü ḳaşuñ fī ḍād u lām

Ḥaḳ yüzüñe ḫūr u ġılmāndur ġulām

Sī vü dü vechüñde cem' oldı tamām

Ya'ni sensin Mıṣr-ı cāmi' ve's-selām

95

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Berr ü baḥr u ‘arş u āfāḳı menem

Nūr-ı ẕāt fażl-ı Ḫallāḳ’ı menem

Maẓhar-ı Ḥaḳḳ’am çü Ḥaḳ bāḳī menem

Āb-ı kevṯer ṣūyıyam sāḳī menem

96

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Vech-i pākında Ḫudā’yı görmişem

Ya‘ni kim fī ḍād u lāmı görmişem

Anda ben dārü’s-selāmı görmişem

‘Alleme’l-esmā tamāmı görmişem

97

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kendümi Allāh’a teslīm eyledüm

Ya‘ni nuṭḳ-ı Ḥaḳḳ’a taḳsīm eyledüm

‘Ārifem çün nefsi tefhīm eyledüm

Nāmumı dāl u elif mīm eyledüm

98

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Başumı ben fażla ḳurbān eylerem

Cānumı ‘aşḳıla sūzān eylerem

Vechümi vechine ḥayrān eylerem

Ḥaḳ cemālün ḳıble-i cān eylerem

99

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḫuṭūṭuñ ḥūr u ġılmān-ı cinān

Cūy-ı la‘lüñ selsebīl-i cāvidān

219a Ey sevād-ı a‘ẓamuñ nūr-ı duḫān

K’ande gösterdi cemālin müste‘ān

100

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ṣūret-i Ḥaḳ’dur yüzüñ ey meh cebīn

K’aña yüz ṭutanlar oldı ehl-i dīn

Ḳılmayanlar secde oldılar la‘īn

Sācid olan ḳıldı īmānuñ yaḳīn

101

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ḳaddümi ḳavs eyledi ‘aşḳuñ çü nūn

Baġrumı ġamzeñ ḥadengi ḳıldı ḫūn

Ḫālet-i nez‘e irişdüm ben cünūn

Gel oḳı *innā ileyhi rāci‘ūn*[469]

[469] Kâlû innâ li’l-lâhi ve innâ ileyhi râci‘ûn(râciûne): O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah'ın kullarıyız ve **biz O'na döneceğiz**, derler. (Bakara, 2/156)

102

me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

Resūlu'l-lāh didi dünyāya mel'ūn

Ferāġat ḳıl pes andan düşme maġbūn

Ḥaramdur dir çün ehlu'l-lāh bu dūn

Bulaşma cīfedür pāk ol çü Ceyḥūn

103

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kākülüñ 'anber-feşānuñ kāf u nūn

Rāh-ı cennetdür bilür ehl-i 'uyūn

Ḳıble itdi ḥüsnüñ erbāb-ı fünūn

Senden a'rāż eyledi Şeyṭān-ı dūn

104

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Otuz iki nūr-ı Ḥaḳḳ'a rāhsın

Ya'ni ser-tā-pā kelāmu'l-lāhsın

Allāh Allāh senden a'rāż itdi dīv

Bilmedi kim ṣūret-i Allāh'sın

105

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Dilā el çek bu begler ṭāpuşından

Gözüñ ayırma ṣaḳın Ḥaḳ ṭāpusından

Düriş ḳıl āḫiret dārını ma'mūr

Cihānuñ geç bu vīrān yapusından

106

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

219b Oḳudum ḥüsnüñ kitābın mū-be-mū

Bīst ü heşt ü sī vü dü ḫaṭṭdur ḳamu

Her biri yirlü yirinde sī vü dü

Līk birdür cümlesi olmadı dü

107

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Lām u bādan nūş iden bir ḳaṭre ṣu

İstemez maḥşerde artıḳ daḫı ṣu

Baña sensin dü cihānda ārzū

Hice degmez sensizin gülzār-ı cū

108

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Seksān olur inbisāta sī vü dü

Noḳṭası yetmiş yedi ey nīk-ḫū

Bī-mukarrer lām elif dü-bār-dü

Muḥkem ü evc bist ü heştden açdı rū

109

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Düşdi tā müşgīn ṣaçuñdan çīne bū

Gāliyyenüñ başına döküldi ṣu

‘Āşıḳ-ı Ḥaḳḳ-ı vaṣluñ ider ārzū

İki ‘ālemden bize maḳṣūd bū

110

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Gönlüm alduñ siḥrle ey māh-rū

‘Arż idüp zencīr-i zülf-i müşg-bū

Serv-i ḳaddüñ eşk-i çeşmüm ḳıldı cū

Ṣun lebüñden teşneyem bir ḳaṭre ṣu

111

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Yedi muṣḥafdur yedi ḫaṭṭ-ı siyāh

Nāzil oldı kürsīye ya‘ni Allāh

Gösterenler istivādan ṭoġru rāh

Nāmesi ṣaġ elde olmadı siyāh

112

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Dest-i ḳudretle yazupdur pādşāh

Ṣūretüñ levḥine sırr-ı lā-İlāh

220a Bilene nūr oldı ol ḫaṭṭ-ı siyāh

Āḫiretde görinür çün bedr-i māh

113

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey yüzüñde çār-deh ḫaṭṭ-ı siyāh

Her birisi çār-deh çün bedr-i māh

Añlayanlar buldılar nūr-ı İlāh

Añlamayanuñ yüzin ider siyāh

114

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

‘Anberīn zülfüñden irdi rūḥa būy

Sermedi virdi ḥayāt ey māh-rūy

Oḳudum ḫaṭṭuñı Ḥaḳ’dan mū-be-mū

Derse gelsün her kim ider ārzūy

115

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

İste Ḥaḳ’dan nefsüñi vü Rabb’i ṭuy

Dimesün erbāb-ı ma‘nā saña ṭoy

Sen seni fehm eyle lu‘b u lehūyı ḳo

Ger liḳā-yı Ḥaḳḳ iderseñ ārzūy

116

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey cemālüñ ‘arş u zülf anda hümāy

V’ey müjeñ tīr ü ḳaşuñ ḳavs-i Ḫudāy

Çār-deh ḫaṭ her biri biridür ay

İki on dörtdür gel anı uşta ṣay

117

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey ḫaṭṭuñ seb‘-i semavāt u ‘alāy

V’ey sürāḫuñ on iki burc-ı Ḫudāy

‘Arş-ı kürsī vech ü ḳaddüñ müntehāy

Oldı on iki ḫaṭṭuñ on iki ay

118

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey yañaġuñ cennetüñ ḫandān güli

Mürġ-i cān u dildür anuñ bülbüli

Cūy-ı cān la‘lüñ dü zülfüñ sünbüli

Mül lebüñ söyler otuz iki dili

119

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

220b ‘Aşḳuña iḳrār idüp didüm belī

Kim baña maḳṣūd sensin yā ‘Alī

Ṣūretün Ḥaḳ’dan kitābumdur benüm

K’anda buldum sī vü dü ḫaṭṭı celī

120

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Cām-ı la‘lüñ nūş iden ey māh-rū

Mest-i ‘aşḳ olur ider ol hāy hūy

Gel vücūduñ ‘ilmin oḳı Ḥaḳḳ’ı ṭuy

‘Āḳıbet-i dīdār iderseñ ārzūy

121

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Nice bir bu dār u gīr ü hāy u hūy

Ma‘rifet kesb it ḳuru ġavgāyı ḳoy

Dīvi ḳatl it şāh-ı men yezdāne uy

Aṣṣı itmez soñra saña nesl ü ṣoy

122

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey yüzüñ āyīne-i cām-ı Cem’i

Ḳıl temāşa anda her dü ‘ālemi

Ey nice ‘aşḳ ehlini Manṣūrvār

Dāra çekmiş ṭurre-i ḫam-pür-ḫamı

123

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kimki idrāk itmedi naḳş ḫātemi

Bildi sırr-ı ādemi vü ḫātemi

Ey Süleymān ṣaḳla muḥkem ḫātemi

Ḳıl musaḫḫar ins ü cin ü ‘ālemi

124

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Levḥ-i ḥüsnüñde sevād-ı a‘ẓamı

Ḥaḳ’dan idrāk iden oldı ādemi

‘Alleme’l-esmāyı tefhīm itmeyen

Cāhil oldı añlamadı ādemi

125

fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Ey Miṣālī fehm idenler ḫātemi

Ḥaḳḳ’a irdi bildi kimdür ādemi

221a Cām-ı dīdārın temāşā eyleyen

Bildi sırr-ı on sekiz biñ ‘ālemi

Temmetü'l Dîvân

Sikke-i ‘aşḳ muḥabbetdür fūād

Ġam-ı maḫūr fażl-ı yezdān mı nihād

Bād-ber-i erbāb-ı fażl-ı Ḥaḳḳ selām-ı Kirdgār

Tā ki bâşed ‘arş u ferş ü sāl meh leyl ü nehār

‘İtiḳādum īn būddur her nuṭḳ

Cüz-i Ḫudā'yam nīst illā fażl-ı Ḥaḳḳ

Bende-i ḫalḳa be-gūşam tā ezel

Der der-i Fażl-ı Ḫudāy-ı lem-yezel

Bende-i dergāh fī ü ḍād u lāmum lā-yezāl

K'üst bā hej-deh hezār iḳlīm şāh bī-zevāl

Ger būd neẓẓāre Fażl-ı ġayb-bīn

Kām mā-bāyed kemāl ez-‘alemīn

Ba‘d-ezīn mārā çe pāk-i ezāhir men

Melce-i mā şud çü Fażl-ı ẕü'l-minen

Çün tamām oldı bu naẓm-ı üstād

Olısar dā'im oḳuyan dil-şād

Maḥşerī didi anuñ tarihīn

Ḳodı dünyāda Miṣālī'de bir ād

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Gül baba olarak da bilinen Misâlî'nin doğum tarihiyle ilgili bir bilgi yoktur ancak şairin Budin seferi sırasında şehit düştüğü ve Macaristan'da medfun olduğu bilinmektedir.

XVI. yüzyıl gibi Klasik Türk Edebiyatı'nın oluşumunu tamamlayıp, kusursuzu yakaladığı bir çağda yaşayan Misâlî şiirlerindeki ahenk ve lirizme rağmen adını duyuramamıştır.

Şiirlerine genel bir nazarla bakıldığında Bektâşî bir şair izlenimi veren Misâlî'nin, şiirlerinin derinliklerinde Hurûfîlik inancı yatmaktadır. Fatih Sultan Mehmed döneminden itibaren sıkı bir takip içerisine alınan Hurûfîler, çareyi başka dergâhlara girmekte ve bağlı bulundukları inançları gizlice yaymakta bulmuşlardır. Misâlî'nin de bu şairlerden biri olduğu kanaatindeyiz. Hacı Bektaş Veli'ye yazılan ve içerisinde çok fazla Bektâşî geleneğine ait inanç unsurlarını barındıran şiirler, şaire Bektâşî görünümü vermiş, ancak Fazlullah'tan sıkça bahsedilmesi, Hurûfîlere ait inanç ve akaidlerin dîvânda fazlaca yer alması şairin kimliğini ortaya çıkarmıştır.

Misâlî mensup olduğu anlayışı dile getirirken, görüşlerini ayet ve hadislerden dayandırma ihtiyacı hissetmiş ve iktibaslarda bulunmuştur.

Misâlî, dîvânında Hurûfîlik inançlarının yanında beşerî aşkı da işlemiştir. Beşerî aşkı ele aldığı şiirlerinde Klasik Edebiyat'ın kalıplarının dışına çıkmamıştır. Ayrıca bu şiirlerinde söyleyiş kolaylığının yanında lirizm de hemen göze çarpmaktadır. Şair şiirlerinde söyleyişe verdiği ehemmiyeti vezinde göstermemiş, hoş karşılanmayacak aruz hataları yapmıştır.

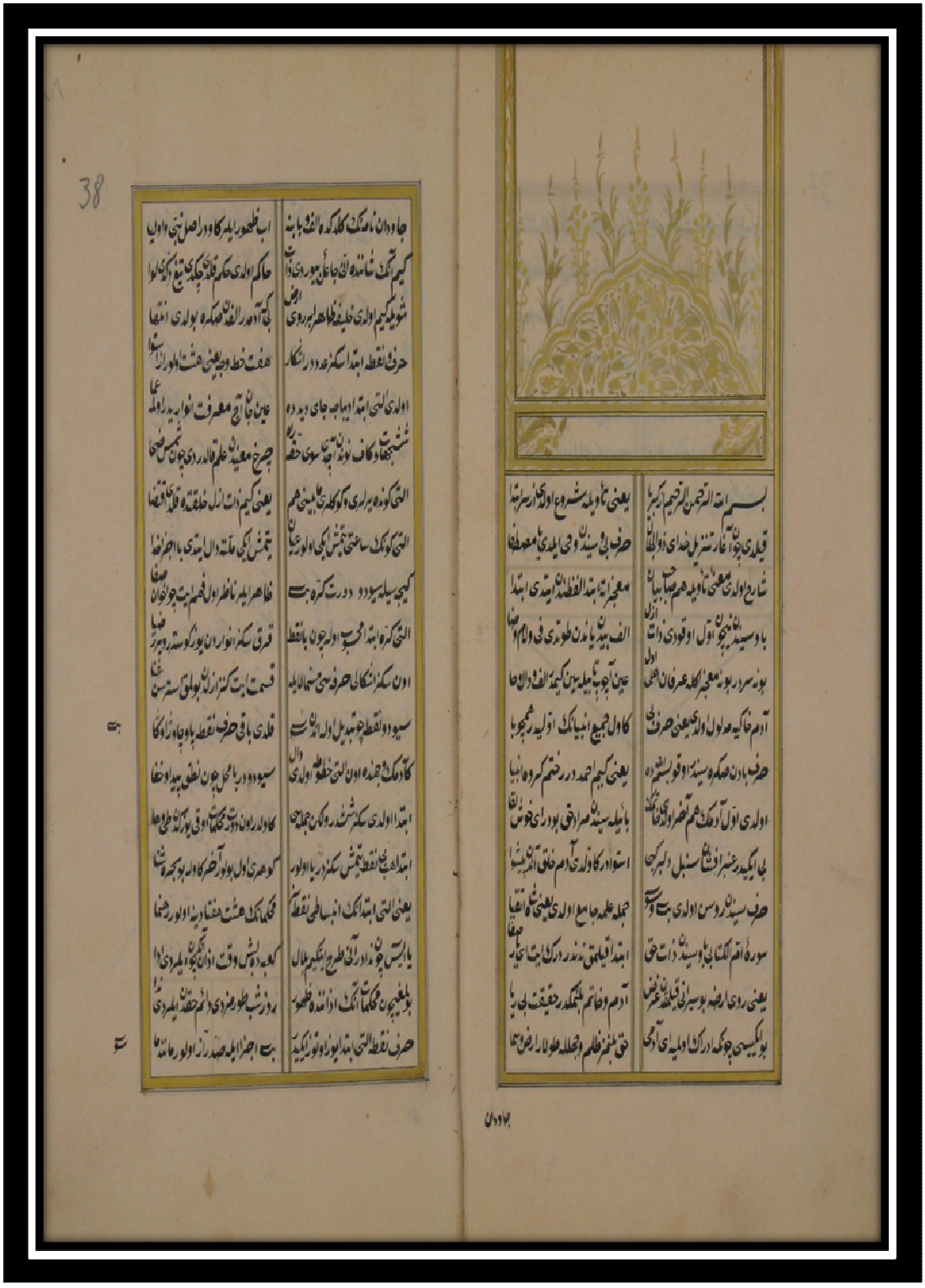
Misâlî Dîvânı'nda kaside, gazel, nazm, tercî-bend, tuyuğ, muhammes, murabba, müseddes, müsebba', müstezâd nazım şekillerinden oluşan 772 manzume bulunmaktadır. Ancak, Misâlî'nin beşerî aşkı işlediği şiirler de görülen geleneksel yapıyı, şiirlerinin şekil özelliklerinde görememekteyiz. Misâlî şekil mevzusunda kalıpların dışında gezmeyi seven bir şairdir. Şair, 25 bendlik bir tercî-bend yazmıştır. Bunun yanında dîvânında 125 adet tuyuğu bulunan Misâlî, tıpkı Nesîmî gibi alışılmışın dışına çıkmış ve tuyuğlarından birinde tuyuğ vezni dışında bir vezinle şiirlerini yazmıştır.

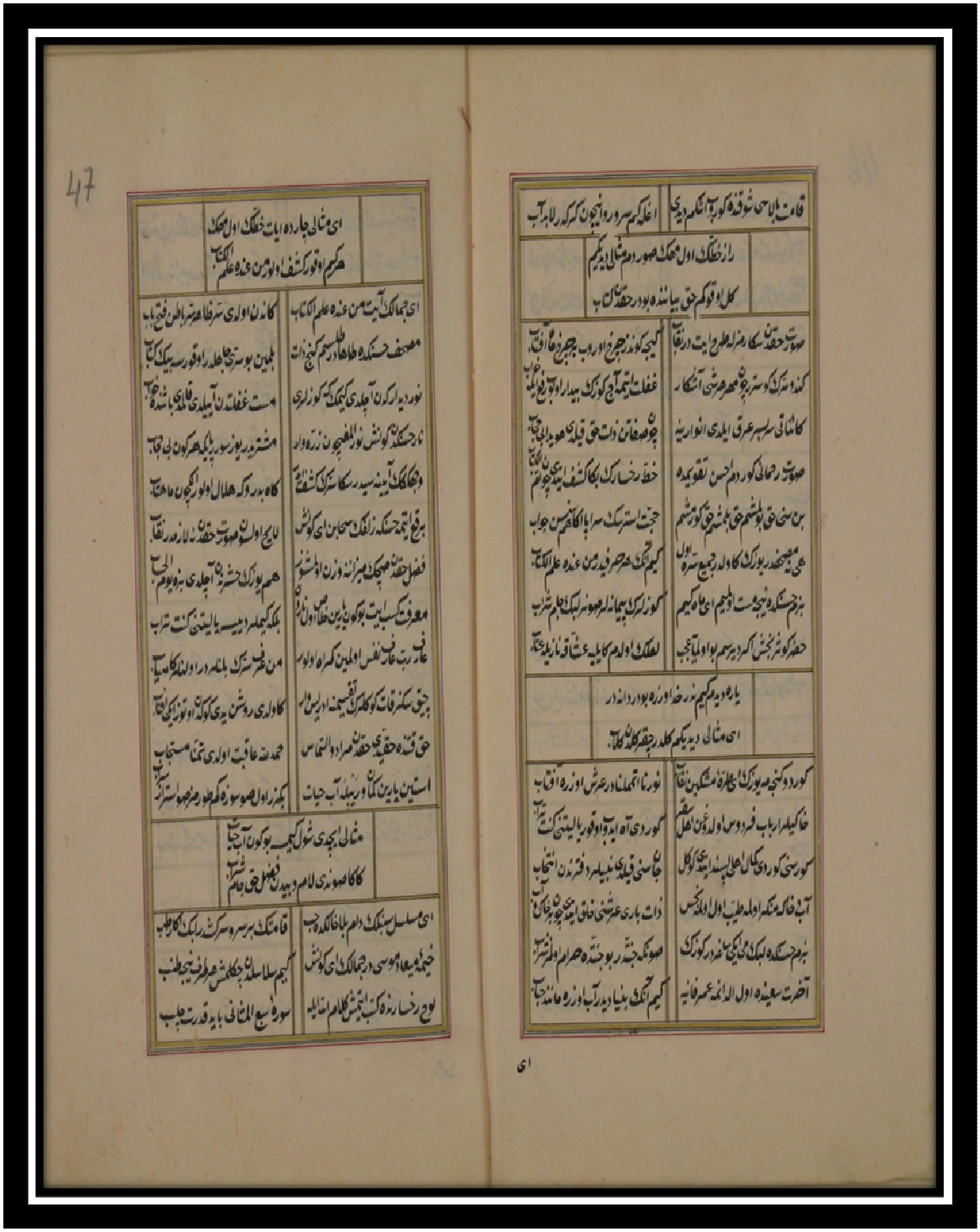
Misâlî Dîvân'ı ile ilgili olarak tarafımızdan tespit edilen diğer bir husus da Tahir Üzgör, *Türkçe Dîvân Dîbâceleri* adlı eserinde Millet Kütüphanesi 390 numaralı nüshayı işaret ederek Misâlî Divânı'na ait bir dibaceden bahsetmiştir. Ancak işaret edilen nüsha incelendiğinde dibace denilen kısımın Misâlî'nin Miftahu'l-Gayb adlı eseri olduğu anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, ele aldığımız, dîvânını elimizden geldiğince tanıtmaya çalıştığımız, şair Misâlî'nin, özellikle Hurûfîlik üzerine yapılan araştırma çalışmaları için önemli olabileceği kanaatindeyiz.

EKLER

EK 1: DİVAN METNİ ÖRNEKLERİ

قامت بالا سحی شوذه کوبر آنکه دیدی | اغلبه کیم سرو ره انچون کمر کرد لابد آب

را زخطک اول محک صورادم مثالی دیکیم
کل او قوکم حق بیانشده بوادر حقه کان ب

صورت حقه سکا رمزایطرو ایت در نقاب | کیمیه کوذر چرخ اورب چرخ زفانوس آفتاب
کنده مرکب کوستر چون مصحف هرشی آشکار | غفلت ایتمه آچ کوزک بیدار اوقو فی ایله خواب
کاماتی سرسبز عرق ایلدی انوار یه | چون صفات ذات حق قیلدی هویدا بی حجاب
صورت رحمانی کوردم احسن تقویمده | خط رخسارک بکا کشف ایدی چون لم یکن
بن سنی حق بلشم حق بلمز سنی کورمشم | حجت استرسک سرا باکا کم نمس جواب
هی یه مصحف ربوبرک کاولد رجمیع سره اول | کیم کنک هرحرفیدر من عنده علم الکتاب
بزم حسنکده بیچیوست اولیم ای ماه کیم | کورلرکن بیمانه لرصوفه لبک اعلم شراب
حضرت کوثر بخش کرد بر سم بوادیا عجب | لعلک اولدم کابله عشاقه نازیدیجاب

یاره ویه کیم نرخه اورزه بوادر دانه لر
ای مثالی دیه بکم کلدر حقه کلدنکلر.

کوردم کنجی صه بوبرک ایچره مشکین نقاب | نورنا اتمماز عرشی اورزه افتاب
خاکیلر ارباب فردوس اولدر بن اهل سقر | کوردی آه ایه اوقوریا لیتنی کنت تراب
کوردی کوردی بکا اهل ایسه ایدی کل | جانسنی قیلدی بنیلر افترمذن انتخاب
آب فاکه منکر اولمه طیب اول اولمه خبس | ذات باری عرشی خلق ایدی چون بر خاکی آب
بزم حسنکده بکا محی کیمسنه در کوبرک | صونکه جنته ربوجنته صرام اولمز شراب
آخرت سعیده اول الدائمه عمر فانیه | کیم آنکی بنیا دیدر آب اوزره عائد حباب

ای

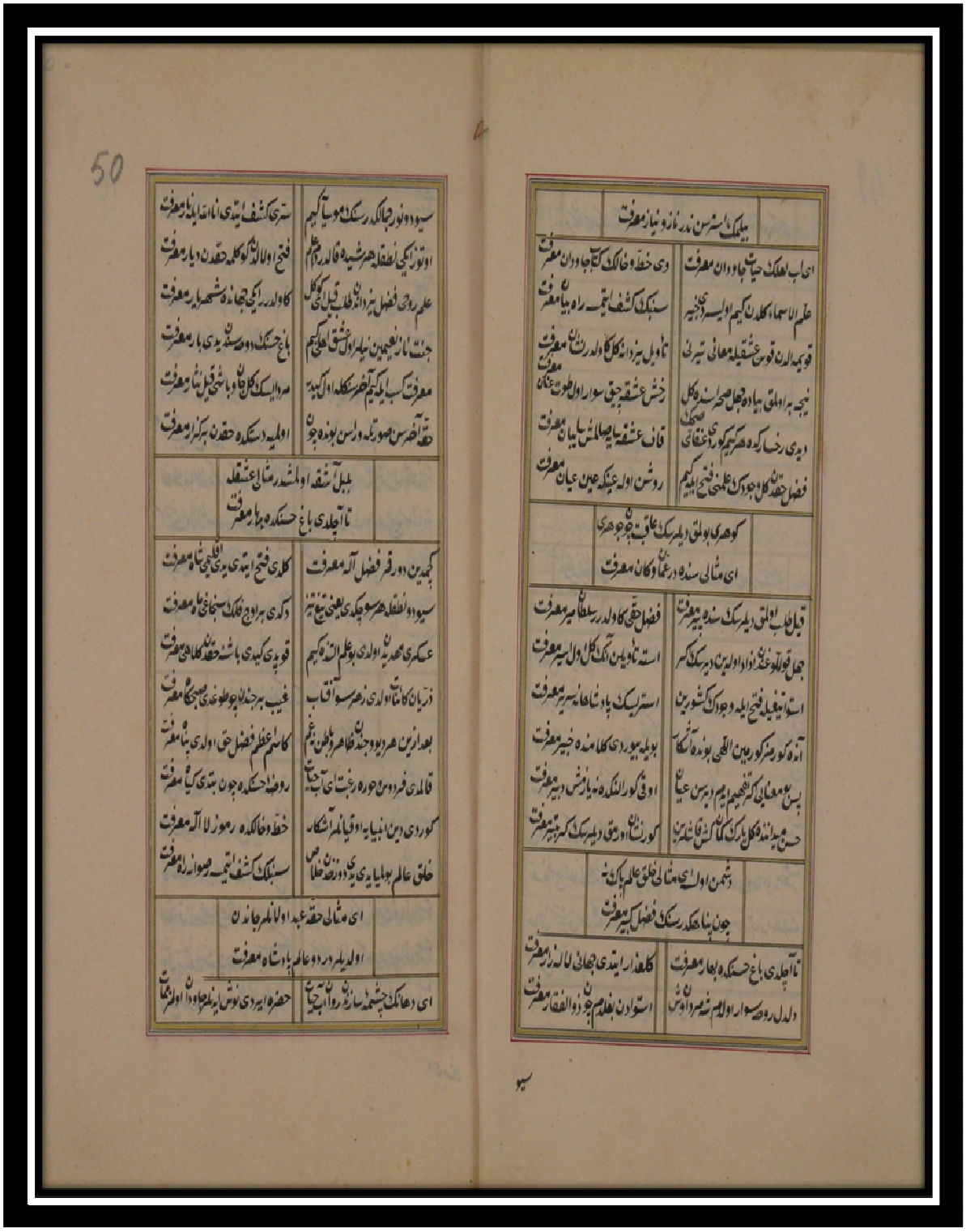
47

ای مثالی چارده ایات خطک اول محک
هرکیم اوقور کشف اولور من عنده علم الکتاب

ای جمالک آیت من عنده علم الکتاب | کاندن اولدی سترظاهر ستر باطن فتح باب
مصحف حسنکده طاها رطلسم گنج ذات | بلمین بوستر جلد راوقور سیک کتاب
نوردیدارکن آچلدی کیمکه کوزلری | مست غفلتدن آیلدی قالمدی باشده خواب
نار حسنکدن نوشن نور الفجرن زره وار | مشتریدر یوز سوریلیکه هرکون بی حجاب
وجهکک آینه سیدر سکا سترکک کشفیدر | کاه بدر وکه هلال اولور انچون ماهتاب
برقع تمه حسنکه زلفک صحابن ای کوشن | تاجی اولسون صورت حقه نه زار و رنقاب
فضل حقدن صبحک دمیزانه وزن اولمشدر | هم یورک حشرینه آچلدی یه یوم الحساب
معرفت کسب ایت بوکون یارین طاصکن اولمز | بلکه کیملر ایمیش یالیتنی کنت تراب
عارف رب عارف نفس اولدین کره اولیوسه | من عرف نفسه کک بلندر اولنه کلامیاب
چیق سکر قات کوکلرک تفسیحنه ادیس وار | کاولدی روشن یدی کوکه اونوریکی آفتاب
حق قوه حقیقی حقدن مراد التماس | محمد الله عاقبت اولدی تمنا مستجاب
استین یارین کتمان و ریله آب حیات | بکمز اول صوسوزه کم طوز مرصواستر سراب

مثالی ایجدی شول کیمسه بوکون آیت
کاکا صوندی لام و بیدن فضل حق جام شراب

ای مسلسل سنبلک دام بلا فالمده جب | قامتک برسرو سرکش ربکک کاکلیطب
خیمه میعاد موسی در جمالک ای کوشن | کیم سلاسله اللهن جکلمش صرف ایتمز طب
لوح رخساره کتب ایتمش کلام الله ایله | سوره سبع المثانی یا بو قدرت جلب

مثنوی اسرار نامه در بیان معرفت

ای اب لطف حیات جاودان معرفت — وی خط و خال کتاب جاودان معرفت
علم الاسماء کلدن کیم ایسه دخیل — سنبلک کشف ایتمه راه یلمان معرفت
قوه عالم قوس عشقیله معانی تیرین — تا ویل یزدانه کل کاه ولدرن معرفت
نیچه بر اولق بیلمه دخل صحه اسنده کل — زخش عشقه حق سوار اول طوت عنان معرفت
وی رخ کره هر کیم کوره تا خلقانی — قاف عشقه یاصلمش یلمان معرفت
فضل حقدن کل وجودک علمنی فتح ایله کیم — روشن اولیه عینکه عین عیان معرفت

کوهر کی بولق دیلرسک عاقبت جوهری
ای مثالی سنده در غماک کان معرفت

قیل طلب اولق دیلرسک سنده پیر معرفت — فضل حقی کاولدر سلطان سیر معرفت
جهل قولاغنه نداء اولدیرن دیرسک کسر — استه تا ویلین آنک کل اول اسیر معرفت
استه تفکیله فتح ایله وجودک کشورین — استه یسک پادشاهانه سریر معرفت
آینه کوسترکور دین الهی بولمه آشکار — بویله بیورمای کلامنده خبیر معرفت
پس بو معنایی کرتفهیم ایدم دیرسن عیان — اوفی کور النکده یارمش دیر معرفت
حسن بیدانه وکل یارک کمالنه کش فاشه دین — کورنان اورق دیلرسک کسر تیر معرفت

دشمن اولای مثالی خلق عالم پاک نه
چون پناهکدر رسک فضل کبیر معرفت

تا آچلدی باغ حسنکده بهار معرفت — کلشن ایچنده جهانی لاله زار معرفت
دلدل ره ده سوار اولمه نه صمرا و نه دشت — استه دین نعلدم چون دوالفقار معرفت

سیو دور جهانکدر رسک دوستا کیم — ستری کشف ایتدی نا اشنا یه معرفت
او نور ایکی نقطه حرفشده قادر علام — فتح اولانه کلمه حقدن دیار معرفت
علم روحی فضل یزدان طلب قیلانی کوکل — کاولدر ایکی جهانده شهریار معرفت
جنت نامه نعیمین حیله اول مشتاقلی کیم — باغ حسنکده وصل سندن بدی یار معرفت
معرفت سب ایکیم آخر سکلمه اول کیدیر — صرایسک کل جانه باشنی قیل نثار معرفت
حقه آخر سن صورتله ورلسن بوده چون — اولیه دسکده حقدن برکزار معرفت

بلبل عشقه اولمشدر رمثانی عشقله
تا آچلدی باغ حسنکده بهار معرفت

کچدین دور قرن فضل آله معرفت — کلدی فتح ابدی یدی اقلیمی شاه معرفت
سیو او نقطه هر سویکدی یعنی بیغ تیز — دکدی بر اوج فلک سبحانی ماه معرفت
عسکری محمدنه اولدی بو علم الله کیم — قوپدی کیدی باشنه حقدن کلاهی معرفت
قربان کاتمای اولدی زهر سوآفتاب — غیب برجندن بوطوغدی صبحکاهی معرفت
بعد ازین هر ایکو وجه ظاهر و باطن بغم — کاسم اعظم فضل حق اولدی پناه معرفت
قالمدی فرق من وتو چاره رغبت ای آب حیات — روضه حسکده چون بتدی کیاه معرفت
کوردی دین انبیایه او قیامنه آشکار — خط و خالکده رموز لا آله معرفت
خلق عالم بولیایدی یدی در صدف اخلاص — سنبلک کشف ایتمه رصوابزه معرفت

ای مثالی حقه عبد اولانلر جاندن
اولدیلر در دو عالم پادشاه معرفت

ای دماغک چشمه سارنه روان آب حیات — حضره ایردی نوشه یزدان حواوان اولانلر معرفت

جاوادانی هر برلیه یک حقیقت باغدی | عرش وجه آدمه چیقدی کتاب باغدی
چشم و ابرو یله قلیغ لطافت باغدی | یکی هر اسمیه فلحور ایندی و عترتا غدی

لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

چشم حقبین اولان ادراک ایتدی هر ازینی | کیم کونش کبی صریح اولدی قوا صعوانی
حق شناس اول کو کلکی پاک ایدر کل صرانی | کچدی عمرک علویه کن سر صفات ذاتدن
واقف اولق ایدر اسک اوفی کور آیاتدن | قیله کاینات و صحی دوندیرور کی لاتدن

لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

عین و لام و میده در کور سر قرآن کریم | بت چهار و هم میله اولمش رجیم
انکله کیم اولن تجلی ایتدی جنات النعیم | بو معمایه خبیر اولور اولان قلب سلیم
آنی ادراک ایلمز هر اسفلو هر بر لئیم | مظهر ذات اولدر حق علام علیم

لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

اول آخر علیه رضا هو باطن علی | پادشاهمدر بنم کنتم و احمد نبا علی
بلی هدایت بی نهایه در که بولدی راه اولی | جان علیه معرفت چشمیله باقی تن الله علی
کیمسه یاشم اکمز انکا بلی دیمک بلی | هر علی خشقده باشم آچی دلی اولاق دلی علی

لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

من عرف ستر حی انکله نقطه اباریخی | انکله بی بلمک دیلمز کلامکای شیخ بیخی
ایر کور بر دون سکر بیک عالمه بر وایخی | هر کیاهه هر کون انکله انک آوازیخی
واقف اول بو نره و انک کمه دشده نه غاریخی | اول علیه کیم قبای سنده چلدی کاریخی

لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

باشدن

باشدن ایاغه مثالی نور رحمته بنزه | اسمنی یاد ایلمک دولت سعادته بنزه
هر بر ایشده هر بر عینه عنایته بنزه | حقه منت هر طرف ارباب نیازه بنزه
انکا قول اولمق بینه اون سخاوته بنزه | دوندیرر سکک باشمز بولنه لعنته بنزه

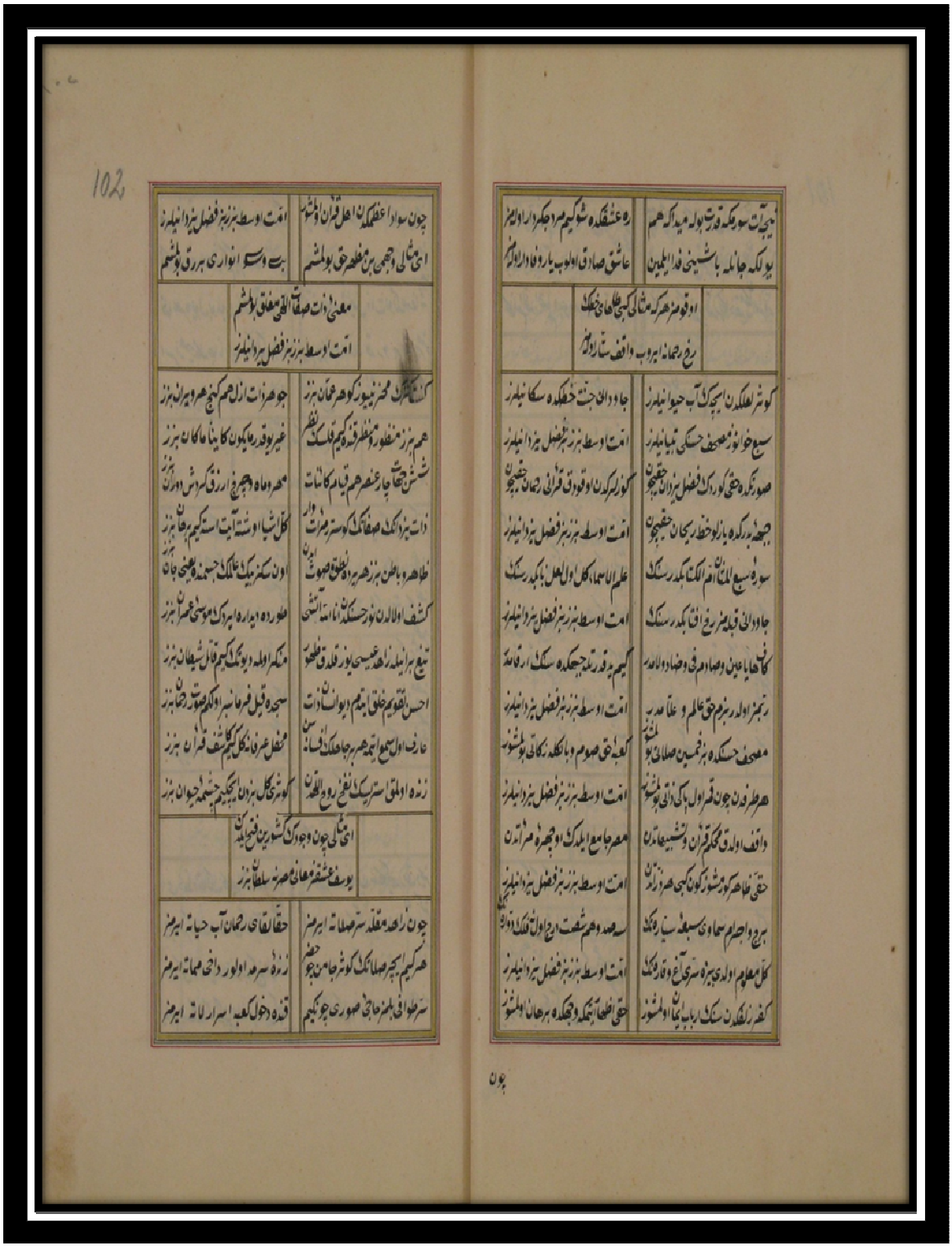
لاقی الا علی لاسیف الا ذوالفقار

کلام الله حسکده شوکر کیم اولیلر ظاهر | یوزک نوریندن هر شیده وکوشکک کوکلر ظاهر
قرین ایمان و اسلامی حقیقتله یکدیکر ظاهر | ره ایده کم اولمسه بنزه فضل خداوندی صمر
ملک تمک طاق ابروکی شوکر کیم قلمدی قطعیه | انکی غلده اولمز اول ابلیس وشی فاجر
جمیع خلقه نطق حق حیاتی اولمش رتبه | ویسم کم سویلدین حقه رجوع ایلیوب کیم کافر
چو منکر سن بو نوری کی نطقه کلمدی واضح | بیان ایت سن زمین و آسمانده کیمدر ظاهر
خدایا انکک سری سکا معلومدر الحق | که عقل اول اولنلر بو معنیه دولور قاصر

مثالی آب رحمت حیات بزل بولدی
کیدن پاک اولوب بوندن فضل الله بنزه عالمه ظاهر

آچیلکوزک چهره فضل آلهی بنزه در | اون یکی برج و سمانک اصحاب اولی بنزه در
یدی کشوره معارف ملکانک سلطانیم | جیله تعلیم استوا سر تاجی شاهی بنزه در
کیرشم رانک صراطه ثابت مشتمه | حور و غلمانک یدی خط سیاهی بنزه در
اهل تحقیق اولشم اولم رعایه قیدن | چون صلات و صوم و سترالا آلهی بنزه در
هر کدایی بایه اسراره ایر کور سم قولا | کیم سعادت بولشم دولت علمانک بنزه در
کنده وه طوندم یوزم ضدیت شیطان لعین | کاون سکز بیک کاتمانک قبله کاهی بنزه در

چون متاخر لر ایرمک اکر سکک عاقبت

نیست آیات سوی کعبه دولت بوله مید که هم ... ره عشقده شوکیم صراحیکه دراوایمز
بولکه جانامه باشینی فدایلیمین ... عاشق صادق اولوب یارو فادارلاز

اوقومزسه کرمثالی کبی طاهای خلاق
رفع رحمانه ایروب واقف سارلاز

کوثر لعلکدن ایچرک آب حیوانیلمز ... جاه والی جنت خطکده سکانیلمز
سبع خوانز معنف حسکی تیمانیلمز ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
صورتکده حقی کورمک افضل یزدان حقیجون ... کوزیمزکدن اوقودق قرآنی رحمان حقیجون
جبهه بزدکده یازیلوخط ریحان حقیجون ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
سوره سبع المثانی ام الکتابکدر سنک ... علم الاسما کل اول العلم بابکدر سنک
جاوالی قبله مزفرقانکدر سنک ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
کاف ها یا عین وصاد مرقی وضاد والعصر ... کیم بزدن رتبه جکده سکا ارقاندر
ربنمز اولدر بزم حق عالم و عالمدر ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
معنی حسکده بزفرمین صلوان بولمشور ... کعبه حق صوصم و بالکله رکانی بولمشور
هرطرفدن چون قمر اول باکی دانی بولمشور ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
واقف اولدق محکم قرآن و تشبیهادن ... مصر جامع ایلدک او جمره مرآتدن
حقی ظاهر کورمشورکون کبی هرذرتدن ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
برج واجرام سماوی سبعه سیارهکلک ... سی صدو هم شصت درج اولوب فلکلر اونه
کل معلوم اولدی بزه سرآغ و قارهکلک ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
کفر زلکدن سکا ربابیمان اولمشور ... حقی اظهار ایتمکه وجهکده برهان اولمشور

چون

چون سوا اعظمکدر اهل قرآن اولمشم ... امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز
ای مثالی وجهی بن مظهر حق بولمشم ... بن اوسطا انواری برق بولمشم

معنی ذات صفات الهی معلق بولمشم
امت اوسطه بزمز بزفضل یزدانیلمز

کس بلمز کنز ینیدر کوهر عمان بزدر ... جوهرات ازل هم کنج هم ویران بزدر
هم بزدر منظوره منظر قوه کیم فلکلر نظر ... غیر بوقدر رهایکون کاینا ما کان بزدر
شش جهات چار عنصر هم قیام کائنات ... مهر و ماه و هیچ فرق کرسی و اورن بزدر
ذات بزدانکدر صفاتکدر کوستر مرآت وار ... کل اشیا اوسته آیت استه کیم رحمان بزدر
ظاهر و باطن بزدر مهر و نطق صوت وار ... اون سکز بیک عالمکدر جمله ذی جان بزدر
کشف اولالدن نوحسکدن نامه آتشی ... طور ره دیداره ایرمکی موسی عمران بزدر
تیغ بزایله زاهد عیسی یوزلو فلق فلحور ... منکر اولمه دیو بنکه کیم قرآن شیطان بزدر
احسن التقویم خلق ایتمیم دیوان ذات ... سجده قیل فرمان سر اولکم صورت رحمان بزدر
عارف اول سمع و آیه بصر بر جاهلک قسمتی ... منفعل عرفانکه کیم کشف قرآن بزدر
زنده اولمق ستر سکا نفخ روح الله دن ... کوثر ی کل بزدن ایچیکیم جمله حیوان بزدر

ای مثالی چون وجودکی کشوردن فیض ایدن
یوسف عشقنه معانی مصر سلطان بزدر

چون زاهد مقدسه صلات ایرمز ... حقا لقای رحمان آب حیات ایرمز
هرکیم ایچر صلاتکی کوثر جامن چو حضر ... زنده سرمد اولور دائم صلات ایرمز
سر طوافی بلمز حاجی صورتی چو کیم ... قبله دخول کعبه اسرار لات ایرمز

علم دین بود در طریق انبیا و اولیا
آنچ کو رک ای واضع حرف کلام نحو صرف

یو تقیض وجوه دیدی تسوا الوجوه
قاره دخلک اوقی آغ آیت یدرک کلمه بر حرف

طرفه کفر کرده هر کیم آلمز ایمان دن خبر
راه دیده خاسر اولدی بولمدی چون ابو طرف

ای مثالی کم عبور اینمه سر اطلاکلاک
افعت اوسطدن اولدی حضرات آزر صرف

اوقودم حسنک کلام الحق اولدم فصیح سوف
اون سکز بیک عالمک سر اینه بولدم وقوف

نقطه ذاتم صفاتم علم اسمایم
من کلام حقه مظروف اوشم ظرف ظروف

بست و سکز تیمش سکز هم بری حرف
بنده در سکز بیکری بر هم اون بدی حرف

قاف القرآن و یاسین طاوها و کاف ها
علم غیب رکلمه حقدن حقی سنه سنک زوف

اور رخساره وحقدن در من قبل سبع المثان
کور مکک سر سنک جمال حضرت فضل رؤف

چون سنی سر آدم قمرانه تبدیل ایتمدک
دیو نک سرکسن یوری اول جاما باکلمه یوف

ای مثالی بر نظر قیل تن غلامه در یغم
او تورزکی نطق حق اغزده اولمه سیوف

ای مظهر خدا سن کل ایله حقه انصاف
الحی سنده استه اول سر اسرا عراف

عنقای لامکانی سن سن وهم سنده ور
سیمرغ فضل حقک اعترلی اول کوه قاف

حقیقین کوریه کیمکه عشق ایچره کور دی حقی
عمیان اوچره عشقک درینه اولدی صراف

دیدار حقی کور مز محرم اولور لم یزل
کیمکه بولکون قلمدی مرآت قلبنی صباف

حقک کلامی اولدی هر شی انا الحی ایدر
آجلدی کنج اشیا رصرف این نون کاف

روشن اولالم ای جان لعلکده آب جوان
حضر ایچسی استر شیرین لبلکدن انصاف

بن

117

بن بنده حقی کور دم هم بلکه بر ندیده
قرآن نطق مثالی وارمی بوکا اختلاف

ای آیت جمالک سر چهار مصاحف
وی منده ریلمکده مندرج صحایف

کنز کنوز قرآن فتح اولدی فضل حقدن
غنیه فتشلر صحیحدن جانم اولدی کاشف

ای کعبه حقیقی محراب عاق قاشک
حاجی حق اکلمیش شول کاه اولدی کالماف

حق صورتک بشیقدن ایتمز انکچون سجود
کاصلیدر نار اتک چکدی سر اولدی مخالف

ای خطه زرین لبک بی نقطه عنقا
هر کیم اوقورسه بانه ای مه اکلمی عارف

درکاه اظهر سنه غیب ایتمه خطه اضافتک
کاسه رکنک کنزه هر بوا اولور می واقف

کلکل اوقی کماتک صاغ اللره چون قتال
اهل یمین اول راست اوکه کوری مخالف

حقه آجلدی کیمک کم نطقی اولدی ادراک
معرفتدن اول عجمی ابهم کسر اولدی لاف

لیلة المعراجده خمین صلاتک سر ظف
عارفانه بر نظر قیل کو سترسن بولاسم اکشاف

صورت حقی تمنا ایتمکه قلمه طالب
ایتمیه کو کاوکک صرآنمی زرکبی صباف

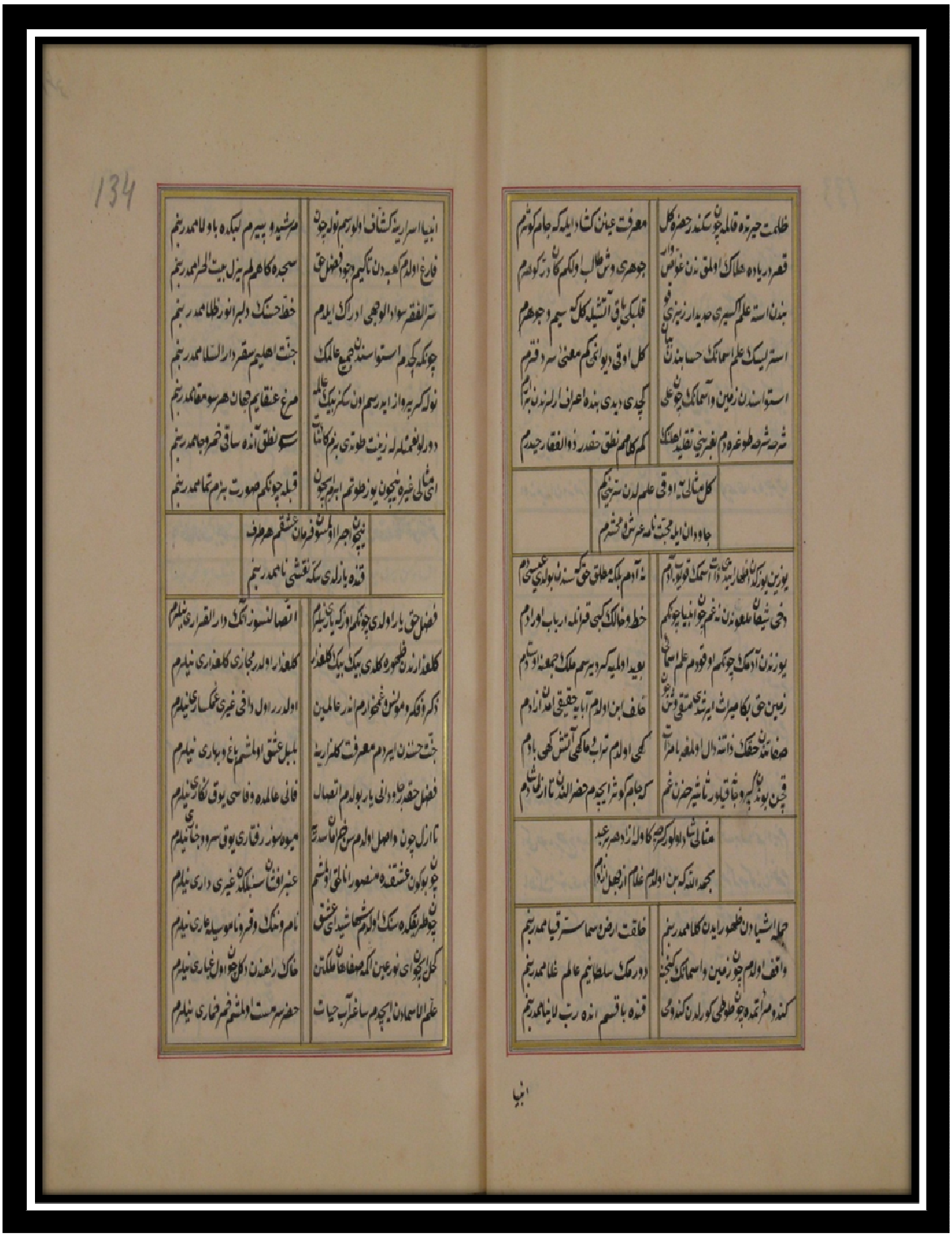
سر بسر اسرار قرآن صرمیجا شمس وضحی
ناظر اول حقیقین کوزیله ظاهر ایله صرف قاف

امثالی چونکه بولدک فضل حقدن صلتی
جمله عالم کسر سکا اغیار اولور سه تمه خاف

بولمق سر سنک صفاتک ذاتک بایدن وقوف
امنیا وش فضل حقدن کل اوقی علم حروف

بو طریقه هر که مشکر کراولور ایسه رجیم
اولیه آخریه ظاهر باطنده یوف

مشکر که عین غدار اولمشدر آیت اوریغ
فاضربوا فوق العنق قرآنده ای حبیب سیوف

خلاصت جیره نامه قابلیت چون شکندر حضرت کل
معرفت عیان کشاد ایله که جامم کوثرم

قصر دریاده خلاک اولمق ندن غواص اولا
جوهری وش طالب اولکم کان در کوثرم

بندن استه علم اکسیری حدیدار زیبق فنون
قابلیک یاق آتشیله کل کیمیا جوهرم

استه ریسک علم اسمانک حسابندن تمام
کل اوقی دیوانی کم معنی سر دفترم

استوانه زمین و آسمانک چون علی
گچدی دیدی بنده اعراف ارسه زندن برترم

شربت شرحه طوغرادم بغیر یخ تقلید اهلک
کم کلامم نطق حضرت ذوالفقار حیدرم

کل مثالی یه اوقی علم لدن ستر یکم
جاوداندن ایله محبت نامه عمرش محترم

یوزبن بولدی کنایه ذات آسمانک قوتی آدم
نه آدم بلکه مطلق حق کنزنه بولدی گنجی آدم

دخی شیطان ملعوندن نه غم چون انبیا چونکم
خطاه خالک کبی قرانلر ارباب اولادم

یوزون آدمک چونکم او قودم علم اسمانک
بعید اولمیه کم ایسم ملک جمعندن دستم

زمین حق بکا میراث ایرمش بحکم متقی فرمش
خلف بن اولدم آیه حقیقی اعدن آدم

صفا مندن حقک ذاته دال اولمغه امرات
کچی اولدم تراب مالکی آتش کبی بادم

قچن بولدم کیره خاقانلر ساتیه حزن غم
سکا جامم کوثر ایچدم حضر الدن تازه شادم

مثالی شاه اولوکرسی کا اولدم بنده عبد
مجمد الله که بن اولدم غلام ارفعل اولدم

جمله اشیادن ظهور ایدن کلامدر بنم
خلقت ارض سما ستر قیامدر بنم

واقف اولدم چون زمین و اسمانک گنجنه
دور ملک سلطانیم عالم غلامدر بنم

کنده مراتمده چون طوطی کورلدن کنده وحی
قنده باقسم انده رب لایزالدر بنم

انبیا

134

انبیا اسراریه کشاف اولورسم نوله چون
صرشیدوبیرم لبیکده باولالامدر بنم

فارغ اولدم کعبه دن تاکیم جود فضل حق
سجده کاهم بیت المعمور بیت الحرمدر بنم

ستر الفقر سوادالوجهی ادراک ایلدم
خط حسنک دیلبر انور ظلامدر بنم

چونکه جدم استوا سندن جمیع عالمک
جنت اعلیم مقر دارالسلامدر بنم

نوله کیرسه واز ایدرسم اون سکز بیک عالمه
مرغ عنقایم جهان هرسو مقامدر بنم

دور اولدم نقطه ریخت طوبدی برم کائنات
سدره نطقی آنده ساقی خمر وجامدر بنم

ای مثالی غیره نیچون یوز طوتم ابوبم بیچون
قبله چونکم صورت بزم تمامدر بنم

پنجه اجرا اوستونه فرمان خشقم هر طرف
قنده بازلدی سکا نقشی نامدر بنم

فضل حق بارا اولدی چونکم اوکه یاتیلدم
انصالسنور انکک دار القرارغه نیلدم

کلفه ارزن فضولره کلدی بیک بیک کلفه
کلفه اولدر مجازی کلفه داری نیلدم

ذکر افکر وسوسن شغولدم اندر عالمین
اولدر اول دافی غیری تمکاری نیلدم

جنت حسنن ایرم معرفت کلزاریه
بلبل عشق اولشم باغ و بهاری نیلدم

فضل حقدن جانی یار بولدم اتصال
فانی عالمده وفاسی یوق لکاری نیلدم

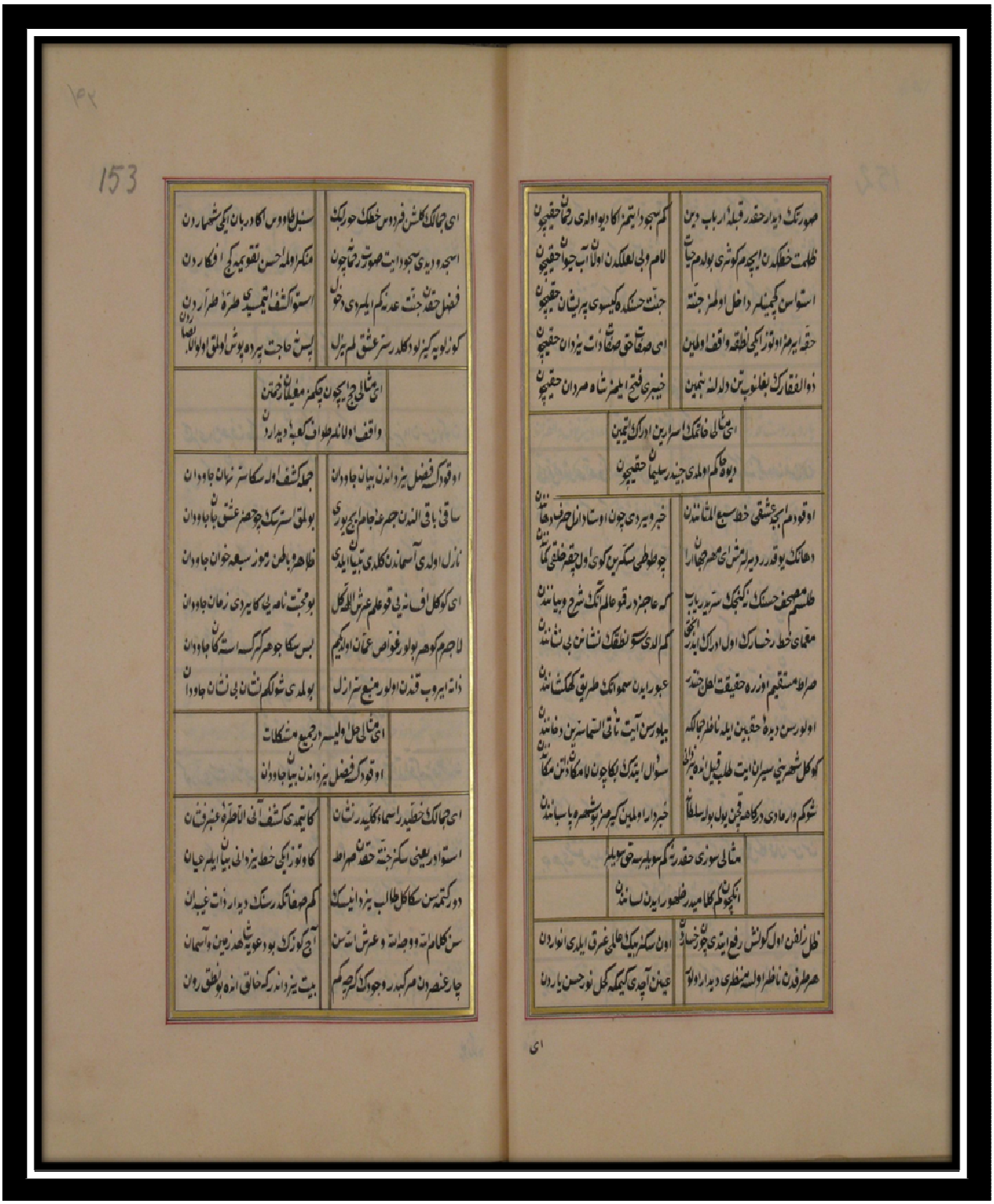
تا ازل چون واصل اولدم سن بنم قاسم سنج
میوه سور رفتاری یوق سرو خناسی نیلدم

چون بوکون عشقه منصور المالی اولشم
غیر اوقوسن سبلکدن غیری داری نیلدم

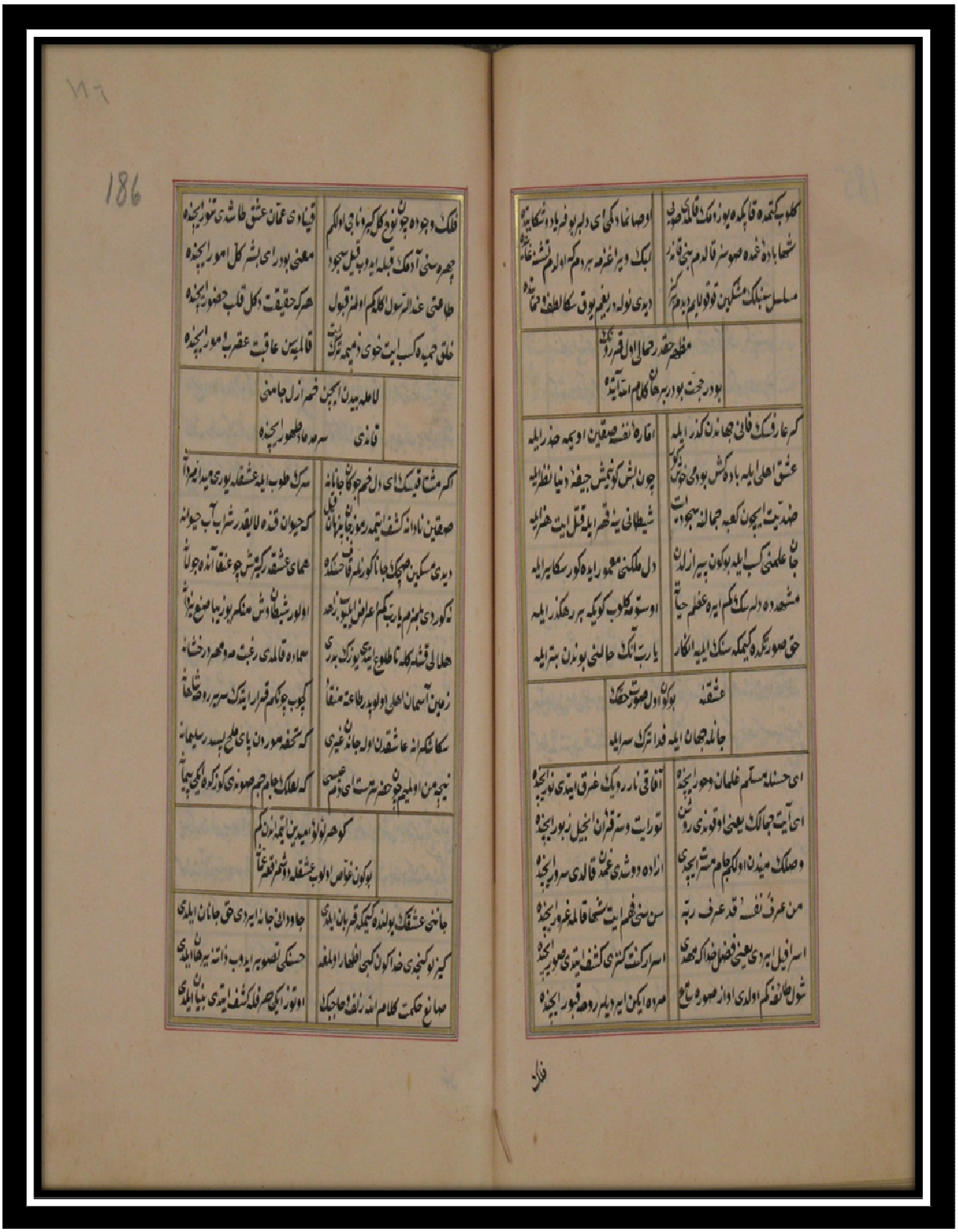
چون نظر فکده سکا اولدم شهاشید ای عشق
نامم و ننگ و فقر و ناموسیاه عاری نیلدم

کل بوجودای نور عین اکم صفا فاطمتن
خاک راهندن اکلن چون اول غباری نیلدم

علم الاسمادن ایچدم ساغر آب حیات
حضر سرحست اولشم خضر خماری نیلدم

خطه‌ی خضر و لبی آب حیات — بر یوزی بدر آیه و یرادم کوکلی
سنبلین یوزده بر بنات النعش — کفر زلفای ایمان ایمش
غنچه‌ی لعلین لبی قات النعش — بر یوزی بدر آیه و یرادم کوکلی
اول قدم ایردی جوانان درت باشه — عشقی آتش اردم بغرم باشه
صید اولور عالم کوزیله قاشه — بر یوزی بدر آیه و یرادم کوکلی
لعلی چشمه‌ی خضر آب کوثر داغیدر — طوطی وش نطقی شکر داغیدر
دیرج قدین در کوهر داغیدر — بر یوزی بدر آیه و یرادم کوکلی
نقشی نقش الهنر نقاش چین — حسن وخلقه حیران آفرین

ای مثالی جاکر اولمز جوهرین
بر یوزی بدر آیه و یرادم کوکلی

ای کوهر ذات و در یکتا — پر کار وجوده نقطه با
سر تا به قدم کلام حقسن — حسکده اوقوندی ستر اسما
خلقک اولور ایکی همچو نطقک — بلینه سکا جمیع اشیا
هر کیم سنی کوردی حقی کوردی — ای ذات وصفات حق تعالی
گنج ازلی طلسم جان سن — هم کاشف ستر غیب مولا
صورت کوکلده استه حقی — جان عینیله کل ایت تماشا
وار لطفی سندن ایمدی اثبات — فضلنی یوزکده قلدی پیدا

خلاق وجود فضل الله
اقلام دوکونلم یزار شاه

لعلکدن ایچن لوکون می ناب — ایردی چو خضر حیاته اول شتاب
مشتاق جمالک اولمش افلاکا — سرکشته چو آفتاب و مهتاب
حسنکی کوسترمکی طلوع ایدردن — قبلای جهانی نوردن نایاب
ای مصحف جان و آیت نور — خطکدن اوقوندی نیچه بیک باب
قبله‌م یوزوکی حقیقی قبله — ای عیسی انامی وقاشی محراب
وجهکده سکا خط اولدی حجابات — فرد و کیرر بولمان اکا باب
خلاق ایمدی جمیع کائناتی — هم عرشنی تخمیر ایمدی بر آب

خلاق وجود فضل الله
اقلام دوکونلم یزار شاه

ای حسن رخک صفاتیک ذات — فیضکدن ایرشدی شمسه ذرات
نقاش ازل بدست قدرت — نقش ایمدی یوزکه سیع آیات
دیدار خدایی منظر ایله — آیینه‌کی سنن اکا صورات
قبله جمال فضل حقی — دوندر یوزوکی رتبات و عشرات
کل کبر دل وجان سفینه سنه — بولمق دیلک چو نوح نجات
شطرنج رخکده اوینه آنی — فرزینی قیمه اولمه شهمات
اسرار رموز کنزی — قرآن یوزکدن ایمدی اثبات

خلاق وجود فضل الله
اقلام دوکونلم یزار شاه

ای خال خطک حقیقی معراج — طائف اولان آنی ایمدی حاج

لعلکدن

فلمین و جمکده روی حق فرق — حقدن ایراق اولیجاق فرقه شرق
سوی ایلین فرقه فکده فرق — حق ظاهر کوری انر غربه شرق

صورتکدن ظاهر اولور روی حق — هر منکه کرایدرسک ایلهی شق
بلمیانلر حقیقه بیوری حق — فاطر بو اکل بنان فوق الفوق

قبله قیلدی صورتکی جرخ فلک — زیره وجه الله سن یوق بوندن شک
شرکی ایدن سکایه جاق ترک — مالک لاطاکسن یوق مشترکک

قبله ارباب معبد ریورک — جنکک کوشه شر ایدر سورک
حرف نقطه ایدر ایکی کورک — خالق و خلاق عالمه راورک

فضل یزدانه توقا ایلدک — سو مینده تبرا ایلدک
جان اوین عشقنه فدا ایلدک — حق یولزین کعبه علیا ایلدک

حمد لله فضل معبود ایلدک — انبیا وش آنی مسجود ایلدک
عالمیدن آنی مقصود ایلدک — الله کورکه نه سود ایلدک

اهل حقکک قبله کاهیدر یورک — نور توحید الهیدر یورک

218

صفت عرشکک معدن عبیدر یورک — استخدان لا آخیدر یورک

صورت فضل خدا در صورتک — مظهر ذات علا در صورتک
جامع حسن حق نما در صورتک — خورشید ارض و سما در صورتک

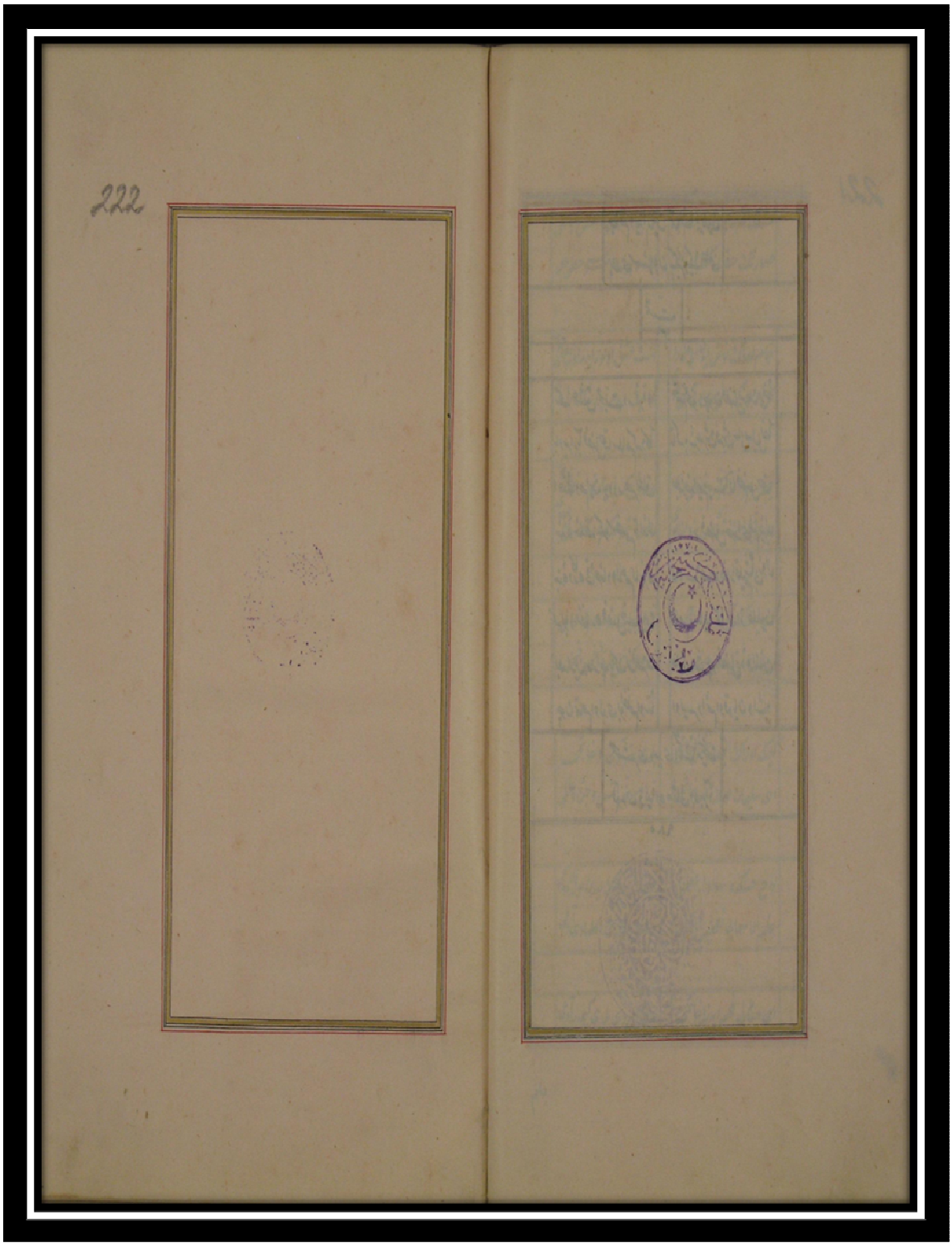
سر نطقکک بیانیدر یورک — بدر شمس لامکانیدر یورک
محزن کنز نهانیدر یورک — سورهٔ سبع المثانیدر یورک

یورکک نقش ایدی نقاش ازل — اسم ذاتی ای جمالی لم یزل
یعنی قبله دی چاره خط بدل — صورت الله اولدی رب جلل

ای جمالک آفتاب بی زوال — وی خطک حوالیکک آب زلال
مصحف حقدر یورکده خط و خال — کیمکه کوردیسه دیدی جل جلال

فضل حقدر پادشاه لم یزل — کاشف اسرار ادیان و ملل
قبله کاه انبیادر تا ازل — بلدی اولکم اولدی قلبی بی خلل

ای یورکک لوحنده رقکک جیم و دال — جرخ خشکده شکک ملا ملال
عارضکک جنت لبکک آب زلال — حسن ایچنده پاکشمن لایزال

222

KAYNAKÇA

ACLÛNÎ, (1351/1931), **Keşfü'l-Hafâ**, C. I-II, Mısır.

AÇA, Mehmet vd., (2009), **Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi**, Kriter Yayınları, İstanbul.

AGOSTON, Gabor, (1997), **Gül Baba Türbeje,** Ceram Trading Ltd. (Ege Seramik) ve Türk-Macar Dostluk Derneği Yayını, Budapeşte.

AKKUŞ, Metin, (1993), **Nef'î Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

AKSU, Hüsamettin, (1998), "Hurûfîlik mad." **Diyanet İslam Ansiklopedisi,** C.XVIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara,

ARIKOĞLU, İsmail (2006), "Ferişteoğlu'nun Cavidân- Nâme Tercümesi: 'Işk-nâme (İnceleme-Metin)", Doktora Tezi, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Van.

AYAN, Hüseyin, (2002), **Nesîmî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânı'nın Tenkitli Metni,** Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

BAĞDATLI AHDÎ, (2005), **Gülşen-i Şu'arâ',** Süleyman Solmaz (Haz.), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

BİRGE, Jhon K., (1937), **Bektâşîlik Tarihi**, Reha Ç. (Çev.), ANT Yayınları, İstanbul.

BOZHÜYÜK, Mehmet Emin, (1998), "Hurûf mad." **Diyanet İslam Ansiklopedisi,** Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

DEVELLİOĞLU, Ferit, (2002), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, Ankara.

Diyanet İşleri Başkanlığı, http://www.diyanet.gov.tr (26. 05.2011).

DOĞAN, Muhammet Nur, (2005), **Eski Şiirin Bahçesinde**, Alternatif Düşünce Yayınevi, İstanbul.

El-Mektebetü'ş-Şâmile, http://www.shamela.ws. (02.06.2011).

ERDEM, Tahir, (1935), "Gülbaba", **Ün Mecmuası**, Sayı: 19, Isparta.

EVLİYA ÇELEBİ, **Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi VI. Kitap**, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı (Haz.), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, (1969), **100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatler**, Gerçek Yayınevi, İstanbul.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, (1989), **Hurûfîlik Metinleri Kataloğu**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

GÜLSEVİN Gürer ve Boz Erdoğan, (2004), **Eski Anadolu Türkçesi**, Gazi Kitabevi, Ankara.

GÜLTEKİN, Ayşe, (2006) "İsmail Ankaravî'nin Mesnevi Şerhi Mecmuatü'l-Letâif ve Matmuratü'l Mearif'te Hadis", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,** Konya.

HUART, Cl., (1988), "Hurûfîlik mad.", **Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

İBNÜ'L-CEZVİ, (1994), Tertîbü'l-mevzû'a li-İbni Cevzî, C. I.

İPEKTEN, Haluk, (2006), **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz,** Dergah Yayınları, İstanbul.

İSFENDİYAROĞLU, Fethi, (1952), **Galatasaray Tarihi**, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul.

KAÇALİN, Mustafa S., (1998), "Gülbaba mad.", **Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

KANAR, Mehmet, (2008), **Farsça Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul.

KANAR, Mehmet, (2009), **Arapça Türkçe Sözlük**, Say Yayınları, İstanbul.

KANSIZOĞLU, Yakup, (2004), **Şifreci Yanılgı**, Rağbet Yayınları, İstanbul.

KINALI-ZADE HASAN ÇELEBİ, (1989), **Tezkiretü'ş-Şuara**, İbrahim Kutluk (Haz.), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

KÖKSAL, M. Fatih, (2005), **Klasik Türk Şiiri Araştırmaları**, Akçağ Yayınları, Ankara.

KÖKSAL, Mustafa Asım, (2004), **Peygamberler Tarihi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.II, Ankara.

KÖPRÜLÜ, Fuad, (1949), "Bektaş mad.", **Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi**, MEB Yayınları, İstanbul.

KÖPRÜLÜ, Fuad, (2003), **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Akçağ Yayınları, Ankara.

KÖPRÜLÜ, Orhan F., (1988), "Gülbaba mad.", **Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi**, C. IV, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara,

Kur'an-ı Kerim Meali, (2003), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

Kuran Meali, http://www.kuranmeali.org (01.06.2011).

MACİT, Muhsin, (1991), **Nedim Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara.

MERMER, Ahmet vd., (2006), **Eski Türk Edebiyatına Giriş,** Akçağ Yayınları, Ankara.

Misâlî Dîvân, Feyznâme, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî, Manzum, nu: 390, vr. 8b-37a.

Misâlî Dîvân, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı nu: 56/2.

Misâlî Dîvân, İzmir Milli Kütüphane, nu:1563.

Misâlî Dîvân, Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi, nu: 24233.

Misâlî Dîvân, Miftahu'l-Gayb, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî, Manzum, nu. 390, vr. 1b-8a.

Misâlî Dîvân, Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Manzum, nu: 390.

Misâlî Dîvân, Millet Kütüphanesi, Ali Emîrî, Manzum, nu: 391.

Misâlî Dîvân, Süleymaniye Kütüphanesi, nu: 2636.

Misâlî Dîvân, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, nu: 1024/2.

Misâlî Dîvân, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi, nu: 484.

MUHTAR, Cemal, (1986), "Hurûfî Türk Şairleri", **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Sayı:4, İstanbul.

MÜTERCİM ÂSIM EFENDİ, (2009), **Burhân-ı Katı**, Mürsel Öztürk, Derya Örs (Haz.), Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul.

OCAK, Ahmet Yaşar, (1992), "Bektâşîlik mad.", **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, Ankara.

OCAK, Ahmet Yaşar, (1998), **Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

PAKALIN, Mehmet Zeki, (1993), "Hurûfîlik", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Yayınları, İstanbul.

REDHOUSE, James W., **Turkısh and Englısh Lexıcon**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

SARAL, İsmail Tosun, (2005), "Kalaylıkoz Ali Paşa Gül Baba Mı", **Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Dergisi,** Sayı: 35, Ankara.

STEINGASS, F., (2005), **Persian-English Dictionary**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

ŞEMSEDDİN SAMİ, (2005), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

TAŞ, Bünyami, (2010), "Garîkî, Dîvân-ı Garîkî", Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum.

TEVFİK, Rıza, (1909), **Textes Houroûfis**, GMS, London.

TOHUMCU, Nimet, (2002), "Misâlî'nin Kitâb-ı Manzûme-i Feyznâme-i İlâhî Mesnevisi", Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum.

Turkish Studies, http://www.turkishstudies.net (03.04.2011).

USLUER, Fatih, (2009), **Hurûfîlik,** Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

USLUER, Fatih, (Spring 2007), "Misâlî'nin Miftâh'ul-Gayb'ı Metin ve Açıklama", **Turkish Studies**.

ÜNVER, İsmail, (1993), "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", **Türkoloji Dergisi**, Ankara Üniversitesi Basımevi.

ÜNVER, Mustafa, (2003), **Hurûfîlik ve Kur'an**, Fecr Yayınları, Ankara.

ÜZGÖR, Tahir, (1990), **Türkçe Dîvân Dîbâceleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

YILDIRIM, Ahmet, (2009), **Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara

YILMAZ, Mehmet, (1992), **Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler**, Enderun Kitabevi, İstanbul.

DİZİN

A

Āṣaf, 30, 206, 208, 448, 455, 498, 508, 627

Ādem, 30, 32, 33, 39, 62, 63, 78, 83, 88, 148, 162, 171, 214, 222, 224, 226, 230, 231, 239, 249, 263, 290, 309, 315, 318, 329, 331, 337, 340, 353, 363, 367, 376, 382, 389, 398, 405, 406, 428, 433, 436, 442, 455, 471, 472, 508, 519, 520, 575, 577, 580, 581, 586, 614, 618, 637, 640, 671, 679

Allāh, 49, 88, 94, 113, 124, 160, 163, 191, 198, 205, 240, 241, 265, 296, 302, 307, 316, 330, 344, 355, 360, 364, 370, 375, 378, 380, 383, 394, 398, 401, 407, 409, 425, 435, 438, 443, 445, 447, 471, 475, 484, 490, 518, 525, 527, 537, 544, 560, 577, 578, 591, 595, 597, 600, 605, 606, 615, 620, 639, 643, 658, 676, 687, 690, 692, 694

altun, 13

Aḥmed, 5, 48, 62, 74, 76, 78, 85, 87, 109, 120, 128, 135, 184, 186, 203, 215, 218, 224, 246, 249, 267, 307, 325, 330, 338, 382, 384, 387, 389, 400, 407, 445, 448, 492, 498, 534, 538, 558, 579, 612, 624, 632, 656

B

Baġdād, 17, 82, 309, 360, 362, 411, 502, 552, 660

Bābil, 103, 428

Bāḳır, 69, 85, 118, 310, 432, 559

Baṭḥā, 172, 202, 267

Belḳīs, 45, 46, 172, 310, 541, 628

Betūl, 85

Bilāl, 64, 74, 157, 318, 325, 361

buhûrdân, 13

Bülbül, 14

C

Ca‘fer, 5, 69, 85, 120, 137, 203, 275, 311, 400, 432, 559

Cāvidān-nāme, 16, 63, 410, 630, 653

Cem, 18, 19, 65, 126, 129, 147, 164, 215, 304, 306, 323, 359, 373, 418, 426, 464, 508, 590, 609, 672, 675, 688, 697

Ceyḥūn, 284, 384, 489, 692

Ç

çete, 13

Çīn, 296, 406, 427, 441, 465, 519, 526, 591

D

Dāvud, 133, 148

Deccāl, 82, 234, 302, 418, 482, 621, 627

Düldül, 98, 119, 141, 191, 265, 310, 501, 510, 551, 603, 619

E

Eḥad, 71, 99, 186, 224, 228

F

Fāṭıma, 68, 203, 275, 432, 559

Fir‘avn, 82

fl

flem‘dânlar, 13

F

Freng, 411

Furḳān, 83, 120, 127, 233, 250, 411, 509, 619, 675

G

Gül Baba, 14

gülâbdân, 13

H

hat, 13

İ

İblīs, 86, 88, 162, 256, 291, 353, 627

İdrīs, 222, 250, 465, 487, 531, 538, 547, 627

İlāhī, 68, 77, 201, 212, 224, 237, 246, 320, 345, 377, 379, 406, 407, 411, 413, 421, 458, 463, 464, 529, 532, 687

İmrān, 83, 234, 269, 280, 328, 335, 336, 347, 414, 455, 478, 530, 620, 650, 678

İncīl, 83, 116, 120, 133, 233, 386, 509, 608, 619, 655, 656

İslām, 18, 68, 118, 211, 215, 282, 305, 311, 319, 398, 517, 571, 628

İsrāfīl, 71, 80, 93, 117, 120, 199, 214, 238, 608

K

Ka‘be, 64, 91, 94, 107, 112, 120, 122, 129, 163, 166, 168, 170, 179, 200, 203, 206, 209, 222, 223, 233, 239, 241, 247, 251, 252, 255, 266, 269, 271, 276, 279, 281, 284, 288, 297, 322, 345, 353, 360, 363, 367, 368, 374, 375, 380, 387, 388, 423, 426, 427, 443, 451, 455, 469, 471, 478, 479, 480, 481, 484, 486, 493, 512, 516, 517, 519, 521, 522, 523, 528, 530, 531, 535, 546, 555, 572, 580, 592, 600, 607, 615, 618, 619, 621, 625, 631, 637, 659, 661, 665, 672, 675, 678

kandîldân, 13

Kāẓım, 5, 69, 118, 120, 137, 203, 275, 311, 400, 432, 559

keflkül, 13

Kerbelā, 5, 68, 84, 87, 117, 137, 203, 275, 310, 432

Keyḳubād, 76, 228

kudûm, 13

L

Lāt, 140, 193, 330, 348, 374, 466, 611

Leheb, 184, 564

Leylā, 408, 598

Leylī, 104, 127, 271, 333, 339, 560, 643

Loḳmān, 206, 303, 410, 444, 454, 455, 531, 643

M

Manṣūr, 17, 82, 149, 156, 216, 237, 242, 263, 309, 336, 355, 362, 379, 429, 444, 446, 452, 453, 455, 465, 468, 478, 515, 527, 531, 539, 552, 562, 593, 602, 611, 612, 629, 660, 682
Mecnūn, 104, 127, 271, 294, 333, 408, 560, 598
Mehdī, 6, 46, 69, 78, 80, 86, 118, 122, 128, 137, 138, 193, 203, 214, 216, 275, 311, 316, 353, 363, 400, 410, 432, 559, 579, 608, 621, 633, 637, 669
Mesīḥā, 19, 163, 187, 233, 234, 258, 272, 279, 313, 343, 397, 407, 457, 475, 517, 541, 588, 591, 613, 629, 656
Mısṛ, 41, 42, 82, 93, 107, 120, 174, 194, 196, 221, 224, 232, 235, 243, 269, 270, 286, 287, 288, 297, 302, 342, 344, 348, 354, 367, 371, 373, 412, 421, 428, 454, 463, 470, 480, 484, 502, 541, 545, 549, 551, 555, 567, 590, 603, 623, 624, 653, 678, 689
Muṣṭafā, 5, 62, 68, 71, 75, 99, 117, 118, 119, 137, 169, 173, 199, 203, 275, 281, 296, 309, 364, 383, 389, 429, 431, 432, 474, 483, 492, 508, 571, 621, 634, 665
Muḥammed, 5, 6, 47, 49, 68, 69, 85, 86, 92, 93, 94, 95, 117, 118, 119, 120, 122, 137, 203, 209, 224, 241, 275, 281, 286, 310, 311, 325, 332, 339, 432, 439, 492, 522, 571, 576, 599
Mūsā, 5, 43, 44, 69, 75, 82, 83, 85, 92, 93, 109, 118, 120, 122, 128, 133, 137, 162, 184, 185, 186, 189, 192, 202, 203, 234, 244, 247, 248, 250, 258, 267, 269, 272, 280, 290, 311, 327, 328, 332, 335, 336, 343, 347, 352, 381, 400, 414, 432, 455, 458, 468, 478, 504, 518, 524, 525, 530, 538, 541, 551, 559, 612, 619, 620, 622, 627, 634, 642, 650, 652, 656, 675, 678

N

Nāḳī, 122
Nemrūd, 32, 93, 448, 463, 484
Nil, 446, 448

O

Ḥabeş, 74, 82, 101, 274
Ḫadice, 559
Ḥasan, 5, 68, 85, 118, 137, 203, 275, 310, 432
Ḫayber, 96, 510, 564, 619
Ḥaydar, 85, 98, 120, 321, 384, 400, 419, 447, 449, 558, 621, 632, 640, 649
Ḥızır, 78, 82, 84, 91, 95, 98, 114, 124, 128, 129, 130, 145, 155, 159, 163, 181, 185, 189, 193, 196, 197, 199, 206, 212, 216, 218, 221, 223, 227, 229, 235, 236, 240, 249, 250, 253, 254, 255, 259, 266, 272, 285, 303, 305, 306, 310, 315, 316, 328, 335, 338, 342, 343, 351, 359, 366, 389, 395, 403, 410, 415, 416, 420, 426, 428, 429, 437, 438, 443, 447, 449, 450, 452, 470, 474, 478, 486, 492, 497, 500, 503,

504, 513, 514, 520, 521, 527, 528, 530, 533, 534, 536, 539, 541, 546, 547, 549, 552, 553, 568, 575, 577, 582, 583, 584, 587, 589, 591, 597, 600, 609, 610, 614, 622, 631, 632, 642, 651, 652, 654, 657, 661

Ḫorāsān, 85, 412, 427, 441, 559, 628

Ḥüseyn, 5, 68, 84, 85, 86, 87, 88, 120, 137, 203, 275, 432

Ḫüsrev, 76, 485

P

pâlheng, 13

potura, 13

R

Rıżā, 118, 122, 203, 311, 432

Rūm, 82, 205, 211, 252, 282, 388, 403, 411, 423, 616

S

seyyâhân, 13

Sikender, 82, 96, 110, 235, 255, 266, 303, 310, 389, 410, 412, 413, 419, 435, 444, 449, 466, 471, 497, 508, 534, 535, 546, 580, 640

Simurg, 30, 201, 241, 285, 394, 398, 402, 417, 422, 438, 459, 464, 495, 514, 537, 552, 585, 640

Sind, 82, 411

Süleymān, 5, 30, 45, 46, 93, 110, 111, 117, 130, 133, 135, 162, 172, 186, 188, 206, 208, 210, 211, 212, 233, 234, 238, 251, 253, 255, 262, 269, 281, 290, 310, 323, 328, 336, 353, 355, 412, 413, 453, 454, 455, 464, 468, 471, 498, 508, 510, 515, 541, 562, 564, 594, 609, 625, 627, 628, 639, 640, 642, 650, 697

Ş

Şām, 462, 481, 482, 517, 571

Şīrīn, 236, 599

T

tabl, 13

teber, 13

Tevrāt, 83, 116, 120, 133, 233, 352, 386, 509, 608, 619, 655, 656

U

Ḳaf, 574

Y

Yūsuf, 41, 42, 82, 90, 93, 101, 111, 120, 174, 219, 224, 232, 235, 243, 269, 270, 284, 302, 324, 342, 344, 348, 367, 371, 373, 412, 421, 428, 440, 454, 455, 480, 484, 541, 545, 548, 549, 551, 567, 590, 603, 623, 624, 653, 678

Z

Zebūr, 48, 83, 116, 120, 127, 133, 148, 318, 361, 386, 484, 509, 608, 619, 655, 656, 675

zîl, 13